

NEUARJ

NEU ACADEMIC AND RESEARCH JOURNAL

วารสารวิชาการและวิจัย
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปีที่ 12 ฉบับที่ 2

เมษายน - มิถุนายน 2565

ISSN 2697-3731 (Online)

Thai-Journal Citation Index Centre Tier #2

วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เจ้าของ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คณะที่ปรึกษา

1. ดร.ฉันทวิทย์ สุชาตินันท์ นายกสมาคมมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. ศ.ดร.ไชยวัฒน์ คำชู จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. รศ.ดร.ดำรงค์ วัฒนา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. รศ.ดร.สุเทพ บุตรดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บรรณาธิการ

1. ผศ.ดร.กนกกร บุญมี	บรรณาธิการ	5. ดร.นิรนาท เสนาจันทร์	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
2. ผศ.ดร.ฐิตารีย์ ศิริมงคล	ผู้ช่วยบรรณาธิการ	6. ดร.พงษ์ศักดิ์ ดรพินิจ	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
3. ดร.สัมฤทธิ์ ศิริคะเนรัตน์	ผู้ช่วยบรรณาธิการ	7. นางสาวสุรีย์ลักษณ์ รักษาเคน	เลขานุการกองบรรณาธิการ
4. ดร.รัชดา ภักดิ์ยิ่ง	ผู้ช่วยบรรณาธิการ	8. นางสาววิไลวรรณ พานสมัน	ผู้ช่วยเลขานุการกองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภายนอก

1. รศ.ดร.พุทธกาล รัชธร จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รศ.ดร.อิสระ สุวรรณบล จาก มหาวิทยาลัยบูรพา
3. รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
4. รศ.ดร.อนุวัติ คุณแก้ว จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
5. รศ.ดร.ณัฐวงศ์ พูนพล จาก มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
6. รศ.ดร.กตัญญู แก้วหานาม จาก มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
7. รศ.ดร.สมศักดิ์ ศรีสันติสุข จาก มหาวิทยาลัยขอนแก่น
8. รศ.ดร.ศิวัช ศรีโคกกุล จาก มหาวิทยาลัยขอนแก่น
9. รศ.ดร.ธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา จาก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
10. รศ.ดร.สุทนต์ ศรีไสย์ จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
11. ผศ.ดร.สุธินี อัดถาการ จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
12. ผศ.ดร.กฤษฎา ณ หนองคาย จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ผศ.ดร.ประยุทธิ์ ชูสอน
2. รศ.ดร.สันติ วิจักขณาลัญญ์
3. ดร.พงษ์เมธี ไชยศรีหา
4. ดร.อาคม อึ้งพวง

กองการจัดการ

1. ดร.ศิริพัฒน์ ศรีจันทร์ ประธานกรรมการ
2. ผศ.ดร.วัลย์จรรยา วีระกุล กรรมการ
3. ดร.ชูพงษ์ พันธุ์แดง กรรมการ
4. ดร.นงนุช ไชยผาสุข กรรมการ
5. อาจารย์นภัสวรรณ ดาทุมมา กรรมการ
6. อาจารย์ปณิศา ลับเหลี่ยม กรรมการและเลขานุการ

กองจัดการพัฒนาวารสารอิเล็กทรอนิกส์

1. ดร.พรสวรรค์ ชัยมีแรง ประธานกรรมการ
2. อาจารย์สมมาศ สมใจนึก กรรมการ
3. นายธีรพงศ์ น้อยคุณ กรรมการ
4. อาจารย์หทัยวรรณ ธัญญาณิชย์ กรรมการและเลขานุการ

ฝ่ายการเงิน

1. ดร.ปิยธิดา ศรีพล
2. นางสาวสิริรัตน์ ฐา ธีระวัชรานนท์

กองพิสูจน์อักษร

1. อาจารย์อรรณพ ปรีวัตร	ประธานกรรมการ
2. ดร.ลักขณา อินทร์ปึง	กรรมการ
3. อาจารย์ธวัช ทะเพชร	กรรมการ
4. อาจารย์ประกายรัตน์ ใจเที่ยง	กรรมการ
5. อาจารย์ชนพัฒน์ ช่วยครุฑ	กรรมการ
6. อาจารย์พรปาณิน ไชยโสตา	กรรมการ
7. อาจารย์ยุพรัตน์ ภูมิการีย์	กรรมการ
8. ดร.ธินิดา บัณฑวรรณ	กรรมการ
9. อาจารย์สุปวีณา หลักทรัพย์	กรรมการ
10. อาจารย์ดุริยากร ศรีชมชื่น	กรรมการ
11. นางยุภา เกตุแก้ว	กรรมการ
12. ดร.วรรณวรางค์ ศุทธชัย	กรรมการ
13. นางสาวสุกฤดา วงศ์ภาค้า	กรรมการและเลขานุการ

กำหนดเผยแพร่ ออกปีละ 4 ฉบับ เริ่ม ฉบับที่ 1 ปีที่ 12 พ.ศ. 2565 เป็นต้นไป(ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม – มีนาคม ฉบับที่ 2 ประจำเดือน เมษายน - มิถุนายน ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กรกฎาคม - กันยายน และฉบับที่ 4 ประจำเดือน ตุลาคม - ธันวาคม)

บรรณาธิการแถลง

วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน 2565 นี้ ซึ่ง ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย TCI จัดคุณภาพให้เป็นวารสารกลุ่มที่ 2 กองบรรณาธิการมีความมุ่งมั่นคัดสรรผลงานทางวิชาการที่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพในด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ให้แก่ผู้อ่าน ทั้งในรูปแบบของบทความวิจัยและบทความทางวิชาการในด้านรัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ มนุษยศาสตร์ นิเทศศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ศึกษาศาสตร์ และที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

สำหรับวารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ฉบับนี้ นำเสนอผลงานที่ผ่านการประเมินคุณภาพอย่างเป็นระบบจากผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการที่เกี่ยวข้องในแต่ละสาขา รวม 23 เรื่อง เป็นบทความวิจัย จำนวน 22 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 1 เรื่อง การนำเสนอบทความจากผลงานวิจัยและบทความวิชาการที่มีคุณภาพ เพื่อเผยแพร่ องค์ความรู้ทางวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่สาธารณะนั้น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร จึงต้องผ่านกระบวนการทั้งในส่วนของการกลั่นกรองบทความของวารสารและผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ จำนวน 3 ท่าน ที่ทางกองบรรณาธิการได้กำหนดเป็นกรอบที่จะรับบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ โดยกองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่นำเสนอในวารสารนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทั้งในแง่ของการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาองค์กรหรือท้องถิ่น หรือการวิจัยต่อยอด ดังนั้น จึงขอเชิญชวนนักวิชาการ นักวิจัย จากทุกสถาบัน ทั้งภายในและต่างประเทศเสนอผลงานทางวิชาการของท่าน ทั้งที่เป็นบทความวิจัยหรือบทความวิชาการในด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อเผยแพร่เป็นคุณค่าแก่สังคมต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ

- กลยุทธ์การตลาดเพื่อเพิ่มยอดขายโทรศัพท์มือถือ ร้านภัทราโมบาย อำเภอหนองบัวแดง..... 1
จังหวัดชัยภูมิ
Marketing Strategies to Increase Sale of Mobile Phone at Patra Mobile Stores,
Aumphur Nong Bua Daeng, Chaiyaphum Province
ภัทรา วิลาสรี และ บุษกรณ์ ลีเจียะระ
Phattra Wilasri and Bussagorn Leejoeiwara
- แนวทางการตลาดเชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มรายได้ของหนองขามรีสอร์ท อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 15
The Strategic Marketing Approach to Increase Revenue of Nong Kham Resort
Mueang District, Khon Kaen Province
เกศรินทร์ สายทิพย์ และ วิเชียร วรพุทธร
Ketsarins Saithip and Wichain Voraputhaporn
- แบบจำลองการขนส่งเครื่องมือแพทย์ประเภทเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อ กรณีศึกษาหน่วยจ่ายกลาง..... 26
โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
A Model of Transportation of Sterile Medical Supplies A Case Study: Central
Supply, Srinagarind Hospital, Faculty of Medicine Khon Kaen University
อภิวัฒน์ สุพรรณพุธา และ กฤตพา แสนชัยธร
Apiwat Supanputta and Krittapha Saenchaiyathon
- การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3..... 43
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพวง
The Development of Internal Quality Assurance Operations in Ban
Samkhamittraphap 3 School under Mukdahan Primary Educational Service Area
Office
ปรัชญา มานะวงศ์ สุรัตน์ ดวงชาตม และ สวัสดิ์ โพธิวัฒน์
Prachya Manawong Surat Duangchatom and Sawat Potiwat

สารบัญ (ต่อ)

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายในของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและ.....	58
อุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	
Factors Affecting Effectiveness of Internal Audit of Agro & Food Industry in the Stock Exchange of Thailand	
สุมิตร รัตนะบัวงาม และ จิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์	
Sumit Rattanabuagam and Titaporn Sincharoonsak	
การส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้.....	73
Promotion of Fruit Product Processing	
ภูวกฤษ รุ่งทิวารกิจ	
Phuwakij Rungtiwakornkij	
การบูรณาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกไม้เศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพ.....	83
ในพื้นที่เสื่อมโทรม กรณีศึกษากลุ่มชุมชนภาคกลางตอนล่าง	
Integration and Technology Transfer of Economic Timber Planting, Quality Local Products in a Degraded Area: A Case Study of Community Enterprises in Lower Central Region	
อาศิรา ราชเวียง พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ สมใจ ศรีเนตร และ วีรวัฒน์ เพ็งช่วย	
Akeru Ratchavieng Phongsak Phakamach Somjai Srinet and Weerawat Pengchuay	
สภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น.....	100
ผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 1	
Situations, Needs and Guidelines for Educational Management Development to Promote the Entrepreneurship of Opportunity Expansion Schools under the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1	
ไพวรรณ บุญเหลา สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ และวัชรีย์ แซงบุญเรือง	
Phaiwan Bunlao Sumalee Sriputtarin and Watcharee Sangboonruang	

สารบัญ (ต่อ)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภค.....	117
ในเขตจังหวัดขอนแก่น	
Factors Affecting Decision-Making on Choosing Grilled-Style Buffet Restaurants of Consumers in Khon Kaen Province	
ลักขโณ ยอดแคล้ว	
Lagkhano Yodclaew	
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัย: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเชิงแส.....	128
อำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา	
People's Participation in Flood Management: Case Study in Choeng Sae Subdistrict Municipality, Krasae Sin District, Songkhla Province	
ศิริเมอร ยงพานิช	
Sirem-on Yongpanich	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของกลุ่ม Generation Y ที่เป็นเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย.....	143
ของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
Factors Influencing Working Behavior of Generation Y Officers at Public Universities in the Northeast Region	
กัญญารัตน์ พัฒนประสิทธิ์ชัย ณิชภาพร ฤทธิบุรณ์ และ สุธนา บุญเหลือ	
Kanyarat Pattanaprasitchai Nichaporn Ritthiboon and Sutana Boonlua	
ความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์.....	158
Competitiveness of farmers Large Agricultural Land in Roi Kaen Sarasin	
วัลย์จรรยา วิระกุล	
Wanjanya Wirakul	
ปัญหาการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....	170
Cost-Management Problem of Riceberry Production for Farmers in the Northeastern Region	
สัมฤทธิ์ ศิริคะเนรัตน์ และ นีรนาท เสนาจันทร์	
Samrith Sirikanerat and Neeranart Senachan	

สารบัญ (ต่อ)

แนวทางการเสริมสร้างการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย.....	183
The Growth Reinforcement Guideline of Small Enterprises in Chiang Rai Province	
จิรพร วงศ์ขัติย์ ณัฏพล หลั่งนาค อติศักดิ์ ย่อมเยาว์ จริยา แก้วภักดี และ พรสุนีย์ เพชรน้ำค้าง Jeeraporn Wongkhut Natchapol Lungnak Adisak Yomyao Chariya Keawpukdee and Pornsunee Phetnamkhang	
ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขต.....	202
กรุงเทพมหานคร Factors Affecting Performance Efficiency of Tax Audit Officer in Bangkok Area Revenue Department	
อุไรวรรณ ฝนโพธิ์ สุวรรณ เตชะธีระปรีดา และ สวียา ประรณาดิ ชาติวิวัฒนาการ Uraiwan Phanpo Suwanna Tachateerapreda and Saweeya Prathanadi Chatviwattanakarn	
อิทธิพลของปัจจัยทางการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสลิจากร้าน.....	219
สะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร Influencing of Marketing Factors on the Buying Decision of Cosmeceuticals Acne Products from Conveniences Stores of Bangkok's Customer	
ณัฐญา ปรีชาวนา และ สายพิน ปั่นทอง Nattaya Preechowana and Saiphin Panthong	
การพัฒนาระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ กรณีศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ.....	235
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ The development of Project Course Management System, Case study: Department of Information Technology, Faculty of Engineer, Northeastern University	
ทองปาน ปรีวัตร และ พลวัชร จันทรมงคล Thongpan Pariwat and Phollawat Chantaramongkol	

สารบัญ (ต่อ)

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT).....	249
ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี	
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
Effects of Cooperative Learning on Learning Together Technique (LT) to	
Enhance Analytical Thinking Ability of Undergraduate Students in Bachelor of	
Education Program in Early Childhood Education, Northeastern University	
จงจิต คำสิม อลงกรณ์ สุขวัน และนุชชิตา โยลัย	
Jongjit kaosim Alongkorn Sukawan and Nuchtida yolai	
การศึกษาความต้องการความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขต.....	266
ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร	
Need Analysis of Schools to Develop as an Innovative Organization under the	
Phasi Charoen District Office, Bangkok	
ธัญรดี หิรัญกิตติกร และ จุลดิศ คัญทัพ	
Thunradee Hirunkittikor and Juladis Khanthap	
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง.....	279
จังหวัดนครราชสีมา	
Public Participation in Solid Waste Management in Sam Panieng Sub-District,	
Non Daeng District, Nakhon Ratchasima Province	
นฤนาท ยืนยง และ พิชชานาถ เงินดีเจริญ	
Narunart Yuenyong and Pitchanat Ngerndeecharoen	
การพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น.....	298
ระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม	
Mobile Application Development for Learning Basic Japanese Vocabulary with	
Augmented Reality	
ภาณุวัฒน์ เรืองกุลทรัพย์ ศรัณยู บุตรโคตร และ อธิชัย อินลูปะ	
Phanuwat Ruangulsap Saranyoo Butkote and Ittichai Inlupet	
คำแนะนำในการเตรียมบทความ.....	313

สารบัญ (ต่อ)

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT..... 313

เรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

The Development of Online Learning Management Using Tasks with TGT

Technique on Pali-Sanskrit Loan Words in Thai Language for Grade 6 Students

พระนิวรณ์ มหาโชติวัตตโน พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม พิกุล ทองภู อัชฎาวุธ ไชยอุดม

และพรวิชัย นันทชัชวาลย์กุล

Phra Niwat Mahachotiwatthano Phramaha Paijit Uttamadhammo

Phikul Thongphu Ud-sadawut Chaiudom and Pornpawit Nanthachatchavankul

ความรับผิดในทางละเมิดโดยการกระทำของลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์..... 328

Tort Liability for Offenses Committed by a Minor Stepchild

นันทนา ศิริชาติ และอภิเชษฐ เสมอใจ

Nantana Sirichat and Apichet Samerjai

คำแนะนำในการเตรียมบทความ..... 338

กลยุทธ์การตลาดเพื่อเพิ่มยอดขายโทรศัพท์มือถือ ร้านภัทราโมบาย อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ
Marketing Strategies to Increase Sale of Mobile Phone at Patra Mobile Stores,
Aumphur Nong Bua Daeng, Chaiyaphum Province

ภัทรา วิลาสรี¹ และ บุษกรณ์ ลีเจียวะระ²

Phattra Wilasri and Bussagorn Leejoeiwara

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²อาจารย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อีเมล: Phattra@kkumail.com

วันที่รับบทความ (Received)

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

21 ตุลาคม 2564

21 ธันวาคม 2564

22 ธันวาคม 2564

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือ ของ ผู้ใช้บริการร้านภัทราโมบาย จังหวัดชัยภูมิ 2) เพื่อศึกษาส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อ โทรศัพท์มือถือ ของผู้ใช้บริการร้านภัทราโมบาย จังหวัดชัยภูมิ 3) เพื่อกำหนดกลยุทธ์การเพิ่มยอดขาย โทรศัพท์มือถือ ร้านภัทราโมบาย จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างเป็นลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร่วมกับการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมทั่วไป สภาพแวดล้อมการแข่งขัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค และปัจจัยเชิงกลยุทธ์ เพื่อกำหนดกลยุทธ์การเพิ่มยอดขายโทรศัพท์มือถือ ร้านภัทราโมบาย

ผลการศึกษาพบว่า ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีพฤติกรรมการเลือกซื้อโทรศัพท์ราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 4,001-5,000 บาท ระยะเวลาการใช้งานอยู่ที่ 1-3 ปี ความถี่ในการซื้อโทรศัพท์มือถืออยู่ที่มากกว่า 2 ปีขึ้นไป ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อโทรศัพท์มือถือมากที่สุด คือ ด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือ ด้านขั้นตอนกระบวนการ และด้านพนักงานผู้ให้บริการ ตามลำดับ จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จึง ได้กำหนดกลยุทธ์การตลาดเพื่อเพิ่มยอดขายโทรศัพท์มือถือ จำนวน 3 โครงการ ดังนี้ 1) โครงการทันสมัยอยู่เสมอ 2) โครงการ รวดเร็วทันใจ และ 3) โครงการ ข้อมูลครบครัน แคมเปญสัมพันธ์ที่ดี คาดว่ายอดขาย โทรศัพท์มือถือของร้านภัทราโมบาย อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ จะเพิ่มขึ้นบรรลุตามเป้าหมายที่ได้ กำหนดไว้

คำสำคัญ : กลยุทธ์การตลาด, โทรศัพท์มือถือ, ส่วนประสมทางการตลาด

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the behavior of the customer's decision to purchase a mobile phone at Patra Mobile Shop, Nong Bua Daeng district, Chaiyaphum province, 2) to investigate the marketing mix for purchasing a mobile phone of the customers at Patra Mobile Shop, and 3) to determine the strategies to increase the sales volume of mobile phone at Patra Mobile Shop. The sample group consisted of 400 customers who used the services at the shop. The statistics used to analyze the collected data were percentage, mean, and standard deviation (SD) along with the analysis on the general situation, competition environment, strengths, weaknesses, opportunities, threats, and strategic factors to determine the strategies to increase the sales volume of mobile phone.

The research results were found that most customers were female. The average price of the mobile phone they purchased was 4,001-5,000 Thai Baht. The period of use was about one-three years. The frequency of purchasing the mobile phone was two years. Furthermore, the findings illustrated that the marketing mix that affected the decision to purchase the mobile phone the most was the product, followed by the process and personnel, respectively. From the analysis, there were three projects which were the marketing strategies to increase the sales volume of the mobile phone as follows: 1) Be Modern Project, 2) Quick and Active Project, and 3) Information and Connection Project. It is expected that the sales volume of the mobile phone at the Patra Mobile Shop, Nong Bua Daeng district, Chaiyaphum province would achieve the goal.

Keywords: Marketing Strategies, Mobile Phone, Marketing Mix

บทนำ

ในภาวะสังคมปัจจุบันประเทศได้เข้าสู่ยุคสารสนเทศอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ทำให้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน โดยมีการใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูล และการติดต่อสื่อสารได้อย่างทั่วถึง สะดวก รวดเร็ว และหลากหลายช่องทาง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้ก้าวไปข้างหน้าในสังคมโลกาภิวัตน์ ซึ่งโทรศัพท์มือถือเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารที่สำคัญ ดังสถิติที่ได้จากการสำรวจข้อมูลจำนวนครัวเรือนที่ใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั่วประเทศไทย พบว่า ในปี 2561 มีจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ 56.6 ล้านคน (ร้อยละ 89.54 ของประชากรไทย) และในปี 2563 ประชาชนมีการใช้โทรศัพท์มือถือสูงถึง 60.5

ล้านคน (ร้อยละ 94.80 ของประชากรไทย) ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.26 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2563)

จากการพัฒนาของเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้บริษัทผู้ผลิตโทรศัพท์มือถือพัฒนาและผลิตโทรศัพท์สมาร์ทโฟนที่สามารถใช้งานได้หลากหลายออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง และมีหลายแบรนด์ที่เข้ามาแข่งขันในประเทศไทย ได้แก่ ซัมซุง (Samsung) หัวเว่ย (Huawei) ไอโฟน (iPhone) ออปโป้ (Oppo) เสี่ยวหมี่ (Xiaomi) วีโว่ (Vivo) เป็นต้น (Marketeer, 2020) ซึ่งมีร้านจำหน่ายโทรศัพท์มือถือให้แก่ผู้บริโภคเป็นจำนวนมากในแต่ละพื้นที่ เช่น หน้าร้าน (Shop) ที่เป็นของบริษัทผู้ผลิตโทรศัพท์มือถือหรือบริษัทผู้ให้บริการสัญญาโทรศัพท์มือถือ ร้านของผู้ขายในห้างสรรพสินค้า ร้านจำหน่ายโทรศัพท์มือถือที่ตั้งอยู่อิสระ เป็นต้น จึงทำให้เกิดการแข่งขันกันค่อนข้างสูงมากเพื่อให้ยอดขายเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ร้านภัทราโมบาย ตั้งอยู่อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ก่อตั้งเมื่อ ปี 2550 การบริหารงานในปีแรก ร้านภัทราโมบายพนักงานยังไม่มีประสบการณ์ความรู้ความชำนาญด้านการขายโทรศัพท์มือถือและยังมีจำนวนสินค้าคงคลัง (Stock) ที่น้อยกว่าความต้องการของลูกค้า จึงต้องการเพิ่มยอดขายให้มากขึ้น และร้านมียอดขายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมียอดขายสูงสุดใน ปี 2556 เนื่องจากโทรศัพท์มือถือได้รับความนิยมจากผู้บริโภคกำลังให้ความสนใจกับสินค้าที่แปลกใหม่ โทรศัพท์มือถือที่สามารถทำได้มากกว่าการโทร รับสาย จึงได้รับความสนใจของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก จึงทำให้อยอดขายเพิ่มขึ้น ต่อมาในปี 2557-2561 ยอดขายเริ่มลดลง (ร้านภัทราโมบาย, 2564) เนื่องจากมีร้านเข้ามาเปิดใหม่ และมีหน้าร้าน (Shop) ที่เป็นศูนย์บริการของบริษัทผู้ให้บริการสัญญาโทรศัพท์มือถือเครือข่ายต่าง ๆ มาเปิดให้บริการในอำเภอหนองบัวแดง จึงทำให้ผู้บริโภคอยากใช้บริการกับศูนย์บริการมากกว่า เพราะมั่นใจในการรับประกันสินค้า และมีการจำหน่ายโทรศัพท์มือถือหลายตราสินค้าให้เลือกในทีเดียว ส่งผลให้ร้านอื่น ๆ ที่จำหน่ายโทรศัพท์มือถือต้องใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการจูงใจลูกค้า

จากช่วงปลายปี 2562 จนถึงปัจจุบัน จากสถานการณ์การระบาดทำให้ประสบปัญหาเศรษฐกิจและการเมืองภายในประเทศ รวมทั้งการขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ที่ผู้บริโภคสามารถสั่งซื้อโทรศัพท์มือถือผ่านแอปพลิเคชันออนไลน์ต่าง ๆ ได้แก่ Shopee Lazada Facebook เป็นต้น จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมธุรกิจต่าง ๆ เป็นผลทำให้อยอดขายโทรศัพท์มือถือของร้านภัทราโมบายใน 3 ปี ย้อนหลังลดลง โดยมีข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ยอดขายโทรศัพท์มือถือต่อเดือนของร้านภัทราโมบาย ย้อนหลัง 3 ปี

ปี	จำนวนยอดขาย/เดือน
2561	300 เครื่อง/เดือน
2562	248 เครื่อง/เดือน
2563	201 เครื่อง/เดือน

ที่มา: ร้านภัทราโมบาย (2564)

จากการที่ ร้านภัทราโมบาย มียอดขายลดลง และได้คำนึงถึงปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อมธุรกิจและพฤติกรรมผู้บริโภค ได้แก่ การเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ การเลือกผู้ขาย พฤติกรรมการเลือกใช้ เลือกซื้อ โทรศัพท์มือถือ การให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาด ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาพฤติกรรมการใช้และปัจจัยการซื้อโทรศัพท์มือถือของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดนโยบาย รวมทั้งกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อเพิ่มยอดขาย ตลอดจนได้มีรูปแบบกลยุทธ์ที่ดีและเหมาะสม สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเพื่อควบคุมตัวแปรทางการตลาด หรือประกอบการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือของผู้ใช้บริการร้านภัทราโมบาย จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อโทรศัพท์มือถือ ของผู้ใช้บริการร้านภัทราโมบาย จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อกำหนดแนวทางกำหนดกลยุทธ์การเพิ่มยอดขายโทรศัพท์มือถือ ร้านภัทราโมบาย จังหวัดชัยภูมิ

ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษากลยุทธ์การเพิ่มยอดขายโทรศัพท์มือถือของร้านภัทราโมบาย อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ มีการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นการศึกษาว่ากลุ่มผู้บริโภคมีพฤติกรรมอย่างไร ในการดำเนินชีวิต รวมถึงการตัดสินใจซื้อและใช้ผลิตภัณฑ์ สินค้า และบริการอย่างไร หลักการที่มี ประสิทธิภาพในการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค คือ 6Ws 1H ที่ต้องพิจารณาในประเด็นหลัก ๆ เบื้องต้นเกี่ยวกับการตลาด ได้แก่ ใครคือ กลุ่มลูกค้าหลัก ซื้ออะไร ทำไมจึงซื้อหรือไม่ซื้อ ใครมีอิทธิพลในการซื้อ ซื้อเมื่อใด ซื้อที่ไหน และซื้ออย่างไร (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2560)

ส่วนประสมทางการตลาดสำหรับการบริการ (Marketing Mix 7P's) มุ่งเป้าไปเพื่อตอบโจทย์ในสิ่งที่บุคคลต้องการ เพื่อสร้างความประทับใจให้กับผู้บริโภคและทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการบริการ ด้านบุคลากร ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (Kotler, 2015)

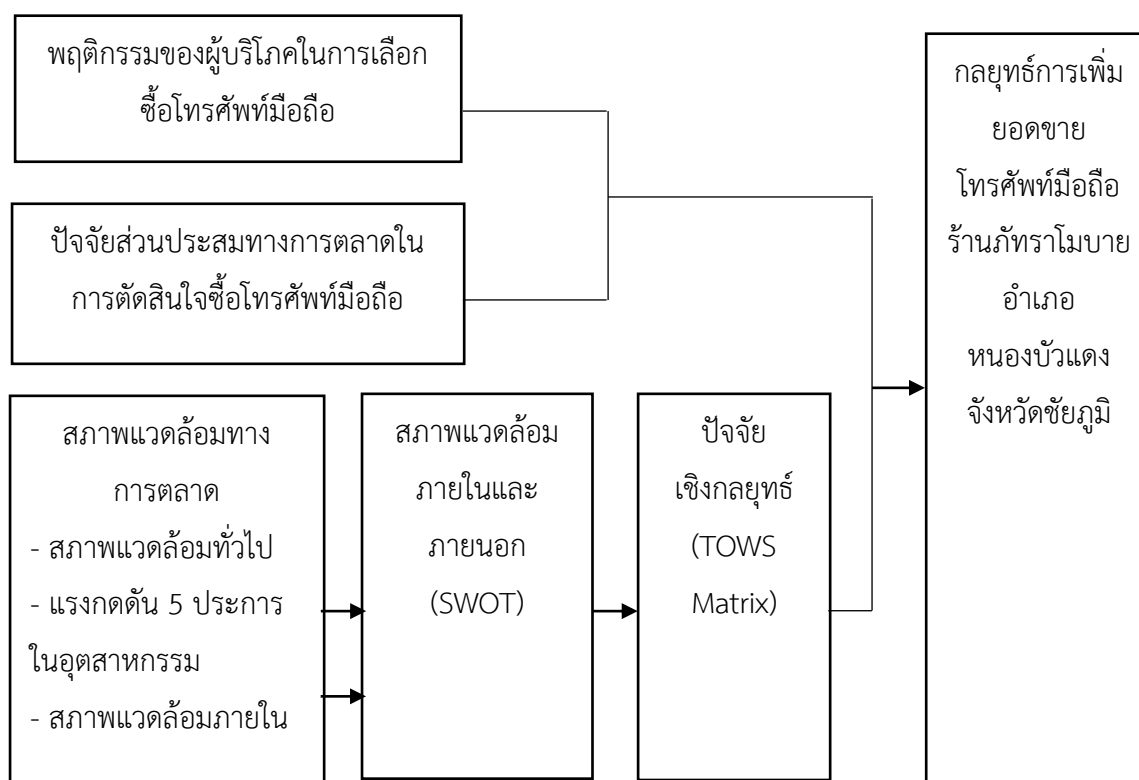
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไป (PESTE Analysis) เป็นการกำหนดปัจจัยการวิเคราะห์เชิงมหภาคของสิ่งแวดล้อมธุรกิจที่ส่งผลทางอ้อมต่อการวางแผนกลยุทธ์ โดยกำหนดหัวข้อการวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมทางการเมืองและกฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจ (ประเวศน์ มหารัตน์สกุล, 2560)

การวิเคราะห์แรงกดดันทั้ง 5 ประการในอุตสาหกรรม (Five Forces Model) เป็นการวิเคราะห์ความได้เปรียบในการแข่งขันทางการค้า เนื่องจากธุรกิจมีวัฏจักรของการก่อตัว เติบโต ถดถอยและตกต่ำ ธุรกิจ

ที่ไม่อยากอยู่ในสภาพที่ถดถอยและตกต่ำ อันเป็นผลมาจากความสามารถของตนเองลดลงหรือมีคู่แข่งที่เข้มแข็งขึ้นหรือมีคู่แข่งหน้าใหม่เข้ามามากขึ้น ดังนั้น ผู้วางกลยุทธ์ต้องวิเคราะห์ปัจจัยอันเป็นแรงกดดันของธุรกิจในแต่ละปีทั้ง 5 ประการ ได้แก่ ภัยคุกคามจากคู่แข่งรายใหม่ การแข่งขันระหว่างกิจการที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน ภัยคุกคามของสินค้าหรือบริการทดแทน อำนาจต่อรองของผู้ซื้อ และอำนาจของผู้จัดหาวัตถุดิบ (ประเวศน์ มหารัตน์สกุล, 2560)

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis) เป็นการวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ 2 ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้น การวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกว่าเป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อนเพื่อให้รู้ตนเอง (รู้เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาสอุปสรรค ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์การกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินการตามกลยุทธ์ขององค์กรระดับองค์กรที่เหมาะสมต่อไป หลังจากนั้นนำมาเป็นตารางการกำหนดปัจจัยเชิงกลยุทธ์ (TOWS Matrix) สามารถระบุได้ 4 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategies) กลยุทธ์การพลิกตัว (WO Strategies) กลยุทธ์การแตกตัว (ST Strategies) และกลยุทธ์การตั้งรับ (WT Strategies) (สมชาติ กิจยรรยง, 2558)

กรอบแนวคิดการศึกษา เรื่อง กลยุทธ์การเพิ่มยอดขายโทรศัพท์มือถือของร้านภัทราโมบาย อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

วิธีการศึกษา

การศึกษากลยุทธ์การเพิ่มยอดขายโทรศัพท์มือถือของร้านภัทราโมบาย อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ได้ดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่จะนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการในร้านภัทราโมบาย อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จึงใช้สูตรคำนวณไม่ทราบประชากรของ Cochran (1977) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 โดยใช้สูตร ดังนี้

แทนค่าสูตร

$$n = \frac{0.5(1 - 0.5)1.96^2}{(0.05^2)}$$

$$n = 384.16 \text{ คน}$$

จากการแทนค่าลงในสูตร ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 384.16 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเป็น 400 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมลูกค้าทุกกลุ่ม และทุกอาชีพ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ทำขึ้นเอง เพื่อศึกษาลูกค้าในการเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือในอำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้ทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา สถานภาพปัจจุบัน เป็นแบบให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือของผู้บริโภค เป็นแบบเลือกให้ตอบ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้อโทรศัพท์มือถือ ของผู้บริโภค ใน 7 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านกระบวนการ โดยที่คำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมาก

3. การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปทำการวิเคราะห์คุณภาพ โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบวิจารณ์ เพื่อความเหมาะสม จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (Index of Consistency: IOC) ของข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 หลังจากนั้นหาความเชื่อมั่นโดยวิธีของครอนบาคอัลฟา โดยทำการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตัวอย่าง คือ ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการและซื้อโทรศัพท์มือถือจากร้านจำหน่าย

โทรศัพท์มือถือ อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 30 คน โดยระดับค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป อยู่ในระดับที่สามารถใช้ในการศึกษาได้ ซึ่งแบบสอบถามชุดนี้ได้ค่า Cronbach's Alpha อยู่ระหว่าง 0.77-0.98 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถเก็บข้อมูลได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory research) ทำการเก็บรวบรวมลูกค้าซื้อโทรศัพท์มือถือใน อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ โดยวิธีการสุ่มตามความสะดวก (Convenience Sampling)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ หลังจากเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และตรวจสอบ ความถูกต้องของ ข้อมูลที่ได้มาแล้ว ผู้ศึกษาทำการกำหนดรหัสในการบันทึกข้อมูล แบบสอบถาม และใช้วิธีการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

มาตรวัด	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
5	4.21 - 5.00	การตัดสินใจซื้อโทรศัพท์อยู่ในระดับมากที่สุด
4	3.41 - 4.20	การตัดสินใจซื้อโทรศัพท์อยู่ในระดับมาก
3	2.61 - 3.40	การตัดสินใจซื้อโทรศัพท์อยู่ในระดับปานกลาง
2	1.81 - 2.60	การตัดสินใจซื้อโทรศัพท์อยู่ในระดับน้อย
1	1.00 - 1.80	การตัดสินใจซื้อโทรศัพท์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. การกำหนดกลยุทธ์การเพิ่มยอดขายโทรศัพท์มือถือ ร้านภัทราโมบาย

การกำหนดกลยุทธ์การเพิ่มยอดขายโทรศัพท์มือถือ ร้านภัทราโมบาย อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไป แรงกดดันทั้ง 5 ประการในอุตสาหกรรม จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม การกำหนดปัจจัยเชิงกลยุทธ์ เพื่อทำแผนกลยุทธ์ในการเพิ่มยอดขายโทรศัพท์มือถือของ ร้านภัทราโมบาย อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ

ผลการศึกษา

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของลูกค้าส่วนมากเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 68.50) อายุระหว่าง 20-25 ปี (ร้อยละ 38.50) การศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 63.75) อาชีพนักเรียน นักศึกษา (ร้อยละ 55.00) ยังไม่มีรายได้ (ร้อยละ 48.50)

จากการศึกษาพฤติกรรมในการซื้อโทรศัพท์มือถือของลูกค้า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มิ วัตถุประสงค์ในการซื้อใช้เอง (ร้อยละ 84.50) ยี่ห้อ I-Phone (ร้อยละ 38.00) ใช้โทรศัพท์มือถือในราคา 4,001-5,000 บาท (ร้อยละ 22.75) ระยะการใช้งาน 1-3 ปี (ร้อยละ 40.00) ใช้งานระบบ AIS (ร้อยละ 43.75) วิธีการชำระเงินแบบเติมเงิน (ร้อยละ 57.00) ประโยชน์จากโทรศัพท์มือถือโดยการถ่ายรูป ถ่ายวิดีโอ (ร้อยละ 78.50) เวลาในการใช้งานคือช่วงค่ำ (ร้อยละ 46.75) ความถี่ในการซื้อโทรศัพท์มือถือมากกว่า 2 ปี (ร้อยละ

39.50) ความต้องการซื้อโทรศัพท์มือถือเพราะต้องการเทคโนโลยีใหม่ ๆ (ร้อยละ 60.00) สถานที่ในการเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือจากตัวแทนจำหน่ายที่มีชื่อเสียง โดยตรง เช่น ศูนย์ AIS DTAC TRUE (ร้อยละ 28.00) การปฏิบัติตามการตัดสินใจซื้อโทรศัพท์มือถือต้องดูความจำเป็นของตนเองก่อนไปซื้อ (ร้อยละ 51.75) วิธีการชำระค่าโทรศัพท์มือถือโดยเงินสด (ร้อยละ 81.25)

จากการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อโทรศัพท์มือถือ พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อโทรศัพท์มือถือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$, S.D.=0.83) ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญ คือ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ มีความสำคัญในระดับมากที่สุดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อโทรศัพท์มือถือของลูกค้า ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.68) 2) ด้านขั้นตอนกระบวนการ มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.62) 3) ด้านพนักงานผู้ให้บริการ มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, S.D.=0.86) 4) ด้านราคา มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.84) 5) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.62$, S.D.=0.92) 6) ด้านส่งเสริมการตลาด มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.98) 7) ด้านลักษณะทางกายภาพ มีความสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.05$, S.D.=0.93) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในภาพรวม

ส่วนประสมทางการตลาด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
ด้านผลิตภัณฑ์	4.41	0.68	มากที่สุด
ด้านขั้นตอนกระบวนการ	4.31	0.62	มากที่สุด
ด้านพนักงานผู้ให้บริการ	4.04	0.86	มาก
ด้านราคา	3.69	0.84	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.62	0.92	มาก
ด้านส่งเสริมการตลาด	3.50	0.98	มาก
ด้านลักษณะทางกายภาพ	3.05	0.93	ปานกลาง
ภาพรวม	3.80	0.83	มาก

จากการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมธุรกิจที่กระทบต่อร้านภัทราโมบาย อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า สิ่งแวดล้อมภายในของร้านภัทราโมบาย เป็นเจ้าของเพียงคนเดียว เป็นธุรกิจครอบครัว ทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน ใช้เงินลงทุนของตนเองรวมกับการกู้จากธนาคาร เพื่อทำให้มีสภาพคล่องในการบริหารงาน มีพนักงานจำนวน 6 คน โดยใช้หลักการบริหารแบบครอบครัว แบ่งเป็นพนักงานฝ่ายบัญชีการเงิน 1 คน พนักงานขาย 3 คน และพนักงานซ่อม 2 คน สภาพแวดล้อมทั่วไป พบว่า ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยด้านเทคโนโลยี ส่งผลด้านบวกต่อการเพิ่มยอดขายโทรศัพท์มือถือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจส่งผลด้านลบต่อการเพิ่มยอดขายโทรศัพท์มือถือ ส่วน ปัจจัยด้านการเมือง และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลทั้งด้านบวกและด้านลบต่อการขายโทรศัพท์มือถือ สภาพการแข่งขันในอุตสาหกรรม พบว่า การแข่งขันในอุตสาหกรรมเดียวกัน และอำนาจต่อรองของผู้ซื้อ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับสูง อำนาจต่อรองของผู้ผลิต ส่งผลในระดับปานกลาง ภัยคุกคามจากคู่แข่งรายใหม่และภัยคุกคามจากสินค้าทดแทน ส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับต่ำ

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรม ร่วมกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ ภัยคุกคาม นำมากำหนดปัจจัยเชิงกลยุทธ์ ทำให้สามารถกำหนดกลยุทธ์ในการเพิ่มยอดขายโทรศัพท์มือถือของ ร้านภัทราโมบาย อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และการกำหนดปัจจัยเชิงกลยุทธ์

ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
	1.ร้านมีชื่อเสียงในการเป็นผู้ประกอบการที่ น่าเชื่อถือ มาเป็นเวลานาน 2. มีเจ้าของคอยดูแลตลอดทำให้การดูแล และการตัดสินใจช่วยเหลือพนักงานได้อย่างรวดเร็ว ทำให้การต่อรองราคาและ ปิดการขายได้ง่ายมากขึ้น 3. มีการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ กระบวนการอย่างต่อเนื่อง 4. เข้าใจถึงความต้องการของลูกค้าโดย หันที่ 5. ทางร้านสามารถปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงได้ และมีการบริหารจัดการที่รวดเร็ว 6. โทรศัพท์มือถือหรือสินค้ามีคุณภาพสูงและมีความหลากหลาย	1.ไม่มีการสำรวจตลาดให้มากพอ 2.ช่องทางการจัดจำหน่ายยังมีไม่มากนัก 3.ยังไม่มี การส่งเสริมการตลาดที่มากเท่าที่ควร 4.ประสิทธิภาพของบุคลากร การไม่ตรงต่อเวลา มีความรู้เรื่องตัวสินค้าไม่มากพอ ไม่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน เป็นต้น
ปัจจัยภายนอก	โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
	1.รูปแบบการดำเนินชีวิตของคน ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการจับจ่ายซื้อ ของเน้น ความรวดเร็ว และสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น 2.ให้ ความสนใจกับการยกระดับมาตรฐานใน การดำรงชีวิตสูงขึ้น โดยให้ความสำคัญกับ คุณภาพและมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ 3. ประชาชนได้เงินจากภาครัฐมากระตุ้นการซื้อ กระตุ้นเศรษฐกิจ	1.การแข่งขันจากคู่แข่งรายใหม่ในตลาด 2.การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี 3.การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภค 4.การเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ
	กลยุทธ์เชิงรุก : SO	กลยุทธ์เชิงรับ : WO
	1.การรักษาลูกค้าเก่าไว้และมีการพัฒนาขยายตลาด เพื่อหาลูกค้าใหม่ในการเพิ่มยอดขาย	1.เพิ่มกิจกรรมส่งเสริมการตลาด มีการประชาสัมพันธ์ใน สื่อต่างๆให้มากขึ้นเพื่อดึงดูดลูกค้า

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค และการกำหนดปัจจัยเชิงกลยุทธ์ (ต่อ)

ปัจจัยภายใน	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
	1.ร้านมีชื่อเสียงในการเป็นผู้ประกอบการที่ น่าเชื่อถือ มาเป็นเวลานาน 2. มีเจ้าของคอยดูแลตลอดทำให้การดูแล และการตัดสินใจช่วยเหลือพนักงานได้อย่างรวดเร็ว ทำให้การต่อรองราคาและ ปิดการขายได้ง่ายมากขึ้น 3. มีการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ กระบวนการอย่างต่อเนื่อง 4. เข้าใจถึงความต้องการของลูกค้าโดย ทันที 5. ทางร้านสามารถปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงได้ และมีการบริหารจัดการที่รวดเร็ว 6. โทรศัพท์มือถือหรือสินค้ามีคุณภาพสูงและมีความหลากหลาย	1.ไม่มีการสำรวจตลาดให้มากพอ 2.ช่องทางการจัดจำหน่ายยังมีไม่มากนัก 3.ยังไม่มี การส่งเสริมการตลาดที่มากเท่าที่ควร 4.ประสิทธิภาพของบุคลากร การไม่ตรงต่อเวลา มีความรู้เรื่องตัวสินค้าไม่มากพอ ไม่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน เป็นต้น
ปัจจัยภายนอก	อุปสรรค (Threats)	กลยุทธ์เชิงรับ : ST
	1. การแข่งขันในอุตสาหกรรมมีความรุนแรงมากขึ้น คู่แข่งในตลาดมีมากและราคาถูกกว่า 2. เศรษฐกิจมีความถดถอยลง ทำให้กำลังซื้อของประชาชนลดลง 3. สภาวะดินฟ้าอากาศในปัจจุบันมีความแปรปรวน ส่งผลต่อผลผลิตทางเกษตรกรรม ซึ่งเป็นรายได้หลักของประชาชนในเขตอำเภอหนองบัวแดง	สร้างความพึงพอใจให้ได้มากกว่าคู่แข่งในทุกๆด้าน โดยมุ่งเน้นด้านการบริการให้กับลูกค้า
		กลยุทธ์เชิงเปลี่ยน : WT
		สำรวจตลาดให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มจำนวนลูกค้าและจะได้เพิ่มจำนวนลูกค้าที่มีความจงรักภักดี สามารถช่วยกันบอกต่อหรือแนะนำคนอื่นได้

จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และโอกาส และการกำหนดปัจจัยเชิงกลยุทธ์ พบว่า

1) กลยุทธ์ SO เป็นการนำจุดแข็งและโอกาสมาใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ จุดแข็งของทางร้านก็คือ มีเจ้าของคอยดูแลช่วยเหลือพนักงานตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว ทางร้านสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงมีการจัดการที่รวดเร็ว ส่วนโอกาส คือ รูปแบบการดำเนินชีวิตของคนเริ่มเปลี่ยนแปลงไปเน้นความสะดวก รวดเร็ว ทางร้านให้ความสนใจกับการยกระดับมาตรฐานในการดำเนินชีวิตที่สูงขึ้น จึงได้กลยุทธ์ SO เป็น การรักษาฐานลูกค้าเก่าไว้และมีการพัฒนาขยายตลาดเพื่อหาลูกค้าใหม่ในการเพิ่มยอดขาย

2) กลยุทธ์ WO เป็นกลยุทธ์นำจุดอ่อนของกิจการมาบวกเข้ากับโอกาส ซึ่งจุดอ่อนที่ชัดเจนของกิจการคือ ยังไม่มีการส่งเสริมการตลาดที่มากเท่าที่ควร ส่วนโอกาสก็จะเน้นไปที่รูปแบบการดำเนินชีวิตของคนเปลี่ยนแปลงไปและเน้นความสะดวก รวดเร็ว จึงได้กลยุทธ์ WO เป็น เพิ่มกิจการส่งเสริมการตลาด มีการประชาสัมพันธ์ในสื่อต่าง ๆ ให้มากขึ้นเพื่อดึงดูดลูกค้า

3) กลยุทธ์ ST เป็นการนำเอาจุดแข็งของกิจการมาจัดการกับอุปสรรคที่มีเพื่อสามารถจัดการกับอุปสรรคเหล่านั้นได้ จุดแข็งทางร้านที่มีความเข้าใจความต้องการของลูกค้า มีเจ้าของคอยดูแลพนักงานเพื่อช่วยเหลือในการตัดสินใจได้ ส่วนอุปสรรค คือ การแข่งขันในอุตสาหกรรมมีความรุนแรงมากขึ้น คู่แข่งในตลาดมีมากขึ้น จึงได้กลยุทธ์ ST เป็น สร้างความพึงพอใจให้ได้มากกว่าคู่แข่งในทุก ๆ ด้าน โดยมุ่งเน้นด้านการบริการให้กับลูกค้า

4) กลยุทธ์ WT เป็นกลยุทธ์ที่นำมากำจัดจุดอ่อนของกิจการและป้องกันอุปสรรคที่เข้ามา จุดอ่อนที่ไม่มีการสำรวจตลาดที่มากพอ ส่งเสริมการตลาดไม่มากเท่าที่ควร ส่วนอุปสรรค คู่แข่งในตลาดมากขึ้น เศรษฐกิจถดถอย กำลังซื้อน้อยลง จึงได้กลยุทธ์ WT เป็น สำรวจตลาดให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มจำนวนลูกค้าและก็จะได้จำนวนลูกค้าที่จงรักภักดีเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน สามารถช่วยกันบอกต่อหรือแนะนำคนอื่นได้

จากการกำหนดปัจจัยเชิงกลยุทธ์ นำไปสู่กลยุทธ์ของร้านภัทราโมบาย อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 3 โครงการ ได้แก่ โครงการที่ 1 “ให้ความรู้ใหม่ ใส่ใจบริการ”โครงการที่ 2 “บริการรวดเร็วทันใจ ส่งถึงที่เสมอ”และโครงการที่ 3 “ข้อมูลครบครันแถมสร้างสัมพันธ์ที่ดี” มีงบประมาณในการดำเนินการ 78,000 บาท ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปแผนการดำเนินงานของร้านภัทราโมบาย

แนวทางการพัฒนาการจัดการ	ระยะเวลา	งบประมาณ (บาท)
โครงการที่ 1 “ให้ความรู้ใหม่ ใส่ใจบริการ”	เดือนพฤศจิกายน 2564 ถึง เดือนเมษายน 2565	40,000
โครงการที่ 2 “บริการรวดเร็วทันใจ ส่งถึงที่เสมอ”	เดือนพฤศจิกายน 2564 ถึง เดือนกรกฎาคม 2565	30,000
โครงการที่ 3 “ข้อมูลครบครันแถมสร้างสัมพันธ์ที่ดี”	เดือนตุลาคม 2564 ถึง เดือนตุลาคม 2565	8,000
รวมเป็นเงิน		78,000

สรุปผลและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาพฤติกรรมในการซื้อโทรศัพท์มือถือของลูกค้า พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการซื้อใช้เอง ในราคา 4,001-5,000 บาท ระยะเวลาใช้งาน 1-3 ปี โดยใช้งานระบบ AIS วิธีการชำระเงินแบบเติมเงิน ประโยชน์จากโทรศัพท์มือถือโดยการถ่ายรูป ถ่ายวิดีโอ เวลาในการใช้งานคือช่วงค่ำ ความถี่ในการซื้อโทรศัพท์มือถือมากกว่า 2 ปี ความต้องการซื้อโทรศัพท์มือถือเพราะต้องการเทคโนโลยีใหม่ๆ สถานที่ในการเลือกซื้อโทรศัพท์มือถือจากตัวแทนจำหน่ายที่มีชื่อเสียง โดยตรง เช่น ศูนย์ AIS DTAC TRUE การปฏิบัติต่อการตัดสินใจซื้อโทรศัพท์มือถือต้องดูความจำเป็นของตนเองก่อนไปซื้อ วิธีการชำระค่าโทรศัพท์มือถือโดยเงินสด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุรตนา เหล่าไชย (2561) ได้ศึกษาพฤติกรรม

การใช้โทรศัพท์มือถือที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของนักศึกษาสาธารณสุขชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า ส่วนใหญ่ซื้อโทรศัพท์จากศูนย์บริการเครือข่ายโทรศัพท์มือถือ เช่น True Dtac AIS จะเปลี่ยนโทรศัพท์มือถือเมื่อเครื่องเก่าใช้งานนานแล้ว และใช้วิธีการชำระโดยเงินสด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิษณุ มณีวรรณ (2562) ศึกษาพฤติกรรมและการใช้ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อโทรศัพท์มือถือไอโฟนของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อโทรศัพท์มือถือ พบว่า มีการตัดสินใจระดับสำคัญมากที่สุด ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ได้แก่ มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย ราคาสินค้าเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ความหลากหลายของโทรศัพท์มือถือ ชื่อเสียงของผู้ผลิต มีคู่มือแนะนำ พกพาได้สะดวก ด้านขั้นตอนกระบวนการ (Process) ได้แก่ มีความรวดเร็วในการให้บริการ ขั้นตอนสั่งซื้อสินค้าสะดวกรวดเร็ว มีศูนย์บริการรับประกันดูแลซ่อมตามขั้นตอน ได้รับสินค้าอย่างรวดเร็ว ด้านพนักงานผู้ให้บริการ (People) ได้แก่ พนักงานมีอัธยาศัยดี สุภาพ กระตือรือร้นในการทำงาน พนักงานให้บริการได้อย่างรวดเร็ว มีพนักงานคอยให้บริการได้อย่างเพียงพอ พนักงานให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และตอบข้อซักถามของลูกค้าได้ ด้านราคา (Price) ได้แก่ ราคาเหมาะสมกับคุณภาพ มีราคาให้เลือกหลากหลาย ราคาประหยัด มีราคาแสดงติดไว้อย่างชัดเจน ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ได้แก่ มีความสะดวกในการเดินทาง ความสะดวกในการหาซื้อ (สถานที่เข้าถึงได้ง่าย) อยู่ใกล้แหล่งชุมชน มีบริเวณจอดรถที่เหมาะสม มีบริการที่จอดรถเหมาะสม ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ได้แก่ มีโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ มีการรับเปลี่ยนสินค้า มีพนักงานขายแนะนำสินค้า มีการส่งเสริมการขาย มีบริการหลังการขาย ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) ได้แก่ มีที่นั่งสำหรับลูกค้าไว้คอยบริการ ร้านค้ามีความกว้างขวาง ทันสมัย มีป้ายหน้าร้านมองเห็นอย่างชัดเจน ร้านค้ามีความสะอาด การจัดตกแต่งร้านอย่างเป็นระเบียบ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนาธิป แววศรี (2557) ศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจซื้อสมาร์ตโฟน ที่พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญระดับมากที่สุดกับหัวข้อมีเทคโนโลยีและระบบปฏิบัติการที่รวดเร็ว การออกแบบที่ทันสมัย ใช้งานง่าย ราคาสินค้าเป็นที่ยอมรับ การเปลี่ยนสินค้าเมื่อมีปัญหา สินค้ามีจำหน่ายสามารถรับได้ทันที ความน่าเชื่อถือของร้าน หาซื้อได้ง่าย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วีรชัย ฤทธิวารกุล (2557) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสมาร์ตโฟนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับราคาสินค้า ส่วนใหญ่รับรู้และจดจำตราสินค้าที่เข้ามาในตลาด และให้ความสำคัญกับการสั่งซื้อสะดวก รวดเร็ว ได้รับสินค้ารวดเร็ว และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปณัฐพงษ์ วิมลโสภณกิตติ (2558) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อโทรศัพท์เคลื่อนที่ไอโฟน ของประชาชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น พบว่า ให้ระดับความสำคัญมากที่สุดในด้านผลิตภัณฑ์ ความสามารถของตัวสินค้า ต้องการเทคโนโลยีใหม่ ๆ

กลยุทธ์การตลาดเพื่อเพิ่มยอดขายของร้านภัทราโมบาย อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ 3 โครงการ ได้แก่ โครงการที่ 1 “ให้ความรู้ใหม่ ใส่ใจบริการ” โครงการที่ 2 “บริการรวดเร็วทันใจ” โครงการที่ 3 “ข้อมูลครบครันแถมสร้างสัมพันธ์ที่ดี” มีงบประมาณในการดำเนินการ 78,000 บาท หลังจากดำเนินการแล้ว

คาดว่าจะตอบสนองความต้องการและความสำคัญของปัจจัยทางการตลาดที่จะสามารถเพิ่มยอดขายให้กับธุรกิจได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้

1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ในการตัดสินใจซื้อโทรศัพท์มือถืออยู่ในระดับมากที่สุด จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา สร้างความแตกต่างและเพิ่มความหลากหลายของสินค้า เพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่ง ส่งสินค้ามาให้ลูกค้าได้เลือกได้อย่างหลากหลาย เช่น โทรศัพท์มือถือหลายรุ่น หลายยี่ห้อ หลายสี หลายราคา เนื่องจากรูปแบบสินค้าที่มีความหลากหลาย คู่แข่งในตลาดสูง ความแตกต่างและความหลากหลายจึงมีความสำคัญในการดึงดูดลูกค้า เพื่อชนะคู่แข่ง

1.2 ด้านขั้นตอนกระบวนการ จากการศึกษา พบว่า ลูกค้าต้องการความสะดวก รวดเร็วในการซื้อสินค้า กิจกรรมจึงต้องมีการพัฒนากระบวนการสั่งซื้อให้เป็นระบบ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ เช่น เน้นกระบวนการที่เป็นระบบ เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด มีขั้นตอนในการสั่งซื้อไม่ยุ่งยากหรือซับซ้อนจนเกินไป เพราะถ้าทางกิจการสามารถจัดการกับขั้นตอนกระบวนการในการบริการให้กับลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว จะทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจ เป็นการรักษาลูกค้าเก่าและสร้างลูกค้าใหม่ด้วย

1.3 ด้านพนักงานผู้ให้บริการ จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านพนักงานผู้ให้บริการในการตัดสินใจซื้อโทรศัพท์มือถืออยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรมีการฝึกอบรมพนักงานให้ดี มีความรู้มากขึ้น อบรมพัฒนาบุคลิกให้กับพนักงานเพิ่มขึ้น สร้างจิตสำนึกให้กับพนักงานให้มีใจรักในการบริการ บริการด้วยใจ และยังเป็นการสร้างความพึงพอใจ เป็นการสร้างแรงดึงดูดลูกค้าอีกช่องทางหนึ่ง

2. ข้อเสนอในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการเปรียบเทียบยอดขายกับร้านขายโทรศัพท์มือถือร้านอื่น ๆ ด้วย จะทำให้การศึกษาน่าสนใจมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ธนาธิป แววศรี. (2557). ปัจจัยในการตัดสินใจซื้อสมาร์ตโฟนของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. (การ

ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี).

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:

สุวิริยาสาน.

ปณัฐพงษ์ วัฒนโสภณกิตติ. (2558). แผนการตลาดเพื่อเพิ่มยอดขายโทรศัพท์เคลื่อนที่ไอโฟนของร้านเอสเคโฟน ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตวิทยาลัย บัณฑิตศึกษาการจัดการ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2560). *กลยุทธ์การจัดการ และการวางแผน*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- ร้านภัทราโมบาย. (2564). *ข้อมูลธุรกิจร้านภัทราโมบาย*. (เอกสารอัดสำเนา). ขอนแก่น: ร้านภัทราโมบาย.
- วิชญ์ มณีวรรณ. (2562). *พฤติกรรมและการใช้ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อโทรศัพท์มือถือไอโฟนของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกริก).
- วีรชัย กฤษฎาวรกุล. (2557). *การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจเลือกซื้อสมาร์ทโฟนในกรุงเทพมหานคร*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2560). *การบริหารการตลาดยุคใหม่* (ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สมชาติ กิจยรรยง. (2558). *กลยุทธ์การตลาดนานน้ำหลากสี ทวีความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: เพชรประกาย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2563). *สำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารภายในครัวเรือน*. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2564, จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages>
- สุรัตนา เหล่าไชย. (2561). *การศึกษาพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของนักศึกษา สาธารณสุขชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. (รายงานการวิจัย). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Cochran, W.G. (1977). *Sampling techniques* (3rd ed). New York: John Wiley & Sons.
- Kotler, P. (2015). *Framework for Marketing Management*. India: Pearson Education.
- Marketeer. (2020). *Smartphone market in Thailand*. Retrieved April 23, 2021, from <https://marketeeronline.co/archives/158661>.

แนวทางการตลาดเชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มรายได้ของหนองขามรีสอร์ต
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

The Strategic Marketing Approach for Increasing Revenue of Nong Kham Resort
Mueang District, Khon Kaen Province

เกศรินทร์ สายทิพย์¹ และวิเชียร วรพุทธร²

Ketsarins Saithip and Wichain Voraputhaporn²

¹นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²อาจารย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อีเมล: ketsarins@kkumail.com

วันที่รับบทความ (Received)

15 กันยายน 2564

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)

6 ธันวาคม 2564

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

17 ธันวาคม 2564

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการตัดสินใจเข้าพักของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7P's ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้สถานที่พักรีสอร์ต ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 3) เพื่อกำหนดแผนการตลาดเชิงกลยุทธ์ทางเลือกเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับ หนองขามรีสอร์ต โดยใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วย สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ มีวัตถุประสงค์ในการเข้าพักเพื่อพักผ่อนและท่องเที่ยว ร้อยละ 62.50 มักเข้าพักกับสมาชิกในครอบครัว ร้อยละ 40.50 โดยมีระยะเวลาในการเข้าพัก 3 วัน 2 คืน ร้อยละ 53.00 เหตุผลในการเลือกเข้าพักคือ ทำเลที่พักรีสอร์ต สถานที่ท่องเที่ยว ร้อยละ 93.75 และปัจจัยความพึงพอใจเมื่อเข้าพักคือมีบริการเครื่องดื่มต้อนรับ ร้อยละ 84.96 สำหรับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานที่พักรีสอร์ตมากที่สุดได้แก่ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.43$) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.31$) และ ด้านราคา ($\bar{X} = 4.31$) จากผล การศึกษามาพิจารณาร่วมกันกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก วิเคราะห์แรงกดดัน 5 ประการ การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์เพื่อกำหนดแนวทางการตลาด ได้ทั้งสิ้น 2 โครงการ ดังนี้ 1) โครงการสร้างความรู้จักหนองขามรีสอร์ต 2) โครงการบริการใส่ใจลูกค้าและทันสมัย โดยจะมีการประเมินผลโครงการหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ ซึ่งมีงบประมาณในการทำแผนโครงการทั้งสิ้น 30,000 บาท และคาดว่าจะภายในปี 2564 จะมียอดขายเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนร้อยละ 15 จากยอดขายในปี 2563

คำสำคัญ: สถานที่พักรีสอร์ต, ส่วนประสมทางการตลาด 7P's

ABSTRACT

This research aimed 1) to study customers' behavior towards decision making on choosing accommodation in Meaung District, Khon Kaen Province, 2) to study marketing mix (7Ps) which influences decision making on choosing resorts in Meaung District, Khon Kaen Province, and 3) to plan alternative marketing strategies in order to increase sales for Nong Kham Resort. The research was conducted with 400 samples using questionnaire and analyzed by statistics, frequency, means and standard deviation. Based on study results, there were 62.50% of consumers aiming to stay for leisure and travel. Family staycation was 40.50%. The stay duration was 3 days 2 nights at 53.00%. The reason of decision making was the location where was nearby travel places, as 93.75%. Welcome drink was 84.96% as satisfaction factor. In addition, marketing mix, which influences decision making on choosing resorts, included personnel ($\bar{X} = 4.43$), physical environment ($\bar{X} = 4.31$) and price ($\bar{X} = 4.31$). Based on the results of analyzing external context – Five Forces and SWOT, there were 2 marketing plans; 1) Nong Kham Resort Perception Project and 2) Modern Service Mind. As expectation in 2021, the sales will increase for 15% compared to year 2020.

Keyword: Resort (Accommodation), Marketing Mix (7P's)

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยถือเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยให้เกิดความก้าวหน้า (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558) ด้วยอัตรานักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยจำนวน 39.8 ล้านคน จึงทำให้ประเทศไทยติดอันดับประเทศที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมเยือนอยู่ที่อันดับ 9 ของโลก (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประกอบด้วยธุรกิจมากมายหลายประเภท โดยหนึ่งในธุรกิจที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้และสร้างอาชีพคือ ธุรกิจที่พักแรม ตามข้อมูลสถานการณ์แนวโน้มธุรกิจโรงแรม ได้แก่ ประเภทโรงแรม รีสอร์ท และเกสต์เฮาส์ ในหมวดที่พักแรมและบริการด้านอาหาร (Accommodation and food services activities) มีมูลค่า 1.03 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 61 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ทั้งประเทศ (ธนาคารกรุงศรีอยุธยา, 2564) ธุรกิจโรงแรมหรือรีสอร์ทเป็นธุรกิจที่ให้บริการกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาพักแบบชั่วคราว มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการมอบความสะดวกสบายให้แก่ผู้ที่เข้ามาพัก ซึ่งการให้บริการของรีสอร์ทที่มีความคล้ายคลึงกับโรงแรมแต่มีความแตกต่าง

ของที่พัก คือได้ใกล้ชิดกับธรรมชาติและทำให้ผู้ที่เข้าพักรู้สึกถึงความเป็นส่วนตัว สถานที่บริการที่ได้รับอนุญาตในจังหวัดขอนแก่น พบว่าในจังหวัดขอนแก่นมีจำนวนธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท รวมถึงสถานที่พักที่สามารถค้างคืนได้จำนวน 266 แห่ง เป็นโรงแรมประมาณ 90 แห่ง รีสอร์ทประมาณ 180 แห่งและมีจำนวนห้องพักกว่า 6,000 ห้อง ทำให้เห็นว่าการแข่งขันในธุรกิจโรงแรมค่อนข้างสูงจากอัตราห้องพัก เมื่อเทียบกับอัตราผู้เข้าพักที่จำกัดรวมไปถึงสินค้าทดแทนที่เข้ามาค่อนข้างสูงที่ไม่ได้แข่งขันกันเฉพาะธุรกิจรีสอร์ทหรือโรงแรม แต่ยังมีสถานที่พักที่สามารถค้างคืนได้เข้ามาในการแข่งขันภายในอุตสาหกรรมอีกด้วย

หนองขามรีสอร์ท ก่อตั้งกิจการเมื่อปี พ.ศ. 2538 โดยมีพื้นที่ในการดำเนินกิจการ 30 ไร่ ตั้งอยู่ที่ 166/1 หมู่บ้านหนองหลุม ตำบลแดงใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นธุรกิจที่พักประเภท 3 ดาว มีการออกแบบห้องพักในลักษณะบ้านพักเป็นหลังคาเรือนจำนวน 20 หลังการออกไปด้วยบรรยากาศที่ร่มรื่นจากต้นไม้เล็กใหญ่นานาพันธุ์ ห้องรับประทานอาหารพร้อมทั้งคาราโอเกะให้ผู้เข้าพักได้ร่วมกันสร้างบรรยากาศสนุกสนานด้วยกัน มีสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงกับสถานที่พักเช่น วัดหนองแวง วัดป่าธรรมอุทยาน พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา มหาวิทยาลัยขอนแก่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติขอนแก่นและสวนสาธารณะบึงแก่นนครเป็นต้น จากการตรวจสอบพบว่าธุรกิจหนองขามรีสอร์ทได้ประสบปัญหาจากคู่แข่งทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงสินค้าทดแทนจึงทำให้รายได้ของแต่ละปี พ.ศ. 2561 มีมูลค่าเมื่อเทียบกับ พ.ศ. 2563 ได้ลดลงถึงร้อยละ 12 ทางผู้ศึกษาในฐานะเครือญาติต้องการสร้างรายได้ให้เพิ่มมากขึ้นร้อยละ 15 จึงต้องการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดเพื่อวางแผนการตลาดเชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับหนองขามรีสอร์ท อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการตัดสินใจเข้าพักในเขตอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7P's ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการที่พักประเภทรีสอร์ทในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อวางแผนการตลาดเชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับหนองขามรีสอร์ท อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

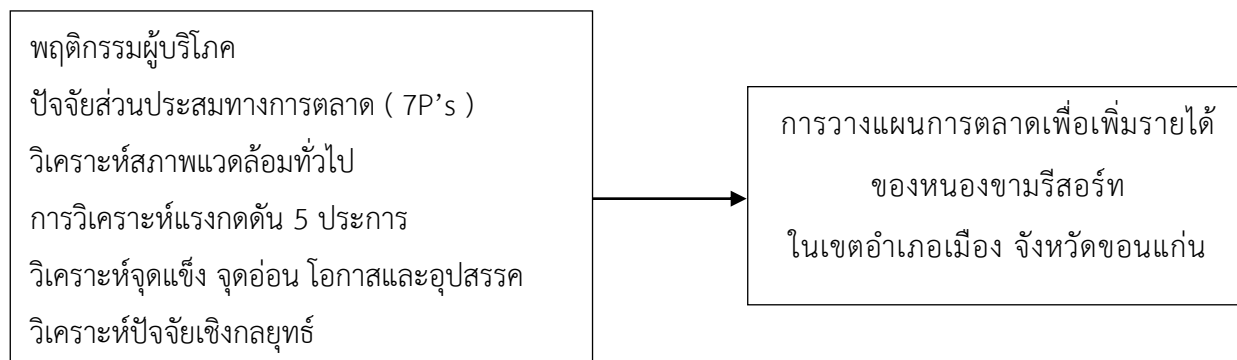
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของพฤติกรรมผู้บริโภคและปัจจัยส่วนประสมการตลาด 7P's ที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการที่พักประเภทรีสอร์ท โดยมีผลการศึกษาจากงานวิจัย (นนทนันท์ งามนิวัฒน์วงศ์, 2557) ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อพัฒนาธุรกิจบ้านสวนกรีนวิวรีสอร์ท ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านผลิตภัณฑ์ คือ ความสะอาด/กลิ่น/ความมืดและความสะอาด

ของห้องพัก ปัจจัยด้านราคา คือราคาห้องพักที่เหมาะสมกับคุณภาพ ปัจจัย ด้านการติดต่อสัมพันธ์กับลูกค้า คือ มีการโฆษณาผ่านอินเทอร์เน็ต ปัจจัยด้าน โปรโมชั่น คือ การให้ส่วนลด ปัจจัยด้านบุคลากร คือ พนักงานมีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดีและสุภาพ อ่อนน้อม ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ คือ การทำความสะอาดห้องทุกวัน (ไพลิน เฟื่องทอง, 2559) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาและเพิ่มรายได้อาเชียนรีสอร์ท อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ารับบริการใน รีสอร์ท อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ รวมถึงความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่เคยใช้บริการ อาเชียนรีสอร์ท และเพื่อกำหนดแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาเพื่อเพิ่มรายได้ อาเชียนรีสอร์ท อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการใช้บริการรีสอร์ทในอำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพและด้านบุคลากร (สมัญญา สติมัน, 2561) ได้ศึกษาเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดไข่มุกทะเลหมอกรีสอร์ท อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าใช้บริการมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือ การกำหนดราคาที่พักชัดเจน ระดับความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมา คือ ความเหมาะสมของราคาที่พัก สำหรับระดับความพึงพอใจน้อยควรได้รับการปรับปรุง คือ ส่วนลดสิทธิพิเศษและของที่ระลึก (กุลนิษฐ์ ฉัตรอุทัย, 2560) ได้ศึกษาเรื่องแผนการตลาดเพื่อเพิ่มยอดขาย KKK รีสอร์ทในเขตอำเภอแม่สอด วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไป การวิเคราะห์คู่แข่ง การวิเคราะห์สภาวะการแข่งขันในอุตสาหกรรม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก เพื่อกำหนดแผนการตลาดในระยะสั้นมีแผนการตลาด 2 โครงการ ดังนี้ 1) โครงการ “นะแม่แปดต่อแเล” 2) โครงการ “ลดเอาใจ” โดยใช้งบประมาณทั้งสิ้น 26,618 บาท โดยมีการคาดการณ์ว่าหากเป็นไปตามเป้าหมายจะสามารถเพิ่ม ยอดขายได้ 10% จากยอดขายในปี 2559 ส่วนแผนการตลาดในระยะยาวมีการจัดการอบรมเป็นระยะให้แก่พนักงานเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือที่ดี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ค้นหาข้อมูลและทบทวนแนวคิดและทฤษฎี นำมาซึ่งตัวแปรและกรอบแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการศึกษาวิจัย

1. วิธีการศึกษาพฤติกรรมและการเลือกใช้บริการสถานที่พักและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานที่พักในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีวิธีดำเนินการศึกษาดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาได้กำหนดกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ กลุ่มผู้ที่เคยใช้บริการสถานที่พักในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่ชัด ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่าง (Sample) จึงนำตัวอย่างจากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran ได้ทำการกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และใช้ระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 จากการคำนวณขนาดตัวอย่างของกลุ่มนักประชากรทั่วไปหรือผู้ที่เข้ามาใช้บริการที่พักจะได้ทั้งหมด 384.16 คน ซึ่งจะได้ทำการเก็บข้อมูลจากที่คำนวณเป็น 400 ชุด และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยผู้เก็บข้อมูลจะทำการเก็บข้อมูลกลุ่มผู้ที่เคยใช้บริการสถานที่พักในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการประยุกต์ข้อคำถามจากการศึกษางานวิจัยได้แบ่งเป็นทั้งหมด 3 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ และภูมิลำเนาโดยมีระดับการวัดแบบมาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกเข้าพักประเภทรีสอร์ทในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยแบบสอบถามใช้เป็นคำถามปลายเปิด (Close – ended Questions) และเลือกได้หลายคำตอบ (Multiple Choices Questions) โดยใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค โดยมีระดับการวัดแบบมาตรานามบัญญัติ (Nominal Scale) สถิติที่ใช้คือการแจกแจงความถี่และสรุปผลเป็นร้อยละ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการประเภทรีสอร์ท โดยมีรายละเอียดดังนี้ คำถามเกี่ยวกับระดับความสำคัญตามปัจจัยส่วนประสมการตลาดทั้ง 7 ด้าน โดยแบ่งออกเป็นด้านคำถามผลิตภัณฑ์จะมี 4 ข้อ คำถามด้านราคาจะมี 4 ข้อ คำถามด้านช่องทางการจัดจำหน่ายจะมี 4 ข้อ คำถามด้านการส่งเสริมการตลาดจะมี 4 ข้อ คำถามด้านพนักงานจะมี 4 ข้อ คำถามด้านลักษณะทางกายภาพจะมี 4 ข้อ และคำถามด้านกระบวนการจะมี 4 ข้อ ซึ่งจะให้ผู้ที่ทำกรตอบแบบสอบถามได้ทำการประเมินระดับความสำคัญของแต่ละปัจจัยครบทุกข้อ โดยใช้ Important Scale ซึ่งได้กำหนดระดับคะแนนได้ดังต่อไปนี้

ระดับความสำคัญ	ค่าของน้ำหนักความสำคัญ
ระดับมากที่สุด	ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น 5
ระดับมาก	ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น 4
ระดับปานกลาง	ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น 3
ระดับน้อย	ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น 2
ระดับน้อยที่สุด	ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น 1

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการแจกแบบสอบถามโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ให้กับกลุ่มตัวอย่างที่เข้ามาใช้บริการหนองขามรีสอร์ตและตามสถานที่พักแรมในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรม SPSS เพื่อหาค่าทางสถิติประกอบไปด้วยสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติเชิงพรรณนา (Description Statistic) เป็นสถิติที่ใช้สำหรับบรรยายลักษณะต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

2. เพื่อวางแผนการตลาดเชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับหนองขามรีสอร์ต อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีวิธีการดำเนินการศึกษาดังนี้

- 2.1 การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis)
- 2.2 การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ (TOWS Matrix Analysis)
- 2.3 แนวทางการตลาดโดยการสังเคราะห์ข้อมูลวิจัยวิเคราะห์เป็นโครงการ

ผลการศึกษา

1. ผลศึกษาพฤติกรรมทางเลือกใช้บริการสถานที่พักและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานที่พักในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้มีทั้งหมด 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 57.50) ช่วงอายุ 21 – 30 ปี (ร้อยละ 52.25) ระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 63.00) ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน (ร้อยละ 29.25) รายได้ 13,000 – 20,000 บาท (ร้อยละ 38.00) อาศัยอยู่ในภูมิลำเนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 63.50)

ด้านพฤติกรรมการเลือกใช้บริการสถานที่พัก ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเข้าพักเพื่อพักผ่อน ท่องเที่ยว (ร้อยละ 62.50) ผู้ร่วมเดินทางเข้าพักเป็นสมาชิกในครอบครัว (ร้อยละ 40.50) ตัดสินใจเลือกเข้าพักเนื่องจากทำเลที่พักใกล้สถานที่ท่องเที่ยว (ร้อยละ 93.75) มีระยะเวลาในการเข้าพัก 3 วัน 2 คืน (ร้อยละ 53.00) มีช่องทางการชำระค่าบริการผ่านอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง (ร้อยละ 32.00) ผู้ร่วมการตัดสินใจเข้าพักเป็นผู้ร่วมเข้าพัก (ร้อยละ 52.00)

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักประเภทรีสอร์ตในเขตอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่นของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ให้ความสำคัญในระดับต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (1) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญของปัจจัยการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานที่พักในระดับมากที่สุด 3 ข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ สิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ($\bar{X} = 4.35$) ที่พักและห้องมีความสะอาดและการตกแต่งที่สวยงาม ($\bar{X} = 4.34$) ความหลากหลายในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.26$) และให้ระดับความสำคัญมากคือ ประเภทห้องพักให้เลือกหลากหลาย ($\bar{X} = 4.17$) (2) ปัจจัยด้านราคา ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญของปัจจัยการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานที่พักในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ราคาคุ้มเมื่อเทียบกับผู้ให้บริการรายอื่น ($\bar{X} = 4.38$) ราคาที่พักมีความเหมาะสมกับคุณภาพ ($\bar{X} = 4.33$) ระบุรายละเอียดราคาต่าง ๆ ที่ให้บริการอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.30$) ราคาห้องพักหลายระดับ ($\bar{X} = 4.23$) (3) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญของปัจจัยการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานที่พักในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ สำรองที่พักผ่านช่องทางโทรศัพท์ ($\bar{X} = 4.33$) การจองที่พักผ่านช่องทางแอปพลิเคชัน เช่น Traveloka หรือ Agoda ($\bar{X} = 4.29$) และให้ระดับความสำคัญมาก โดยเรียงจากมากไปน้อยดังนี้ การจองห้องพักผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น Facebook Page หรือ Line Official ($\bar{X} = 4.17$) สำรองที่พักผ่านเคาน์เตอร์ (Walk-in) ($\bar{X} = 4.07$) (4) ปัจจัยด้านการส่งเสริมทางการตลาด ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญของปัจจัยการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานที่พักในระดับมากที่สุด โดยเรียงจากมากไปน้อยดังนี้ การโฆษณาในช่องทางของสื่อต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.34$) มีโปรโมชั่นและส่วนลด ($\bar{X} = 4.30$) สำรองได้หลายช่องทาง ($\bar{X} = 4.26$) และระดับความสำคัญมาก มีกิจกรรมที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.18$) (5) ปัจจัยด้านบุคลากร ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญของปัจจัยการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานที่พักในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปน้อยดังนี้ แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ($\bar{X} = 4.53$) พุดจาสุภาพ ($\bar{X} = 4.44$) บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส ($\bar{X} = 4.38$) แสดงความนับถือและให้เกียรติ ($\bar{X} = 4.39$) (6) ปัจจัยด้านกระบวนการ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญของปัจจัยการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานที่พักในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงจากมากไปน้อยดังนี้ บริการอาหารและเครื่องดื่มเป็นเมนูเซ็ท ($\bar{X} = 4.35$) บริการอินเทอร์เน็ตไร้สาย ($\bar{X} = 4.30$)

การให้รายละเอียดของที่พักรายละเอียด ($\bar{X} = 4.26$) และการให้บริการของแผนกต้อนรับตลอด 24 ชั่วโมง ($\bar{X} = 4.23$) (7) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญของปัจจัยการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานที่พักรายละเอียดมากที่สุด โดยเรียงจากมากไปน้อยดังนี้ ที่พักสะอาดเป็นระเบียบแบ่งสัดส่วนได้ชัดเจน ($\bar{X} = 4.57$) บรรยากาศภายในที่พักที่ร่มรื่น ปลอดภัย ($\bar{X} = 4.31$) การตกแต่งที่ทันสมัยน่าใช้บริการ ($\bar{X} = 4.24$) และระดับความสำคัญมากคือ มีสระว่ายน้ำและมุมนั่งเล่นให้บริการ ($\bar{X} = 4.13$)

2. ผลการศึกษาวางแผนการตลาดเชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับหนองขามรีสอร์ท อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

2.1 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกธุรกิจ โดยการวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1) จุดแข็ง (Strengths)

- 1.1) เปิดให้บริการมาเป็นเวลานาน 10 ปี
- 1.2) มีกว้างมากกว่า 20 ตัว เพื่อให้ผู้เข้าพักได้ใกล้ชิดกับทิวทัศน์ธรรมชาติ
- 1.3) มีห้องรับรองสำหรับการจัดงานเลี้ยง งานสังสรรค์ พร้อมเครื่องเสียงและคาราโอเกะ

2) จุดอ่อน (Weakness)

- 2.1) การบริการของพนักงานยังไม่ได้มาตรฐาน เนื่องจากไม่ได้จัดการฝึกอบรมพนักงานที่ชัดเจน
- 2.2) ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้ลูกค้าไม่รับรู้ในส่วนของคุณภาพและบริการของรีสอร์ท

3) โอกาส (Opportunities)

- 3.1) รีสอร์ทอยู่ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งทำให้สามารถรวมกับบริษัททัวร์เพื่อเพิ่มยอดขายได้
- 3.2) ภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงในปัจจุบันทำให้รีสอร์ทราคาถูกเป็นตัวเลือกที่ดีสำหรับนักท่องเที่ยวได้

- 3.3) การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะเป็นการเพิ่มโอกาสในการขยายตลาดได้

4) ภาวะคุกคาม (Threats)

- 4.1) มีสินค้าทดแทนเพิ่มขึ้น เช่น โฮมสเตย์, อพาร์ทเมนต์ เป็นต้น
- 4.2) การเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้มีการแข่งขันให้สูงขึ้น
- 4.3) ความต้องการของลูกค้าเพิ่มมากขึ้นจึงทำให้ต้องพัฒนารีสอร์ทและการบริการ

2.2 การกำหนดทางเลือกจากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในและภายนอก (TOWS Matrix)

สรุปได้ว่าในด้านของกลยุทธ์เชิงรุก (SO) การตลาดผ่านสื่อออนไลน์และการนำเสนอโปรโมชั่นต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของลูกค้าและจับมือร่วมกับบริษัททัวร์นำเที่ยวในการพาลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวเข้ามาพัก กลยุทธ์แก้ไข (WO) มีการจัดโปรโมชั่นในการดึงดูดลูกค้า การให้ส่วนลดและจัดการประชาสัมพันธ์บอกต่อหรือจัดทำเพจจัดอบรมพนักงานในด้านการต้อนรับและอัธยาศัยที่ดีต่อลูกค้า กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST) สร้างการประชาสัมพันธ์จากสื่อออนไลน์มีความแตกต่างและมีเอกลักษณ์ กลยุทธ์เชิงรับ (WT) กระตุ้นให้พนักงานบริการด้วยความรวดเร็วและถูกต้องต่อลูกค้า

2.3 ผลการศึกษากำหนดแผนการตลาดเพื่อเพิ่มรายได้ หอนงขามรีสอร์ต ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แผนการตลาดระยะสั้น เพื่อที่จะเพิ่มรายได้ของหอนงขามรีสอร์ต ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นในปี 2564 จำนวน 2 โครงการ ได้แก่โครงการสร้างความรู้จักหอนงขามรีสอร์ตและโครงการบริการใส่ใจลูกค้าและทันสมัย โดยจะมีการประเมินผลโครงการหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ ซึ่งมีงบประมาณในการทำแผนโครงการทั้งสิ้น 40,000 บาท และคาดว่าจะภายในปี 2564 จะมียอดขายเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนร้อยละ 15 จากยอดขายในปี 2563 การกำหนดแผนการตลาดระยะสั้นมีแผนการตลาดทั้งหมด 2 โครงการดังนี้ 1) โครงการสร้างความรู้จักหอนงขามรีสอร์ต 2) โครงการบริการใส่ใจลูกค้าและทันสมัย มีดังต่อไปนี้

โครงการที่ 1 สร้างความรู้จักหอนงขามรีสอร์ต หลักการและเหตุผล จากผลการวิเคราะห์ของจุดอ่อนหอนงขามรีสอร์ต คือไม่มีการโปรโมทผ่านเว็บไซต์ต่าง ๆ ซึ่งพบว่าหอนงขามรีสอร์ตยังขาดการประชาสัมพันธ์และยังไม่ได้โปรโมทให้รีสอร์ทเป็นที่รู้จักผ่านทางเว็บไซต์ต่าง ๆ จึงทำให้ลูกค้าไม่ค่อยรู้จัก เข้าถึงได้ยาก เพราะฉะนั้นเพื่อเป็นการตอบสนองลูกค้าที่จะเข้ามาใช้บริการที่พัก จึงจัดโครงการนี้ขึ้นมาเพื่อให้เกิดความสะดวกสบายแก่ลูกค้าที่ต้องการสำรองที่พักและค้นหาข้อมูลวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ การยอมรับความรู้สึกลูกค้าที่เข้าถึงง่ายสะดวก กระตุ้น ความรู้สึกให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง แนวทางการดำเนินการ 1) จัดทำเพจเพื่อทำการโปรโมทบนสื่อออนไลน์ต่าง ๆ โดยการใช้รูปภาพและวิดีโอให้ลูกค้าที่เข้ามาชมสามารถเข้าถึงได้ง่ายในการทำความรู้จักและรับชมบรรยากาศ รวมถึงสามารถจองและสอบถามข้อมูลผ่านทางเพจได้ งบประมาณ 20,000 บาท 2) โบรชัวร์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดขอนแก่นโดยเข้าร่วมกับสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญต่าง ๆ งบประมาณ 10,000 บาท งบประมาณจัดทำช่องทางการจัดจำหน่ายเพื่อเพิ่มการค้นหาและการเข้าถึงธุรกิจ เป็นเงิน 30,000 บาท ผลที่คาดว่าจะได้รับ ลูกค้าจะได้รับความสะดวกสบายในการรับข้อมูลของรีสอร์ทในด้านการบริการและด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในรีสอร์ท รวมถึงการสำรองที่พักที่ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งสามารถสร้างความรู้จักได้อย่างกว้างขวาง

โครงการที่ 2 การบริการใส่ใจลูกค้าและทันสมัย หลักการและเหตุผล การแข่งขันในธุรกิจรีสอร์ทมีจำนวนมากรวมถึงการเข้ามาของสิ่งทดแทน ทำให้การบริการถือเป็นหัวใจหลักของการดำเนินธุรกิจเช่นกัน ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการมักให้ความสำคัญและคาดหวังด้านบริการ ดังนั้นการบริการลูกค้าให้เกิดความประทับใจต้องมีการอบรมพนักงานอยู่เสมอ วัตถุประสงค์เพื่อปลูกฝังให้พนักงานมีใจรักในการบริการ เพื่อก่อให้เกิดการบริการที่ดี

ต่อลูกค้ารวมถึงการเพิ่มทักษะในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด แนวทางการดำเนินการ 1) การสวมใส่เครื่องแบบในการทำงานให้ดูสะอาดและเรียบร้อย ให้บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส มีมารยาทและอัธยาศัยดีกับลูกค้าทุกระดับ 2) มีการจัดอบรมในเรื่องของการสนทนากับลูกค้า โดยให้ความรู้ด้านภาษา เพื่อให้สื่อสาร สนทนาตอบคำถามลูกค้าได้ 3) การจัดอบรมเกี่ยวกับทักษะในการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการคุยกับลูกค้าผ่านสื่อออนไลน์ งบประมาณ การจัดอบรมให้ความรู้พนักงาน คิดเป็นเงิน 10,000 บาท ผลที่คาดว่าจะได้รับ พนักงานภายในรีสอร์ทจะได้รับความรู้ที่เพิ่มขึ้น จนทำให้เกิดการบริการที่ดีต่อลูกค้า มีทักษะในการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่สูงสุดด้วยการบริการด้วยเครื่องแต่งกายที่สะอาดและเรียบร้อย ยิ้มแย้มแจ่มใส พร้อมสนทนากับลูกค้าและให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง

อธิปราชผล

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการตลาดเชิงกลยุทธ์เพื่อเพิ่มรายได้ของหนองขามรีสอร์ท อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่าระดับความสำคัญของปัจจัยการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานที่พัก 3 อันดับ โดยเรียงจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.43$) ประกอบไปด้วย แต่งกายสุภาพเรียบร้อย พุดจาสุภาพ บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส แสดงความนับถือและให้เกียรติ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.31$) ที่พัก สะอาดเป็นระเบียบแบ่งสัดส่วนได้ชัดเจน บรรยากาศภายในที่พักร่มรื่น ปลอดภัย การตกแต่งที่ทันสมัยน่าใช้บริการ และระดับความสำคัญมากคือมีสระว่ายน้ำและมุมนั่งเล่นให้บริการ ด้านราคา ($\bar{X} = 4.31$) ราคาคุ้มค่าเมื่อเทียบกับผู้ให้บริการรายอื่น ราคาที่พักมีความเหมาะสมกับคุณภาพ ระบุรายละเอียดราคาต่าง ๆ ที่ให้บริการอย่างชัดเจน ราคาห้องพักหลายระดับ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีความสอดคล้องกับการศึกษาของนนทนันท์ งามนิวัฒน์วงศ์ (2557) ศึกษาเรื่องกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อพัฒนาธุรกิจบ้านสวนกรีนวิวรีสอร์ท ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และการศึกษาคุณนิษฐ์ ฉัตรอุทัย (2560) แผนการตลาดเพื่อเพิ่มยอดขาย KKK รีสอร์ทในเขตอำเภอแม่สอด ซึ่งทำให้เห็นว่าการศึกษาคือเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการธุรกิจที่พักในการพัฒนาธุรกิจ โดยสามารถระบุเรื่องที่สำคัญ 3 อันดับแรกได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและด้านราคา ในการพัฒนาได้อย่างตรงจุดและสามารถดำเนินการเพิ่มยอดขายในธุรกิจได้อีกด้วย ในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการสถานที่พักในด้านช่องทางการจัดจำหน่าย สำรองที่พักผ่านช่องทางโทรศัพท์ การจองที่พักผ่านช่องทางแอปพลิเคชัน เช่น Traveloka หรือ Agoda จองห้องพักผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น Facebook Page หรือ Line Official สำรองที่พักผ่านเคาน์เตอร์ (Walk-in) ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษานันทมน กัสปะ (2564) ศึกษาเรื่องส่วนประสมทางการตลาด 4C's ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า ผ่านสื่อออนไลน์ (เฟสบุ๊ก) ของผู้ประกอบการในจังหวัดขอนแก่น ทำให้เห็นว่าการส่งเสริมช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์เป็นสิ่งที่สำคัญเช่นเดียวกัน ผู้ประกอบการควรพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. บุคลากรถือเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินการกิจการเพื่อให้ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการเกิดความพึงพอใจ ควรที่จะพัฒนาศักยภาพของพนักงานอยู่เสมอ ถือเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการควรคำนึงถึงเป็นอย่างมาก
2. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของธุรกิจก็ถือเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ การให้จัดระเบียบหรือการสร้างทัศนียภาพภายในสถานที่ให้บริการก็สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ ผู้ประกอบการควรพิจารณาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของธุรกิจ
3. การให้บริการด้วยราคาที่เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้าจะสามารถให้ลูกค้าตัดสินใจใช้บริการมากยิ่งขึ้น ผู้ประกอบการควรพิจารณาการให้บริการและราคาให้เกิดความเหมาะสมแก่ลูกค้า

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). สถิตินักท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564, จาก https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=411
- กุลนิษฐ์ ฉัตรอุทัย. (2560). แผนการตลาดเพื่อเพิ่มยอดขาย KKK รีสอร์ทในเขตอำเภอแม่สอด. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- ณฐมน กัสปะ. (2564). ส่วนประสมทางการตลาด 4C's ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า ผ่านสื่อออนไลน์ (เฟสบุ๊ค) ของผู้บริโภคในจังหวัดขอนแก่น. (การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต , มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ).
- ธนาคารกรุงศรีอยุธยา. (2564). แนวโน้มธุรกิจอุตสาหกรรมธุรกิจโรงแรม. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564, จาก https://www.krungsri.com/getmedia/4bc02778-2d01-404b-9bcf-14c4bf2e774c/IO_Hotel_210223_TH_EX.pdf.aspx
- นนทนันท์ งามนิวัฒน์วงศ์. (2557). กลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อพัฒนาธุรกิจบ้านสวนกรีนวิวรีสอร์ท ตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- ไพลิน เพ็งทอง. (2559). แนวทางในการพัฒนาและเพิ่มรายได้อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- สมัญญา สติมัน. (2561). การวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด ไข่มุกทะเลหมอกรีสอร์ท อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). วาระพัฒนาที่ 1 : การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว. สถาปนิกรูปแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

แบบจำลองการขนส่งเครื่องมือแพทย์ประเภทเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อ
กรณีศึกษา หน่วยจ่ายกลางโรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
A Model of Transportation of Sterile Medical Supplies
A Case Study: Central Supply, Srinagarind Hospital, Faculty of Medicine
Khon Kaen University

อภิวัดน์ สุพรรณพุทธา¹ และกฤตพา แสนชัยธร²

Apiwat Supanputta¹ and Krittapha Saenchaiyathon²

¹นักศึกษา สาขาวิชา การจัดการโลจิสติกส์ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

²อาจารย์สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อีเมล: Apiwat_su@kkumail.com

วันที่รับบทความ (Received)

28 กันยายน 2564

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

3 ธันวาคม 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

22 ธันวาคม 2565

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการสร้างแบบจำลองการขนส่งเครื่องมือแพทย์ประเภทเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อ กรณีศึกษา หน่วยจ่ายกลางโรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา กระบวนการขนส่งเครื่องมือแพทย์และเพื่อสร้างแบบจำลองกระบวนการขนส่งเครื่องมือแพทย์ที่มี ประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) จากการศึกษากระบวนการขนส่งเครื่องมือแพทย์พบว่าแผนกหน่วยจ่ายกลางมีปริมาณการ ส่งซื้อสินค้าคงคลังต่อปี เพิ่มขึ้นจากปี 2561-2562 ร้อยละ 6 แสดงให้เห็นว่าหน่วยจ่ายกลางมีปริมาณงานเพิ่มขึ้น ซึ่งการขนส่งเครื่องมือแพทย์ฯ ใช้แรงงานคนเข็นรถเข็นสแตนเลสบรรจุกล่องพลาสติก บรรจุได้ครั้งละ 6 กล่อง (ขนาดกล่อง 45.5x58x37 เซนติเมตร หรือ 60 ลิตร) โดยเส้นทางการขนส่งที่มีระยะทางมากที่สุดคือ 1,300 เมตร ใช้ เวลาเฉลี่ย 15 นาที 10 วินาที และระยะทางที่สั้นที่สุด 500 เมตร ใช้เวลาเฉลี่ย 8 นาที 12 วินาที การติดตามสินค้า คงคลังจะใช้โปรแกรม Health Object : HO โดยสามารถค้นหาอุปกรณ์เครื่องมือแพทย์ได้จากป้ายบาร์โค้ด ซึ่ง ปัญหาที่พบได้แก่ การขนส่งและการคัดแยกอุปกรณ์เครื่องมือแพทย์ที่ล่าช้า ความสูญเสียจากกระบวนการทำงาน การรอคอย เส้นทางการขนส่งที่ทับซ้อนกับผู้ป่วยใช้บริการรักษาพยาบาล เป็นต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สร้างแบบจำลอง การขนส่งเครื่องมือแพทย์ฯ โดยออกแบบ เพิ่มช่องทางการสัญจรและกำหนดช่วงเวลาการขนส่งให้สอดคล้องกับ ช่วงเวลาที่ผู้ป่วยใช้บริการที่ไม่หนาแน่น ซึ่งช่วยลดระยะเวลาการขนส่งได้เฉลี่ย 2 นาที รวมถึงการใช้เทคโนโลยีที่ช่วย

ติดตามการขนส่ง ลดความสูญเสียในการทำงาน เพิ่มความรวดเร็วในการขนส่งและเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการทำงาน

คำสำคัญ: การขนส่ง, เครื่องมือแพทย์ประเภทเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อ, หน่วยจ่ายกลาง, โรงพยาบาล

ABSTRACT

A Model of Transportation of Sterile Medical Supplies: A Case study; Central supply, Srinagarind hospital, Faculty of Medicine, Khon Kaen University. The objective is to study the process of transportation of the central supply and to establish guidelines of the efficient transportation of the central supply. The instruments were the semi-structured interviews. During 2018-2019, the inventory level of the central supply unit has increased by 6% due to the growth of work. The manual trolley operation process is implementing two times per day for distributing and supplying the medical equipment to other departments. This supply model is carrying 6 boxes (60 liters capacity) at each delivery time. The transportation distance is 1300 meters max and 500 meters or 15 min and 10 seconds, 8 min and 12 seconds, respectively. The department has executed the “Health Object” (HO) software to enhance the medical equipment-tracking system. The health object practice is working through the barcode searching, medical expiry date and reclaim process. The findings of this study were; transportation, delaying in the sorting process, wasting of work process, and waiting time of the production process and transportation overlapping. The effective model of transportation of sterile medical supplies was created to enhance the transportation routes and congestion and to shorten the transportation time by 2 minutes. The health object information technology was implemented to decrease the time wasting of work process, and transport tacking. This technology was improved the speed of transportation and working process effectively.

Keywords: Logistics, Sterile Medical Supplies, Central Supply, Hospital

บทนำ

จากผลการสำรวจของโรงพยาบาลที่มีหน่วยงานบริการสุขภาพทั่วประเทศ จำนวน 38,512 แห่ง สามารถแบ่งออกเป็นหน่วยบริการสุขภาพของรัฐ ร้อยละ 35 และหน่วยบริการสุขภาพของเอกชน ร้อยละ 65 (สำนักงานสถิติ

แห่งชาติ, 2560) โดยโรงพยาบาลศรีนครินทร์เป็นโรงพยาบาลที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและใหญ่เป็น ลำดับที่ 3 ของทั้งประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2562) แผนงานหน่วยจ่ายกลางจึงเป็นงานที่มีความสำคัญมากงานหนึ่งในโรงพยาบาล จากรายงานประจำปี 2560-2562 คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น เผยข้อมูลประจำปีเกี่ยวกับหมวดการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้และเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อหน่วยจ่ายกลางโรงพยาบาลศรีนครินทร์โดยสามารถแยกออกเป็น 10 หมวด ดังนี้

ตารางที่ 1 รายการตามหมวดการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้และเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อ

ปริมาณสินค้า	ขึ้น/ปี 2560	คิด เป็น %	ขึ้น/ปี 2561	คิด เป็น %	ขึ้น/ปี 2562	คิด เป็น %	%เพิ่มขึ้น/ ลดลง
หมวดที่ 1 หมวดผลิตชุดทำแผลและชุด ชำระ	222,957	5.89	197,088	4.86	187,504	4.97	-5.84
หมวดที่ 2 หมวดผลิตชุดวิจัยและรักษา	79,315	2.09	90,980	2.24	80,458	2.13	0.46
หมวดที่ 3 หมวดถุงมือ	246,989	6.52	395,993	9.76	412,076	10.92	15.65
หมวดที่ 4 หมวดผลิตชุดผ้าทุกประเภท ผ้าซับโลหิตและอื่น ๆ	210,276	5.55	213,481	5.26	222,679	5.9	1.92
หมวดที่ 5 หมวดชุดกระบอกฉีดยาและอื่นๆ	53,987	1.43	51,645	1.27	67,627	1.79	7.87
หมวดที่ 6 หมวดผลิตชุดพลาซาย	2,704,049	71.41	2,693,964	66.43	2,371,188	62.82	-4.28
หมวดที่ 7 หมวดผลิตสบู่ล้างมือและกระปุก	74,481	1.97	56,787	1.4	50,202	1.33	-13.38
หมวดที่ 8 หมวดอบแก๊ส	111,283	2.94	108,471	2.67	111,764	2.96	0.15
หมวดที่ 9 หมวดบริการเครื่องมือพิเศษ อบแก๊ส	68,442	1.81	142,455	3.51	145,712	3.86	21.67
หมวดที่ 10 หมวดบริการเครื่องมือพิเศษหนึ่ง	14,669	0.39	104,455	2.58	125,460	3.32	45.30
รวม	3,786,448		4,055,319		3,774,670		

จากตารางแสดงรายการตามหมวดการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้และเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อเมื่อเทียบอัตราการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้และเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อในปี 2560-2562 (ฝ่ายวางแผนและพัฒนาคุณภาพ, 2562) ซึ่งเห็นได้ว่ามีอัตราการเพิ่มขึ้นมากกว่าการลดลง ได้แก่หมวดที่ 10 หมวดบริการเครื่องมือพิเศษหนึ่ง ร้อยละ 45.30 หมวดที่ 9 หมวดบริการเครื่องมือพิเศษอบแก๊สร้อยละ 21.67 และหมวดที่ 3 หมวดถุงมือร้อยละ 15.65 แสดงให้เห็นว่าหน่วยจ่ายกลางมีหน้าที่ในการรับผิดชอบการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้และเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งทำให้เกิดสูญเสียเปล่าในกระบวนการทำงาน เช่น ระยะเวลาที่ต้องใช้ในการทำงานและการขนส่งที่เพิ่มขึ้น นอกจากนั้นยังพบว่า

กระบวนการทำงานยังขาดความต่อเนื่องและขาดกระบวนการสิ้นไหล การสร้างแบบจำลองการขนส่งที่มีประสิทธิภาพจะช่วยลดภาระงานและความสูญเสียเปล่า ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการขนส่งมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระบวนการขนส่งเครื่องมือแพทย์ประเภทเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อ กรณีศึกษาหน่วยจ่ายกลาง โรงพยาบาลศรีนครินทร์
2. เพื่อสร้างแบบจำลองกระบวนการขนส่งเครื่องมือแพทย์ประเภทเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อที่มีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT)

Silvia & Anton (2015) ได้กล่าวไว้ว่าการวิเคราะห์ SWOT Strength (จุดแข็ง), Weakness (จุดอ่อน), Opportunities (โอกาส) และ Threats (ความเสี่ยง) เป็นวิธีการที่เหมาะสมในการระบุและประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน รวมถึงโอกาสและอุปสรรคของการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานพยาบาล เริ่มต้นจากการวิเคราะห์นี้มีไว้สำหรับอุตสาหกรรม ซึ่งมีความสำคัญมากขึ้นในระบบการดูแลสุขภาพ วิธีนี้ช่วยให้โรงพยาบาลสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาและใช้มาตรการป้องกันภัยคุกคามต่อสภาพแวดล้อม รวมถึงการค้นพบของการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ของสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในด้วย

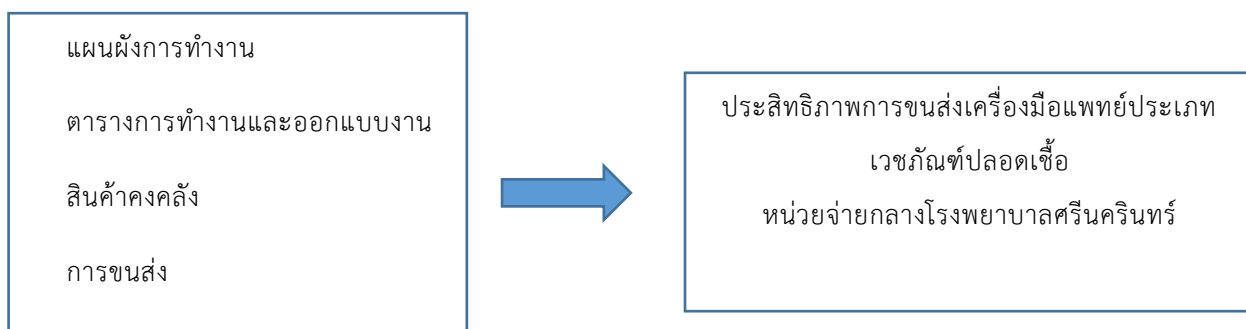
2. โลจิสติกส์ (Logistics)

Phusavat & Kanchana (2007) ได้กล่าวไว้ว่าโลจิสติกส์ คือ กระบวนการออกแบบและการจัดการระบบการควบคุมการเคลื่อนย้ายของสินค้าหรือการไหล ของกระบวนการสินค้าและข้อมูลจากต้นทางมายังจุดที่ต้องการ และออกจากจุดต้นทางไปยังลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมาก หรือการเคลื่อนย้ายข้อมูลที่สุดและตั้งแต่วัตถุดิบไปจนเป็นสินค้าสำเร็จรูปจากต้นน้ำไปยังปลายน้ำจนถึงผู้บริโภค โดยมีการประสานงานแต่ละขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงกระบวนการไหลแบบเป็นขั้นตอนตอนตั้งแต่ต้นน้ำไปถึงปลายน้ำ

3. ทฤษฎีลีน (Lean)

Ciarniene (2012) อธิบายว่า ระบบขบวนการผลิตโตโยต้า TPS (The Toyota Production System) ให้คำจำกัดความระบบการผลิตแบบลีน ไว้ว่าปรัชญาของกระบวนการลดความสูญเปล่าอย่างต่อเนื่องในทุกกระบวนการทุก ๆ พื้นที่ ซึ่งเป็นระบบที่ประเทศสหรัฐอเมริกาที่ทำการรวบรวมและเทคนิคของกระบวนการผลิตของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งให้คำจำกัดความไว้ว่าการผลิตแบบลีนเป็นการออกแบบกระบวนการได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในกระบวนการดำเนินงานในครั้งแรก ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพอย่างหนึ่งที่มีมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ลดต้นทุน สะดวกรวดเร็วลดเวลาที่ไม่จำเป็น และเพิ่มศักยภาพคุณภาพ

กรอบแนวความคิดงานวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ รูปแบบ การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสำรวจซึ่งเป็นแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเชิงสถิติ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่พนักงานแผนกหน่วยจ่ายกลางเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อจำนวน 50 คน พนักงานแผนกโลจิสติกส์จำนวน 8 คน แผนกห้องผ่าตัดจำนวน 59 คน แผนกอายุรกรรมจำนวน 60 คน แผนกจักษุ - โสตจำนวน 24 คน แผนกผู้ป่วยนอกจำนวน 70 คน รวมจำนวน 271 คน

2.2 ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

การคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากร และกำหนดให้สัดส่วนของ ลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% สามารถคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างกับประชากรที่มีขนาดเล็กได้ตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปสามารถหาจำนวนพนักงานแผนกหน่วยจ่ายกลางเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อได้แก่ หัวหน้าแผนกหน่วยจ่ายจ่ายกลางและเจ้าหน้าที่ในฝ่าย ใช้การสุ่มแบบเจาะจงจำนวน 6 ตัวอย่าง รวมจำนวน 159 คน

3. ระยะเวลาในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการศึกษาดังแต่เดือน พฤศจิกายน 2562 – มกราคม 2564(วันทำการในเวลาตั้งแต่ 08.00 น.-16.30 น. และวันเสาร์ อาทิตย์ ในเวลาตั้งแต่ 08.00 น.-16.30 น.)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือ

- 1) แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)
- 2) การสังเกตแบบมีส่วนร่วมใช้ในการเก็บข้อมูลในการถ่ายภาพ บันทึกเสียง เป็นวิธีที่ผู้วิจัย มีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนและบันทึกข้อมูลในเวลาเดียวกัน
- 3) การประเมินค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด มีเกณฑ์การ ให้คะแนน นำแบบสอบถามมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย

- 1) ตรวจสอบเครื่องมือโดยการนำแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน
- 2) นำแบบสัมภาษณ์แบบสังเกตที่ผ่านการตรวจสอบแล้วเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 การเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากภาคเอกสารรวบรวมเนื้อหาจากเอกสาร บทความ และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ

5.2 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิหรือข้อมูลภาคสนาม

5.3 ยื่นหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย

5.4 ทำการศึกษาโดยวิธีสังเกตการณ์ขั้นตอนการปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

5.5 ทำการศึกษาโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก

1) การศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์จำนวน 17 คน ทั้ง 6 แผนกซึ่งมีระยะเวลาการสัมภาษณ์เฉลี่ยอยู่ที่ 45 นาที/คนโดยใช้แบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวความคิด

2) การศึกษาเชิงปริมาณโดยการสำรวจผ่านแบบเก็บข้อมูลโดยจำนวนผู้ถูกเก็บข้อมูล 159 คน (รวมจำนวนผู้ถูกสัมภาษณ์แล้ว) ในช่วงเวลาทำงานปกติตั้งแต่เวลา 08.00 น.-16.00 น. ในวันจันทร์ - อาทิตย์ บันทึกเป็นเวลา 2 สัปดาห์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แผนผังการไหลของกระบวนการผลิต (Flow Process chart)

แผนภาพกระบวนการที่ใช้สำหรับวิเคราะห์ขั้นตอนการไหลของวัตถุดิบ ชิ้นส่วน พนักงานและอุปกรณ์ที่เคลื่อนไปในกระบวนการพร้อมกับกิจกรรมต่างๆ

6.2 การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค โอกาส (SWOT) ของระบบHO (Heath Objection : HO) เป็นระบบที่ใช้ในการติดตามข้อมูลของเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ผ่านทาง TRACKING เพื่อตรวจสอบข้อมูลการขนส่งและระบุตำแหน่งของอุปกรณ์และเครื่องมือแพทย์ โดยใช้ SWOT ในการวิเคราะห์

6.3 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กลยุทธ์การจัดการโซ่อุปทานแบบประหยัดจากปริมาณต้นทุนในการถือครองสินค้าคงคลัง(holding Cost : H)

กฤตพา แสนชัยธร (2562) ค่าใช้จ่ายในการถือครองสินค้าคงคลัง (Inventory holding' cost) โดยปกติจะประมาณการเป็นร้อยละ (%) ของต้นทุนสินค้า โดยที่ค่าใช้จ่ายในการถือครองของการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ต้นทุนต่างๆ ได้แก่ ต้นทุนการเสื่อมสภาพ (Obsolescence Cost) ต้นทุนการขนถ่ายสินค้า (Handling Cost) ต้นทุนการครอบครอง (Occupancy Cost)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์แผนผังการทำงาน

รูปแบบการทำงานของหน่วยจ่ายกลางเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อ มีรูปแบบของแผนผังการทำงานเป็นแบบ Process Oriented Layout เป็นการจัดวางเครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้เป็นหมวดหมู่ หรือลักษณะการใช้งานเหมือนกันไว้ในแผนกเดียวกัน การวางผังโรงงานแบบนี้เหมาะสำหรับการผลิตที่มีจำนวนไม่มาก อาจผลิตตามใบสั่งซื้อ ขนาดของผลิตภัณฑ์ไม่แน่นอน สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาแต่ก็สามารถผลิตได้หลายชนิด ตามแผนผังกระบวนการทำงานดังนี้

ภาพที่ 2 แผนผังการทำงานหน่วยจ่ายกลาง

ตารางที่ 2 รูปแบบของแผนผังการทำงานการขนส่งเครื่องมือแพทย์ฯ

ลำดับ	รายการทำงาน	จำนวนบุคลากร (คน)	เครื่องมือที่ใช้	เวลาเฉลี่ย (รอบ/ นาที)	สูงสุด (นาที)	ต่ำสุด (นาที)	ปัญหาที่เกิดขึ้น
1	นำเข้าเครื่องมือแพทย์และเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อจากแผนกต่างๆเข้าสู่หน่วยจ่ายกลาง	4	Manual รถเข็นขนส่ง	28.53	44	20	-ความล่าช้าในการขนส่งมายังหน่วยจ่ายกลาง
2	คัดแยกประเภทของเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์เตรียมล้าง	4	Manual	25.20	45	19	-อุปกรณ์มีจำนวนมากน้อยไม่เท่ากันในแต่ละรอบ -การคัดเลือกด้วยสายตาอาจมีความคลาดเคลื่อน
3	ซัก/ล้างเครื่องมือแพทย์ฯ	4	Manual เครื่องล้าง เครื่องซักผ้า	44.40	52	39	การทำความสะอาด ดวงปริมาณของสารทำความสะอาดได้
4	นำเครื่องมือแพทย์ฯเข้าเครื่องอบแห้ง	2	เครื่อง อบแห้ง	56.20	60	60	-
5	เข้าห้องคัดแยกและบรรจุเครื่องมือแพทย์ฯ ติดบาร์โคด	8	Manual	23.67	33	19	-มีความล่าช้าในการคัดกรอง ประเภทเครื่องมือ
6	นำเครื่องมือแพทย์ฯเข้าเครื่องนึ่งฆ่าเชื้อโรค	2	เครื่องนึ่งฆ่า เชื้อโรค	14.47	15	15	
7	จัดเรียงเครื่องมือแพทย์ฯเข้าห้องปลอดเชื้อ	4	Manual	17.73	28	10	-อุปกรณ์และเครื่องมือมีปริมาณมากการจัดเรียงยังมีความซับซ้อน
8	จัดเรียงเครื่องมือแพทย์ตามรายการส่งจากแผนกต่างๆ	4	Manual	21.87	27	18	-อุปกรณ์ที่มีอยู่มีจำนวนมากกว่าพื้นที่จัดเก็บ
9	โลจิสติกส์จัดเตรียมและส่งเครื่องมือไปยังแผนกต่างๆ	4	Manual รถเข็นขนส่ง	29.73	36	27	-มีการรอสินค้าก่อนการขนส่งเกิดขึ้น

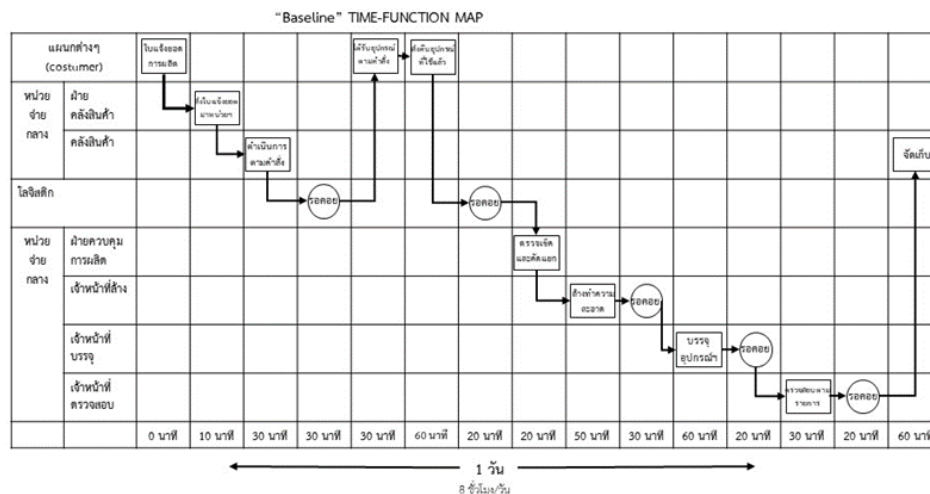
จากตารางแสดงให้เห็นว่าแต่ละขั้นตอนในการทำงานมีระยะเวลาเฉลี่ยการทำงานที่ไม่เท่ากันโดย ลำดับที่ 2 คัดแยกประเภทของเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์เตรียมล้าง มีค่าเบี่ยงเบนมากที่สุดคือ 9.26 เนื่องจากการ

อุปกรณ์มีจำนวนไม่น้อยไม่เท่ากันในแต่ละรอบและการคัดเลือกด้วยสายตาอาจมีความคลาดเคลื่อนหรือผิดพลาดได้มากจึงต้องใช้เวลามากและน้อยไม่เท่ากันในแต่ละรอบการขนส่ง

ตารางที่ 3 ข้อดีและข้อเสียของแผนผังการทำงานแบบ Process Oriented

การวิเคราะห์ข้อดี	การวิเคราะห์ข้อเสีย
ใช้เงินในการลงทุนต่ำ	มีการใช้พื้นที่ค่อนข้างมาก
ถ้าหากเครื่องจักรเสียก็ไม่สามารถทำให้การทำงานหยุดชะงักทั้งหมด	การวางแผนการผลิตเป็นไปได้ยากและมีความซับซ้อน
มีความคล่องตัวในการเปลี่ยนแปลงกรรมวิธีการผลิต	การใช้เครื่องมือเครื่องจักรไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ
การขยายกำลังการผลิตไม่ต้องซื้อเครื่องจักรทั้งหมด	ต้องใช้เวลาในการอบรมให้เข้าใจเครื่องจักรและมีปริมาณสินค้าคงเหลือมาก

2. การวิเคราะห์ตารางการทำงานและการออกแบบการทำงาน

ภาพที่ 3 ภาพแผนผังงานตามเวลา

2.1 รูปแบบการทำงานแบบพนักงานประจำ (Full-time)

การทำงานแบบแรงงานคงที่เป็นรูปแบบ การทำงานในหน่วยจ่ายกลางเป็นแบบพนักงานประจำ (Full-time) และ พนักงานขนส่งโลจิสติกส์เป็นการจ้างงานจากภายนอก Outsource

1) แบบ Fixed Time

ข้อดี - ได้รับเงินประจำเป็นรายเดือน มีการขึ้นเงินเดือน สิทธิการประกันสุขภาพ บำนาญและประกันความมั่นคงสามารถทำไปได้จนเกษียณอายุ มีโอกาสพัฒนาความรู้ ความสามารถ มีงบประมาณพัฒนาบุคลากรทำงานแบบ Full-time ไม่เกิน 8 ชั่วโมงต่อวัน และได้ค่าตอบแทนเป็นเงินเดือน

ข้อเสีย – ไม่มีงานแต่ต้องจ่ายค่าจ้างเท่าเดิม

2) แบบ Outsource

ข้อดี - จ่ายค่าจ้างได้ตามเวลาการทำงานจริง ไม่ต้องแบกรับความรับผิดชอบเท่ากับพนักงานประจำสามารถทำงานได้หลายงานต่อวัน

ข้อเสีย – โอกาสที่สัญญาจ้างจะจบลงโดยไม่ได้รับการต่อสัญญาใหม่ การจ้างงานแบบไม่ประจำหากเงื่อนไขไม่ครบตามที่กำหนดอาจไม่ได้รับสิทธิประโยชน์หรือสวัสดิการ และโดยปกติไม่มีการขึ้นเงินเดือน

- บุคลากรไม่ได้พัฒนาความสามารถและประสิทธิภาพในการทำงาน
- ไม่ระบุเวลาทำงานตายตัว สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

3. การวิเคราะห์สินค้าคงคลัง

ตารางที่ 4 งบประมาณที่ใช้จริง

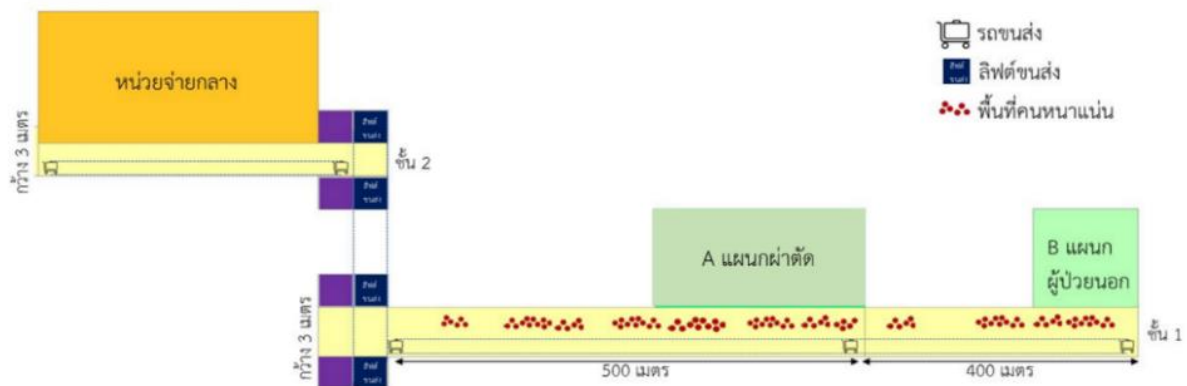
ลำดับ	ประเภทของเครื่องมือทาง การแพทย์และเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อ	งบประมาณที่ใช้จริง		งบประมาณ ที่เพิ่มขึ้น/ ลดลง	ร้อยละของ การ เปลี่ยนแปลง
		ประจำปีงบประมาณ			
		ปี 2561	ปี 2562		
1	วัสดุการแพทย์ปลอดเชื้อสำเร็จรูป	9,479,605.00	9,519,084.00	39,479.00	0.41
2	วัสดุการแพทย์สำหรับจัดเตรียมและ บรรจุเครื่องมือแพทย์	1,920,047.00	2,561,046.60	640,999.60	25.03
3	วัสดุการแพทย์สำหรับการฆ่าเชื้อ	1,254,283.84	1,279,237.48	24,953.64	1.95
4	วัสดุการแพทย์สำหรับการทำความสะอาด สอะาดเครื่องมือแพทย์	513,645.00	607,825.00	94,180.00	15.49
5	วัสดุการแพทย์และวัสดุสิ้นเปลืองอื่น ๆ ใช้ประกอบในงานปราศจากเชื้อ	51,548.00	96,045.20	44,497.20	46.33
	รวม	13,219,128.84	14,063,238.28	844,109.44	6

จากตารางแสดงต้นทุนการจัดซื้อเครื่องมือทางการแพทย์และเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อจะเห็นได้ว่างบประมาณการสั่งซื้อเครื่องมือทางการแพทย์มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นจากจำนวนอัตราการใช้งานที่มากขึ้น ซึ่งมีสัดส่วนการเพิ่มขึ้นอยู่ที่ประมาณร้อยละ 6 เมื่อเทียบอัตราส่วนการเพิ่มขึ้นตามรายการแต่ละประเภทของวัสดุจะเห็นได้ว่ามีอัตราส่วนการเพิ่มขึ้นมากที่สุดเกือบเท่าตัว

4. การวิเคราะห์การขนส่ง

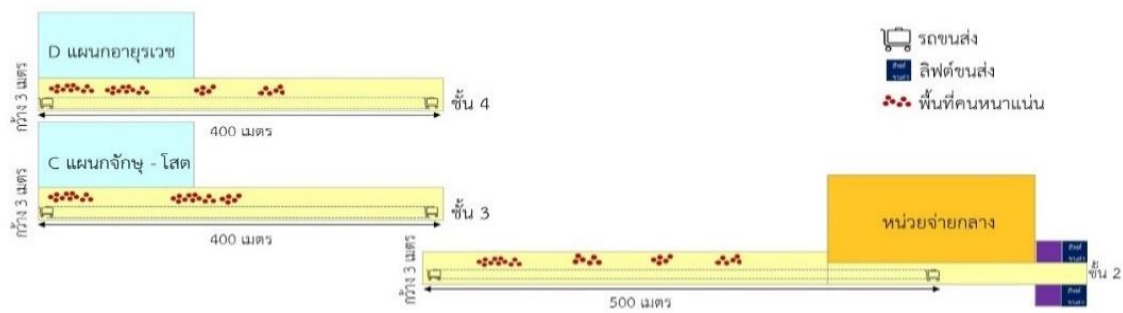
ตารางที่ 5 สรุปการแสดงเส้นทางการขนส่ง

ลำดับ การ ขนส่ง	เส้นทาง การส่ง	ระยะเวลา การขนส่ง (นาที)	ระยะทาง (เมตร)	จำนวน (คน)	จำนวน กล่อง	ปัญหาที่เกิดขึ้น	แนวทางการแก้ไข ปัญหา
A	แผนกห้อง ผ่าตัด	8 นาที 15 วินาที	500	2	4	-ทางสัญจรการขนส่งทับ ซ้อนกับทางสัญจรของ ผู้ป่วย	-เพิ่มเทคโนโลยีที่ใช้ใน การขนส่งของโลจิสติกส์
B	แผนก ผู้ป่วยนอก	12 นาที 20 วินาที	900	2	4	-ความล่าช้าในการขนส่ง -รถเข็นที่ใช้ในการขนส่ง	-กำหนดช่วงเวลาในการ ขนส่งหรือจำกัดเส้นทาง ให้สามารถขนส่งได้
C	แผนก จักษุ-โสต	12 นาที 5 วินาที	900	2	3	เป็นแบบ Manual -เทคโนโลยีการตรวจเช็ค	-รถเข็นที่ใช้ในการขนส่ง เป็นแบบเครื่องช่วยจะ
D	แผนก อายุรเวช	15 นาที 12 วินาที	1300	2	3	สินค้าของโลจิสต์	ช่วยทุ่นแรงคน

ภาพที่ 4 การขนส่งเครื่องมือแพทย์ สาย A-B

จากแผนภาพการขนส่งเครื่องมือแพทย์ สาย A-B จากหน่วยจ่ายกลางไปยังแผนกอายุรกรรมมีระยะทาง 500 เมตร จากชั้น 2 โดยสารลิฟต์ลงมาชั้น 1 ซึ่งเส้นทางรวมกับผู้ใช้บริการที่มาโรงพยาบาลที่มีความหนาแน่น ซึ่งสามารถเดินทางต่อไปยังแผนกผู้ป่วยนอกมีระยะทาง 900 เมตร

ภาพที่ 5 การขนส่งเครื่องมือแพทย์ สาย C-D

จากแผนภาพการขนส่งเครื่องมือแพทย์ สาย C-D จากหน่วยจ่ายกลางไปยังแผนกจักษุ-โสต มีระยะทาง 900 เมตร จากชั้น 2 ขึ้นมาผ่านทางลาดชั้น 3 และ ชั้น 4 ซึ่งเส้นทางรวมกับผู้ใช้บริการที่มารักษาพยาบาลที่มีความหนาแน่น ซึ่งสามารถเดินทางต่อไปยังแผนกอายุรกรรมระยะทาง 1300 เมตร

5. การวิเคราะห์เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตารางที่ 6 ตารางการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค โอกาส (SWOT) ของระบบ HO (Health Object)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
- สามารถตรวจสอบและติดตามหาอุปกรณ์เครื่องมือแพทย์แต่ละชิ้นได้อย่างแม่นยำ - ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพสามารถใช้งานได้ง่ายและสะดวก	- ระบบไม่เสถียรระหว่างขั้นตอนการใช้งานหรือการขนส่ง - การตรวจเช็คข้อมูลอุปกรณ์ผ่าน บาร์โคด ที่หมดอายุแล้ว
อุปสรรค	โอกาส
- ไม่สามารถนำระบบ HO ไปใช้กับหน่วยงานอื่นได้ เนื่องจากกระบวนการถูกออกแบบ ให้ใช้ภายในองค์กรเท่านั้น (Tailor-made) - มีกฎหมายและข้อบังคับเฉพาะ (ลิขสิทธิ์ขององค์กร)	- ทำให้หน่วยงานสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการขนส่งและเบิกจ่าย ติดตามเครื่องมือได้อย่างรวดเร็วรวมกับการขนส่งได้ในปริมาณมากอย่างรวดเร็ว - สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับกระบวนการหรือหน่วยงานสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบระบบ HO (Health Object) ของหน่วยจ่ายกลางกับตัวชี้ 4 ด้าน

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	เปรียบเทียบวัดผล	แปลผล
ด้านการบริการ	ผู้มีความพึงพอใจในการบริการระดับดี	ผู้มีความพอใจในการใช้บริการระบบ HO (Health Object) ระดับดี	ระดับดีมาก
ด้านทรัพยากร	จำนวน บาร์โค้ด ที่เพียงพอต่อจำนวนการใช้งาน	จำนวน บาร์โค้ด เพียงพอต่อการใช้งานภายในระบบ	ระดับดีมาก
ด้านการจัดการระบบสารสนเทศ	ผู้วิจัยใช้อ่าน บาร์โค้ด เพื่อตรวจสอบตำแหน่งและระบุการใช้งาน รวมถึงระยะเวลาการหมดอายุของอุปกรณ์เครื่องมือแพทย์	สามารถอ่านข้อมูลบน บาร์โค้ด ได้ อย่างถูกต้องแม่นยำ	ระดับดีมาก
ด้านบุคลากร	การทำการตรวจสอบจำนวนบุคลากรและประวัติการอบรมการใช้งานระบบ HO (Health Object)	คนในแผนกหน่วยจ่ายกลางสามารถป้อนข้อมูลและรวมถึงอ่านข้อมูลบน บาร์โค้ด ได้	ระดับดี

6. การวิเคราะห์ความร่วมมือระหว่างแผนก

ตารางที่ 8 แสดงรายการตัวชี้วัดคุณภาพ

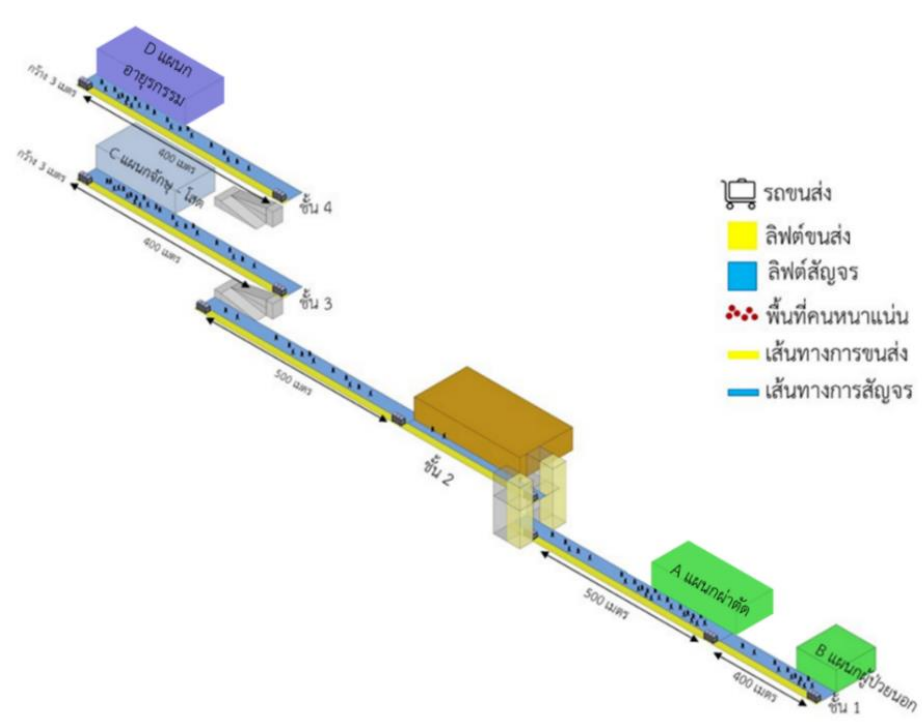
ที่	รายการตัวชี้วัดคุณภาพ	เป้าหมาย (%)	2559	2560	2561	เฉลี่ย(%)
1	อัตราการตรวจสอบประสิทธิภาพการทำงานปราศจากเชื้อโดยการสุ่มตรวจเฉพาะเชื้อตามเกณฑ์ที่กำหนด	100	100	100	100	100
2	อัตราการตรวจสอบประสิทธิภาพการทำปราศจากเชื้อตามเกณฑ์ที่กำหนด	100	100	100	100	100
3	อัตราการจัดเตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ทางการแพทย์ครบถ้วน ถูกต้อง	100	100	100	99.79	99.93
4	อัตราการจำหน่ายจ่ายเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ทางการแพทย์ให้หน่วยงาน ครบถ้วน ถูกต้อง	100	99.95	99.89	99.9	99.91
5	อัตราความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบุคลากรภายในคณะฯ ที่มีต่อหน่วยจ่ายกลาง	85	92.69	91.5	92.69	92.29
6	อัตราความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบุคลากรภายนอกคณะฯ ที่มีต่อหน่วยจ่ายกลาง	85	100	100	100	100

จากการวัดผลอัตราส่วนความพึงพอใจ พบว่าอัตราความพึงพอใจของผู้ใช้บริการบุคลากรภายในแผนกที่มีต่อหน่วยจ่ายกลางเป็นสัดส่วนที่น้อยที่สุด จากเป้าหมาย 100% ในปี 2559-2561 คิดเป็นอัตราส่วนเฉลี่ย 92.29

บ่งบอกถึงการทำงานภายในองค์กรที่ต้องมีการประสานงานระหว่างกันโดยระหว่างบุคลากรภายในแผนกที่มีต่อหน่วยจ่ายกลางมีค่าเฉลี่ยร้อยละของความพึงพอใจน้อยที่สุด แต่ยังคงอยู่ในระดับดี ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานของแผนกกับองค์กร

สรุปผล

จากการศึกษากระบวนการขนส่งเครื่องมือแพทย์และเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อฯ เพื่อสร้างแนวทางการออกแบบแบบจำลองการขนส่งเครื่องมือแพทย์และเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อ รวมถึงการปรับปรุงกระบวนการผลิต และลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต โดยการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินผลข้อมูลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

ภาพที่ 6 อธิบายการสร้างแบบจำลองการขนส่งเครื่องมือแพทย์และเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อ

การกำหนดเส้นทางการขนส่ง

ตารางที่ 9 ตารางแสดงแนวทางการแบ่งเส้นทางการสัญจร

ลำดับ	แผนก	เส้นทางการขนส่งผ่าน	ระยะทาง (เมตร)	ระยะเวลา/ เที่ยว	ระยะเวลา ที่ลดลง/ เที่ยว	การแบ่งเลนส์ การขนส่ง
1	แผนกห้อง ผ่าตัด	หน่วยจ่ายกลาง(ชั้น2)-ลง ลิฟต์-ทางตรง(ชั้น1)-แผนก ผ่าตัด	500	8 นาที 15 วินาที	1 นาที 30 วินาที	เลนส์การขนส่งความกว้าง 60 เซนติเมตร(ระยะความกว้าง ของรถเข็น)
2	แผนก อายุรกรรม	หน่วยจ่ายกลาง(ชั้น2)- ลง ลิฟต์-ทางตรง(ชั้น1)-แผนก ผ่าตัด-แผนกอายุรกรรม	900	12 นาที 20 วินาที	2 นาที 30 วินาที	เลนส์การขนส่งความกว้าง 60 เซนติเมตร(ระยะความกว้าง ของรถเข็น)
3	แผนกจักษุ - โสต	หน่วยจ่ายกลาง(ชั้น2)- ทางตรง-ขึ้นทางลาด(ชั้น3)- แผนกจักษุโสต	900	12 นาที 5 วินาที	2 นาที 20 วินาที	เลนส์การขนส่งความกว้าง 60 เซนติเมตร(ระยะความกว้าง ของรถเข็น)
4	แผนก ผู้ป่วยนอก	หน่วยจ่ายกลาง(ชั้น2)-ทาง ลาด(ชั้น3)-แผนกจักษุโสต- ทางลาด(ชั้น4)-แผนกผู้ป่วย นอก	1300	10 นาที 12 วินาที	1 นาที 40 วินาที	เลนส์การขนส่งความกว้าง 60 เซนติเมตร(ระยะความกว้าง ของรถเข็น)

การใช้เทคโนโลยีที่ช่วยในการติดตามการขนส่งของโลจิสติกส์

ตารางที่ 10 ตารางแสดงการใช้เทคโนโลยีที่ช่วยในการติดตามการขนส่งของโลจิสติกส์

ระบบ	เทคโนโลยีที่ใช้	วัตถุประสงค์
สารสนเทศ		
ระบบ HO	-เพิ่มเติมระบบการ ติดตามโลจิสติกส์	-เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามข้อมูลที่ใช้ในการขนส่ง เช่นจำนวนรอบ ระยะเวลาการ ขนส่ง เส้นทางการขนส่ง ปัญหาและอุปสรรคในการขนส่ง เพื่อแก้ไขปรับปรุงในการทำงานใน อนาคต สำหรับโลจิสติกส์ และแผนกต่างๆ
	-ระบบการแจ้งเตือน วันหมดอายุ	-เพื่อทราบและติดตามเครื่องมือทางการแพทย์และเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อที่ใกล้จะหมดอายุหรือมี ประสิทธิภาพในการใช้งานลดลงเพื่อให้หน่วยจ่ายกลางทำหน้าที่ในการให้โลจิสติกส์นำกลับคืน แผนกหน่วยจ่ายกลาง

อภิปรายผล

จากการวิจัยแบบจำลองการขนส่งเครื่องมือแพทย์ฯ ตามวัตถุประสงค์สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษากระบวนการการขนส่งเครื่องมือแพทย์ประเภทเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อ กรณีศึกษาหน่วยจ่ายกลาง โรงพยาบาลศรีนครินทร์ทำให้ทราบถึงความเป็นมาของบริบท กระบวนการทำงานที่เป็นไปอย่างมีระเบียบตามแบบแผนช่วยให้ขั้นตอนภายในหน่วยหน่วยจ่ายกลางเป็นไปได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น การจ้างงานของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกที่คำนึงถึงความสามารถในการทำงาน โดยจากการศึกษาพบว่าเมื่ออัตราการเพิ่มขึ้นของงบประมาณในการสั่งซื้อสินค้าคงคลังถึงร้อยละ 6 และมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนของผู้ใช้บริการ

2. การสร้างแนวทางการออกแบบแบบจำลองกระบวนการขนส่งเครื่องมือแพทย์ประเภทเวชภัณฑ์ปลอดเชื้อ ที่มีประสิทธิภาพโดยมีการออกแบบแนวทางเพื่อใช้ในการสร้างแบบจำลองผ่านโลจิสติกส์ที่มีการกำหนดเส้นทางการขนส่งเพื่อเพิ่มความเร็วในการขนส่ง ลดการแออัด ช่วงเวลาการขนส่งที่ไม่ทับซ้อนกับการใช้งานของผู้ป่วยที่เข้ารับบริการ และ การใช้ระบบสารสนเทศเพื่อเพิ่มการติดตามของข้อมูลบนบาร์โคดสินค้าให้โลจิสติกส์และแผนกต่างๆ ทราบร่วมด้วย โดยสามารถลดระยะเวลาในการขนส่งได้เฉลี่ย 2 นาที สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิชนน สาริพันธ์ และรุ่งนภา กิตติลาภ (2562) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าของผู้ประกอบการค้าส่ง ในจังหวัดขอนแก่น พบว่าปัจจัยที่สำคัญในการขนส่งสินค้าได้แก่ ความตรงต่อเวลา การบริการที่สะดวก ทันสมัย และใช้เทคโนโลยีสามารถตรวจสอบสินค้าได้ตลอดการขนส่ง

ข้อเสนอแนะงานวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. รูปแบบจำลองการขนส่งต้องคำนึงถึงปัจจัยของระบบภายในของการทำงานเป็นหลักจะช่วยให้การขนส่งภายในมีความสะดวกขึ้น ซึ่งอาจมีข้อจำกัดในการทำงานบางอย่างเช่น อาจได้สินค้าช้าลง หรือ จัดเตรียมอุปกรณ์ภายในแผนกที่ขนส่งไปนั้นล่าช้า

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการขนส่งของโลจิสติกส์โรงพยาบาลอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบการทำงาน กระบวนการขั้นตอน วิธีการในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดข้อมูลในการสร้างรูปแบบการขนส่งที่เป็นระบบ
2. ควรขยายขอบเขตของประชากรในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อศึกษาในกลุ่มประชากรที่กว้างขึ้นและสามารถเปรียบเทียบความสัมพันธ์และความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่ภายในองค์กรเดียวกันได้

เอกสารอ้างอิง

- กฤตพา แสนชัยธร. (2562). *กลยุทธ์การจัดการโซ่อุปทาน*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิชมน สาริพันธ์ และ รุ่งนภา กิตติลาภ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการขนส่งสินค้าของผู้ประกอบการค้าส่ง ในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารและงานวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 9(1), 17-25.
- ฝ่ายวางแผนและพัฒนาคุณภาพ. (2562). *รายงานประจำปี 2562* โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2563, จาก http://planning.md.kku.ac.th/62annual_book/files/basic-html/page2.html.
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2562). *การจัดเตรียมอุปกรณ์ทางการแพทย์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *การสำรวจโรงพยาบาลและสถานพยาบาลเอกชน พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- čiarriene, R. (2012). *Lean manufacturing: Theory and practice*. [n.p.].
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.
- Phusavat, K. and Kanchana, R. (2007). Competitive priorities of manufacturing firms in Thailand. *Industrial Management & Data Systems. Industrial Management & Data Systems*, 2007(7), 979-996

การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
The Development of Internal Quality Assurance Operations in Ban
Samkhamittraphap 3 School under Mukdahan Primary Educational Service
Area Office

ปรัชญา มานะวงศ์¹ สุรัตน์ ดวงชาตม² และ สวัสดิ์ โพธิ์วัฒน์³

Prachya Manawong¹ , Surat Duangchatom² and Sawat Potiwat³

¹นักศึกษาหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^{2,3}อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อีเมล: prachya5996@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

24 ธันวาคม 2564

19 มกราคม 2565

22 มกราคม 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 2) เสนอนวัตกรรมและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 3) ศึกษาผลจากการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 และ 4) ประเมินความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพภายในของครู บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยประกอบด้วย ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัยเป็นครู บุคลากร และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 40 คน ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน 2 วงรอบ ได้แก่ 1) ขั้นวางแผน 2) ขั้นลงมือปฏิบัติ 3) ขั้นสังเกตการณ์ และ 4) ขั้นสะท้อนผล ผลการวิจัย พบว่า 1) มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเป็นประจำทุกปี แต่ไม่สามารถใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานที่แท้จริง ปัญหาในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ครู บุคลากร ยังไม่เข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพแนวใหม่ มีเจตคติต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโดยมองว่าเป็นภาระงานเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากงานสอนและขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างจริงจัง 2) นวัตกรรมและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 ประกอบด้วยการทำงานเป็นทีมและการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและการดำเนินงานโดยใช้โครงการหลัก 2 โครงการและโครงการย่อย 37 โครงการ 163 กิจกรรม 3) ผลจากการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ดัชนีชี้วัด และเป้าหมายที่กำหนด 4) ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจการประกัน

คุณภาพภายในของครู บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การประกันคุณภาพการศึกษา, การประกันคุณภาพ

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) Study of the condition and problems of quality assurance operations in Ban Samkhamittraphap 3 School 2) Propose innovations and development guidelines for internal quality assurance operations in Ban Samkhamittraphap 3 School 3) Study the results of the development of internal quality assurance operations. Ban Samkhamittraphap School 3, and 4) Assess teachers' knowledge and understanding of internal quality assurance. Personnel and the school committee in Ban Samkhamittraphap 3 School. The target group in this research consisted of 1 researcher, 1 co-researcher (a teacher and educational personnel) and the educational institution committee of 40 people. The research methodology employed participatory action research involving four steps of two spirals: 1) Planning, 2) Implementation, 3) Observation and 4) Reflection. The findings were as follows: 1) There is an internal quality assurance operation every year. However, it cannot be used as a data for the implementation of educational quality assurance of educational institutions to ensure quality and real standards. Problems in the development of internal quality assurance operations are teachers and personnel still do not understand the new approach to quality assurance operations. They have an attitude towards quality assurance operations as an additional burden beyond teaching and a lack of serious participation in internal quality assurance operations. 2) Innovation and development guidelines for internal quality assurance operations in Ban Samkhamittraphap 3 School consists of teamwork and participatory management and operations using 2 main projects and 37 sub-projects, 163 activities. 3) Results from the development of internal quality assurance operations in Ban Samkhamittraphap 3 School overall is at a high level. Achieve achievements according to objectives, scorecards, and set goals. 4) The results of the assessment of the teacher's knowledge and understanding of the internal quality assurance, the personnel and the educational institute committees in Ban Samkhamittraphap 3 School were at the high level.

Keywords: Educational Quality Assurance, Quality Assurance.

บทนำ

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาถูกพัฒนาขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาทุกระดับมีคุณภาพและจะคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐาน กระทรวงศึกษาธิการจึงให้มีการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีนโยบายปรับปรุงมาตรฐานและตัวชี้วัดให้มีจำนวนน้อยลง กระชับและสะท้อนถึงคุณภาพอย่างแท้จริง เน้นการประเมินตามสภาพจริง ไม่ยุ่งยาก สร้างมาตรฐานระบบการประเมิน เพื่อลดภาระการจัดเก็บข้อมูล ลดการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการประเมิน รวมทั้งพัฒนาผู้ประเมินภายในให้มีมาตรฐาน มีความน่าเชื่อถือ สามารถให้คำชี้แนะและให้คำปรึกษาแก่สถานศึกษาได้มาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปรับใหม่จึงมีจำนวนไม่มาก แนวทางการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาจะเน้นการเก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพตามบริบทของสถานศึกษา ไม่เพิ่มภาระการจัดทำเอกสารให้สถานศึกษาปรับกระบวนการตัดสินใจในการประเมินที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบนพื้นฐานบริบทของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทุนมนุษย์และเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคนในสถานศึกษาต้องรับรู้ และปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้บรรลุถึงเป้าหมายคือมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561)

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 จากการสัมภาษณ์ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน พบว่าที่ผ่านมาคณะทำงานด้านการประกันคุณภาพของสถานศึกษาได้มีการร่วมกันเขียนแผนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา และส่วนใหญ่ได้จัดให้มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยฝ่ายวิชาการโรงเรียนเป็นแม่ข่ายในการจัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในแต่ละปีการศึกษา หากแต่เป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาเท่านั้น แต่ไม่สามารถใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานที่แท้จริง ครมมองว่าเป็นภาระงานเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากงานสอนในชั้นเรียน และบุคลากรผู้รับผิดชอบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา มีความสับสนและไม่เข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพและการประเมินตามมาตรฐานคุณภาพ จึงส่งผลให้การเขียนรายงานการประเมินตนเองประจำปีไม่สอดคล้องกับรูปแบบที่กำหนดตามแนวทางของการประกันคุณภาพการศึกษา ดังงานวิจัยของ สมชาย เผือกตระกูลชัย (2563) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาคะบอง 17 พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายใน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนจัดทำรายงานประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่สะท้อนคุณภาพผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษาตามรูปแบบที่กำหนด

จากสภาพการดำเนินงานที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าโรงเรียนยังมีปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในที่องค์การขาดวัฒนธรรมการทำงานแบบการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็ง ส่งผลให้การประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 ไม่ได้รับการรับรอง ข้อมูลจากเอกสารสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2555) สอดคล้องกับบทความวิจัยของ กิตติพงษ์ พิพิธกุล (2561) กล่าวในบทความวิจัยไว้ว่า

การจัดการภาครัฐแนวใหม่มีอิทธิพลทางบวกโดยอ้อมผ่านตัวแปรด้านวัฒนธรรมองค์การไปยังประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์กรปกครองท้องถิ่น ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่าวัฒนธรรมองค์การ ความเชื่อและค่านิยมขององค์กรที่ใช้ร่วมกันอย่างเหนียวแน่นและกว้างขวาง และสมาชิกขององค์กรจะมีพันธะผูกพันกับความเชื่อและค่านิยมดังกล่าวอย่างสูงด้วย องค์กรที่มีลักษณะวัฒนธรรมตรงข้ามกับสิ่งที่กล่าวมาถือว่าเป็นวัฒนธรรมที่อ่อนแอ รวมทั้งการกำหนดโครงการหรือกิจกรรมที่ยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน การพัฒนาผลผลิตตามมาตรฐานการศึกษาซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายยังขาดความสมดุลและขาดการมีส่วนร่วม และเนื่องจาก การดำเนินงานประกันคุณภาพตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ยังเป็นเรื่องใหม่ และมีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ที่มีมาตรฐานการประกันคุณภาพและแนวทางการประเมินที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ผู้วิจัยจึงสนใจจะพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีด้วย กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3
2. เพื่อเสนอวัตกรรมและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3
3. เพื่อศึกษาผลจากการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3
4. เพื่อประเมินความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพภายในของครู บุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาไปสู่กรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษา การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษา ซึ่งได้ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในงานวิจัยนี้ 2 รูปแบบ ได้แก่ การบริหารจัดการคุณภาพโดยรวมทั้งองค์กร (TQM) และการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM)

2. แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ระบบการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาที่สร้างความมั่นใจแก่ผู้รับบริการ ชุมชน และสังคมว่าผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด เป็นกลไก

สำคัญที่จะสร้างคุณภาพให้ได้มาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพการศึกษาเท่าเทียมกันโดยหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะร่วมในการพัฒนาเพื่อให้เกิดคุณภาพ

หลักการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการที่เป็นการให้ หลักฐานข้อมูลแก่ประชาชน เพื่อช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจให้กับผู้ปกครอง สังคม และ สาธารณชนว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตาม มาตรฐานที่กำหนดไว้ และเป็นที่ยอมรับของสังคม

3. แนวคิดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

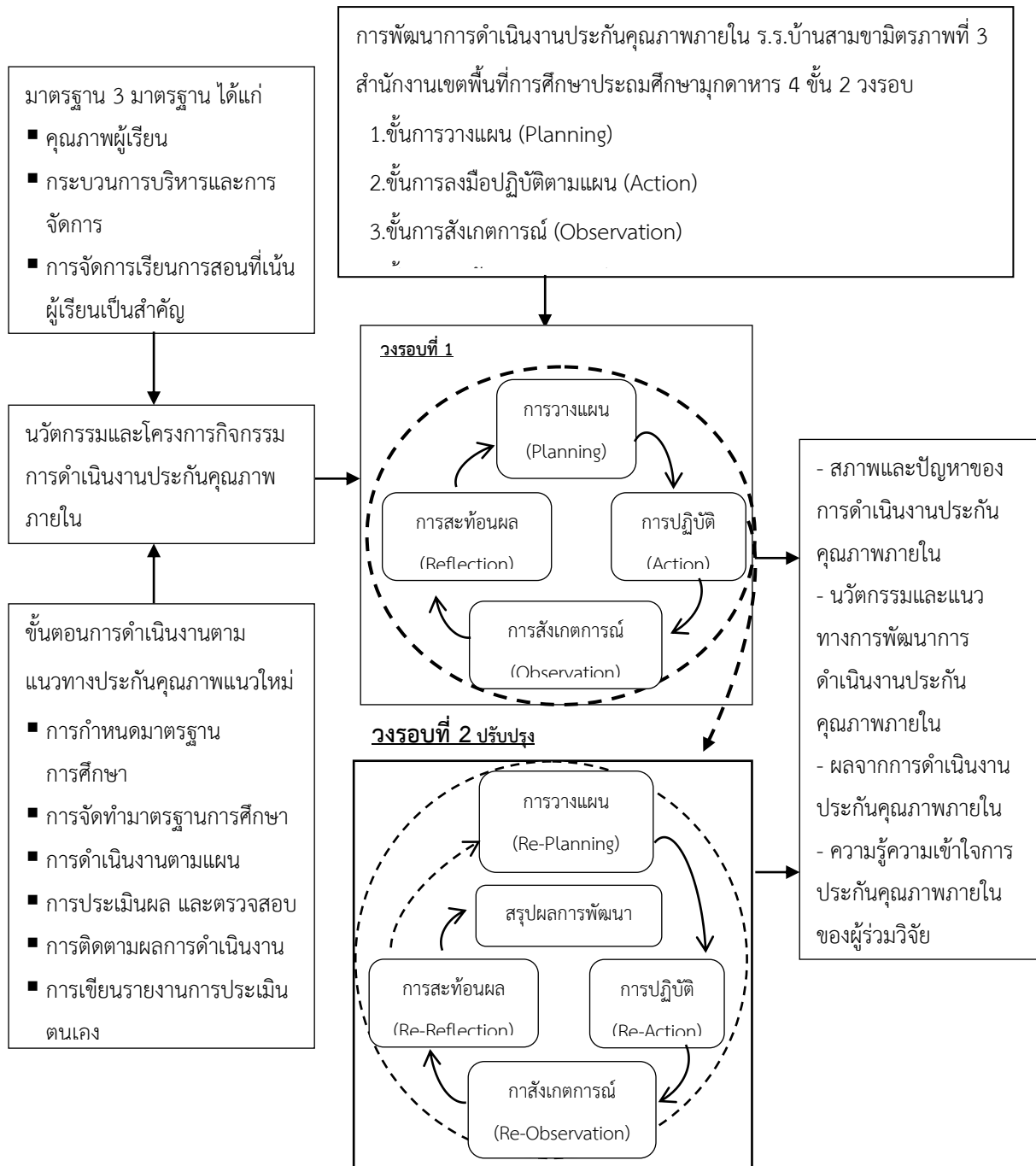
การศึกษาแนวคิดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับหลักการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กรอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา กระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการใช้กระบวนการแก้ปัญหา (Problem – solving - approach) ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผลหลายๆ รอบเพื่อพัฒนาการปฏิบัติให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยใช้หลักการให้กลุ่มบุคคลที่ถูกการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมวิจัยเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยเพื่อให้การวิจัยไปมีผลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิถีปฏิบัติ สภาพความเป็นอยู่หรือการดำเนินชีวิตให้ดีขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ใช้กรอบความคิดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemmis and McTaggart (1988) ซึ่งมี 4 ขั้น 2 วงจร ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพประกอบ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบความคิดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ของ Kemmis and McTaggart (1988) ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน 2 วงรอบ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นพลวัต (Dynamic Process) ของเกลียวปฏิสัมพันธ์ที่มี

กระบวนการย้อนกลับ และนำไปสู่การพัฒนาขั้นต่อไป (Back and Forth) จากผลสะท้อนของสิ่งที่เป็นปัญหา การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติ ตามลำดับ โดยผู้วิจัยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนการวิจัยและเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากร

1.1 การเตรียมการก่อนการวิจัย

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้ วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่ กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง แนวปฏิบัติการดำเนินงานประกัน คุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายใน และหลักการแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

1.2 การเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากร

1.2.1 การจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร ผู้วิจัยกำหนดหัวข้ออบรม เรื่อง การพัฒนาการ ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร ลักษณะของการอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร จะเป็นการฟังบรรยาย ลงมือปฏิบัติ กิจกรรม และระดมสมองเพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาและร่วมแสดงความคิดเห็น กำหนดระยะเวลาอบรมให้ ความรู้แก่บุคลากรไว้ 2 วัน ใช้ห้องประชุมโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 เป็นสถานที่ในการอบรมโดยผ่าน การเห็นชอบจากที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและที่ประชุมครู และเป็นไปด้วยความสมัครใจ

กลุ่มเป้าหมายในการอบรม ได้แก่ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วยครู บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 40 คน โดยผ่านการเห็นชอบจากมติที่ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาและมติที่ประชุมครู และเป็นไปด้วยความสมัครใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพภายใน ของครู บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น ซึ่งมี ลักษณะเป็นแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจ แบบประเมินค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์และแปลความหมาย ใช้ สถิติภาคบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามลักษณะของกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลและองค์ประกอบที่ศึกษา

ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์แบบประเมินที่เป็นชนิดมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังนี้ 1.00-1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด, 1.51-2.50 หมายถึง ระดับน้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง ระดับมาก, 4.51-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

1.2.2 การศึกษาดูงาน เป็นการศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในที่เป็นที่ยอมรับ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านผึ่งแดง (พระพรหมมุนีอุปถัมภ์) สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 และโรงเรียนบ้านนาแก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยกำหนดระยะเวลาในการศึกษาดูงาน จำนวน 1 วัน คือ วันที่ 11 กันยายน 2563

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกตการศึกษาดูงาน โดยใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ในระหว่างศึกษาดูงาน โดยใช้แบบสังเกตที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจัดทำขึ้น

การวิเคราะห์และแปลความหมาย ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสังเกต ใช้วิธีการตีความสร้างข้อสรุปโดยใช้หลักการวิทยาศาสตร์เชิงอุปนัย (Induction) ตามรูปแบบ ความหมาย ความสัมพันธ์ และผลกระทบของปรากฏการณ์ที่รับรู้และที่เกิดขึ้น

ตอนที่ 2 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน

ในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ผู้วิจัยได้กำหนดการดำเนินการพัฒนาไว้ 2 วงรอบ แต่ละรอบมีกิจกรรม ดังนี้

วงรอบที่ 1

1.1 การวางแผน (Planning) โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันดำเนินการ โดยการจัดสนทนากลุ่ม (focused group discussion) มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำกรอบแนวคิดการวิจัยมานำเสนอและสร้างความตระหนักในการวิจัยและการปฏิบัติงานควบคู่กันไปทั้งในตัวบุคคล กลุ่มบุคคล และระดับโรงเรียน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แจงต่อผู้ร่วมวิจัย แล้วร่วมกันดำเนินการ ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพและปัญหาในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 ซึ่งเป็นพื้นที่และเป้าหมายของการวิจัย เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานก่อนที่จะจัดทำแผนพัฒนา เป็นลักษณะของการสะท้อนผลพฤติกรรมการปฏิบัติงานของกลุ่มเป้าหมาย 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา 3) การวิเคราะห์มาตรฐานการประกันคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านมาที่ไม่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจากการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา แล้วนำมาร่วมกันกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 4) การกำหนดแนวทางการพัฒนา โดยกำหนดโครงการหรือกิจกรรม และวิธีการพัฒนา โดยกำหนดจุดมุ่งหมาย ตัวชี้วัดที่สำคัญ และเป้าหมายในการพัฒนา ตลอดจนร่วมกันสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการวัดและประเมินผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา แล้วจัดทำเป็นแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วยครูและบุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 จำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์สภาพการดำเนินงาน แบบสังเกตการศึกษาดูงาน ตารางวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร

การวิเคราะห์และแปลความหมาย ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการร่วมกันวิเคราะห์ ใช้วิธีการตีความสร้างข้อสรุปโดยใช้หลักการวิทยาเชิงอุปนัย (Induction) ตามรูปแบบ ความหมาย ความสัมพันธ์ และผลกระทบของปรากฏการณ์ที่รับรู้และที่เกิดขึ้น

1.2 การนำแผนไปปฏิบัติ (Action) เป็นการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา นำโครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2563

1.3 การสังเกตและประเมินผล (Observation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินผลที่เกิดขึ้น ทั้งผลที่คาดหวังและผลที่ไม่คาดหวัง และการติดตามปรากฏการณ์ต่าง ๆ จากการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงเพียงใด เป็นการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

1.4 การสะท้อนผลการดำเนินงาน (Reflection) เป็นการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โดยการนำเอาผลการสังเกตและผลการประเมินการปฏิบัติงานมาร่วมกันพิจารณาเพื่อสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมด ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข หลังจากดำเนินการสะท้อนผลในรอบที่ 1 แล้วผู้เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาจุดบกพร่องและปรับปรุงแก้ไขในรอบที่ 2 ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกต บันทึกการสนทนการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 และแบบประเมินโครงการหรือกิจกรรม ในระยะดำเนินการพัฒนาโดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น ซึ่งนำเอาตัวชี้วัดของโครงการหรือกิจกรรม มาเป็นองค์ประกอบในการตั้งข้อคำถามในการประเมิน และผ่านการตรวจสอบเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

การตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการโดยแยกเป็น 2 กรณี คือ กรณีที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพและกรณีข้อมูลที่เป็นเชิงปริมาณ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. กรณีที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Triangulation) ด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมทั้งใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย คือ ผู้ร่วมวิจัย การตรวจสอบจากผู้รวบรวมข้อมูลหลายคน ผู้วิจัยใช้ผู้สังเกตอย่างน้อย 2 คน ตลอดจนใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านเวลาที่ให้ข้อมูล การตรวจสอบร่องรอยหลักฐาน (Audit trail) เป็นการตรวจสอบข้อสรุปจากการรวบรวมข้อมูลในภาคสนามที่ร่องรอยหลักฐานยืนยัน

2. กรณีที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติภาคบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามลักษณะของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและองค์ประกอบที่ศึกษา แบบประเมินโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ การแปลความหมายโดยใช้สถิติพื้นฐานคือ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยภาพรวม กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังนี้ 1.00-1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด, 1.51-2.50

หมายถึง ระดับน้อย, 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง, 3.51-4.50 หมายถึง ระดับมาก, 4.51-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

วงรอบที่ 2

2.1 การวางแผน (Re - Planning) เป็นการปรับปรุงแผนการพัฒนากิจการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ในวงรอบที่ 1 ที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์

2.2 การลงมือปฏิบัติตามแผน (Re - Action) การปรับปรุงการมอบหมายงานและจัดทีมงาน การปรับปรุงการดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดไว้ในโครงการหรือกิจกรรม ตลอดภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2563 ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2563 ถึง เดือนเมษายน พ.ศ. 2564

2.3 การสังเกตและประเมินผล (Re - Observation) การปรับปรุงรูปแบบ วิธีการ การกำกับติดตามผล และการประเมินผล

2.4 การสะท้อนผลการดำเนินงาน (Re - Reflection) การบรรลุผลการดำเนินงานตามจุดมุ่งหมาย ดัชนีชี้วัด เป้าหมายของโครงการ/กิจกรรม

ตอนที่ 3 การสรุปผลการพัฒนา

การสรุปผลการพัฒนากิจการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เพื่อถอดบทเรียน (After-Action-Review : AAR) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสรุปผลการวิจัยวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 และหาข้อสรุปในประเด็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้จากการปฏิบัติและองค์ความรู้จากการปฏิบัติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกต บันทึกการสนทนากิจการพัฒนากิจการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 โดยใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ และแบบประเมินการพัฒนากิจการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย โดยใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ในระยะสิ้นสุดการดำเนินการพัฒนา โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น ซึ่งนำเอาความมุ่งหมายดัชนีชี้วัดของโครงการหรือกิจกรรม ตามมาตรฐานการประกันคุณภาพและประเด็นการประเมิน มาเป็นองค์ประกอบในการตั้งข้อคำถามในการประเมิน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพ จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง พบว่า มีการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี แต่ไม่สามารถใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานที่แท้จริง เพราะเกิดจากการดำเนินงานของผู้รับผิดชอบเพียงกลุ่มเดียว ปัญหาในการพัฒนากิจการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน พบว่า ครู บุคลากร ยังมีความสับสนและไม่เข้าใจในการดำเนินงานประกัน

คุณภาพแนวใหม่ มีเจตคติต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพในเชิงลบโดยมองว่าเป็นภาระงานเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากงานสอนและวิชาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างจริงจัง

2. นวัตกรรมและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 ประกอบด้วยการทำงานเป็นทีมและการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและดำเนินการโดยใช้โครงการกิจกรรม จำนวน 2 โครงการหลัก ได้แก่ โครงการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และโครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพภายในแก่ครู บุคลากรและกรรมการสถานศึกษา และดำเนินการโครงการย่อยตามมาตรฐานการศึกษา 37 โครงการ 163 กิจกรรม

3. ผลจากการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ดัชนีชี้วัด และเป้าหมายที่กำหนด

4. ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพภายในของครู บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาสภาพ มีการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี แต่ไม่สามารถใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานที่แท้จริง เพราะเกิดจากการดำเนินงานของครูผู้รับผิดชอบเพียงคนเดียว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในที่ผ่านมา มีลักษณะที่เน้นหนักในการจัดทำเอกสารตามมาตรฐานและองค์ประกอบแต่ละด้านค่อนข้างมาก โดยเฉพาะการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญแต่การปฏิบัติต้องมีการวิเคราะห์หลายขั้นตอนและจัดทำเอกสารจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมประสงค์ ยมนา (2560) ทำการศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการดำเนินการตามกฎหมายกระทรวง กฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ประกอบกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2554 จำนวน 15 มาตรฐาน 65 ตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาทุกแห่งต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นระบบการทำงานปกติ เป็นหน้าที่ของทุกคน ทุกฝ่ายที่ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

ปัญหาในการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 พบว่า ครู บุคลากร ยังมีความสับสนและไม่เข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพแนวใหม่ มีเจตคติต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพในเชิงลบโดยมองว่าเป็นภาระงานเพิ่มเติมที่นอกเหนือจากงานสอนและวิชา

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างจริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูและบุคลากรขาตการมีส่วนร่วมทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพจำกัดในวงแคบ เมื่อมีการปรับเปลี่ยนการประกันคุณภาพ พ.ศ. 2561 ที่มีการปรับมาตรฐานการศึกษา ปรับรูปแบบการประเมินและผู้ประเมิน จึงทำให้ครูสับสนและไม่เข้าใจการดำเนินงานเพิ่มขึ้นกว่าเดิม ซึ่งแนวทางการประกันคุณภาพนั้นจะเน้นที่การประกันคุณภาพภายใน และต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกคนโดยมีการมอบหมายงานที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไพฑูรย์ แจ่มพันธ์ (2560) เรื่อง กลยุทธ์การบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า กลยุทธ์ระดับองค์กรมี 8 กลยุทธ์ โดยกลยุทธ์ที่ 2 ระบุไว้ว่าการส่งเสริมครูให้มีส่วนร่วม และจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านการวางแผน การจัดทำแผน การกำกับ ติดตาม และรายงานผลที่มีจุดเน้นชัดเจนเป็นรูปธรรมและมุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ทั้งนี้เพราะกลยุทธ์นี้มีความสำคัญต่อการบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน จะเป็นตัวกำหนดโครงการ/แผนพัฒนา หรือแผนปฏิบัติการ ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องปฏิบัติโดยกำหนดให้มีการบริหารแบบกระจายอำนาจจะทำให้ทุกภาคส่วนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

2. นวัตกรรมและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 ประกอบด้วยการดำเนินงานเป็นทีมและการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และการดำเนินงานโดยใช้ 2 โครงการหลัก และโครงการย่อย 37 โครงการ 163 กิจกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน จำเป็นต้องมีการออกแบบโครงการกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและองค์ประกอบการดำเนินงานตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการการประกันคุณภาพ พ.ศ. 2561 เพื่อให้การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพเกิดการประสานสัมพันธ์ทำงานร่วมกัน ครูและบุคลากรมีโอกาสในการทำกิจกรรมร่วมกัน การร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ต้องประสานสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในทุก ๆ กิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไพฑูรย์ แจ่มพันธ์ (2560) ได้ระบุไว้ว่าบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผล เพื่อนำไปปรับปรุงให้มีคุณภาพต่อไป ทั้งนี้เพราะกลยุทธ์นี้มีความสำคัญต่อการบริหารระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน จะเป็นตัวกำหนดโครงการ/แผนพัฒนาหรือแผนปฏิบัติการ ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องปฏิบัติโดยผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ รวมทั้งมีการส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากรทุกคนทุกฝ่ายให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) ได้กล่าวถึงแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติ มีหลักการสำคัญ 7 ประการ ดังนี้ 1) ทุกภาคส่วนทำงานโดยยึดการมีส่วนร่วมการบูรณาการ การเชื่อมโยงสอดคล้องและการเรียนรู้ร่วมกันตลอดเส้นทางการทำงานเพื่อความสมดุล เหมาะสมกับบริบท และมีความต่อเนื่องในการปฏิบัติ 2) ทุกองค์กรดำเนินการไปสู่เป้าหมายเดียวกัน 3) ดำเนินการด้วยความตระหนักในสำคัญและความเข้าใจที่ชัดเจนถ่องแท้ในความหมายและแนวทางการทำงาน 4) บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนและผู้สนับสนุนต้องได้รับการพัฒนา

ให้มีสมรรถนะสำคัญ มีความตระหนัก เข้าใจ พร้อมทำงานอย่างประสานสอดคล้องกัน 5) เรียนรู้จากบทเรียนที่เป็นรูปธรรมจากการปฏิบัติงานจริง ครอบคลุมปัจจัยที่เกี่ยวข้องทุกด้าน เพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน แก้ไขปัญหา ร่วมกัน และนำบทเรียนสู่การทำงานต่อไปอย่างเหมาะสม 6) การ ทบทวนมาตรฐานการศึกษาของชาติให้เหมาะสม 7) ให้ความสำคัญกับปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียนอันเป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินการ

3. ผลจากการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารในการสร้างความตระหนักในการทำงานร่วมกัน เปิดโอกาสให้ครู บุคลากรแสดงความคิดเห็นและรับฟังอย่างจริงจังทำให้เกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา และผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในได้ชัดเจน มีการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการดำเนินงาน ให้โอกาสผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นผู้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนา ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน เป็นการร่วมคิด ร่วมทำ และเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประภาดา คนคล่อง (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 : กรณีโรงเรียนอนุบาลคำชะอี กล่าวว่า สิ่งที่ผู้วิจัยเห็นความสำคัญเป็นอันดับแรกคือ การปรับเปลี่ยนตัวเองคือผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยที่ร่วมกันพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตนเองมีภาวะผู้นำ (Leadership) ซึ่งภาวะผู้นำนี้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยตระหนักเห็นความสำคัญขององค์การ ร่วมกันพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงานจึงมีส่วนช่วยให้บุคลากรในองค์การเกิดศรัทธา เชื่อถือและเชื่อมั่นในศักยภาพยอมรับในตัวผู้นำยอมรับในความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน มองเห็นปัญหาขององค์การที่จะเกิดขึ้นร่วมกัน และมองเห็นโอกาสที่จะเกิดขึ้นหากมีการพัฒนาที่จะส่งประโยชน์สูงสุด

4. ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพภายในของครู บุคลากรและคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาครู บุคลากร มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้ครู บุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจและลงมือปฏิบัติร่วมกันได้อย่างถูกต้องทุกขั้นตอนกับประเด็นการดำเนินงานที่กำหนดในกฎกระทรวงศึกษาธิการ การประกันคุณภาพ พ.ศ. 2561 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อภินันต์ อันทวิสิน (2560) ผลการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศกับประสิทธิผลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย พบว่าองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์กร เป็นสิ่งสำคัญต่อการเพิ่มความสามารถในการปรับปรุงและพัฒนาบุคลากร อันนำไปสู่การบริการที่มีคุณภาพ ผู้นำองค์กรจึงต้องมีบทบาทและหน้าที่สร้างโอกาสให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้และดำเนินการตามความคิด การใช้ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการเรียนรู้ตลอดเวลา และเกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับกลุ่มและระดับองค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาสภาพ และปัญหาของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สามารถนำมาปรับปรุงการดำเนินงานโดยการจัดเก็บข้อมูลต้องสอดคล้องกับสภาพและปัญหาที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพและการประเมินแนวโน้ม

1.2 นวัตกรรมและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 ต้องกำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพ โครงการกิจกรรมที่จะดำเนินการให้สอดคล้องกับที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศ

1.3 ผลการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 ควรมีการพัฒนาการดำเนินงานมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารต้องสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

1.4 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจการประกันคุณภาพภายในของครูบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านสามขามิตรภาพที่ 3 สามารถนำมาพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการประกันคุณภาพภายในด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับเครือข่ายการศึกษา เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาการประกันคุณภาพในระดับที่กว้างขึ้นกว่าเดิม

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก

2.3 ควรมีการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ พิพิธกุล. (2561). การจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 8(1), 97-106.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีระยาสาสน์
- ประภาดา คนคล่อง. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 : กรณีโรงเรียนอนุบาลคำชะอี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- ไพฑูรย์ แจ่มพันธ์. (2560). กลยุทธ์การบริหารระบบประกันคุณภาพภายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ).

- สมชาย เพื่อกตรกูลชัย. (2563). รูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาค 17. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ).
- สมประสงค์ ยมนา. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, ราชภัฏอุบลราชธานี).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง แนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561. ลงวันที่ 16 สิงหาคม 2561. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2555). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). แนวทางการนำมาตรฐานของชาติสู่การปฏิบัติสำหรับประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อภินันต์ อันทวิสิน. (2560). โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศกับประสิทธิผลของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยคริสเตียน).
- Kemmis, S. and McTaggart, R. (1988). *The Action Research Reader* (3rd ed). Geelong, Victoria: Deakin University.

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและ
อุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Factors Affecting Effectiveness of Internal Audit of Agro & Food Industry in
the Stock Exchange of Thailand

สุมิตร รัตนะบัวงาม¹, จิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์²

Sumit.rattanabuagam¹ and Titaporn Sincharoonsak²

¹นักศึกษามหาบัณฑิต หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

²อาจารย์ประจำหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิตคณะบัญชี มหาวิทยาลัยศรีปทุม

อีเมล: Sumit.rattanabuagam@hotmail.com

วันที่รับบทความ(Received) วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

2 สิงหาคม 2564

3 เมษายน 2565

8 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายในของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 152 คน ได้มีการสุ่มจากกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และใช้สถิติในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อการทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร ระบบสารสนเทศ วัฒนธรรมการทำงาน การรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นตัวแปรอิสระที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในด้านกระบวนการกำกับดูแลกิจการ (2) ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร ระบบสารสนเทศ วัฒนธรรมการทำงาน ความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน การรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นตัวแปรอิสระที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในด้านความรับผิดชอบและการรายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ (3) ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร วัฒนธรรมการ ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน การรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นตัวแปรอิสระที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในด้านการวัดผลการปฏิบัติงาน (4) ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ ความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน การรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นตัวแปรอิสระที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในด้านการให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า ผลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการตรวจสอบภายในเพื่อ

ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการตรวจสอบ อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อการตรวจสอบภายในในอนาคตสืบต่อไป

คำสำคัญ: การตรวจสอบภายใน, ประสิทธิภาพ, การกำกับดูแล

ABSTRACT

The research aims to study factors affecting effectiveness of internal audit of Agro & Food Industry in Securities Exchange of Thailand. The sample group consists of 152 officers in the internal audit of the Agro-Industry and Food Industry group listed on the Stock Exchange of Thailand, randomly drawn by simple random sampling. Data collection uses questionnaire and is analyzed by using percentage, mean, standard deviation and hypothesis testing.

The results reveal that (1) the factors from management support, information system, organizational culture and audit report are accepted from all parties involved and they are independent variables that affect the effectiveness of internal audit in the audit work. (2) The factors from management support, information system, organizational culture, knowledge of internal auditors, independence of the internal auditors in the audit work and the audit report are accepted from all parties involved and they are independent variables that affect the effectiveness of the internal audit in terms of accountabilities and responsibilities. (3) The factors from management support, independence of the internal auditors in audit work and report are accepted from all parties involved and they are independent variables influencing the effectiveness of internal audit in terms of performance. Finally, (4) the factors of information system, knowledge of internal auditors, and audit report are accepted from all parties involved and they are independent variables which influence the effectiveness of internal audit as early warning signs. The results of this study can be used as a guideline for improving internal audit processes, promoting the quality of work and reliability under the accounting standards. These would result in the highest efficiency and effectiveness for internal audit in the future.

Keywords: Internal Audit, Effectiveness, Corporate Governance

บทนำ

การตรวจสอบภายใน (Internal Auditing) (สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย 2565) ถือเป็นกลไกหนึ่งของระบบบริหารจัดการองค์กร ที่ให้ความเชื่อมั่นและให้คำปรึกษาอย่างเที่ยงธรรมและเป็นอิสระ เพื่อเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงการปฏิบัติงานขององค์กรให้ดีขึ้น รวมทั้งช่วยให้องค์กรบรรลุถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ การตรวจสอบภายในเป็นวิชาชีพที่มีการปฏิบัติที่แตกต่างกันในแต่ละองค์กร เนื่องจากแต่ละองค์กรมีโครงสร้าง วัฒนธรรม ขนาด และระบบการทำงานที่แตกต่างกัน รวมทั้ง กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการควบคุมและถือปฏิบัติ การตรวจสอบภายในจึงถือเป็นกลไกที่ช่วยให้ผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลกิจการให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งถือว่ามี ความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารองค์กรยุคใหม่ในปัจจุบัน วิชาชีพตรวจสอบภายในทั้งใน ต่างประเทศและในประเทศไทยได้พัฒนาขึ้นอย่างมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ผู้ตรวจสอบภายในในปัจจุบัน ไม่ได้มีหน้าที่เพียงการตรวจสอบด้านบัญชีและการเงินเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีหน้าที่บริการให้ความเชื่อมั่น (Assurance Service) และบริการให้คำปรึกษา (Consulting Services) อย่างเที่ยงธรรมและเป็นอิสระ โดย นำวิธีการที่เป็นระบบมาประเมิน เพื่อให้ความมั่นใจแก่ผู้รับการตรวจ ผู้บริหารระดับสูง คณะกรรมการ ว่า ระบบการควบคุมภายใน ระบบบริหารความเสี่ยงและการกำกับดูแลกิจการได้ถูกจัดให้มีขึ้นเป็นอย่างดีและมี ประสิทธิภาพประสิทธิผลที่จะช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินกิจการให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ ดังนั้น การ ตรวจสอบภายใน ถือว่ามีความสำคัญต่อองค์กร ซึ่งจะมีส่วนสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการปฏิบัติงานใน องค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย เพื่อเพิ่มมูลค่าขององค์กรและการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ซึ่ง ความสำเร็จดังกล่าว เนื่องจากการตรวจสอบภายในเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ ดังนี้ (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552) 1) ด้านกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดี 2) ด้านความรับผิดชอบและการรายงานตามหน้าที่ความ รับผิดชอบ 3) ด้านการวัดผลปฏิบัติงาน 4) ด้านการให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า ซึ่งถือว่าเป็นประสิทธิผลของ งานตรวจสอบภายในที่ผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายในจะต้องมี

โดยมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายใน ในด้านต่างๆ ได้แก่ 1) ปัจจัย ด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร (อัจฉรารัตน์ สิทธิ, 2553) 2) ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ (ชาญณรงค์ เพ็ญศิริ, 2548) 3) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงาน (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552) 4) ปัจจัย ด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552) 5) ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน ตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน (ชาญณรงค์ เพ็ญศิริ, 2548) 6) ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (ชนะทัฬห อันทามระ, 2552) เพื่อส่งเสริมให้กระบวนการตรวจสอบภายใน สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์การตรวจสอบ

จากแนวโน้มที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้ตรวจสอบภายในภาคเอกชนจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเอง ด้านวิชาชีพทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ และจากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มี ผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่ จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลลัพธ์ที่ได้จะนำมาปรับปรุงกระบวนการทำงานและพัฒนา

ศักยภาพการตรวจสอบภายในเพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพความสามารถด้านอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 1) ปัจจัยที่ด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร 2) ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ 3) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงาน 4) ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน 5) ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน 6) ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในด้านกระบวนการกำกับดูแลกิจการ

สมมติฐานที่ 2 1) ปัจจัยที่ด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร 2) ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ 3) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงาน 4) ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน 5) ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน 6) ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในด้านความรับผิดชอบและการรายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ

สมมติฐานที่ 3 1) ปัจจัยที่ด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร 2) ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ 3) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงาน 4) ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน 5) ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน 6) ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในด้านการวัดผลการปฏิบัติงาน

สมมติฐานที่ 4 1) ปัจจัยที่ด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร 2) ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ 3) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงาน 4) ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน 5) ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน 6) ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในด้านการให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า

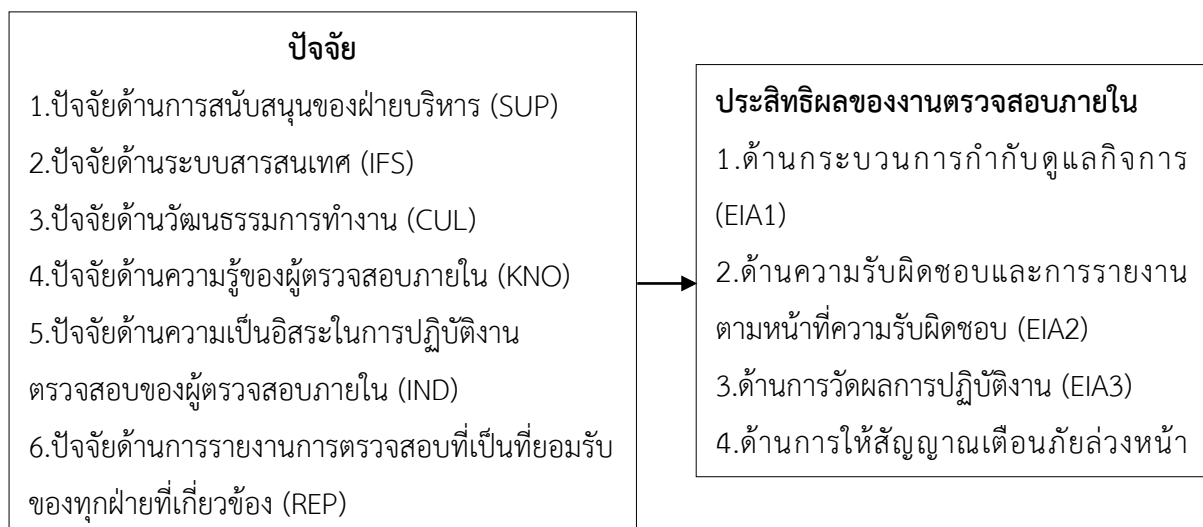
กรอบแนวคิดการวิจัย

วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กำหนดลักษณะของตัวแปรที่จะศึกษา ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ จากการทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปสาระสำคัญได้ 6 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายใน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร (อัจฉรารัตน์ สิทธิ, 2553) 2) ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ (ชาญณรงค์ เพ็ญศิริ, 2548) 3) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงาน (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552) 4) ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552) 5) ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน (ชาญณรงค์ เพ็ญศิริ, 2548) 6) ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (ชนะทัฬห อินทามระ, 2552)

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ 1) ด้านกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดี 2) ด้านความรับผิดชอบและการรายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ 3) ด้านการวัดผลปฏิบัติงาน 4) ด้านการให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า (อุษณา ภัทรมนตรี, 2552)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ ผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายในของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 560 คน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2564) ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการวิจัย และหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 234 คน ซึ่งผู้วิจัยได้มีการสุ่มจากกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และแจกแบบสอบถามทางไปรษณีย์โดยได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาที่มีความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งสิ้น 152 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 64.95 ของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ (Aaker, Kumar and Day, 2001) ที่ได้นำเสนอว่าการส่งแบบสอบถามต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงจะถือว่ายอมรับได้แบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายใน ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายใน ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกรายละเอียดแสดงข้อเสนอแนะของตนเองเพิ่มเติม

วิธีรวบรวมข้อมูล

- การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้
1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการส่งแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์
 2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความและผลงานที่เกี่ยวข้องกับงานศึกษาของผู้วิจัย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการวิจัยในครั้งนี้

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายในกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 152 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้ตรวจสอบภายใน จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 61.17 กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตร จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 51.32 มีฝ่ายตรวจสอบภายในขององค์กรเอง (In-house) จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 78.29 จำนวนบุคลากรของฝ่ายตรวจสอบภายใน 1-2 คน จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 51.97 และมีจำนวนการเข้าร่วมประชุมของผู้ตรวจสอบภายในกับคณะกรรมการตรวจสอบ 5 ครั้งต่อปีขึ้นไป จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 67.11

ตารางที่ 1 การแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายใน

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายใน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร	3.74	0.73	มาก
2. ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ	3.91	0.81	มาก
3. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงาน	3.75	0.71	มาก
4. ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน	3.77	0.67	มาก
5. ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน	3.46	0.65	มาก
6. ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	3.27	0.65	ปานกลาง
โดยรวม	3.64	0.70	มาก

พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในปัจจัยแต่ละด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 รองลงมาคือปัจจัยด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27

ตารางที่ 2 การแสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายใน

ประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายใน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านกระบวนการกำกับดูแลกิจการ	4.04	0.72	มาก
2. ด้านความรับผิดชอบและการรายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ	3.85	0.65	มาก
3. ด้านการวัดผลการปฏิบัติงาน	3.78	0.64	มาก
4. ด้านการให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า	3.64	0.58	มาก
โดยรวม	3.83	0.65	มาก

พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 เมื่อพิจารณาความคิดเห็นในปัจจัยแต่ละด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านกระบวนการกำกับดูแลกิจการ มีค่าเฉลี่ย 4.04 รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบและการรายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย 3.85 ด้านการวัดผลการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 3.78 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า มีค่าเฉลี่ย 3.64

การทดสอบสมมติฐาน เรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในของกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 1) ปัจจัยที่ด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร 2) ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ 3) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงาน 4) ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน 5) ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน 6) ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในด้านกระบวนการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$EIA1 = a + c1SUP + c2IRS + c3CUL + c4KNO + c5IND + c6REP + e \dots\dots\dots(1)$$

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในด้านกระบวนการกำกับดูแลกิจการ

Variable	Standardized Coefficients	t- value	Sig.
1. ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร	0.212	3.518	*0.001
2. ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ	0.679	13.979	*0.000
3. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงาน	-0.120	-2.431	*0.016
4. ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน	0.028	0.251	0.802
5. ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน	0.073	0.693	0.489
6. ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	0.120	2.192	*0.029

จากตารางที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร ด้านระบบสารสนเทศ ด้านวัฒนธรรมการทำงาน ด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีค่าน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยในการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลทางบวกที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการของงานตรวจสอบภายในด้านกระบวนการกำกับดูแลกิจการอย่างมีนัยสำคัญต่อกิจการ กับ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงานมีอิทธิพลทางลบที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการของงานตรวจสอบภายในด้านกระบวนการกำกับดูแลกิจการอย่างมีนัยสำคัญต่อกิจการ และ ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน มีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการของงานตรวจสอบภายในด้านกระบวนการกำกับดูแลกิจการอย่างมีนัยสำคัญต่อกิจการ

จากการทดสอบสมมติฐาน สามารถสรุปได้ว่า สมมติฐานที่ 1 ไม่ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากมีการยอมรับการสนับสนุนสมมติฐานเพียงแค่ 4 ปัจจัย

สมมติฐานที่ 2 1) ปัจจัยที่ด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร 2) ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ 3) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงาน 4) ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน 5) ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน 6) ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในด้านความรับผิดชอบและการรายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$EIA2 = a + c_1SUP + c_2IRS + c_3CUL + c_4KNO + c_5IND + c_6REP + e \dots\dots\dots (2)$$

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในด้านความรับผิดชอบ และการรายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ

Variable	Standardized Coefficients	t- value	Sig.
1. ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร	0.606	11.602	*0.000
2. ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ	0.101	2.405	*0.017
3. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงาน	-0.287	-5.982	*0.000
4. ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน	0.245	5.745	*0.000
5. ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน	0.699	7.261	*0.000
6. ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	-0.436	-4.813	*0.000

จากตารางที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร ด้านระบบสารสนเทศ ด้านวัฒนธรรมการทำงาน ด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน ด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน ด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีค่าน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร ด้านระบบสารสนเทศ ด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน ด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในมีอิทธิพลทางบวกที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการของงานตรวจสอบภายในด้านความรับผิดชอบและการรายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างมีนัยสำคัญต่อกิจการ และ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงาน ด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลทางลบที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการของงานตรวจสอบภายในด้านความรับผิดชอบและการรายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างมีนัยสำคัญต่อกิจการ

จากการทดสอบสมมติฐาน สามารถสรุปได้ว่า สมมติฐานที่ 2 ยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 3 1) ปัจจัยที่ด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร 2) ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ 3) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงาน 4) ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน 5) ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน 6) ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของงานตรวจสอบภายในด้านการวัดผลการปฏิบัติงาน ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$EIA3 = a + c1SUP + c2IRS + c3CUL + c4KNO + c5IND + c6REP + e \dots\dots\dots (3)$$

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายในด้านการวัดผลการปฏิบัติงาน

Variable	Standardized Coefficients	t- value	Sig.
1. ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร	0.239	3.771	*0.000
2. ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ	-0.190	-0.363	0.717
3. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงาน	0.187	3.212	*0.002
4. ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน	0.090	1.741	0.083
5. ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน	1.069	9.147	*0.000
6. ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	-0.710	-6.451	*0.000

จากตารางที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหารด้านวัฒนธรรมการทำงาน ด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน ด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีค่าน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร ด้านวัฒนธรรมการทำงาน ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในมีอิทธิพลทางบวกที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายในด้านการวัดผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญต่อกิจการ และ ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลทางลบที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายในด้านการวัดผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญต่อกิจการ และ ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ ด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน มีค่ามากกว่า 0.05 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ ด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายในไม่มีอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายในด้านการวัดผลการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญต่อกิจการ

จากการทดสอบสมมติฐาน สามารถสรุปได้ว่า สมมติฐานที่ 3 ไม่ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากมีการยอมรับการสนับสนุนสมมติฐานเพียงแค่ 4 ปัจจัย

สมมติฐานที่ 4 1) ปัจจัยที่ด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร 2) ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ 3) ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงาน 4) ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน 5) ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน 6) ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายในด้านการให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$EIA4 = a + c1SUP + c2IRS + c3CUL + c4KNO + c5IND + c6REP + e \dots\dots\dots(4)$$

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายในด้านการให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า

Variable	Standardized Coefficients	t- value	Sig.
1. ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร	0.071	0.776	0.438
2. ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ	0.239	3.248	*0.001
3. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการทำงาน	-0.072	-0.860	0.391
4. ปัจจัยด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน	0.208	2.801	*0.006
5. ปัจจัยด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน	-0.122	-0.727	0.468
6. ปัจจัยด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	0.298	1.880	*0.041

จากตารางที่ 6 การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ ด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายในด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีค่าน้อยกว่า 0.05 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ ด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน ด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลทางบวกที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายในด้านการให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าอย่างมีนัยสำคัญต่อกิจการ และ ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร ด้านวัฒนธรรมการทำงาน ด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน มีค่ามากกว่า 0.05 สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหารด้านวัฒนธรรมการทำงาน ด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายในด้านการให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าอย่างมีนัยสำคัญต่อกิจการ

จากการทดสอบสมมติฐาน สามารถสรุปได้ว่า สมมติฐานที่ 4 ไม่ยอมรับสมมติฐาน เนื่องจากมีการยอมรับการสนับสนุนสมมติฐานเพียงแค่ 3 ปัจจัย

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร ด้านระบบสารสนเทศ ด้านวัฒนธรรมการทำงาน และด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานตรวจสอบภายในด้านกระบวนการกำกับดูแล สามารถกล่าวได้ว่า พนักงานหรือบุคลากรในองค์กรได้รับการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับที่เป็นแนวทางในการควบคุมภายในที่ดีซึ่งได้รับการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร และได้มีการจัดตั้งระบบสารสนเทศที่เพียงพอเพื่อใช้สำหรับการปฏิบัติงานในองค์กร เพื่อคุณภาพของรายงานทางการเงินที่ออกมาจากกิจกรรมตรวจสอบภายในขององค์กรสามารถนำไปใช้เพื่อการวางแผน ควบคุม และตัดสินใจ ทำให้เกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดี เมื่อผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายในได้เข้ามาปฏิบัติงานตรวจสอบภายในก็จะได้รับผลการประเมินการตรวจสอบภายในอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (ชลาลัย สำเภาเงิน, 2556) ที่ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการให้ความร่วมมือของผู้รับการตรวจสอบภายใน กลุ่มตัวอย่างพนักงานบริษัทในกลุ่มเซ็นทรัลกรุ๊ป และ ภาครัฐฯ ชดช้อย, ขวัญหทัย ใจเปี่ยม และ อาทิตย์ สุขเสน (2564) ที่ทำการศึกษาเรื่องระบบการควบคุมภายในองค์กร ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การสอบบัญชีในมุมมองของผู้ตรวจสอบบัญชีและรับรองบัญชีในประเทศไทย

ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร ด้านระบบสารสนเทศ ด้านวัฒนธรรมการทำงาน ด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายใน ด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน และด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการของงานตรวจสอบภายในด้านความรับผิดชอบและการรายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ สามารถกล่าวได้ว่า เมื่อฝ่ายบริหารได้มีการสนับสนุนให้เกิดกระบวนการตรวจสอบภายใน โดยการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยตรวจสอบภายในให้แก่หน่วยงานต่างๆ โดยมีรายงานผลการปฏิบัติงานตามความจริง เนื่องจากมีการตรวจสอบแล้วพบว่าการปฏิบัติงานที่ไม่ถูกต้องไม่ตรงตามรายงานที่เสนอต่อผู้บริหาร เพื่อป้องกันการนำเสนอรายงานที่ไม่ถูกต้องควรมีการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีในการทำงาน พนักงานทุกคนในองค์กรมีวัฒนธรรมการทำงานที่โปร่งใส ไม่ทุจริต และให้ผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายในปฏิบัติตามขั้นตอน วิธีการตรวจสอบตามแนวทางในการตรวจสอบในตามกฎระเบียบข้อบังคับ และปราศจากแรงกดดันหรือภัยคุกคามในการทำงานตรวจสอบภายในในองค์กรก็จะทำให้ผู้ที่ปฏิบัติงานตรวจสอบภายในนั้นสามารถปฏิบัติตามหน้าที่และจัดทำรายงานการตรวจสอบที่มีคุณภาพได้ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรทิพย์ ภูถ้ำถ้วน (2555) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ทำการศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ ผลงานของ พรชัย วีระนนทาเวทย์ และสุรีย์ โปษกรณัญ (2563) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการตรวจสอบภายในสมัยใหม่

ปัจจัยด้านการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร ด้านวัฒนธรรมการทำงาน ด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายใน ด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการของงานตรวจสอบภายในด้านการวัดผลการปฏิบัติงาน สามารถกล่าวได้ว่า เมื่อองค์กรมีการสนับสนุนของฝ่ายบริหารโดยกำหนดให้มีการจ้างผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาดำเนินการตรวจสอบ ซึ่งทำให้การตรวจสอบภายในในเหตุการณ์ที่ผู้ตรวจสอบขององค์กรขาดความรู้ และองค์กรได้มีส่วนผลักดันและดูแล ให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างเที่ยงธรรม เป็นกลาง มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน ไม่ตกอยู่ภายใต้ของฝ่ายบริหารซึ่งเมื่อพนักงานได้รับการปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ก็จะ สามารถจัดทำรายงานการตรวจสอบขึ้นมาภายใต้ข้อปฏิบัติของการตรวจสอบภายในและสามารถนำรายงานการตรวจสอบผลการดำเนินงานของแผนกต่างๆในองค์กร ไปใช้เพื่อการวางแผน ควบคุม และตัดสินใจ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัย พิราอร รุ่งหิรัญ (2565) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ผลกระทบของกลยุทธ์การตรวจสอบภายในที่มีต่อคุณภาพการตรวจสอบภายในของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

แห่งประเทศไทยในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค รวมทั้งผลงานวิจัยของแพรวารี จุ่มด้วง (2560) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจัยด้านระบบสารสนเทศ ด้านความรู้ของผู้ตรวจสอบภายในด้านการรายงานการตรวจสอบที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการของงานตรวจสอบภายในด้านการให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า สามารถกล่าวได้ว่า เมื่อองค์กรมีระบบสารสนเทศที่ดีเพื่อตอบสนองต่อกระบวนการตรวจสอบผ่านใน ให้ผู้ตรวจสอบภายใน สามารถคาดการณ์เหตุการณ์และหาวิธีการในการป้องกันความเสี่ยง และ ผู้ปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายในได้มีการนำรายงานการตรวจสอบมาเพื่อปรับปรุงแนวทางในการตรวจสอบในปีถัดๆไป เพื่อวางแผนทางและปรับปรุงวิธีการตรวจสอบให้ดียิ่งขึ้น หรือลดโอกาสในการประหลุติมิชอบในการปฏิบัติงาน และใช้ความรู้ความสามารถในการกำหนดเกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับให้กับองค์กรนำไปปฏิบัติเพื่อป้องกันการดำเนินงานของบุคลากรในองค์กรให้เป็นไปอย่างโปร่งใส และถูกต้อง ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ขวัญหทัย ใจเปี่ยม, ภริศท์ชาห์ ชดช้อย และอาทิตย์ สุธเสน (2564) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ระบบการควบคุมภายในองค์กร ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตรวจสอบบัญชีและรับรองบัญชีในประเทศไทย โดยงานวิจัยข้างต้นได้สนับสนุนผลงานวิจัยในการวางแผนการตรวจสอบ ด้านการปฏิบัติงานตรวจสอบภาคสนามที่ส่งผลต่อคุณภาพการตรวจสอบภายในในด้านความชัดเจน และ แพรวารี จุ่มด้วง (2560) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ผลกระทบของประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์กรควรส่งเสริมให้บุคลากรภายในองค์กรคำนึงถึงความสำคัญของการควบคุมภายใน โดยสร้างเป็นข้อกำหนดในการปฏิบัติงาน และสร้างความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างผลงานของตนกับความสำเร็จขององค์กร
2. องค์กรควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ให้กับพนักงานในทุกระดับ ให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมภายใน เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อองค์กรและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการตรวจสอบภายใน เช่น ความเป็นมืออาชีพของผู้ตรวจสอบภายใน จรรยาบรรณในวิชาชีพ เพื่อนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำบัญชีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญหทัย ใจเปี่ยม , ภริศร์ชาก์ ขดช้อย และ อาทิตย์ สุธเสน. (2564). ระบบการควบคุมภายในองค์กร ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การสอบบัญชี ในมุมมองของผู้ตรวจสอบบัญชีและรับรองบัญชีในประเทศไทย. *วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 11(1). 139-154.
- ชนะทัฬห อันทามระ. (2552). การเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในเพื่อการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของ กองทัพไทย. *หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 52* วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ชลาลัย สำเภาเงิน. (2556). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการให้ความร่วมมือของผู้รับการตรวจสอบ ภายใน กลุ่มตัวอย่างพนักงานบริษัทในกลุ่มเซ็นทรัลกรุ๊ป. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- ชาญนุกกร เพ็ญศิริ. (2548). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพของการตรวจสอบภายใน ในมุมมอง ของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2564). *ข้อมูลรายบริษัท/หลักทรัพย์*. สืบค้นเมื่อ 1 มกราคม 2564, จาก <https://www.set.or.th/set/commonslookup.do?language=th&country=TH>
- พรชัย วีระนนทาเวทย์ และสุรีย์ โขษกรณัฐ. (2563). การตรวจสอบภายในสมัยใหม่. *วารสารการจัดการและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 7(1), 165-178.
- พรทิพย์ ภูถิถวน. (2557). ผลกระทบของการควบคุมภายในในระบบสารสนเทศที่ใช้คอมพิวเตอร์ที่มีต่อคุณภาพ. (รายงานทางการเงินของสหกรณ์การเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิราอร รุ่งหิรัญ. (2565). ผลกระทบของกลยุทธ์การตรวจสอบภายในที่มีต่อคุณภาพการตรวจสอบภายในของ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค. (สารนิพนธ์ ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม).
- แพรววารี จุมตัง. (2560). ผลกระทบของประสิทธิภาพการควบคุมภายในที่มีต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (สารนิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม).
- ภริศร์ชาก์ ขดช้อย, ขวัญหทัย ใจเปี่ยม และ อาทิตย์ สุธเสน (2564) ที่ศึกษาระบบการควบคุมภายในองค์กร ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การสอบบัญชีในมุมมองของผู้ตรวจสอบบัญชีและรับรองบัญชีในประเทศไทย. *วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(1), 139-154.
- สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย. (2554). *มาตรฐานการปฏิบัติงานวิชาชีพตรวจสอบภายใน*. กรุงเทพฯ: สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย.
- อัจฉรารัตน์ สิทธิ. (2553). ทิศนคติของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิผลของการตรวจสอบภายใน ใน มุมมองของผู้รับการตรวจ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (สารนิพนธ์ ปริญญาการบัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).

อุษณา ภัทรมนตรี. (2552). *การตรวจสอบภายในสมัยใหม่ : แนวคิดและกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.

Asker, Devid A., Kumar, V ans Say. and George, S. (2001). *Marketing Research*. New York: John Wiley And Son.

Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis (3rd ed)*. New York : Horper and Row Publication.

การส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ Promotion of Fruit Product Processing

ภูวกฤษ รุ่งทิวากรกิจ

Phuwakij Rungtiwakornkij

บริษัท เดอะบีกพีเทรดดิง จำกัด

อีเมล: phuwakij77@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

21 พฤศจิกายน 2564

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

28 มีนาคม 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

8 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาและวิจัยเพื่อ (1) ศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ (2) ศึกษาถึงการวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ (3) จัดทำรูปแบบการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ เพื่อนำไปสู่ประเด็นสำคัญที่ควรจะต้องมีการพิจารณาปรับปรุงเกี่ยวกับการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้

ผลการศึกษาพบว่า (1) คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 28/2535 เรื่อง การขายพืชผลทางการเกษตรตามมาตรา 81(1)(ก) แห่งประมวลรัษฎากร กำหนดให้การขายพืชผลทางการเกษตรในราชอาณาจักรโดยการปรุงแต่งด้วยการใส่สารปรุงรสหรือสารกันเสีย หรือสารอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกันและผลิตภัณฑ์อาหารดังกล่าวยังคงลักษณะเป็นพืชผลทางการเกษตรที่อยู่ในสภาพสด หรืออยู่ในลักษณะที่รักษาสภาพไว้เพื่อมิให้เสียในระหว่างขนส่ง หรืออยู่ในลักษณะที่รักษาสภาพไว้เพื่อมิให้เสียเพื่อการขายปลีกหรือขายส่ง ไม่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (2) จากคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 28/2535 ดังกล่าวนั้น ส่งผลให้การแปรรูปผลไม้ไม่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (3) เป็นการเพิ่มภาระด้านภาษีให้แก่เกษตรกร และไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่สนับสนุนให้เกษตรกรไทยแปรรูปผลไม้ในช่วงฤดูกาลที่มีผลไม้ออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมากและเกินความต้องการของผู้บริโภค

ดังนั้น เพื่อส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ของเกษตรกรไทย จึงเห็นควรเสนอให้ยกเว้นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเกี่ยวกับการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ และให้ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้

คำสำคัญ: การส่งเสริม, การแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้

ABSTRACT

The purposes of the research were 1) to investigate concepts, theories, and principles concerning the promotion of fruit product processing, (2) to analyze the promotion of fruit product processing in Thailand compared to foreign countries, and (3) to establish a model for the promotion of fruit product processing. The data were collected on the problems regarding the promotion of fruit product processing for bringing an important issue in the promotion of fruit product processing.

The results found that (1) the Revenue Departmental Order No. Por 28/2535 on the sale of agricultural products in Section 81(1)(a) of the Revenue Code has stipulated the sale of agricultural products in the Kingdom containing additives, preservatives, or other substances and food products existing in the form of fresh agricultural products, being preserved to prevent from spoilage during transport, or being preserved to prevent from spoilage of retailing or wholesaling, not be exempted from the value-added tax, (2) the Revenue Departmental Order No. Por 28/2535 has led the fruit product processing not to be exempted from the value-added tax, (3) this was considered as an increase of tax burdens of the farmers and inconsistency with government's intent to promote the fruit product processing among Thai farmers during the period of having a large amount of fruits in the market and exceeding needs of the consumers.

Therefore, in order to promote the fruit product processing among Thai farmers, it is advisable to propose the exemption of the value-added tax on the fruit product processing and the government to establish the policy for promoting the fruit product processing.

Keywords: Promotion, Fruit Product Processing

บทนำ

สินค้าเกษตร (Agricultural Commodity) คือผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ อันเกิดจากการกสิกรรมการประมง การปศุสัตว์ หรือการป่าไม้และผลพลอยได้ของผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ที่ใช้บริโภคเป็นอาหาร ใช้เป็นอาหารสัตว์ หรือนำมาแปรรูปเป็นอาหารและอาหารสัตว์ (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2557) ประเภทของสินค้านั้น ได้แก่ พืชไร่ พืชสวน ธัญพืช พืชผัก ปศุสัตว์ ประมง สินค้าเกษตรประเภทอาหาร รวมถึงสินค้าน้ำมันพืชประเภทอาหาร สำหรับสินค้าน้ำมันพืชประเภทผลไม้ ซึ่งเป็นสินค้านำมาศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากผลไม้เป็นสินค้าที่มีแหล่งเพาะปลูกในทุกภูมิภาคของประเทศ จึงทำให้มีผลไม้ล้นตลาดในช่วง

ฤดูกาลการแปรรูปผลไม้ ซึ่งเป็นกระบวนการในการถนอมอาหาร (Food Preservation) เพิ่มมูลค่า (Value Added) ให้กับอาหาร รวมถึงการเพิ่มความหลากหลายให้กับผลิตภัณฑ์อาหาร ทำให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้หลากหลายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นอาหารสำหรับเด็ก อาหารสำหรับผู้รักสุขภาพ อาหารสำหรับนักกีฬา อาหารสำหรับผู้ป่วยเฉพาะโรค เป็นต้น

ในช่วงฤดูกาลผลไม้ เกษตรกรต้องรวบรวมผลไม้เพื่อนำสู่ตลาดและขายให้ยังผู้บริโภคภายในประเทศ (ณัชนันท์ อัครเดชาพนิช และทตมัล แสงสว่าง, 2564) ซึ่งบางส่วนอาจส่งออกไปยังต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยจำนวนผลไม้ที่ออกสู่ตลาดในช่วงฤดูกาลนั้นมีจำนวนมาก และเกินความต้องการของผู้บริโภค (Yongxing, 2561) ระบบการแปรรูปย่อมเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทำให้มีการเก็บรักษาสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ได้นานขึ้น เนื่องจากการแปรรูปผลไม้เป็นการแปรสภาพผลไม้ และทำให้ผลไม้มีคุณลักษณะตรงตามความต้องการของผู้บริโภค หรือผู้ที่นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ซึ่งการแปรรูปสินค้าเกษตรจะก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ทั้งทางด้านรูปร่าง เวลา และความสามารถในการเป็นเจ้าของได้ นอกจากนี้ระบบการแปรรูปสินค้าเกษตร ยังทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ในตัวผลิตภัณฑ์ และที่สำคัญยังมีส่วนช่วยในการสร้างงาน การรักษาเสถียรภาพของราคาสินค้าผลผลิต และการเป็นแหล่งรองรับปริมาณผลผลิตเกษตรที่เป็นส่วนเกินจากปริมาณความต้องการของตลาดอีกด้วย (Yongxing, 2561)

จากการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ข้างต้นนั้น ในปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมเกี่ยวกับการแปรรูปผลไม้ดังกล่าว โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 28/2535 เรื่อง การขายพืชผลทางการเกษตร ตามมาตรา 81(1)(ก) แห่งประมวลรัษฎากร กำหนดให้การขายพืชผลทางการเกษตรในราชอาณาจักรในกรณีดังต่อไปนี้ ไม่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (1) การขายผลิตภัณฑ์อาหารซึ่งเกิดจากการนำพืชผลทางการเกษตรไม่ว่าจะเป็นลำต้น กิ่ง ใบ เปลือก หน่อ ราก เหง้า ดอก หัว ฝัก เมล็ด หรือส่วนอื่น ๆ ของพืช มาจัดทำโดยปรุงแต่งด้วยการใส่สารปรุงรสหรือสารกันเสีย หรือสารอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกันและผลิตภัณฑ์อาหารดังกล่าวยังคงลักษณะเป็นพืชผลทางการเกษตรที่อยู่ในสภาพสด หรืออยู่ในลักษณะที่รักษาสภาพไว้เพื่อมิให้เสียในระหว่างขนส่ง หรืออยู่ในลักษณะที่รักษาสภาพไว้เพื่อมิให้เสียเพื่อการขายปลีกหรือขายส่ง ทั้งนี้ เฉพาะที่บรรจุกระป๋องภาชนะ หรือหีบห่อ ที่ผนึกในลักษณะมั่นคง จากคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 28/2535 ดังกล่าวนั้น ส่งผลให้การแปรรูปผลไม้ ได้แก่ การทำให้แห้ง การดอง การใช้ความเย็น การใช้รังสี การใช้ความร้อน การใช้วัตถุเจือปนในอาหาร ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

จากข้อบังคับของกฎหมายที่กล่าวมาข้างต้น ประเด็นปัญหาคือเนื่องด้วยรัฐบาลสนับสนุนให้เกษตรกรไทยปลูกผลไม้และแปรรูปผลไม้ เพื่อจำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดของการเสียภาษีตามคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 28/2535 ส่งผลให้การแปรรูปผลไม้ค่อนข้างจำกัดและไม่แพร่หลายตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล นอกจากนั้นยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศ และที่สำคัญเกษตรกรยังประสบปัญหาราคาสินค้าผลไม้ตกต่ำ เพราะจำนวนผลไม้ที่ออกในช่วงฤดูกาลมีจำนวนมาก และเกิน

ความต้องการของผู้บริโภค ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้เกษตรกรได้รับความเสียหายและผลกระทบ ซึ่งบางรายต้องขาดทุนจำนวนมาก และเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น หรือบางรายกลายเป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว

ดังนั้น การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงทำการศึกษาถึงการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมเกษตรกรให้แปรรูปผลไม้เกษตรประเภทผลไม้ออกสู่ตลาด ทั้งตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ

วัตถุประสงค์

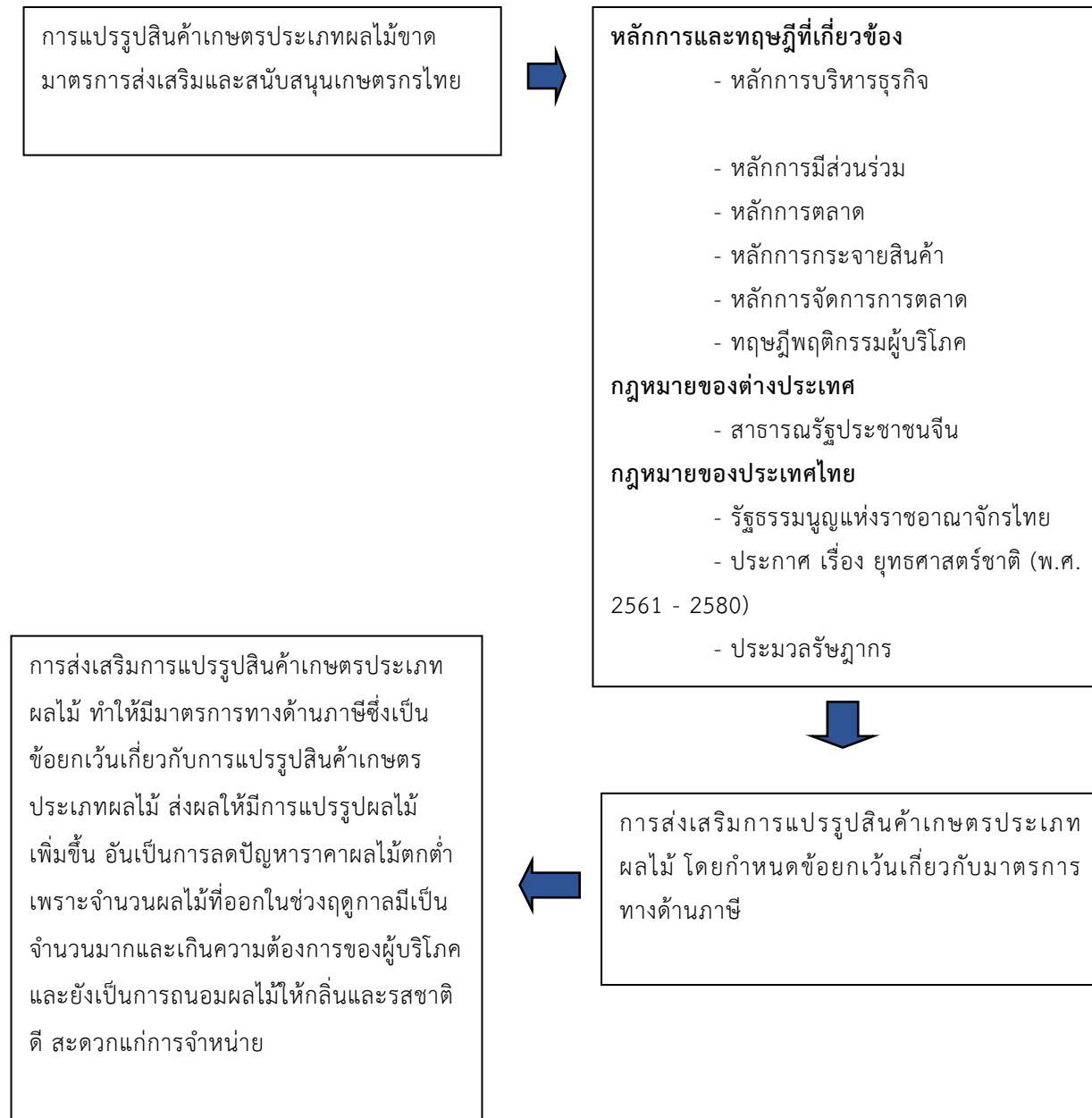
1. เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้
2. เพื่อศึกษาถึงการวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ
3. เพื่อจัดทำรูปแบบการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้

สมมติฐานการวิจัย

การส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ เพื่อให้เกษตรกรไทยแปรรูปผลไม้จำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรการทางด้านภาษี เป็นการส่งเสริมจำนวนเกษตรกรไทยให้แปรรูปผลไม้เพิ่มขึ้น อันเป็นการลดปัญหาราคาผลไม้ตกต่ำ เพราะจำนวนผลไม้ที่ออกในช่วงฤดูกาลมีจำนวนมากและเกินความต้องการของผู้บริโภค และยังเป็นการถนอมผลไม้ให้กินและรสชาติดี สะดวกแก่การจำหน่าย

กรอบแนวความคิดงานวิจัย

การแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ทำให้เกษตรกรแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้เพิ่มขึ้น อันเป็นการลดปัญหาราคาผลไม้ตกต่ำ เพราะจำนวนผลไม้ที่ออกในช่วงฤดูกาลมีจำนวนมากและเกินความต้องการของผู้บริโภค และยังเป็นการถนอมผลไม้ให้กินและรสชาติดี สะดวกแก่การจำหน่าย แต่ที่เป็นปัญหาก็คือ เนื่องด้วยมาตรการทางด้านภาษีที่กำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ จึงทำให้เกษตรกรกังวลและหลีกเลี่ยงการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้เพื่อไม่ต้องแบกรับภาระภาษี จึงนิยมนำในรูปแบบผลไม้สด ดังนั้น การส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ด้วยการกำหนดข้อยกเว้นมาตรการทางด้านภาษี ย่อมส่งผลให้การส่งเสริมเกษตรกรไทยให้แปรรูปผลไม้เพิ่มขึ้น อันเป็นการลดปัญหาราคาผลไม้ตกต่ำ เพราะจำนวนผลไม้ที่ออกในช่วงฤดูกาลมีเป็นจำนวนมากและเกินความต้องการของผู้บริโภค และยังเป็นการถนอมผลไม้ให้กินและรสชาติดี สะดวกแก่การจำหน่าย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ (1) ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย จำนวน 2 คน (2) เกษตรกร จำนวน 3 คน (3) ผู้ประกอบการ จำนวน 3 คน (4) ผู้บริโภค จำนวน 3 คน ทั้งนี้ การวิจัยนี้ใช้เกณฑ์ในการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มจากความเชี่ยวชาญในเรื่องการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด ทั้งนี้ โดยมีการทวนสอบคุณภาพของข้อมูล ด้วยการนำข้อมูลที่สัมภาษณ์จากกลุ่มที่ 1 สัมภาษณ์กลุ่มที่ 2 สัมภาษณ์ทีละกลุ่มเพื่อเช็คข้อมูลอีกกลุ่มหนึ่ง

วิธีรวบรวม ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก (1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย (2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ รายงานวิจัย ตำรา เอกสาร รายงานการวิจัยการประชุมและสัมมนา วิทยานิพนธ์และบทความ เกี่ยวกับการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ รวมทั้งเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาเกี่ยวกับการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ พบว่าในปัจจุบันผลไม้ที่ออกในช่วงฤดูกาลของประเทศไทยนั้นมีหลายประเภท โดยมีพื้นที่ปลูกไม้ผลตามภาคต่างๆ ของประเทศไทยมีกว่า 9.68 ล้านไร่ ซึ่งผลไม้ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและมีมูลค่าการส่งออกสูงเป็นที่นิยมบริโภคในต่างประเทศจำนวน 10 ชนิด เช่น ลำไย ทุเรียน มังคุด ลิ้นจี่ มะม่วง ส้มโอ เงาะ สับปะรด มะพร้าว น้ำหอม มะขาม เป็นต้น และไม้ผลที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจในอนาคตหรือเป็นไม้ผลท้องถิ่นหรือพื้นเมือง มีการบริโภคภายในประเทศมากกว่าการส่งออก เช่น กระเทียม ขมิ้น น้อยหน่า พุทรา มะปราง ฝรั่ง ลองกอง ลางสาด สละ ขนุน มะนาว องุ่นและกล้วย เป็นต้น แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ในช่วงฤดูกาลนั้น ผลไม้มีการออกผลผลิตเป็นจำนวนมาก และเกินความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งปัญหานี้ เกษตรกรจึงได้เลือกใช้วิธีการแปรรูปผลไม้ อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยการแปรรูปผลไม้ยังมีข้อจำกัดในด้านของกฎหมาย เนื่องด้วยตามคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 28/2535 เรื่อง การขายพืชผลทางการเกษตร ตามมาตรา 81(1)(ก) แห่งประมวลรัษฎากร กำหนดให้การขายพืชผลทางการเกษตรในราชอาณาจักรในกรณีดังต่อไปนี้ ไม่ได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (1) การขายผลิตภัณฑ์อาหารซึ่งเกิดจากการนำพืชผลทางการเกษตรไม่ว่าจะเป็นลำต้น กิ่ง ใบ เปลือก หน่อ ราก เหง้า ดอก หัว ฝัก เมล็ด หรือส่วนอื่น ๆ ของพืช มาจัดทำโดยปรุงแต่งด้วยการใส่สารปรุงรสหรือสารกันเสีย หรือสารอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกันและผลิตภัณฑ์อาหารดังกล่าวยังคงลักษณะเป็นพืชผลทางการเกษตรที่อยู่ในสภาพสด หรืออยู่ในลักษณะที่รักษาสภาพไว้เพื่อมิให้เสียในระหว่างขนส่ง หรืออยู่ในลักษณะที่รักษาสภาพไว้เพื่อมิให้เสียเพื่อการขายปลีกหรือขายส่ง ทั้งนี้ เฉพาะที่บรรจุกระป๋องภาชนะ หรือหีบห่อ ที่ฉฉในลักษณะมั่นคง (กรมสรรพากร, 2564) จากคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 28/2535 ดังกล่าวนั้น ส่งผลให้การแปรรูปผลไม้ ได้แก่ การทำให้แห้ง การดอง การใช้ความเย็น การใช้รังสี การใช้ความร้อน การใช้วัตถุเจือปนในอาหาร ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

2. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการทางด้านภาษีในการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ พบว่าเมื่อคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 28/2535 เรื่อง การขายพืชผลทางการเกษตร ตามมาตรา 81(1)(ก) แห่งประมวลรัษฎากร ที่กำหนดให้การขายพืชผลทางการเกษตรในราชอาณาจักร และจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในกรณีแปรรูปสินค้าเกษตร

ประเภทผลไม้ จึงถือว่าภาษีทางอ้อม ซึ่งเป็นภาษีที่เรียกเก็บจากผู้บริโภค เมื่อขายสินค้าและบริการต่างๆ โดยเป็นภาษีที่สามารถผลักภาระทางภาษีทั้งหมด หรือบางส่วนไปยังผู้ซื้อหรือผู้บริโภค เป็นผู้รับชำระภาษีอากรแทนผู้ขาย

หากวิเคราะห์การแปรรูปผลไม้ จะเห็นได้ว่า เนื่องด้วยการแปรรูปผลไม้เป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้ผลไม้เน่าเสียได้หลายวัน บางอย่างเก็บได้เป็นเดือน และบางอย่างเก็บได้เป็นปีโดยยังเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ซึ่งการแปรรูปนั้นมีหลายประเภท เช่น การแปรรูปให้อยู่ในสภาพของแยม ทอด อบ เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการหนึ่งของการเพิ่มมูลค่าผลไม้ และยังเป็นการทำให้บริโภคมียืดหยุ่นในการเลือกบริโภคสินค้าได้หลากหลายมากขึ้น นอกจากนั้น การแปรรูปยังเป็นสิ่งที่ทำให้การนำทุกส่วนของผลไม้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ต้องทำลายหรือทิ้ง อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีในกรณีที่มีการแปรรูปผลไม้ ส่งผลให้เกษตรกรส่วนใหญ่ยังหลีกเลี่ยงการแปรรูปและใช้วิธีอื่นแทนการแปรรูป โดยเฉพาะวิธีการขายผลไม้สด ในประเด็นนี้ ปัญหาเดิมจึงเกิดขึ้นในทุกช่วงฤดูกาลของผลไม้ เพราะเมื่อผลไม้มีการออกในช่วงฤดูกาลจำนวนมาก ย่อมเกินความต้องการของผู้บริโภค ทำให้ผลไม้ล้นตลาด และผลที่ตามมาคือ ผลไม้มีราคาถูก เพราะมีปริมาณที่มากเกินไป ความต้องการ ปัญหาต่อมาคือ แม้ว่าในปัจจุบันภาครัฐจะช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องของผลไม้ที่มีมากในช่วงฤดูกาล โดยการนำออกขายไปยังตลาดต่างประเทศ แต่ปัญหายังคงพบว่ามีผลไม้หลายประเภทที่ไม่สามารถส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศได้ ภาระดังกล่าวจึงตกอยู่กับเกษตรกร

หากวิเคราะห์เปรียบเทียบกับสาธารณรัฐประชาชนจีน เห็นได้ว่าสาธารณรัฐประชาชนจีนกำหนดคำว่า สินค้าอินทรีย์ หมายถึงสินค้าที่มีกระบวนการผลิต แปรรูป และจำหน่าย ที่เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าอินทรีย์ GB/T19630-2011 ของจีน ซึ่งระหว่างการผลิตจะต้องไม่ใช้สารกำจัดศัตรูพืช ปุ๋ย สารควบคุมการเจริญเติบโต สารเติมแต่งอาหารสัตว์ที่สังเคราะห์ทางเคมี เป็นต้น โดยในปี พ.ศ. 2562 จีนได้ออกใบรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์โดยหน่วยงาน National Certification and Accreditation Administration of the P.R.C. (CNCA) จำนวน 21,764 ฉบับ แบ่งเป็นหนังสือรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศจีน 21,336 ฉบับ และหนังสือรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้กับต่างประเทศ 410 ฉบับ ซึ่งสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่จีนออกใบรับรอง แบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ (1) ประเภทธัญพืช ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง (2) ประเภทผัก ได้แก่ มะเขือเทศ พริก แตงกวา (3) ประเภทผลไม้ ได้แก่ แอปเปิ้ล ลูกพีช กีวี (4) ประเภทถั่ว ได้แก่ ถั่ว เมล็ดชา ถั่วลิสง โดยในปัจจุบันสาธารณรัฐประชาชนจีนมีการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์มากขึ้นจนถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 5 ของประเทศที่มีการปลูกพืชเกษตรอินทรีย์มากที่สุดในโลก โดยผลผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ของจีนยังหมายรวมถึงธัญพืชประเภทซีเรียล เห็ดชนิดรับประทาน ใบชา น้ำมันบริโภค สุรา และเครื่องดื่มด้วย ซึ่งสินค้าเกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตรขั้นต้น (Primary Agricultural Products) ขณะที่สินค้าอินทรีย์ที่ไม่ใช่อาหาร เช่น สินค้าประเภทผ้าฝ้าย ผ้าลินิน เสื้อผ้า อาหารสัตว์ และยาสมุนไพร เป็นต้น

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ เนื่องด้วยในปัจจุบันการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ทั้งในเรื่องราคาและการเก็บรักษาที่สามารถเก็บรักษาได้นานกว่าผลไม้สด และด้วยเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาทำให้ถูกนำมาใช้ในการแปรรูปผลไม้ ผลไม้จึงมีสี กลิ่น รสชาติ ไม่แตกต่างจากผลไม้ จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ผู้บริโภคเองให้ความสนใจ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าตลาดผลไม้แปรรูปจะได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี แต่ด้วยข้อจำกัดของมาตรการทางด้านภาษีพบว่าเกษตรกรกังวลกับเรื่องดังกล่าว ส่วนหนึ่งทำให้ยอดการผลิตผลไม้แปรรูปมีจำนวนไม่มาก ทำให้พบปัญหาเกี่ยวกับสินค้าผลไม้ที่ออกในช่วงฤดูกาลล้นตลาด อย่างไรก็ตามหากมีส่งเสริมให้มีการแปรรูปผลไม้ ย่อมเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ทำให้ผู้บริโภคเลือกสินค้าที่มีประโยชน์ได้หลากหลายมากขึ้น

การส่งเสริมให้มีการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ นั้น ซึ่งสอดคล้องตามที่ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งในยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 4. ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 4.1 การเกษตรสร้างมูลค่า ประเทศไทยเป็นหนึ่งในผู้เล่นสำคัญด้านการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรในเวทีโลกด้วยพื้นฐานทางพืชเกษตรเขตร้อน และมีข้อได้เปรียบด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่สามารถพัฒนาต่อยอดโครงสร้างธุรกิจการเกษตรด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่มเน้นเกษตรคุณภาพสูงและขับเคลื่อนการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพการผลิตทั้งเชิงปริมาณและมูลค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร เพื่อรักษาเกษตร ชีวภาพ เกษตรแปรรูป และเกษตรอัจฉริยะ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของหลักการตลาด ซึ่งมีหลักการพื้นฐานว่าหลักอุปสงค์และหลักอุปทาน คือ อุปสงค์เป็นปริมาณความต้องการสินค้า ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง โดยความต้องการดังกล่าวนี้ต้องเป็นความต้องการที่สามารถจ่ายได้ หรือต้องเป็นอุปสงค์ที่มีศักยภาพ โดยทั่วไปมักใช้เพื่อแสดงความสัมพันธ์กับระดับราคา โดยอุปสงค์จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับระดับราคา กล่าวคือ เมื่อระดับราคาสินค้าเพิ่มขึ้น ความต้องการสินค้าชนิดนั้นจะลดลง ส่วนอุปทานคือ ปริมาณเสนอขายสินค้า ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง อุปทานในที่นี้อาจใช้หมายถึง หน่วยผลิต ผู้ผลิต ก็ได้ โดยปริมาณอุปทานจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระดับราคา กล่าวคือ เมื่อระดับราคาสินค้าเพิ่มขึ้น ผู้ขายจะยินดีเสนอขายสินค้าในปริมาณที่เพิ่มขึ้น เช่นนี้เมื่อปัจจัยสำคัญในการกำหนดว่าสินค้าเกษตรนั้นสามารถส่งออกหรือนำไปขายที่ใด ความต้องการตลาดเป็นไปในทิศทางใด เกษตรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายของ การกระสินค้าเกษตรไปสู่ตลาดโลกจะต้องทราบถึงหลักอุปสงค์และอุปทานนั้น

2. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการทางด้านภาษีในการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ เนื่องด้วยรัฐบาลได้สนับสนุนให้เกษตรกรไทย ปลูกผลไม้และแปรรูปผลไม้ เพื่อจำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ด้วยข้อจำกัดของการเสียภาษีตามคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 28/2535 ส่งผลให้การแปรรูปผลไม้ยังคงค่อนข้าง

จำกัดและไม่แพร่หลายตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล นอกจากนั้นยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศ และที่สำคัญเกษตรกรยังต้องประสบปัญหาราคาผลไม้ตกต่ำ เพราะจำนวนผลไม้ที่ออกในช่วงฤดูกาลมีเป็นจำนวนมาก และเกินความต้องการของผู้บริโภค ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้เกษตรกรได้รับความเสียหายและผลกระทบ ซึ่งบางรายต้องขาดทุนจำนวนมาก และเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น หรือบางรายกลายเป็นบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ดังนั้น การมีข้อยกเว้นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในกรณีการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ย่อมส่งเสริมให้มีการแปรรูปผลไม้และเพื่อให้ผู้บริโภคได้เลือกสินค้าที่มีประโยชน์ได้หลากหลายมากขึ้น

การส่งเสริมให้มีการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ โดยกำหนดให้มีข้อยกเว้นเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มนั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับตลาดสินค้าเกษตรเป็นอย่างมาก ซึ่งรวมถึงการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ด้วย ซึ่งในจีนนั้นได้กำหนดคำว่า สินค้าอินทรีย์ หมายถึงสินค้าที่มีกระบวนการผลิต แปรรูป และจำหน่าย ที่เป็นไปตามมาตรฐานสินค้าอินทรีย์ GB/T19630-2011 ของจีน ซึ่งระหว่างการผลิตจะต้องไม่ใช้สารกำจัดศัตรูพืช ปุ๋ย สารควบคุมการเจริญเติบโต สารเติมแต่งอาหารสัตว์ที่สังเคราะห์ทางเคมี เป็นต้น โดยในปี พ.ศ. 2562 จีนได้ออกใบรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์โดยหน่วยงาน National Certification and Accreditation Administration of the P.R.C. (CNCA) จำนวน 21,764 ฉบับ แบ่งเป็นหนังสือรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศจีน 21,336 ฉบับ และหนังสือรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้กับต่างประเทศ 410 ฉบับ

ข้อเสนอแนะงานวิจัย

จากการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ พบว่าการแปรรูปผลไม้ไม่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระด้านภาษีให้แก่เกษตรกร และไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่สนับสนุนให้เกษตรกรไทยแปรรูปผลไม้ในช่วงฤดูกาลที่มีผลไม้ออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมากและเกินความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้น ผู้เขียนจึงเสนอแนวทางในการแก้ไขดังนี้

(1) ปัญหาเกี่ยวกับการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ เนื่องด้วยในปัจจุบันการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เพราะราคาและการเก็บรักษาที่สามารถเก็บรักษาได้นานกว่าผลไม้สด และด้วยเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาทำให้ถูกนำมาใช้ในการแปรรูปผลไม้ ผลไม้จึงมีสี กลิ่น รสชาติ ไม่แตกต่างจากผลไม้ จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ผู้บริโภคเองให้ความสนใจ ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นควรเสนอให้มีข้อยกเว้นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในกรณีการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ เพราะการยกเว้นดังกล่าวเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรไทย และเป็นการส่งเสริมให้มีการแปรรูปผลไม้เพื่อให้ผู้บริโภคได้เลือกสินค้าที่มีประโยชน์ได้หลากหลายมากขึ้น

(2) ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการทางด้านภาษีในการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ เนื่องด้วยรัฐบาลได้สนับสนุนให้เกษตรกรไทย ปลูกผลไม้และแปรรูปผลไม้ เพื่อจำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ แต่ด้วยข้อจำกัดของการเสียภาษีตามคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 28/2535 ส่งผลให้การแปรรูปผลไม้ยังคงค่อนข้างจำกัดและไม่แพร่หลายตามเจตนารมณ์ของรัฐบาล นอกจากนั้นยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศ และที่

สำคัญเกษตรกรยังต้องประสบปัญหาราคาผลไม้ตกต่ำ เพราะจำนวนผลไม้ที่ออกในช่วงฤดูกาลมีเป็นจำนวนมาก และเกินความต้องการของผู้บริโภค ส่งผลให้เกษตรกรได้รับความเสียหายและผลกระทบ ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นควรเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งผลักดันกฎหมายเกี่ยวกับข้อยกเว้นการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในกรณีการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ และเสนอให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกนโยบายส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ และนโยบายเรื่องการส่งออกสินค้าผลไม้แปรรูป

(3) ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป การวิจัยเรื่องการส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ เป็นการศึกษาเฉพาะมาตรการทางด้านภาษีมูลค่าเพิ่มที่ถือว่าเป็นข้อจำกัดและทำให้การแปรรูปสินค้าเกษตรประเภทผลไม้ไม่เป็นที่แพร่หลาย และไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคภายในประเทศเท่านั้น ซึ่งยังไม่ได้ศึกษาคครอบคลุมถึงมาตรการทางด้านภาษีเกี่ยวกับการส่งออกสินค้าผลไม้แปรรูป รวมถึงการส่งเสริมการส่งออกสินค้าผลไม้แปรรูปจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันถือว่าเป็นประเด็นที่สำคัญอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการส่งเสริมสินค้าเกษตรประเภทผลไม้

เอกสารอ้างอิง

- กรมสรรพากร. (2564). คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 28/2535 เรื่อง การขายพืชผลทางการเกษตร ตาม มาตรา 81(1)(ก) แห่งประมวลรัษฎากร. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2564, จาก <https://www.rd.go.th/3608.html>
- ณัชนันท์ อัครเดชาพนิช และ ทตมัล แสงสว่าง. (2564). การวิเคราะห์หาต้นทุนและผลตอบแทน จากการลงทุนปลูกอ้อยของชาวไร่อ้อยในอำเภอบ้านไร่ จังหวัดขอนแก่น ปีการเพาะปลูก 2562/2563. วารสารมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 11(2), 15-28.
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2557). มาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9028-2557: การตามสอบสินค้าเกษตรและอาหาร : หลักการและแนวทางสำหรับการออกแบบระบบการตามสอบและการนำไปปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- Yongxing, Huang (2561). การศึกษาปัญหาของผู้ดำเนินการของธุรกิจส่งออกทุเรียนไปประเทศจีนที่มีผลต่อลักษณะบางประการของผู้ประกอบการ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ).

การบูรณาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกไม้เศรษฐกิจ
ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพในพื้นที่เสื่อมโทรม กรณีศึกษากลุ่มชุมชนภาคกลางตอนล่าง
Integration and Technology Transfer of Economic Timber Planting,
Quality Local Products in a Degraded Area: A Case Study of Community
Enterprises in Lower Central Region

อาศิรา ราชเวียง¹, พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ², สมใจ ศรีเนตร³ และ วีรวัฒน์ เพ็งช่วย⁴

Akera Ratchavieng¹, Phongsak Phakamach², Somjai Srinet³, and Weerawat Pengchuay⁴

^{1,2,3,4}มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

อีเมล: akera.rat@rmutr.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

16 สิงหาคม 2564

13 มีนาคม 2565

8 เมษายน 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการบูรณาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกไม้เศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพในพื้นที่เสื่อมโทรม กรณีศึกษากลุ่มชุมชนภาคกลางตอนล่าง เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนารูปแบบการบูรณาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ เกษตรกรที่ปลูกไม้พืชเศรษฐกิจและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น จำนวน 400 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ป่าไม้ของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง และผู้เชี่ยวชาญ โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 65 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบที ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ

ผลการวิจัยพบว่า การปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพในพื้นที่เสื่อมโทรม จากกรณีศึกษากลุ่มชุมชนภาคกลางตอนล่างให้ประสบความสำเร็จมีรูปแบบการดำเนินการ ได้แก่ 1) การจัดการปลูกไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น 4 ด้าน ได้แก่ บุคลากร เงินลงทุน วัสดุอุปกรณ์ และวัตถุดิบ 2) ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) 4 ด้าน ได้แก่ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การมีส่วนร่วม และองค์ความรู้และข้อมูลข่าวสาร 3) การจัดการความรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การกำหนดความรู้หลักที่จำเป็นต่องานหรือกิจกรรม (2) การสร้างและจัดหาความรู้ (3) การประยุกต์ใช้ความรู้ในกิจการงานของตน (4) การนำประสบการณ์มาใช้ (5) การจัดการและจัดเก็บความรู้ และ 4) การถ่ายทอดเทคโนโลยี 7 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การสำรวจทรัพยากร (2) การจัดประชุมหรือเสวนาองค์ความรู้ (3) การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการ

ทรัพยากร (4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้าน (5) การจัดทำเอกสารและข้อมูลเผยแพร่ (6) การสร้างกลยุทธ์การจัดการทรัพยากร และ (7) การนำกลยุทธ์ไปใช้และติดตามประเมินผล

คำสำคัญ: การบูรณาการ การถ่ายทอดเทคโนโลยี ไม้เศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น พื้นที่เสื่อมโทรม

ABSTRACT

This article aims to present the model of integration and technology transfer of economic timber planting, quality local products in a degraded area: a case study of community enterprises in Lower Central Region in order to create guidelines for development of an integrated model and technology transfer to more efficient, mixed methods of quantitative and qualitative research were used. The quantitative sample group consisted of 400 farmers who grew cash crops and developed local products by multistage sampling. There were 65 executives and forest officials of the government and private sectors and experts were chosen through purposive sampling provided qualitative data. There were 400 farmers chosen by multistage random sampling provided quantitative data. The research instruments were the questionnaire and the interview form. The statistics used in the quantitative data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and t-test. The qualitative data analysis done by content analysis method.

The results showed that economic logging and the creation of quality local products in degraded areas from a case study of community enterprises in Lower Central Region were effective as the following formats: 1) management of economic planting and local products of 4 areas: personnel, investments, material equipment and raw materials; 2) Corporate Social Responsibility (CSR) of 4 areas: environment, economy, participation and knowledge and information; 3) knowledge management in 5 steps; (1) assigning key knowledge for a job or activity, (2) creating and procuring knowledge, (3) applying knowledge in one's business, (4) adopting experience, (5) management and storage of knowledge; and 4) technology transfer in 7 steps: (1) resource exploration, (2) knowledge conference or discussion, (3) knowledge transfer in resource management, (4) knowledge exchange with community leaders and philosophers villagers, (5) documenting and disseminating information, (6) creating resource management strategies, and (7) implementing and monitoring strategies.

Keywords: Integration, Technology Transfer, Economic Timber Planting, Local Products, Degraded Area.

บทนำ

ทรัพยากรป่าไม้มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อมวลมนุษยชาติและการสร้างสมดุลต่อระบบนิเวศของโลกทั้งทางตรงและทางอ้อม เพราะเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนในการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ทำให้ผืนแผ่นดินชุ่มชื้นนำอาศัย อีกทั้งเป็นแหล่งอาหารของสิ่งมีชีวิตและสรรพสัตว์ต่าง ๆ สำหรับมนุษย์นอกจากเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติแล้วยังนำคุณประโยชน์ของป่าไม้มาใช้อย่างหลากหลายตามลักษณะของภูมิประเทศ นอกจากนี้ป่าไม้ยังสร้างสิ่งมีชีวิตพันธุ์ใหม่ขึ้นอยู่อีกอย่างมากมายด้วยประโยชน์นานาประการ ดังเช่น นิเวศ เรื่องพานิช (2558) ได้กล่าวถึงคุณประโยชน์ของป่าไม้ซึ่งมีคุณค่าอนันต์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางตรงจะเห็นได้จากการนำไม้มาใช้ในการก่อสร้างบ้านเรือนเพราะไม้มีคุณสมบัติเฉพาะตัว ซึ่งบางครั้งไม่สามารถนำสิ่งอื่นมาทดแทนได้ ส่วนประโยชน์ทางอ้อมช่วยให้ฝนตกเพิ่มขึ้นทำความชุ่มชื้นในอากาศอย่างสม่ำเสมอ ป่าไม้สามารถช่วยบรรเทาความรุนแรงของพายุ ป้องกันการพังทลายของดินแล้วยังใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ทั้งยังสามารถนำมาบริหารจัดการเป็นแหล่งท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้กับชุมชนที่มีพื้นที่ป่า

การเปลี่ยนแปลงภาคเกษตรกรรมอันเป็นผลจากการเติบโตของการผลิตเพื่อสนองต่อความต้องการทางการตลาดระดับโลก โดยผูกโยงอย่างแยกไม่ออกกับการขยายตัวของกระแสแห่งทุนนิยมและกระบวนการโลกาภิวัตน์ (พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ, 2555) ซึ่งจะเห็นว่าโลกาภิวัตน์ด้านการเกษตรส่งผลในทางบวกแก่เกษตรกรรายใหญ่และสร้างการเติบโตให้กับกลุ่มทุนภาคธุรกิจการเกษตรในวงกว้าง สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อวิถีชีวิตของผู้คนรวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม (ทวิวัฒน์ จิตติเวชกุล และคนอื่นๆ, 2563) อีกทั้งการพัฒนาและส่งเสริมการเกษตรที่มุ่งสู่การผลิตเพื่อขายโดยเน้นการผลิตเชิงเดี่ยวหรือการปลูกพืชเชิงเดี่ยว (Monoculture) ทำให้วิถีชีวิตของเกษตรกรผูกโยงกับระบบเศรษฐกิจที่ถูกกำหนดด้วยตลาด (Market Economy) การพึ่งพิงปัจจัยการผลิตและตลาดภายนอกได้ลดทอนความสามารถในการพึ่งตนเองของเกษตรกร ดังนั้นการส่งเสริมพืชเศรษฐกิจเป็นกลไกที่สำคัญหนึ่งในการแก้ปัญหาความยากจน การเพิ่มรายได้ และยกระดับความเป็นอยู่ของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง (อาศิรา ราชเวียง และคนอื่นๆ, 2564)

จากการที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพในด้านการเกษตรจึงเกิดแนวคิดการพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ (ธิดิ พานวัน, 2563) อย่างไรก็ตาม ในการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบใด ๆ ควรมีการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพด้วยการเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และพิจารณาถึงลักษณะหรืออัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่เป็นสำคัญ กลุ่มองค์กรบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี เป็นกลุ่มชุมชนพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง ซึ่งเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีศักยภาพด้านอุปทานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีศักยภาพรวมถึงการสร้างผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้าน จึงเป็นที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งว่าจะทำอย่างไรให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดนี้ได้อย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาของ ชำนาญ ชุมทรัพย์ (2562) พบว่าอุปสรรคสำคัญของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่คือ “การขาดองค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากรภายในชุมชน” การจัดการและการถ่ายทอดเทคโนโลยียังมีรูปแบบที่ไม่สามารถดึงดูดหรือแสดงอัตลักษณ์ให้เห็นเชิงประจักษ์ได้ โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งการปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่เสื่อมโทรมและการบริหารจัดการผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับเกษตรกร

ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดประเด็นการวิจัยเรื่อง “การบูรณาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกไม้เศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพในพื้นที่เสื่อมโทรม กรณีศึกษากลุ่มชุมชนภาคกลางตอนล่าง” การออกแบบกระบวนการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเป็นการศึกษาวิเคราะห์สภาพการปลูกพืชไม้เศรษฐกิจและการพัฒนารูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีแบบบูรณาการเพื่อให้การปลูกพืชไม้เศรษฐกิจและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของชุมชนมีคุณภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน อีกทั้งยังมีการออกแบบวิธีการบริหารจัดการความรู้โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมก็เป็นประเด็นในการนำเสนอเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การศึกษาค้นคว้าจึงมุ่งศึกษารูปแบบการบูรณาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ที่ตรงตามความต้องการของเกษตรกร โดยใช้วิธีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการบูรณาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีรวมถึงการพัฒนาผลผลิตการเกษตรอย่างยั่งยืนเพื่อส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับกลุ่มชุมชนภาคกลางตอนล่างต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพการปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่เสื่อมโทรมเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง และกำหนดต้นแบบการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคม
2. เพื่อศึกษาการจัดการองค์ความรู้ในการบูรณาการและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบจากการปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่เสื่อมโทรมจากภูมิปัญญาชุมชนแบบมีส่วนร่วมให้แก่กลุ่มชุมชน
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านกระบวนการจัดการไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง
4. เพื่อกำหนดรูปแบบการบูรณาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกไม้เศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพในพื้นที่เสื่อมโทรม กรณีศึกษากลุ่มชุมชนภาคกลางตอนล่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) โดยมีประเด็นเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญ

ด้านการเกษตรกรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการผลิตภัณฑ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นของประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มี 3 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่

1) ภาครัฐ ประกอบด้วย กรมป่าไม้ องค์การส่งเสริมอุตสาหกรรมป่าไม้ (ออป.) และกรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี ได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ออป. และผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน จังหวัดละ 15 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 45 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2) ภาคเอกชนหรือองค์กรเอกชน จำนวน 20 องค์กร รวมทั้งสิ้น จำนวน 20 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจงโดยอาศัยความสะดวก โดยองค์กรเอกชนนั้นต้องดำเนินธุรกิจที่มีลักษณะการทำ CSR สำหรับการปลูกพืชไม้เศรษฐกิจและการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของประเทศไทย

ส่วนกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ภาคประชาชน ได้แก่ เกษตรกรที่ปลูกไม้พืชเศรษฐกิจและพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น จำนวน 581 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น จำนวน 581 คน เนื่องจากผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณที่แน่นอนจึงได้ใช้การคำนวณกลุ่มตัวอย่างกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ นราศรี ไววนิชกุล และชูศักดิ์ อุดมศรี (2548) ดังสูตร

$$\frac{P(1-P)Z^2}{e^2}$$

ซึ่งกำหนดให้ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง P = สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยจะสุ่ม Z = ระดับค่าความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ และ e = ค่าความคาดเคลื่อน

โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ค่าความคาดเคลื่อน 5% จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้เท่ากับ 316 คน แต่ในการศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการศึกษาจากเอกสาร รายงานผลการดำเนินงานโครงการไม้เศรษฐกิจ และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ ผสมผสานกับการสัมภาษณ์ (Interview)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสภาพและการจัดการไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี จำนวน 400 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี ซึ่งเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ส่วนการแปลผลการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการแปลผลการวิจัยเป็นช่วงคะแนน ดังนี้ 4.51-5.00 เห็นด้วยมากที่สุด 3.51-4.50 เห็นด้วยมาก 2.51-3.50 เห็นด้วยปานกลาง 1.51-2.50 เห็นด้วยน้อย และ 1.00-1.50 เห็นด้วยน้อยที่สุด และ ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

กำหนดขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามลำดับดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและแบบ สัมภาษณ์เพื่อการวิจัยให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ 2) นำเครื่องมือมาปรึกษาผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับ งานวิจัยที่กำลังดำเนินการอยู่เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมกับวัตถุประสงค์และความถูกต้องของภาษา โดย การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษา และการใช้ถ้อยคำ 3) นำเครื่องมือหาค่าความ เชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเดียวกันกับกลุ่มที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ส่วนแบบสัมภาษณ์ให้ตรวจสอบ การใช้ภาษาและเนื้อหากับผู้เชี่ยวชาญก่อนการนำไปใช้ และ 4) นำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง ได้ในลำดับต่อไป

4. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามซึ่งเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยได้ นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ใน การศึกษาวิจัยโดยผลการทดสอบพบว่า ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามที่ใช้มีค่าอยู่ระหว่าง .60 - 1.00 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพและสามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ ส่วนการหาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม (Reliability) นั้นผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชาชนในพื้นที่ที่มีลักษณะ เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยจำนวน 30 ชุด ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ อยู่ที่ .887

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) การเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ ปฏิบัติการ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ และประชาชนที่เป็นเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และ เพชรบุรี 2) การเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้ศึกษาผ่านเอกสาร ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการความรู้ และ การถ่ายทอดเทคโนโลยี

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาสาระ (Content Analysis) เพื่อจับประเด็น สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกไม้เศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มี คุณภาพในพื้นที่เสื่อมโทรม กรณีศึกษากลุ่มชุมชนภาคกลางตอนล่าง

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาในการนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน โดยการนำข้อมูลในแบบสอบถามส่วนที่ 1 และ 2 มาทดสอบสมมติฐานทางสถิติ โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test)

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) เพื่อใช้สำหรับเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยและแสวงหาคำตอบแสดงดังภาพที่ 1

ผลการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกไม้เศรษฐกิจผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพในพื้นที่เสื่อมโทรม กรณีศึกษากลุ่มชุมชนภาคกลางตอนล่าง” ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแนวทางในการศึกษาพร้อมวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วนตรงตามวัตถุประสงค์ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 4 ตอน ตามลำดับ ได้แก่

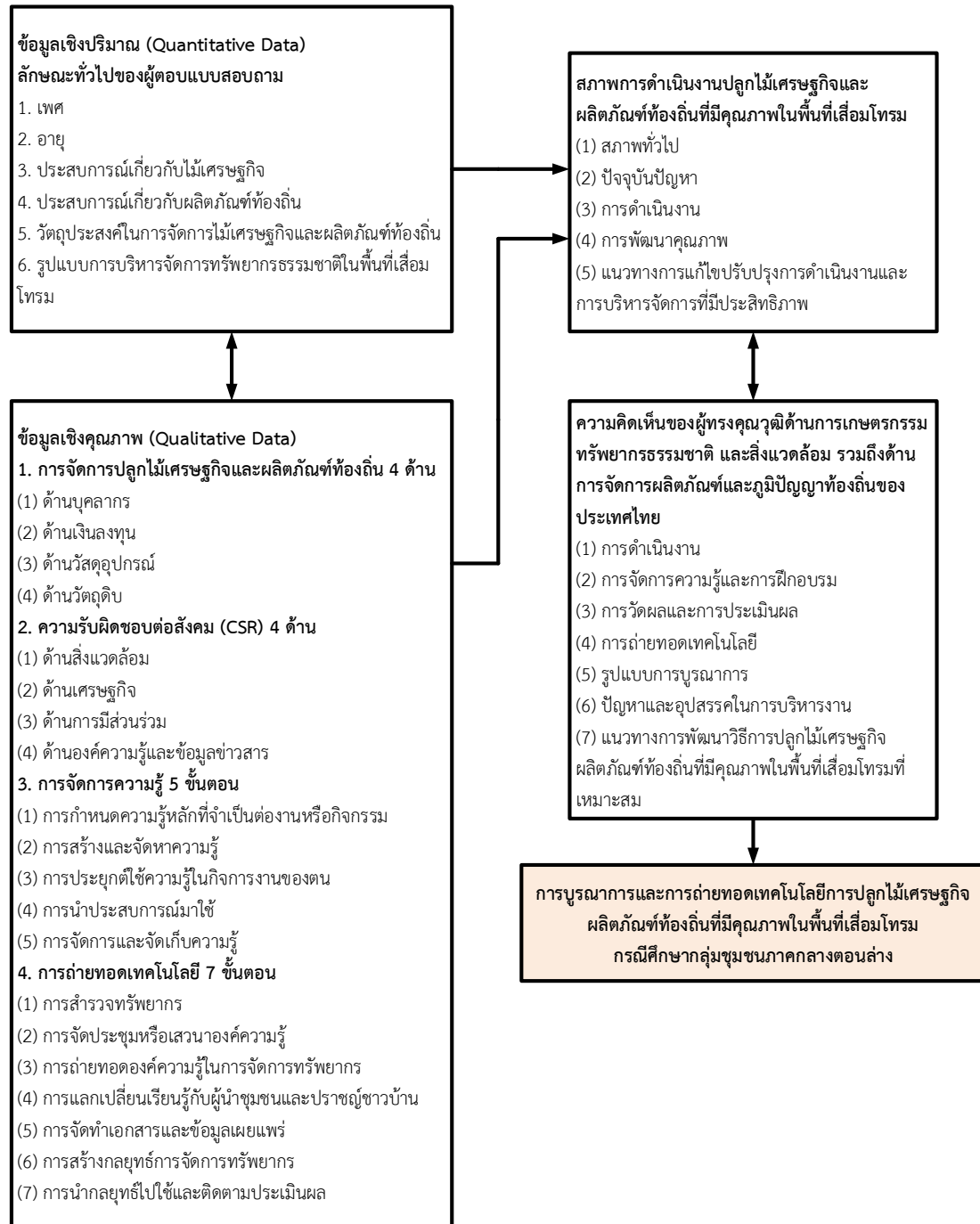
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดจากการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยและรวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ปรากฏผลดังนี้

1. การดำเนินงานปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น การดำเนินงานควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการ หมู่บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในงานปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน วางแผนการบริหารและแผนการจัดการเรียนรู้ การดำเนินงานตามแผน สรุปและประเมินผลการดำเนินงาน วิเคราะห์ผลและปรับปรุงพัฒนางาน รายงานผลการดำเนินงานให้กรมป่าไม้และกรมการพัฒนาชุมชนทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ด้านที่ 2 การดำเนินงาน ตามองค์ประกอบดังนี้ (1) การจัดทำป้ายชื่อพันธุ์ไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (2) การรวบรวมพันธุ์ไม้เข้าปลูกในพื้นที่ (3) การศึกษาข้อมูลด้านต่าง ๆ ของไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (4) การรายงานผลการเรียนรู้

ด้านที่ 3 ผลการดำเนินงาน เช่น สภาพแวดล้อมทั่วไปของพื้นที่ที่มีความสะอาด เป็นระเบียบร่มรื่น น่าอยู่ หมู่บ้านมีบรรยากาศของสวนพฤกษศาสตร์ และผลการดำเนินงานดีเป็นที่ยอมรับ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. การจัดการเรียนรู้และฝึกอบรมงานปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

เกษตรกรและชุมชนที่เข้าร่วมโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นต้องดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) วิชาการ (ระบุและอธิบายวิธีการ จำแนกสื่อประกอบอภิปรายผล) 2) แหล่งเรียนรู้ (ภายในและภายนอก) ส่วนการฝึกอบรมประกอบด้วย (1) ระบุและอธิบายการฝึกอบรมปฏิบัติงาน (2) ระบุและอธิบายสาระการเรียนรู้ (3) ระบุและอธิบายการฝึกอบรมปฏิบัติการ การบริหารและการจัดการ (4) ระบุและอธิบายการฝึกอบรมปฏิบัติการ การบูรณาการ

3. การวัดผลและการประเมินผลงานปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

การวัดผลและการประเมินผลงานปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินโดยอาจเป็นการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินเพื่อให้รางวัลแก่เกษตรกรหรือชุมชน

4. การถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ขั้นตอนการดำเนินงานถ่ายทอดเทคโนโลยี ได้แก่ (1) ติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและกลุ่มชุมชนเพื่อเข้าร่วมโครงการฯ (2) จัดตั้งกลุ่มการเรียนรู้ เพื่อทำการคัดเลือกกลุ่มชุมชนที่จะรับการถ่ายทอด และพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในชุมชน (3) ประเมินองค์ความรู้เทคโนโลยีการปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในชุมชนก่อนรับการถ่ายทอด และ (4) อบรมกลุ่มชุมชนผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ เรื่อง การผลิตเมล็ดพันธุ์ไม้เศรษฐกิจที่ดี และการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่เหมาะสม

5. รูปแบบการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพสำหรับการปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

รูปแบบการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพสำหรับการปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ได้แก่ การคำนึงถึงประเด็นที่เกี่ยวกับ 1) การจัดการปลูกไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น 2) ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) 3) การจัดการความรู้ และ 4) การถ่ายทอดเทคโนโลยี

6. ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

การดำเนินการยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์หลักของกรมป่าไม้และกรมการพัฒนาชุมชนที่ว่าด้วยการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านวิชาการ และการพัฒนาเสริมสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติ และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยอาศัยศักยภาพและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทุกฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคประชาสังคม

7. แนวทางการพัฒนาวิธีการปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพในพื้นที่เสื่อมโทรมที่เหมาะสม

จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญพบว่า การสร้างแนวทางการพัฒนาวิธีการปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพในพื้นที่เสื่อมโทรมที่เหมาะสม ควรกำหนดสาระสำคัญในการดำเนินงาน เช่น พื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงาน วิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน และรูปแบบการบริหารจัดการ เป็นต้น โดยสรุปการดำเนินงานปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่เหมาะสมและสอดคล้องกับแผนแม่บทของกรมป่าไม้โดยมีกรอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) กรอบการเรียนรู้ทรัพยากร 2) กรอบการใช้ประโยชน์ และ 3) กรอบการสร้างจิตสำนึก

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลและข้อมูลความคิดเห็นด้านกระบวนการจัดการไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี

จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณสามารถแสดงข้อมูลความคิดเห็นด้านกระบวนการจัดการไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรีโดยภาพรวม แสดงดังตารางที่ 1

จากตารางที่ 1 พบว่าความคิดเห็นและอันดับที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับความคิดเห็นจากอันดับที่มีค่าเฉลี่ยมากมายังค่าเฉลี่ยน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดการปลูกไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.67) รองลงมาด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.58) ด้านการบูรณาการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.64) ด้านการจัดการความรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.62) และลำดับสุดท้ายด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.59) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับของความคิดเห็นและอันดับที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นโดยภาพรวม

(n = 400)

ข้อที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดการ ไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของความคิดเห็น	อันดับที่
1	ด้านการจัดการปลูกไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	4.32	0.67	มาก	1
2	ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)	4.09	0.59	มาก	5
3	ด้านการจัดการความรู้	4.15	0.62	มาก	4
4	ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี	4.27	0.58	มาก	2
5	ด้านการบูรณาการ	4.20	0.64	มาก	3
รวม		4.20	0.62	มาก	

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านกระบวนการจัดการไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรีจำแนกตามอายุ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านกระบวนการจัดการไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่
จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรีจำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านการจัดการปลูกไม้เศรษฐกิจและ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น					
ระหว่างกลุ่ม	10.248	4	7.556	22.126	0.000*
ภายในกลุ่ม	118.115	395	0.454		
รวม	128.363	399			
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)					
ระหว่างกลุ่ม	35.009	5	18.116	65.224	0.000*
ภายในกลุ่ม	108.664	394	0.308		
รวม	143.673	399			
ด้านการจัดการความรู้					
ระหว่างกลุ่ม	9.885	5	4.787	17.353	0.000*
ภายในกลุ่ม	117.108	394	0.298		
รวม	126.993	399			
ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี					
ระหว่างกลุ่ม	12.334	5	6.887	37.482	.0.000*
ภายในกลุ่ม	75.671	394	0.178		
รวม	88.005	399			
ด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยี					
ระหว่างกลุ่ม	10.525	5	7.098	35.840	.0.000*
ภายในกลุ่ม	65.827	394	0.168		
รวม	76.352	399			
รวมทุกด้าน					
ระหว่างกลุ่ม	5.942	2	2.886	19.225	0.000*
ภายในกลุ่ม	58.760	397	0.155		
รวม	64.702	399			

* < P 0.05

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบูรณาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกไม้เศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพในพื้นที่เสื่อมโทรม กรณีศึกษากลุ่มชุมชนภาคกลางตอนล่าง” สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. สภาพการปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่เสื่อมโทรมเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่างและกำหนดต้นแบบการจัดการความรับผิดชอบต่อสังคม

การดำเนินการยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์หลักของกรมป่าไม้และกรมการพัฒนาชุมชนที่ว่าด้วยการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน และการพัฒนาเสริมสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติ และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยอาศัยศักยภาพและการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทุกฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมโครงการ อีกทั้งยังมีปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการ อาทิ (1) การขาดผู้ชำนาญการในการวิเคราะห์สายพันธุ์พืช (2) การขาดองค์ความรู้ในเชิงบูรณาการ และ (3) การขาดความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในการดำเนินงานตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

2. การจัดการองค์ความรู้ในการบูรณาการและถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบจากการปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่เสื่อมโทรมจากภูมิปัญญาชุมชนแบบมีส่วนร่วมให้แก่กลุ่มชุมชน สามารถสรุปโดยภาพรวมได้ดังนี้

2.1 การพัฒนากระบวนการจัดการไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี โดยเน้นประโยชน์เชื่อมโยงแบบบูรณาการกับอาชีพของเกษตรกร การดำเนินงานต้องอาศัยรูปแบบมาตรฐานของการดำเนินกิจกรรมโครงการที่กำหนดอย่างเคร่งครัด

2.2 จากการศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรในการพัฒนากระบวนการจัดการไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี สูงสุดโดยรวม 4 ด้าน ได้แก่ (1) การจัดการปลูกไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น (2) ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) (3) การจัดการความรู้ (4) การถ่ายทอดเทคโนโลยี และ (5) การบูรณาการ

3. แนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่สามารถระบุเป็นแนวทางได้ดังนี้

แนวทางในการบูรณาการพัฒนาโครงการไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นดังกล่าว เมื่อเกษตรกรผู้นำชุมชน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการภาคเอกชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกันพิจารณาอย่างรอบคอบ มีความสมบูรณ์ครบ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์สำคัญ ก็สามารถนำไปใช้พัฒนาศักยภาพในการจัดการให้เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพในระยะยาวและทำให้เกิดความยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกไม้เศรษฐกิจ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพในพื้นที่เสื่อมโทรม กรณีศึกษากลุ่มชุมชนภาคกลางตอนล่าง” สามารถกำหนดแนวทางที่เหมาะสมดังหัวข้อที่ผ่านมา โดยสามารถนำมาอภิปรายผลในประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ผลจากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

ปัจจุบันการดำเนินการปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพในพื้นที่เสื่อมโทรม กรณีศึกษากลุ่มชุมชนภาคกลางตอนล่าง ยังไม่ได้มีการออกแบบและวางระบบเป็นรูปธรรม หากมีการนำรูปแบบและวิธีการที่กำหนดมาใช้ควรพิจารณาถึงหลักการสำคัญ 4 ด้าน โดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. การจัดการปลูกไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านเงินลงทุน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านวัตถุดิบ

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม อาทิ (1) การสงวน (Preservation), (2) การอนุรักษ์ (Conservation), (3) การพัฒนา (Development) และ (4) การใช้ประโยชน์ (Utilization) ด้านเศรษฐกิจ อาทิ (1) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (2) การสร้างมูลค่าเพิ่ม (3) การเพิ่มรายได้ (4) โอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และ (6) สร้างตราสินค้าและผลิตภัณฑ์ ด้านการมีส่วนร่วม อาทิ (1) การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา (2) การวางแผนดำเนินกิจกรรม (3) การลงทุนและปฏิบัติงาน และ (4) การติดตามและประเมินผลงาน ด้านองค์ความรู้และข้อมูลข่าวสาร อาทิ (1) การจัดการ (2) การนำไปใช้ประโยชน์ และ (3) การสร้างมูลค่าเพิ่ม

3. การจัดการความรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การกำหนดความรู้หลักที่จำเป็นต่องานหรือกิจกรรม (2) การสร้างและจัดหาความรู้ (3) การประยุกต์ใช้ความรู้ในกิจการงานของตน (4) การนำประสบการณ์มาใช้ และ (5) การจัดการและจัดเก็บความรู้

4. การถ่ายทอดเทคโนโลยี 7 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การสำรวจทรัพยากร (2) การจัดประชุมหรือเสวนาองค์ความรู้ (3) การถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากร (4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้าน (5) การจัดทำเอกสารและข้อมูลเผยแพร่ (6) การสร้างกลยุทธ์การจัดการทรัพยากร และ (7) การนำกลยุทธ์ไปใช้และติดตามประเมินผล (Hesam Arefi et al., 2017)

จากการศึกษาวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขอเสนอขอบทอภิปรายผลในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. การบูรณาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการดำเนินการควรพิจารณาให้ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อให้การบูรณาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งประกอบด้วย การสื่อสาร และการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไปยังผู้รับ ดังนั้นจึงต้องมีการเชื่อมโยงเป็นสายตาระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ ภาคการศึกษาผู้มีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และภาคเอกชนเพื่อการพาณิชย์ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันต์ อินทวงศ์ (2558), ชำนาญ ชุมทรัพย์ (2562) และ Ma et al. (2019) ที่ได้กล่าวถึงประเด็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีว่า ความสำคัญของการถ่ายทอดเทคโนโลยีประกอบไปด้วย การทำหน้าที่ประสานงานเพื่อเป็นตัวกลางระหว่างผู้ใช้เทคโนโลยีและผู้ผลิตเทคโนโลยีระหว่างนักวิจัย

และนักผลิตถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของการถ่ายทอดเทคโนโลยีรวมถึงการเชื่อมโยงไปยังทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องให้แก่แต่ละโครงการและแต่ละองค์กร โดยอาจมีกิจกรรมสำคัญประกอบด้วย กิจกรรมที่ 1 Education of Knowledge, กิจกรรมที่ 2 Knowledge Work Rally, กิจกรรมที่ 3 Cooperative Work Shop, กิจกรรมที่ 4 Mind Mapping Work Shop และ กิจกรรมที่ 5 Evaluation Program ซึ่งจะทำให้การถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. การจัดการความรู้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการจัดการความรู้ 5 ขั้นตอน ประกอบการพิจารณาเป็นข้อคำถามต่อเกษตรกร ซึ่งได้แก่ (1) การกำหนดความรู้หลักที่จำเป็นต่องานหรือกิจกรรม (2) การสร้างและจัดการความรู้ (3) การประยุกต์ใช้ความรู้ในกิจการงานของตน (4) การนำประสบการณ์มาใช้ และ (5) การจัดการและจัดเก็บความรู้ สามารถนำไปใช้กับการบูรณาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการใช้หลักการเชิงทฤษฎีมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอื้ออนุช อนุมวงษ์ และคนอื่นๆ (2561) และ Phakamach (2019) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชน เป็นกระบวนการสำคัญอันนำมาซึ่งการแบ่งปันและถ่ายโอนความรู้ และก่อให้เกิดกระจายความรู้ที่มีอยู่อย่างเหมาะสม ผลักดันให้เกิดการพัฒนาชุมชน และการอนุรักษ์ไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นลดลง นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิติ พานวัน (2563) ที่ได้ศึกษาวิจัยและพบว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์และจัดการการใช้ประโยชน์จากปายายเลนเปนภูมิปัญญาที่มีสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมกับระบบนิเวศ มีการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรในปายายเลนเปนแหล่งอาหารที่สำคัญและชุมชนมีการใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ดังนั้นกระบวนการจัดการความรู้ย่อมเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการอนุรักษ์ไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพ แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์มีประเด็นหลัก ๆ ในการพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการองค์กร 2) ด้านการบริหารจัดการด้านการตลาด 3) ด้านการบริหารจัดการด้านการผลิตและบริการ และ 4) ด้านการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Agung (2015) ที่พบว่าวิธีการดำเนินงานในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มอาชีพ ได้แก่ 1) การออกแบบผลิตภัณฑ์ 2) กระบวนการผลิต 3) กลยุทธ์ทางการตลาด 4) จุดเด่นจุดอ่อน 5) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ 6) ปัญหาอุปสรรค และ 7) คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อชีวิตและสังคมท้องถิ่นตลอดจนการถ่ายทอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มอาชีพนั่นเอง

ผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ

ผลจากการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ความคิดเห็นต่อกระบวนการจัดการไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากระบวนการจัดการมีรูปแบบที่น่าสนใจเนื่องจากการใช้ประโยชน์จากแนวคิดการบูรณาการความรับผิดชอบต่อสังคม การจัดการความรู้ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี สามารถนำมาใช้สำหรับการพัฒนากระบวนการปลูกไม้เศรษฐกิจและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพในพื้นที่เสื่อมโทรมได้เป็นอย่างดี และควรมีกลไกปฏิบัติที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิพันธ์ อรัญญาส (2563) ได้ศึกษาวิจัยเชิงลึก

โดยพบว่า นโยบายและกลไกการจัดการเป็นเรื่องสำคัญดังกรณีป่าชุมชนจะเป็นการฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม การอนุรักษ์ป่า การให้ความรู้ และการส่งเสริมและพัฒนา ส่วนการสร้างเครือข่ายและแนวทางปฏิบัติ ประกอบด้วย การจัดตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่กำหนดนโยบายหรือแนวทางการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและเกิดความยั่งยืน ดังกฎระเบียบในการใช้ประโยชน์ร่วมกันและปฏิบัติตามกฎนั้นอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ สุนทรี จินธรรม และคนอื่นๆ (2562) ที่พบว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้องใช้เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ถูกขับเคลื่อนโดยองค์ความรู้ การสืบทอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญา เพื่อสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อภาคการผลิต การบริการ การตลาด ซึ่งมีปัจจัยหลักมาจากความสามารถ และทักษะพิเศษของบุคคล เป็นระบบเศรษฐกิจใหม่ที่มีกระบวนการนำเอาวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีมารวมเข้าไว้ด้วยกันก่อให้เกิดอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นกลุ่มกิจกรรมการผลิตที่ต้องพึ่งพาความคิดสร้างสรรค์เป็นวัตถุดิบสำคัญ โดยการสร้างมูลค่าที่เกิดจากความคิดของมนุษย์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบูรณาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกไม้เศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีคุณภาพในพื้นที่เสื่อมโทรม สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปใช้สำหรับการพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นในประเด็นต่อไปนี้

1.1 ในการสร้างกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่นให้เกิดผลอย่างยั่งยืนนั้นต้องสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ชุมชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ โดยมีหน่วยงานวิชาการ เช่น มหาวิทยาลัยเป็นตัวขับเคลื่อนความรู้

1.2 การพัฒนาและฝึกอบรมผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้แก่ การพัฒนาด้านการออกแบบ การศึกษาความต้องการ การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในควรจัดโครงการฝึกอบรมโดยมุ่งเน้นการปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้แก่กลุ่มอาชีพที่เกี่ยวข้องด้วย

1.3 การสร้างกระบวนการจัดการทรัพยากรป่าไม้และผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมกับภาคีในพื้นที่เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการศึกษาถึงศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องโดยจัดการเป็นฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเพื่อนำไปสู่การจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ผู้ที่สนใจศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ควรกำหนดประเด็นและระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงลึกเพื่อระดมและถ่วงถ่วงความคิดที่เหมาะสมสำหรับใช้ในการพัฒนาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนในอนาคต เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ในชุมชนเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตราสินค้าหรือการสร้างแบรนด์ให้แก่กลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ เป็นที่รู้จัก และเกิดการยอมรับทางการตลาด จะเป็นแนวทางในการขยายธุรกิจของกลุ่มอาชีพผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอนาคต

2.4 หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานท้องถิ่น ควรสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ตลอดจนการถ่ายทอดเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องทำให้ชุมชนได้รับประสบการณ์สามารถสร้างให้เกิดประสิทธิภาพในระดับจุลภาคและมหภาคของประเทศไทยได้อย่างแท้จริง

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยและตีพิมพ์เผยแพร่จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กันต์ อินทวงศ์. (2558). การถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อการยอมรับนวัตกรรมสู่ชุมชน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์*, 10(2), 1-10.
- ชำนาญ ชุมทรัพย์. (2562). การถ่ายทอดเทคโนโลยีของโครงการวิจัยและพัฒนาสู่ภาคการศึกษาและภาคอุตสาหกรรม. *วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*, 10(2), 12-25.
- ทวีวัฒน์ จิตติเวชกุล, ลักษณะพร โรจน์พิทักษ์กุล, ปรีชา ติลกวุฒิสิทธิ์ และกิตติวงศ์ สาสวด. (2563). การพัฒนารูปแบบการจัดการทุนภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมผลิตภาพของชุมชนมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ*, 7(1), 41-48.
- ธิดิ พานวัน. (2563). การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ป่าชายเลนในพื้นที่อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 5(2), 24-35.
- นราศรี ไวนิชกุล และชูศักดิ์ อุดมศรี. (2548). *ระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิวัติ เรืองพานิช. (2558). *วิทยาศาสตร์ทุ่งหญ้า*. กรุงเทพมหานคร: กองทุนจัดพิมพ์ตำราป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ. (2555). การเปรียบเทียบ : เครื่องมือสำหรับการพัฒนาองค์กรให้เป็นยุคใหม่. *วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 4(1), 22-35.
- สุทธิพันธ์ อรัญญาส. (2563). ป่าชุมชน: แนวคิดทางนิเวศวิทยาในการจัดการป่าไม้(ป่าชุมชน) ของพระสงฆ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 7(2), 230-246.

- สุนทรี จินธรรม, จีรภัทร์ อัฐธิศิลป์เวท และปณณรภัส ถกลภักดี. (2562). ภูมิปัญญาท้องถิ่นการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรในชุมชน ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 13(3), 137-148.
- อาศิรา ราชเวียง และพงษ์ศักดิ์ ผกามาศ. (2564). การศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนางานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล*, 4(1), 87-117.
- _____, สุริยะ วชิรวงศ์ไพศาล, ฤทธิเดช พรหมดี, พล.ต.ต.วิบูลย์ ผกามาศ และพงษ์ศักดิ์ ผกามาศ. (2564). สมาร์ทฟาร์ม...นวัตกรรมและเทคโนโลยีอัจฉริยะเพื่อสร้างศักยภาพเกษตรกรไทยยุคไทยแลนด์ 4.0. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์*, 7-8 กรกฎาคม 2564, 186-200.กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- เอื้ออนุช ถนอมวงษ์, ทิพย์วัลย์ สุรินยา, งามลมัย ผิวเหลือง, นรุตม์ พรประสิทธิ์ และวิเชียร ปรีชาธรรมวงศ์. (2561). การมีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเยาวชน อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารสมาคมนักวิจัย*, 23(1), 115-126.
- Agung, L. (2015). The development of local Wisdom-Based social science learning model with Bengawan Solo as the Learning Source. *American International Journal of Social Science*, 4(4), 51-58.
- Hesam Arefi, I., Saffari, M. and Moradi, R. (2017). Evaluating planting date and variety management strategies for adapting winter wheat to climate change impacts in arid regions. *International Journal of Climate Change Strategies and Management*, 9(6), 846-863.
- Ma, N., Li, C. and Zuo, Y. (2019). Research on forest insurance policy simulation in China. *Forestry Economics Review*, 1(1), 82-95.
- Phakamach, P. (2019). Knowledge Management Strategies: Key Issues of the Digital Economy & Society. *National and International Conference on Smart Society Development (NICS2019)*, February 9, 2019. Pathum Thani: Thailand.

สภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น

ผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

Situations, Needs and Guidelines for Educational Management Development to
Promote the Entrepreneurship of Opportunity Expansion Schools under the
Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1

ไพวรรณ บุญเหลา¹ สุมาลี ศรีพุทธรินทร์² และวัชรวิ แสงบุญเรือง³

Phaiwan Bunlao¹, Sumalee Sriputtarin² and Watcharee Sangboonruang³

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

^{2,3} ผู้รับผิดชอบหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

อีเมล: phaiwan5630@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

14 ธันวาคม 2564

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)

22 มกราคม 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

22 มกราคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ 2) ประเมินความต้องการจำเป็น และ 3) พัฒนาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 250 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบตารางของ Krejcie and Morgan ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 4 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ 2) แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ 3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และ 4) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การประเมินความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการที่มีค่าสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความสามารถในการแข่งขัน ด้านความสามารถด้านดิจิทัล และ

ด้านการงานเชิงรุก และ 3) ผลการประเมินแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการพบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การจัดการศึกษา, ความเป็นผู้ประกอบการ, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the current situations and desirable situations, 2) to assess the needs, and 3) to develop guidelines for creating educational management development to promote the entrepreneurship of opportunity expansion schools under the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office. The samples employed consisted of 250 school administrators and teachers followed the theory of Krejcie & Morgan's table in the sample size specification, and they were selected by Stratified Random Sampling. There were 4 instruments used in this research 1) a five-rating scale questionnaire about current situations for creating educational management development to promote the entrepreneurship, 2) a five-rating scale questionnaire about desirable situations for creating educational management development to promote the entrepreneurship, 3) a structured-interview, and 4) a five-rating scale questionnaire about suitability and possibility assessment form guideline for educational management development to promote the entrepreneurship. The statistics employed were percentage, mean, standard deviation, and the Index modified priority needs index (PNI_{Modified}). The results were as follows; 1) the overall current situations for creating educational management development to promote the entrepreneurship were at the high level, and the overall desirable situations for creating educational management development to promote the entrepreneurship were at the highest level, 2) the needs were at the highest level, including competitive aggressiveness, digital literacy and proactiveness orderly, and 3) the guidelines for educational management development to promote the entrepreneurship were revealed the suitability at the highest level and the possibility at the high level.

Keywords: Educational Management, Entrepreneurship and Opportunity Expansion Schools

บทนำ

ประเทศไทยและสังคมโลกในยุคปัจจุบัน เป็นยุคที่มีความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ โดยเฉพาะการสร้างธุรกิจใหม่ที่ได้รับการสนับสนุนอย่างมากจากรัฐบาลในปัจจุบัน โดยมีการนิยามคำว่า “สตาร์ทอัพ” (Startup) หรือ “ธุรกิจเกิดใหม่” เกิดขึ้นและมีการกล่าวถึงกันเป็นจำนวนมากในวงการธุรกิจ สำหรับ “สตาร์ทอัพ” คือ ธุรกิจเกิดใหม่ที่สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงด้วยแนวคิดที่แตกต่าง โดยใช้กระบวนการและนวัตกรรมที่แตกต่างไม่เหมือนใคร สามารถทำซ้ำ ขยายตลาด เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและสร้างความเติบโตอย่างก้าวกระโดด (Exponential Growth) (สำคัญสุด สีหตุลานนท์, 2560)

จากนโยบายเร่งด่วน เรื่องการเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวถึง จุดเน้นการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การศึกษาเพื่อทักษะอาชีพและการมีงานทำ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อให้ประชาชนหลุดพ้นจากความยากจน ไปสู่เป้าหมายการพึ่งพาตนเองได้ จำเป็นต้อง แก้ไขปัญหาพื้นฐานควบคู่ไปกับการพัฒนาการวิจัย เพื่อใช้ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในภาคให้มีการเจริญเติบโตอย่างเต็มศักยภาพ (กรมส่งเสริม อุตสาหกรรม, 2561)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการจึงเป็นส่วนหนึ่งในทักษะสำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ได้รับความสนใจและมีการดำเนินการเพิ่มมากขึ้น สำหรับการดำเนินการเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการในประเทศไทย รัฐบาลมีนโยบายเกี่ยวกับโมเดลประเทศไทย 4.0 ที่ให้ความสำคัญในการสร้างผู้ประกอบการ เช่น โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ (New Entrepreneur Creation: NEC) การจัดทำหลักสูตรการศึกษาสาขา ผู้ประกอบการในมหาวิทยาลัย ทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชน เป็นต้น ยิ่งทำให้เห็นการหาแนวทางการส่งเสริม คุณลักษณะของผู้เรียนให้มีความเป็นผู้ประกอบการยังมีความสำคัญและสอดคล้องกับทิศทางในการพัฒนาประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) และจากรายงานวิจัยการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) ของกระทรวงศึกษาธิการ (2561) พบว่า หลักสูตรที่สอนเกี่ยวกับความเป็น ผู้ประกอบการในประเทศไทยนั้น เน้นจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาบัณฑิตและบัณฑิตศึกษา (ขณัญญา สุขสมวัฒน์, 2562) ทั้ง ๆ ที่การสอนความเป็นผู้ประกอบการนั้นสามารถสอนได้ในทุกช่วงวัย (Lackeus, 2015) โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการของตนเอง ผ่านการทำงานในสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริงและผู้สอนต้องมีทักษะความสามารถในการวิเคราะห์ วินิจฉัยผู้เรียนเพื่อวิเคราะห์ผู้เรียนและสามารถป้อนข้อมูลกลับที่ทำให้ผู้เรียนมีข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนา ตนเองหรือข้อมูลที่สามารถช่วยผู้สอนปรับแนวทางใหม่ในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ (Swanson, 2017)

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กร ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยใช้รูปแบบ 7S และ CPEST เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกมีโอกาสด้านสังคม

และวัฒนธรรม มีความหลากหลายทางชนเผ่าและวัฒนธรรม ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของสังคมและวัฒนธรรม รักษาสืบทอดวิถีชีวิตที่ดีงามให้คงอยู่สืบไปส่งผลให้โรงเรียนสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความเป็นผู้ประกอบการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1, 2564)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่อง สภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 เพื่อพัฒนาแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการหาแนวทางการวางแผนการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียน ให้เกิดแนวทางใหม่ในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพรวมถึงยกระดับและเพิ่มประสิทธิผลการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1
3. เพื่อพัฒนาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ยึดการศึกษาตามกรอบแนวคิดของ Dess, Lumpkin & Taylor (2005) และสังเคราะห์กรอบแนวคิดจากนักการศึกษาหลายท่าน ซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ 8 ด้าน ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก
8 ด้าน ได้แก่

1. ความกล้าเสี่ยง
2. ความสามารถทางนวัตกรรม
3. การทำงานเชิงรุก
4. ความเป็นตัวของตัวเอง
5. ความสามารถในการแข่งขัน
6. ความต้องการประสบความสำเร็จ
7. ความรู้ด้านการเงิน
8. ความสามารถด้านดิจิทัล

แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อ
ส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของ
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา นครพนม เขต 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 677 คน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 40 คน และโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 637 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครพนม เขต 1, 2564)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 250 คน ประกอบด้วย โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 30 คน และ โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 220 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบตารางของ Krejcie & Morgan (1970) และได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครพนม เขต 1 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าอยู่ระหว่าง .48 – .90 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าอยู่ระหว่าง .37 – .80 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าเท่ากับ .98 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าเท่ากับ .96

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) ของแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ เป็นคำถามแบบปลายเปิด มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

3. แบบประเมินเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

วิธีรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วางแผนการวิจัยและดำเนินการวิจัยไว้เป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และประเมินความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษาจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และนำส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมด้วยแบบสอบถาม (Google Forms) ส่งถึงโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 250 ฉบับ แล้วขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างตอบกลับแบบสอบถามตามเวลาที่กำหนด โดยตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูล จากนั้น วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อนำไปหาค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{Modified}) (สุวิมล ร่องวางฉิม, 2558) เพื่อดำเนินในระยะที่ 2 ของการวิจัยต่อไป

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากงานบัณฑิตศึกษาจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนมขอความอนุเคราะห์เพื่อขออนุญาตในการเข้าสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ โดยประสานงานทางโทรศัพท์เพื่อนัดหมายวันเวลา ในสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อร่างแนวทางพัฒนา และขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์หาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ประกอบด้วย สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) โดยใช้วิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IC) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ของเพียร์สัน วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นปรับปรุง โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ

การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็น ผู้ประกอบการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความกล้าเสี่ยง	3.77	0.35	มาก	4.70	0.20	มากที่สุด
2. ความสามารถทางนวัตกรรม	3.72	0.31	มาก	4.67	0.21	มากที่สุด
3. การทำงานเชิงรุก	3.63	0.35	มาก	4.65	0.22	มากที่สุด
4. ความเป็นตัวของตัวเอง	3.99	0.33	มาก	4.67	0.20	มากที่สุด
5. ความสามารถในการแข่งขัน	3.58	0.34	มาก	4.72	0.20	มากที่สุด
6. ความต้องการประสบความสำเร็จ	3.72	0.37	มาก	4.66	0.21	มากที่สุด
7. ความรู้ด้านการเงิน	3.91	0.33	มาก	4.70	0.21	มากที่สุด
8. ความสามารถด้านดิจิทัล	3.68	0.37	มาก	4.72	0.18	มากที่สุด
รวม	3.75	0.14	มาก	4.69	0.08	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเป็นตัวของตัวเอง ($\bar{X} = 3.99$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสามารถในการแข่งขัน ($\bar{X} = 3.58$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความสามารถในการแข่งขันเท่ากับด้านความสามารถด้านดิจิทัล ($\bar{X} = 4.72$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การทำงานเชิงรุก ($\bar{X} = 4.65$)

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ และค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{Modified})

การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ	D	I	PNI _{Modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ความกล้าเสี่ยง	3.77	4.70	0.246	6
2. ความสามารถทางนวัตกรรม	3.72	4.67	0.255	4
3. การทำงานเชิงรุก	3.63	4.65	0.280	3
4. ความเป็นตัวของตัวเอง	3.99	4.67	0.170	8
5. ความสามารถในการแข่งขัน	3.58	4.72	0.318	1
6. ความต้องการประสบความสำเร็จ	3.72	4.66	0.252	5
7. ความรู้ด้านการเงิน	3.91	4.70	0.202	7
8. ความสามารถด้านดิจิทัล	3.68	4.72	0.282	2
รวม	3.75	4.69	0.250	-

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการพบว่า ค่าดัชนีการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{Modified}) โดยรวม มีค่าเท่ากับ 0.250 เมื่อพิจารณาลำดับความต้องการจำเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการแข่งขัน ด้านความสามารถด้านดิจิทัล ด้านการทำงานเชิงรุก ด้านความสามารถทางนวัตกรรม และด้านความต้องการประสบความสำเร็จ ตามลำดับ

3. ผลการพัฒนาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า

1) ความกล้าเสี่ยง ผู้เรียนควรเข้าใจและยอมรับต่อความเสี่ยงจากการดำเนินงาน มีการศึกษารายละเอียดของการดำเนินงานอย่างถี่ถ้วน โรงเรียนควรจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ครูควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลและวางแผนประยุกต์ใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนการลงทุนด้วยตนเอง

2) การมีนวัตกรรม โรงเรียนควรสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อให้เกิดนวัตกรรม ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนมีความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ครูควรมีองค์ความรู้พื้นฐานและทักษะเชิงปฏิบัติการด้านการประกอบการ มีการนำตัวอย่างสินค้าที่ประสบผลสำเร็จให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์และได้นำเสนอแนวความคิดของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนนำประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แต่เดิมมาใช้ในรูปแบบใหม่ให้เกิดประโยชน์

3) การทำงานเชิงรุก โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ด้านการประกอบการ โดยเชิญให้วิทยากรมาถ่ายทอดประสบการณ์เพื่อสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้เรียน ครูควรให้ผู้เรียนลงมือจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น กระตุ้นศักยภาพของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ความถนัด และความสามารถของผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดได้อย่างอิสระ

4) ความเป็นตัวของตัวเอง โรงเรียนควรมีการสนับสนุนปัจจัยภายในและภายนอกแก่ครู ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการตัดสินใจ เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตร และผู้เรียนควรกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานของตนเองอย่างชัดเจน

5) ความสามารถในการแข่งขัน โรงเรียนควรสนับสนุนศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ ส่งเสริมความสามารถหรือทรัพยากรที่ได้เปรียบเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานที่เหนือกว่า ครูควรจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนคิดค้นและนำเสนอสินค้าใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ควรให้ผู้เรียนได้นำเสนอสินค้า/ผลิตภัณฑ์ไปสู่ตลาดและกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย และให้ผู้เรียนวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการดำเนินงาน

6) ความต้องการประสบความสำเร็จ ผู้เรียนควรมีเป้าหมายในการผลิตสินค้า/บริการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นและพยายามที่จะดำเนินงานให้สำเร็จ และให้ผู้เรียนได้สะท้อนผลการดำเนินงานของตนเอง โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากผู้มีประสบการณ์ แหล่งเรียนรู้ของชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีองค์ประกอบของการเป็นผู้ประกอบการ

7) ความรู้ทางการเงิน ครูควรปลูกฝังความมีวินัยทางการเงินให้แก่ผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถบริหารจัดการเงิน โดยครูควรถ่ายทอดให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเรื่องการเงินอย่างครบถ้วน ครูควรให้ผู้เรียนวิเคราะห์การแข่งขันด้านราคาทางการตลาดและผู้เรียนได้ออกแบบและพัฒนาผลผลิต เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า/บริการ

8) ความสามารถทางดิจิทัล โรงเรียนควรให้การสนับสนุนจัดหาอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีมาใช้ในโรงเรียนอย่างเพียงพอต่อความต้องการ ส่งเสริมสมรรถนะหรือทักษะที่จำเป็นแก่ผู้เรียน และสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับแพลตฟอร์มต่าง ๆ ผู้เรียนควรมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดต่อสื่อสาร มีการเผยแพร่ โฆษณา หรือการประชาสัมพันธ์สินค้าในสื่อสังคมออนไลน์

ตารางที่ 3 การตรวจสอบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ

แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			
	ความเป็นผู้ประกอบการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความกล้าเสี่ยง		4.48	0.23	มาก	4.20	0.24	มาก
2. ความสามารถทางนวัตกรรม		4.60	0.14	มากที่สุด	4.16	0.17	มาก
3. การทำงานเชิงรุก		4.68	0.23	มากที่สุด	4.12	0.18	มาก
4. ความเป็นตัวของตัวเอง		4.52	0.30	มากที่สุด	4.04	0.22	มาก
5. ความสามารถในการแข่งขัน		4.44	0.17	มาก	4.04	0.17	มาก
6. ความต้องการประสบความสำเร็จ		4.48	0.18	มาก	3.96	0.33	มาก
7. ความรู้ด้านการเงิน		4.48	0.11	มาก	3.92	0.23	มาก
8. ความสามารถด้านดิจิทัล		4.52	0.30	มากที่สุด	4.00	0.14	มาก
รวม		4.53	0.05	มากที่สุด	4.06	0.11	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การทำงานเชิงรุก ($\bar{X} = 4.68$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ความสามารถในการแข่งขัน ($\bar{X} = 4.44$) ส่วนความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความกล้าเสี่ยง ($\bar{X} = 4.20$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความรู้ด้านการเงิน ($\bar{X} = 3.92$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง สภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ผู้วิจัยพบว่า มีประเด็นน่าสนใจ ที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ

การศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ครูมีอิสระในการออกแบบ หรือพัฒนางานของตน โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการศึกษา ผู้บริหารมีการบริหารจัดการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1, 2564) อีกทั้ง การสร้างสังคมผู้ประกอบการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมาก เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและรองรับคนรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพ จึงต้องมีแนวทางในการสร้างสังคมผู้ประกอบการรุ่นใหม่และจัดการศึกษาเพื่อสร้างฐานทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศหรือรองรับเศรษฐกิจยุคดิจิทัล โดยควรมีกลไกเพื่อเตรียมความพร้อม และมีการบูรณาการการเรียนการสอนเรื่องความเป็นผู้ประกอบการในทุกระดับการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไล พิงผล (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจผ่านความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจสตาร์ทอัพ ผลการวิจัยพบว่า ทุกตัวแปรทางด้านคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทั้งหมด

ส่วนการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนมมีการดำเนินงานโครงการพัฒนาครูและนักเรียนสู่การเป็นผู้ประกอบการใหม่ในสถานศึกษาในจังหวัดนครพนม เพื่อเสริมศักยภาพของจังหวัดนครพนมสู่การพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษการค้าชายแดน สามารถเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน สถานศึกษาเป็นแหล่งผลิตทรัพยากรมนุษย์เพื่อเตรียมคนให้พร้อมเพื่อรองรับการพัฒนาในอนาคตได้ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม, 2561) อีกทั้งต้องแก้ไขปัญหาค้นคว้าความรู้ไปกับการพัฒนาการวิจัย เพื่อใช้ความรู้

เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในภาคให้มีการเจริญเติบโตได้อย่างเต็มศักยภาพ (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2561) สอดคล้องกับวิจัยของ สุธีรา อะทะวงษา (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ และลักษณะของสถานประกอบการที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยและระดับของการปฏิบัติตามคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีปัจจัยสำคัญ 2 ประการที่ผู้ประกอบการมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ ด้านการสร้างนวัตกรรมและการเรียนรู้

2. การประเมินความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ ความสามารถในการแข่งขัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ การประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ เพื่อปูทางสู่อนาคตผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศในมิติต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิญา ชินธนาชุกิจ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ ประกอบด้วย พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาบุคลากรในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำอย่างมืออาชีพ เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ ในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำอย่างมั่นคงและยั่งยืน และสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การพัฒนาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า มีแนวทางการพัฒนาดังนี้

1) ความกล้าเสี่ยง ผู้เรียนควรเข้าใจและยอมรับต่อความเสี่ยงจากการดำเนินงาน มีการศึกษารายละเอียดของการดำเนินงานอย่างถี่ถ้วน โรงเรียนควรจัดการเรียนการสอนแบบเชิงรุก ครูควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลและวางแผนประยุกต์ใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนการลงทุนด้วยตนเอง มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยนาท ชัยมะลิ และสืบชาติ อันทะไชย (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความกล้าเสี่ยง ปัจจัยการจัดการเชิงรุก และปัจจัยความเชื่อมั่นในตนเอง ถือเป็นปัจจัยการประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดอุดรธานี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaston & Sadler - Smith (2012) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการ การปรับตัวและสมรรถนะผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการในธุรกิจสตาร์ทอัพให้ความสำคัญกับ

ศักยภาพการดำเนินธุรกิจในระดับมากถึงมากที่สุดทางด้านความมุ่งมั่นการทำงานอย่างเชิงรุก กล้าเสี่ยงอย่างสร้างสรรค์มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อมีจริยธรรมคุณธรรมและสนใจเรียนรู้ธุรกิจกว้างขวางตลอดเวลา

2) ความสามารถทางนวัตกรรม โรงเรียนควรสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อให้เกิดนวัตกรรม ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนมีความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ครูควรมีองค์ความรู้พื้นฐานและทักษะเชิงปฏิบัติการด้านการประกอบการ มีการนำตัวอย่างสินค้าที่ประสบผลสำเร็จให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์และได้นำเสนอแนวความคิดของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนนำประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แต่เดิมมาใช้ในรูปแบบใหม่ให้เกิดประโยชน์ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Androutsos & Brinia (2019) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาและนาร่องการเรียนการสอนสำหรับการสอนด้วยนวัตกรรม การทำงานร่วมกันและการสร้างสรรค์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตามแนวคิดการออกแบบ การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลและการเป็นผู้ประกอบการ พบว่า การเรียนการสอนด้วยนวัตกรรม การทำงานร่วมกัน และการสร้างสรรค์ช่วยเพิ่มขีดความสามารถของนักเรียนในการสร้างสรรค์การทำงานร่วมกันและความคิดสร้างสรรค์

3) การทำงานเชิงรุก โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ด้านการประกอบการ โดยเชิญให้วิทยากรมาถ่ายทอดประสบการณ์เพื่อสร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้เรียน ครูควรให้ผู้เรียนลงมือจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น กระตุ้นศักยภาพของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ความถนัด และความสามารถของผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดได้อย่างอิสระ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิระ ขวัญเพชร (2561) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ เห็นว่าควรมีการสำรวจอาชีพของชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ระดมทรัพยากร สร้างเครือข่ายความร่วมมือของสถานประกอบการสร้างผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์

4) ด้านความเป็นตัวของตัวเอง โรงเรียนควรมีการสนับสนุนปัจจัยภายในและภายนอกแก่ครู ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการตัดสินใจ เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนอย่างเป็นกัลยาณมิตร และผู้เรียนควรกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานของตนเองอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนัญญา สุขสมวัฒน์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน : คราวด์ซอร์สซิง ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย การจัดเนื้อหาในรายวิชาให้มีการสอนพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการทำธุรกิจ ควรเตรียมเนื้อหาพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดตั้งและดำเนินกิจการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ การจัดประสบการณ์การทำธุรกิจจริงให้ผู้เรียน ควรให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเขียนแผนธุรกิจ ทำโครงการ หรือธุรกิจขนาดเล็กด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความสนใจของตนเอง ร่วมกับการให้ผู้เรียนวิเคราะห์และวางแผนใน การพัฒนาตนเองและการทำงาน การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ และการใช้กรณีศึกษา/สถานการณ์จำลองประกอบการจัดการเรียนการสอน

5) ความสามารถในการแข่งขัน โรงเรียนควรสนับสนุนศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ ส่งเสริมความสามารถหรือทรัพยากรที่ได้เปรียบเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานที่เหนือกว่า ครูควรจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนคิดค้นและนำเสนอสินค้าใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ควรให้ผู้เรียนได้นำเสนอสินค้า/ผลิตภัณฑ์ไปสู่ตลาดและกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย และให้ผู้เรียนวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการดำเนินงานมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Porfirio (2016) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บริบทการเป็นผู้ประกอบการที่แตกต่างกันในด้านอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะโดดเด่นของผู้ประกอบการมีระดับสำคัญมากที่จะทำให้การสร้างแบรนด์สินค้า/ บริการติดตลาดและติดปากทั้งลูกค้าและพนักงาน สามารถกระตุ้นให้ลูกค้าที่มีชื่อเสียงใช้สินค้าและบริการเพื่อบอกต่อแบบปากต่อปากอย่างมั่นใจ

6) ความต้องการประสบความสำเร็จ ผู้เรียนควรมีเป้าหมายในการผลิตสินค้า/บริการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นและพยายามที่จะดำเนินงานให้สำเร็จ และให้ผู้เรียนได้สะท้อนผลการดำเนินงานของตนเอง โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากผู้มีประสบการณ์ แหล่งเรียนรู้ของชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ต่าง ๆ และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีองค์ประกอบของการเป็นผู้ประกอบการ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ ไตรภพสกุล และชาคริต พิษยางกูร (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุต่อการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง การมองเห็นโอกาสทางธุรกิจ ความกล้าที่จะเสี่ยง และทัศนคติเชิงบวกต่ออาชีพผู้ประกอบการส่งผลทางบวกต่อการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่

7) ความรู้ด้านการเงิน ครูควรปลูกฝังความมีวินัยทางการเงินให้แก่ผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถบริหารจัดการเงิน โดยครูควรถ่ายทอดให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเรื่องการเงินอย่างครบถ้วน ครูควรให้ผู้เรียนวิเคราะห์การแข่งขันด้านราคาทางการตลาดและผู้เรียนได้ออกแบบและพัฒนาผลผลิต เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า/บริการ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเลิศ ภูริวัชร, สุชาติ ไตรภพสกุล และ ชาคริต พิษยางกูร (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมเกื้อหนุนต่อการสร้างสังคมความเป็นผู้ประกอบการ : กรณีศึกษาประเทศไทย พบว่า ควรส่งเสริมทักษะความรู้และทัศนคติในการเป็นผู้ประกอบการ มีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการบ่มเพาะจิตวิญญาณความเป็นผู้ประกอบการและทักษะเบื้องต้นในการประกอบธุรกิจให้กับเยาวชนไทยตั้งแต่ระดับประถม มัธยมศึกษา และการอบรมความรู้ทักษะการเป็นผู้ประกอบการให้กับประชาชนไทยจำเป็นจะต้องทำอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

8) ความสามารถทางดิจิทัล โรงเรียนควรให้การสนับสนุนจัดหาอุปกรณ์หรือเทคโนโลยีมาใช้ในโรงเรียนอย่างเพียงพอต่อความต้องการ ส่งเสริมสมรรถนะหรือทักษะที่จำเป็นแก่ผู้เรียน และสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับแพลตฟอร์มต่าง ๆ ผู้เรียนควรมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการติดต่อสื่อสาร มีการเผยแพร่ โฆษณา หรือการประชาสัมพันธ์สินค้าในสื่อสังคมออนไลน์ มีสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรญาณี หิรัญสุขโขติ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่สร้างความพลิกผันของนักศึกษาหญิงในระดับปริญญาตรี

ผลการวิจัยพบว่า ด้วยสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเกี่ยวข้องและเป็นส่วนที่ทำให้เกิดการแสดงผลพฤติกรรม และส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงความสนใจในการสร้างธุรกิจบนโลกดิจิทัลเป็นของตนเอง การเข้าถึงแหล่งข้อมูลในการใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่สร้างความพลิกผัน ทำให้มีสมรรถนะที่จำเป็นในการเป็นผู้ประกอบการมีอาชีพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) จากการวิจัยสภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า ความสามารถในการแข่งขัน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น โรงเรียนควรร่วมมือกับชุมชน และองค์กรภายนอก ในการสนับสนุนและเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ ให้การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ ส่งเสริมองค์ความรู้ในการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน ส่งเสริมองค์ความรู้ในการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นผู้ประกอบการแก่ผู้เรียน พร้อมทั้งส่งเสริมความสามารถและทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียน และชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสร้างอาชีพแก่ผู้เรียนได้

2) ผลการวิจัยความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า ด้านที่มีความจำเป็นลำดับแรก คือ ความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้น ครูควรให้ผู้เรียนกำหนดกลยุทธ์และวิธีการแข่งขันที่ชัดเจน เพื่อช่วยสร้างขีดความสามารถ ช่วยให้ผู้เรียนดำเนินงานตามเป้าหมายและตอบสนองความต้องการของตลาดที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องได้

3) แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความเป็นไปได้มากที่สุด คือ ความเป็นตัวของตัวเอง ดังนั้น โรงเรียนจำเป็นต้องให้การสนับสนุนปัจจัยภายในและภายนอกแก่ครู ให้ผู้เรียนมีอิสระในการตัดสินใจ ให้ความมีอิสระในการทำงานอย่างเต็มที่ ส่งเสริมบรรยากาศในการทำงาน และวิธีการกระทำต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของผู้เรียน ครูเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน และสามารถให้คำแนะนำอย่างเป็นกัลยาณมิตร รวมถึงให้ผู้เรียนได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความรู้และความสามารถ

4) ควรนำแนวทางซึ่งเป็นผลการวิจัยไปใช้ปฏิบัติหรือดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรม เพื่อสนับสนุน เสนอแนะแนวทาง ระดมทรัพยากรและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นผู้ประกอบการเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

2) ควรวิจัยพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2561). *ผู้ประกอบการยุคใหม่ ทำอย่างไรจึงจะสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: บริษัทแมจิกเพรส จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education)*. (รายงานวิจัย) กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ชนัญญา สุขสมวัฒน์. (2562). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน : คราวน์ซอร์สซิง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ชัยนาท ชัยมะลิ และสืบชาติ อันทะไชย. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(1), 14-28.
- พรญาณี หิรัญศุภโชติ. (2562). แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ที่ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีที่สร้างความพลักดันของนักศึกษาหญิงในระดับปริญญาตรี. *Veridian E-journal*, 12(4), 384-412.
- วชิระ ขวัญเพชร. (2561). *การจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำในโรงเรียนการศึกษางานสเคราะห์จังหวัดชายแดนภาคใต้*. ใน บทสรุปสำหรับผู้บริหาร: รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรพัฒนาผู้บริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) รุ่นที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- วิเลิศ ภูริวัชร, สุชาติ ไตรภพสกุล และชาคริต พิษณุางกูร. (2558). การศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมเกื้อหนุนต่อการสร้างสังคมความเป็นผู้ประกอบการ: กรณีศึกษาประเทศไทย. *สุทธิปริทัศน์*, 30(95), 92 – 101.
- วิไล พิงผล. (2561). *สมรรถนะทางปัญญาเชิงธุรกิจของผู้ประกอบการยุคใหม่สำหรับ SMEs ไทยเพื่อผลประกอบการธุรกิจในยุคประเทศไทย 4.0*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- สำคัญสุด สีหตุลานนท์. (2560). *ปัจจัยแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการเป็นผู้ประกอบการรุ่นเยาว์ กรณีศึกษา นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. (2564). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2563-2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1*. นครพนม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม. (2561). *รายงานผลการดำเนินโครงการพัฒนาครูและนักเรียนสู่การเป็นผู้ประกอบการใหม่ในสถานศึกษาจังหวัดนครพนม*. นครพนม: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม.
- สุชาติ ไตรภพสกุล และชาคริต พิษณุางกูร. (2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุต่อการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ของประเทศ ไทย. *วารสารบริหารธุรกิจนิต้า*, 7(22), 40 – 60.
- สุธีรา อะทะวงษา. (2556). *คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ และลักษณะของสถานประกอบการที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).
- สุวิญา ชินธนาชูกิจ. (2563). *กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Androutsos, T. and Brinia, V. (2019). *Developing and Piloting a Pedagogy for Teaching Innovation, Collaboration, and Co-Creation in Secondary Education Based on Design Thinking, Digital Transformation, and Entrepreneurship*. Athens University of Economics and Business, 10434 Athens, Greece. Retrieved from file:///C:/Users/ASUS/Downloads/education-09-00113-v2.pdf
- Chaston, I. and Sadler-Smith, E. (2012). Entrepreneurial Cognition, Entrepreneurial Orientation and Firm Capability in the Creative Industries. *British Journal of Management*, 23(3), 415-432.
- Dess, G.G. Lumpkin, G.T. and Taylor, M.L. (2005). *Strategic Management: Text and Cases*. Boston: McGraw-Hill Irwin.
- Krejcie, R.V. & Mogan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Lackeus, M. (2015). *Entrepreneurship in education what, why, when, how*. OECD. Retrieved from https://www.oecd.org/cfe/leed/BGP_Entrepreneurship-in-Education.pdf

- Porfirio, J. (2016). Entrepreneurship in Different Contexts in Cultural and Creative Industries. *Journal of Business Research*, 69(11), 5117–5123.
- Swanson, L.A. (2017). *Entrepreneurship and Innovation*. Toolkit. Pressbook. Retrived from <https://openpress.usask.ca/entrepreneurshipandinnovationtoolkit/>.

**ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่าง
ของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น**
**Factors Affecting Decision-Making on Choosing Grilled-Style Buffet
Restaurants of Consumers in Khon Kaen Province**

ลักขณ โยดแคล้ว

Lagkhano Yodclaew

อาจารย์ประจำหลักสูตรการจัดการกีฬาและเ็นเตอร์เทนเมนต์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อีเมล: Lagkhano.Yod @neu.ac.th

วันที่รับบทความ(Received)	วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
19 ตุลาคม 2564	22 เมษายน 2565	12 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น และ2) เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่นจำแนกตามอายุ รายได้ และอาชีพ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากผู้บริโภคอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างในเขตจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างในเขตจังหวัดขอนแก่น จำนวน 384 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย สถิติเชิงการทดสอบ F-Test หรือ One way ANOVA และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบสเต็ปไวส์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่นมีปัจจัยที่สำคัญ 7 ปัจจัย ประกอบด้วย ความสดใหม่ของอาหาร อุปกรณ์หรือภาชนะที่ใช้ในการบริการสะอาดและสวยงาม ความรวดเร็วในการจัดที่นั่ง ความสะอาดของอาหาร แก้ไขปัญหาของลูกค้า ร้านอาหารมีความสะอาดและมีเวลาเปิด – ปิดร้าน ตามลำดับ 2) ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ รายได้ และอาชีพ โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ผู้บริโภค, การตัดสินใจ, ร้านอาหารแบบบุฟเฟต์

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to analyze the factors affecting decision-making on choosing grilled-style buffet restaurants of consumers in Khon Kaen province and 2) to compare the factors affecting decision-making on choosing grilled-style buffet

restaurants of consumers in Khon Kaen province classified by age, income and occupation by collecting questionnaire from grilled-style buffet consumers in Khon Kaen province. The sample group consisted of 384 grilling puffed consumers in Khon Kaen province. The statistics used to analyze data comprised percentage, mean, F-Test or One way ANOVA and Stepwise Multiple Regression Analysis. The research results were found that: 1) The factors affecting decision-making on choosing grilled-style buffet restaurants of consumers in Khon Kaen province consisted of 7 important factors as follows: 1) the freshness of food, 2) clean and beautiful equipment or utensils, 3) fast seating, 4) food cleanliness, 5) customer problem solving, 6) clean restaurant and 7) shop opening and closing on time. 2) The results of opinion comparison on the factors affecting decision-making on choosing grilled-style buffet restaurants of consumers in Khon Kaen province classified by age, income and occupation as a whole were not significantly different at the .05 level.

Keywords: Consumer, Decision-making, Buffet Restaurant

บทนำ

ธุรกิจร้านอาหารเป็นธุรกิจบริการที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศด้วยมูลค่าหมุนเวียนที่ไม่ต่ำกว่า 4 แสนล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 4.7 ของภาคบริการทั้งหมดของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ในปี 2563 ขยายตัวร้อยละ 1.4 ถึง 2.4 จากปี 2562 จากการลงทุนของผู้ประกอบการ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2563) ธุรกิจร้านอาหารยังคงมีโอกาสเติบโตและทำกำไรได้สูง และมีแนวโน้มเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผสมกับความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจที่เพิ่มขึ้นทุกปี ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้ผู้ประกอบการรายใหม่ เข้าสู่ตลาดธุรกิจร้านอาหารอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีการแข่งขันสูง ผู้ประกอบการจึงควรปรับตัวตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไปไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญกับรสชาติและคุณภาพของอาหาร แต่ยังต้องคำนึงถึงพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภค (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562) ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ ธุรกิจร้านอาหารก็ยิ่งถือว่าเป็นตลาดที่มีความท้าทายสูง โดยโอกาสในความสำเร็จในธุรกิจดังกล่าวยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญ เช่น ช่องทางการทำตลาดที่หลากหลาย การบริหารจัดการต้นทุนและวัตถุดิบของร้าน รวมถึงมาตรฐานของการป้องกันโควิดในทุก ๆ จุดของบริการ ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุดิบ การปรุง การจัดส่ง เพราะสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้บริโภคคงจะเลือกซื้อจากผู้ประกอบการที่ทำเรื่องดังกล่าวได้อย่างน่าเชื่อถือมากกว่า

อาหารมีความจำเป็นต่อร่างกายและการดำรงชีวิตของมนุษย์และเป็นปัจจัย 4 ที่มีความสำคัญมาก การที่เราจะเจริญเติบโต มีสุขภาพที่แข็งแรง จะต้องบริโภคอาหารที่มีประโยชน์และมีความจำเป็นต่อร่างกายได้อย่างเหมาะสมตรงตามหลักโภชนาการ ไม่เช่นนั้นแล้วร่างกายของเราก็จะไม่สมบูรณ์แข็งแรง ส่งผลกระทบต่อระบบต่าง ๆ ในร่างกายทำให้เกิดโรคได้ ในการรับประทานอาหาร นอกจากจะต้องคำนึงถึงพลังงานที่ได้รับแล้ว

ยังจะต้องกินอาหารให้ครบถ้วนทุกประเภท ในสัดส่วนที่เหมาะสม และมีปริมาณที่เพียงพอตามที่ร่างกายต้องการ การบริโภคอาหารของคนไทยในปัจจุบัน เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสภาพสังคม วัฒนธรรม และความเจริญทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้น จากวิถีชีวิตที่เคยรับประทานอาหารทั้งครอบครัวในบ้านปัจจุบัน ก็เปลี่ยนเป็นการเลือกรับประทานอาหารนอกบ้านมากขึ้น เพื่อความสะดวกสบายและความรวดเร็ว ประกอบกับไม่มีเวลาในการประกอบอาหารด้วยตนเอง

บุฟเฟต์ (Buffet) เป็นการให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่มที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในธุรกิจร้านอาหาร โดยที่ลูกค้าสามารถเลือกรับประทานได้ตามสะดวกด้วยการบริการตนเองโดยอาจมีการจำกัดระยะเวลาในการรับประทานอาหารหรือไม่มีการจำกัดระยะเวลา ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของแต่ละร้านค้า และสามารถเลือกรับประทานได้หลากหลายไม่ว่าจะเป็นบุฟเฟต์อาหารญี่ปุ่น บุฟเฟต์เนื้อย่างเกาหลี ที่มีให้เลือกหลากหลายสไตล์ ปัจจุบันความนิยมในการบริโภคอาหารบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดขอนแก่น เห็นได้ชัดจากปริมาณร้านอาหารประเภทปิ้งย่างที่มีมากขึ้นสามารถพบได้ทั่วไปในชุมชนเมือง และนอกเมืองไม่ว่าจะเป็นในห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ทั่วไป มีหลากหลายทั้งผู้ประกอบการรายเล็กไปจนถึงผู้ประกอบการรายใหญ่ที่สนใจเข้ามาเริ่มธุรกิจในตลาดอย่างต่อเนื่อง (ณัฐกฤติ นิธิประภา, 2562) ปี 2564 ธุรกิจร้านอาหารจะได้รับประโยชน์จากนโยบายของภาครัฐที่ให้ความสำคัญไปยังการกระตุ้นการใช้จ่ายของผู้บริโภคในประเทศ แต่สภาพแวดล้อมธุรกิจร้านอาหารยังมีความท้าทายสูงจากความเสี่ยงของโควิด-19 และกำลังซื้อของผู้บริโภคที่ยังอ่อนแอ ซึ่งคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อร้านอาหารแต่ละประเภทในรูปแบบที่ต่างกัน

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น จากผลที่ศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่าง เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มาใช้ บริการให้เกิดความประทับใจและต้องการมาใช้บริการซ้ำ และใช้เป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคเพื่อสร้างความสำเร็จในการประกอบธุรกิจแบบยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่นจำแนกตามอายุ รายได้ และอาชีพ

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ผู้บริโภคอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ผู้บริโภคอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างที่มีรายได้แตกต่างกันมีความคิดต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ผู้บริโภคอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินวิจัย

ประชากร (Population) ได้แก่ ผู้บริโภคอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างในเขตจังหวัดขอนแก่นไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ผู้บริโภคอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างในเขตจังหวัดขอนแก่นจำนวน 384 ราย ซึ่งคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G.cochran (Sincharu, T., 2014) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 โดยวิธีการใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์ข้อมูลและแนวคิดทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล จำแนกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่าง ในเขตจังหวัดขอนแก่น มี 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่จัดหน่วย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านการบริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert Scale) ส่วนที่ 3: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างจำนวน 5 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) สถิติที่ใช้คือการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ F- test หรือ One way ANOVA และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างในเขตจังหวัดขอนแก่นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 384 คน ผลการวิจัยพบว่า เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.40 มีอายุระหว่าง 20–30 ปี คิดเป็นร้อยละ 66.10 ในส่วนของระดับการศึกษา พบว่า สำเร็จการศึกษาระดับ

ปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.70 เมื่อพิจารณาถึงอาชีพ พบว่า เป็นพนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้างมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 51.30 มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.30

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น พบว่า มี 7 ปัจจัย โดยทั้ง 7 ปัจจัยดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 41.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ถดถอยเชิงพหุคูณแบบสเต็ปไวส์ (Stepwise-Multiple Regression Correlation Coefficient) ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
	B	Std. Error	Beta	t	sig
(Constant)	1.262			5.938	.000
1 อุปกรณ์หรือภาชนะที่ใช้ในการบริการ สะอาดและสวยงาม	.164	.044	.208	3.737	.000
2 ความสดใหม่ของอาหาร	.225	.049	.286	4.625	.000
3 มีความรวดเร็วในการจัดที่นั่ง	.136	.035	.168	3.906	.000
4 แก้ไขปัญหาของลูกค้า	.110	.038	.144	2.909	.004
5 ร้านอาหารมีความสะอาด	.106	.041	.141	2.584	.010
6 มีเวลาเปิด - ปิดร้าน	.091	.035	.116	2.598	.010
7 ความสะอาดของอาหาร	-.126	.052	-.148	-2.402	.017

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีอำนาจในการทำนายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น คือ ความสดใหม่ของอาหาร อุปกรณ์หรือภาชนะที่ใช้ในการบริการสะอาดและสวยงาม ความรวดเร็วในการจัดที่นั่ง ความสะอาดของอาหาร แก้ไขปัญหาของลูกค้า ร้านอาหารมีความสะอาด และมีเวลาเปิด - ปิดร้าน ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่าง	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านผลิตภัณฑ์	ระหว่างกลุ่ม	3.030	4	.758	3.426	.009
	ภายในกลุ่ม	83.802	379	.221		
	รวม	86.832	383			
ด้านราคา	ระหว่างกลุ่ม	1.871	4	.468	1.474	.209
	ภายในกลุ่ม	120.235	379	.317		
	รวม	122.106	383			
ด้านสถานที่จัดหน่วย	ระหว่างกลุ่ม	2.098	4	.524	1.908	.108
	ภายในกลุ่ม	104.207	379	.275		
	รวม	106.305	383			
ด้านส่งเสริมการตลาด	ระหว่างกลุ่ม	1.270	4	.318	.971	.424
	ภายในกลุ่ม	123.991	379	.327		
	รวม	125.262	383			
ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	3.861	4	.965	3.567	.007
	ภายในกลุ่ม	102.560	379	.271		
	รวม	106.421	383			
ด้านการบริการ	ระหว่างกลุ่ม	2.071	4	.518	1.940	.103
	ภายในกลุ่ม	101.147	379	.267		
	รวม	103.217	383			
ด้านลักษณะทางกายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	3.960	4	.990	3.988	.004
	ภายในกลุ่ม	94.096	379	.248		
	รวม	98.057	383			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.636	4	.409	1.726	.143
	ภายในกลุ่ม	89.800	379	.237		
	รวม	91.436	383			

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้บริโภคอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างในเขตจังหวัดขอนแก่นที่มีอายุต่างกัน โดยรวมทั้ง 7 ด้าน พบว่า ค่า Sig. มากกว่านัยสำคัญ 0.05 แสดงว่า อายุที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างในเขตจังหวัดขอนแก่นทั้ง 7 ด้านโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามรายได้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่าง	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านผลิตภัณฑ์	ระหว่างกลุ่ม	1.093	4	.273	1.208	.307
	ภายในกลุ่ม	85.739	379	.226		
	รวม	86.832	383			
ด้านราคา	ระหว่างกลุ่ม	5.356	4	1.339	4.346	.002
	ภายในกลุ่ม	116.751	379	.308		
	รวม	122.106	383			
ด้านสถานที่จัดหน่วย	ระหว่างกลุ่ม	6.367	4	1.592	6.036	.000
	ภายในกลุ่ม	99.938	379	.264		
	รวม	106.305	383			
ด้านส่งเสริมการตลาด	ระหว่างกลุ่ม	5.476	4	1.369	4.331	.002
	ภายในกลุ่ม	119.786	379	.316		
	รวม	125.262	383			
ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	4.697	4	1.174	4.375	.002
	ภายในกลุ่ม	101.725	379	.268		
	รวม	106.421	383			
ด้านการบริการ	ระหว่างกลุ่ม	1.962	4	.490	1.836	.121
	ภายในกลุ่ม	101.255	379	.267		
	รวม	103.217	383			
ด้านลักษณะทางกายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	3.701	4	.925	3.717	.006
	ภายในกลุ่ม	94.355	379	.249		
	รวม	98.057	383			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.915	4	.229	.958	.431
	ภายในกลุ่ม	90.521	379	.239		
	รวม	91.436	383			

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามรายได้ พบว่า ผู้บริโภคอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างในเขตจังหวัดขอนแก่นที่มีรายได้ต่างกัน โดยรวมทั้ง 7 ด้าน พบว่า ค่า Sig. มากกว่านัยสำคัญ 0.05 แสดงว่า รายได้ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือก

ร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างในเขตจังหวัดขอนแก่นทั้ง 7 ด้านโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่าง	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านผลิตภัณฑ์	ระหว่างกลุ่ม	2.054	5	.411	1.832	.106
	ภายในกลุ่ม	84.778	378	.224		
	รวม	86.832	383			
ด้านราคา	ระหว่างกลุ่ม	3.661	5	.732	2.337	.041
	ภายในกลุ่ม	118.445	378	.313		
	รวม	122.106	383			
ด้านสถานที่จัดหน่วย	ระหว่างกลุ่ม	4.084	5	.817	3.021	.011
	ภายในกลุ่ม	102.220	378	.270		
	รวม	106.305	383			
ด้านส่งเสริมการตลาด	ระหว่างกลุ่ม	2.280	5	.456	1.402	.223
	ภายในกลุ่ม	122.982	378	.325		
	รวม	125.262	383			
ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	1.050	5	.210	.753	.584
	ภายในกลุ่ม	105.371	378	.279		
	รวม	106.421	383			
ด้านการบริการ	ระหว่างกลุ่ม	1.585	5	.317	1.179	.319
	ภายในกลุ่ม	101.633	378	.269		
	รวม	103.217	383			
ด้านลักษณะทางกายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	.714	5	.143	.554	.735
	ภายในกลุ่ม	97.343	378	.258		
	รวม	98.057	383			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.061	5	.212	.887	.490
	ภายในกลุ่ม	90.375	378	.239		
	รวม	91.436	383			

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้บริโภคอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างในเขตจังหวัดขอนแก่นที่มีอาชีพต่างกัน โดยรวมทั้ง 7 ด้าน พบว่า ค่า Sig. มากกว่า

นัยสำคัญ 0.05 แสดงว่า อาชีพที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างในเขตจังหวัดขอนแก่นทั้ง 7 ด้านโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่นพบว่าปัจจัยที่สำคัญ 7 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) ความสดใหม่ของอาหาร 2) อุปกรณ์หรือภาชนะที่ใช้ในการบริการสะอาดและสวยงาม 3) ความรวดเร็วในการจัดที่นั่ง 4) ความสะอาดของอาหาร 5) แก้ไขปัญหาของลูกค้า 6) ร้านอาหารมีความสะอาด และ 7) มีเวลาเปิด – ปิดร้าน ส่วนผลเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ รายได้ และอาชีพ โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จาก 7 ปัจจัยได้จัดกลุ่มปัจจัยที่สำคัญออกเป็น 5 ด้านที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ความสะอาดของอาหาร และความสดใหม่ของอาหาร ด้านสถานที่ ได้แก่ มีเวลาเปิด – ปิดร้าน ด้านบุคลากร ได้แก่ แก้ไขปัญหาของลูกค้า ด้านบริการ ได้แก่ ความรวดเร็วในการจัดที่นั่ง และด้านลักษณะทางกายภาพ ได้แก่ ร้านอาหารมีความสะอาด และมีอุปกรณ์หรือภาชนะที่ใช้ในการบริการสะอาดและสวยงาม ซึ่งจากข้อที่ค้นพบได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิษฐ์ เชยคำดีดี และชญาภัทร ก่ออารีโย (2561) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารริมชา ประกอบด้วยด้านผลิตภัณฑ์ คือ รสชาติอาหาร ด้านราคามากสุด คือ ราคาเหมาะสมกับคุณภาพ ของอาหาร ด้านสถานที่จัดจำหน่ายมากที่สุด คือ ระยะเวลาเปิด - ปิดร้านฯ ด้านส่งเสริมการตลาด มากสุด คือ การลดราคาอาหารตามเทศกาลต่าง ๆ ด้านบุคลากรมากที่สุด คือ มีความเอาใจใส่และเต็มใจให้บริการลูกค้า ด้านการบริการมากที่สุด คือ มีบริการรับรองโต๊ะล่วงหน้า และด้านลักษณะทางกายภาพมากที่สุด คือ มีแสงสว่างที่เพียงพออากาศเย็นสบายภายในร้าน ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา เสนทอง และคนอื่นๆ (2564) จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลในการเลือกร้านหมูกระทะของนักศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ในหัวข้อ ปริมาณอาหารมีความเหมาะสม เป็นปัจจัยที่มีผลในการเลือกร้านหมูกระทะของนักศึกษามากที่สุด รองลงมา คือปัจจัยด้านราคา คือราคาเหมาะสมกับคุณภาพ ปัจจัยด้านบุคคล คือ พนักงานมีความใส่ใจในการบริการ ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ คือ มีความรวดเร็วในการจัดที่นั่ง ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ ปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาด คือ มีโปรโมชั่นที่น่าสนใจ และปัจจัยที่มีผลในการเลือกร้านหมูกระทะของนักศึกษาน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านช่องทางการจำหน่าย คือ สถานที่ตั้งสะดวกในการเดินทาง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชยา ทองลัมพ์ (2559) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้านอาหารประเภทชาบู ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร กระบวนการและความสะอาด ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาด และปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ สำหรับปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและลักษณะทางกายภาพ และปัจจัยบริการ ส่งถึงบ้าน ไม่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้าน ยังสอดคล้อง

กับงานวิจัยของ Bilog (2017) พบว่า ผู้บริโภคร้านอาหารบุฟเฟต์ในภูมิภาคตาเวา ประเทศฟิลิปปินส์ ให้ความสำคัญด้านความสะอาดเป็นประโยชน์สูงสุดโดยคำนึงถึงคุณลักษณะของร้านอาหารบุฟเฟต์ทั้งสิ้นด้าน ได้แก่ ลักษณะของ อาหาร คุณภาพของอาหาร ราคา และความสะอาด ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาสินี พิพัฒน์พัลลภ, เอก บุญเจือ และ วรวิทย์ วิณิช (2558) ทำการศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในการใช้บริการร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่าง สไตล์ญี่ปุ่นในอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยสำคัญที่มีต่อการบริโภคอาหารบุฟเฟต์ในโรงแรมของ นักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการศึกษาพบว่า 1) ความเร็วในการให้บริการเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด 2) ราคาอาหารบุฟเฟต์ 3) คุณภาพของอาหาร ความรวดเร็วในการชำระเงิน และ 5) ทำเลของสถานที่ตั้งห้องอาหาร ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐศาสตร์ ปัญญาและ และ วัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ (2562) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านกระบวนการ และปัจจัยด้านการสร้างและนำเสนอ ลักษณะทางกายภาพ ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และปัจจัยด้านราคาในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลลดา มงคลวนิช, จักขณา พรายแก้ว และ ปุณณภา กนกวลัยวรรณ (2560) พบว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริโภคอาหารบุฟเฟต์ในโรงแรม ประกอบด้วย ความรวดเร็วในการให้บริการมีความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือ ราคาของอาหารบุฟเฟต์ ประการที่สามคือ คุณภาพของอาหาร ประการที่สี่คือ ความรวดเร็วในการชำระเงินและบรรยากาศภายในห้องอาหารตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ มีดังนี้

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกร้านอาหารแบบบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่าง ผู้ประกอบการร้านอาหารประเภทปิ้งย่าง สามารถนำข้อมูลมาวางแผนการตลาดได้ดังนี้ 1) อาหารต้องมีความสดใหม่ 2) อุปกรณ์หรือภาชนะที่ใช้ในการบริการสะอาดและสวยงาม 3) มีความรวดเร็วในการจัดที่นั่ง 4) อาหารต้องสะอาด 5) แก้ไขปัญหาของลูกค้าได้ทันทั่วทั้งที่ 6) ร้านอาหารต้องมีความสะอาด และ 7) ต้องมีเวลาเปิด – ปิดร้านที่ชัดเจน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มาใช้ บริการให้เกิดความประทับใจ และต้องการมาใช้บริการซ้ำ

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาธุรกิจ. (2562). ธุรกิจร้านอาหารบิฟเฟต์วิเคราะห์ธุรกิจ. สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2564, จาก https://www.dbd.go.th/download/document_file/Statistic/2562/T26/T26_201902.pdf.
ชลลดา มงคลวนิช, จักขณา พรายแก้ว และ ปุณณภา กนกวลัยวรรณ. (2560). ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริโภคอาหารบุฟเฟต์ในโรงแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย. *วารสารกระแสนวัตกรรม*, 18(33), 81-95.

- ณัฐกฤติ นิธิประภา. (2562). *สถานการณ์และแนวโน้มธุรกิจปี 2562*. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2564, จาก https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20190328081528.pdf.
- ณัฐศาสตร์ ปัญญานะ และวัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการอาหารตามสั่งแบบจัดส่ง. *วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 11(1), 53-66.
- ปัทมา เสนทอง ,กิตติ สุวรรณโณ , ชิน ศรีมัลลานนท์ ,ฐิตาพร มณีคง ,ธนกร ชูกระชั้น , มานิตา โชติวงศ์ ,รุ่งจิรา สุขแปะเจ้า , วัชรียวนนเศษ และ นัฐลิกา เฟ่งรักษ์ .(2564). ที่มีผลในการเลือกร้านหมูกระทะบุฟเฟต์และปัจจัยสภาพแวดล้อมในร้านหมูกระทะบุฟเฟต์ที่มีผลต่อสุขภาพของนักศึกษา. *มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตสุราษฎร์ธานี. วารสารวิจัย มข. (ฉบับบัณฑิตศึกษา)*, 21(1), 180-192.
- วิทยา ทองลัพท์. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ ร้านอาหารประเภทชาบูของผู้ใช้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).*
- วิลาสินี พิพัฒน์พัลลภ, เอก บุญเจือ และ วรัท วินิจ. (2558). พฤติกรรมผู้บริโภคในการใช้บริการร้านอาหารบุฟเฟต์ปิ้งย่าง สไตล์ญี่ปุ่นในอำเภอเมืองเชียงใหม่. *CMU Journal of Business*, 1(4), 212–288.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2563). ปี 2563 ธุรกิจร้านอาหารเผชิญกับโจทย์ท้าทายสูง และรูปแบบการแข่งขันที่เปลี่ยนไป คาดมีมูลค่า 4.37 – 4.41 แสนล้านบาท. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://kasikomresearch.com/th/analysis/k-econ/business/Pages/z3067.aspx>.
- อกนิษฐ์ เขยคำดีดี และชญาภัทร ก่ออารีโย. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารริมชายหาดอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 5(1), 39-58.
- Bilog, D. Z. (2017). Investigating Consumer Preferences in Selecting Buffet Restaurants in Davao Region, Philippines. *Journal of Administrative and Business Studies*, 3(5), 221–233.
- Sincharu, T. (2014). Research and analysis of statistical data with SPSS and AMOS (15th ed.). Bangkok: Business R&D.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัย: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเชิงแส
อำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา

People's Participation in Flood Management: Case Study in
Choeng Sae Subdistrict Municipality, Krasae Sin District, Songkhla Province

ศิริเมอร ยงพานิช

Sirem-on Yongpanich

นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

อีเมล: siremon26@gmail.com

วันที่รับบทความ(Received)

25 ธันวาคม 2564

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)

5 มีนาคม 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

6 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัยกับเทศบาลตำบลเชิงแส อำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา รวมทั้งผลลัพธ์จากการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยและแนวทางการจัดการอุทกภัยที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงแส เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอุทกภัยในเขตเทศบาลตำบลเชิงแส และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยอยู่ในลักษณะร่วมมือกันระหว่างประชาชนกับเทศบาล โดยประชาชนทำหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูล เสนอความคิดเห็น และร่วมจัดการปัญหากับเทศบาล (2) ผลลัพธ์จากการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยส่งผลให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ ขณะที่เทศบาลสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามาจัดการปัญหาอุทกภัยด้วยตนเอง ทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจและมีความสัมพันธ์ในลักษณะพึ่งพาอาศัยกันเพื่อร่วมจัดการปัญหาอุทกภัย และ (3) แนวทางการจัดการอุทกภัยที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงแส พบว่าเทศบาลต้องสร้างความตระหนักให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม และสร้างความเป็นพลเมืองที่มีขีดความสามารถในการจัดการอุทกภัยด้วยตนเอง

คำสำคัญ: อุทกภัย, การจัดการอุทกภัย, การมีส่วนร่วม

ABSTRACT

This research aims to study people's participation patterns in flood management with Choeng Sae subdistrict municipality, Krasae Sin district, Songkhla province. As well as the results of participation in flood management and flood management development guidelines in the context of Choeng Sae subdistrict municipality. It's qualitative research. The data collection was studied through documentary research and semi-structured interview. The researcher used in-depth interview with key informants related to flood management in Choeng Sae subdistrict municipality and analyzed the data content analysis.

The results showed that (1) the pattern of participation was like collaboration between people and municipality. (2) The results of participation in flood management resulted in people feeling ownership of the area. The municipality encourages people to take over flooding on their own. As the result, people have trusted and relied on each other to manage floods and (3) Guidelines for developing flood management in the context of Choeng Sae subdistrict municipality. It found that municipality needs to raise awareness of the importance of participation and create citizenship with the capacity to manage floods on their own.

Keywords: Flood, Flood Management, Participation

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีจุดมุ่งหมายให้ประชาชนทำหน้าที่เป็นผู้จัดการปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกระทำของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560, 2560) อีกด้านหนึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติ เนื่องจากการก่อตัวของภัยพิบัติเกิดขึ้นจากการกระทำของธรรมชาติที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชาชน ซึ่งประเทศไทยต้องเผชิญกับอุทกภัยซึ่งเป็นภัยพิบัติทางธรรมชาติมาโดยตลอด อีกทั้งอุทกภัยมีลักษณะสำคัญในแง่ที่การก่อตัวของสถานการณ์สามารถทวีความรุนแรงและผลกระทบ หากประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยไม่มีขีดความสามารถในการเตรียมความพร้อมรับมือและบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ขณะเดียวกันแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558 สนับสนุนให้รัฐนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติตามแนวทางการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน เพื่อให้ประชาชนสามารถเตรียมความพร้อมรับมือและบรรเทาผลกระทบในเบื้องต้น (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2558)

จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดหนึ่งที่เผชิญกับอุทกภัยเป็นประจำทุกปี หากแต่ความรุนแรงและการคงอยู่ของสถานการณ์มีความแตกต่างกันตามบริบทและลักษณะอุทกภัยที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ ซึ่งพื้นที่คาบสมุทรสติงพระเป็นพื้นที่หนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย เนื่องจากลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มอยู่ติดกับทะเลสาบสงขลา เมื่อเกิดฝนตกหนักส่งผลให้พื้นที่คาบสมุทรสติงพระต้องรับมลน้ำที่มาจากในพื้นที่และจากพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ บางส่วนของจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดสงขลา และจังหวัดพัทลุง นอกจากนี้ทะเลสาบสงขลาประสบปัญหาความตื้นเขินทำให้ไม่สามารถระบายน้ำลงสู่อ่าวไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเหตุให้พื้นที่คาบสมุทรสติงพระกลายเป็นพื้นที่รองรับน้ำและมีน้ำท่วมขังเป็นระยะเวลาหลายเดือน ซึ่งอุทกภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่คาบสมุทรสติงพระครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอรโนด อำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอสติงพระ และอำเภอลิงหนคร

เทศบาลตำบลเชิงแสเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในความรับผิดชอบของอำเภอกระแสสินธุ์ และมีพื้นที่อยู่ทางทิศตะวันตกของทะเลสาบสงขลา จากลักษณะทางกายภาพทำให้พื้นที่เทศบาลตำบลเชิงแสต้องประสบปัญหาอุทกภัยเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้ความรุนแรงและผลกระทบของสถานการณ์ถูกกำหนดด้วยมลน้ำที่ไหลเข้าสู่พื้นที่ แม้ว่าพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงแสมีประสบการณ์ในการเผชิญกับอุทกภัยเป็นประจำทุกปี แต่พื้นที่เทศบาลตำบลเชิงแสกลับต้องเผชิญเหตุการณ์อุทกภัยในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2559 ที่มีความผิดปกติจากเหตุการณ์อุทกภัยในหัวเวลายื่น เนื่องจากสถานการณ์ได้ทวีความรุนแรงในช่วงปลายเดือนธันวาคมจากฝนที่ตกหนักเต็มพื้นที่อำเภอกระแสสินธุ์ ประกอบกับปัญหาความตื้นเขินของทะเลสาบสงขลาทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไม่สามารถผลักดันน้ำลงสู่อ่าวไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเหตุให้สถานการณ์อุทกภัยในพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงแสคงอยู่ถึงกลางเดือนมกราคม พ.ศ. 2560 (สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสงขลา, 2560)

พื้นที่เทศบาลตำบลเชิงแสต้องประสบอุทกภัยเป็นระยะเวลาหลายเดือน ทำให้เทศบาลตระหนักว่าตนเองไม่สามารถจัดการปัญหาอุทกภัยให้ประสบผลสำเร็จเพียงหน่วยงานเดียว ประกอบกับการเกิดอุทกภัยสามารถขยายขอบเขตครอบคลุมพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว หากเทศบาลไม่สามารถเข้าสู่พื้นที่เพื่อให้ความช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็วย่อมส่งผลให้เกิดความเสียหายและผลกระทบเพิ่มขึ้น ทำให้การจัดการอุทกภัยต้องให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชนซึ่งเป็นผู้เผชิญกับสถานการณ์เป็นลำดับแรก เนื่องจากประชาชนเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทแวดล้อม รวมทั้งความเสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยในพื้นที่ของตนเป็นอย่างดี (ดุขฎิ อายุวัฒน์, ปนัดดา ภูเจริญศิลป์, และวณิชชา ณรงค์ชัย, 2559) อีกทั้งการนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาอุทกภัยสามารถนำไปสู่การเตรียมความพร้อมรับมือ และวางแผนบริหารจัดการปัญหาเพื่อลดผลกระทบแทนการรอรับความช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว

ด้วยเหตุนี้การจัดการอุทกภัยในพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงแสจึงเน้นย้ำการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อทำหน้าที่จัดการอุทกภัย นอกจากนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีหุ้นส่วนกับเทศบาลย่อมส่งผลให้การจัดการอุทกภัยประสบผลสำเร็จ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยของประชาชน รวมทั้งผลลัพธ์จากการมีส่วนร่วมของประชาชนกับเทศบาลตำบลเชิงแสใน

การจัดการอุทกภัย และนำไปสู่แนวทางการจัดการอุทกภัยที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่เทศบาลตำบล
เชิงแส

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยของประชาชนกับเทศบาลตำบลเชิงแส
อำเภอกระแสนธุ์ จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาผลลัพธ์จากการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยของประชาชนกับเทศบาลตำบลเชิงแส
อำเภอกระแสนธุ์ จังหวัดสงขลา
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการอุทกภัยที่สอดคล้องกับบริบทของเทศบาลตำบลเชิงแส
อำเภอกระแสนธุ์ จังหวัดสงขลา

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทความนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัยร่วมกับองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น โดยอาศัยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปกครองแบบมีส่วนร่วม
ความเป็นพลเมือง และการจัดการอุทกภัยโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แนวคิดการจัดการปกครองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance)

การจัดการปกครองแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการจัดการกิจการสาธารณะ ที่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นเปิดพื้นที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การดำเนินงานดังกล่าวอยู่บนฐานของ
การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อวางแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับบริบทแวดล้อม สภาพปัญหา และ
ความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องนำประสบการณ์ ความรู้
ขีดความสามารถของประชาชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการปัญหา เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและ
ความไว้วางใจต่อการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Chhotray & Stoker, 2009) กล่าวได้ว่า
ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนไม่ได้อยู่ในลักษณะการควบคุมสั่งการ แต่ทั้งสอง
ฝ่ายต้องพึ่งพาอาศัยกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และแนวทางจัดการปัญหา อีกด้านหนึ่งการจัดการ
ปกครองแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการดำเนินงานที่พัฒนาขีดความสามารถของประชาชนไปสู่ความเป็น
พลเมืองที่เห็นว่าตนเองเป็นเจ้าของปัญหา และสามารถจัดการปัญหาด้วยตนเองโดยอาศัยประสบการณ์และ
ความรู้ของตนมาปรับใช้ในการดำเนินงาน

แนวคิดความเป็นพลเมือง (Citizenship)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานระดับพื้นที่ที่จึงเข้าใจปัญหาและรับรู้ความต้องการของ
ประชาชนเป็นอย่างดี ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดบริการสาธารณะเพื่อ
ตอบสนองต่อประชาชน ขณะเดียวกันความสำเร็จในการจัดบริการสาธารณะระดับท้องถิ่นต้องอาศัยการมี
ส่วนร่วมของประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเป็นผู้เอื้ออำนวยสนับสนุน

การมีส่วนร่วม ตลอดจนเปลี่ยนมุมมองจากเดิมที่มองว่าประชาชนเป็นเพียงลูกค้าที่รอรับบริการสาธารณะจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไปสู่การตระหนักว่าประชาชนเป็นพลเมืองที่มีความสามารถในการจัดการปัญหาด้วยตนเอง (Denhardt & Denhardt, 2007)

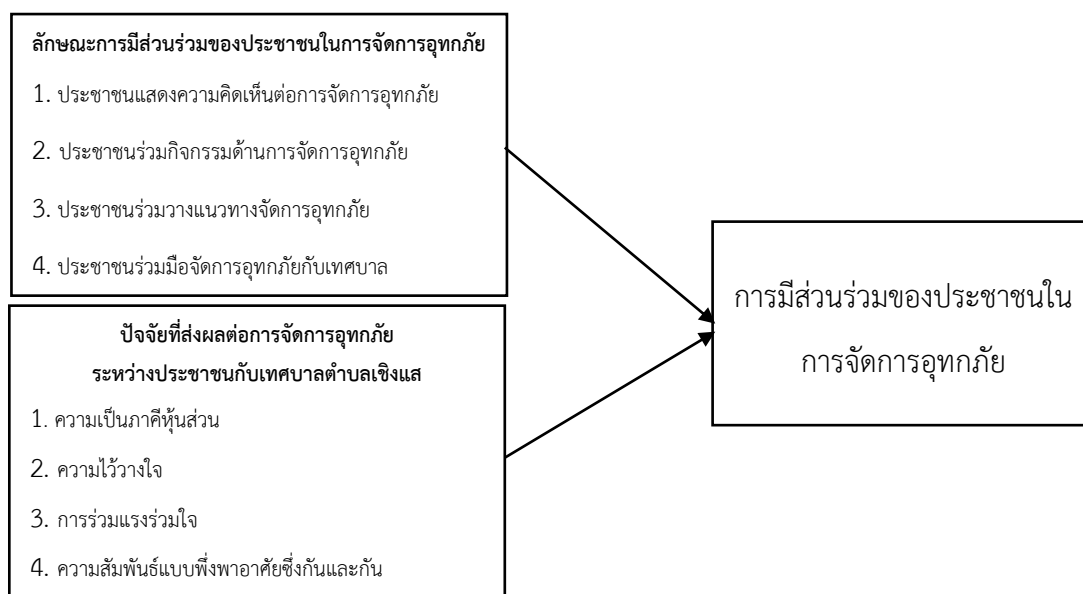
ความเป็นพลเมืองเกี่ยวข้องกับการให้อำนาจ (Empowerment) ในแง่การสร้างความเป็นภาคีหุ้นส่วน (Partnership) ที่มีความกระตือรือร้นเข้ามาร่วมจัดการปัญหาในฐานะเจ้าของพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่มุ่งหวัง (Saito, 2008) ขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้างพื้นที่การมีส่วนร่วมกับประชาชนเพื่อให้ประชาชนมีสิทธิกำหนดวิถีชีวิตของตนเอง

แนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Disaster Risk Management: CBDRM)

แนวคิดการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานเป็นแนวคิดการจัดการภัยพิบัติที่สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการปกครองแบบมีส่วนร่วมและความเป็นพลเมือง เนื่องจากภัยพิบัติเป็นปัญหาที่เริ่มต้นในระดับท้องถิ่นก่อนขยายความเสียหายและผลกระทบไปสู่พื้นที่อื่น ด้วยเหตุนี้การจัดการปัญหาภัยพิบัติต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน ทั้งนี้ประชาชนถือเป็นผู้มีประสบการณ์ในการเผชิญกับภัยพิบัติจึงมีความรู้ที่สามารถจัดการปัญหาด้วยตนเองในเบื้องต้น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้อำนาจแก่ประชาชนเพื่อเป็นภาคีหุ้นส่วนในการจัดการภัยพิบัติร่วมกัน และสามารถอยู่ร่วมกับภัยพิบัติได้อย่างปลอดภัย (Pribadi et al., 2011)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัย: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเชิงแส อำเภอกะสั่น จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอุทกภัยในเขตเทศบาลตำบลเชิงแส อำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา รวมจำนวน 15 คน โดยจำแนกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็น 2 ระดับ ได้แก่ 1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญระดับภูมิภาค ประกอบด้วย ผู้แทนสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสงขลา ผู้แทนสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสงขลา สาธารณชน และผู้แทนอำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา และ 2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย ผู้แทนเทศบาลตำบลเชิงแส และผู้แทนประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเชิงแส

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้องกับการจัดการปกครองแบบมีส่วนร่วม ความเป็นพลเมือง และการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและสังเคราะห์เป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ด้วยคำถามปลายเปิดเพื่อรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้แบบสัมภาษณ์ที่ใช้คำถามปลายเปิดมีความยืดหยุ่น ทำให้ผู้วิจัยสามารถปรับเปลี่ยนถ้อยคำ และลำดับคำถามได้ตามบริบทของสถานการณ์

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากหลากหลายระดับเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความเชื่อมโยงสอดคล้องกัน ร่วมกับการตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกพร้อมทั้งศึกษาแหล่งข้อมูลจากเอกสารประกอบ เพื่อให้ข้อค้นพบที่ได้ตรงกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้น (สุรางค์ จันทวานิช, 2561)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มา โดยการจำแนกข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงสอดคล้องของเนื้อหา และเรียบเรียงอย่างเป็นระบบเพื่อนำเข้าสู่ประเด็นเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด และนำเสนอในรูปแบบการอธิบายเชิงพรรณนาที่ได้จากผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัยกับเทศบาลตำบลเชิงแส ผลลัพธ์จากการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัย รวมทั้งแนวทางการจัดการอุทกภัยที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงแส ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัยกับเทศบาลตำบลเชิงแส

พบว่าประชาชนต้องการให้ตนเองและชุมชนปลอดภัยจากสถานการณ์ ประชาชนจึงพยายามหาแนวทางการจัดการอุทกภัยด้วยตนเอง นอกจากนี้การเข้าสู่พื้นที่ประสบภัยที่มีความล่าช้าทำให้เทศบาลผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการปัญหา โดยให้ประชาชนร่วมฝึกอบรมจิตอาสาภัยพิบัติและโครงการเสริมสร้างศักยภาพด้านการจัดการสาธารณภัยของชุมชนร่วมกับเทศบาลและสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสงขลา สาขาระนอง เพื่อให้ตัวแทนชุมชนที่เข้าฝึกอบรมนำความรู้ไปเผยแพร่ให้กับคนในชุมชนให้มีความรู้ในการปฏิบัติตัวให้ปลอดภัยจากสถานการณ์ ขณะเดียวกันผู้เข้ารับการฝึกอบรมสามารถช่วยเหลือคนในชุมชนให้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์น้อยที่สุด ดังคำสัมภาษณ์บางส่วนของผู้แทนระดับภูมิภาค ดังนี้

“เป้าหมายหลักของเราคือให้ชุมชนเป็นผู้จัดการภัยก่อนที่หน่วยงานจะเข้าช่วยเหลือ ให้ชุมชนเป็นคนสำรวจ วิเคราะห์พื้นที่ตัวเองว่ามีความเสี่ยงอะไรบ้าง และตั้งคณะทำงานตามความถนัดของตนเอง”

“เราทำ CBDRM ให้ชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ ส่วนจิตอาสาภัยพิบัติ เราอบรมเพื่อให้เขาทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ตัวเอง”

นอกจากการฝึกอบรมด้านการจัดการสาธารณภัย ประชาชนรับรู้จากประสบการณ์ของตนเองว่าพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงแสต้องประสบอุทกภัยเป็นประจำทุกปี ทำให้ตัวแทนชุมชนต้องเข้ามาร่วมวางแผนรับมือสถานการณ์กับเทศบาล ซึ่งเทศบาลเห็นว่าการเข้ามาร่วมพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นเพื่อจัดการปัญหาอุทกภัยเทศบาลทำให้ประชาชนสามารถแก้ไขปัญหาด้วยความรู้และขีดความสามารถของตนเอง เพราะประชาชนเข้าใจและรับรู้ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงใดที่ทำให้เกิดอุทกภัย หรือส่งผลให้สถานการณ์มีความรุนแรงและผลกระทบเพิ่มขึ้น ดังคำสัมภาษณ์บางส่วนของผู้แทนระดับท้องถิ่น ดังนี้

“ในเรื่องของน้ำท่วม ประชาชนเขามีส่วนร่วมโดยปกติธรรมดาอยู่แล้ว ชุมชนจะเตรียมความพร้อมในเบื้องต้นก่อนที่จะเกิดน้ำท่วม อย่างสำรวจพื้นที่เสี่ยงภัย กลุ่มประมงบางเพื่อจัดทำข้อมูลและแผนของชุมชน โดยชุมชนกับท้องถิ่นจะทำแผนร่วมกัน การเข้ามามีส่วนร่วมกันทำให้ชุมชนรู้ว่าตัวเองต้องแก้ปัญหาแบบไหน ไม่ใช่รอแค่ท้องถิ่นช่วยเหลืออย่างเดียว”

ขณะเดียวกันเทศบาลพยายามให้ประชาชนเป็นผู้เตรียมความพร้อมในพื้นที่เพื่อจัดการปัญหาด้วยตนเอง เช่น การเฝ้าระวังระดับน้ำและแจ้งให้ผู้นำชุมชนนำข้อมูลประสานมาที่เทศบาลเพื่อประสานไปยังหน่วยงานระดับภูมิภาค หรือช่วยกันขุดลอกคูคลองในชุมชนเพื่อให้สามารถระบายได้อย่างรวดเร็วเมื่อเกิดฝนตกในพื้นที่ ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าว ประชาชนจะทำงานร่วมกับเทศบาลและหน่วยงานอื่นในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีทรัพยากรและอำนาจหน้าที่ในการจัดการสาธารณภัยตามที่กฎหมายกำหนด

ผลลัพธ์จากการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยของประชาชนกับเทศบาลตำบลเชิงแส

จากการศึกษาสามารถจำแนกผลลัพธ์จากการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยของประชาชนกับเทศบาลตำบลเชิงแส ตามประเด็น ดังนี้

1. ผลจากการมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ที่มีความเข้าใจและรับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ นอกจากนี้พื้นที่เทศบาลประสบอุทกภัยเป็นประจำทุกปี ประกอบกับอุทกภัยที่เกิดขึ้นเป็นลักษณะน้ำท่วมขังที่มีระยะเวลาหลายเดือน ประชาชนต้องหาแนวทางการจัดการปัญหาให้ตนเองและชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับอุทกภัยโดยเกิดผลกระทบน้อยที่สุด ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการอุทกภัยกับเทศบาล ซึ่งการมีส่วนร่วมทำให้ประชาชนสามารถร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมจัดการปัญหาโดยอาศัยประสบการณ์ รวมทั้งสามารถแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการจัดการอุทกภัยที่สอดคล้องกับความเป็นจริง ดังคำสัมภาษณ์บางส่วนของผู้แทนระดับท้องถิ่น ดังนี้

“การที่เราเข้ามาพูดคุย ทำงานร่วมกับเทศบาล ทำให้เรามองเห็นปัญหา และสามารถแก้ปัญหาด้วยตัวเอง มันก็ดีกว่าการที่เราขอให้หน่วยงานราชการเข้ามาแก้ปัญหาให้ เพราะเขาไม่เข้าใจปัญหาเหมือนเรา แต่การที่เราทำเอง เราจะรู้ข้อมูลพื้นที่ จุดเสี่ยง จุดที่น้ำท่วมขังเป็นเวลานาน และปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละชุมชน พอเรามีข้อมูลตรงนี้ เราก็สามารถเตรียมพร้อมด้วยตัวเองในบางส่วนก็ทำให้พื้นที่ได้รับความช่วยเหลือเร็วขึ้น”

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยส่งผลให้เกิดความเป็นภาคีหุ้นส่วนระหว่างประชาชนกับเทศบาลตำบลเชิงแส ทำให้เทศบาลต้องปรับเปลี่ยนบทบาทไปสู่การเอื้ออำนวยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยเทศบาลตำบลเชิงแสทำหน้าที่เป็นผู้รับฟังมุมมอง ข้อเสนอ และความคิดเห็น ซึ่งการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม ทำให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจต่อการจัดการปัญหาอุทกภัยของเทศบาล เนื่องจากประชาชนรับรู้ว่าการที่เทศบาลไม่ได้เพิกเฉยต่อข้อมูล ความคิดเห็น หรือแนวทางการจัดการปัญหาที่ประชาชนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจกับเทศบาล ตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการปัญหาในพื้นที่ด้วยขีดความสามารถของตนเอง ดังคำสัมภาษณ์บางส่วนของผู้แทนระดับท้องถิ่น ดังนี้

“เราจะทำงานร่วมกันทั้งท้องถิ่นและชุมชน แกนนำชุมชนจะมานั่งคุยกับเทศบาล มาทำงาน ทำแผนร่วมกัน และช่วยกันลงสำรวจพื้นที่จริงๆเลยว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่มีอะไรบ้าง มีจุดไหนที่น้ำท่วมบ้าง สาเหตุ น้ำท่วมเกิดจากอะไร และเราจะแก้ไขได้อย่างไร มันเลยทำให้เราได้บูรณาการการทำงานร่วมกัน”

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้ความสัมพันธ์ของประชาชนกับเทศบาลอยู่ในลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เนื่องจากเทศบาลรับรู้ว่าการที่ประชาชนมีประสบการณ์ในการเผชิญสถานการณ์ เทศบาลจึงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนและร่วมบรรเทาผลกระทบในเบื้องต้นก่อนที่หน่วยงานภาครัฐจะเข้ามาช่วยเหลือ ขณะที่ประชาชนจะพึ่งพาความช่วยเหลือจากเทศบาลในเรื่องที่เกินขีดความสามารถของตน ดังคำสัมภาษณ์บางส่วนของผู้แทนระดับท้องถิ่น ดังนี้

“เราใช้ระบบการทำงานแบบเดียวกัน เราทำงานเป็นทีม ก่อนภัยมาก็นัดประชุมวางแผนร่วมกัน ระหว่างกันนั้น ชุมชน เทศบาล เสร็จแล้วก็มอบหมายให้ใครทำอะไร ถ้ามีปัญหาติดขัดอะไร เราก็จะประสานกับเทศบาล เพราะเขาอยู่ใกล้ชิดกับเรา ถ้าเทศบาลเขาแก้ปัญหาไม่ได้ เขาก็จะประสานไปที่อำเภอหรือหน่วยงานข้างนอกที่เขามีความพร้อมให้เข้ามาช่วยเหลือ”

“ความจริงเทศบาลจะเป็นผู้สนับสนุนการทำงานของชุมชน ชุมชนจะช่วยเหลือกันเอง เพราะว่าเวลาน้ำท่วม การเดินทางลำบากจากที่เคยใช้เวลาไม่กี่นาที อาจต้องใช้เวลาเป็นชั่วโมง เราเลยเน้นให้ชุมชนดูแล

กันเอง เขาก็จะแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ ส่วนชาวบ้านเขาก็เตรียมตัวในส่วนของตัวเองทั้งเรื่องอาหาร ขนย้ายสิ่งของ หรือเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร”

แนวทางพัฒนาการจัดการอุทกภัยที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงแส

ผลการศึกษาพบว่าอุทกภัยสามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเกิดสถานการณ์ ตลอดจนไม่สามารถคาดการณ์ความรุนแรงและผลกระทบของสถานการณ์ได้อย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้เทศบาลตำบลเชิงแสจำเป็นต้องพัฒนาแนวทางการจัดการอุทกภัยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากผลการศึกษาสามารถสรุปแนวทางการจัดการอุทกภัยที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงแส ดังนี้

1. เทศบาลตำบลเชิงแสและประชาชนรับรู้ร่วมกันว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยสามารถลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นต่อพื้นที่ แม้ว่าสถานการณ์จะสิ้นสุดลง แต่เทศบาลต้องสร้างความตระหนักให้ประชาชนเห็นว่าอุทกภัยเป็นปัญหาร้ายพิบัติที่อยู่ใกล้ตัว เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาอุทกภัยอย่างต่อเนื่อง ดังคำสัมภาษณ์บางส่วนของผู้แทนระดับท้องถิ่น ดังนี้

“ทุกฝ่ายมีความเข้าใจตรงกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้ปฏิบัติงาน และชาวบ้านมีความตระหนักในการรับรู้ปัญหา เพราะเรามีการเตรียมพร้อมก่อนเกิดภัย พอเกิดภัยเราก็กำเนินงานไปได้ตามแผนงานทำให้เราไม่ค่อยมีปัญหาติดขัด เพราะมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า ในส่วนของชุมชน ชาวบ้านสามารถไปขอความช่วยเหลือหรือปรึกษาได้ถูกจุดถูกที่ ทำให้การทำงานเป็นระบบ เกิดความเสียหายน้อย”

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในลักษณะการเตรียมความพร้อมซึ่งเป็นขั้นตอนก่อนเกิดอุทกภัย แต่เมื่อมวลน้ำไหลเข้าสู่พื้นที่ บทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบหลักในการจัดการปัญหาอยู่ที่เทศบาลตำบลเชิงแสและหน่วยงานระดับภูมิภาค ดังคำสัมภาษณ์บางส่วนของผู้แทนระดับภูมิภาคและผู้แทนระดับท้องถิ่น ดังนี้

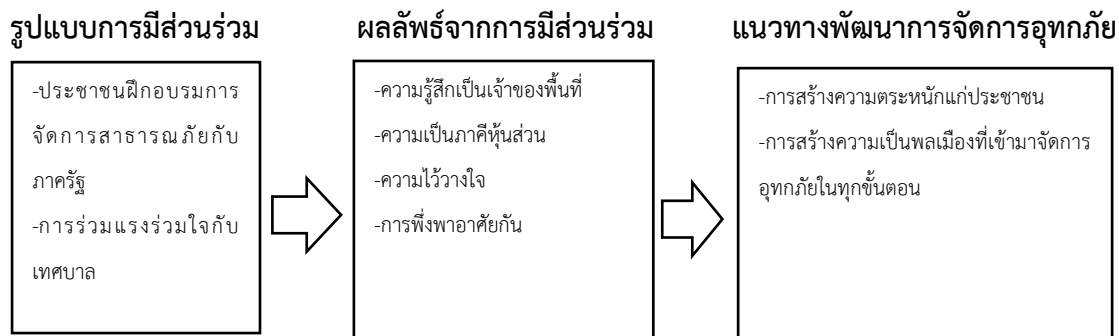
“พอน้ำท่วมแล้ว ต่างคนต่างโดนหมด บทบาทภาคประชาชนจะมีน้อยมาก บทบาทของประชาชนจริงๆจะอยู่ก่อนน้ำท่วม เช่น ขุดลอกคูคลอง ฝักซ่อมแผน แต่ถ้าเกิดภัย ประชาชนจะเข้ามาช่วยงานของท้องถิ่นมากกว่า เช่น ตั้งโรงครัวทำอาหารแจกชุมชน อพยพคนออกจากพื้นที่”

“บทบาทของประชาชนจะอยู่ที่การเตรียมพร้อม ซึ่งเขาจะทำงานร่วมกับเทศบาล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แต่ถ้าน้ำท่วมพื้นที่แล้ว เราทำอะไรไม่ได้เพราะมันท่วมจนกลายเป็นทะเล มันก็เกินความสามารถของชุมชนหรือเทศบาล ตรงนี้เทศบาลต้องประสานไปที่หน่วยงานอื่นให้เข้ามาช่วยเหลือ”

อย่างไรก็ตามการจัดการอุทกภัยที่มีความยั่งยืนต้องให้ความสำคัญกับประชาชนซึ่งเป็นผู้เผชิญกับสถานการณ์เป็นลำดับแรก ด้วยเหตุนี้เทศบาลตำบลเชิงแสจำเป็นต้องสร้างความเป็นพลเมืองที่มีขีดความสามารถในการจัดการอุทกภัย ซึ่งความเป็นพลเมืองต้องนำไปสู่ความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ที่ต้องการเข้ามาจัดการปัญหาอุทกภัยด้วยตนเองในทุกขั้นตอน เพื่อให้ตนเองและชุมชนอยู่ร่วมกับสถานการณ์ได้อย่างปลอดภัย

จากผลการวิจัยข้างต้น สามารถเขียนแผนภาพเพื่ออธิบายรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยของประชาชน ผลลัพธ์จากการมีส่วนร่วม และแนวทางพัฒนาการจัดการอุทกภัยที่สอดคล้องกับบริบท

พื้นที่เทศบาลตำบลเชิงแสที่เชื่อมโยงไปสู่การมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยระหว่างประชาชนกับเทศบาล ดังนี้

ภาพที่ 2 การอธิบายรูปแบบการมีส่วนร่วม ผลลัพธ์จากการมีส่วนร่วม และแนวทางพัฒนาการจัดการอุทกภัยที่เชื่อมโยงไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัยกับเทศบาลตำบลเชิงแส

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัย: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเชิงแส อำเภอกะสั่น จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัยกับเทศบาลตำบลเชิงแส

อุทกภัยถือเป็นปัญหายภัยพิบัติสำคัญที่เกิดขึ้นในพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงแส ประกอบกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีระยะเวลาหลายเดือนทำให้ประชาชนต้องการความปลอดภัยด้านชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัย ซึ่งการมีส่วนร่วมมุ่งหวังให้เกิดการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือและบรรเทาผลกระทบด้วยตนเองในเบื้องต้น สอดคล้องกับ Perwaiz, Sinsupan, and Murphy (2015) ที่กล่าวว่า การจัดการอุทกภัยมุ่งหวังให้ประชาชนสามารถกลับมาดำเนินชีวิตได้ตามปกติโดยเร็ว ดังนั้นประชาชนจึงควรเป็นผู้ตัดสินใจและจัดการอุทกภัยด้วยตนเอง ซึ่งการนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทำให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือตนเองในเบื้องต้น และไม่ต้องรอรับความช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว

รูปแบบการมีส่วนร่วมอยู่ในลักษณะการร่วมแรงร่วมใจระหว่างประชาชนกับเทศบาลตำบลเชิงแส โดยเทศบาลมุ่งหวังให้ประชาชนสามารถเป็นผู้เตรียมความพร้อมเพื่อรับมือและบรรเทาผลกระทบด้วยตนเอง แทนการรอความช่วยเหลือจากเทศบาลหรือหน่วยงานระดับภูมิภาคเพียงอย่างเดียว ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินการจัดการอุทกภัยผ่านทางกิจกรรมต่างๆ ที่เทศบาลและหน่วยงานระดับภูมิภาคจัดทำขึ้น อาทิ การฝึกอบรมด้านการจัดการสาธารณภัย การจัดทำแผนรับมือ การร่วมกับเทศบาลและหน่วยงานในพื้นที่คาบสมุทรสงขลาเพื่อระดมความคิดเห็น หรือการทำหน้าที่เป็นผู้เฝ้าระวังสถานการณ์และประสานข้อมูลส่งต่อมายังเทศบาลตำบลเชิงแส ซึ่งสอดคล้องกับ Abarquez & Murshed (2004) ที่กล่าวว่า ประชาชนมีความเข้าใจขีดความสามารถ ปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่ในชุมชนของตนเป็นอย่างดี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องชักชวนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการปัญหา ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนใน

การจัดการภัยพิบัติปรากฏในลักษณะของการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และร่วมเป็นผู้กำหนดแนวทางจัดการภัยพิบัติด้วยตนเอง และสอดคล้องกับ Nambisan & Nambisan (2013) ที่กล่าวว่า ประชาชนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนจากผู้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของรัฐไปสู่การเป็นผู้ร่วมจัดการปัญหาซึ่งบทบาทของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานกับรัฐสามารถปรากฏในรูปแบบการร่วมคิด ร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของตน เพื่อนำไปสู่การร่วมตัดสินใจวางแผนดำเนินงานที่ประชาชนเป็นผู้ได้รับประโยชน์

ผลลัพธ์จากการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยของประชาชนกับเทศบาลตำบลเชิงแส

ประชาชนตระหนักว่าอุทกภัยเป็นปัญหาภัยพิบัติที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ หากแต่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลตำบลเชิงแสเพื่อลดความสูญเสียและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งผลลัพธ์จากการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่ที่ต้องการจัดการปัญหาด้วยประสบการณ์และขีดความสามารถของตน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shaw (2006) ที่กล่าวว่า การจัดการอุทกภัยระดับพื้นที่ต้องอาศัยความรู้ ภูมิปัญญา และประสบการณ์ของประชาชนซึ่งเป็นผู้ประสบอุทกภัยเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์ที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทำให้เทศบาลตำบลเชิงแสปรับบทบาทเป็นผู้เอื้ออำนวยให้เกิดการมีส่วนร่วม โดยเทศบาลพยายามสร้างความเป็นภาคีหุ้นส่วนกับประชาชนในลักษณะการร่วมพูดคุย แลกเปลี่ยนมุมมอง ความคิดเห็น และประชาชนสามารถเสนอแนวทางการจัดการปัญหาได้อย่างเท่าเทียม เพื่อให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจว่าการจัดการอุทกภัยจะเป็นไปตามบริบทและสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์เมธี ไชยศรีหา (2561) ที่ว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องพยายามสนับสนุนให้ประชาชนสามารถเสนอความคิดเห็น ขณะเดียวกันผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรับฟังข้อเสนอ มุมมอง และความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริง และทำให้เกิดการวางแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของประชาชนกับเทศบาลตำบลเชิงแส เนื่องจากเทศบาลเห็นว่าอุทกภัยที่เกิดขึ้นสามารถขยายขอบเขตความเสียหายได้อย่างรวดเร็วและมีการคงอยู่ของสถานการณ์เป็นระยะเวลาหลายเดือน ซึ่งการรอรับความช่วยเหลือจากเทศบาลและหน่วยงานระดับภูมิภาคอาจเป็นไปอย่างล่าช้า ด้วยเหตุนี้เทศบาลจึงพยายามให้ประชาชนสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบด้วยตนเอง เทศบาลและประชาชนจึงต้องมีการพบปะพูดคุย ประสานงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการจัดการปัญหาไปในทิศทางเดียวกัน ขณะที่ประชาชนรับรู้ว่าตนเองต้องพึ่งพาขอความช่วยเหลือจากเทศบาลในเรื่องที่เกินขีดความสามารถของตน ทำให้ความสัมพันธ์ของประชาชนกับเทศบาลตำบลเชิงแสอยู่ในลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Khunwishit, Choosuk, and Webb (2018) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องโน้มน้าวและชักนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการปัญหาอุทกภัย โดยความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอยู่ในลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่ง

กันและกันในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่นำไปสู่การร่วมแรงร่วมใจจัดการอุทกภัย

แนวทางพัฒนาการจัดการอุทกภัยที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่เทศบาลตำบลเชิงแส

พื้นที่เทศบาลตำบลเชิงแสต้องเผชิญกับอุทกภัยเป็นประจำทุกปี ทำให้เทศบาลตำบลเชิงแสและประชาชนต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือสถานการณ์อย่างต่อเนื่องเพื่อลดผลกระทบ ซึ่งการผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดแนวทางเตรียมความพร้อม เทศบาลต้องสร้างความตระหนักให้ประชาชนเห็นว่าอุทกภัยเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัว แม้ว่าประชาชนไม่สามารถหลีกเลี่ยงอุทกภัยได้ หากประชาชนสามารถปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับอุทกภัยได้อย่างปลอดภัย สอดคล้องกับ อัมพร แก้วหนู (2554) ที่ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้างความตระหนักให้ประชาชนเห็นว่าภัยพิบัติเป็นปัญหาที่อยู่ใกล้ตัว และสามารถส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของตนและชุมชน ทำให้ประชาชนไม่สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาภัยพิบัติได้ แต่ประชาชนต้องเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้ร่วมคิด ร่วมวางแผนการดำเนินงานให้ชุมชนของตนเกิดความปลอดภัย

การจัดการอุทกภัยที่ประสบผลสำเร็จในระยะยาวต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของการจัดการปัญหา แต่ในความเป็นจริงการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในบทบาทผู้เตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์ ด้วยเหตุนี้เทศบาลตำบลเชิงแสต้องสร้างความเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นเข้ามาจัดการปัญหาด้วยขีดความสามารถของตนเองในทุกขั้นตอน สอดคล้องกับ Fischer (2012) ที่ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้อำนาจ (Empower) แก่ประชาชนเพื่อเข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสพการณ์ และร่วมตัดสินใจวางแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับบริบทแวดล้อม และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของตน อีกทั้งสอดคล้องกับ McLaverty (2011) ที่กล่าวว่า การให้อำนาจแก่ประชาชนเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองที่เข้ามามีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้สามารถดำเนินงานร่วมกันได้อย่างเท่าเทียม โดยประชาชนต้องเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ประเด็นข้อเสนอแนะที่จะกล่าวถึงในที่นี้ สามารถแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และส่วนของข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัยอยู่ในลักษณะการร่วมแรงร่วมใจกับเทศบาลตำบลเชิงแส ทำให้เกิดความสัมพันธ์ในลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ตลอดจนเกิดความไว้วางใจในการดำเนินงานในฐานะภาคีหุ้นส่วนที่เข้ามาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและร่วมจัดการปัญหาอุทกภัย ซึ่งข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้มีดังนี้

1. เทศบาลตำบลเชิงแสต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการอุทกภัยของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ด้วยการสร้างความตระหนักให้ประชาชนเห็นว่าอุทกภัยเป็นปัญหาภัยพิบัติที่อยู่ใกล้ตัว และประชาชนต้อง

สามารถเตรียมความพร้อมรับมือและบรรเทาผลกระทบจากอุทกภัยด้วยตนเอง ดังนั้น เทศบาลตำบลเชิงแส ต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานระดับภูมิภาคที่มีหน้าที่จัดการสาธารณภัย ได้แก่ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสงขลา สาธารณภัย เพื่อฝึกอบรมเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการจัดการภัยพิบัติให้แก่ประชาชน

2. การจัดการอุทกภัยระดับพื้นที่ ต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจระหว่างเทศบาลตำบลเชิงแสกับประชาชน ดังนั้น หน่วยงานระดับภูมิภาคควรให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถนำความรู้ ภูมิปัญญา และประสบการณ์ในการอุทกภัยที่มีในชุมชนของตนเข้ามาบูรณาการกับความรู้และแนวทางการจัดการภัยพิบัติที่กำหนดโดยภาครัฐ และอาจนำไปสู่การจัดทำแผนแม่บทด้านการจัดการภัยพิบัติระดับพื้นที่ของประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการปัญหาเบื้องต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการอุทกภัย: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเชิงแส อำเภอกะสกัน จังหวัดสงขลา พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนยังคงปรากฏในขั้นก่อนเกิดอุทกภัย และการจัดการอุทกภัยระดับพื้นที่ที่มีความยั่งยืนต้องให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชนในฐานะภาคีหุ้นส่วน ดังนั้นข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปจึงมีดังนี้

1. ควรศึกษาการให้อำนาจแก่ประชาชน (People Empowerment) ในการจัดการอุทกภัยระดับชุมชน
2. ควรศึกษาความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนในการจัดการอุทกภัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2558). *แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- ดุขฎิ์ อายุวัฒน์, ปันตดา ภูเจริญศิลป์, และวณิชชา ณรงค์ชัย. (2559). ปฏิบัติการของชุมชนเพื่อลดความเสี่ยงภัยพิบัติ กรณีศึกษาน้ำป่าไหลหลากดินโคลนถล่มจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่*, 8(1), 199-220.
- พงษ์เมธี ไชยศรีหา. (2561). ความรู้ความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตยและทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 8(3), 9-23.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 1-99.
- สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสงขลา. (2560). *เหตุสาธารณภัยจังหวัดสงขลา ประจำปีเดือนธันวาคม พ.ศ. 2559*. สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2564, จาก http://ska.disaster.go.th/cmsdetail.dpmsk-1.146/24278/inner_758/4039.1/B5++2560

- สุภางค์ จันทวานิช. (2561). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 24). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมพร แก้วหนู. (2554). ขบวนการชุมชนจัดการอุทกภัย: ทำไม และอย่างไร?. ใน พรรณทิพย์ เพชรมาก, อัมพร แก้วหนู, อุดมศรี ศิริลักษณ์พร และจันทนา เบญจทรัพย์ (บรรณาธิการ). *พลังชุมชนท้องถิ่นจัดการภัยพิบัติอย่างยั่งยืน* (หน้า 13-17). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิสคอมเซ็นเตอร์.
- Abarquez, I., and Murshed, Z. (2004). *Community-based disaster risk management: Field practitioners' handbook*. Pathumthani: Asian Disaster Preparedness Center.
- Chhotray, V., and Stoker, G. (2009). *Governance theory and practice: A cross-disciplinary approach*. New York: Plagrave Macmillan.
- Denhardt, J. V., and Denhardt, R. B. (2007). *The new public service: Serving not steering* (expanded edition). New York: M.E. Sharpe.
- Fischer, F. (2012). Participatory governance: From theory to practice. In D. Levi-Faur (Ed.), *Oxford handbook of governance* (pp. 457-471). New York: Oxford University Press.
- Khunwishit, S., Choosuk, C., and Webb, G. (2018). Flood resilience building in Thailand: Assessing progress and the effect of leadership. *International Journal of Disaster Risk Science*, 9(1), 44-54.
- McLaverty, P. (2011). Participation. In M. Bevir (Ed.), *The SAGE handbook of governance* (pp. 402-418). Los Angeles: SAGE.
- Nambisan, S., and Nambisan, P. (2013). *Engaging citizens in co-creation in public service: Lesson learned and best practices*. Washington, DC: IBM Center for The Business of Government.
- Perwaiz, A., Sinsupan, T., and Murphy, K. (2015). *Empowering communities & strengthening resilience*. Bangkok: Asian Disaster Preparedness Center.
- Pribadi, K. S., Argo, T., Mariani, A., and Parlan, H. (2011). Implementation of community based disaster risk management in Indonesia: Progress, issues and challenges. In R. Osti & K. Miyake (Eds.). *Forms of community participation in disaster risk management practices* (pp. 1-15). New York: Nova Science.
- Saito, F. (2008). Decentralization and local governance: Introduction and overview. In F. Saito (Ed.), *Foundations for local governance: Decentralization in comparative perspective* (pp. 1-24). Heidelberg: Physica-Verlag.

Shaw, R. (2006). Critical issues of community based flood mitigation: Examples from Bangladesh and Vietnam. *Journal of Science & Culture Special Issue on "Flood Disaster Risk Reduction in Asia"*, 72(1-2), 1-17.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของกลุ่ม Generation Y ที่เป็นเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย ของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Factors Influencing Working Behavior of Generation Y Officers at Public Universities in the Northeast Region

กัญญารัตน์ พัฒนประสิทธิ์ชัย¹ นิชาพร ฤทธิบุรณ์² และสุธนา บุญเหลือ³

Kanyarat Pattanaprasitchai¹ Nichaporn Ritthiboon² and Sutana Boonlua³

¹นักพัฒนาบุคลากรปฏิบัติการ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²นักวิชาการศึกษา คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³อาจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อีเมล: kanyarat.p@acc.msu.ac.th

วันที่รับบทความ(Received) วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

17 ธันวาคม 2564

11 พฤษภาคม 2565

20 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม Generation Y และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่ Generation Y มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามด้วยมาตรวัดแบบ Likert จำนวน 5 ระดับ ทำการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ (29 ราย) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (187 ราย) และมหาวิทยาลัยนครพนม (50 ราย) รวมจำนวน 266 ราย มีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติคือค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย ผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม Generation Y ส่วนใหญ่มีคุณลักษณะแบบเปิดรับประสบการณ์ มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่องานการทำงานด้านความพึงพอใจในการทำงานสูงสุด โดยที่เจ้าหน้าที่กลุ่ม Generation Y มักให้ความสนใจกับความท้าทายของงานและผลสำเร็จของงาน มีการเปิดใจยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี และชอบงานที่ทำท้าทายเพื่อค้นพบสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ

คำสำคัญ: คุณลักษณะ, พฤติกรรมการทำงาน, มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,
เจนเนอเรชั่นวาย

ABSTRACT

The objectives of this research were to: study the characteristics and working behavior of generation Y officers and investigate the characteristics influencing working behavior of generation Y officers at public universities in the Northeast region. The questionnaire with a 5-level Likert scale was collected from staff of 3 public universities in the Northeast region, namely Kalasin University (29 respondents), Mahasarakham University (187 respondents), and Nakhon Phanom University (50 respondents), a total of 266 respondents. The data was analyzed using statistical techniques such as frequency, percentage, mean, standard deviation, correlation analysis, and a simple linear regression analysis. The results showed that most of the generation Y officers at public universities in the Northeast region had open characteristics. The highest satisfaction in working behavior of generation Y officers always pay attention to the challenges of the job and the successfulness. The generation Y officers are open-minded and adapt well to all situations and prefer to challenging tasks to discover new things.

Keywords: Characteristics, Working Behavior, Public Universities in the Northeast Region, Generation Y

บทนำ

องค์กรทุกประเภท ทั้งที่แสวงหาหรือไม่แสวงหากำไรต้องมีการพึ่งพาทรัพยากรมนุษย์ และมีการพัฒนาความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา องค์กรจำเป็นต้องดูแลคุณภาพชีวิตที่ดีของทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรให้ดี (มินิชา โลห์เจริญกุล, 2559) ซึ่งในการบริหารงานของแต่ละหน่วยงาน ทรัพยากรมนุษย์นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในสิ่งที่จะทำให้องค์กรนั้น ๆ ประสบความสำเร็จ แม้ว่าทรัพยากรของแต่ละองค์กรจะประกอบไปด้วยทรัพยากรในรูปของเงิน หรือไม่ใช้เงิน เช่น บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักร สถานที่ และเทคโนโลยีก็ตาม (เสฏฐวุฒิ หนู่มคำ และคณะ, 2559) ดังนั้นในทุก ๆ องค์กรต่างตระหนักดีว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรจะมีทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยหลัก ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุดขององค์กร เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นผู้ริเริ่ม ดำเนินการ ควบคุม และพัฒนาใน ทุก ๆ กระบวนการ (เสฏฐวุฒิ หนู่มคำ และคณะ, 2559) ทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญและทรงคุณค่ามากที่สุดเปรียบเสมือนหัวใจของทุก ๆ องค์กร (เกียรติ บุญโยพ, 2562) ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้องค์กรต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้องค์กรได้รับการพัฒนา ปรับตัว เปลี่ยนแปลง และพร้อมต่อการเผชิญปัญหาต่าง ๆ ดังนั้น ทรัพยากรมนุษย์ที่ประกอบด้วย ผู้ประกอบการ นักลงทุน และบุคลากรทุกคนจึงเป็นกลไกที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กร

ทั้งในภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรม รวมถึงประเทศชาติเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะทรัพยากรของรัฐที่มีภาระหน้าที่ในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลลงสู่การปฏิบัติภายใต้แนวทางการบริหารแบบมุ่งสัมฤทธิ์ (กมลพร สอนศรี และพสนัน นิรมิตรไชยนนท์, 2558)

หน่วยงานราชการเป็นองค์กรหลักในการผลักดันให้ข้าราชการพัฒนาศักยภาพการทำงาน เพื่อเกิดผล การปฏิบัติงานและผลิตภาพสูงเช่นเดียวกับองค์กรเอกชน ทั้งยังสามารถปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลง ของโลก ในส่วนของอุดมศึกษาไทย หลังจากมีการปรับเปลี่ยนเพื่อปฏิรูปอุดมศึกษาไทยเป็นมหาวิทยาลัยใน กำกับของรัฐจะทำให้เกิดความเป็นอิสระและคล่องตัวในการบริหารจัดการมากยิ่งขึ้น โดยการบริหารทรัพยากร มนุษย์ของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐนั้นได้จัดการให้ทรัพยากรมนุษย์ของมหาวิทยาลัยมีสถานภาพเป็น พนักงานและลูกจ้างที่ไม่ใช่ข้าราชการและไม่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงานและกฎหมายว่าด้วยแรงงานสัมพันธ์ สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจออกระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการ กำหนดตำแหน่ง ค่าจ้าง ระเบียบวินัย การลงโทษ การร้องทุกข์และการอุทธรณ์ของทรัพยากรมนุษย์ของ มหาวิทยาลัย (สุธรรม อารีกุล และคณะ, 2540) ซึ่งทำให้หน่วยงานแบบระบบราชการจำเป็นต้องพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพสูงเพียงพอที่จะบริหารจัดการกิจการของประเทศโดยภาพรวมให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

แนวความคิดการจัดการทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบัน ให้คุณค่าของบุคลากรเสมือนสินทรัพย์ที่สำคัญของ องค์กร และมีกระบวนการดูแลพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องตลอดอายุการทำงาน เมื่อพิจารณาถึงถึงบุคคล แต่ละกลุ่มในองค์กร สามารถจำแนกบุคลากรออกเป็น 3 กลุ่มตามรุ่นหรือช่วงอายุหรือเจนเนอเรชั่น (Generation) ได้แก่ กลุ่ม Baby boom (กลุ่มคนเกิดระหว่างปี พ.ศ. 2489-2507) กลุ่ม Generation X (กลุ่ม คนเกิดระหว่างปี พ.ศ. 2508-2522) และกลุ่ม Generation Y (กลุ่มคนเกิดระหว่างปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นไป) (กมลพร สอนศรี และพสนัน นิรมิตรไชยนนท์, 2558) ซึ่งในปัจจุบันพบว่า ความไม่เข้าใจกัน มุมมองที่ แตกต่างกัน หรือการรับรู้ที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดช่องว่างในการทำงานระหว่างรุ่นหรือเจนเนอเรชั่นต่าง ๆ มี มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นมุมมองด้านการสื่อสาร การเรียนรู้และการพัฒนาความก้าวหน้าในเส้นทางอาชีพ ความ ต้องการใช้งานด้านเทคโนโลยี เป็นต้น (เดชา เดชะวัฒนไพศาล และคณะ, 2557) โดยเฉพาะมุมมองของ Generation Y ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ในองค์กรของรัฐในปัจจุบัน ที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติการพร้อมทั้ง ปฏิสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชามากขึ้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการรับรู้ของ Generation Y ในมุมมองหรือการรับรู้ในคุณลักษณะที่ไม่ตรงกันกับกลุ่ม Generation X ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนน้อยกว่าแต่ เป็นผู้บังคับบัญชา ทำให้อาจเกิดปัญหาความไม่เข้าใจกัน เนื่องจากการเรียนรู้หรือได้พบกับเหตุการณ์ผ่าน วิธีการมองโลกและการดำเนินชีวิตในยุคสมัยต่าง ๆ ที่หล่อหลอมเป็นความคิดและประสบการณ์ของคนในแต่ละเจนเนอเรชั่นขึ้นมานั่นเอง (เดชา เดชะวัฒนไพศาล และคณะ, 2557)

งานวิจัยชิ้นนี้ได้้นำแนวความคิดเรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม Generation Y แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบของ คอสตาและแมคครี (Costa & McCrae, 1992) และพฤติกรรมการทำงานของจันจิรา โสประจัน (2553) ซึ่งประยุกต์ระหว่างแนวความคิดของ พรณวดี สติถาวร และประจวบ เพิ่มสุวรรณ (2563) มาตั้งกรอบแนวคิดและสมมติฐานในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงต้องการศึกษาและพิจารณาถึงอิทธิพลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม Generation Y เพื่อให้ทราบคุณลักษณะพฤติกรรม ลักษณะการดำเนินชีวิตของ Generation Y เพื่อรับรู้และเข้าใจ โดยการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณผ่านแบบสอบถามที่ประยุกต์ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการทำงานของ Generation Y เพื่อนำผลการศึกษาวินิจฉัยไปเป็นแนวทางในการสร้างความเข้าใจถึงลักษณะพฤติกรรมในการแสดงออก ทักษะในการทำงาน อันนำไปสู่แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีปริมาณมากที่สุดในมหาวิทยาลัยของรัฐหรือหน่วยงานรัฐในปัจจุบัน โดยผลการวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรต่าง ๆ ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนบริหารพนักงานกลุ่ม Generation Y ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นแนวทางในการพัฒนาให้พนักงานกลุ่ม Generation Y มีความผูกพันต่อองค์กร และเป็นกำลังที่มุ่งเพื่อพัฒนาองค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะและพฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่ Generation Y มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่ Generation Y มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เจนเนอเรชั่น คือ กลุ่มคนที่เกิดรุ่นราวคราวเดียวกัน เจริญเติบโตขึ้นมาโดยได้รับประสบการณ์จากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่คล้ายคลึงกัน ทำให้มีแนวคิด ทักษะ ค่านิยม พฤติกรรม และรูปแบบในการดำรงชีวิตที่เหมือนกัน (พรณวดี สติถาวร และประจวบ เพิ่มสุวรรณ, 2553; Tolbize, 2008) เพราะความแตกต่างของเจนเนอเรชั่นจึงเป็นที่มาของการทำให้เกิดความสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ให้กับสังคม ทั้งในระดับครอบครัว องค์กร ประเทศชาติและมนุษยชาติ ในเชิงคุณลักษณะ (เดชา เดชะวัฒนไพศาล และคณะ, 2557) อันได้แก่ แนวความคิด ความเชื่อ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรม และวิธีการทำงานของแต่ละรุ่น เมื่อเข้าใจวิธีการคิดและการดำรงชีวิตของคนแต่ละรุ่น จะทำให้ความขัดแย้งลดลง การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการบริหารความแตกต่างของบุคลากรในหน่วยงานได้อีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับบุคลากรกลุ่มเจนเนอเรชั่น Y

ผู้ที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2521-2538 (ค.ศ. 1978-1995) คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี และมีความคิดว่าการจบปริญญาโทมีความสำคัญเท่า ๆ กับการจบปริญญาตรี เพิ่งเริ่มต้นทำงานใน

หน่วยงานรัฐหรือเอกชนได้ไม่นานเป็นกลุ่มคนที่ช่างสงสัยมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับคนรุ่นเจนเนอเรชั่น X คนรุ่นเจนเนอเรชั่น Y เป็นกลุ่มคนที่อารมณ์ดี มองโลกในแง่ดี นิยมการสื่อสารแบบไม่เห็นหน้าและไม่ใช้เสียง มักจะมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุเป็นผู้มีแนวคิดล้าสมัย คนกลุ่มนี้จะมีความคิดและพฤติกรรมที่สับสนไม่แน่ใจในการดำรงชีวิตที่ดีว่าควรเป็นแบบไหนดี มีมุมมองกว้างกว่าคนรุ่นก่อนแต่ไม่ลึกซึ้งเท่าเพราะเติบโตมาในยุคที่อินเทอร์เน็ต (Internet) พัฒนาเข้าสู่จุดสูงสุด ทำให้มีข้อมูลและระบบการคิดที่สมบูรณ์กว่า ยืนอยู่บนโลกของความเป็นจริง เชื่อในทางเลือกที่หลากหลายและไม่ยึดติดกับทางเลือกหรือวิธีการเดิม ๆ ที่เคยนำความสำเร็จมาให้กลุ่มเจนเนอเรชั่นรุ่นก่อน ๆ การศึกษา การเลือกอาชีพและการใช้สินค้า คนกลุ่มนี้ไม่ยึดติดกับสิ่งใด ๆ เน้นความทันสมัยและแปลกใหม่ เป็นกลุ่มคนที่มีขนาดใหญ่เป็นลำดับที่ 2 มีความผูกพันใกล้ชิดกับพ่อแม่และสมาชิกในครอบครัว ชอบใช้ชีวิตแบบเด็กไม่ยอมโตเพราะเกิดมาในบ้านที่อบอุ่นได้รับความรักและการตามใจแต่เยาว์วัย และเชื่อว่าพ่อแม่คือที่พึ่งทุกครั้งเมื่อเดือดร้อน (ศรีภิญญา มงคลศิริ, 2548)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ

คอสตาและแมคเคร (Costa & McCrae, 1985) ได้นำเสนอว่า บุคลิกภาพมี 5 องค์ประกอบ คือ

1. บุคลิกภาพแบบหวั่นไหว (Neuroticism) เป็นลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความสามารถในการปรับอารมณ์ และการทนต่อสิ่งกระตุ้นภายนอกที่จะทำให้เกิดอารมณ์เชิงลบ บุคคลที่ปรับและควบคุมความหวั่นไหวได้ดีจะถูกรบกวนโดยสิ่งเร้าจากสิ่งแวดล้อมได้ยาก บุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวในระดับต่ำจะเป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่น ความมีเหตุผลมากกว่าคนส่วนใหญ่ ส่วนบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบหวั่นไหวในระดับสูง จะเป็นผู้ที่ไวต่อสิ่งเร้ามากกว่าคนส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจในชีวิตน้อยกว่าคนส่วนใหญ่

2. บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extraversion) เป็นลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความสามารถในการปรับตัวทางสังคม หากเป็นคนแบบแสดงตัวจะชอบสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นมาก แต่ใช้เวลาอยู่กับตัวเองน้อย หากเป็นคนแบบเก็บตัวจะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นน้อย แต่ใช้เวลาอยู่กับตัวเองมากกว่า บุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบแสดงตัวในระดับต่ำ จะเป็นผู้ที่มีลักษณะเก็บตัว สงบเสถียร ชอบทำอะไรตามลำพัง ส่วนบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบแสดงตัวในระดับสูง จะเป็นผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้นำ ชอบการแสดงออก เป็นมิตรกับผู้อื่น ชอบอยู่ร่วมกับคนเป็นจำนวนมาก

3. บุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (Openness to Experience) เป็นลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความสามารถในการปรับตัว ความคิด และความเชื่อให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ บุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ในระดับต่ำ จะเป็นผู้ที่มีลักษณะที่มีโลกทัศน์แคบ ไม่สนใจต่อสิ่งเร้าภายนอก ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง เป็นนักอนุรักษ์นิยม ส่วนบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ในระดับสูง จะเป็นผู้ที่มีลักษณะที่มีวิสัยทัศน์ มองโลกกว้าง สนใจสิ่งเร้าภายนอกรอบตัว ชอบความแปลกใหม่เป็นนักสำรวจ

4. บุคลิกภาพแบบประนีประนอม (Agreeableness) เป็นลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความสามารถในการรับฟัง ยอมรับคำแนะนำ และปฏิบัติตัวให้สอดคล้องกับผู้อื่น บุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบประนีประนอมในระดับต่ำ จะเป็นผู้ที่มีลักษณะที่ชอบความท้าทายที่ให้ความสำคัญกับความต้องการของตนเองมากกว่าของกลุ่ม ส่วนบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบประนีประนอมในระดับสูง จะเป็นผู้ที่มีลักษณะเป็นนักปรับตัวที่ให้ความสำคัญกับเรื่องความปรองดองและยอมทำตามความต้องการของกลุ่มมากกว่าที่จะยึดติดกับความต้องการของตนเอง

5. บุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก (Conscientiousness) เป็นลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความสามารถในการบังคับตนเอง หรือความมีวินัยในตนเองให้พยายามทำตามเป้าหมายที่วางไว้ให้สำเร็จลุล่วง บุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในระดับต่ำ จะเป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่นกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ ควบคุมตนเองไม่ค่อยได้ โดยอาจจะเกิดจากความคิด กิจกรรม หรือบุคคลที่ผ่านเข้ามาทำให้ความพยายามในการทำงานที่จะวิ่งไปสู่เป้าหมายนั้นลดลง ส่วนบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกในระดับสูง จะเป็นผู้ที่มีความพยายามในการทำงานเพื่อบังคับตัวเองไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ มีความสามารถควบคุมตนเองได้ดี มักเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จทั้งในด้านชีวิตส่วนตัวและการทำงานอาชีพ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงาน

พฤติกรรมการทำงานมีอยู่หลายประเภทซึ่งส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพต่อองค์กรโดยจันจิรา โสประจิน (2553) ได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการเพิ่มผลผลิต เป็นการวัดการทำงานซึ่งประกอบด้วยประสิทธิผลและประสิทธิภาพภายในองค์กรใดองค์กรหนึ่ง การเพิ่มผลผลิตเป็นเป้าหมายแรก ๆ ขององค์กร โดยการเปลี่ยนจากปัจจัยนำเข้า (Inputs) เป็นผลผลิต (Outputs) ด้วยการทำให้ต้นทุนต่ำที่สุด ดังนั้นจะถือว่าเป็นการเพิ่มผลผลิตที่ต้องอาศัยทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อให้เกิดของเสียที่น้อยที่สุดด้วย

2. ด้านความสม่ำเสมอในการทำงาน เป็นการที่พนักงานไม่มาทำงานนั้นถือว่าเป็นความล้มเหลวในการรายงาน การทำงานและการจัดการ ซึ่งผลประโยชน์ขององค์กรจะขึ้นอยู่กับการทำงานอย่างสม่ำเสมอของพนักงาน จะทำให้เกิดการหมุนเวียนที่มากเกินไปรวมทั้งต้นทุนในการฝึกหัดงานให้แก่พนักงาน ซึ่งผู้ทำงานที่มีคุณค่าจะเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานและประสิทธิผลขององค์กรอีกด้วย

3. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กร เป็นความสามารถในการที่จะทำให้พนักงานในองค์กรปฏิบัติงานที่เชื่อถือได้ตามบทบาทที่กำหนดไว้ และปฏิบัติตามงานที่ได้รับมอบหมายที่ดีที่สุดเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจและปฏิบัติงานเฉพาะอย่างเฉพาะบทบาทของตนเองตามความรับผิดชอบ รวมทั้งต้องมีพฤติกรรมในทางสร้างสรรค์ ดังนั้น องค์กรที่ดีต้องพยายามสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อการคิดและการกระทำในทางริเริ่มสร้างสรรค์ของพนักงานด้วย

4. ด้านความพึงพอใจในการทำงาน เป็นทัศนคติความชอบใจหรือไม่ชอบใจที่พนักงานมีต่อการทำงาน หรือเป็นความแตกต่างระหว่างรางวัลของพนักงานที่ได้รับและจำนวนรางวัลที่พนักงานเชื่อว่าจะได้รับความพึงพอใจเป็นวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ไม่เพียงแต่ความพึงพอใจที่เกี่ยวข้องกับการขาดงานหรือ

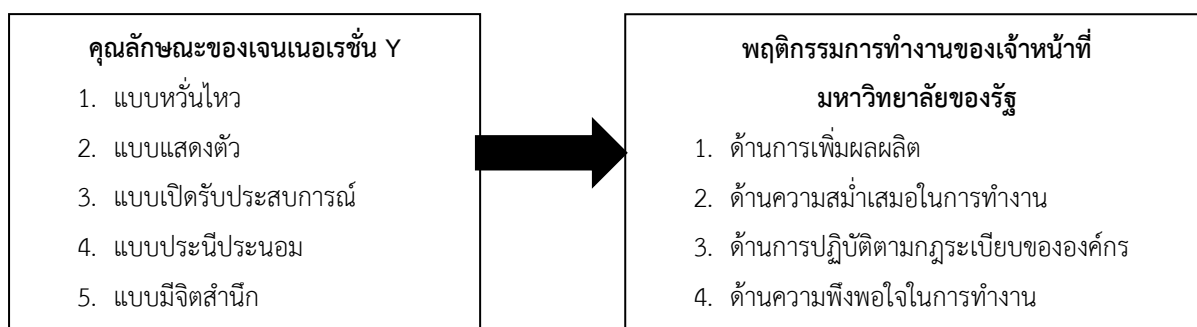
การลาออกจากงานเท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับองค์การด้วยว่ามีการจัดการบริหารงานที่มีความท้าทายและมีการให้รางวัลหรือไม่

สมมุติฐานการวิจัย

1. คุณลักษณะหรือบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐใน Generation Y แบบหัวนโหว มีความสัมพันธ์และผลกระทบกับพฤติกรรมการทำงาน
2. คุณลักษณะหรือบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐใน Generation Y แบบแสดงตัว มีความสัมพันธ์และผลกระทบกับพฤติกรรมการทำงาน
3. คุณลักษณะหรือบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐใน Generation Y แบบเปิดรับประสบการณ์ มีความสัมพันธ์และผลกระทบกับพฤติกรรมการทำงาน
4. คุณลักษณะหรือบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐใน Generation Y แบบประนีประนอม มีความสัมพันธ์และผลกระทบกับพฤติกรรมการทำงาน
5. คุณลักษณะหรือบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐใน Generation Y แบบมีจิตสำนึก มีความสัมพันธ์และผลกระทบกับพฤติกรรมการทำงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ลักษณะของพฤติกรรมการทำงานของคน Generation Y มีลักษณะที่แตกต่างกันเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำคุณลักษณะของเจนเนอเรชั่นไปเป็นข้อมูลตัวแปรในการพัฒนากกรอบแนวคิด รวมถึงการเปรียบเทียบอิทธิพลที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่ Generation Y มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่ม Generation Y ได้แก่ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยนครพนม และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. 2561) จำนวน 4,225 คน ในงานวิจัยชิ้นนี้ กลุ่มตัวอย่างคือ เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย โดยใช้สูตรยามาเนที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 ราย แต่จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับและสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์มีจำนวนทั้งสิ้น 266 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.08 โดยแบ่งเป็นสัดส่วน ดังนี้ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ จำนวน 29 ราย มหาวิทยาลัยนครพนม จำนวน 50 ราย และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 187 ราย รวมทั้งสิ้น 266 ราย สำหรับทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงพรรณนา ด้วยการวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเชิงอนุมาน ด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทยที่อยู่ในกลุ่ม Generation Y

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทำการทดสอบผลกระทบของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันองค์กรด้านบรรยากาศในการทำงาน ด้านความพึงพอใจต่อการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจ และด้านความพึงพอใจต่อนโยบายและการบริหารงานของหน่วยงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อความผูกพันองค์กร ซึ่งเขียนออกมาเป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{สมการ TY} = \beta_0 + \beta_1 TX_1 + \beta_2 TX_2 + \beta_3 TX_3 + \beta_4 TX_4 + \beta_5 TX_5$$

โดยที่ TY คือ คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในกลุ่ม Generation Y

TX_1 คือ คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพแบบหัว้นไหวของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในกลุ่ม Generation Y

TX_2 คือ คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพแบบแสดงออกของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในกลุ่ม Generation Y

TX_3 คือ คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในกลุ่ม Generation Y

TX₄ คือ คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพแบบประนีประนอมของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในกลุ่ม Generation Y

TX₅ คือ คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในกลุ่ม Generation Y

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรภาครัฐ โดยใช้เกณฑ์การวัดระดับความมีอิทธิพลของตัวแปรในการวิเคราะห์ โดยกำหนดระดับความมีอิทธิพลมากที่สุด คือ 5 คะแนน จนถึงระดับความมีอิทธิพลน้อยที่สุด คือ 1 คะแนน

ผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม Generation Y ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง (ร้อยละ 66.9) ระดับการศึกษา ปริญญาตรี (ร้อยละ 72.8) รองลงมา ปริญญาโท (ร้อยละ 26.7) สถานภาพสมรส สมรส (ร้อยละ 62.4) รองลงมา โสด (ร้อยละ 35.0) ตำแหน่งงาน ระดับปฏิบัติการ (ร้อยละ 97.4) หน่วยงานที่สังกัด หน่วยงานสนับสนุน (ร้อยละ 89.1) เงินเดือน 15,001-25,000 บาท (ร้อยละ 61.3) รองลงมา 10,000-15,000 บาท (ร้อยละ 21.4)

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่ม Generation Y

คุณลักษณะ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. แบบหัวนั้ไหว	3.91	0.87	มาก
2. แบบแสดงออก	4.06	0.77	มาก
3. แบบเปิดรับประสบการณ์	4.08	0.63	มาก
4. แบบประนีประนอม	4.02	0.67	มาก
5. แบบมีจิตสำนึก	3.94	0.71	มาก
โดยรวม	4.00	0.65	มาก

จากผลการวิจัยในตารางที่ 1 พบว่า เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม Generation Y มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, SD = 0.65) เมื่อพิจารณาตามคุณลักษณะ พบว่า คุณลักษณะแบบเปิดรับประสบการณ์ สูงสุด ($\bar{X} = 4.08$, SD = 0.63) รองลงมาคือ แบบแสดงออก ($\bar{X} = 4.06$, SD = 0.77) และแบบประนีประนอม ($\bar{X} = 4.02$, SD = 0.67) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในกลุ่ม

Generation Y

พฤติกรรมการทำงาน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านการเพิ่มผลผลิต	4.19	0.59	มาก
2. ด้านความสม่ำเสมอในการทำงาน	4.25	0.72	มาก
3. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กร	4.31	0.73	มาก
4. ด้านความพึงพอใจในการทำงาน	4.39	0.71	มาก
โดยรวม	4.28	0.58	มาก

จากผลการวิจัยในตารางที่ 2 พบว่า เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม Generation Y มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, $SD = 0.58$) เมื่อพิจารณาตามพฤติกรรมการทำงานแต่ละด้าน พบว่า ด้านความพึงพอใจในการทำงานสูงสุด ($\bar{X} = 4.39$, $SD = 0.71$) รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กร ($\bar{X} = 4.31$, $SD = 0.73$) และด้านความสม่ำเสมอในการทำงาน ($\bar{X} = 4.25$, $SD = 0.72$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณและการสร้างสมการพยากรณ์

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของคุณลักษณะกับพฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม Generation Y

ตัวแปร	TX ₁	TX ₂	TX ₃	TX ₄	TX ₅	TY	VIFs
$\bar{X}$	3.97	4.07	4.11	4.09	4.00	4.30	
SD	0.83	0.72	0.61	0.67	0.72	0.56	
TX ₁	-	0.803**	0.652**	0.789**	0.811**	0.488**	4.184
TX ₂		-	0.687**	0.742**	0.749**	0.530**	3.375
TX ₃			-	0.758**	0.672**	0.717**	2.570
TX ₄				-	0.820**	0.522**	4.411
TX ₅					-	0.464**	4.022

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันหรือมีโอกาสเกิดปัญหา Multicollinearity ได้ ดังนั้น ผู้วิจัยทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระ คุณลักษณะหรือบุคลิกภาพ มีค่าตั้งแต่ 2.570-4.411 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน แต่ไม่มีนัยสำคัญ (Black, 2006)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระคุณลักษณะในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามพฤติกรรมการทำงานโดยรวม (TY) กับคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพแบบห้วนไหว (TX_1) คุณลักษณะหรือบุคลิกภาพแบบแสดงออก (TX_2) คุณลักษณะหรือบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (TX_3) คุณลักษณะหรือบุคลิกภาพแบบประนีประนอม (TX_4) และคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึก (TX_5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระอยู่ระหว่าง 0.464 - 0.717 จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุและสร้างสมการพยากรณ์ พฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม Generation Y (TY) สามารถพยากรณ์ค่าพฤติกรรมการทำงานโดยรวม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 56.985$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($AdjR^2$) เท่ากับ 0.523 ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยของคุณลักษณะและพฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลุ่ม Generation Y

คุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ใน กลุ่ม Generation Y	พฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่ใน กลุ่ม Generation Y		t	p-value
	สัมประสิทธิ์	ความคลาดเคลื่อน		
	การถดถอย	มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.635	0.173	9.431	0.000*
แบบห้วนไหว (TX_1)	0.051	0.059	0.862	0.389
แบบแสดงออก (TX_2)	0.080	0.059	1.354	0.177
แบบเปิดรับประสบการณ์ (TX_3)	0.671	0.064	10.548	0.000*
แบบประนีประนอม (TX_4)	-0.083	0.078	-1.061	0.290
แบบมีจิตสำนึก (TX_5)	-0.070	0.070	-0.999	0.319
$F = 56.985$ $p = 0.000$ $AdjR^2 = 0.514$ $D-W = 1.762$				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยในตารางที่ 4 เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า คุณลักษณะหรือบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์ (TX_3) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับพฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในกลุ่ม Generation Y (TY) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3 เท่านั้น ส่วนคุณลักษณะแบบห้วนไหว (TX_1) คุณลักษณะแบบแสดงออก (TX_2) คุณลักษณะแบบประนีประนอม (TX_4)

คุณลักษณะแบบมีจิตสำนึก (TX₅) ไม่มีความสัมพันธ์และผลกระทบกับพฤติกรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในกลุ่ม Generation Y (TY) ดังนั้นผลการทดสอบสมมุติฐานจะได้ผลการพยากรณ์ ดังนี้

$$TYX = 1.635 + 0.671 TX_5$$

อภิปรายผล

คุณลักษณะของเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยของรัฐในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในกลุ่ม Generation Y เป็นลักษณะที่สรรหากิจกรรมใหม่ ๆ ที่ไม่เคยทำมาก่อน หรือคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ เพื่อมาประยุกต์ใช้ในการทำงานของตนเองอยู่เสมอ มีการเปิดกว้างต่อแนวคิดใหม่ ๆ และยังชอบนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการทำงานให้มีความกระชับ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีภิญญา มงคลศิริ (2548) และ จิรัชญา สุขโกศา และสันติธร ภูริภักดี (2562) พบว่า คุณลักษณะของ Generation Y เป็นบุคคลที่มีความคิดล้ำสมัย นิยมชมชอบเทคโนโลยี เชื่อว่าทุกสิ่งเป็นไปได้ มักให้ความสนใจกับความท้าทายของงานและผลสำเร็จ มีการเปิดใจยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ มีพฤติกรรมเชิงรุกซึ่งส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยนาท ชัยมะลิ และสืษชาติ อันทะไชย (2564) อีกทั้ง เฮิร์ชและกู๊ด (Hurst & Good, 2009) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ความคาดหวังในการทำงานของกลุ่ม Generation Y มีสามส่วนคือ ความคาดหวังที่มีต่องาน ความคาดหวังที่มีบทบาทของผู้บริหารในการดูแลสนับสนุนการทำงาน และการที่ผู้บริหารจัดหาผลประโยชน์ตอบแทนพนักงานอย่างเป็นธรรม ดังนั้น ผู้บริหารองค์กรพึงตระหนักถึงคุณลักษณะและความคาดหวังของพนักงานในองค์กรเพื่อนำไปจัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พร้อมทั้งสามารถจัดหารางวัลตอบแทนเพื่อดึงดูดใจและโน้มน้าวให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิผลสูงสุดได้

ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์วิมล จรลี (2558) พบว่า พนักงานระดับปฏิบัติการและผู้บริหารระดับต้นของธุรกิจที่มีคุณลักษณะแบบเปิดรับประสบการณ์จะไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการทำงานของบุคคลากรในองค์กร และ ธีรรัตน์ สิริวรารุช และวาสนี วิเศษฤทธิ์ (2561) บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบเปิดรับประสบการณ์จะไม่ได้เกี่ยวข้องกับระดับความฉลาดแต่เป็นส่วนสำคัญกับปัจจัยในความคิดสร้างสรรค์มากกว่า มักพึ่งพาความรู้ความสามารถของตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง

ผลงานวิจัยชิ้นนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์วิมล จรลี (2558) พบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงออก บุคลิกภาพแบบประนีประนอม และบุคลิกภาพแบบมีจิตสำนึกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการทำงาน ส่วนบุคลิกภาพแบบหัวนโหนมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการทำงาน ซึ่งจะเห็นได้ว่า บุคคลากรในองค์กรภาคเอกชนจะมีความแตกต่างจากภาครัฐ ที่พบว่า คุณลักษณะแบบเปิดรับประสบการณ์เพียงอย่างเดียวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานในองค์กรภาครัฐ แต่ไม่มีความสัมพันธ์ในองค์กรภาคเอกชน ซึ่งอาจมาจากลักษณะของงานที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ คุณลักษณะแบบเปิดรับประสบการณ์จะเหมาะสมในการกำหนดวิธีการ

ปรับตัว การเผชิญปัญหา และการฝึกฝนเพื่อการทำงานที่มีลักษณะวัฒนธรรมที่เข้มงวด และระบบการทำงานแบบหลายชั้น (Hierarchy System) เช่นองค์กรภาครัฐนั่นเอง (อาทิตา กลับเพิ่มพูล, 2549)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผู้บริหารมหาวิทยาลัยขององค์กรควรตระหนักถึงคุณลักษณะและพฤติกรรมการทำงานของทรัพยากรมนุษย์ในกลุ่ม Generation Y ซึ่งมีจำนวนมากที่สุดในองค์กรในปัจจุบัน โดยคุณลักษณะที่เป็นแบบเปิดรับประสบการณ์จะมีพฤติกรรมความพึงพอใจในการทำงานเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางการเรียนรู้และพัฒนาสำหรับผู้บริหารขององค์กรเพื่อเป็นแนวทางในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทักษะและความสามารถในการนำเทคโนโลยีหรือสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาสนับสนุนการทำงาน ตลอดจนการสร้างบรรยากาศในการทำงานให้ได้ประสิทธิผลสูงสุดเพื่อประโยชน์ขององค์กรต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาตัวแปรในคุณลักษณะ หรือพฤติกรรมอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการทำงานของพนักงานในองค์กร เพื่อพิจารณาว่าตัวแปรใดทำให้เกิดพฤติกรรมการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป
2. ควรพิจารณาขนาดตัวอย่างให้มีขนาดใหญ่ขึ้น และไม่ได้จำกัดเฉพาะมหาวิทยาลัยของรัฐเท่านั้น รวมถึงพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบในมุมมองต่าง ๆ ในกลุ่ม Generation Y ได้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลพร สอนศรี และพสนนัน นิรมิตรไชยนนท์. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานของข้าราชการ/พนักงานราชการ Generation Y. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 7(1), 39-66.
- เกียรติ บุญโยพ. (2562). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในยุคใหม่. *วารสารการจัดการปริทัศน์*, 21(1), 165-170.
- จิรัชญา ศุขโกคา และสันติธร ภูริภักดี. (2562). รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์และเจนเนอเรชั่นวายในองค์กรเอกชน. *Humanities, Social Science and Arts*, 12(4), 1586-1600.
- จันจิรา โสประจิน. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานผลิตชิ้นส่วนยานยนต์: กรณีศึกษา บริษัท ยานยนต์ จำกัด (มหาชน)*. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การจัดการทั่วไป). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ชัยนาท ชัยมะลิ และสืบชาติ อันทะไชย. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(1), 14-28.
- ธิดารัตน์ สิริวรารุส และวาสนี วิเศษฤทธิ์. (2561). การศึกษาความผูกพันในงานของพยาบาลวิชาชีพ Generation Y. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 19(พิเศษ), 197-205.
- เดชา เดชะวัฒน์ไพศาล และคณะ. (2557). การศึกษาเจเนอเรชั่นเอ็กซ์และเจเนอเรชั่นวายในมุมมองคุณลักษณะของตนเองและความคาดหวังต่อคุณลักษณะของเจเนอเรชั่นอื่น. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 36(141), 1-17.
- ทิพย์วิมล จรลี. (2558). บุคลิกห้าองค์ประกอบ ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรคและการรับรู้พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร ของพนักงานกลุ่มบริษัทผลิตไฟฟ้าขนาดเล็กแห่งหนึ่ง. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรรณวดี สกิตถาวร และประจวบ เพิ่มสุวรรณ. (2553). *ทัศนคติของคนรุ่น Gen Y ต่อการทำงานในระบบราชการ*. ฐานข้อมูลผลงานวิจัยด้านการตรวจราชการและติดตามประเมินผล. กรุงเทพฯ.
- มนิชา โล่ห์เจริญกุล. (2559). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันองค์กรของพนักงานกลุ่มเจเนอเรชั่นวายกรณีศึกษา พนักงานสายสนับสนุน บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)*. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีกัญญา มงคลศิริ. (2548). *Power gensbranding*. กรุงเทพฯ: พิชเนศ พรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์.
- สุธรรม อารีกุล และคณะ. (2540). *โครงการศึกษาวิจัยเรื่องอุดมศึกษาไทย วิฤตและทางออก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสฏฐวุฒิ หนู่มคำ และคณะ. (2559). แนวคิดและพฤติกรรมการปฏิบัติงานร่วมกันตามคุณลักษณะด้านทักษะและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของเจเนอเรชั่นวายและเจเนอเรชั่นเอ็กซ์. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 10(4), 248-260.
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2561). *สถาบันอุดมศึกษาในสังกัด*. สืบค้นจาก <https://www.mhesi.go.th/home/index.php/service/45-education-service/96-higher-education-service>
- อาทิตยา กลั้มเพิ่มพูล. (2549). *การมองโลกในแง่ดี บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ และความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค : ศึกษาเฉพาะกรณีหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่ง*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Black, K. (2006). *Business Statistics for Contemporary Decision Making*. 4th ed. USA: John Wiley & Son.
- Costa, P.T., & McCrae R.R. (1985). Updating Norman's "adequacy taxonomy": Intelligence and

personality dimensions in natural language and in questionnaires. *Journal of Personality and Social Psychology*, 49(3), 710-721.

_____. (1992). *Revised Neo personality inventory (Neo PI-R) and Neo five-factor inventory (Neo-FFI): professional manual*. Florida: Psychological Assessment Resources.

Hurst, J., & Good, L. (2009). Generation Y and Career Choice : the Impact of Retail Career Perspectives, Expectations and Entitlement Perceptions. *Career Development International*, 14(6), 570-593.

Tolbize, A. (2008). Generational differences in the workplace. *Research and Training Center on Community Living at University of Minnesota*. Minneapolis : University of Minnesota.

ความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ Competitiveness of farmers Large Agricultural Land in Roi Kaen Sarasin

วัลย์จรรยา วิระกุล

Wanjanya Wirakul

อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อีเมล : wanjanya.war@neu.ac.th

วันที่รับบทความ(Received) วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

10 เมษายน 2565

12 พฤษภาคม 2565

21 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างคือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่ในจังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 687 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้าและเลือกแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานของความสามารถในการแข่งขัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น ที่ร้อยละ 95 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ มากที่สุด คือ ด้านทักษะของผู้ประกอบการ รองลงมาเป็นด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และด้านการจัดการความรู้ ตามลำดับ ซึ่งผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยทั้งสามสัมพันธ์กันกับความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่ในระดับสูง ($R^2 = 0.776$) ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางให้เกษตรกรแปลงใหญ่ปรับกลยุทธ์การจัดการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรและเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานภาครัฐบาลและองค์กรภาคเอกชนในการส่งเสริมเกษตรกรแปลงใหญ่ให้มีความสามารถในการจัดการ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และประเทศต่อไป

คำสำคัญ: เกษตรกรแปลงใหญ่, ความสามารถในการแข่งขัน, กลยุทธ์การจัดการ

ABSTRACT

The objective of this research was to study Large Agricultural Land Plot in Roi Kaen Sarasin. Researcher use quantitative research. The samples used in this study were farmers members of the large plots in Kalasin Khon Kaen Maha Sarakham and Roi Et. Province simple Quota sampling

and selected Accidental sampling 687 samples. General data analysis of respondents the statistics used in the analysis were frequency distribution, percentage, mean and standard deviation. Competitiveness hypothesis testing the statistic used in the analysis was multiple regression analysis used a confidence level of 95 percent. The results of research were found that the most competitiveness of Large Agricultural Land Plot in Roi Kaen Sarasin was the skill of entrepreneurs followed by technology application and knowledge management, respectively. This research result was a guideline for Large Agricultural Land Plot to adjust management strategies that affect farmers' competitiveness and was a guideline for government agencies and non-governmental organizations to promote farming. The results of the correlation analysis revealed that all three variables were related to the competitiveness of large-scale farmers at a high level ($R^2 = 0.776$). Farmers converted large to have the ability to manage which was beneficial to the economy of the province Northeast and The country.

Keywords: farmer large agricultural land, competitiveness, management strategy

บทนำ

ประชากรของประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในภาคการเกษตร ยังคงประสบปัญหามากมาย อาทิ ราคาผลผลิตขาดเสถียรภาพ ต้นทุนการผลิตที่สูง การใช้ปัจจัยการผลิตที่ไม่เหมาะสม ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิอากาศไม่แน่นอน และปัญหาหนี้สินครัวเรือน ตลอดจนการเพาะปลูกมีลักษณะเป็นการเพาะปลูกตามความถนัดของเกษตรกรและปลูกในพื้นที่ของตนเอง ส่งผลทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่ตรงตามความต้องการของตลาด หากผลผลิตตรงตามความต้องการของตลาดแล้วก็ไม่สามารถที่จะผลิตได้ตามจำนวนที่พ่อค้าคนกลางต้องการหรือตามตลาดต้องการได้ จึงไม่สามารถสร้างอำนาจการต่อรองในการผลิตส่งผลราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ด้วยนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ได้เล็งเห็นความสำคัญปัญหาของเกษตรกรจึงมีการส่งเสริมให้รวมพื้นที่ของเกษตรกรรายย่อยหลายรายให้เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาค่าผลผลิตไม่ได้คุณภาพราคาตกต่ำ และปัญหาด้านตลาดการค้า (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559)

ปี 2564 มีจำนวนแปลงใหญ่รวม จำนวน 8,181 แปลง และจำนวนสมาชิกเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน 494,439 คน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564) ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มในทุกปี ประกอบกับกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง หรือเรียกอีกชื่อ ร้อยแก่นสารสินธุ์ เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีการขับเคลื่อนแปลงใหญ่อย่างจริงจัง และสมาชิกเกษตรกรแปลงใหญ่อยุ่ร้อยแก่นสารสินธุ์ คิดเป็นร้อยละ 13.16 ของสมาชิกเกษตรกรแปลงใหญ่ของประเทศไทย เพื่อเป็นการนำร่องในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่ของ

ประเทศไทยทำให้สมาชิกเกษตรกรแปลงใหญ่ได้เข้าถึงโอกาสต่าง ๆ ของภาครัฐที่สนับสนุนมากขึ้น ตลอดจนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสามารถในการรองรับการใช้เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของระบบเศรษฐกิจ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจศึกษาความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่ให้สามารถดำเนินธุรกิจแข่งขันในตลาดยุคดิจิทัลและสร้างอำนาจต่อรองทางการค้าของแปลงใหญ่ได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาทักษะของผู้ประกอบการ การจัดการความรู้ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีมีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

สมมติฐานของการวิจัย

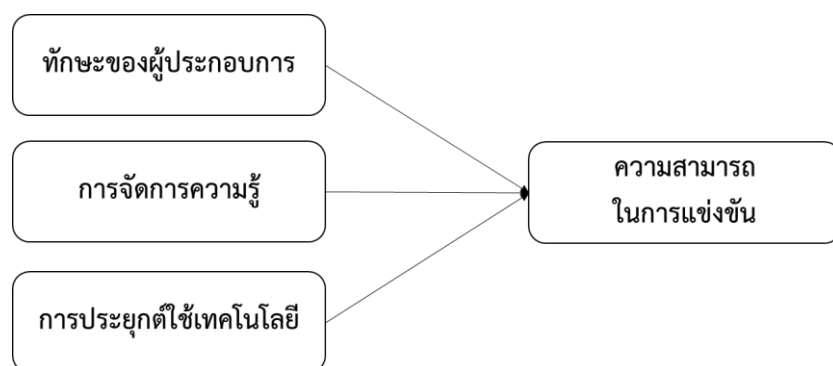
สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยทักษะของผู้ประกอบการส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยการจัดการความรู้ส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

กรอบแนวคิด

จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับทักษะของผู้ประกอบการ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และงานวิจัยที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะของผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการ (Entrepreneur) เป็นผู้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับธุรกิจ (Hatten, 2006) ริเริ่มโดยใช้กระบวนการในการผลิตสินค้าและบริการใหม่ (Schumpeter, 2005) มีทักษะในการบริหาร (Ladyga, 2015) ทักษะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ การสื่อสาร (Communication) การขาย (Sales) แนวโน้มไปสู่จุดหมาย (Focus) การเรียนรู้ (Ability to Learn) และกลยุทธ์ทางธุรกิจ (Business Strategy) (Tarver, 2021) จึงกำหนดเป็นสมมติฐานการวิจัย ดังสมมติฐานที่ 1 คือ

สมมติฐานที่ 1 ทักษะของผู้ประกอบการส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้

การจัดการความรู้เป็นการเรียนรู้องค์กรธุรกิจ ผู้ประกอบการสามารถนำไปปรับสนับสนุนการบริหารงานให้เหมาะสมกับธุรกิจ เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขันจำเป็นต้องบริหารจัดการความรู้ภายในองค์กรให้เป็นระบบ (Office of the Public Sector Development Commission, 2016) การจัดการความรู้ในตัวบุคคลเป็นการจัดการความรู้ทางธุรกิจเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน โดยบุคคลจะต้องคัดเลือก และรวบรวมความรู้และสารสนเทศที่มีอยู่อย่างหลากหลายมาประยุกต์ใช้ในงาน (Frاند & Hixon, 2019) ในการจัดการความรู้ที่เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการแข่งขันทางธุรกิจต้องร่วมกับรูปแบบธุรกิจ โดยการจัดการความรู้ของบุคคลนั้น ๆ ประกอบด้วย คุณค่าที่นำเสนอ (Value Proposition: VP) กลุ่มลูกค้า (Customer Segment: CS) ช่องทางเข้าถึง (Channels: CN) สายสัมพันธ์ลูกค้า (Customer Relationship: CR) ทรัพยากรที่มี (Key Resource: KR) งานหลักที่ทำ (Key Activities: KA) ห่วงโซ่หลัก (Key Partner: KP) ต้นทุน (Cost Structure: CS) รูปแบบรายได้ (Revenue Streams: RS) (Osterwalder, 2010) จึงกำหนดเป็นสมมติฐานการวิจัย ดังสมมติฐานที่ 2 คือ

สมมติฐานที่ 2 การจัดการความรู้ส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

แนวคิดเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

การนำกลยุทธ์ทางด้านเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันทางธุรกิจ ทำให้กิจการมีความสามารถทางด้านเทคโนโลยีมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการสร้างนวัตกรรม หรือความแตกต่างเพื่อตอบสนองตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปได้มากขึ้น (McEvily, Eisenhard & Prescott, 2004) การใช้หรือพัฒนาเทคโนโลยีของกิจการจะกำหนดความเป็นผู้นำทางธุรกิจ จากความได้เปรียบในการแข่งขันด้านต้นทุน หรือด้าน

ความแตกต่างจากคู่แข่ง โดยสิ่งเหล่านี้มีผลต่อยอดขาย ส่วนแบ่งทางการตลาด และความสามารถในการทำกำไรของกิจการ (Porter, 1985) จึงกำหนดเป็นสมมติฐานการวิจัย ดังสมมติฐานที่ 3 คือ

สมมติฐานที่ 3 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยเก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของงานวิจัย คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ ประกอบด้วยจังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด มีเกษตรกรเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ จำนวน 69,108 คน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2565)

กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย คือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ ประกอบด้วยจังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 687 คน ใช้วิธีการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากสูตรเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยแบ่งออกเป็น 4 จังหวัด แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ตามสัดส่วนของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ (Proportional Stratified Random) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

จังหวัด	จำนวนเกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่ (คน)	ร้อยละ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
กาฬสินธุ์	12,781	18.49	127
ขอนแก่น	31,622	45.76	315
มหาสารคาม	8,377	12.12	83
ร้อยเอ็ด	16,328	23.63	162
รวม	69,108	100.00	687

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity) หาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) มีค่ามากกว่า 0.60 ทุกข้อ (Sireci & Faulkner-Bond, 2014) แสดงว่าคำถามตรงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าความสอดคล้องภายในของครอนบาค (Cronbach's Alpha Method) ด้วยประเมินคุณภาพของแบบสอบถามที่นำไปทดสอบใช้ (Try out) กับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ในงานวิจัย จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.904 ซึ่งค่าที่ได้มากกว่า 0.7 ถือว่าผ่านเกณฑ์ (Nunnally, 1978) และมีค่าเข้าใกล้เลข 1 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง (Pallant, 2016) จึงสามารถสรุปได้ว่าแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความน่าเชื่อถือเพียงพอที่นำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นปลายปิดแบบตรวจสอบรายการ (Check List) รวมจำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านทักษะของผู้ประกอบการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีจำนวน 7 ข้อ ซึ่งเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมิน เป็น 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการจัดการความรู้ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีจำนวน 9 ข้อ ซึ่งเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมิน เป็น 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale)

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีจำนวน 8 ข้อ ซึ่งเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมิน เป็น 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale)

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านความสามารถในการแข่งขัน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มีจำนวน 14 ข้อ ซึ่งเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scale)

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ระยะเวลาที่ดำเนินการ คือ เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2564 โดยทำการสอบถามเกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ จำนวน 687 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

เมื่อรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นได้นำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมการคำนวณชุดค่าสถิติสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นปลายปิดแบบตรวจสอบรายการ (Check List) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ส่วนที่ 2 การทดสอบสมมติฐานของความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยละ 95

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรแปลงใหญ่ร้อยละ 95

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยละ 95 พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 371 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 และเพศหญิงจำนวน 316 คน คิดเป็นร้อยละ 46.0 โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุ 51-60 ปี จำนวน 298 คน คิดเป็นร้อยละ 43.4 รองลงมาคือ อายุ 41-50 ปี จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 27.1 อายุ 61-70 ปี จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 16.6 ตามลำดับ ส่วนใหญ่เกษตรกรมีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 41.9 รองลงมาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 และมีการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 13.1 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ยต่อเดือนของเกษตรกรพบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 492 คน คิดเป็นร้อยละ 71.6 รองลงมาเป็นรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000-30,000 บาท จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 22.6 และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,000-50,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานของความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยละ 95

ผลการทดสอบสมมติฐานของความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยละ 95 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ดังสมการที่ 1 ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Coefficients) และตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

สมการที่ 1: $D = 0.357A + 0.250B + 0.279C$

โดยที่ D = ความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่

A = ทักษะของผู้ประกอบการ

B = การจัดการความรู้

C = การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่

ปัจจัย	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	VIF
	B	Std. Error	Beta			
ค่าคงที่	0.385	0.077		4.990	0.00	
ทักษะของผู้ประกอบการ	0.380	0.038	0.357	10.042	0.00	2.661
การจัดการความรู้	0.237	0.043	0.250	5.439	0.00	4.444
การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี	0.268	0.044	0.279	6.150	0.00	4.354

*Sig < 0.05, F-test = 175.290, $R^2 = 0.776$ และ Adj $R^2 = 0.775$

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยละ 95 สारสินธุ์ มากที่สุด คือ ด้านทักษะของผู้ประกอบการ รองลงมาเป็นด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และด้านการจัดการความรู้ ตามลำดับ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และได้ทดสอบความแปรปรวนหลายตัวแปร (Variance Inflation Factor: VIF) พบว่า ทุกตัวแปรมีค่า VIF ไม่เกิน 10 (Hair et al., 2018) เพื่อยืนยันว่าตัวแปรในงานวิจัยไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสูงเกินไป (Multicollinearity)

อภิปรายผล และสรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ทักษะของผู้ประกอบการ การจัดการความรู้ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยละ 95 และสามารถอภิปรายถึงความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยละ 95 ได้ดังนี้

ทักษะของผู้ประกอบการส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่ร้อยละ 95 เนื่องจากเกษตรกรต้องมีความกล้าเสี่ยงกับความไม่แน่นอน มีความมุ่งมั่นในการทำต่าง ๆ ก้าวล้ำหน้าเหนือคู่แข่งในตลาด มีความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ ให้ความสำคัญในหนทางที่นำไปสู่ความสำเร็จ สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทางการดำเนินธุรกิจที่เปลี่ยนแปลง และมีความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับสินค้า บริการ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Sumeth Kaenmanee, Sarinya Latteerasuwan, Wanjanya Wirakul & Sanya Kenaphoom (2021) เรื่อง Factors Affecting The Competitiveness With Countries In The

Greater Mekong Sub-Region Of Entrepreneurs In Northeastern Region Of Thailand พบว่าปัจจัยสมรรถนะการบริหารธุรกิจของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันในอนุภูมิภาคน้ำโขงของผู้ประกอบการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ได้แก่ เป็นคนกล้าเผชิญกับความเสี่ยง มีความคิดสร้างสรรค์ มีความใส่ใจในความสำเร็จ มีความมุ่งมั่นในการแข่งขัน มีเป้าหมายในการทำธุรกิจชัดเจน มีความคล่องตัวในการบริหารงาน มีความรู้ด้านการตลาด มีทักษะและความเชี่ยวชาญในธุรกิจมีความสามารถในการบริหารความเสี่ยง มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงมีประสบการณ์การค้าระหว่างประเทศ มีความสามารถในการสร้างและได้มีเครือข่ายทางธุรกิจ มีความสามารถในการคิดเป็นเหตุผล มีทักษะการบริหารคน มีทักษะในการเจรจาต่อรอง มีจิตวิทยาทางธุรกิจ และยังสอดคล้องกับ วลัยจรรยา วีระกุล (2564) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าวจังหวัดขอนแก่น พบว่า ศักยภาพการปรับตัวของผู้ประกอบการส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าวจังหวัดขอนแก่น เนื่องจากเกษตรกรควรมีการปรับตัวให้ทันกับการแข่งขันที่สูงขึ้นและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความตั้งใจแน่วแน่ในการดำเนินธุรกิจตามที่มุ่งหวังไว้ โดยไม่หวั่นกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ตลอดจนปัจจัยกระบวนการผลิตและปัจจัยอุตสาหกรรมสนับสนุน ล้วนเป็นทักษะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

การจัดการความรู้ส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ เนื่องจากเกษตรกรควรมีการปรับตัวให้ทันกับการแข่งขันที่สูงขึ้นและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีจากภายนอกกิจการ มองหาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ใช้กันอยู่เสมอ ถ่ายทอดความรู้ทางเทคโนโลยีให้กับเครือข่ายเพื่อให้เกิดโอกาสรับเทคโนโลยี การจัดการเรียนรู้ดี ทำงานได้เป็นอย่างดี และการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ให้กับสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เครือข่ายมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2562) เรื่อง การศึกษาศักยภาพในการปรับตัวของผู้ประกอบการธุรกิจ (SMEs) เพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้า กรณีศึกษา: จังหวัดสงขลา พบว่า การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ความชำนาญในการผลิตของแรงงาน การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้ได้มาตรฐาน สินค้ามีคุณภาพ เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันด้านการผลิต ล้วนเป็นการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่ กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์ เนื่องจากเกษตรกรควรต้องมีความสามารถนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้งานได้อย่างรวดเร็ว มีความเชี่ยวชาญที่จะนำความรู้ที่มีอยู่กลับมาใช้ใหม่ การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ไปใช้ และมีความสามารถวิเคราะห์และตีความการเปลี่ยนแปลงความต้องการของตลาดได้อย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับ วลัยจรรยา วีระกุล (2564) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าวจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยความสามารถในการดูดซึมความรู้และเทคโนโลยีส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าวจังหวัดขอนแก่น เนื่องจากเกษตรกรควรต้องมีการจัดการเรียนรู้ดี ทำงานได้เป็นอย่างดี สามารถนำความรู้

ที่มีอยู่มาใช้งานได้อย่างรวดเร็ว และมีความเชี่ยวชาญที่จะนำความรู้ที่มีอยู่กลับมาใช้ใหม่ และด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและมีความเชี่ยวชาญในการเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีในธุรกิจ ล้วนเป็นปัจจัยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ส่งผลความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่ร้อยละ 80

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้ประกอบการ การจัดการความรู้ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ส่งผลทางบวกต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่ร้อยละ 80 เกษตรกรควรให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จนสามารถมองมิติได้ครบทุกมิติ เพื่อเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขันและการพัฒนาขีดความสามารถของเกษตรกรแปลงใหญ่ ตลอดจนสร้างอำนาจการต่อรองให้เกษตรกรแปลงใหญ่ต่อไป และยังเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวต่อไป

2. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยละ 80 งานวิจัยต่อไปควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและระดับประเทศให้หลากหลายมิติที่เจาะลึก เช่น เกษตรกรแปลงใหญ่พืชไร่ เกษตรกรแปลงใหญ่ปศุสัตว์ เกษตรกรแปลงใหญ่ผัก/สมุนไพร เป็นต้น เพื่อให้ผลการศึกษานำไปประยุกต์ใช้เพื่อการวางแผนรับมือผลกระทบการเปลี่ยนแปลง บริหารจัดการเกษตรกรแปลงใหญ่ที่ก่อให้เกิดคุณค่าต่อเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง

3. งานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาผลกระทบของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยละ 80 กับประเภทของชนิดผักและพืช เพื่อให้ผลการศึกษาคอบคลุมและพัฒนาได้ตรงประเด็น ตลอดจนสามารถวางแผนในการส่งเสริมและสนับสนุนได้ตรงตามความต้องการที่แท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2564). ระบบส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่ : ข้อมูลสรุปรายปี. ค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://co-farm.doae.go.th/graph/Dashboard1dsb.php>
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2559). ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579). ค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2564, จาก <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER2/DRAWER049/GENERAL/DATA0000/00000022.PDF>
- วัลย์จรรยา วิระกุล. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่ข้าวจังหวัดขอนแก่น. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 11(2), 197-211.

- สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เครือข่ายมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (2562). *การศึกษาศักยภาพในการปรับตัวของผู้ประกอบการธุรกิจ (SMEs) เพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการค้า*
กรณีศึกษา: จังหวัดสงขลา. ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2564, จาก <https://sme.go.th/upload/>
- Frاند, J., and Hixon, C. (2019). Personal Knowledge Management: Who? What? Why? When? Where? How?. International Public Company Limited. *Journal of Business Administration*, 35(113), 41-66.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., and Anderson, R. E. (2018). *Multivariate data analysis (8th ed.)*. Boston: Cengage.
- Hatten, T. S. (2006). *Small Business Management: Entrepreneurship and Beyond (3rd ed.)*. Boston: Houghton Mifflin.
- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Ladyga, E. (2015). Entrepreneurship as a basis of self-management on the way to career. *Polish Journal of Management Studies*, 12(1), 87-95.
- McEvily, S. K., Eisenhardt, K. M. and Prescott, J. E. (2004) “The global acquisition, leverage, and protection of technological competencies,” *Strategic Management Journal*, 25, 713-722.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory*. (2nd ed). New York: McGraw-Hill.
- Office of the Public Sector Development Commission. (2016). Knowledge Management: KM The interview of directors. Bangkok: *Office of the Public Sector Development Commission*. (In Thai)
- Osterwalder, A. (2010). *Business Model Generation: A Handbook for Visionaries, Game Changers, and Challengers*, New York, John Wiley & Sons Inc.
- Porter, M. E. (1985). “Technology and Competitive Advantage,” *Journal of Business Strategy*, 5(3), 60 - 78.
- Schumpeter, J. A. (2005). Development. *Journal of Economic Literature*, 43(1), 108-120.
- Sireci, S., and Faulkner-Bond, M. (2014). Validity Evidence based on Test Content. *Psicothema*, 26(1), 100-107.

- Sumeth Kaenmanee, Sarinya Latteerasuwan, Wanjanya Wirakul and Sanya Kenaphoom.
(2021). Factors Affecting The Competitiveness With Countries In The Greater Mekong
Sub-Region Of Entrepreneurs In Northeastern Region Of Thailand. *Annals of the
Romanian Society for Cell Biology*, 25(4), 17210-17215.
- Tarver, E. (2021). *5 Skills Every Entrepreneur Should Have*. Retrieved August 12, 2021, from
[https://www.investopedia.com/articles/personal-finance/080615/5-skills-every-
entrepreneur-needs.asp](https://www.investopedia.com/articles/personal-finance/080615/5-skills-every-entrepreneur-needs.asp)

ปัญหาการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Cost-management problem of Riceberry production for farmers in the Northeastern region

สัมฤทธิ์ ศิริคะเนรัตน์¹ และนิรนาท เสนาจันทร์²

Samrith Sirikanerat¹ and Neeranart Senachan²

¹หลักสูตรมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

²หลักสูตรบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อีเมล: neeranart.see@neu.ac.th

วันที่รับบทความ(Received) วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
23 เมษายน 2565 12 พฤษภาคม 2565 21 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อศึกษาระดับปัญหาด้านการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาด้านการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ เกษตรกรที่ปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ชนิดข้าวนาปีทีลงทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 ครัวเรือน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test แบบ One-sample t-test และสถิติเชิง การทดสอบ F-Test หรือ One way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัญหาการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในภาพรวมทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับสูง 2) การเปรียบเทียบระดับปัญหาด้านการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำแนกตามอายุในภาพรวมทั้ง 7 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนผลเปรียบเทียบระดับปัญหาด้านการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำแนกตามประสบการณ์ในภาพรวมทั้ง 7 ด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: ปัญหาการจัดการต้นทุน, การผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่, เกษตรกร

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the general condition of Riceberry production for farmers in the Northeastern region 2) to study the problem level Cost-management problem of Riceberry production for farmers in the Northeastern region; 3) to

compare the level of problems in Riceberry production cost management Cost-management problem of Riceberry production for farmers in the Northeastern region. The study sample consisted of farmers who planted Riceberry rice in-season registered with the Provincial Agriculture Office in the Northeast. The sample size was determined using the Taro Yamane formula at 95% confidence level. A total of 180 households were sampled. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, one-sample t-test. t-test and statistical F-Test or One way ANOVA. The results showed that 1) the level of problems in managing the cost of Riceberry production among the farmers in the Northeastern region in all seven aspects was high. 2) Comparison of problem level of Riceberry production cost management among farmers in the Northeastern region classified by age in 7 aspects of the picture were significantly different. The results comparing the level of problems in managing the cost of Riceberry production of farmers in the Northeastern region classified by experience in the overall 7 aspects were not significantly different.

Keywords: cost - management problems, Riceberry production, farmer

บทนำ

การบริหารต้นทุนหรือการจัดการต้นทุนเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการซึ่งการบริหารต้นทุน หมายถึง กระบวนการจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ในการสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ โดยเน้นการใช้ต้นทุนในการบริหารองค์การให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ การบริหารต้นทุนที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องทราบโครงสร้างต้นทุนการผลิตของสินค้าหรือบริการเพื่อให้สามารถบริหารต้นทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้นทุนการผลิตเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมทางการผลิตเพื่อให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ดี มีคุณภาพ ตามความต้องการของลูกค้าซึ่งประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ วัตถุดิบทางตรงคือวัตถุดิบที่เป็นส่วนประกอบโดยตรงในการผลิตสินค้า ค่าแรงงานทางตรง คือค่าแรงของคณงานทั้งหมดที่เกิดขึ้นในการผลิตสินค้าโดยตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต คือค่าใช้จ่ายการผลิตอื่นที่ไม่ใช่วัตถุดิบทางตรงและค่าแรงงาน (ไพบุลย์ ผจงวงศ์, 2561) ต้นทุนการผลิตถือเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานเพราะเมื่อต้นทุนเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อกำไรลดลง โดยผู้บริหารจะต้องวิเคราะห์ต้นทุนให้ถูกต้องเพื่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ

ข้าวไรซ์เบอร์รี่เป็นข้าวที่เกษตรกรหันมาสนใจปลูกในเชิงพาณิชย์กันมากขึ้นเนื่องจากข้าวไรซ์เบอร์รี่สร้างกำไรได้สูงกว่าการปลูกข้าวหอมมะลิ ในด้านอุตสาหกรรมอาหารเชิงโภชนาการและเวชสำอาง (อภิชาติ วรรณวิจิตร, 2564) การผลิตข้าวมีต้นทุนการผลิตที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย วัตถุดิบทางตรงในการปลูกข้าว ได้แก่ ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย และค่ายาปราบศัตรูพืช ที่ใช้ในการเพาะปลูก ค่าแรงงานทางตรงในการปลูกข้าว คือ ค่าจ้างแรงงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการปลูกข้าวโดยตรง โดยค่าแรงงานในการปลูกข้าวยัง

หมายรวม ถึง ค่าจ้างเหมาเครื่องจักรทางการเกษตร เช่น รถไถนา รถปลูกข้าว และรถเกี่ยวข้าวด้วย และค่าใช้จ่ายการผลิต ในการปลูกข้าว ประกอบด้วย ค่าวัสดุการเกษตร ค่ากระแสไฟฟ้า ค่าน้ำ มันเชื้อเพลิง ค่าบำรุงรักษาและซ่อมแซม อุปกรณ์ ค่าเสื่อมสภาพของอุปกรณ์ค่าเช่าพื้นที่ในการเพาะปลูกและค่าภาษีที่ดินที่ทำการเพาะปลูก ในด้านการเกษตรต้นทุนการผลิตถือเป็นหัวใจสำคัญ ซึ่งปัจจุบันเกษตรกรหลายรายยังมีความสับสนในเรื่องของต้นทุนการผลิต เกษตรกรไม่สามารถบริหารจัดการต้นทุนการผลิตได้ไม่ว่าจะเป็น ปัจจัยการผลิต ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เครื่องมือการเกษตร

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ให้ความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการจัดการต้นทุนการปลูกข้าวของเกษตรกร เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปกำหนดแนวทางในการบริหารต้นทุนการผลิต และนำข้อมูลไปประกอบการวางแผนทางการเงินของครอบครัว และตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาด้านการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำแนกตามอายุและประสบการณ์

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ระดับปัญหาการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 เกษตรกรที่ปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ที่มีอายุแตกต่างกันมีปัญหาด้านการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 เกษตรกรที่ปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ที่มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่แตกต่างกันมีปัญหาด้านการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่แตกต่างกัน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เกษตรกรที่ปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ชนิดข้าวนาปีที่ลงทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 35 ครักเรือน จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 120 ครักเรือน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 140 ครักเรือน จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 17 ครักเรือน และจังหวัดอุดรธานี จำนวน 15 ครักเรือน รวมประชากร 327 ครักเรือน

กลุ่มตัวอย่าง คือ เกษตรกรที่ปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ชนิดข้าวนาปีที่ลงทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) แบ่งการดำเนินงานออกเป็นขั้นต่างๆ ดังนี้ ขั้นที่ 1 แบ่งเกษตรกรที่ปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ชนิดข้าวนาปีตามกลุ่มจังหวัด จำนวน 5 จังหวัด ขั้นที่ 2 กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรทายาามาเน (Guiyavan, 2009) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างรวมจำนวน 180 ราย ขั้นที่ 3 กำหนดแบบเป็นสัดส่วนกับจำนวนครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในแต่ละจังหวัดเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนอย่างแท้จริง เก็บข้อมูลแต่ละจังหวัดโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	ประชากร(ราย)	กลุ่มตัวอย่าง(ราย)
ขอนแก่น	35	19
ชัยภูมิ	120	66
นครราชสีมา	140	77
อำนาจเจริญ	17	9
อุดรธานี	15	8
รวม	327	180

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Research) ซึ่งมีวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามกับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้วิจัยลงพื้นที่ไปเก็บข้อมูลเอง และสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์หลังจากได้รับแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์ หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมข้อมูลไปวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดโดยใช้โปรแกรมการคำนวณค่าสถิติสำเร็จรูปด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมานในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์และสมมุติฐานที่กำหนดไว้ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาระดับปัญหาด้านการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ "ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ ค่า t-test แบบ One-sample t-test ทำการทดสอบความมีนัยสำคัญระหว่างค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (ร้อยละ 80 หรือ 4 ของมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาระดับการดำเนินการ มีดังนี้

1. ถ้าค่าเฉลี่ยเลขคณิตที่ได้จากการวิจัย (Observed value) กับเกณฑ์ (ร้อยละ 80 หรือ 4 ใน 5 Rating Scales) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่าเฉลี่ยนั้นสูงกว่าเกณฑ์ จะถือว่าระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับสูงเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ถ้าค่าเฉลี่ยเลขคณิตที่ได้จากการวิจัย (Observed value) กับเกณฑ์ (ร้อยละ 80 หรือ 4 ใน 5 Rating Scales) ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่าเฉลี่ยนั้นเท่ากับหรือใกล้เคียงกับเกณฑ์จะถือว่าระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

3. ถ้าค่าเฉลี่ยเลขคณิตที่ได้จากการวิจัย (Observed value) กับเกณฑ์ (ร้อยละ 80 หรือ 4 ใน 5 Rating Scales) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่าเฉลี่ยนั้นต่ำกว่าเกณฑ์จะถือว่าระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาด้านการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำแนกตามอายุและประสบการณ์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติเชิง การทดสอบ F- test หรือ One way ANOVA

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาข้อมูลทั่วไปและสภาพการปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกรพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.30 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 46.70 มีระดับการศึกษามัธยมตอนปลาย/ปวช./ปวส. คิดเป็นร้อยละ 35.10 มีประสบการณ์ในการปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 74.40 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 4 คน คิดเป็นร้อยละ 31.70 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกข้าว เป็นเงินสะสมภายในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 85 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ ได้รับการอบรมจากหน่วยงานภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 43.90 มีวัตถุประสงค์ในการปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่เพื่อบริโภคในครอบครัวและจำหน่าย คิดเป็นร้อยละ 62.80 เหตุผลที่เลือกปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ สามารถขายได้ราคาดีกว่าพันธุ์อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 69.40 สภาพพื้นที่ในการปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ เป็นที่ราบลุ่มระบายน้ำได้ คิดเป็นร้อยละ 92.80 สภาพดินที่ใช้การปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ ดินร่วนปนทราย คิดเป็นร้อยละ 48.90 แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ใช้คลองชลประทาน คิดเป็นร้อยละ 48.30 วิธีการปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ การหว่านข้าวแห้ง คิดเป็นร้อยละ 42.20 แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูก เตรียมเมล็ดพันธุ์เอง คิดเป็นร้อยละ 54.40 ปริมาณเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้ในปลูกต่อไร่ 5-10 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 42.80 จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกข้าว 3-6 คน คิดเป็นร้อยละ 48.90 แรงงานส่วนใหญ่ที่ใช้ในการปลูกข้าว ใช้สมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 78.90

การจัดการดินและการเตรียมดิน ไม่เผื่อต่อซังฟางข้าว คิดเป็นร้อยละ 78.30 ปลุกพืชตระกูลถั่ว เช่น ถั่ว โสน ปอเทือง ถั่วพราง คิดเป็นร้อยละ 75.00 วิเคราะห์ดินนาทุกปี คิดเป็นร้อยละ 76.10 ใช้ปูนมาร์ล ปูนขาว หรือซีเมนต์ปรับปรุงสภาพดิน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ไถกลบฟางข้าวโดยการระบายน้ำเข้านาและใช้สารช่วยย่อยฟางข้าว คิดเป็นร้อยละ 64.40 หมักฟางข้าวอย่างน้อย 2 สัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 59.40 ปรับหน้าดินให้เรียบ นาหว่านน้ำตมให้ทำร่องน้ำเป็นทางระบายอากาศ คิดเป็นร้อยละ 61.70 ปุ๋ยที่ใช้ในการปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 96.70 ปริมาณการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ในการปลูกข้าวต่อไร่ 1-150 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 62.20 วิธีการจัดการศัตรูพืชหลังปลูก ใช้แรงงานคน คิดเป็นร้อยละ 45.60 วิธีการกำจัดวัชพืชหลังการปลูก คิดเป็นร้อยละ 81.70 วิธีการเก็บเกี่ยวผลผลิต ใช้รถเกี่ยวข้าว คิดเป็นร้อยละ 62.80 ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มปลูกจนสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิต 100 -120 วัน คิดเป็นร้อยละ 53.9

ระดับปัญหาการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในภาพรวมทั้ง 7 ด้านพบว่า อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาแต่ละรายด้าน พบว่า มี 5 ข้อ อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ประเด็นนั้น คือ ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว ด้านเตรียมดิน/ปรับปรุงดิน ด้านการใช้ปุ๋ย ด้านการจัดการน้ำ และด้านการเก็บเกี่ยว มีเพียง 2 ข้อ ที่ระดับปัญหาการจัดการต้นทุนอยู่ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ ประเด็นนั้น คือ ด้านการจำกัดวัชพืช และด้านการป้องกันกำจัดศัตรูข้าว ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับปัญหาการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกร

ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในภาพรวมทั้ง 7 ด้าน

รายการ	Test Value = 4				แปลผล
	$\bar{X}$	S.D	t-test	Sig	
1. ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว	4.26	0.735	4.916	.000*	สูง
2. ด้านเตรียมดิน/ปรับปรุงดิน	4.39	0.694	7.590	.000*	สูง
3. ด้านการใช้ปุ๋ย	3.85	1.087	-1.851	.066	สูง
4. ด้านการจำกัดวัชพืช	3.79	1.004	-2.758	.006*	ต่ำ
5. ด้านการจัดการน้ำ	3.86	0.956	-1.870	.063	สูง
6. ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูข้าว	3.35	1.083	-7.949	.000*	ต่ำ
7. ด้านการเก็บเกี่ยว	3.94	0.937	-0.795	.428	สูง
รวม	3.925	0.764	-1.260	.209	สูง

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับปัญหาด้านการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำแนกตามอายุ พบว่า เกษตรกรที่มีอายุต่างกันมีปัญหาการจัดการต้นทุน ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว ด้านเตรียมดิน/ปรับปรุงดิน ด้านการใช้ปุ๋ย ด้านการกำจัดวัชพืช ด้านการจัดการน้ำ ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูข้าว และด้านการเก็บเกี่ยว ในภาพรวมทั้ง 7 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกร
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำแนกตามอายุ

ปัญหาการจัดการต้นทุนการ ผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว	ระหว่างกลุ่ม	6.075	3	2.025	3.929	.010*
	ภายในกลุ่ม	90.718	176	.515		
	รวม	96.793	179			
ด้านเตรียมดิน/ปรับปรุงดิน	ระหว่างกลุ่ม	6.013	3	2.004	4.393	.005*
	ภายในกลุ่ม	80.308	176	.456		
	รวม	86.321	179			
ด้านการใช้ปุ๋ย	ระหว่างกลุ่ม	25.319	3	8.440	7.978	.000*
	ภายในกลุ่ม	186.187	176	1.058		
	รวม	211.506	179			
ด้านการกำจัดวัชพืช	ระหว่างกลุ่ม	23.871	3	7.957	8.934	.000*
	ภายในกลุ่ม	156.760	176	.891		
	รวม	180.631	179			
ด้านการจัดการน้ำ	ระหว่างกลุ่ม	19.272	3	6.424	7.825	.000*
	ภายในกลุ่ม	144.488	176	.821		
	รวม	163.760	179			
ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูข้าว	ระหว่างกลุ่ม	22.106	3	7.369	6.890	.000*
	ภายในกลุ่ม	188.213	176	1.069		
	รวม	210.319	179			
ด้านการเก็บเกี่ยว	ระหว่างกลุ่ม	29.547	3	9.849	13.553	.000*
	ภายในกลุ่ม	127.897	176	.727		
	รวม	157.444	179			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	16.697	3	5.566	10.044	.000*
	ภายในกลุ่ม	97.529	176	.554		
	รวม	114.226	179			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Scheffe พบว่าเกษตรกรที่มีอายุต่างกันมีปัญหาการจัดการต้นทุนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อยู่จำนวนสามคู่ ได้แก่ เกษตรกรอายุต่ำกว่า 30 ปี มีปัญหาการจัดการต้นทุนมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุ 41 - 50 ปี เกษตรกรอายุ 31 - 40 ปี มีปัญหาการจัดการต้นทุนมากกว่าเกษตรกรที่มีอายุ 41 - 50 ปี และเกษตรกรที่มีอายุ 41 - 50 ปี มีปัญหาการจัดการต้นทุนน้อยกว่าเกษตรกรที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบเป็นรายคู่ของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดการต้นทุนของเกษตรกรจำแนกตามอายุในภาพรวม

อายุของเกษตรกร		อายุของเกษตรกร				
		$\bar{X}$	ต่ำกว่า 30 ปี	31 - 40 ปี	41 - 50 ปี	51 ปีขึ้นไป
			4.66	4.35	3.58	4.03
ต่ำกว่า 30 ปี	4.66	-	0.31	1.08*	0.63	
31 - 40 ปี	4.35	-	-	0.77*	0.32	
41 - 50 ปี	3.58	-	-	-	-0.45*	
51 ปีขึ้นไป	4.03	-	-	-	-	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับปัญหาด้านการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำแนกตามประสบการณ์ พบว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์ต่างกันมีปัญหาการจัดการต้นทุน ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว ด้านเตรียมดิน/ปรับปรุงดิน ด้านการใช้ปุ๋ย ด้านการกำจัดวัชพืช ด้านการจัดการน้ำ ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูข้าว และด้านการเก็บเกี่ยว ในภาพรวมทั้ง 7 ด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์ต่างกันมีปัญหาการจัดการต้นทุนด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกร
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำแนกตามประสบการณ์

ปัญหาการจัดการต้นทุนการ ผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว	ระหว่างกลุ่ม	8.026	3	2.675	5.304	.002
	ภายในกลุ่ม	88.767	176	.504		
	รวม	96.793	179			
ด้านเตรียมดิน/ปรับปรุงดิน	ระหว่างกลุ่ม	2.564	3	.855	1.796	.150
	ภายในกลุ่ม	83.758	176	.476		
	รวม	86.321	179			
ด้านการใช้ปุ๋ย	ระหว่างกลุ่ม	4.660	3	1.553	1.322	.269
	ภายในกลุ่ม	206.845	176	1.175		
	รวม	211.506	179			
ด้านการกำจัดวัชพืช	ระหว่างกลุ่ม	2.707	3	.902	.893	.446
	ภายในกลุ่ม	177.924	176	1.011		
	รวม	180.631	179			
ด้านการจัดการน้ำ	ระหว่างกลุ่ม	3.260	3	1.087	1.191	.315
	ภายในกลุ่ม	160.500	176	.912		
	รวม	163.760	179			
ด้านการป้องกันกำจัดศัตรูข้าว	ระหว่างกลุ่ม	1.088	3	.363	.305	.822
	ภายในกลุ่ม	209.232	176	1.189		
	รวม	210.319	179			
ด้านการเก็บเกี่ยว	ระหว่างกลุ่ม	2.099	3	.700	.793	.499
	ภายในกลุ่ม	155.345	176	.883		
	รวม	157.444	179			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.190	3	.730	1.147	.332
	ภายในกลุ่ม	112.036	176	.637		
	รวม	114.226	179			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Scheffe พบว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ต่างกันมีปัญหาการจัดการต้นทุนด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อยู่จำนวนหนึ่งคู่ ได้แก่ เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ระหว่าง 1-5 ปี มีปัญหาการจัดการต้นทุนด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวมากกว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่มากกว่า 15 ปีขึ้นไปดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบเป็นรายคู่ของความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของปัญหาการจัดการต้นทุนด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวของเกษตรกรจำแนกตามประสบการณ์

ประสบการณ์ใน		ประสบการณ์ในการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกร			
การผลิตข้าวไรซ์					
เบอร์รี่ของ	$\bar{X}$	1-5 ปี	6 - 10 ปี	11 - 15 ปี	มากกว่า 15 ปี
เกษตรกร					ขึ้นไป
		4.35	4.40	3.88	3.77
1-5 ปี	4.35	-	-0.05	0.47	0.58*
6 - 10 ปี	4.40	-	-	0.52	0.63
11 - 15 ปี	3.88	-	-	-	0.11
มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	3.77	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาระดับการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าอยู่ในระดับสูง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว ด้านเตรียมดิน/ปรับปรุงดิน ด้านการใช้ปุ๋ย ด้านการจัดการน้ำ และด้านการเก็บเกี่ยว ซึ่งแต่ละด้านมีปัจจัยที่สำคัญ ดังนี้ 1) ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว การใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ตรงตามพันธุ์ ซึ่งจากการที่เกษตรกรใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพดีจะเพิ่มปริมาณคุณภาพการผลิตข้าวให้มีคุณภาพ จากข้อที่ค้นพบได้สอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิศา ทรัพย์เกษม และสุพัตรา ศรีสุวรรณ (2560) พบว่า การใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีที่ตรงตามพันธุ์ ไม่มีข้าวอื่น หรือวัชพืชปะปน มีความงอกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 และมีความชื้นของเมล็ดพันธุ์ต่ำกว่าร้อยละ 14 จะช่วยเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิตและการใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ที่เหมาะสมกับการทำนาลักษณะต่าง ๆ จะช่วยลดค่าใช้จ่ายจากการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่มากเกินไปจนความจำเป็นลงได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติพงษ์ พิพิธกุล (2563) ที่พบว่า การใช้เมล็ดพันธุ์ตัดแปลงพันธุ์กรรมที่ทนทานต่อสภาพแวดล้อมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต 2) ด้านเตรียมดิน/ปรับปรุงดิน คือ พลิกหน้าดินเพื่อกลบตอซังข้าว จากข้อที่ค้นพบได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุมพล รอดแจ่ม และรุ่งระวี มั่งสิงห์ (2560) พบว่า สภาพทั่วไปในการปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่มีวิธีการเตรียมปลูกและการปลูกสุ่ววิธีและขั้นตอนดังนี้ (1) การเตรียมดิน โดยหว่านเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสดรอบๆ แปลงนาให้ทั่ว หลังจากนั้น ให้กระจายฟางคลุม ทั่วพื้นที่แปลงนา ภายใน 3 วัน เมล็ดปุ๋ยพืชสดจะงอก ประมาณ 45 วัน จึงทำการไถกลบหรือย่ำหมัก (2) ใช้น้ำหมักจุลินทรีย์จากหน่อกล้วยเพื่อย่อยฟางและกำจัดวัชพืชในแปลงนาในขั้นเตรียมดินก่อนหว่านเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด (3) การจัดการความอุดมสมบูรณ์ของดินเพื่อรักษาความอุดม

สมบูรณ์ของดินให้เหมาะสมกับการปลูกข้าว จะไม่เผาซึ่งข้าวในแปลงนา เพราะเป็นการทำลายอินทรีย์วัตถุและจุลินทรีย์ในดินที่มีประโยชน์ให้น้ำหมักชีวภาพ หรือน้ำสกัดชีวภาพนำมาหมักร่วมกับกากน้ำตาล น้ำสกัดอาจทำจากพืชผลไม้อ่างๆ ที่เป็นพืชผักในท้องถิ่นเช่น ใบสะเดา สับปะรด กล้วย มะละกอ และฟักทอง และน้ำสกัดจากสัตว์ ได้แก่ หอยเชอรี่ เป็นต้น 3) ด้านการใส่ปุ๋ย ต้องเลือกชนิดปุ๋ยและอัตราปุ๋ยที่ใส่ให้เหมาะกับพันธุ์ข้าวและชนิดของดิน และใส่ตรงตามระยะเวลาที่ข้าวต้องการจากข้อที่ค้นพบได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วริศรา ทรัพย์เกษม และสุพัตรา ศรีสุวรรณ (2560) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ถูกต้องในประเด็นการเลือกใช้ปุ๋ยเคมีและปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีที่เหมาะสมในการใส่ปุ๋ยครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ของการปลูกข้าว เพราะการตรวจหาชนิดและปริมาณการใช้ปุ๋ยตามความต้องการของดิน จะทำให้สามารถใส่ปุ๋ยได้ตรงตามชนิดและปริมาณที่ดินต้องการ รวมถึงช่วงเวลาและอัตราที่เหมาะสมสำหรับการใส่ปุ๋ยแต่ละครั้ง และการใส่ปุ๋ยตามชนิดของพันธุ์ข้าว จะช่วยให้ต้นข้าวดูดซับธาตุอาหารไปใช้ได้ดีขึ้น นอกจากนี้ แนวทางการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์จะช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน เพิ่มปริมาณและคุณภาพผลผลิต ทำให้เกษตรกรสามารถประหยัดค่าปุ๋ยเคมี รายได้เพิ่มขึ้นสุขภาพดีขึ้น และเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษฎี ใจปัญญา (2563) พบว่าการใส่ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดินและความต้องการพืชมีผลทำให้การเจริญเติบโตของข้าวในด้านจำนวนรวงต่อกอ น้ำหนักเมล็ดดี น้ำหนัก 1,000 เมล็ด และผลผลิตกิโลกรัมต่อไร่มากที่สุด โดยพบว่าชุดการทดลองที่มีการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพร่วมด้วยส่งผลให้ความสูงต้นและการแตกกอมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดังนั้นควรแนะนำให้เกษตรกรได้มีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ในระยะเตรียมดินและมีการใส่ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่สามารถแนะนำให้เกษตรกร เปลี่ยนวิธีการ ปลูกข้าวจากวิธีของเกษตรกรไปใช้วิธีการใส่ปุ๋ยเคมีตาม ค่าวิเคราะห์ดินและความต้องการของพืช 4) ด้านการจัดการน้ำ ต้องระดับน้ำช่วงข้าวยังเล็กให้รักษาระดับน้ำ 5-10 เซนติเมตร จากข้อที่ค้นพบได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วริศรา ทรัพย์เกษม และสุพัตรา ศรีสุวรรณ (2560) ที่พบว่าระดับน้ำมีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตทางลำต้นและการให้ผลผลิตของข้าวโดยตรง ถ้าต้นข้าวขาดน้ำจะทำให้พืชเตี้ยโตแข่งกับต้นข้าว ส่งผลกระทบต่อคุณภาพและปริมาณผลผลิตได้ นอกจากนี้ การลดระดับน้ำในนาโดยปรับหน้าดินให้เรียบสม่ำเสมอ และการจัดการน้ำในภาชนะน้ำน้อยด้วยการขังน้ำ 5-10 เซนติเมตร เพื่อปล่อยให้ต้นข้าวใช้น้ำจนแห้งแล้วจึงให้น้ำใหม่ จะช่วยลดการใช้น้ำที่เกินความจำเป็นและลดค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำลงได้ และ 5) ด้านการเก็บเกี่ยวเกษตรกรต้องการเก็บผลผลิตไว้ในยุ้งฉางในสภาพที่แห้ง จากข้อที่ค้นพบได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยาลัยชุมชนนราธิวาส (2562) ได้กล่าวว่าข้าวที่เกี่ยวข้องแกระชวานาจะเก็บไว้ในยุ้งฉางซึ่งโปร่ง มีอากาศ ถ่ายเทได้สะดวก และจะทำการนวดเมื่อต้องการขาย หรือต้องการสีเป็นข้าวสาร ข้าวที่เกี่ยวข้องด้วยเคียวซึ่งปลูกไว้แบบปักดำ ชาวนาจะทิ้งไว้ในนาจนหมดซัง เพื่อตากแดดให้แห้งเป็นเวลา 3-5 วัน สำหรับข้าวที่ปลูกแบบหว่าน พื้นที่นาจะแห้งในระยะเก็บเกี่ยวข้าวจึงแห้งก่อนเก็บเกี่ยว ข้าวที่เกี่ยวข้องแล้วจะกองทิ้งไว้บนพื้นที่นาเป็นรูปต่างๆ กันเป็นเวลา 5-7 วัน เช่น รูปสามเหลี่ยม แล้วจึงขนมาที่ลานสำหรับนวดข้าวที่นวดแล้วจะถูกขนย้ายไปเก็บไว้ในยุ้งฉาง

จากผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าอายุของเกษตรกรส่งผลต่อปัญหาการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ ซึ่งจากข้อที่ค้นพบได้สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรณัฐ วิจิตร และคนอื่นๆ (2562) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุประชากรภาคเกษตรและประสิทธิภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่าการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุประชากรภาคเกษตรต่อประสิทธิภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจ โดยแบ่งช่วงอายุของเกษตรกรออกเป็น 2 ช่วงอายุ คือช่วงวัยแรงงาน (20-59 ปี) และช่วงวัยสูงอายุ (60 ขึ้นไป) ของข้าว และ ยางพารา และแยกข้อมูลออกเป็นรายปีจำนวน 3 ปีการผลิตติดต่อกัน เพื่อให้เห็นความแตกต่างของประสิทธิภาพทางเทคนิคการผลิตของข้าวและยางพารา เพื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพของพืชทั้ง 2 ชนิด พบว่าข้าว มีการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพทางเทคนิคในช่วงอายุช่วงอายุ 20-59 ปี มีประสิทธิภาพสูง กว่าช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไปเนื่องมาจากมีเทคโนโลยีเครื่องจักรเข้ามาช่วยในการผลิตมากขึ้น และเนื่องจากข้าว เป็นพืชที่ปลูกรายปีซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงในระยะเวลาสั้นจึงส่งผลให้ประสิทธิภาพทางเทคนิคการผลิตของ ช่วงอายุ 20-59 ปีสูงกว่าอายุ 60 ปีขึ้นไปดังนั้นอายุของแรงงานจึงส่งผลไม่ชัดเจนมากนัก ซึ่งแตกต่างจากการเปลี่ยนแปลงประสิทธิภาพทางเทคนิคของยางพาราในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไปมีประสิทธิภาพน้อยกว่าช่วง อายุ 20-59 ปีแสดงให้เห็นชัดเจนว่าอายุที่เพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตลดลง เนื่องมาจากยางพารามีเทคโนโลยีและเครื่องจักรเข้ามาช่วยผลิตน้อย และเป็นพืชที่ใช้ระยะเวลานานกว่าจะได้ผลผลิตทำให้อายุแรงงานส่งผลต่อประสิทธิภาพทางเทคนิคการผลิต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

เกษตรกรควรมีการวางแผนที่ดีก่อนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ในแต่ละรอบเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา โดยเฉพาะ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวเกษตรกรควรใช้พันธุ์ข้าวคุณภาพดี ตรงตามพันธุ์ 2) ด้านเตรียมดิน/ปรับปรุงดิน เกษตรกรควรมีพลิกหน้าดินเพื่อกลบตอซังข้าวก่อนการปลูก 3) ด้านการใช้ปุ๋ย เกษตรกรควรต้องเลือกชนิดปุ๋ยและอัตราปุ๋ยที่ใส่ให้เหมาะกับพันธุ์ข้าวและชนิดของดิน และใส่ตรงตามระยะเวลาที่ข้าวต้องการ 4) ด้านการจัดการน้ำ เกษตรกรควรรักษาระดับน้ำช่วงข้าวยังเล็กให้รักษาระดับน้ำ 5-10 เซนติเมตร และ 5) ด้านการเก็บเกี่ยวเกษตรกรควรเก็บผลผลิตไว้ในยุ้งฉางในสภาพที่แห้ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับผู้สนใจจะศึกษาปัญหาการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยากให้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกร อีกครั้งหนึ่ง กับภูมิภาคอื่นว่ามีผลของการวิจัยแตกต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร ผลที่ได้จะนำไปพัฒนาธุรกิจการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ของเกษตรกร ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎี ใจปัญญา. (2563). ผลของการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพต่อการเจริญเติบโตและผลผลิต ของข้าวเหนียวสันป่าตอง 1. *วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร*, 37(1), 10-19.
- กิตติพงษ์ พิพิธกุล. (2563). เกษตรอินทรีย์วิถีสู่สังคมเกษตรยั่งยืน: ยุทธศาสตร์พัฒนาข้าวอินทรีย์. *วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 10(1), 116-130. สืบค้นจาก, <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/article/view/223510/164336>.
- ชุมพล รอดแจ่ม และ รุ่งระวี มั่งสิงห์. (2560). รูปแบบการกำหนดต้นทุนในการปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ กรณีศึกษาบ้านคลองตาชม หมู่ 9 ตำบลบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*, 11(2), 100-114.
- ไพบูลย์ ผงวงศ์. (2561). *หลักการบัญชีต้นทุน*. กรุงเทพฯ: เอส แอนด์ จี กราฟฟิก.
- วิศรา ทรัพย์เกษม และ สุพัตรา ศรีสุวรรณ. (2560). ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อเทคโนโลยีการผลิตข้าวในศูนย์ข้าวชุมชนอำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวิทยาศาสตร์เกษตร*, 48(1), 118-126.
- วิทยาลัยชุมชนนราธิวาส. (2562). *คู่มือการทำงาน*. สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2564 จาก, http://www.ncc.ac.th/_files_school/00000784/data/00000784_1_20151022-144806.pdf.
- วีรณัฐ วิจิตร ,นิโรจน์ สิ้นณรงค์ , เกศสุดา สิทธิสันติกุล, และ กฤตวิทย์ อัจฉริยะพานิชกุล. (2562). การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุประชากรภาคเกษตรและประสิทธิภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย. *วารสารเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ*, 10(19), 1-10.
- อภิชาติ วรรณวิจิตร. (2564). *ไรซ์เบอร์รี่:ต้นแบบการใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารเชิงนวัตกรรม*. สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2564 จาก, <http://dna.kps.ku.ac.th/index.php/research-develop/rice-research-and-knowledge/267-2020-02-04-07-33-25>.
- Guiyavan, Y. (2009). *Business Research Methods*. Bangkok: Druid Co., Ltd.

แนวทางการเสริมสร้างการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย

The Growth Reinforcement Guideline of Small Enterprises in Chiang Rai Province

จีรพร วงศ์ขัตติย์¹ ณัฏพล หลั่งนาค² อติศักดิ์ ย่อมเยาว์³ จริยา แก้วภักดี⁴ และ พรสุนีย์ เพชรน้ำค้าง⁵

Jeeraporn Wongkhut¹, Natchapol Lungnak², Adisak Yomyao³, Chariya Keawpukdee⁴, and
Pornsunee Phetnamkhang⁵

^{1,2,3,4,5} คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเชียงราย

อีเมล: jeeraporn.w@crc.ac.th

วันที่รับบทความ(Received)	วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)	วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
5 เมษายน 2565	19 พฤษภาคม 2565	21 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย 3) แนวทางการเสริมสร้างการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ประกอบการ จำนวน 21 ราย ซึ่งเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนของวิสาหกิจขนาดย่อม วิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก วิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอข้อมูลรูปแบบการเขียนบรรยาย พบว่า ผู้ประกอบการประสบปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้ยอดขายลดลงมากที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาด้านเทคนิคการทำสื่อโฆษณาออนไลน์ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการตลาด ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการเงิน ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยด้านเครือข่าย ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านทรัพยากรทางกายภาพ ปัจจัยด้านวัฒนธรรม และปัจจัยด้านนวัตกรรม ตามลำดับ ในแต่ละระยะของการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมแต่ละประเภท ไม่ว่าจะ เป็นธุรกิจการผลิต ธุรกิจการค้า ธุรกิจบริการ มีความต้องการปัจจัยการเจริญเติบโตที่แตกต่างกัน ดังนั้น การเสริมสร้างแนวทางการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อม ต้องให้ส่งเสริมให้สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละระยะการเจริญเติบโตของธุรกิจแต่ละประเภท ดังนี้ ระยะที่ 1 ธุรกิจการผลิตและธุรกิจการค้ามีความต้องการปัจจัยด้านทรัพยากรทางการเงินมากที่สุด ควรชี้ให้ผู้ประกอบการเห็นโอกาส ช่องทางในการจัดหาเงินทุนและการเข้าถึงแหล่งทุน การวางแผนด้านการเงิน ส่วนธุรกิจบริการ ในระยะแรกมีความต้องการปัจจัยด้านทรัพยากรทางกายภาพมากที่สุด เพราะธุรกิจบริการส่วนใหญ่ต้องอาศัยพื้นที่ หรือทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมในการทำธุรกิจ ระยะที่ 2 ธุรกิจการผลิตและธุรกิจการค้า มีความต้องการปัจจัยด้านการตลาดมากที่สุด ควรส่งเสริมด้านการตลาดโดยใช้หลัก 4P ส่วนธุรกิจบริการ มีความต้องการด้านการเงินมากที่สุด เนื่องจากเป็นระยะที่ธุรกิจเริ่มเป็นที่รู้จัก แต่อาจจะมีส่วนแบ่งตลาดน้อย จึงต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงระบบการดำเนินงานของธุรกิจทำให้ต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก ระยะที่ 3 ธุรกิจการผลิต ธุรกิจการค้า และธุรกิจ

การบริการ มีความต้องการปัจจัยด้านการตลาดมากที่สุด เนื่องจากในระยะนี้ธุรกิจเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น ส่วนแบ่งตลาดเริ่มมากขึ้น ควรส่งเสริมปัจจัยด้านการตลาด โดยมุ่งเน้นเรื่องการเพิ่มสายผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น ระยะที่ 4 ธุรกิจการผลิต และธุรกิจการบริการ มีความต้องการปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ จึงควรมุ่งเน้นที่การทำงานเป็นทีม สร้างความเชื่อมั่นในทีมงาน ทำให้บุคลากรเห็นความมั่นคงจากโอกาสของการเติบโตตามสายงาน ก่อให้เกิดความรักและผูกพันต่อองค์กร ส่วนธุรกิจการค้า มีความต้องการปัจจัยด้านการตลาด ในระยะนี้ธุรกิจเติบโตเต็มที่จึงควรเน้นกลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่ายทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ระยะที่ 5 ธุรกิจการผลิต และธุรกิจการบริการมีความต้องการด้านเครือข่ายความสัมพันธ์มากที่สุด เนื่องจากระยะนี้ธุรกิจเริ่มถดถอย การเข้าร่วมกิจกรรมหรือเข้าร่วมเครือข่ายต่าง ๆ ระหว่างลูกค้า เครือข่ายผู้ประกอบการ หน่วยงานของรัฐ จะทำให้มองเห็นโอกาสทางธุรกิจ ส่วนธุรกิจการค้า ในระยะนี้เป็นระยะที่ธุรกิจเริ่มถดถอย ยอดขายเริ่มตก จึงมีความต้องการปัจจัยด้านการตลาด ควรมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมการตลาด เช่น ลด แลก แจก แถม เพื่อให้ธุรกิจสามารถขายสินค้า ระบายสินค้าให้ได้มากที่สุด หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการได้อย่างเหมาะสมจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบรรลุเป้าหมายของธุรกิจมากขึ้น

คำสำคัญ: การเสริมสร้างการเจริญเติบโต วิสาหกิจขนาดย่อม

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1) the operational issues status of small enterprises in Chiang Rai Province 2) the factors that affected to growth of small enterprises in Chiang Rai Province 3) The growth reinforcement guideline of small enterprises in Chiang Rai province. The data collection was done by using in-depth interview. The informants were 21 entrepreneurs who were the owners of small enterprises. This is the qualitative research by using observation and in-depth interview by analyzing contents and presenting information in form of descriptive writing. The findings were found that the first factor was entrepreneurs face problem of Covid 19 pandemic which effecting to lower sale. Secondary was technical problem of online advertising media producing. And the most factors affected to the growth of small enterprises were marketing, financial resources, human resources, network, technology, physical resources, culture, and innovation respectively. In each growth period of each type of small enterprises, whether they are manufacturing business, trade business, service business. They have different growth factor requirement. So, in light of the growth guideline reinforcement of small enterprises, it must be supported in accordance with each requirement of growth period of each business. They are as follows:

1st phase: Manufacturing business and trade business require financial resource factor the most. The entrepreneurs should be guided for ways to their fund, financial resource access and financial planning and service business initially requires physical resource factor the most because mostly service business depends on proper area or zone in running its business. 2nd Phase: Manufacturing business and trade business require marketing factor the most. The 4P rules should be supported for their marketing and service business. It requires financial resource factor the most because its service period begins to be known but its market share is still less so the improvement of business operation would be geared up. The huge fund must be used for this. 3rd Phase: Manufacturing business, trade business and service business require marketing factor the most because its business period begins to be known more and their market share begins to increase as well. The marketing factor should be supported by focusing various products manufacturing in order to respond the requirement of more consumers. 4th Phase: Manufacturing business and service business require human resource factor so it should emphasize on team work, confidence building and showing security in their field of work which causing love and connection for their organization and trade business requires marketing factor as their business has fully grown in this period so it should emphasize on strategies of selling channel by online and offline. 5th Phase: Manufacturing business and service business require connection network the most because in this period their business begins to decline so activities participation or various network participation among consumers, entrepreneurs network and government organization will cause vision on business and trade business begins to decline in this period its sales begins to fall down so it requires marketing factor and it should emphasize on marketing promotion such as discounting, exchanging and buying one get one free in order to sell and release products as much as possible. If the related organization could respond the requirement of entrepreneurs properly. It would cause efficiency and effectiveness in more goal achievement of business.

Keywords: Growth Reinforcement, Small enterprises

บทนำ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อน พื้นฟูและพัฒนาระบบ เศรษฐกิจและสังคมของไทยให้แข็งแกร่งขึ้นในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านการลงทุน ด้านการผลิต การจ้างงาน โดย ครอบคลุมภาคการผลิต ภาคการค้า (การค้าส่ง/ค้าปลีก) และภาคการบริการ ด้วยจำนวนผู้ประกอบการที่มี มากถึง 3,175,949 ราย กระจายตัวอยู่ทั่วประเทศ มีการจ้างงานถึง 12,803,092 ราย ก่อให้เกิดมูลค่า

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (GDP MSME) ปี 2563 มูลค่า 1,450,476 ล้านบาท และ GDP MSME ปี 2564 เติบโตได้เพียงร้อยละ 2.4 - 3.2 (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2564) เนื่องจากวิสาหกิจในแต่ละพื้นที่ต้องเผชิญกับปัญหามากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาจากสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 การเมือง ภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค พัฒนาการทางเทคโนโลยี นโยบายของรัฐ ฯลฯ และปัญหาสภาพแวดล้อมภายในองค์กร เช่น ปัญหาโครงสร้างเงินทุน ปัญหาแรงงานขาดทักษะ ปัญหาด้านการผลิตและบริการ ฯลฯ วิสาหกิจแต่ละแห่งในแต่ละพื้นที่พบเจอสภาพปัญหาและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน และแต่ละช่วงของวงจรชีวิตของธุรกิจก็ประสบปัญหาที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการและผู้บริโภค ต่างต้องเรียนรู้และปรับตัวเพื่อให้ธุรกิจของตนเองอยู่รอด ภายใต้ปัจจัยและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากมาย

ทั้งนี้จังหวัดเชียงราย เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีผู้ประกอบการ SME จำนวนมากถึง 59,464 ราย โดยแบ่งเป็น วิสาหกิจขนาดกลาง จำนวน 260 ราย วิสาหกิจขนาดย่อม จำนวน 5,028 ราย วิสาหกิจขนาดย่อมจำนวน 54,527 ราย จำแนกตามประเภทธุรกิจ ภาคการค้า 24,639 ราย ภาคบริการ 24,436 ราย ภาคการผลิต 9,510 ราย ส่งผลให้มีอัตราการจ้างงานในพื้นที่สูงถึง 157,594 ราย (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2563) ถึงแม้ว่าจังหวัดเชียงรายจะมีศักยภาพในการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสูงมีส่วนช่วยเสริมสร้างและขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้ก้าวหน้าขึ้น แต่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงรายยังคงมีจุดอ่อนหรือปัญหาในหลาย ๆ ด้าน เช่น ปัญหาด้านการตลาด ปัญหาด้านการบริหารจัดการ ปัญหาด้านการเข้าถึงแหล่งทุน ปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ฯลฯ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2564) ประกอบกับต้องเผชิญปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด-19 ยิ่งทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ต้องปรับตัวในทุก ๆ ด้านเพื่อให้อยู่รอดและเติบโตท่ามกลางสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนในยุคของการใช้ชีวิตแบบวิถีใหม่

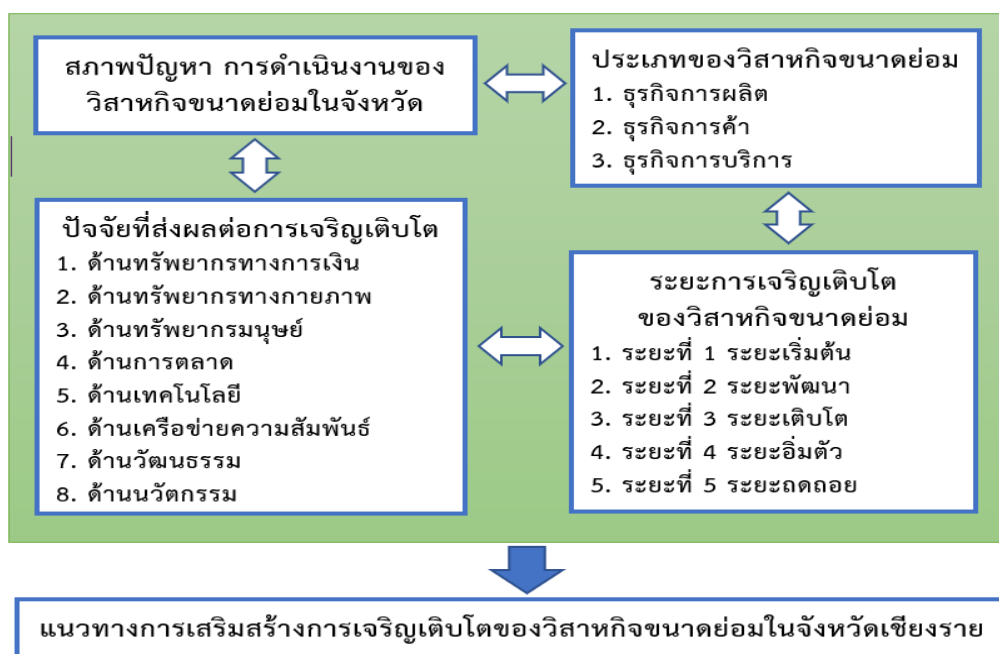
จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจะอยู่รอดและเติบโตได้นั้นต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ อย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง ที่ผ่านมามีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมาอย่างต่อเนื่อง แต่ส่วนมากเป็นการศึกษาในภาพรวมของธุรกิจ ไม่ได้แยกประเภทธุรกิจและไม่ได้แบ่งระยะการเจริญเติบโตของธุรกิจ จึงทำให้การแก้ไขปัญหามีแบบภาพรวม อาจไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของธุรกิจ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาแนวทางการเสริมสร้างการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย เพื่อให้รับรู้ถึงสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตในแต่ละระยะของธุรกิจแต่ละประเภท เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย ให้เกิดการขับเคลื่อนเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้ประกอบการ อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายอยู่รอด และเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย มีกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสังเกต (Observation) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย จำนวน 5,028 คน (สำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดเชียงราย. 2563) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย จำนวน 21 คน เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในบริบทของพื้นที่และปัจจัยแวดล้อมที่เหมือนกัน ผู้วิจัยจึงใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากตัวแทนกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) เป็นผู้ประกอบการหรือหุ้นส่วน ที่เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งธุรกิจหรือมีส่วนร่วมในธุรกิจโดยตรง แบ่งกลุ่มประชากรออกเป็น 3 กลุ่ม ตามประเภทธุรกิจ ได้แก่

ธุรกิจการผลิต ธุรกิจการค้า ธุรกิจบริการ จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบโควตา (Quota sampling) จากกลุ่มที่แบ่งไว้มากลุ่มละ 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ทุกส่วนใช้กับกลุ่มตัวอย่างทุกคน

วิธีรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูล (Data Collection) หลาย ๆ รูปแบบ เริ่มจากการหาข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นคว้าหาข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มที่จะทำการศึกษาวิจัย
2. เข้าไปเยี่ยมชมการทำงานของผู้ประกอบการ สังเกตภาพรวมของบรรยากาศของธุรกิจ สถานที่ประกอบการ วัสดุอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการทำงาน
3. เมื่อรับทราบข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นรายบุคคล (In-depth Interview) โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ในขณะที่สัมภาษณ์ หากพบปรากฏการณ์หรือประเด็นปัญหาใดก็จะทำการสัมภาษณ์โดยละเอียด เพื่อให้ได้คำตอบอย่างชัดเจน
4. จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) ไปวิเคราะห์เพื่อสรุปผลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 มิถุนายน 2563 – 30 พฤศจิกายน 2564

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้จากสังเกตและการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอข้อมูลรูปแบบการเขียนบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 51 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบธุรกิจบริการ ธุรกิจการค้า และธุรกิจการผลิต โดยประกอบธุรกิจมาแล้วอย่างน้อย 3 ปี มีจำนวนพนักงาน 1-10 คน มูลค่าทรัพย์สิน 100,000 – 500,000 บาท ระยะเวลาในการประกอบการมากกว่า 15 ปี ขึ้นไป ระยะการเจริญเติบโตของวงจรธุรกิจอยู่ในระยะอิ่มตัว

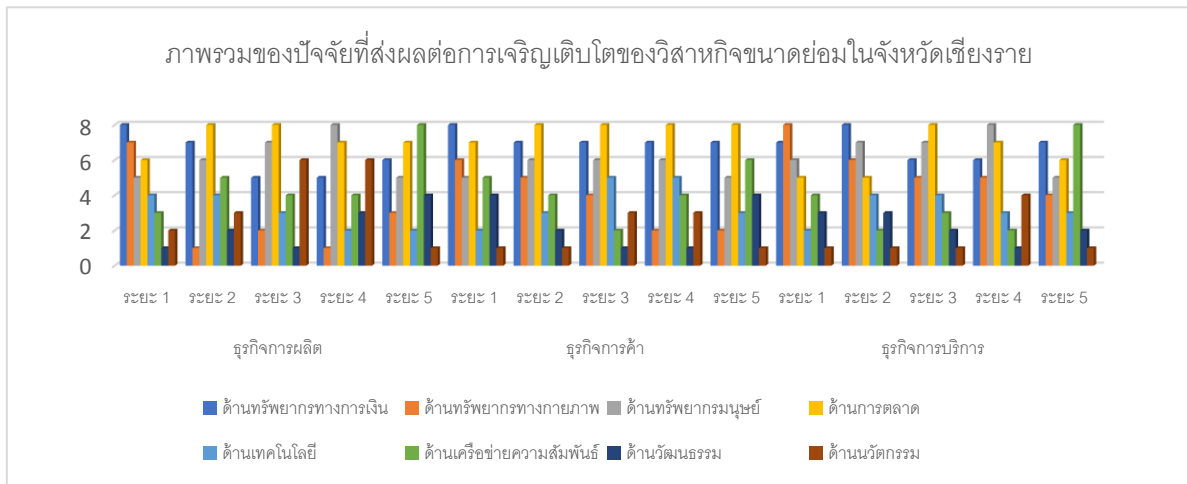
ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย จากการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ประสบปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้ยอดขายลดลง (ร้อยละ 100) รองลงมาคือ ปัญหาด้านเทคนิคการทำสื่อโฆษณาออนไลน์ (ร้อยละ 85.71) และปัญหาในการจัดระบบฐานข้อมูล เช่น ฐานข้อมูลลูกค้า ฐานข้อมูลสินค้า (ร้อยละ 76.19) ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือ ปัญหาด้านการพัฒนานวัตกรรม เช่น เครื่องปอกสับปะรด อุปกรณ์ไล่ตาสับปะรด เป็นต้น (ร้อยละ 9.52) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัญหาการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย

สภาพปัญหา	ธุรกิจ การผลิต	ธุรกิจ การค้า	ธุรกิจ การบริการ	ความถี่	ร้อยละ
1. ปัญหาขาดแคลนแรงงาน	5	-	-	5	23.81
2. ปัญหาทักษะการทำงานของแรงงาน	2	1	2	5	23.81
3. ปัญหาด้านทักษะการสื่อสารของแรงงาน	-	-	3	3	14.29
4. ปัญหาด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่	3	2	1	6	28.57
5. ปัญหาด้านความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ เช่น การจดทะเบียนธุรกิจ การเสียภาษี	1	2	1	4	19.05
6. ปัญหาด้านการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และการสรุปบัญชี สิ้นปี	2	2	3	7	33.33
7. ปัญหาด้านเทคนิคการทำสื่อโฆษณาออนไลน์	6	6	6	18	85.71
8. ปัญหาด้านการขาดสภาพคล่องทางการเงิน	3	4	3	10	47.62
9. ปัญหาด้านการพัฒนานวัตกรรม เช่น เครื่องปอกสับแปรรูป อุปกรณ์เลาะตาสับแปรรูป เป็นต้น	2	-	-	2	9.52
10. ปัญหาด้านเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการกับ เครือข่ายอื่น ๆ เช่น หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ ลูกค้า ผู้ ส่งวัตถุดิบ	3	2	4	9	42.86
11. ปัญหาด้านความปลอดภัยในการทำงาน	3	-	-	3	14.29
12. ปัญหาด้านการเข้ารับการอบรมที่ไม่มีความต่อเนื่อง ทำให้ไม่ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง	4	4	4	12	57.14
13. ปัญหาด้านการผลิตสื่อและแพ็คเกจจิ้งให้สวยงาม สะดุดตา ดึงดูดสายตาลูกค้า	5	5	3	13	61.90
14. ปัญหาในการพัฒนานวัตกรรม ด้านสินค้าและบริการ ด้าน กระบวนการ และด้านการให้บริการ	5	5	5	15	71.43
15. ปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้ยอดขายลดลง	7	7	7	21	100.00
16. ปัญหาในการจัดระบบฐานข้อมูล เช่น ฐานข้อมูลลูกค้า ฐานข้อมูลสินค้า	6	7	3	16	76.19

ที่มา: การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงรายในภาพรวม พบว่า แต่ละประเภทธุรกิจมีความต้องการปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตที่คล้ายคลึงกัน แต่ก็มี ความแตกต่างกันในแต่ละระยะการเจริญเติบโต (ดังภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 ภาพรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย

ที่มา: การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

จากภาพที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย ในแต่ละระยะของการดำเนินธุรกิจแต่ละประเภท มีความแตกต่างกัน ดังนี้

1. ธุรกิจการผลิต 3 ปัจจัยแรกที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย ในแต่ละระยะการเจริญเติบโตของธุรกิจ ได้แก่ ระยะที่ 1 ปัจจัยแรกที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการเงิน รองลงมาคือ ปัจจัยด้านทรัพยากรทางกายภาพ และปัจจัยด้านการตลาด ระยะที่ 2 คือ ปัจจัยด้านการตลาดมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการเงิน และปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ ระยะที่ 3 คือปัจจัยด้านการตลาดมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ และปัจจัยด้านนวัตกรรม ระยะที่ 4 คือปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์มากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการตลาด และปัจจัยด้านนวัตกรรม และระยะที่ 5 คือปัจจัยด้านเครือข่ายความสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการตลาด และปัจจัยด้านทรัพยากรทางการเงิน

2. ธุรกิจการค้า 3 ปัจจัยแรกที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย ในแต่ละระยะการเจริญเติบโตของธุรกิจการค้า ได้แก่ ระยะที่ 1 ปัจจัยแรกที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตมากที่สุด คือปัจจัยด้านทรัพยากรด้านการเงิน รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการตลาด และปัจจัยด้านทรัพยากรทางกายภาพ ระยะที่ 2 , 3 , 4 คือ ปัจจัยด้านการตลาดมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการเงิน และปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ และระยะที่ 5 คือปัจจัยด้านการตลาดมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการเงิน และปัจจัยด้านเครือข่ายความสัมพันธ์

3. ธุรกิจการบริการ 3 ปัจจัยแรกที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย ในแต่ละระยะการเจริญเติบโตของธุรกิจการบริการ ได้แก่ ระยะที่ 1 ปัจจัยแรกที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตมากที่สุด คือปัจจัยด้านทรัพยากรทางกายภาพ รองลงมาคือ ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการเงิน และปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ ระยะที่ 2 คือปัจจัยด้านทรัพยากรทางการเงินมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัย

ด้านทรัพยากรมนุษย์ และปัจจัยด้านทรัพยากรทางกายภาพ และระยะที่ 3 คือ ปัจจัยด้านการตลาดมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ และปัจจัยด้านทรัพยากรทางการเงิน ระยะที่ 4 คือปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์มากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการตลาด และปัจจัยด้านทรัพยากรทางการเงิน ระยะที่ 5 คือปัจจัยด้านเครือข่ายความสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการเงิน และปัจจัยด้านการตลาด

ตอนที่ 4 แนวทางการเสริมสร้างการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า แต่ละระยะของการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย แต่ละประเภทธุรกิจ มีความต้องการปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตแตกต่างกันไป สะท้อนให้เห็นว่า หากต้องการหาแนวทางการเสริมสร้างการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย ต้องพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของธุรกิจแต่ละประเภท ว่าในแต่ละระยะของการเจริญเติบโต ควรส่งเสริมปัจจัยใด เพื่อให้ธุรกิจเติบโตอย่างยั่งยืน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ธุรกิจการผลิต เป็นธุรกิจที่ต้องใช้พื้นที่สำหรับการผลิต เงินทุน แรงงาน ค่อนข้างมาก จากการศึกษาวิจัยพบว่า ธุรกิจมีความต้องการปัจจัยส่งเสริมการเจริญเติบโตในแต่ละระยะการเจริญเติบโต ดังนี้

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย (ธุรกิจการผลิต)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโต	ธุรกิจการผลิต				
	ระยะ 1	ระยะ 2	ระยะ 3	ระยะ 4	ระยะ 5
ลำดับที่ 1	การเงิน	การตลาด	การตลาด	มนุษย์	เครือข่าย
ลำดับที่ 2	กายภาพ	การเงิน	มนุษย์	การตลาด	การตลาด
ลำดับที่ 3	การตลาด	มนุษย์	นวัตกรรม	นวัตกรรม	การเงิน
ลำดับที่ 4	มนุษย์	เครือข่าย	การเงิน	การเงิน	มนุษย์
ลำดับที่ 5	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี	เครือข่าย	เครือข่าย	วัฒนธรรม
ลำดับที่ 6	เครือข่าย	นวัตกรรม	เทคโนโลยี	วัฒนธรรม	กายภาพ
ลำดับที่ 7	นวัตกรรม	วัฒนธรรม	กายภาพ	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี
ลำดับที่ 8	วัฒนธรรม	กายภาพ	วัฒนธรรม	กายภาพ	นวัตกรรม

ที่มา: วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 เป็นระยะเริ่มต้นทำธุรกิจ ธุรกิจมีความต้องการทรัพยากรด้านการเงินมากที่สุด จึงควรส่งเสริมเรื่องการจัดหาเงินทุนและการเข้าถึงแหล่งทุนที่ด้อยเบี้ยต่ำ การวางแผนการใช้จ่ายให้เกิดความเหมาะสม ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทางการเงิน การเสียภาษี รองลงมาคือ ปัจจัยด้านทรัพยากรทางกายภาพ ควรส่งเสริมเรื่องการเลือกทำเลที่ตั้งในการทำธุรกิจ เนื่องจากธุรกิจการผลิตต้องมีพื้นที่ในการจัดเก็บวัตถุดิบ พื้นที่การผลิต และพื้นที่สต็อกสินค้า ที่มีความเหมาะสม สะอาด ถูกหลักอนามัยตามมาตรฐานการผลิต

ระยะที่ 2 เป็นระยะของการพัฒนาธุรกิจ ในระยะนี้ธุรกิจจะให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการตลาดมากที่สุด ดังนั้นจึงควรส่งเสริมเรื่องความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ มุ่งสร้างแบรนด์สินค้า เน้นตราสัญลักษณ์ เพื่อให้ลูกค้าจดจำแบรนด์สินค้า เพื่อเน้นให้ลูกค้าเจาะจงเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของเราแทนที่จะซื้อของคู่แข่ง เรียนรู้เรื่องเทคนิคการตั้งราคาสินค้าให้สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ลูกค้ารู้สึกถึงความคุ้มค่า คุ้มค่า ราคา กำหนดช่องทางการจัดจำหน่ายที่สามารถกระจายสินค้าได้อย่างทั่วถึง รองลงมาคือ ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการเงิน ควรส่งเสริมเรื่องการวางแผนการใช้เงิน/ทุนหมุนเวียน เพื่อให้เกิดสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจ

ระยะที่ 3 เป็นระยะที่ธุรกิจกำลังเจริญเติบโต ระยะนี้ส่วนแบ่งทางการตลาดเริ่มมีมากขึ้น จึงมีความต้องการปัจจัยด้านการตลาดมากที่สุด จึงควรส่งเสริมเรื่องการเพิ่มสายผลิตภัณฑ์ พัฒนาคุณภาพสินค้า และรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น เน้นการสร้างกำไรจากยอดขาย ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญต่อการสร้างช่องทางการจัดจำหน่ายที่สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็วด้วย รองลงมาคือปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ ควรส่งเสริมเรื่องระบบสวัสดิการ ขวัญกำลังใจในการทำงาน ทำให้พนักงานรู้สึกมีความสุขกับการทำงาน

ระยะที่ 4 เป็นระยะอิ่มตัว ธุรกิจเติบโตเต็มที่ ระยะนี้มีความสำคัญมาก เนื่องจากอัตราการเจริญเติบโตทางการตลาดสูง และส่วนแบ่งการตลาดก็สูงด้วย ดังนั้นในระยะนี้ธุรกิจจะมียอดขายอยู่ในจุดสูงสุด ทั้งนี้ธุรกิจต้องคิดตลอดเวลาว่า ต้องทำอะไรให้ธุรกิจดำรงอยู่ในระยะนี้ได้ยาวนานที่สุด ในระยะนี้ธุรกิจจึงมีความต้องการปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์มากที่สุด ดังนั้นจึงควรส่งเสริมเรื่องการทำงานเป็นทีม สร้างทีมให้แข็งแกร่ง ทำให้บุคลากรเห็นความมั่นคงจากโอกาสของการเติบโตตามสายงาน ก่อให้เกิดความรักและผูกพันต่อองค์กร รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการตลาด ควรส่งเสริมเรื่องการตลาดโดยเน้นไปที่การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กร การทำกิจกรรมเพื่อสังคม สร้างทัศนคติที่ดีต่อลูกค้า มีบริการหลังการขาย เพื่อสร้างความประทับใจแก่ลูกค้า ให้กลับมาซื้อซ้ำ

ระยะที่ 5 เป็นระยะที่ยอดขายของธุรกิจเริ่มลดลง อัตราการเจริญเติบโตทางการตลาดเริ่มน้อยลง ส่วนแบ่งทางการตลาดก็ลดลง ธุรกิจอยู่ในช่วงถดถอย มีความจำเป็นมากที่สุดที่ต้องส่งเสริมปัจจัยด้านเครือข่ายความสัมพันธ์มากที่สุด โดยการส่งเสริมให้ธุรกิจเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับเครือข่ายต่าง ๆ เช่น เครือข่ายภาคเอกชน เครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เครือข่ายธุรกิจ เพื่อหาช่องทางการปรับตัวทางธุรกิจ หรือช่องทางการระบายสินค้าที่มีอยู่ให้สามารถขายได้ เพื่อลดภาวะการฉาตทุน รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการตลาด ควรส่งเสริมเรื่องการตัดสินใจตัดผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำกำไรออก โดยลดการกระจายสินค้า ลดราคาสินค้า และจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดเท่าที่จำเป็นเพื่อรักษาลูกค้า ทั้งนี้ผู้ประกอบการต้องวิเคราะห์ธุรกิจว่าไปต่อได้หรือไม่ ถ้าไปต่อได้ควรเสริมจุดแข็งของธุรกิจอย่างไร แต่ถ้าไปต่อไม่ได้ควรปรับรูปแบบธุรกิจอย่างไร เช่น ยอมขายกิจการ หรือควบรวมกิจการ เพื่อลดความเสี่ยงการขาดทุนให้น้อยลง

2. ธุรกิจการค้า เป็นธุรกิจที่ต้องใช้เงินทุนค่อนข้างมาก และต้องให้ความสำคัญในการเลือกทำเลที่ตั้ง เพราะต้องคำนึงถึงความสะดวกสบายของผู้บริโภค จากการศึกษาวิจัยพบว่า ธุรกิจมีความต้องการปัจจัยส่งเสริมการเจริญเติบโตในแต่ละระยะการเจริญเติบโต ดังนี้

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย (ธุรกิจการค้า)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโต	ธุรกิจการค้า				
	ระยะ 1	ระยะ 2	ระยะ 3	ระยะ 4	ระยะ 5
ลำดับที่ 1	การเงิน	การตลาด	การตลาด	การตลาด	การตลาด
ลำดับที่ 2	การตลาด	การเงิน	การเงิน	การเงิน	การเงิน
ลำดับที่ 3	กายภาพ	มนุษย์	มนุษย์	มนุษย์	เครือข่าย
ลำดับที่ 4	มนุษย์	กายภาพ	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี	มนุษย์
ลำดับที่ 5	วัฒนธรรม	เครือข่าย	กายภาพ	เครือข่าย	วัฒนธรรม
ลำดับที่ 6	เครือข่าย	เทคโนโลยี	นวัตกรรม	นวัตกรรม	เทคโนโลยี
ลำดับที่ 7	เทคโนโลยี	วัฒนธรรม	เครือข่าย	กายภาพ	กายภาพ
ลำดับที่ 8	นวัตกรรม	นวัตกรรม	วัฒนธรรม	วัฒนธรรม	นวัตกรรม

ที่มา: วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 เป็นระยะเริ่มต้นทำธุรกิจ ดังนั้นปัจจัยด้านทรัพยากรด้านการเงินจึงมีความสำคัญมากที่สุด ควรส่งเสริมเรื่องการจัดหาเงินทุนและการเข้าถึงแหล่งทุน เนื่องจากธุรกิจการค้า เป็นลักษณะของการซื้อขายไป ดังนั้นการบริหารจัดการด้านการเงินจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะในระยะแรกที่ต้องมีการวางแผนด้านการเงินในการจัดซื้อสินค้า และการวางแผนเงินทุนหมุนเวียนเพื่อให้เกิดสภาพคล่องทางการเงิน รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการตลาด ควรส่งเสริมเรื่องการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้ามาจำหน่าย โดยพิจารณาจากตราหือ คุณภาพสินค้า เอกลักษณ์และความแตกต่างของสินค้าที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ ส่งเสริมเรื่องเทคนิคการตั้งราคาสินค้าให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลไกตลาด

ระยะที่ 2 , 3 , 4 และ 5 เป็นระยะการพัฒนา ระยะเจริญเติบโต ระยะอิ่มตัว และระยะถดถอย ทั้ง 4 ระยะนี้ ผู้ประกอบการมีความต้องการปัจจัยด้านการตลาดมากที่สุด เนื่องจากเป็นธุรกิจการค้า เกี่ยวข้องกับการค้าส่ง ค้าปลีก จำเป็นต้องเน้นเรื่องการทำการตลาดให้มีความหลากหลายในแง่ของสินค้าที่นำมาจำหน่าย และมีความหลากหลายในช่องทางการจัดจำหน่ายทั้งออนไลน์และออฟไลน์ เน้นการวางแผนกลยุทธ์ด้านการขายสินค้าเพื่อให้เกิดยอดขายสินค้าให้มากที่สุด โดยในระยะที่ 5 เป็นระยะที่ยอดขายของธุรกิจเริ่มน้อยลง ดังนั้น ต้องตัดผลิตภัณฑ์บางตัวที่ไม่ทำกำไรออก และอาจจะต้องเร่งระบายสินค้าที่มีอยู่ออกโดยการจัดโปรโมชั่น ลด แลก แจก แถม เพื่อลดภาระการขาดทุน หรืออาจจะต้องเริ่มคิดหากลยุทธ์ปรับตัว เช่น ปรับรูปแบบการขายสินค้า นำผลิตภัณฑ์ใหม่ มาจำหน่าย โดยพิจารณาจากพฤติกรรมหรือความต้องการของผู้บริโภค ส่วนปัจจัยรองลงมาคือ ปัจจัยด้านทรัพยากรทางการเงิน ทั้ง 4 ระยะ ควรส่งเสริมการวางแผนการใช้เงิน/ทุนหมุนเวียน การรักษาสภาพคล่องทางการเงิน ต้องรู้จักแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้คุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลมากที่สุด โดยควรมีการจัดทำบัญชีและงบการเงิน เพื่อให้รับรู้สถานะทางการเงินที่แท้จริงขององค์กร รวมไปถึงนำมาใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจดำเนินงานทางธุรกิจต่อไป

3. ธุรกิจบริการ เป็นธุรกิจที่ต้องใช้เงินทุนค่อนข้างมาก และต้องให้ความสำคัญในการเลือกทำเลที่ตั้งของธุรกิจ เพราะธุรกิจบริการต้องสะท้อนให้ลูกค้ารู้สึกอบอุ่น สบายใจ ปลอดภัยเมื่อมาใช้บริการ จากการศึกษาวิจัยพบว่า ธุรกิจมีความต้องการปัจจัยส่งเสริมการเจริญเติบโตในแต่ละระยะการเจริญเติบโต ดังนี้

ตารางที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย (ธุรกิจบริการ)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโต	ธุรกิจบริการ				
	ระยะ 1	ระยะ 2	ระยะ 3	ระยะ 4	ระยะ 5
ลำดับที่ 1	กายภาพ	การเงิน	การตลาด	มนุษย์	เครือข่าย
ลำดับที่ 2	การเงิน	มนุษย์	มนุษย์	การตลาด	การเงิน
ลำดับที่ 3	มนุษย์	กายภาพ	การเงิน	การเงิน	การตลาด
ลำดับที่ 4	การตลาด	การตลาด	กายภาพ	กายภาพ	มนุษย์
ลำดับที่ 5	เครือข่าย	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี	นวัตกรรม	กายภาพ
ลำดับที่ 6	วัฒนธรรม	วัฒนธรรม	เครือข่าย	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี
ลำดับที่ 7	เทคโนโลยี	เครือข่าย	วัฒนธรรม	เครือข่าย	วัฒนธรรม
ลำดับที่ 8	นวัตกรรม	นวัตกรรม	นวัตกรรม	วัฒนธรรม	นวัตกรรม

ที่มา: วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 มีความต้องการทรัพยากรด้านกายภาพมากที่สุด เพราะธุรกิจบริการส่วนใหญ่จะต้องมีเรื่องของพื้นที่หรือทำเลที่ตั้งในการทำธุรกิจที่เหมาะสม มีการตกแต่งภายในร้าน/บรรยากาศ/ทันสมัย ปรับประยุกต์ใช้ระหว่างวิถีชีวิตแบบเดิมกับไลฟ์สไตล์ของคนรุ่นใหม่ สร้างความประทับใจเมื่อเห็นสถานที่ ดึงดูดสายตา ภาพบรรยากาศที่สวยงาม สะอาด ปลอดภัย ปลอดภัย ทำให้อยากมาใช้บริการ รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการเงิน ในระยะนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญ ด้านการเงิน เพราะเป็นระยะที่ต้องลงทุน ดังนั้นการส่งเสริมด้านแหล่งทุน การวางแผนการใช้จ่าย การบริหารเงินทุนหมุนเวียน จึงเป็นเรื่องจำเป็น

ระยะที่ 2 มีความต้องการด้านการเงินมากที่สุด ในระยะนี้ เป็นระยะที่ธุรกิจเริ่มเป็นที่รู้จัก แต่อาจจะยังมีส่วนแบ่งตลาดน้อย ดังนั้นในช่วงนี้จำเป็นต้องมีการพัฒนาปรับปรุงระบบการดำเนินงานของธุรกิจให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ จึงจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนเพิ่มเติมทั้งในแง่ของการพัฒนาสถานที่ให้บริการ พัฒนาคน พัฒนางาน ให้ธุรกิจเติบโตได้อย่างมีศักยภาพ ดังนั้นการวางแผนการเงิน/ทุนหมุนเวียนจึงเป็นสิ่งจำเป็น รองลงมา คือ ด้านทรัพยากรมนุษย์ ในระยะนี้ต้องพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นตัวผู้ประกอบการ พนักงาน ให้มีทักษะและความชำนาญในงานที่ตนเองรับผิดชอบ โดยเฉพาะพนักงานให้บริการต้องมีทักษะ มีความชำนาญ และต้องมีบุคลิกภาพที่ดี มีจิตให้บริการ เพราะหากพนักงานมีทักษะที่ดี ให้บริการด้วยความจริงใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส ย่อมสร้างความประทับใจให้แก่ลูกค้าได้อย่างแน่นอน

ระยะที่ 3 มีความต้องการปัจจัยด้านการตลาด ในระยะนี้ ธุรกิจเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น ส่วนแบ่งตลาดเริ่มมากขึ้น ดังนั้นกลยุทธ์การตลาดที่ต้องใช้คือ เรื่องของการทำประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับธุรกิจ ควรทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคม และขยายช่องทางการตลาดให้เข้าถึงลูกค้าให้ได้มากที่สุด เช่น การทำ

โฆษณาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ ร่องลงมา คือ ด้านทรัพยากรมนุษย์ ในระยะนี้ควรมีการฝึกอบรม เสริมความรู้ สร้างทักษะด้านการบริการให้แก่พนักงาน รวมถึงต้องสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้แก่พนักงาน ให้เขารู้ถึงความสำคัญของหน้าที่ที่เขาทำอยู่ ให้เห็นโอกาสความมั่นคง ในการพัฒนา และเติบโตในสายงาน ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้พนักงานรักองค์กร

ระยะที่ 4 มีความต้องการปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ ในระยะนี้ต้องมุ่งเน้นที่การสร้างทีมงานให้แข็งแกร่ง สร้างความเชื่อมั่นในทีมงาน ทำให้ทีมงานมองเห็นโอกาสที่จะเติบโตไปพร้อมกับธุรกิจ ก่อให้เกิดความรักและผูกพันกับองค์กร ร่องลงมาคือ ปัจจัยด้านการตลาด ระยะนี้ต้องทำกิจกรรมส่งเสริมการขายสินค้าให้มากขึ้น เพราะเป็นระยะที่มีส่วนแบ่งตลาดมาก เติบโตเต็มที่ แต่ก็ต้องพัฒนาความหลากหลายของบริการให้มากขึ้น สร้างทางเลือกให้กับลูกค้า

ระยะที่ 5 มีความต้องการด้านเครือข่ายความสัมพันธ์มากที่สุด เนื่องจากระยะนี้ธุรกิจเริ่มถดถอย การเข้าร่วมกิจกรรมหรือเข้าร่วมเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ทำอยู่จะทำให้เรามองเห็นโอกาสทางธุรกิจมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นโอกาสทางการเงิน โอกาสทางการตลาด โอกาสการลดความเสี่ยง เป็นต้น ร่องลงมา คือ ด้านการเงิน ในระยะนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้คุ้มค่าและเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลมากที่สุด โดยควรมีการจัดทำบัญชีและงบการเงิน เพื่อให้รับรู้สถานะทางการเงินที่แท้จริงขององค์กร รวมไปถึงนำมาใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจทางธุรกิจต่อไป

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการธุรกิจ ต้องหมั่นวิเคราะห์ตนเองอยู่เสมอว่า ณ ปัจจุบันธุรกิจของตนเองอยู่ในระยะการเจริญเติบโตใด เพื่อจะได้วางแผนเตรียมความพร้อมด้านการขอรับการสนับสนุนทรัพยากรให้เหมาะสมกับช่วงการเจริญเติบโตของธุรกิจ อันจะนำไปสู่การลดความเสี่ยงและนำไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนของธุรกิจต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการเสริมสร้างการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย พบว่า การดำเนินธุรกิจแต่ละประเภท ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจการผลิต ธุรกิจการค้า และธุรกิจบริการ ต่างต้องเผชิญกับปัญหาและความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจที่แตกต่างกันไป จึงมีแนวทางการเสริมสร้างการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย ดังนี้

ตารางที่ 5 แนวทางการเสริมสร้างการเจริญเติบโตในแต่ละระยะของวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโต	ธุรกิจการผลิต					ธุรกิจการค้า					ธุรกิจบริการ				
	ระยะ 1	ระยะ 2	ระยะ 3	ระยะ 4	ระยะ 5	ระยะ 1	ระยะ 2	ระยะ 3	ระยะ 4	ระยะ 5	ระยะ 1	ระยะ 2	ระยะ 3	ระยะ 4	ระยะ 5
ลำดับที่ 1	การเงิน	การตลาด	การตลาด	มนุษย์	เครือข่าย	การเงิน	การตลาด	การตลาด	การตลาด	การตลาด	กายภาพ	การเงิน	การตลาด	มนุษย์	เครือข่าย
ลำดับที่ 2	กายภาพ	การเงิน	มนุษย์	การตลาด	การตลาด	การตลาด	การเงิน	การเงิน	การเงิน	การเงิน	การเงิน	มนุษย์	มนุษย์	การตลาด	การเงิน
ลำดับที่ 3	การตลาด	มนุษย์	นวัตกรรม	นวัตกรรม	การเงิน	กายภาพ	มนุษย์	มนุษย์	มนุษย์	เครือข่าย	มนุษย์	กายภาพ	การเงิน	การเงิน	การตลาด
ลำดับที่ 4	มนุษย์	เครือข่าย	การเงิน	การเงิน	มนุษย์	มนุษย์	กายภาพ	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี	มนุษย์	การตลาด	การตลาด	กายภาพ	กายภาพ	มนุษย์
ลำดับที่ 5	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี	เครือข่าย	เครือข่าย	วัฒนธรรม	วัฒนธรรม	เครือข่าย	กายภาพ	เครือข่าย	วัฒนธรรม	เครือข่าย	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี	นวัตกรรม	กายภาพ
ลำดับที่ 6	เครือข่าย	นวัตกรรม	เทคโนโลยี	วัฒนธรรม	กายภาพ	เครือข่าย	เทคโนโลยี	นวัตกรรม	นวัตกรรม	เทคโนโลยี	วัฒนธรรม	วัฒนธรรม	เครือข่าย	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี
ลำดับที่ 7	นวัตกรรม	วัฒนธรรม	กายภาพ	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี	เทคโนโลยี	วัฒนธรรม	เครือข่าย	กายภาพ	กายภาพ	เทคโนโลยี	เครือข่าย	วัฒนธรรม	เครือข่าย	วัฒนธรรม
ลำดับที่ 8	วัฒนธรรม	กายภาพ	วัฒนธรรม	กายภาพ	นวัตกรรม	นวัตกรรม	นวัตกรรม	วัฒนธรรม	วัฒนธรรม	นวัตกรรม	นวัตกรรม	นวัตกรรม	นวัตกรรม	วัฒนธรรม	นวัตกรรม

ที่มา: วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ธุรกิจการผลิต และธุรกิจการค้า มีความต้องการปัจจัยด้านทรัพยากรทางการเงินมากที่สุด ดังนั้นจึงควรส่งเสริมปัจจัยด้านการเงิน โดยชี้ให้ผู้ประกอบการเห็นโอกาสและช่องทางในการจัดหาเงินทุนและการเข้าถึงแหล่งทุน การวางแผนด้านการเงิน ทั้งแผนรายรับและแผนรายจ่าย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจดำเนินธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับ Chittithaworn, et al. (2011), Kemayel (2015) ที่กล่าวไว้ว่า ทรัพยากรทางการเงิน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของธุรกิจ และยังสอดคล้องกับ Mahrouq (2010) เรื่องโครงสร้างทางการเงิน เงินลงทุน เงินอุดหนุน เงินให้กู้ยืมจากธนาคารและส่วนของที่ได้จากการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐและอื่น ๆ มีความสำคัญต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นอย่างมาก สะท้อนให้เห็นว่า การทำธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จ ผู้ประกอบการต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีโอกาสเข้าถึงปัจจัยด้านทรัพยากรทางการเงินอย่างแท้จริง **ส่วนธุรกิจบริการ** ในระยะแรกมีความต้องการปัจจัยด้านทรัพยากรทางกายภาพมากที่สุด เพราะธุรกิจบริการส่วนใหญ่ต้องอาศัยพื้นที่หรือทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมในการทำธุรกิจ มีการตกแต่งภายในร้านทันสมัย บรรยากาศดี ปรับสมดุลระหว่างวิถีชีวิตแบบเดิมกับไลฟ์สไตล์ของคนรุ่นใหม่ ทำอย่างไรให้เกิดความลงตัวในการให้บริการ สร้างความประทับใจเมื่อเห็นสถานที่ ดึงดูดสายตา ภาพบรรยากาศที่สวยงาม สะอาด ปลอดภัย ปลอดภัย ทำให้อยากมาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ Johansson (2008) ที่สนับสนุนว่า หากธุรกิจสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการเลือกทำเลที่ตั้งได้ การเข้าถึงบุคลากรและข้อมูลทางการตลาดทำได้ง่าย จะช่วยลดต้นทุนการสื่อสาร เพิ่มความสะดวกสบายและความปลอดภัยในการเข้าถึงของลูกค้า ถือเป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขัน ดังนั้นผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญต่อทรัพยากรทางกายภาพ เพื่อให้ธุรกิจสามารถเติบโตและบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

ระยะที่ 2 ธุรกิจการผลิต และธุรกิจการค้า มีความต้องการปัจจัยด้านการตลาดมากที่สุด ควรส่งเสริมด้านการตลาด โดยใช้หลัก 4P เน้นไปที่ตัวผลิตภัณฑ์ คุณภาพสินค้า และการสร้างแบรนด์ เน้นตราสัญลักษณ์เพื่อให้ง่ายต่อการจดจำแบรนด์สินค้า เพื่อให้ลูกค้าเจาะจงเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ของเราแทนที่จะซื้อของคู่แข่ง ประทับกับควรตั้งราคาสินค้าให้สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ลูกค้ารู้สึกถึงความคุ้มค่าคุ้มค่า กำหนดช่องทางการจัดจำหน่ายที่สามารถกระจายสินค้าได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับ Berthon, Ewing and Napoli (2008) ที่กล่าวว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีการใช้ชื่อ จะช่วยการสร้างความเข้าใจและ

การรับรู้ตราสินค้าของลูกค้า และมีมูลค่าที่สนับสนุนตราสินค้าอย่างต่อเนื่อง ทำให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้นได้เปรียบเหนือคู่แข่ง และทำให้มีส่วนแบ่งทางการตลาดที่ระดับสูงกว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ไม่มีตราหรือยี่ห้อ ดังนั้น ในระยะนี้ควรส่งเสริมเรื่องการสร้างแบรนด์สินค้าเพื่อสร้างความแตกต่างให้ลูกค้าจดจำแบรนด์สินค้า และมีทัศนคติที่ดีต่อสินค้า **ส่วนธุรกิจบริการ** ในระยะนี้มีความต้องการด้านการเงินมากที่สุด เนื่องจากเป็นระยะที่ธุรกิจเริ่มเป็นที่รู้จัก แต่อาจจะยังมีส่วนแบ่งตลาดน้อย ดังนั้น ในช่วงนี้ต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงระบบการดำเนินงานของธุรกิจให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ จึงจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนเพิ่มเติมทั้งในแง่ของการพัฒนาคน พัฒนางาน ให้ธุรกิจเติบโตได้อย่างมีศักยภาพ ดังนั้น การวางแผนการใช้เงินทุนหมุนเวียน จึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับ Mahrouq (2010) เรื่องโครงสร้างทางการเงิน เงินลงทุน เงินอุดหนุน เงินให้กู้ยืมจากธนาคารและส่วนของที่ได้จากการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐและอื่น ๆ มีความสำคัญต่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นอย่างมาก

ระยะที่ 3 ธุรกิจการผลิต ธุรกิจการค้า และธุรกิจบริการ มีความต้องการปัจจัยด้านการตลาดมากที่สุด เนื่องจากในระยะนี้ ธุรกิจเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น ส่วนแบ่งตลาดเริ่มมากขึ้น ควรส่งเสริมปัจจัยด้านการตลาด โดยมุ่งเน้นเรื่องการเพิ่มสายผลิตภัณฑ์ พัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้มากขึ้น เน้นการสร้างกำไรจากยอดขาย และควรมุ่งเน้นไปที่ความหลากหลายของสินค้าและบริการ ให้สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว รวมถึงกลยุทธ์การตั้งราคาให้เหมาะสมกับกลไกตลาด และควรทำประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับธุรกิจ ควรทำกิจกรรมช่วยเหลือสังคม และขยายช่องทางการตลาดให้เข้าถึงลูกค้าให้ได้มากที่สุด เช่น การทำโฆษณาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Mazurek & Tkaczyk, (2016) และ Kotler (2012) ที่พบว่า ผู้ประกอบการที่มีมุมมองทางการตลาดแบบสร้างสรรค์ส่งผลต่อผลสำเร็จในการจัดการทางการแข่งขันที่ได้รับการตอบสนองจากลูกค้าเหนือกว่าคู่แข่งอื่น โดยการตลาดแบบไวรัลที่บอกต่อกันทางสังคมออนไลน์ แบบทันที ทุกที่ ทุกเวลา (Real Time) จะส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ ดังนั้นในระยะนี้ควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการทำการตลาดผ่านช่องทางการจัดทำหน่วยที่หลากหลาย ทันสมัย และเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ หากธุรกิจมีความสามารถในการมุ่งเน้นลูกค้าและการตลาดที่สร้างสรรค์ ทำตลาดออนไลน์ที่สร้างสรรค์ จะทำให้เข้าถึงลูกค้าได้มากขึ้น และทำให้ลูกค้ามีมุมมองที่ดีและจำจำสินค้าได้อย่างแม่นยำ

ระยะที่ 4 ธุรกิจการผลิต และธุรกิจบริการ มีความต้องการปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ จึงควรส่งเสริมปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ มุ่งเน้นที่การทำงานเป็นทีม สร้างทีมให้แข็งแกร่ง สร้างความเชื่อมั่นในทีมงานทำให้บุคลากรเห็นความมั่นคงจากโอกาสของการเติบโตตามสายงาน ก่อให้เกิดความรักและผูกพันต่อองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ Mathis & Jackson (2011) กล่าวว่า ความมั่นคงในงาน ความก้าวหน้าในอาชีพ การให้รางวัล การสื่อสารที่ดี การทำงานเป็นทีม และสัมพันธภาพที่ดีระหว่างคนในองค์กรจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากร รวมถึงการวัดผลประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นธรรมและช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้ว่าระยะนี้ธุรกิจเติบโตเต็มที่ ดังนั้นควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเข้าใจหลักการ

บริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะเรื่อง การสร้างทีมให้แข็งแกร่งผ่านโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมสู่การเติบโตที่ยั่งยืน **ส่วนธุรกิจการค้า** มีความต้องการปัจจัยด้านการตลาด ในระยะนี้ธุรกิจเติบโตเต็มที่จึงควรเน้นกลยุทธ์ช่องทางการจัดจำหน่ายทั้งออนไลน์และออฟไลน์ รวมถึงกลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาด การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ลูกค้าได้มีส่วนร่วมกับกิจกรรม เกิดความรู้สึกดีต่อภาพลักษณ์ของธุรกิจ ซึ่งจะนำไปสู่การเติบโตของยอดขายสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับ Mazurek & Tkaczyk, (2016) และ Kotler (2012) ที่พบว่าผู้ประกอบการที่มีมุมมองทางการตลาดแบบสร้างสรรค์ส่งผลต่อผลสำเร็จในการจัดการทางการแข่งขันที่ได้รับ การตอบสนองจากลูกค้าเหนือกว่าคู่แข่ง โดยการตลาดแบบไวรัลที่บอกต่อกันทางสังคมออนไลน์ แบบทันที ทุกที่ ทุกเวลา (Real Time) จะส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ

ระยะที่ 5 ธุรกิจการผลิต และธุรกิจบริการ มีความต้องการด้านเครือข่ายความสัมพันธ์มากที่สุด เนื่องจากระยะนี้ธุรกิจเริ่มถดถอย การเข้าร่วมกิจกรรมหรือเข้าร่วมเครือข่ายต่าง ๆ ระหว่างลูกค้า ลูกค้าเครือข่าย หน่วยงานของรัฐ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในองค์กร ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ทำอยู่ จะทำให้มองเห็นโอกาสทางธุรกิจมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นโอกาสทางการเงิน โอกาสทางการตลาด โอกาสทางการลดความเสี่ยง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ Beasor (2017) พบว่า ผู้ประกอบการจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์โดยผ่านการฝึกทักษะการเจรจาต่อรองเพื่อสร้างความสัมพันธ์ มีความเชื่อมโยงทางตรงในการสร้างผลการดำเนินธุรกิจทางด้านตัวเงินและมีใช้ตัวเงิน ส่งผลทางการขยายตลาดและเพิ่มลูกค้าจากการสร้างเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Maurizio, et al. (2016) ค้นพบว่า การเพิ่มศักยภาพเครือข่ายด้านขีดความสามารถและความเข้มแข็งด้วยการรวมตัวกันของเครือข่ายวิสาหกิจในพื้นที่ใกล้เคียง และการให้บริการจากเครือข่ายสถาบันการศึกษา สมาคมการค้า สถาบันวิจัยและพัฒนา หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อเป้าหมายเป็นการเพิ่มผลิตภาพและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันด้านนวัตกรรมที่ยั่งยืน และยังสอดคล้องกับ Chittithaworn, et al. (2011) ยังพบว่า ธุรกิจขนาดย่อมจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยปัจจัยด้านเครือข่ายทางสังคม โดยเฉพาะการสร้างเครือข่ายกับภาครัฐ ในการสนับสนุนทางด้านนโยบาย เศรษฐกิจและกฎหมาย รวมถึงขั้นตอนการดำเนินธุรกิจและการมีส่วนร่วม ดังนั้นในระยะนี้จึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ เพราะเครือข่ายจะช่วยให้เกิดการแบ่งปันข้อมูลกัน เกิดการเกื้อกูลกัน แม้จะไม่ใช้ธุรกิจเดียวกัน ก็สามารถเชื่อมโยงเครือข่ายกันได้ เพราะเครือข่ายที่ดีจะนำไปสู่การช่วยเหลือเกื้อกูลกันไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ซึ่งประสิทธิภาพการสร้างเครือข่ายบูรณาการกับความสามารถในการเจรจาต่อรอง มีผลกระทบทางบวกต่อผลการดำเนินธุรกิจ **ส่วนธุรกิจการค้า** ในระยะที่ 5 เป็นระยะที่ธุรกิจเริ่มถดถอย ยอดขายเริ่มตก จึงมีความต้องการปัจจัยด้านการตลาด ในกรณีที่คาดว่าธุรกิจจะไปต่อไม่ได้ ควรมุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมการตลาด เช่น ลด แลก แจก แถมเพื่อให้ธุรกิจสามารถขายสินค้า ระบายสินค้าให้ได้มากที่สุด เพื่อลดความเสี่ยงในเรื่องของการขาดทุนจากสินค้าที่ค้างสต็อกให้เหลือน้อยที่สุด แต่ในกรณีที่สินค้าบางรายการสามารถไปต่อได้อาจต้องทำการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์หรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันให้ได้มากที่สุด เพื่อฟื้นฟูธุรกิจให้กลับมาสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ประสบปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้ยอดขายลดลงมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการให้มีความรู้และทักษะด้านการตลาดแบบออนไลน์ เพื่อกระตุ้นยอดขาย รวมถึงการจัดระบบฐานข้อมูลสินค้า และฐานฐานข้อมูลลูกค้า เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนหรือวางแผนการตลาดต่อไป

2. จากผลการศึกษาพบว่า การดำเนินธุรกิจแต่ละประเภท ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจการผลิต ธุรกิจการค้า และธุรกิจบริการ ต่างต้องเผชิญกับปัญหาและความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ โดยในแต่ละระยะของวงจรธุรกิจจะเผชิญปัญหาและความเสี่ยงที่แตกต่างกัน เมื่อระยะหนึ่งมีปัญหาหรือประสบความสำเร็จจะส่งผลกระทบต่อระยะต่อไปยังอีกระยะหนึ่งทันที ผู้ประกอบการจึงต้องการปัจจัยเสริมสร้างการเจริญเติบโตที่แตกต่างกันไปตามระยะของการเจริญเติบโตของธุรกิจ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรวางแผนส่งเสริมสนับสนุนวิสาหกิจขนาดย่อมในจังหวัดเชียงราย ให้เหมาะสมกับแต่ละระยะการเจริญเติบโตของแต่ละประเภทธุรกิจ ผ่านความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน โดยมุ่งไปที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของธุรกิจแต่ละประเภท ว่าในแต่ละระยะของการเจริญเติบโตนั้นธุรกิจต้องการให้ส่งเสริมหรือสนับสนุนปัจจัยใดบ้าง แต่ละปัจจัยมีรายละเอียดหรือประเด็นใดที่ควรส่งเสริมเป็นพิเศษ และจะส่งเสริมด้วยวิธีการอย่างไรเพื่อให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมได้รับประโยชน์สูงสุด เมื่อรู้ว่าธุรกิจต้องการให้หนุนเสริมเรื่องใดแล้ว ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาหน่วยงานหรือเครือข่ายที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละปัจจัยที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดย่อม ในแต่ละระยะ ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาธุรกิจให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

1.3 ผลการศึกษาพบว่า ธุรกิจแต่ละประเภทต้องการปัจจัยสนับสนุนในแต่ละระยะการเจริญเติบโตที่ต่างกัน ผู้สอนในสถาบันการศึกษาสามารถนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนสาขาบริหารธุรกิจได้ โดยการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมเรียนรู้การทำวิจัยโดยให้นักศึกษาเป็นผู้ช่วยนักวิจัยลงเก็บข้อมูลในพื้นที่ ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้และสัมผัสกับการทำธุรกิจจากผู้ประกอบการโดยตรง

2. ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัย การพัฒนารูปแบบการสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อม เพื่อแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ แนวทาง วิธีการแก้ปัญหา แบ่งปันทรัพยากร ผลผลิต เครื่องมือ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำกิจกรรมต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้ประกอบการที่เข้มแข็งและยั่งยืน

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมแต่ละประเภทธุรกิจ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงในจุดอ่อน พัฒนาต่อยอดในสิ่งที่ดีอยู่แล้วของกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมให้สามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืน

2.3 ควรศึกษาวิจัยรูปแบบแนวทางการปรับตัวในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมที่ประสบความสำเร็จ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมรายใหม่

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2563). *โครงสร้างธุรกิจ SME จำนวนผู้ประกอบการ และจำนวนการจ้างงาน*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2564. จาก <https://sme.go.th/th/page.php?modulekey=469>.
- _____. (2564). *GDP MSME ไตรมาสแรกของปี 2564 และคาดการณ์แนวโน้มเศรษฐกิจ MSME ในปี 2564*. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2564. จาก https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20210604111231.pdf
- _____. (2564). *การส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่เมืองเล็ก (Hinterland) :การส่งเสริม SME ในจังหวัดเชียงราย*. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2564. จาก https://www.sme.go.th/upload/mod_download/Hinterland%20report%20-%20Chiangrai-20171113110817.pdf
- Beasor, Tom and Paul, T. Steele. (2017). *Business negotiation: a practical workbook*. Aldershot, Hampshire, England: Brookfield, Vt.: Gower.
- Berthon, P., Ewing, M. T., and Napoli, J. (2008). Brand management in small to medium-sized enterprises. *Journal of Small Business Management*, 40(6), 101-105.
- Chittithaworn, C., Islarn, M. A., Keawchana, T. and Yusuf, D. H. M. (2011). Factors affecting Business success of Small and Medium Enterprises (SMEs) in Thailand. *Asian Social Science*, 7(5), 180-189.
- Greiner, L. (1997). Evolution and Revolution as Organizations Grow. *Harvard Business Review*, 10(4), 397-409.
- Greiner, L. (1997). Evolution and Revolution as Organizations Grow. *Harvard Business Review*, 10(4), 397-409.
- Johansson, Dan. (2008). The Theory of the Experimentally Organized Economy and Competence Blocs: An Introduction. *Journal of Evolutionary Economics*, 20(2), 185-201.
- Kemayel, L. (2015). Success factors of Lebanese SMEs: An empirical study. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 195 , pp.1123-1128.
- Kotler, P., and Keller, K. L. (2012). *Marketing management*. (14th ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Mahrouq, M. (2010). Success factors of Small and Medium Enterprises: The case of Jordan. *Zagreb International review of Economics and Business*, 13(2), 89-106.
- Mathis, R. L., and Jackson. J. H. (2011). *Human Resource Management*. (13th ed). USA: South-Western Cengage Learning.

- Maurizio, Cisi., Francesco, Devicienti., Alessandro, Manello. and Davide, Vannoni. (2016). *The Impact of Formal Networking on the Performance of SMEs*. No 39, Working papers, Department of Economics and Statistics (Dipartimento di Scienze Economico-Sociali e Matematico-Statistiche), University of Torino.
- Mazurek, G., and Tkaczyk, J. (2016). *The impact of the digital world on management and Marketing*. Poltext.

**ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
ของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร
Factors Affecting Performance Efficiency of
Tax Audit Officer in Bangkok Area Revenue Department**

อุไรวรรณ พันโพธิ์¹ สุวรรณ เตชะธีระปรีดา² และ สวียา ปรรณนาดี ชาตวิวัฒน์การ³

Uraiwan Phanpo¹ Suwanna Tachateerapreda² and

Saweeya Prathanadi Chatviwattanakarn³

¹นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

^{2,3}อาจารย์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

อีเมล: Uraiwan.phan@rd.go.th

วันที่รับบทความ (Received)

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

23 เมษายน 2565

17 พฤษภาคม 2565

21 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงใจของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปัจจัยคำจูนของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงใจและปัจจัยคำจูนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักตรวจสอบภาษีสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 340 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยเชิงใจของนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับการเชิงใจในการปฏิบัติงานสูงสุด ได้แก่ ด้านลักษณะงาน คือ การได้รับมอบหมายงานที่ทำท่ายความสามารถ 2) ปัจจัยคำจูนของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานครที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่มีระดับการคำจูนในการปฏิบัติงานสูงสุด ได้แก่ ด้านสภาพการทำงาน คือ องค์กรตั้งอยู่ในพื้นที่เหมาะสมการคมนาคมสะดวก 3) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสูงสุด ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน คือ ผู้ประกอบการสามารถนำคำแนะนำปรึกษาจาก

ผู้ตรวจสอบภาษีมาปฏิบัติอย่างถูกต้องมากขึ้นในการเสียภาษีตามประมวลรัษฎากร 4.) ปัจจัยจูงใจที่มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ลักษณะงานและความรับผิดชอบ 5) ปัจจัยค้ำจุนที่มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา การปกครองบังคับบัญชาและสภาพการทำงาน

คำสำคัญ: ปัจจัยจูงใจ, ปัจจัยค้ำจุน, ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน, นักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากร

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the motivation factors of Tax Audit Officer in Bangkok Area Revenue Department, 2) to study the maintenance factors of Tax Audit Officer in Bangkok Area Revenue Department, 3) to study the performance efficiency of Tax Audit Officer in Bangkok Area Revenue Department, and 4) to study the motivation factors and the maintenance factors affecting performance efficiency of Tax Audit Officer in Bangkok Area Revenue Department. The sample group was 340 of Tax Audit Officers in Bangkok Area Revenue Department. The questionnaire was used to be a tool for collecting the data. The collected data were analyzed by using the frequency, percentage, mean, standard deviation and Stepwise multiple regression analysis. The research results were found that 1) the most level of motivation factors performance of Tax Audit Officer in Bangkok Area Revenue Department was the job duties that was challenging assignment, 2) the most level of the maintenance factors affecting performance efficiency of Tax Audit Officer in Bangkok Area Revenue Department was working condition namely, the organization was located in the area of convenient transportation, 3) the most level of the performance efficiency of Tax Audit Officer in Bangkok Area Revenue Department was the quality of work namely, the entrepreneur took advice from Tax Audit Officer Revenue Department complied with correctly terms and conditions of Code of Revenue, 4) the most level of the motivation factors affecting performance efficiency of Tax Audit Officer in Bangkok Area Revenue Department were job duties and job responsibility,

and 5) the most level of the maintenance factors affecting performance efficiency of Tax Audit Officer in Bangkok Area Revenue Department were controlled relationship, administration and command and working condition.

Keywords: Motivation Factors, Maintenance Factors, Performance Efficiency, Tax Audit Officer

บทนำ

ปัจจุบันการทำงานให้หน่วยงานองค์กรภาครัฐราชการ ตระหนักถึงการปรับเปลี่ยนกระบวนการหรือวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องรัฐบาลมีนโยบายปฏิรูประบบราชการ ที่มุ่งเน้นให้ส่วนราชการมีการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดขั้นตอนการปฏิบัติที่ไม่จำเป็นตามเจตนารมณ์ของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) นั้นแสดงว่า องค์กรภาครัฐราชการ ต่างตระหนักว่าคุณภาพและประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร คือ ปัจจัยสำคัญที่จะผลักดันองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศ ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เกิดความร่วมมือ-สามารถรับมือต่อปัญหาและการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงาน จึงดำเนินการผ่านการพัฒนาความรู้ที่ทันสมัย การเพิ่มพูนประสบการณ์ ซึ่งการที่องค์กรจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ได้นั้นส่วนหนึ่งจะต้องมาจากการที่บุคลากรมีขวัญกำลังใจและความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งต้องอาศัยการจูงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญ (อัครวัฒน์ นิธิจิรวงศ์, 2559)

กรมสรรพากรสังกัดกระทรวงการคลัง มีหน้าที่จัดเก็บภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มีการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรแบบแบ่งเขตการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรทั่วประเทศ จำนวน 12 ภาค โดยตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ สรรพากรภาค 1 ภาค 2 และภาค 3 นักตรวจสอบภาษีมีหน้าที่ปฏิบัติงาน ด้านตรวจสอบภาษีของประกอบการที่อยู่ในความดูแล รวมทั้งสืบสวน ป้องกัน ปราบปราม จับกุมการหลีกเลี่ยงและลักลอบการหนีภาษีเพื่อให้การจ่ายภาษีอากรเป็นไปตามกฎหมายกำหนด รวมทั้งการให้คำปรึกษาแนะนำด้านภาษีอากรแก่ผู้ประกอบการที่อยู่ในความรับผิดชอบของนักตรวจสอบภาษี ลักษณะงานของผู้ตรวจสอบภาษีจึงเป็นงานที่ทำทลายความสามารถ และต้องมีความรับผิดชอบสูงเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของส่วนราชการรวมถึงข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องไปยังผู้ประกอบการที่มีบริบทแตกต่างกัน ดังนั้น ตำแหน่งผู้สอบภาษีจึงเป็นตำแหน่งที่สำคัญในการช่วยให้กรมสรรพากรบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นักตรวจสอบภาษีจึงเป็นตำแหน่ง

งานที่มีความสำคัญในการช่วยให้กรมสรรพากรจัดเก็บภาษีอย่างโปร่งใสเป็นธรรมด้วยนวัตกรรมและบุคลากรคุณภาพ เพื่อสร้างเสถียรภาพทางการคลัง (กรมสรรพากร, 2563)

เนื่องจากลักษณะงานที่ทำทลายความสามารถ และต้องมีความรับผิดชอบสูงของนักตรวจสอบภาษี แรงจูงใจในการปฏิบัติงานจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการผลักดันให้นักตรวจสอบภาษีมีขวัญและกำลังใจเพื่อสร้างผลงานที่มีคุณภาพให้แก่หน่วยงาน โดยงานวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาแรงจูงใจ 2 ปัจจัยคือ ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) คือ องค์ประกอบด้านการกระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน และ ปัจจัยค้ำจุนในการปฏิบัติงาน (Hygiene Factors) คือ องค์ประกอบที่ป้องกันไม่ให้บุคคลเกิดความรู้สึกไม่พอใจในงาน ทั้ง 2 ปัจจัยมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์กรและประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งส่งผลสะท้อนไปสู่ความสำเร็จขององค์กร (อิภาพร ทองทักษิณ, ศิริพร เลิศยิ่งยศ, 2564)

วัตถุประสงค์การวิจัย

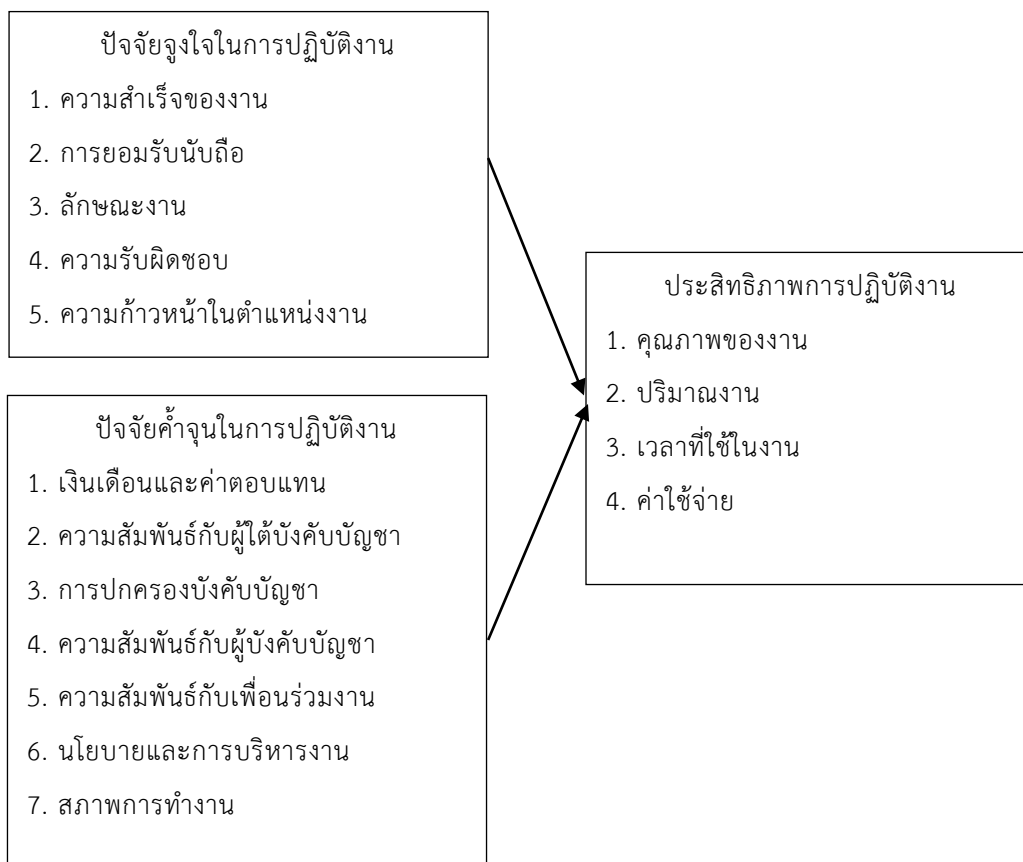
1. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยค้ำจุนของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร
2. ปัจจัยค้ำจุนในการปฏิบัติงานมีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาและทบทวนทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องปัจจัยจูงใจ ในการปฏิบัติงาน และปัจจัยค้ำจุนในการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกรมสรรพากร เขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากภาพที่ 1 การกำหนดตัวแปรในการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดตัวแปรปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน

จากทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg (1959) ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการอธิบายและกำหนดตัวแปรเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน พบว่าทุกด้านมีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษี ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานไว้ 5 ตัวแปร คือ 1) ความสำเร็จของงาน 2) การยอมรับนับถือ 3) ลักษณะงาน 4) ความรับผิดชอบ 5) ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน

2. การกำหนดตัวแปรปัจจัยคำจูนในการปฏิบัติงาน

การกำหนดตัวแปรปัจจัยคำจูนในการปฏิบัติงานเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยใช้ทฤษฎีสองปัจจัยของ Herzberg (1959) เป็นทฤษฎีหลักปัจจัยคำจูนที่มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษี ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรปัจจัยคำจูนการปฏิบัติงานไว้ 7 ตัวแปร ได้แก่ 1) เงินเดือนและค่าตอบแทน 2) ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา 3) การปกครองบังคับบัญชา 4) ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา 5) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 6) นโยบายและการบริหารงาน 7) สภาพการทำงาน ปัจจัยคำจูนที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษี ผู้วิจัยไม่นำมากำหนดตัวแปรปัจจัยคำจูนในการปฏิบัติงาน 4 ตัวแปร คือ 1) โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต หมายถึง โอกาสที่จะได้รับการแต่งตั้ง เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นและหมายรวมถึงการได้รับความก้าวหน้าในทักษะวิชาชีพของงานที่ปฏิบัติอยู่ เนื่องจากตำแหน่ง นักตรวจสอบภาษีเป็นตำแหน่งที่มีโอกาสก้าวหน้าจากอายุงาน และมีความก้าวหน้าโดยใช้วิธีการสอบเพื่อเลื่อนขั้นตำแหน่ง 2) ฐานะของอาชีพ หมายถึง อาชีพนั้นเป็นอาชีพที่ได้รับความยอมรับของสังคมมีเกียรติและศักดิ์ศรีมีความภาคภูมิใจเมื่อได้เข้ามาทำอาชีพนี้ เนื่องจากตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีเป็นข้าราชการพลเรือนเป็นที่ยอมรับในทางสังคมมีศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจ 3) ความเป็นอยู่ส่วนตัว หมายถึง ความรู้สึกดีหรือไม่ดีอันเป็นผลที่ได้รับจากการปฏิบัติงานของเขา เช่น การดำรงชีวิต สภาพความเป็นอยู่ เนื่องจากตำแหน่ง นักตรวจสอบภาษี มีความเป็นอยู่ส่วนตัว การดำรงชีวิตที่ดีจึงไม่นำมาเป็นตัวแปรในการวิจัยในครั้งนี้ 4) ความมั่นคงในงาน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงในงานความยั่งยืนของอาชีพหรือความมั่นคงขององค์การเนื่องจากตำแหน่งนักตรวจสอบภาษีเป็นข้าราชการพลเรือนความมั่นคงในงานความยั่งยืนของอาชีพและองค์การมีความมั่นคง ผู้วิจัยจึงไม่นำมาเป็นตัวแปรในการทำการวิจัยในครั้งนี้

3. การกำหนดตัวแปรประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

จากการศึกษาทฤษฎีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน Petersen และ Plowman (1953) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) คุณภาพของงาน 2) ปริมาณงาน 3) เวลาที่ใช้ในงาน 4) ค่าใช้จ่าย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 2,115 คน (กรมสรรพากร, 2563) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน

การศึกษานี้ คือ นักตรวจสอบภาษีสรรพากรพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 340 คนโดยวิธีการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random Sampling) เพื่อใช้เป็นตัวแทนประชากรจากนั้น ผู้วิจัยจะทำการคำนวณ หาขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละฝ่ายอีกชั้นหนึ่ง และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสังกัด สรรพากรภาค 1 สรรพากรภาค 2 สรรพากรภาค 3

สังกัดสรรพากร	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ภาค 1	709	114
ภาค 2	759	122
ภาค 3	648	104
รวม	2,115	340

ที่มา : ทรัพยากรบุคคล กรมสรรพากร (2563)

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามทั้งหมด 6 ข้อตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงาน ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยก้ำจุนในการปฏิบัติงาน ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ซึ่งตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) วัดระดับ 5 ระดับ โดย ระดับ 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด จนถึง ระดับ 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด ตอนที่ 5 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open questionnaire) ซึ่งแบบสอบถามฉบับร่างมาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหาและนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์ตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยวิธีคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยใช้สูตรครอนบาค (Cronbach, 1976) ซึ่งจะยอมรับค่าความเชื่อมั่นที่มีค่าเฉลี่ยรวมต้องมากกว่า 0.70 (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2559) โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.890 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์

มาตรฐาน แสดงว่าแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองกับนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากรเขต กรุงเทพมหานครจำนวน 340 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์การถดถอย พหุคูณแบบขั้นตอน โดยตรวจสอบเงื่อนไขเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอย ได้แก่ ตรวจสอบตัวแปร ไม่มีความสัมพันธ์กันสูง ตรวจสอบความเป็นอิสระของค่าความคลาดเคลื่อน ตรวจสอบปัญหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ ตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปร ทดสอบค่าแปรปรวนของค่าเคลื่อนที่คงที่ ส่วนสถิติเชิงอนุมานที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานด้วยการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย พหุคูณ กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายตัวแปร แบบ Rating Scale ซึ่งสามารถแบ่งช่วงคะแนนออกเป็น 5 ช่วง โดยใช้สูตรค่าพิสัย(ณรงค์ โพธิ์พุกขานันท์, 2556) จากนั้น นำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต เพื่อแปลความหมายของระดับคะแนนที่ได้ในแต่ละช่วงของระดับชั้น 5 ชั้น ชั้นละ 0.80 จะได้ความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 87.40 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 46.80 มีสถานภาพโสด จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 62.10 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 76.50 มีอายุงาน ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 44.70 ส่วนผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์มีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงใจของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร ดังแสดงในตารางที่ 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยจิตใจในการปฏิบัติงานของ นักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยจิตใจในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การจิตใจ	ลำดับที่
1. ความสำเร็จของงาน	3.79	0.56	มาก	5
2. การได้รับการยอมรับนับถือ	4.04	0.64	มาก	3
3. ลักษณะงาน	4.08	0.68	มาก	1
4. ความรับผิดชอบ	4.04	0.66	มาก	2
5. ความก้าวหน้าในอาชีพ	3.85	0.77	มาก	4
ค่าเฉลี่ยรวม	3.82	0.53	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยจิตใจในการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากร เขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการจิตใจในการปฏิบัติงานสูงสุด คือด้านลักษณะงาน รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ และด้านที่มีระดับการจิตใจในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด คือ ด้านความสำเร็จของงาน

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยคำจูนของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานครดังแสดงในตารางที่ 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยคำจูนในการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยคำจูนในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การคำจูน	ลำดับที่
1. เงินเดือนและค่าตอบแทน	3.33	0.76	ปานกลาง	7
2. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	4.05	0.73	มาก	4
3. การปกครองบังคับบัญชา	4.00	0.75	มาก	5
4. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา	4.10	0.81	มาก	2
5. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	4.58	0.55	มากที่สุด	1
6. นโยบายและการบริหาร	3.95	0.87	มาก	6
7. สภาพการทำงาน	4.10	0.81	มาก	3
ค่าเฉลี่ยรวม	3.82	0.66	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยคำจูนในการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากร เขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการคำจูนในการปฏิบัติงานสูงสุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน รองลงมา คือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา และด้านสภาพการทำงาน ด้านที่มีระดับการคำจูนในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด คือ ด้านเงินเดือนและค่าตอบแทน

3. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร ดังแสดงในตารางที่ 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
ประสิทธิภาพ				
1. คุณภาพของงาน	4.15	0.60	มาก	1
2. ปริมาณงาน	3.62	0.65	มาก	4
3. เวลาที่ใช้ในงาน	3.84	0.76	มาก	3
4. ค่าใช้จ่าย	4.13	0.75	มาก	2
ค่าเฉลี่ยรวม	3.93	0.62	มาก	

จากตารางที่ 4 พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากร เขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสูงสุด คือ ด้านคุณภาพของงาน รองลงมา คือ ด้านค่าใช้จ่ายและด้านที่มีระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานน้อยที่สุด คือ ด้านปริมาณงาน

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจและปัจจัยคำจูนที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร ดังแสดงในตารางที่ 5

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงใจและปัจจัยค่าจุนในการปฏิบัติงานที่มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก เข้าสมการ	B	Std.		t	p
		Error	β		
ปัจจัยเชิงใจ					
1. ลักษณะงาน (x3)	0.193	0.033	0.208	8.809	.000*
2. ความรับผิดชอบ (x4)	0.172	0.036	0.364	2.715	.000*
ปัจจัยค้ำจุน					
3. ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา (x7)	0.118	0.043	0.137	5.809	.007*
4. การปกครองบังคับบัญชา (x8)	0.137	0.042	0.164	4.830	.001*
5. สภาพการทำงาน (x12)	0.281	0.032	0.364	3.792	.000*
ค่าคงที่ (Constant)	0.546	0.144		3.288	.000*
R square = 0.685 Adjust R square = 0.681 Std. Error of the Estimate = 0.354					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 ตัวแปรอิสระที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ จำนวน 5 ตัวแปร ปัจจัยเชิงใจในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ลักษณะงาน (x₃) ความรับผิดชอบ (x₄) ปัจจัยค่าจุนในการปฏิบัติงานความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (x₇) การปกครองบังคับบัญชา (x₈) และสภาพการทำงาน (x₁₂) แสดงว่าตัวแปรทั้งหมดดังกล่าวส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R square) เท่ากับ 0.685 แสดงว่าตัวแปรทั้ง 5 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 68.10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ 0.354 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ พบว่า พยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานครมากที่สุด คือ สภาพการทำงาน (B = 0.281), P < .05 สามารถ รองลงมาได้แก่ ลักษณะงาน (B = 0.193), P < .05 ความรับผิดชอบ (B = 0.172), P < .05 การปกครองบังคับบัญชา (B = 0.137), P < .05 และความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (B = 0.118), P < .05 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร มีข้อค้นพบและมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษี กรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับการจูงใจในการปฏิบัติงานสูงสุด คือ ด้านลักษณะงาน ในประเด็นการได้รับมอบหมายงานที่ทำท้าทายความสามารถ เนื่องจากลักษณะการปฏิบัติงานนักตรวจสอบภาษีมีหน้าที่ตรวจสอบผู้เสียภาษีเพื่อป้องกันและปราบปรามการหลีกเลี่ยงการชำระภาษีอากรและให้คำปรึกษาแนะนำด้านภาษี การปฏิบัติงานจึงมีความท้าทายความรู้ความสามารถ มีโอกาสได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ตลอดเวลาและเป็นการทำงานภาคสนามมากกว่าในสำนักงาน จึงทำให้ลักษณะงานไม่มีความจำเจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพงษ์ ฉันทพัฒน์พงศ์ (2558) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสายเทคโนโลยีของธนาคารแห่งหนึ่ง พบว่า ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน อยู่ในระดับมาก เมื่อศึกษาปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษี และสอดคล้องกับงานวิจัยของของ ณัฐวัตร เป็งวันปลูก (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ของข้าราชการทหารประจำ สังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7 พบว่า ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน จำนวน 1 ด้าน คือ ปัจจัยด้านลักษณะงาน โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นในประเด็นลักษณะงานที่รับผิดชอบตรงกับความรู้ความสามารถสูงสุด

2. ปัจจัยค้ำจุนในการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับการค้ำจุนในการปฏิบัติงานสูงสุด คือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ในประเด็น ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานถือเป็นสิ่งที่สำคัญในการปฏิบัติงาน เนื่องจากนักตรวจสอบภาษีต้องมีการปฏิบัติงานเป็นทีม จึงต้องมีการติดต่อประสานงานกับเพื่อนร่วมงานด้วยบรรยากาศการทำงานที่ดี จึงทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และวิสัยทัศน์ ทำให้การทำงานเกิดความราบรื่น ก่อให้เกิดความรักสามัคคีของทีมตรวจสอบ ส่งผลในการสร้างผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการพัฒนาตนเองและพัฒนาผลงานได้อย่างมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนก เพ่งจินดา (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดตราด พบว่า ปัจจัยค้ำจุนมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของของ อมรรัตน์ จันทรเกตุ (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรภาค 2 พบว่า ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรภาค 2

3. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสูงสุด คือ ด้านคุณภาพของงาน ใน

ประเด็น การปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีเป็นงานที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน เนื่องจากนักตรวจสอบภาษีมีการวางแผนในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าเสมอ เพื่อให้การปฏิบัติงานไม่มีข้อผิดพลาดหรือมีข้อผิดพลาดน้อยที่สุดเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือประชาชน นอกจากนี้นักตรวจสอบภาษีต้องมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อให้ผลของงานที่ปฏิบัติมีความถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรักษา อันทรง, พร้อมพร ภูวดิน, สมใจ บุญหมื่นไวย (2562) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีภาษีอากรในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบงานสอบบัญชีด้านความรู้ ความสามารถ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีภาษีอากร

4. ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานที่มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) ด้านลักษณะงาน เนื่องจาก ด้านลักษณะงานของนักตรวจสอบภาษีเป็นการปฏิบัติงานที่ต้องใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน งานที่ได้รับมอบหมายจึงมีความท้าทายความสามารถ สอดคล้องกับบทความจากการค้นคว้าอิสระของ ธนพัทธ์ อุทยานกร (2560) ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต : กรณีศึกษาสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครนายก พบว่า ลักษณะงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษี ต้องเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านข้อกฎหมายตาม พ.ร.บ.ภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 หากการคำนวณภาษีและการเปรียบเทียบคดีได้อย่างถูกต้อง จะส่งผลให้สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครนายกสามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มมากขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านความรับผิดชอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความตรงต่อเวลา เนื่องจากได้มีการกำหนดกรอบเวลาความสำเร็จในการปฏิบัติงานตรวจสอบภาษีสำหรับสถานประกอบการแต่ละแห่งในหลักการทำงานอย่างเคร่งครัดเมื่อมีการออกตรวจ ณ สถานประกอบการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนก เพ่งจินดา (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดตราด พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารองค์การ ด้านความรับผิดชอบของผู้บริหารส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสามารถในการจูงใจ เพื่อปรับปรุงคุณภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ปัจจัยค้ำจุนในการปฏิบัติงานที่มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ได้บังคับบัญชา อาจเนื่องจากการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษี มีวัฒนธรรมการทำงานในประเด็นผู้ได้บังคับบัญชาคือฝ่ายปฏิบัติงานในหน่วยงาน ซึ่งผลงานของผู้ได้บังคับบัญชาคือผลงานของผู้บังคับบัญชาด้วย ดังนั้น การมีความสัมพันธ์

อันดี ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาในกลุ่มของนักตรวจสอบภาษีจึงมีลักษณะการทำงานเป็นแบบทีมงาน ซึ่งต่างช่วยเหลืองานในหน้าที่ซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริินภา ทาระนัด (2561) ศึกษาเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร และการสร้างความรู้สึ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สามารถสร้างค่านิยมของความเป็นทีมภายในองค์กรในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น 2) ด้านการปกครองของผู้บังคับบัญชา เนื่องจากโดยการทำงานของนักตรวจสอบ ภาษีต้องพบกับปัญหาการปฏิบัติงานอยู่เสมอ การตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสมจำเป็นต้องอาศัย ความเชี่ยวชาญของผู้บังคับบัญชาในการให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักตรวจสอบภาษี สอดคล้องกับงานวิจัย ของ กนก เฟ่งจินดา (2561) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดตราด วิธีการปกครองบังคับบัญชาเป็นปัจจัยที่ส่งผล โดยตรงต่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน นั่นคือผู้บริหารขององค์การสามารถปรับปรุงคุณภาพของ องค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนในการปฏิบัติงานด้านสุดท้าย ที่มีผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภาษีกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ 3) ด้านสภาพการทำงานนักตรวจสอบภาษี เนื่องจากลักษณะงานของผู้ตรวจสอบภาษีเป็น การปฏิบัติงานนอกสำนักงาน มีการเดินทางไปปฏิบัติงานยังสถานประกอบการ ดังนั้น การคำนึงถึงที่ตั้งของ สำนักงานอยู่ในพื้นที่เหมาะสมและการคมนาคมที่สะดวกจึงเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ขวัญชัย ชมศิริ (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยสภาพแวดล้อมในการทำงานมีอิทธิพล ทางบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในเขตกรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วัชรพล หมื่นสุรินทร์, เพียงแข ภูผายาง (2564) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัย ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ปัจจัยจากสภาพแวดล้อมของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันแห่งที่สองที่นักเรียนใช้เวลาในการใช้ทำกิจกรรมมาก รองลงมาจาก สถาบันครอบครัว เป็นสถานที่อบรมสั่งสอนให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ในทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา เรียนรู้การกระทำที่ถูกผิด โดยเฉพาะในห้องเรียนจึงส่งผลให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1. ผู้บริหารของกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร จะต้องให้ความสำคัญ ปัจจัยจิตใจ สร้างแรงจูงใจด้านลักษณะงาน ให้นักตรวจสอบภาษีสามารถแสดงความรู้ความสามารถได้รับงานที่มีความท้าทายความรู้ความสามารถ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านคุณภาพของงานที่ปฏิบัติมีความถูกต้อง ครบถ้วน เชื่อถือได้
2. ผู้บริหารของกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร ควรให้ความสำคัญความรับผิดชอบของนักตรวจสอบภาษี ในการเข้าตรวจ ณ สถานประกอบการของนักตรวจสอบภาษีต้องมีความตรงต่อเวลา เมื่อมีการออกตรวจ ณ สถานประกอบการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านเวลา ในการปฏิบัติงานไม่ล่าช้างานเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
3. ผู้บริหารของกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ที่มีการปฏิบัติงานร่วมกันมีการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับงานในหน้าที่และนอกหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านปริมาณงาน เนื่องจากประสบการณ์ของผู้บังคับบัญชาสามารถชี้แนะและให้คำปรึกษาช่วยให้ปริมาณงานตรวจลดลงเพื่อเป็นไปตามแผนงานตัวชี้วัดของกรมสรรพากร
4. ผู้บริหารของกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร ควรมีกำหนดนโยบายการปกครองบังคับบัญชา ให้ผู้บังคับบัญชานำความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของตนมาถ่ายทอดความรู้ ให้คำปรึกษาแนะนำการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านปริมาณงาน มีงานแล้วเสร็จเพิ่มขึ้น
5. ผู้บริหารของกรมสรรพากรเขตกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจของปัจจัยค่าจ้าง แก่นักตรวจสอบภาษีด้วยการเริ่มจากผู้บริหารต้องหมั่นตรวจสอบให้มั่นใจว่าปัจจัยด้านสภาพทางกายภาพขององค์กรตั้งอยู่ในพื้นที่เหมาะสมการคมนาคมสะดวก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านค่าใช้จ่าย ใช้งานเครื่องมือเครื่องใช้ อย่างประหยัด คุ่มค่าและเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

กนก เฟ่งจินดา. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดตราด. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต*, 12(2), 51-61.

- กรมสรรพากร. (2563). *กรมสรรพากร หน้าที่หลักของกรมสรรพากร* สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2563 จาก, <https://www.rd.go.th>
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2559). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญชัย ชมศิริ. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการทำงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ในเขตกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี, มหาวิทยาลัยศรีปทุม).
- ณรงค์ โพธิ์พุกษานันท์. (2556). *หลักการและแนวคิด เทคนิคการเขียนรายงานการวิจัย Research methodology*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ณัฐวัตร เป็งวันปลูก. (2560). *ปัจจัยจุดใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการทหารประจำสังกัดกองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 7*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- ธนพัธ อุทยานกร. (2560). *ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต : กรณีศึกษาสำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครนายก*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- ธิดาพร ทองทักษิณ และ ศิริพร เลิศยิ่งยศ. (2564). แรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ของแรงงานต่างด้าวในบริษัทรับเหมาก่อสร้าง เขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 12(1), 16-30.
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562. (2562, 30 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 56 ก. หน้า 253.
- วัชรพล หมื่นสุรินทร์ และ เพ็ญแข ภูผาอาจ. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(3), 228-242
- ศิริินภา อันทรง, พร้อมพร ภูวดิน และ สมใจ บุญหมื่นไวย. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงานสอบบัญชีภาษีอากร ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน).
- สิรินภา ทาระนัด. (2561). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).

- สุรพงษ์ ฉันทพัฒน์พงศ์. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสายเทคโนโลยีของธนาคารแห่งหนึ่ง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ).
- อมรรัตน์ จันทร์เกตุ. (2560). *ปัจจัยทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรภาค 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- อัศววัฒน์ นิธิจิรวงศ์. (2559). *ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทคนิค ตามแผนปฏิบัติงานฝ่ายเทคนิค กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- Cronbach. (1976). *Essentials of psychological testing* (5th ed). New York: Harper Collins Publishers.
- Herzberg. (1959). *The motivation to work*. New York: John Wiley & Sons.
- Petersen and Plowman. (1953). *Business Organization and Management*. (3rd ed.). Ill: Irwin.
- Yamane, Taro. (1970). *Statistic : an Introductory Analysis*. (2nd ed). New York: Harper & Row.

อิทธิพลของปัจจัยทางการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้าน สะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร

Influencing of Marketing Factors on the Buying Decision of Cosmeceuticals Acne Products from Conveniences Stores of Bangkok's Customers

ณัฐญา ปรีชาวนา¹ และสายพิน ปั่นทอง²

Nattaya Preechowna¹ and Saiphin Panthong²

¹นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

²อาจารย์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

อีเมล: nattayayuiyoyo20@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

4 กุมภาพันธ์ 2565

12 พฤษภาคม 2565

1 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ปัจจัยทางการตลาดและปัจจัยทางการตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคที่ซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิว จำนวน 400 ราย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลโดยสถิติเชิงพรรณนา จากการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม การวิเคราะห์ความแปรปรวนหรือเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไปเป็นการทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โมเมนต์ผลคูณอย่างง่ายของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ด้านสถานภาพ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ในส่วนของปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด และปัจจัยทางการตลาดออนไลน์ ได้แก่ ด้านเว็บไซต์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ค่าอิทธิพลมีประสิทธิภาพร้อยละ 42.50

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการตลาด, การตัดสินใจซื้อ, ผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิว

ABSTRACT

The objectives of this research are to study (1) the demographic factors that influence the consumers' buying decision on cosmeceuticals acne products from the convenience stores in Bangkok, (2) the marketing factors that influence consumers' buying decision on cosmeceuticals acne products from the convenience stores in Bangkok, and (3) the online marketing factors that influence consumers' buying decision on cosmeceuticals acne products from the convenience stores in Bangkok. The questionnaire was utilized to collect the data and the sample size was 400 from those who are customers of cosmeceuticals acne products. The descriptive statistics: percentage, mean, and standard deviation, were used to analyze the demographic data. By testing the research hypothesis, the t-Test Independent was used to compare the difference between the mean of the two sample groups and F-test Independent Sample Pearson's Product Moment Correlation Coefficient and Multiple Regression Analysis were used to analyze the variation or to compare the difference between the mean of the three and sample groups. The findings revealed that there was one of the demographic factors: marital status that influences buying decision on cosmeceuticals acne products from the convenience stores in Bangkok. The marketing factors that influence buying decision on cosmeceuticals acne products from the convenience stores in Bangkok were products, pricing, channels of distribution, promotional campaigns, and the online marketing factors that influence buying decision on cosmeceuticals acne products from the convenience stores in Bangkok were websites, with the statistical significance at 0.05 and influencing factors were effective at 42.50%.

Keywords: Marketing Factor, Buying Decision, Cosmeceutical Acne Products

บทนำ

จากมูลค่าตลาดการรักษาสิวทั่วโลกมีมูลค่า 5.46 พันล้านเหรียญสหรัฐในปี 2562 คาดว่าจะสูงถึง 7.19 พันล้านเหรียญสหรัฐในปี 2570 โดยมี Compound Annual Growth Rate ร้อยละ 4.60 ในช่วงเวลาดังกล่าว สิวเกิดได้ทุกกลุ่มอายุโดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น จึงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่เพิ่มความต้องการของตลาดทั่วโลก และผลกระทบของการระบาดโควิด19 ทำให้การที่จะพบแพทย์ผิวหนังมีอัตราลดลง ผู้ป่วยลดการไปพบแพทย์ผิวหนังแต่เนื่องจากการรักษาสิวต้องได้รับคำปรึกษาจากแพทย์ผิวหนังในเรื่องการใช้ยา ผู้บริโภคหาวิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับสิวโดยการซื้อผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเองตามร้านขายยา ร้านสะดวกซื้อที่หาซื้อได้ง่ายและสะดวกสบายในการใช้งาน (Acne Treatment Market, 2019) ในขณะเดียวกันเทรนด์ความงามและ

ผลิตภัณฑ์ของใช้ส่วนตัวของชาวเอเชีย มีการเติบโตรวดเร็วที่สุดของโลกในด้านความงามและผลิตภัณฑ์ดูแลส่วนบุคคล คิดเป็นร้อยละ 32 ของตลาดโลก และประเทศไทยเป็นหนึ่งในตลาดของภูมิภาคนี้ที่เติบโตเร็วที่สุดในสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปผู้บริโภคมีความใส่ใจสุขภาพดูแลผิวพรรณมากขึ้น และให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสวยความงาม ทำให้ตลาดของกลุ่มผลิตภัณฑ์เวชสำอางมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น และด้วยสภาพอากาศที่ร้อนอบอ้าว ความเครียดจากการทำงาน ความเหนื่อยล้า ฮอร์โมนร่างกาย การแพ้สารเคมีต่างๆ การเผชิญกับมลภาวะทางอากาศ ฝุ่นละอองจาก PM2.5 มีผลต่อสุขภาพของมนุษย์ การดำรงชีวิตประจำวันมลพิษทางอากาศที่เพิ่มสูงขึ้นและยังหาทางป้องกันไม่ได้ รวมถึงสถานการณ์โควิด-19 ที่ทุกคนต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลาทุกวัน ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่ทำให้เกิดปัญหาผิวหรือที่เรียกว่า Maskne (Euromonitor International, 2563)

สอดคล้องกับข้อมูลทางการตลาดในกลุ่มอุตสาหกรรมความงามสัดส่วนทางการตลาดที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย คือ กลุ่มผลิตภัณฑ์ดูแลผิว (Skincare) ปี 2562 เติบโตร้อยละ 7.40 มีมูลค่ารวมอยู่ที่ 9.19 หมื่นล้านบาท โดยมีส่วนแบ่งการตลาดข้อมูลของผลิตภัณฑ์ดูแลผิวกลุ่มผลิตภัณฑ์ผิวหน้า (Face Care) มีส่วนแบ่งการตลาดมากที่สุดอยู่ที่ร้อยละ 81.00 (Euromonitor International, 2562) ปี 2563 ธุรกิจร้านค้าปลีกสมัยใหม่หดตัวอย่างรุนแรงถึงร้อยละ 10.00 ถึงร้อยละ 12.00 ประกอบกับในช่วงสถานการณ์การระบาดโควิด-19 ภาครัฐออกมาตรการปิดเมือง (Lockdown) ทำให้มีการปิดร้านค้าชั่วคราวสำหรับกลุ่มที่ไม่จำเป็นหรือมีความจำเป็นน้อย เช่น ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า ส่วนซูเปอร์มาเก็ตและร้านสะดวกซื้อถูกจำกัดช่วงเวลาให้บริการ ปัจจัยข้างต้น ส่งผลให้ดัชนีร้านค้าปลีกหดตัวแรงสุดในรอบ 11 ปี ในไตรมาส 2 ก่อนที่จะกระเด้งขึ้นในช่วงครึ่งปีหลัง เมื่อรัฐบาลผ่อนคลายมาตรการ Lockdown และออกมาตรการกระตุ้นการบริโภคผ่านการใช้จ่ายของครัวเรือน (ศูนย์วิจัยกรุงศรี, 2564)

ร้านสะดวกซื้อ (Convenience Stores) ในปัจจุบันเป็นร้านค้าปลีกขนาดกลางที่จำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคบริโภคที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน รวมทั้งจำหน่ายอาหาร ยาสามัญประจำบ้าน ผลิตภัณฑ์เวชสำอางและเครื่องสำอาง โดยตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนที่พิกัดอาศัย อีกทั้งเปิดให้บริการทุกวัน มีเวลาเปิดทำการนาน และในสถานการณ์ปกติหลายแห่งเปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง เน้นความสะดวกรวดเร็วในการซื้อโดยสินค้าที่จำหน่ายส่วนใหญ่เป็นสินค้าสะดวกซื้อ (Convenience goods) (Marketingoops, 2561) จากสถานการณ์โควิด19 ในช่วงปี 2563 ทำให้การดำเนินชีวิตเปลี่ยนไปจากเดิม ผู้บริโภคส่วนใหญ่ไม่สะดวกเดินห้างสรรพสินค้า ไม่ซื้อเครื่องสำอาง จึงทำให้มีแนวโน้มลดลง แต่ในทางกลับกันผลิตภัณฑ์กลุ่มรักษาความสะอาด บำรุงผิวหรือสกินแคร์ กลับเติบโตขึ้น อีกด้านที่โตขึ้นคือ ผลิตภัณฑ์ที่สามารถเสริมความงามด้วยตนเอง ซึ่งมียอดขายทางหน้าร้านสูงถึงร้อยละ 80 เพราะผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้มีความละเอียดอ่อนมาก ผู้บริโภคต้องการทดลองสัมผัสสินค้าก่อนซื้อ แม้กระทั่งเด็กวัยรุ่นที่คุ้นเคยกับการซื้อสินค้าผ่านทางช่องทางออนไลน์เอง แต่กับผลิตภัณฑ์กลุ่มนี้ก็มีสัดส่วนการซื้อสินค้าจากทางหน้าร้านถึงร้อยละ 62.00 และเป็นการเลือกสินค้าจากทางหน้าร้านก่อนซื้อถึงร้อยละ 80 (moneybuffalo, 2563)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษา อิทธิพลของปัจจัยทางการตลาด และการตลาดออนไลน์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าใน กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกสินค้าเข้ามาจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อ ใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวให้เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้า

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพและ รายได้ ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิว
2. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด
3. เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดออนไลน์ ได้แก่ เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก และไลน์ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยทางการตลาดออนไลน์มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคล

เหมือนจิต จิตสุนทรชัยกุล (2561) ได้กล่าวไว้ว่า ประชากรศาสตร์ (Demographic) เป็นการแบ่งส่วนตลาดโดยคำนึงถึงข้อมูลประชากรด้านต่างๆ ดังนี้ วัย (Age/Gen) พฤติกรรมและรสนิยมของบุคคลจะแตกต่างกันไปตามช่วงอายุ เพศ (Sex) มีพฤติกรรมและทัศนคติที่ต่างกัน การวางแผนการตลาดให้เหมาะสมกับความต่างเรื่องเพศ สรีระที่แตกต่าง การศึกษา (Education) มีอิทธิพลต่อรสนิยม ความชอบ และพฤติกรรมการซื้อ การแสวงหาข้อมูล การตัดสินใจ ตลอดจนการใช้ชีวิต อาชีพ (Occupation) ผู้บริโภคแต่ละอาชีพจะต้องการสินค้าและการบริการที่ต่างกัน รายได้ (Income) เป็นปัจจัยกำหนดอำนาจการซื้อแบ่งได้หลายระดับ ขนาดของครอบครัว (Family Size) มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ ความจำเป็น และสถานภาพ (Marital Status) มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจการเงิน การดำเนินชีวิต

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางการตลาด

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วยปัจจัยผลิตภัณฑ์ (Product) เป็นสิ่งที่ถูกนำเสนอสู่ตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อ สามารถทำให้ผู้ซื้อมีความพึงพอใจ (Kotler & Keller, 2016) ราคา (Price) เป็นจำนวนเงินที่ถูกเรียกเก็บเป็นค่าสินค้าหรือบริการที่ผู้บริโภคใช้แลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์จากการใช้ผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้น (Armstrong & Kotler, 2015) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Distribution Channel) เป็นเครือข่ายงานของบริษัททั้งหมด บุคคลที่จะนำหรือเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค และการส่งเสริมการตลาด (Promotion) มีอิทธิพลทำให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึก ความเชื่อ หรือเกิดพฤติกรรมการซื้อ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตลาดออนไลน์

Kotler & Keller (2016) ได้กล่าวไว้ว่า ธุรกิจสามารถนำเครื่องมือการตลาดออนไลน์มาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารทางการตลาดได้ ประกอบด้วย 4 ประเภทหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้ ด้านเว็บไซต์ (Website) หมายถึง ที่อยู่บนเว็บไซต์ เว็บไซต์ที่ดีควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 7 ประการ (7C) ดังนี้ องค์ประกอบหรือรูปลักษณ์ (Contact) ส่วนประกอบที่เป็นเนื้อหา (Context) ชุมชน (Community) การออกแบบเฉพาะตัว (Customization) การติดต่อสื่อสาร (Communication) การเชื่อมโยง (Connection) การทำธุรกรรม (Commerce) (เกตุวดี สมบูรณ์ทวี, 2562) ด้าน Paid Search หรือ Pay per Click คือ การลงโฆษณาภายใต้ระยะเวลาที่จำกัดบนหน้าแสดงผลจากการค้นหาข้อมูลของ Search Engine ด้านการโฆษณาที่แสดงผลอยู่บนเว็บไซต์ หรือแบนเนอร์ (Banner Advertising) หมายถึง แถบโฆษณาที่ปรากฏอยู่บนเว็บเพจ (Web Page) เป็นการวางภาพโฆษณาลงไปบนเว็บไซต์แล้วทำไฮเพอร์ลิงก์กลับไปยังเว็บที่โฆษณา (ศิริพร ลีลาวัฒนสุข, 2553) และด้านอีเมลหรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) การส่งข้อความบุคคลต่อบุคคล ต้องมีที่อยู่อีเมล (E-Mail Address) ประโยชน์ คือ ประหยัดต้นทุนในการสื่อสาร (คมสัน ต้นสกุล, 2560)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจซื้อ

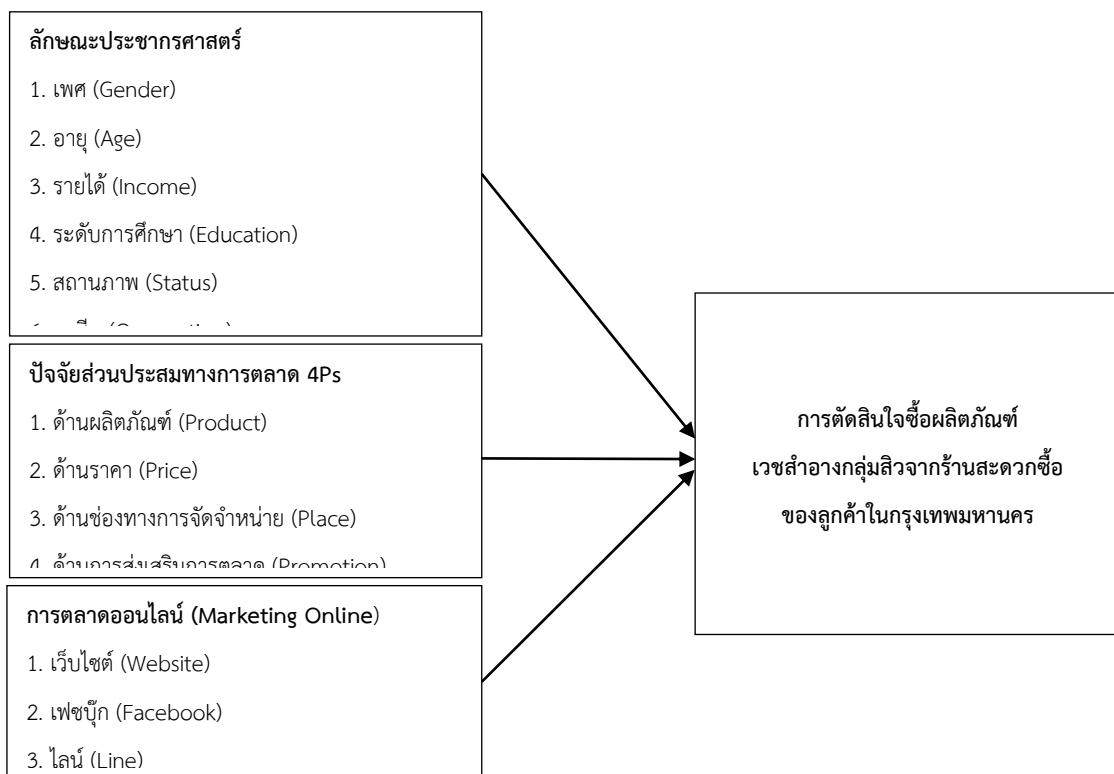
ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค (Consumer Buying Decision Process) มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การรับรู้ถึงปัญหา (Problem Recognition) หรือการรับรู้ถึงความต้องการ (Need Recognition) ทางร่างกายและด้านจิตวิทยา การค้นหาข้อมูล (Information Search) การประเมินผลทางเลือก (Evaluation Of Alternatives) เป็นขั้นตอนกระบวนการตัดสินใจซื้อ ในขั้นนี้ผู้บริโภคต้องกำหนดเกณฑ์การพิจารณาที่จะใช้สำหรับการประเมินผล การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) จากขั้นตอนที่ 3 จะช่วยให้ผู้บริโภคกำหนดความพอใจระหว่างผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่เป็นทางเลือก ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่ชอบมากที่สุด และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ (Post Purchase Behavior) ในขั้นนี้ผู้บริโภคจะเปรียบเทียบคุณค่าที่ได้รับจริง จากการบริโภคหรือใช้ผลิตภัณฑ์กับความคาดหวัง

ข้อมูลผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิว

เวชสำอาง คือ ผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง ที่มีสารสำคัญออกฤทธิ์บางอย่างคล้ายยาแต่ไม่ใช่ยา และส่งผลดีต่อโครงสร้างของผิวหนัง โดยสามารถซึมผ่านเข้าไปในผิวหนังและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างของผิวหนังได้ ส่วนใหญ่สารสำคัญในเวชสำอาง มักเป็นสารที่สกัดจากธรรมชาติ แร่ธาตุและวิตามิน ใช้โดยการทาภายนอก (Jaslyn, 2016)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้เกิดกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องปัจจัยทางการตลาด และปัจจัยทางการตลาดออนไลน์ ซึ่งในปัจจุบันมีอิทธิพลกับการทำธุรกิจ ช่วยกระตุ้นการซื้อสินค้าจากลูกค้า ซึ่งจะนำไปสู่ยอดขายที่เพิ่มขึ้นให้กับร้านสะดวกซื้อ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ลูกค้าที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากประชากรมีจำนวนมาก และผู้วิจัยไม่สามารถทราบจำนวนที่แน่นอนของผู้บริโภคที่มีประสบการณ์ในการซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อในกรุงเทพมหานคร ดังนั้นขนาดตัวอย่างจึงคำนวณโดยใช้สูตรของ คอแครน W.G. Cochran, (1997) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5

(กัลยา วาณิชยปัญญา, 2561) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูล 400 คน เพื่อป้องกันความสูญหาย โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sample) การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร

เขตพื้นที่	จำนวนประชากร	สัดส่วน%	จำนวนตัวอย่าง
กรุงเทพชั้นใน (Inner City)	1,644,879	29.43%	118
กรุงเทพชั้นกลาง (Urban Fringe)	2,336,722	41.82%	167
กรุงเทพชั้นนอก (Suburb)	1,606,621	28.75%	115
รวม	5,588,222	100%	400

หมายเหตุ. จาก ระบบสถิติทางการทะเบียน, โดย กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2563

2. เครื่องมือที่ใช้ในการการวิจัย คือ โดยแบ่งส่วนของแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อคำถามคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง เป็นคำถามลักษณะเป็นแบบสอบถามที่ให้เลือกตอบ (Multiple Choices) จำนวน 1 ข้อ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่แท้จริง ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ ซึ่งเป็นคำตอบที่ให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว (Close-end Questionnaire) ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิว จำนวน 23 ข้อ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิว จำนวน 15 ข้อ ส่วนที่ 5 สอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิว จำนวน 5 ข้อ โดยใช้ระดับมาตรวัด 5 ระดับ (Likers Scale) ระดับที่ 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด จนถึงระดับ 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด ซึ่งแบบสอบถามได้ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประเมินแบบสอบถามทุกข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่า 0.83 มากกว่า 0.50 ขึ้นไปจึงถือว่าเป็นแบบสอบถามที่สามารถนำไปใช้งานได้ (จิตติรัตน์ แสงเลิศอูทัย, 2558) และได้ทำการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงมาแล้ว ไปใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะ คล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด ในจังหวัดนนทบุรี แล้วนำมาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่ารวมเท่ากับ 0.939 มากกว่า 0.70 ตามเกณฑ์ แบบสอบถามมีความเที่ยงตรง (Reliability) ผู้วิจัยสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลลูกค้าที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ชุด ในช่วงเดือนมิถุนายน – กันยายน 2564

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติเชิงอนุมานที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน โดยใช้ t-Test Independent Sample

การทดสอบสมมติฐานค่าสถิติที่ใช้ คือ การทดสอบสถิติแบบ F-test Independent Sample การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โมเมนต์ผลคูณอย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient ค่า r) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้าที่เคยซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อในกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน จากการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 79.75 มีอายุระหว่าง 25–31 ปี ร้อยละ 34.00 มีรายได้มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไปต่อเดือน ร้อยละ 21.75 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 68.75 สถานภาพโสด ร้อยละ 72.50 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 72.75 ระดับความคิดเห็นปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และปัจจัยทางการตลาดออนไลน์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยทางการตลาด

ปัจจัยทางการตลาดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ เวชสำอางกลุ่มสิว	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านผลิตภัณฑ์	4.39	0.48	มากที่สุด
2. ด้านราคา	4.27	0.64	มากที่สุด
3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.29	0.63	มากที่สุด
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.09	0.70	มาก
รวม	4.26	0.51	มากที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยทางการตลาดออนไลน์

ปัจจัยทางการตลาดออนไลน์การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวช สำอางกลุ่มสิว	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เว็บไซต์	4.33	0.63	มากที่สุด
2. เฟซบุ๊ก	4.19	0.72	มาก
3. ไลน์	3.90	0.90	มาก
รวม	4.14	0.65	มาก

การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อประมาณค่าพารามิเตอร์ต่างๆ ของโมเดลปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ตัวแปรที่มีมาตรวัดแบบช่วง (Interval Scale) ทั้งหมด 7 ด้าน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โมเมนต์ผลคูณ

อย่างง่ายของเพียร์สัน เป็นเกณฑ์การยอมรับว่าค่าความสัมพันธ์ทางบวกที่สูง เกินค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้
 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด

ปัจจัยทางการตลาดและปัจจัยทางการตลาดออนไลน์	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (r)						
	ด้านผลิตภัณฑ์	ด้านราคา	ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	ด้านการส่งเสริมการตลาด	เว็บไซต์	เฟซบุ๊ก	ไลน์
ด้านผลิตภัณฑ์	1						
ด้านราคา	.602**	1					
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	.513**	.566**	1				
ด้านการส่งเสริมการตลาด	.577**	.598**	.610**	1			
เว็บไซต์	.571**	.506**	.534**	.694**	1		
เฟซบุ๊ก	.497**	.442**	.509**	.649**	.689**	1	
ไลน์	.460**	.373**	.462**	.641**	.572**	.586**	1

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โมเมนต์ผลคูณอย่างง่ายของเพียร์สัน
 ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันทางบวกโดยมีค่าสัมประสิทธิ์
 สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในระหว่าง 0.373 ถึง 0.694 แสดงให้เห็นว่าลักษณะความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ศึกษาเป็น
 ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ไม่เกิน 0.80 และไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่สูงเกิน
 (Multicollinearity) จึงนำไปทดสอบเพื่อหาสมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของปัจจัยทางการตลาด และปัจจัยทางการตลาดออนไลน์ที่มี
 อิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าใน
 กรุงเทพมหานคร

ปัจจัยทางการตลาดและการตลาด ออนไลน์	การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิว						
	S.E.	B	β	t	Sig.	Tolerance	VIF
ค่าคงที่	0.193	1.408		7.315	0.000**		
ด้านผลิตภัณฑ์	0.057	0.241	0.222	4.206	0.000**	0.516	1.939
ด้านราคา	0.043	0.112	0.137	2.568	0.011*	0.503	1.987
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	0.043	0.124	0.150	2.900	0.004*	0.537	1.863
ด้านการส่งเสริมการตลาด	0.049	0.104	0.140	2.143	0.033*	0.336	2.973
เว็บไซต์	0.050	0.139	0.169	2.789	0.006*	0.390	2.562
เฟซบุ๊ก	0.041	-0.037	-0.051	-0.899	0.369	0.441	2.268
ไลน์	0.030	0.024	0.043	0.810	0.418	0.522	1.914

Adjusted R Square = 0.425, F = 43.139, *p<0.05, **p<0.01

การพิจารณาค่าน้ำหนักของผลกระทบของตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวช
 สำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์
 ($\beta = 0.222$) เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของ

ลูกค้าในกรุงเทพมหานครมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านเว็บไซต์ ($\beta = 0.169$) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\beta = 0.150$) ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\beta = 0.140$) ด้านราคา ($\beta = 0.137$) โลว์ ($\beta = 0.043$) และเฟซบุ๊ก ($\beta = -0.051$) ตามลำดับ และสามารถพยากรณ์ความผันแปรของผลการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 42.50 ที่เหลือ อีกร้อยละ 57.50 เป็นผลเนื่องมาจากตัวแปรอื่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร สถานภาพที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานครที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้เพียงด้านเดียว ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1

ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร	t/F	Sig.
สมมติฐาน 1.1 เพศ	0.790	0.754
สมมติฐาน 1.2 อายุ	0.374	0.827
สมมติฐาน 1.3 ระดับการศึกษา	1.778	0.151
สมมติฐาน 1.4 สถานภาพ	3.360	0.019*
สมมติฐาน 1.5 อาชีพ	1.435	0.211
สมมติฐาน 1.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	1.086	0.368

หมายเหตุ : *Sig.<0.05

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 2

ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร	β	Sig.
สมมติฐาน 2.1 ด้านผลิตภัณฑ์	0.222	0.000**
สมมติฐาน 2.2 ด้านราคา	0.137	0.011*
สมมติฐาน 2.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	0.150	0.004*
สมมติฐาน 2.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด	0.140	0.033*

**มีระดับนัยสำคัญที่ระดับทางสถิติที่ระดับ 0.05 **มีนัยสำคัญที่ระดับทางสถิติที่ระดับ 0.01

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยทางการตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ด้านเว็บไซต์ (Sig = 0.006*) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยในขณะที่ด้านเฟซบุ๊ก (Sig = 0.369) และด้านไลน์ (Sig = 0.418) ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 3

ปัจจัยทางการตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อ ของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร	β	Sig.
สมมติฐาน 3.1 ด้านเว็บไซต์	0.169	0.006*
สมมติฐาน 3.2 ด้านเฟซบุ๊ก	-0.051	0.369
สมมติฐาน 3.3 ด้านไลน์	0.043	0.418

**มีระดับนัยสำคัญที่ระดับทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน ได้แก่ สถานภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิพัฒน์ ไชยพัฒน์ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์โฟมล้างหน้าของผู้บริโภค ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคที่มีเพศ อายุ สถานภาพ (Sig. = 0.021) ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกันให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมการตลาดในการซื้อโฟมล้างหน้าแตกต่างกัน อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในขณะที่จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เนื่องจากผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อในกรุงเทพมหานคร สามารถเข้าถึงได้ทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับการศึกษา ทุกอาชีพ และทุกระดับรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ ทองสนิท และคณะ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ดูแลผิวหน้าออร์แกนิกของผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้าน เพศ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ดูแลผิวหน้าออร์แกนิกของผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ได้แก่

1. ด้านผลิตภัณฑ์ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่งผลเชิงบวก ($\text{Sig.} = 0.000$) ทั้งนี้เพราะผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวมีคุณภาพได้มาตรฐาน ได้รับการรับรองมาตรฐานจากองค์การอาหารและยา (อย.) ผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวสามารถตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาสิวที่เกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รสริน สุขสำราญ (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเวชสำอาง (Cosmeceuticals) ในเคาน์เตอร์โรงพยาบาลเปรียบเทียบกับระหว่างโรงพยาบาลรัฐบาล กับโรงพยาบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อเวชสำอางในเคาน์เตอร์โรงพยาบาลรัฐบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ปัจจัยด้านความเฉพาะของผลิตภัณฑ์และการได้รับคำแนะนำจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ($\text{Sig.} = 0.012$) ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อเวชสำอางในเคาน์เตอร์โรงพยาบาลเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และพนักงานขาย ($\text{Sig.} = 0.000$)

2. ด้านราคา จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่งผลเชิงบวก ($\text{Sig.} = 0.011$) ทั้งนี้เพราะราคาของผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวมีความเหมาะสมกับคุณภาพ มีดีตราคาของผลิตภัณฑ์ระบุไว้ชัดเจน ราคาของผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวมีความเหมาะสมกับปริมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศึกษา กังสนานนท์ (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางนำเข้าจากต่างประเทศของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางด้านส่วนประสมทางการตลาด 7P's ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการขาย ด้านบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และด้านกระบวนการบริหารมีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางนำเข้าจากต่างประเทศของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่งผลเชิงบวก ($\text{Sig.} = 0.004$) ทั้งนี้เพราะสถานที่จัดจำหน่ายต้องมีความสะดวกสบายต่อการเลือกซื้อ สถานที่มีความกว้างขวาง ทันสมัย และระยะเวลาเปิด – ปิด มีความเหมาะสม การจัดสินค้าอยู่ในระดับสายตามองเห็นได้ง่าย ช่องทางการชำระเงินต้องมีวิธีการชำระเงินที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นภาพิพย์ ไตรกุลนิภัทร (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กันแดดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กันแดดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีทั้งหมด 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและการโฆษณา ($\text{Sig.} = 0.008$) และ 2) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และราคา ($\text{Sig.} = 0.019$)

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่งผลเชิงบวก

(Sig. = 0.033) ทั้งนี้เพราะมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายสม่ำเสมอ เพื่อดึงดูดลูกค้าให้ซื้อสินค้า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทริกา เครือสา และพัชรทัตย์ จารุทวีผลบุญกุล (2563) ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการซื้อสินค้าและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ดูแลผิวแบรนด์ เอต ลีฟ ของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ดูแลผิวแบรนด์ เดอ ลีฟ ของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านที่มีผลมากที่สุด ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการตลาด

5. ด้านเว็บไซต์ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ซึ่งส่งผลเชิงบวก (Sig. = 0.006) ทั้งนี้เพราะเว็บไซต์เหมือนเป็นหน้าร้านสำหรับขายสินค้า เพื่อสำหรับการนำเสนอสินค้าต่างๆ และการออกแบบเว็บไซต์ที่น่าสนใจ และสะดวกสำหรับผู้เข้าชมเว็บไซต์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิตา อัสวโยธิน (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง การตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า การตลาดออนไลน์ ได้แก่ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ การตลาดเชิงเนื้อหา การตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และการตลาดผ่านเครื่องมือค้นหา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการวิจัยด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ สถานภาพ เนื่องจากกลุ่มลูกค้าที่สถานภาพแตกต่างกัน วิธีคิดหรือวิธีการในการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อย่อมแตกต่างกันออกไป มีความเป็นไปได้ว่า สถานภาพโสด เลือกที่จะดูแลตัวเองและใส่ใจตัวเองเป็นพิเศษมากกว่าลูกค้าที่มีสถานภาพสมรส ในการวางแผนการตลาดของผู้ประกอบการร้านสะดวกซื้อจึงควรให้ออกแบบสินค้าให้เหมาะกับกลุ่มลูกค้า

จากผลการวิจัยด้านปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสามารถนำปัจจัยดังกล่าว นำมาเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อผลักดันยอดขายให้เติบโตได้ เช่น ด้านผลิตภัณฑ์ การหาผลิตภัณฑ์เวชสำอางใหม่ๆ ที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน ที่สามารถตอบโจทย์การใช้งานกับลูกค้าเพื่อให้ลูกค้าเกิดการซื้อซ้ำ โดยราคาผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวต้องเข้าถึงได้ง่าย คู่แข่งกับปริมาณสินค้า และราคามีความเหมาะสมกับกลุ่มลูกค้าสามารถเข้าถึงช่องทางการจัดจำหน่ายได้อย่างสะดวกทั้งในส่วนออนไลน์และออฟไลน์ มีการจัดการส่งเสริมการตลาดอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น และกระตุ้นให้ซื้อสินค้าซ้ำ

จากผลการวิจัยด้านปัจจัยทางการตลาดออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านเว็บไซต์ จะทำให้ลูกค้าเข้าถึงข้อมูลของผลิตภัณฑ์ได้ง่าย และสามารถศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เวชสำอางก่อนตัดสินใจซื้อ ซึ่งในแต่ละเว็บไซต์จะมีการให้ความรู้หรือการสื่อสารแบบ (Two-way Communication) โดยในขณะที่ด้านเฟซบุ๊ก จะเข้าไปดูการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวใน การวิจารณ์ (Review) เพื่อเปรียบเทียบกับผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ในเฟซบุ๊ก ด้านไลน์มีการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวผ่านกลุ่มไลน์ แจ้งโปรโมชั่นต่างๆ เช่น คุปองส่วนลด เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวให้กับลูกค้าที่เป็นสมาชิกผ่านกลุ่มไลน์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่นเพื่อเติม เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เวชสำอางกลุ่มสิวจากร้านสะดวกซื้อของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นปัจจัยอื่นๆ ที่นอกเหนือจากที่ผู้วิจัยได้ทำการวิจัย เช่น ปัจจัยด้านความพึงพอใจของลูกค้า ปัจจัยด้านความจงรักภักดีต่อแบรนด์ผลิตภัณฑ์เวชสำอาง ความแตกต่างระหว่างเครื่องสำอางและเวชสำอางที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ รวมถึงการศึกษางานวิจัยในรูปแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสนทนากับผู้ที่ทำงานด้านนี้โดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเฉพาะเจาะจงและมีความละเอียดมากขึ้น เช่น ลูกค้าเลือกซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์ประเภทไหน เช่น เนื่อครีม เนื่อเจล แบบน้ำ เป็นต้น

ข้อจำกัดในงานวิจัย

1. การสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sample) ไม่สามารถเป็นภาพร่วมกับคนทั่วไปได้ เพศหญิงตอบแบบสอบถามถึง 80% ผลอาจใช้กับเพศชายไม่ได้
2. ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลเป็นช่วงสถานการณ์โควิด-19 เดือนมิถุนายน – กันยายน 2564 อาจจะมีผลต่อการตอบแบบสอบถามเนื่องจากการเปิดของร้านสะดวกซื้อถูกจำกัดเวลาปิด-เปิด
3. ร้านสะดวกซื้อที่ทำการเก็บข้อมูลเป็นร้าน เฟรนไชส์ และร้าน Chain Store

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชยปัญญา. (2561). สถิติสำหรับงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกตุวดี สมบูรณ์ทวี. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อรองเท้าแฟชั่นตราสินค้าหนึ่ง ผ่านช่องทางออนไลน์. *วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรม* นิต้า, 6(1), 1818.
- คมสัน ต้นสกุล. (2560). *การตลาดดิจิทัล*. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2558). เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 12(58), 13.

- จุฑารัตน์ ทองสนิท, ชนิกานต์ หวังประดิษฐ์, ลักษณะณ อนันตประยูร, สุมาลี พิมพ์เขียว, ทาริกา สระทองคำ และศุภชัย เหมือนโพธิ์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ดูแลผิวหน้าออร์แกนิกของผู้บริโภคที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*, 3(2), 9-19.
- ธนิดา อัครโยธิน. (2562). การตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง).
- นภาพิพย์ ไตรกุลนิภัทร. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์กันแดดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- นันทริกา เครือสา และพัชรทิพย์ จารุทวีผลนุกุล. (2563). พฤติกรรมการซื้อสินค้าและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ดูแลผิวแบรนด์ เอต ลีฟ ของลูกค้าในกรุงเทพมหานคร. ใน *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา*, 15, 206-220. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- พิพัฒน์ ไชยพัฒน์. (2562). ปัจจัยที่ส่วนประสมการตลาดในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์โฟมล้างหน้าของผู้บริโภค. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก).
- รสริน สุขสำราญ. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเวชสำอาง (Cosmeceuticals) ในเคาน์เตอร์โรงพยาบาลเปรียบเทียบระหว่างโรงพยาบาลรัฐบาล กับโรงพยาบาลเอกชนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์).
- ระบบสถิติทางการทะเบียน. *กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย 2563*. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2564, จ ำ ก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMenu/newStat/Home.php>
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2560). *การบริหารการตลาดยุคใหม่: (Marketing Management) ฉบับปรับปรุงใหม่ ปี 2560*. กรุงเทพฯ: Diamond In Business World.
- ศิวพร ลีลาวัฒนสุข. (2553). การโฆษณาแบนเนอร์บนเว็บไซต์. *วารสารนักบริหาร*, 30(3), 117-121.
- ศีกษา กังสนานนท์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางนำเข้าจากต่างประเทศของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 2(3), 84-95.
- ศูนย์วิจัยกรุงศรี. (2564). *แนวโน้มธุรกิจและอุตสาหกรรมไทย ปี 2564-2566 ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่*. สืบค้น 10 เมษายน 2564, จ ำ ก <https://www.krungsri.com/th/research/industry/Industry-Horizon/industry-summary-outlook-2021-2023>
- เหมือนจิต จิตสุนทรชัยกุล. (2561). *พฤติกรรมผู้บริโภคกับธุรกิจค้าปลีก*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น

- Acne Treatment Market. (2019). สืบค้นเมื่อ 8 เมษายน 2564, จาก <https://www.fortunebusinessinsights.com/acne-treatment-market-103361>.
- Armstrong, Kotler. (2015). *Principle of Marketing* (15th ed). United States of America: Pearson Education.
- Cochran, W.G. (1997). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley&sons.
- Euromonitor International. (2562). *เทรนด์ความงามและผลิตภัณฑ์ของใช้ส่วนตัวของชาวเอเชีย*. สืบค้น 8 เมษายน 2564, จาก <https://www.brickinfotv.com/news/86487/>
- Jaslyn. (2016). *เวชสำอาง VS เครื่องสำอาง ต่างกันอย่างไร? ตอนที่ 1*. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2564, จาก <https://www.jaslynsense.com>
- Philip Kotler and Kevin Lane Keller. (2016). *Marketing Management* (15th ed.). New York: Pearson Education Inc.
- Marketingoops. (2018). *ค้าปลีกไซส์เล็ก ค้าปลีกไทย พร้อมถอดกลยุทธ์ 5 ยักษ์ร้านสะดวกซื้อ (Convenience Stores)*. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2564, จาก <https://www.marketingoops.com/news/biz-news/small-retail-format-rising-star-in-thai-retail-industry/>
- moneybuffalo. (2563). *ธุรกิจความงาม ประเภทไหน โตสวนกระแสโควิด 19*. สืบค้น 15 เมษายน 2564, จาก <https://www.moneybuffalo.in.th/business/>

การพัฒนาระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ กรณีศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
The development of Project Course Management System,
Case study: Department of Information Technology,
Faculty of Engineer, Northeastern University

ทองปาน ปรีวัตร¹ และ พลวัชร จันทรมงคล²

Thongpan Pariwat¹ and Phollawat Chantaramongkol²

^{1,2}สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อีเมล : phollawat.cha@neu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

11 กุมภาพันธ์ 2565

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)

25 พฤษภาคม 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

29 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้แนวคิดหลักวงจรชีวิตการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle) เป็นกรอบแนวทางวิจัย กลุ่มเป้าหมายในการประเมินประสิทธิภาพได้จากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 5 คน

ผลวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในระดับดี โดยประสิทธิภาพด้านหน้าที่การทำงานของระบบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านความถูกต้องในการทำงานของระบบ ด้านความปลอดภัยของระบบ และด้านความเป็นมิตรในการใช้งานระบบ ในภาพรวมสามารถนำระบบบริหารจัดการโครงการไปใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการรายวิชาโครงการ ระบบสารสนเทศ การพัฒนาระบบ

ABSTRACT

The research aimed to develop and assess the efficiency of the project course management system of Information Technology Department, Faculty of Engineer, Northeastern University. Regards the system development, the System Development Life Cycle (SDLC) was used as a framework. The target group was the 5 information technology experts that were selected by a purposive sampling method.

The research results were found that the efficiency of the project course management system was at good level. The most averages value aspect was the system functional, system accuracy, system user-friendly and system security respectively. Overall, the project management system can be used effectively.

Keywords: Project Course Management, Information System, System Development

บทนำ

ไวรัสโควิด-19 พบครั้งแรกที่นครอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) ประกาศให้การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่เป็น "การระบาดใหญ่" หรือ pandemic หลังจากเชื้อลุกลามไปทั่วโลก มีผู้ติดเชื้อจำนวน 277,167,948 ราย และเสียชีวิตจำนวน 5,77,435 ราย (BBC News ไทย, 2564ก, 2564ข) ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนวิถีในทุกๆด้าน สำหรับด้านการศึกษาก่อให้เกิดการปรับรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบออนไลน์ กระบวนการทำงานในสถานศึกษาต้องมีขั้นตอนที่ยืดหยุ่น การสร้างความเข้าใจให้แก่ นักศึกษาและบุคลากรในการใช้ชีวิตในสถานศึกษา อีกทั้งต้องบริหารจัดการงบประมาณรูปแบบใหม่ภายใต้ สถานการณ์โควิด-19 (วิญญู บุญลอย, อธิรัฐ วรบำรุงกุล, มนต์รี วิชัยวงศ์ และเรณูวิทย์ นิลโคตร, 2564) สถาบันการศึกษาต่างๆ ได้นำเทคโนโลยีมาใช้กับระบบการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนและผู้สอน สามารถเข้าถึงการศึกษาได้ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม (Marketingoops, 2563) ในประเทศไทยสถาบันการศึกษาต่างๆ ได้ปรับการจัดระบบการศึกษา โดยปรับเปลี่ยนมาตรการรูปแบบการสอนที่หลากหลายเป็นของตนเอง (กรุงเทพ-ธุรกิจออนไลน์, 2563) สำหรับรูปแบบการสอนของระดับมหาวิทยาลัยได้มีการนำระบบออนไลน์มาใช้ทดแทน การศึกษาระบบปกติ โดยใช้ Application ต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนและการสื่อสารระหว่าง ผู้สอนและผู้เรียน (สุวิมล มธรรส, 2564)

หลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นหลักสูตร ที่ผลิตบัณฑิตด้านคอมพิวเตอร์เพื่อป้อนสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งในการเรียนชั้นปีสุดท้ายนักศึกษาจะต้องลงทะเบียน รายวิชาโครงงานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 1-2 โดยเป็นรายวิชาที่ต้องพัฒนาโครงงานด้านคอมพิวเตอร์ด้วย

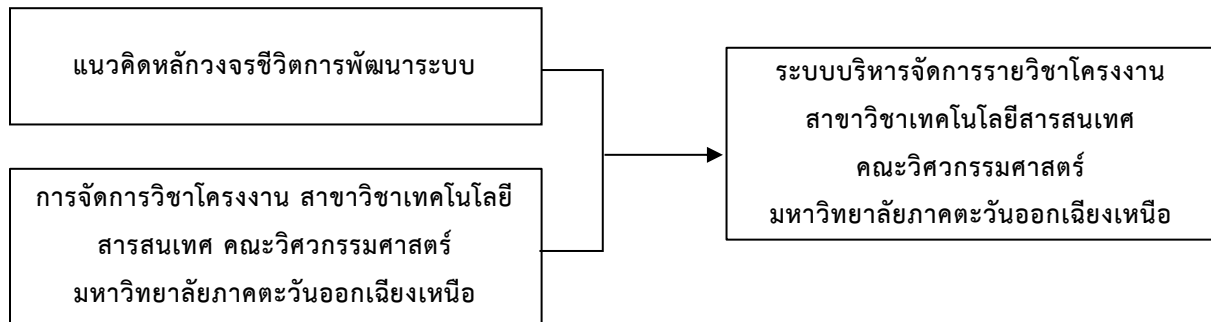
เทคโนโลยีที่ทันสมัย ในการทำโครงการของนักศึกษาจะต้องอยู่ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ และผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการสอบโครงการ สำหรับการบริหารจัดการวิชาโครงการ 1 และ 2 ที่ผ่านมา กระบวนการต่างๆ จะทำผ่านระบบเอกสาร โดยนักศึกษาจะทำการยื่นแบบฟอร์มคำร้องขอสอบเสนอในรูปแบบ เอกสารกับอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการสอบเพื่อลงนาม พร้อมทั้งจัดส่งเอกสารเข้าสอบเพื่อเสนอแก่ กรรมการสอบจำนวนมาก รวมถึงสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ยังไม่มีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ ข้อมูลในส่วนนี้ ทำให้การบริหารจัดการข้อมูลและการออกรายงานทำได้ยาก นอกจากนี้เนื่องด้วยสถานการณ์ โควิด-19 ทำให้ระบบการจัดการวิชาโครงการ 1 และ 2 ทำได้ยากมากขึ้น เช่น นักศึกษาไม่สามารถส่งแบบฟอร์ม คำร้องขอสอบได้ด้วยตนเองได้ และไม่สามารถส่งเอกสารการสอบให้กับกรรมการสอบได้ เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้หลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงต้องปรับรูปแบบการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนใน รายวิชาโครงการเทคโนโลยีสารสนเทศ 1 และ 2 ใหม่ โดยเพิ่มช่องทางการเรียนการสอนด้วยระบบออนไลน์ผ่าน ระบบสารสนเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงกิจกรรมเป็นกลุ่มในชั้นเรียนและเว้นระยะห่างทางสังคม จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีแนวคิดในการพัฒนาระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ ตรีศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะ วิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลรายวิชา โครงการอย่างเป็นระบบ ช่วยลดกิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียน ลดขั้นตอนการดำเนินงาน ช่วยบันทึกข้อมูลของหัวข้อ โครงการต่าง ๆ ค้นหาข้อมูลได้ง่าย ลดการใช้กระดาษ ประหยัดเวลาและทรัพยากร และเพื่อนำไปสู่การพัฒนา คุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานในสถานการณ์โควิด-19 อีกทั้งยังเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่สัมพันธ์กันนำผล การศึกษาไปประยุกต์ใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ ตรีศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะ วิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ ตรีศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยี สารสนเทศ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ กรณีศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยมีการดำเนินการวิจัยดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 5 คน ใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ กรณีศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2) แบบประเมินประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ กรณีศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

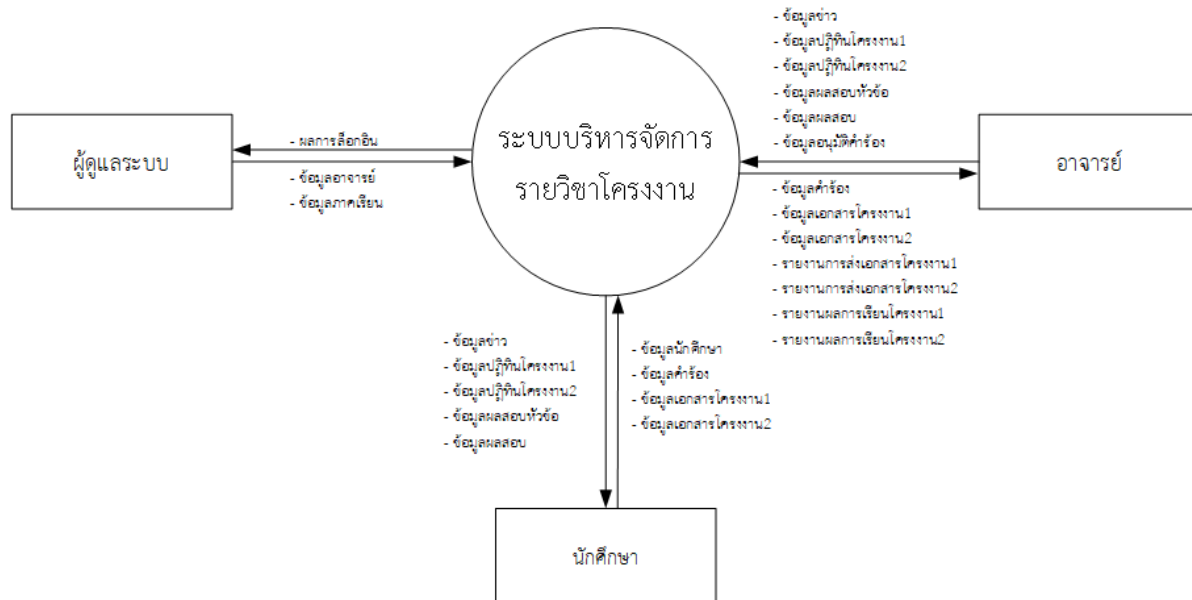
ระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามหลักการวงจรชีวิตการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle) (วศิน เพิ่มทรัพย์, ปัทมาภรณ์ พิมพ์หานาม, วิโรจน์ ชัยมูล, สุพรรณษา ยวงทอง และภาสกร พาเจริญ, 2561) ซึ่งจะทำให้ระบบสารสนเทศมีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนการพัฒนาดังนี้ คือ

1) การกำหนดปัญหา (Problem Definition) ผู้วิจัยเริ่มดำเนินงานศึกษาระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ โดยมีขั้นตอน ดังนี้ คือ 1) ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของรายวิชาโครงการ หลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) รวบรวมความต้องการของคณะกรรมการสอบโครงการ ผู้รับผิดชอบรายวิชาโครงการ และนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลจากการรวบรวมความต้องการ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบความต้องการในการพัฒนาระบบ และข้อมูลดังกล่าวยังทำให้ทราบถึงสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยได้เข้าใจโครงสร้างการทำงานของระบบ

2) การวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) ผู้วิจัยศึกษาความต้องการของผู้ใช้งาน วิเคราะห์การทำงานของระบบที่จะพัฒนา โดยการวิเคราะห์หน้าที่การทำงานของระบบ จะแสดงในรูปผังกระแสข้อมูลสำหรับ

การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการทำงานและข้อมูลที่เข้าและออกจากกระบวนการทำงาน (โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์, 2544) โดยสามารถแบ่งออกเป็นระดับต่าง ๆ เริ่มจากแผนภาพบริบทกระแสข้อมูล (Context Diagram) ที่แสดงเส้นทางของข้อมูลเข้าและออกจากระบบ ซึ่งแผนภาพบริบทกระแสข้อมูลเป็นผังกระแสข้อมูลระดับสูงสุด แสดงให้เห็นกระบวนการทำงานทั้งระบบ ข้อมูลเข้า ข้อมูลออก และสิ่งที่อยู่นอกระบบ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบ ดังภาพที่ 1

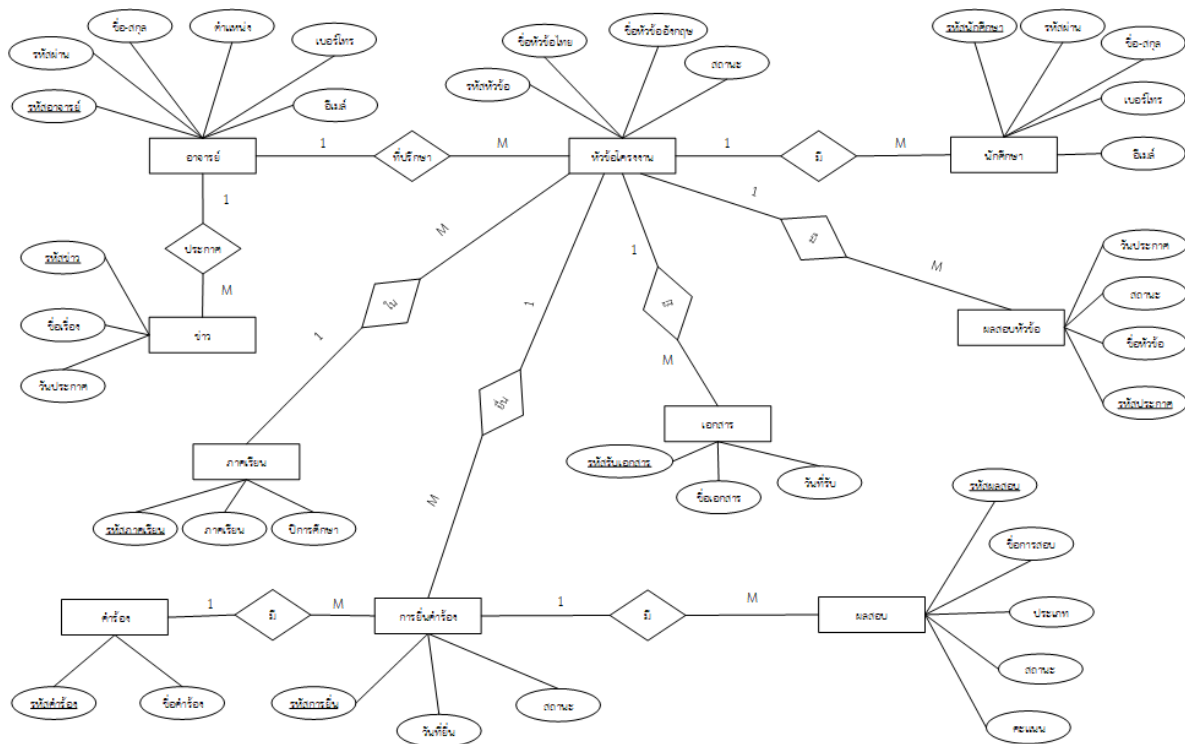

ภาพที่ 1 Context Diagram

รายละเอียดของกระบวนการทำงานต่าง ๆ นำเสนอโดยแผนภาพกระแสข้อมูลระดับที่ 1 (Data Flow Diagram Level 1) สามารถแสดงขั้นตอนการทำงานได้ 4 กระบวนการ คือ จัดการข้อมูลพื้นฐาน จัดการระบบโครงการ1 จัดการระบบโครงการ2 และระบบออกรายงาน ดังภาพที่ 2

วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

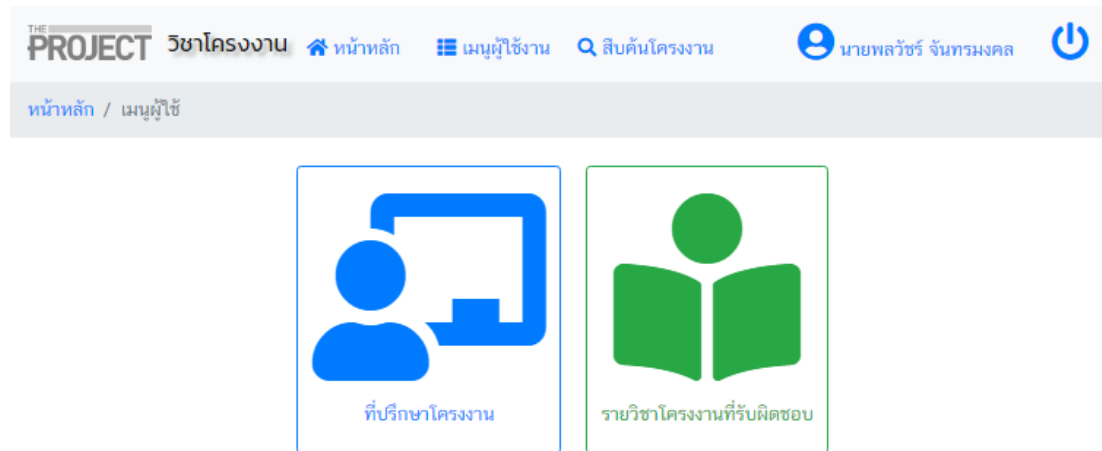
ภาพที่ 3 Entity-Relationship Model

4) การพัฒนาระบบ (System Development) หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และออกแบบระบบแล้ว ผู้วิจัยได้พัฒนาระบบต้นแบบที่ได้ออกแบบไว้และนำเสนอแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องพิจารณาเพื่อใช้ในการทวนสอบความต้องการก่อนที่จะทำการพัฒนาระบบ โดยเครื่องมือที่ใช้พัฒนาระบบ มีดังนี้

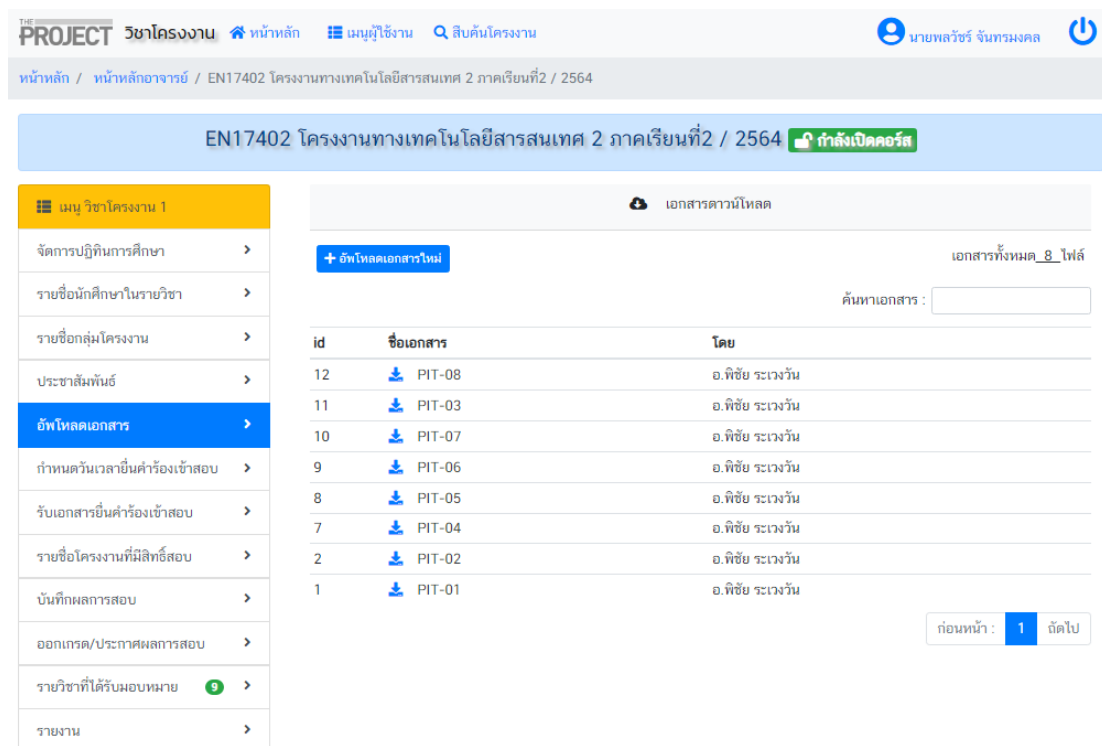
(1) ด้านฮาร์ดแวร์ หน่วยประมวลผลกลาง Intel Core i5 ความจำหลัก 8 GB ฮาร์ดดิสก์ 1 TB

(2) ด้านซอฟต์แวร์ ระบบปฏิบัติการ คือ Microsoft Windows 10 ระบบการจัดการฐานข้อมูล คือ MySQL โปรแกรมเว็บเซิร์ฟเวอร์ คือ Apache Web Server ภาษาคอมพิวเตอร์ที่เลือกใช้ คือ PHP เครื่องมือเขียนโค้ดที่ใช้ คือ Microsoft Visual Studio Code

จากการพัฒนาระบบจะได้เว็บไซต์ระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการงานสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังภาพที่ 4 - 8

ภาพที่ 4 หน้าจอเมนูผู้ใช้งานส่วนอาจารย์

ภาพที่ 5 หน้าจอเมนูอัปโหลดเอกสาร

THE PROJECT

วิชาโครงงาน

🏠 หน้าหลัก

📑 เมนูใช้งาน

🔍 ลับค้นโครงงาน

👤 นายพลวัชร จันทรมงคล

🔌

หน้าหลัก / หน้าหลักอาจารย์ / กำหนดวันเวลายื่นคำร้องเข้าสอบ

EN17402 โครงงานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 2 ภาคเรียนที่2 / 2564

📌 กำลังเปิดคอร์ส

📑 เมนู วิชาโครงงาน 1

จัดการปฏิบัติการศึกษา >

รายชื่อนักศึกษาในรายวิชา >

รายชื่อกลุ่มโครงงาน >

ประชาสัมพันธ์ >

อัปเดตเอกสาร >

กำหนดวันเวลายื่นคำร้องเข้าสอบ >

รับเอกสารยื่นคำร้องเข้าสอบ >

รายชื่อโครงงานที่มีสิทธิ์สอบ >

🕒 กำหนดวันเวลาที่เวลาการยื่นเอกสาร

ลำดับ	วันที่	เวลา	หัวข้อคำร้อง	กำหนดเวลาเปิดปิด
1	21 ธ.ค. 2564 - 5 ก.พ. 2565	15.00	ส่งคำร้อง และส่งเอกสารรายงานความก้าวหน้า ระยะที่ 1 (50%) ที่อาจารย์ประจำวิชา	🟢
2	2 ก.พ. 2565 - 5 ก.พ. 2565	15.00	ส่งคำร้อง และส่งเอกสารรายงานความก้าวหน้า ระยะที่ 2 (75%)	🟢
3	2 มี.ค. 2565 - 9 มี.ค. 2565	15.30	ส่งคำร้องและส่งเอกสารรายงานความก้าวหน้า ระยะที่ 3 (Final 100%) ที่อาจารย์ประจำวิชา	🟢

ภาพที่ 6 หน้าจอเมนูกำหนดวันเวลายื่นคำร้องขอสอบ

THE PROJECT

วิชาโครงงาน

🏠 หน้าหลัก

📑 เมนูใช้งาน

🔍 ลับค้นโครงงาน

👤 นายพลวัชร จันทรมงคล

🔌

หน้าหลัก / หน้าหลักอาจารย์ / EN17402 โครงงานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 2 ภาคเรียนที่2 / 2564

EN17402 โครงงานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 2 ภาคเรียนที่2 / 2564

📌 กำลังเปิดคอร์ส

📑 เมนู วิชาโครงงาน 1

จัดการปฏิบัติการศึกษา >

รายชื่อนักศึกษาในรายวิชา >

รายชื่อกลุ่มโครงงาน >

ประชาสัมพันธ์ >

อัปเดตเอกสาร >

กำหนดวันเวลายื่นคำร้องเข้าสอบ >

รับเอกสารยื่นคำร้องเข้าสอบ >

รายชื่อโครงงานที่มีสิทธิ์สอบ >

📄 รายการยื่นคำร้องขอเข้าสอบ

(มีโครงงาน ทั้งหมด 4 โครงงาน)

ลำดับ	หัวข้อคำร้อง	จำนวนที่ยื่นแล้ว	ตรวจรับแล้ว
1	ส่งคำร้อง และส่งเอกสารรายงานความก้าวหน้า ระยะที่ 1 (50%) ที่อาจารย์ประจำวิชา	4	4
2	ส่งคำร้อง และส่งเอกสารรายงานความก้าวหน้า ระยะที่ 2 (75%)	4	4
3	ส่งคำร้องและส่งเอกสารรายงานความก้าวหน้า ระยะที่ 3 (Final 100%) ที่อาจารย์ประจำวิชา	4	4

ภาพที่ 7 หน้าจอเมนูตรวจรับคำร้องขอสอบ

THE PROJECT วิชาโครงงาน 🏠 หน้าหลัก 👤 เมนูผู้ใช้งาน 🔍 สืบค้นโครงงาน 👤 นายพลวัชร จันทรมงคล ⏻

หน้าหลัก / หน้าหลักอาจารย์ / EN17402 โครงงานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 2 ภาคเรียนที่2 / 2564

EN17402 โครงงานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 2 ภาคเรียนที่2 / 2564 📄 กำลังเปิดคอร์ส

เมนู วิชาโครงงาน 1

- จัดการปฏิทินการศึกษา >
- รายชื่อนักศึกษาในรายวิชา >
- รายชื่อกลุ่มโครงงาน >
- ประชาสัมพันธ์ >
- อัปเดตเอกสาร >
- กำหนดวันเวลาขึ้นคำร้องเข้าสอบ >
- รับเอกสารยื่นคำร้องเข้าสอบ >
- รายชื่อโครงงานที่มีสิทธิ์สอบ >
- บันทึกผลการสอบ >**
- ออกเกรด/ประกาศผลการสอบ >
- รายวิชาที่ได้รับมอบหมาย 9 >
- รายงาน >

โครงงานทางเทคโนโลยีสารสนเทศ 2 / ภาคเรียนที่2 2564

รูปเครื่องมือ -> ☒ = บันทึกผ่าน/ไม่ผ่าน 👤 = บันทึกผลสอบความก้าวหน้า = บันทึกคะแนนสอบ

1 สอบประเมินความรู้ความสามารถ และนำเสนอผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการ เพื่อประเมินผลโครงงาน (สอบ Logbook 1 50%) 28 ธ.ค. 2564

1. แอปพลิเคชันเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับเด็ก ป.3 (หักผลสอบความก้าวหน้า = 0) 👤

2. การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาล 3 Alpha Kids. (หักผลสอบความก้าวหน้า = 0) 👤

3. ระบบบริหารจัดการการสอบเทียบโอนความรู้ (กรณีศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) (หักผลสอบความก้าวหน้า = 0) 👤

4. การพัฒนาองค์ความรู้และเวทีกั้นสำหรับโรงพยาบาลสนาม ด้วยเทคโนโลยี IoT (Internet of Thing) (หักผลสอบความก้าวหน้า = 0) 👤

2 สอบประเมินความรู้ความสามารถ และนำเสนอผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการ เพื่อประเมินผลโครงงาน (สอบ Logbook 2 75%) 5 ก.พ. 2565

1. แอปพลิเคชันเสริมทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับเด็ก ป.3 (หักผลสอบความก้าวหน้า = 0) 👤

2. การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาล 3 Alpha Kids (หักผลสอบความก้าวหน้า = 0) 👤

ภาพที่ 8 หน้าจอเมนูบันทึกผลการสอบ

5). การทดสอบระบบ (System Testing) ผู้วิจัยได้ทดสอบระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงงานไว้ดังนี้

(1) วิธีการทดสอบระบบ ผู้วิจัยทดสอบระบบ 3 ระดับ คือ 1) ทดสอบระดับหน่วยเป็นการทดสอบหน้าที่การทำงานของระบบแต่ละส่วน 2) ทดสอบระบบรวม เป็นการทดสอบหน้าที่การทำงานทั้งระบบว่าสามารถทำงานได้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้หรือไม่ 3) ทดสอบการยอมรับระบบ โดยหากว่ามีข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นระหว่างการทดสอบ ผู้วิจัยได้แก้ไขให้ถูกต้อง ตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน

(2) สภาพแวดล้อมของการทดสอบระบบ ผู้วิจัยกำหนดสภาพของการทดสอบระบบไว้ 2 สภาพ คือ 1) การทดสอบโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้วิจัยเอง โดยใช้ทดสอบระดับหน่วยและทดสอบระบบรวม ผู้ทดสอบคือผู้วิจัย 2) การทดสอบโดยใช้เครื่องบริการจริง เป็นการทดสอบการยอมรับระบบ ซึ่งผู้ทดสอบคือผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินประสิทธิภาพของระบบ

แบบประเมินประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงงาน

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ โดยใช้แบบประเมินประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ร่างแบบสอบถามจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความและวัตถุประสงค์ของแบบประเมินประสิทธิภาพ จากนั้นนำผลการพิจารณามาคำนวณความตรงเชิงเนื้อหา โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องที่สูงกว่า 0.5 จะถือว่ามีความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์ จะสามารถนำข้อคำถามนี้ไปใช้งานได้ (มณฑัย เทียนทอง, 2548) โดยข้อคำถามในแบบประเมินประสิทธิภาพฉบับนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า 0.5 ในทุกๆ ข้อ จะสามารถนำแบบประเมินประสิทธิภาพไปใช้งานได้

3) จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งประเด็นข้อคำถามออกเป็น 4 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 หน้าที่การทำงานของระบบ

ด้านที่ 2 ความถูกต้องในการทำงานของระบบ

ด้านที่ 3 ความเป็นมิตรในการใช้งานระบบ

ด้านที่ 4 ความปลอดภัยของระบบ

4) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้การวิจัย

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ ใช้มาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามลักษณะการสร้างแบบวัดของ Likert Scale สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลคะแนนเฉลี่ยเลขคณิตของระดับความคิดเห็น ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 4.51 ถึง 5.00	หมายถึง ระดับประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีมาก
คะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 3.51 ถึง 4.50	หมายถึง ระดับประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี
คะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 2.51 ถึง 3.50	หมายถึง ระดับประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 1.51 ถึง 2.50	หมายถึง ระดับประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 1.00 ถึง 1.50	หมายถึง ระดับประสิทธิภาพอยู่ในระดับน้อยมาก

สรุปผลการวิจัย

ผลดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1) เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ นักวิจัยได้พัฒนาระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ ซึ่งประกอบด้วยระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ 1 และ 2 โดยนักศึกษาสามารถยื่นคำร้องเพื่อขอสอบผ่านระบบออนไลน์ได้ อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถอนุมัติคำร้องขอสอบได้ และคณะกรรมการสอบสามารถบันทึกผลการสอบได้ ตลอดจนสามารถออกรายงานผลการสอบให้กับนักศึกษาและอาจารย์ได้

ผลดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ พบว่า ประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ผลประเมินตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลประเมินประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ
1. ด้านหน้าที่การทำงานของระบบ	4.17	0.12	ดี
2. ด้านความถูกต้องในการทำงานของระบบ	4.10	0.09	ดี
3. ด้านความเป็นมิตรในการใช้งานระบบ	3.97	0.14	ดี
4. ด้านความปลอดภัยของระบบ	4.04	0.09	ดี
เฉลี่ย	4.07	0.04	ดี

จากตารางที่ 1 ประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ ด้านหน้าที่การทำงานของระบบ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.17$) ด้านความถูกต้องในการทำงานของระบบ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.10$) ด้านความเป็นมิตรในการใช้งานระบบ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.97$) และด้านความปลอดภัยของระบบ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.04$) โดยรวมแล้ว ประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.07$) สามารถนำไปใช้งานได้มีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการ กรณีศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลรายวิชาโครงการอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยพัฒนาระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการตามหลักการวงจรชีวิตการพัฒนา (System Development Life Cycle: SDLC) โดยเริ่มดำเนินงานด้วยการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสถาปัตยกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาระบบ หลังจากนั้นนำผลการศึกษาทั้งหมด มาทำการวิเคราะห์และสรุปเป็นความต้องการของระบบใหม่ จากนั้นผู้วิจัยได้ออกแบบระบบ โดยนำเสนอในรูปแบบแผนภาพบริบทกระแสข้อมูลและแผนภาพกระแสข้อมูลของระบบใหม่ ในส่วนฐานข้อมูลของระบบนำเสนอโดยใช้แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลและฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ ในการพัฒนาโปรแกรมใช้เครื่องมือคือ Microsoft Visual Studio Code ภาษาที่ใช้ในการเขียนโปรแกรมคือ PHP ระบบการจัดการฐานข้อมูลคือ MySQL และใช้สถาปัตยกรรมโปรแกรมประยุกต์บนเว็บ การตรวจสอบความถูกต้องของโปรแกรม ผู้วิจัยได้ทดสอบระบบ โดยทดสอบ 3 ระดับ คือการ ทดสอบระดับหน่วย การทดสอบระบบรวม และการทดสอบการยอมรับระบบ ทั้งนี้เมื่อเกิดข้อผิดพลาดระหว่างการทดสอบ ผู้วิจัยได้แก้ไขให้ถูกต้องและตรงตามความต้องการของผู้ใช้งาน สอดคล้องกับงานวิจัยของดาวฤดา วีระพันธ์ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บแอปพลิเคชันที่ใช้วงจรการพัฒนา SDLC เป็นต้นแบบในการพัฒนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

อิทธิชัย อินฺหุเพท, ธนารักษ์ กลิ่นแก้ว และนิตยา แก้วสุวรรณ (2564) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการจัดการโครงการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยพัฒนาตามแบบแผนพัฒนาซอฟต์แวร์ตามวงจรการพัฒนาแบบ SDLC นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสวรรค์ ชัยมีแรง (2564) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการสารสนเทศเพื่อจัดการมาตรฐานผลการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับอุดมศึกษา ซึ่งได้ใช้หลักการพัฒนาระบบตามขั้นตอนของ SDLC เป็นต้นแบบในการพัฒนา เช่นเดียวกัน

การประเมินประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการฯ ได้ประเมินประสิทธิภาพรวม 4 ด้าน ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการรายวิชาโครงการฯ อยู่ในระดับดีในทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านหน้าที่การทำงานของระบบ ด้านความถูกต้องในการทำงานของระบบ ด้านความปลอดภัยของระบบ และด้านความเป็นมิตรในการใช้งานระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยวัฒน์ ตรีสรณวาที และธนะวัชร จริยะภูมิ (2561) ที่ได้ศึกษาการออกแบบและพัฒนาระบบบริหารจัดการสหกิจศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ที่มีประสิทธิภาพด้านความสามารถในหน้าที่การทำงานของระบบ มีประสิทธิภาพมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของทองปาน ปรีวัตรและคณะ ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลโคนม: กรณีศึกษา เกษตรกร ผู้เลี้ยงโคนม บ้านชำจาน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (ทองปาน ปรีวัตร, พันธรุช จันทรมงคล, จตุรงค์ จิตติยพล, พงษ์ศักดิ์ ตรีพนิจ และอรรพรรณ ปรีวัตร, 2563) ที่มีประสิทธิภาพด้าน Functional Requirement Test มากที่สุดเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งต่อไปควรต้องมีการปรับปรุงโดยพัฒนาเพิ่มเติมให้รองรับอุปกรณ์สมาร์ตโฟน และสามารถเชื่อมโยงบัญชีกับสื่อสังคมออนไลน์เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้งาน ทำให้สามารถใช้งานได้อย่างสะดวกทุกสถานที่

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2563). *รวมมาตรการ 'มหาวิทยาลัยไทย' ในวิกฤติ 'โควิด-19'*. สืบค้นเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2563. จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/871416>
- ดาวธนา วีระพันธ์. (2561). ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บแอปพลิเคชัน. *วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(1), 145-154.
- ทองปาน ปรีวัตร, พันธรุช จันทรมงคล, จตุรงค์ จิตติยพล, พงษ์ศักดิ์ ตรีพนิจ และ อรรพรรณ ปรีวัตร. (2563). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการข้อมูลโคนม: กรณีศึกษา เกษตรกร ผู้เลี้ยงโคนม บ้านชำจาน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 8(1), 131-143.

- ปิยวัฒน์ ตรีสรณวาทีน และธนะวัชร จริยะภูมิ. (2561). การออกแบบและพัฒนาระบบบริหารจัดการสหกิจศึกษา
คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. *วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.
พระนคร*, 3(2), 54-61.
- พรสวรรค์ ชัยมีแรง. (2564). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อจัดการมาตรฐานผลการเรียนรู้ของหลักสูตร
ระดับอุดมศึกษา. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(2), 68-82.
- มนต์ชัย เทียนทอง. (2548). *สถิติและวิธีการวิจัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศ*. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าพระนครเหนือ.
- วศิน เพิ่มทรัพย์, ปัทมาภรณ์ พิมพ์หานาม, วิโรจน์ ชัยมูล, สุพรรณษา ยวงทอง และภาสกร พาเจริญ. (2561).
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:โปรวิชั่น.
- วิญญู บุญลอย, ชีรังกูร วรบำรุงกุล, มนตรี วิชัยวงศ์ และเริงวิญญ์ นิลโคตร. (2564). โควิด-19 กับการ
เปลี่ยนแปลง ทางการศึกษาและสังคม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 5(1), 44-57.
- สุวิมล มธูรส. (2564). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค New Normal Covid-19. *วารสารรัชต์ภาคย์*,
15(40), 33-42.
- โอภาส เอี่ยมสิริวงศ์. (2544). *การวิเคราะห์และออกแบบระบบ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด
(มหาชน).
- อิทธิชัย อินลูปเพท, ธนานนท์ กลิ่นแก้ว และนิตยา แก้วสุวรรณ. (2564). การพัฒนาระบบบริหารจัดการ
โครงการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. *วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม*, 8(1), 128-140.
- BBC News ไทย. (2564ก). *ไวรัสโคโรนา : อนามัยโลกประกาศให้โควิด-19 เป็น “การระบาดใหญ่” ทั่วโลก*.
สืบค้นเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2563. จาก <https://www.bbc.com/thai/international-51838536>
- BBC News ไทย. (2564ข). *ไวรัสโคโรนา : ที่มา อาการ การรักษา และการป้องกันโรคโควิด-19*. สืบค้นเมื่อ
25 ธันวาคม 2564. จาก <https://www.bbc.com/thai/features-51734255>
- Marketingoops. (2563). ‘COVID-19’ ปฏิรูปการศึกษาทั่วโลก! ใช้เทคโนโลยีเรียนรูปแบบใหม่ – ‘มหาวิทยาลัย
ไทย’ สอนผ่านออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2563. จาก
<https://www.marketingoops.com/exclusive/business-case/covid-19-reinvent-global-education-system-with-educational-technology>

ผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) ที่มีต่อ
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษปฐมวัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Effects of Cooperative Learning on Learning Together Technique (LT) to
Enhance Analytical Thinking Ability of Undergraduate Students in Bachelor of
Education Program in Early Childhood Education, Northeastern University.

จงจิต คำสิม¹, อลงกรณ์ สุขวัน², นุชธิดา โยลัย³

Jongjit kaosim¹, Alongkorn Sukawan², Nuchtida yolai³

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อีเมล: Jongjit.coa@neu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

21 เมษายน 2565

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

28 พฤษภาคม 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

29 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษปฐมวัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษปฐมวัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษปฐมวัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 22 คน ได้มาจากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ใช้เวลาในการทดลอง 30 คาบๆ ละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง .28-.72 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .20-.74 และค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ .80 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) ใช้แบบแผนการทดลองประยุกต์ตามแบบแผนการวิจัยแบบ One – Group Pretest – Posttest Design การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีทางสถิติ t-test แบบ dependent Samples ในรูป Difference Score

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) การคิดวิเคราะห์ นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ABSTRACT

The purposes of this study were 1) to compare the analytical thinking ability of undergraduate students in Bachelor of Education Program in Early Childhood Education, North Eastern University using the cooperative learning on learning together technique, 2) to study students' opinions toward the cooperative learning on learning together technique. The samples of this research included 22 4th-year students, semester 1, Academic Year 2020, Bachelor of Education Program in Early Childhood Education Program, Northeastern University, derived from the purposive sampling method, with taking 30 periods (50 minutes/ period). The research instruments were 1) the lesson plans in learning by cooperative learning on learning together technique, 2) the test that using for analyzing the thinking ability with the difficulty index between .28-.72, the test discrimination index ranged .20-.74 and the test reliability with .80, 3) the questionnaire of students' opinions in learning by cooperative learning on learning together technique. The research design was the One – Group Pretest – Posttest Design. The data were analyzed by the t-test Dependent Sample in the form of difference score.

The research results shown 1) the analytical thinking ability of students who received collaborative learning on Learning Together (LT) technique after studying was significantly higher at the .05 level, and 2) the students were satisfied with the collaborative learning management using the Learning Together (LT) technique at a high level.

Keyword: Analytical Thinking Ability, Cooperative Learning; Learning Together, Students in Bachelor of Education Program in Early Childhood Education

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาอย่างรวดเร็วและหลากหลาย บุคคลสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศจากแพลตฟอร์มต่างๆ ที่มีการรวบรวมและเรียบเรียงขึ้นมาได้ง่ายขึ้น แต่ข้อมูลที่ได้รับส่วนใหญ่มักเป็นข้อมูลทุติยภูมิหรือตติยภูมิ (ประสาธน์ เจริญเฉลิม, 2558) การรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ เหล่านี้จำเป็นต้องใช้การคิดเพื่อเลือกรับข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ผู้ที่รู้จักคิดวิเคราะห์ วิจัย และสืบเสาะหาความรู้ความจริงจากข้อมูลสารสนเทศ จะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากรับข้อมูลจากสื่อหรือจากแพลตฟอร์มต่างๆ แล้วไม่ตรวจสอบให้มั่นใจว่าข้อมูลนั้นๆ เป็นจริงหรือไม่ จะทำให้ประเมินและสรุปผลสิ่งต่างๆ ไปตามสิ่งที่ปรากฏ หรืออาจใช้การสรุปตามอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งจะทำให้เรารับรู้ข้อมูลที่เป็นเท็จหรือเชื่อไปตาม เฟกนิวส์ (fake news) นั้นๆ อันจะส่งผลให้เกิดความเสียหายหรือสร้างความเดือดร้อนแก่ตัวเองได้ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของคนในสังคมในยุคปัจจุบันต้องปลูกฝังให้รู้จักวิเคราะห์ วิจัย และสืบเสาะหาความรู้ความจริงผ่านการสืบค้นข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่อย่างมากมาย อันเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการที่จะพัฒนาคนให้มีทักษะสำคัญดังกล่าวนี้ สามารถทำได้ด้วยระบบการศึกษาในทุกระดับชั้น ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560- 2564) ที่ระบุไว้ว่า ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการพัฒนาให้มีความพร้อมในการต่อยอดพัฒนาทักษะในทุกด้าน มีทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดงาน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

การคิดวิเคราะห์ (Analytical thinking) เป็นกระบวนการทางปัญญา เป็นการคิดอย่างรอบคอบตามหลักของการประเมินและมีหลักฐานอ้างอิง เพื่อหาข้อสรุปที่น่าเป็นไปได้ เป็นการคิดแบบตรรกะตรงและมีเหตุผล เป็นความสามารถในการคิดแยกแยะส่วนย่อยออกจากองค์ประกอบ โดยการใคร่ครวญ ไตร่ตรอง ว่าประกอบไปด้วยสิ่งใดมีความสำคัญอย่างไร และสามารถบอกได้ว่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ เป็นอย่างไร มีแนวโน้มไปในทางใด เพื่อประกอบการตัดสินใจอย่างสมเหตุสมผล การคิดวิเคราะห์ช่วยให้เข้าใจอย่างชัดเจน ทำให้เรารับรู้ข้อมูลที่เป็นจริง ทำให้สิ่งที่คลุมเครือเกิดความกระจ่างมากขึ้น เมื่อพบปัญหาใดๆ จะสามารถวิเคราะห์ปัญหานั้นได้ว่ามีองค์ประกอบอะไรบ้าง เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ตรงกับประเด็นของปัญหานั้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ ช่วยให้เห็นโอกาส ความเป็นไปได้ของสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น ช่วยให้เกิดการคาดการณ์ในอนาคต และหากปฏิบัติตามนั้นโอกาสความสำเร็จย่อมมีความเป็นไปได้ ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์สมเหตุสมผล ช่วยให้การคิดต่างๆ อยู่บนรากฐานของตรรกะและความน่าจะเป็นไปได้ (มนตรี วงษ์สะพาน, 2556) ดังนั้น การคิดวิเคราะห์จึงเป็นทักษะสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ แต่ผลการวิจัยพบว่า การคิดวิเคราะห์นี้เป็นวิธีการคิดที่คนไทยยังมีทักษะด้านนี้น้อย และคนไทยยังไม่มีทักษะการคิดประเภทนี้ที่เพียงพอ เห็นได้จากการคิดนึกเอาเองจากมโนทัศน์ส่วนตัวที่สร้างขึ้นเองแล้วนำไปสู่การบิดเบือนข้อมูล ข้อเท็จจริงให้สอดคล้องกับมโนทัศน์ของตน หรือการด่วนสรุปจากข้อมูลเท่าที่มีหรือสังเกตเห็นได้ โดยการผูกโยงข้อมูลในเชิงเหตุและผลอย่างผิดๆ หรืออาจกล่าวได้ว่าการละเลย

ข้อมูลที่มีนัยสำคัญไป ผลในเชิงลบที่เกิดจากการด้อยทักษะการคิดวิเคราะห์ คือ การไม่สามารถแก้ไขปัญหาจากสาเหตุที่แท้จริง ซึ่งก็จะนำไปสู่ปัญหาที่เพิ่มขึ้นหรือเกิดปัญหาใหม่ๆ ตามมา (ไรรยวินท์ บุญสวัสดิ์, 2556) กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thailand Qualifications Framework ; TQF) ได้กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมีอย่างน้อย 5 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งทักษะที่ 3 ทักษะทางปัญญานั้น เป็นทักษะที่ระบุให้บัณฑิตมีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ และใช้ความรู้ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและกระบวนการต่างๆ ในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา เพื่อให้บัณฑิตสามารถเผชิญและก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัล เทคโนโลยีข้ามแพลตฟอร์ม (Platform) และโลกอนาคต นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และวินิจฉัยแก้ปัญหาและพัฒนางานได้อย่างสร้างสรรค์ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

กระบวนการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน การเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ หรือแสวงหา ค้นคว้า และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง ก็จะสามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่สมาชิกของกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน โดยแต่ละคนจะมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และร่วมกันรับผิดชอบการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคน เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม โดยยึดหลักการที่ว่า ความสำเร็จของแต่ละบุคคล คือความสำเร็จของกลุ่มนั่นเอง การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค LT (Learning Together: LT) เป็นเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มละประมาณ 4 คน ให้สมาชิกกลุ่มทุกคนได้รับผิดชอบ มีบทบาทหน้าที่ที่ทุกคน เช่น เป็นผู้อ่าน ผู้หาคำตอบ ผู้จัดบันทึก ผู้ตรวจสอบคำตอบ ผู้นำเสนอรายงาน ฯลฯ กลุ่มจะได้ผลงานที่เกิดจากการทำงานของทุกคน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคนิคนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาศักยภาพของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเองและกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตลอดจนการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและกระบวนการคิดได้เต็มศักยภาพซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ความรู้สึกของผู้เรียนต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้น มีผลต่อการเรียนรู้มาก (Jhonson; & Jhonson. 1994)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน LT (Learning Together: LT) เพื่อหาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนให้มีศักยภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT)

2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT)

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับการวิจัย ดังนี้

การเรียนรู้แบบร่วมมือ

ความหมาย

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2544; อ้างถึงใน ศารทูล อารีวรวิทย์กุล. 2554) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของการเรียนรู้ นักเรียนอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ มีกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มแบบทุกคนร่วมมือกัน นักเรียนทุกคนในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน มีบทบาทที่ชัดเจนในการเรียนหรือการทำกิจกรรมอย่างเท่าเทียมกัน และหมุนเวียนบทบาทหน้าที่กันภายในกลุ่มอย่างทั่วถึง มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ได้พัฒนาทักษะความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม มีส่วนร่วมในการ ตรวจสอบผลงานร่วมกัน ขณะเดียวกันต้องร่วมกันรับผิดชอบในงานทุกขั้นตอนของการเรียน ซึ่งนักเรียนจะบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่มบรรลุเป้าหมายเช่นเดียวกัน ดังนั้นนักเรียนทุกคนต้องช่วยเหลือพึ่งพากัน เพื่อให้ทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

ศารทูล อารีวรวิทย์กุล. (2554) สรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า หมายถึง การเรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ ภายในกลุ่มจะประกอบด้วยผู้เรียนมีความสามารถแตกต่างกันมาทำงานร่วมกัน ในกระบวนการทำงานนั้นมีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ผลสำเร็จของกลุ่มขึ้นอยู่กับความสามารถของสมาชิกที่ช่วยเหลือกัน ซึ่งจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะทางสังคมดีขึ้น

จอยซ์ และ เวล (Joyce; & Weil. 2009) กล่าวว่า เทคนิคการร่วมมือกันเรียนรู้ เป็นเทคนิคที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสติปัญญาและด้านสังคม นอกจากนี้เทคนิคการร่วมมือกันเรียนยังช่วยพัฒนาผู้เรียน

ด้านสติปัญญาให้เกิดการเรียนรู้จนบรรลุขีดความสามารถสูงสุดได้โดยมีเพื่อนในวัยเดียวกัน จะมีการใช้ภาษาสื่อสารที่เข้าใจง่ายกว่าครูผู้สอน

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน จะมีการกำหนดสถานการณ์และเงื่อนไขให้นักเรียนทำผลงานเป็นกลุ่ม ให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งปันเอกสาร มีการแบ่งงานที่เหมาะสม และทำงานเพื่อให้ได้ผลงานกลุ่ม ขณะทำงานนักเรียนช่วยกันคิดและช่วยกันตอบคำถาม พยายามให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมและทุกคนเข้าใจที่มาของคำตอบ ให้นักเรียนขอความช่วยเหลือจากเพื่อนก่อนที่จะถามครู ครูชมเชยหรือให้รางวัลกลุ่มตามผลงานของกลุ่มเป็นหลัก ซึ่งจอห์นสันและจอห์นสัน ได้เสนอหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือไว้ว่าต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การสร้างความรู้สึกพึ่งพิงกันให้เกิดขึ้นในกลุ่มนักเรียน (Positive Interdependence) 2) การจัดให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน (Face-To-Face Interaction) 3) การจัดให้มีการรับผิดชอบในส่วนบุคคลที่จะเรียนรู้ (Individual Accountability) 4) การให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะสังคม (Social Skills) และ 5) การจัดให้มีกระบวนการกลุ่ม (Group Processing) (ไสว พักขาว, 2558)

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบการเรียนรู้ร่วมกัน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่จัดให้นักศึกษาทำงานเป็นกลุ่มๆ ละ 4 คน โดยกำหนดบทบาทให้แต่ละคนมีหน้าที่ช่วยเหลือกลุ่มในการเรียนรู้ สมาชิกทุกคนต้องมีความรับผิดชอบ เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง สามารถอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจได้ ทุกคนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือพึ่งพิงกัน และมีการกำหนดหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนอย่างชัดเจน

การคิดวิเคราะห์

ความหมาย

สมนึก ภัทธีธนี (2546; อ้างถึงใน ธิดารัตน์ ทวีทรัพย์, 2561) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การใช้วิจารณญาณเพื่อไตร่ตรอง การแยกแยะ พิจารณาดูรายละเอียดของสิ่งต่างๆ หรือเรื่องราวของสิ่งต่างๆ ว่ามีส่วนใดสำคัญที่สุด ส่วนใดสัมพันธ์กันมากที่สุด และส่วนเหล่านั้นอยู่รวมกันได้หรือทำงานได้เพราะอาศัยหลักการใด

Bloom (1976) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การตีความข้อมูลหลักไปยังองค์ประกอบย่อยและเป็นการค้นหาความสัมพันธ์ ซึ่งสามารถสื่อออกมาให้เห็นได้ผ่านเทคนิควิธีการสรุปความที่มีประสิทธิภาพ เป็นการพิจารณาไตร่ตรองหาเหตุผลให้กับข้อมูลต่างๆ โดยนำองค์ประกอบหลักและย่อยของข้อมูลนั้นๆ มาหาความสัมพันธ์เชื่อมโยง จนสามารถประกอบเป็นโครงสร้างหรือภาพรวม และหาทางออกและแนวทางแก้ปัญหาได้

Hannah and Michaelis (1977) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อยของ สิ่งต่าง ๆ เพื่อดูความสำคัญ ความสัมพันธ์ และหลักการของความเป็นไป

Sternberg (1997) ได้อธิบายว่า การคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการที่ทำให้องค์ประกอบที่เป็นภาพรวมที่ซับซ้อน แตกเป็นองค์ประกอบย่อยๆ ได้

สรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์ เป็นความสามารถในการจำแนกองค์ประกอบของสิ่งต่างๆ ซึ่งอาจเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราว เหตุการณ์ หรือเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลว่าประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญ สัมพันธ์ และหลักการอย่างไร เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของสิ่งที่เกิดขึ้นและได้ข้อมูลเพียงพอที่นำไปสู่ข้อสรุปหรือการตัดสินใจที่ถูกต้องเพื่อแก้ปัญหา

องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์

กนกรัตน์ บุญไชโย (2559) กล่าวถึงองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ว่า ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ความสำคัญ หมายถึง การแยกแยะสิ่งที่กำหนดมาให้ว่าอะไรสำคัญหรือจำเป็น หรือมีบทบาทมากที่สุด สิ่งใดเป็นเหตุและสิ่งใดเป็นผล 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่โดยการเชื่อมโยงเหตุและผล สร้างความสัมพันธ์ของแนวคิดจากข้อความต่างๆ แยกแยะความสัมพันธ์ของสาเหตุและผลของความสัมพันธ์อื่นๆ สร้างความสัมพันธ์และแยกรายละเอียดที่สำคัญและไม่สำคัญ รวมถึงหาข้อสรุป และ 3) การวิเคราะห์หลักการ หมายถึง การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อความและหาความหมายและองค์ประกอบ วิเคราะห์รูปแบบ วัตถุประสงค์ที่ต้องการสื่อความหมาย

Marzano (2001) ได้จำแนกองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ไว้ ดังนี้ 1) ทักษะการจำแนก เป็นความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อยต่าง ๆ ทั้งเหตุการณ์ เรื่องราว สิ่งของ ออกเป็นส่วนย่อยให้เข้าใจง่ายอย่างมีหลักเกณฑ์ สามารถบอกรายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ได้ 2) ทักษะการจัดหมวดหมู่ เป็นความสามารถในการจัดประเภท จัดลำดับ จัดกลุ่มของสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน โดยยึดโครงสร้างลักษณะหรือคุณสมบัติประเภทเดียวกัน 3) ทักษะการเชื่อมโยง เป็นความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ ว่าสัมพันธ์กันอย่างไร 4) ทักษะการสรุปความ เป็นความสามารถในการจับประเด็นและสรุปผลจากสิ่งที่กำหนดให้ 5) การประยุกต์ เป็นความสามารถในการนำความรู้ หลักการและทฤษฎีมาใช้ในการสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถคาดการณ์ กะ ประมาณ พยากรณ์ ขยายความ คาดเดาสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

สรุปองค์ประกอบสำคัญของการคิดวิเคราะห์ ที่จะใช้เป็นตัวบ่งชี้ในการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) ด้านการวิเคราะห์ความสำคัญ หมายถึง การพิจารณา จำแนก แยกแยะ สิ่งที่กำหนดให้ เช่น การหาความสำคัญของเรื่องราวต่างๆ หรือสิ่งใดเป็นเหตุเป็นผลมากที่สุด
- 2) ด้านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ หมายถึง การค้นหาคำตอบจากสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน โดยเชื่อมโยงจากเหตุและผลในแง่มุมต่างๆ รวมถึงการสรุปความและการอุปมาอุปไมย
- 3) ด้านการวิเคราะห์หลักการ หมายถึง ความสามารถในการค้นหาโครงสร้างของวัตถุสิ่งของ เรื่องราว และการกระทำต่างๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นรวมกันโดยมีสิ่งใดเป็นตัวเชื่อมโยง หรือมีอะไรเป็นแกนกลาง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุทิพย์ เป่งทอง (2554) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวแบบการเรียนการสอนแบบพินส์-เว็บเคสท์เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองและพัฒนาทักษะการคิด ผลการวิจัยพบว่า ได้ตัวแบบการเรียนการสอนแบบพินส์-เว็บเคสท์ ซึ่งสามารถเสริมสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองและพัฒนาทักษะทางการคิด และกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธิดารัตน์ ทวีทรัพย์ (2561) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับเทคนิคความผูกพันของผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับเทคนิคความผูกพันของผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับเทคนิคความผูกพันของผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี อยู่ในระดับมาก

สาวิตรี เถาว์โท (2561) ศึกษาเรื่อง ผลของการจัดประสบการณ์แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์และเทคนิค LT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานกลุ่ม ในรายวิชาการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนที่เรียนด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์และเทคนิค LT มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนภายหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์และเทคนิค LT อยู่ในระดับมาก

วรเวทย์พิสิษ ยศศิริ และคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์และการทำงานเป็นกลุ่มของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และผลการศึกษาคความพึงพอใจของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

วีรวิทย์ เลิศรัตน์ธำรงกุล (2563) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทเรียนบนเว็บที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือวิชากฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเว็บที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือวิชากฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้เรียนมีทักษะการคิด

อย่างมีวิจารณ์ตามกรอบแนวคิดของ เอนนิส (Ennis,1990) ในภาพรวมเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ทำให้ได้ข้อสรุปว่าการคิดวิเคราะห์จะช่วยให้สามารถคาดการณ์ วางแผนและตัดสินใจ รวมทั้งแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม การฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียนนั้นจำเป็นต้องเน้นการฝึกฝนประสบการณ์คิด โดยให้ผู้เรียนได้พบสถานการณ์การคิด สถานการณ์จำลองที่ได้ฝึกคิดตามสถานการณ์ที่ประสบอยู่ โดยการส่งเสริมให้มีการฝึกกระบวนการคิดเป็นกลุ่มจะเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนให้พัฒนาขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา ปฐมวัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2 section มีนักศึกษาทั้งหมด 42 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา ปฐมวัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 section 01 จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเป็นกลุ่มเรียน (Section) ที่ผู้วิจัยรับผิดชอบเป็นผู้สอนหลัก

1.2 เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในรายวิชา 8034203 วิสสอนและการจัดการเรียนรู้การศึกษาศึกษาปฐมวัย 1 โดยมีหัวข้อ ได้แก่ เทคนิควิธีสื่อสารในชั้นเรียนปฐมวัย การทักทาย การสนทนา การใช้คำถาม คำตอบ การกระตุ้นความสนใจ การเตรียมความพร้อมก่อนเรียน การเล่านิทาน การใช้บทเพลง การใช้เกม การใช้คำคล้องจอง การใช้สัญลักษณ์และเครื่องหมายในชั้นเรียน และการสื่อสารกับผู้ปกครอง

1.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT)

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

1.4 ระยะเวลาในการทดลอง ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ใช้เวลาทดลอง 15 สัปดาห์ ละ 2 คาบๆ ละ 50 นาที รวมทั้งหมด 60 คาบ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT)

ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) ดังนี้

- 1) ศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (5 ปี) (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2559)
- 2) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการ แนวคิดและวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เอกสารประกอบการเรียนรู้ และแบบประเมินผลการเรียนรู้
- 3) วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา และแผนที่แสดงการกระจายความรับผิดชอบมาตรฐานผลการเรียนรู้จากหลักสูตรสู่รายวิชา (Curriculum Mapping) ของรายวิชา 8034203 วิธีสอนและการจัดการเรียนรู้ การศึกษาระดับมัธยมศึกษา 1
- 4) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) ประกอบการจัดการเรียนรู้รายวิชา 8034203 วิธีสอนและการจัดการเรียนรู้การศึกษาระดับมัธยมศึกษา 1 แต่ละแผน มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม ดังนี้
 - (1) ขั้นเตรียม: ทบทวนความรู้เดิม ชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วิธีจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน และการวัดประเมินผล และแบ่งกลุ่มความสามารถทางการเรียน
 - (2) ขั้นจัดการเรียนรู้: นำเข้าสู่บทเรียนด้วยวิธีที่เหมาะสมกับเนื้อหา อธิบายเนื้อหาในบทเรียน มอบหมายใบความรู้ ใบงานให้แก่กลุ่ม
 - (3) ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม: สมาชิกในกลุ่มแบ่งหน้าที่กันให้ชัดเจน ได้แก่ หน้าที่ศึกษาใบงานหรือขั้นตอนการดำเนินงาน หาคำตอบโดยวิธีการต่างๆ บันทึกรายละเอียดของข้อมูล ตรวจสอบคำตอบ และ นำเสนอรายงาน เมื่อแต่ละกลุ่มทำงานเสร็จให้หมุนเวียนเปลี่ยนหน้าที่กันในการทำงานขั้นตอนต่อไป
 - (4) ขั้นทดสอบและตรวจสอบผลงาน: เมื่อเรียนจบเนื้อหา นักศึกษาแต่ละกลุ่มได้รับการทดสอบในประเด็นความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ สรุปคำตอบต้องคความรู้อย่างถูกต้องและเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม นำเสนอรายงานและส่งผลงาน 1 ชิ้นที่เป็นผลงานที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มยอมรับ
 - (5) ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม: อาจารย์ประจำวิชาและนักศึกษาร่วมกันสรุปบทเรียน อภิปราย เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของแต่ละกลุ่ม และชมเชย ยกย่องด้วยวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้กำลังใจแก่กลุ่มที่มีพัฒนาการการทำงานกลุ่มดีขึ้นตามลำดับ
- 5) หากคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together:LT) ดังนี้

(1) ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษา และกิจกรรมต่างๆในเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) เพื่อวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องของแผนกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาและขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม โดยพิจารณาค่าความสอดคล้อง (IOC) $\geq .50$ ขึ้นไป

(2) นำแผนการจัดการเรียนรู้ และเอกสารประกอบการเรียนฯ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อหาข้อบกพร่องในการใช้ภาษา ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้กับเวลาที่กำหนด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขสำหรับนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ผู้วิจัยนำแนวคิดการคิดวิเคราะห์ของ Benjamin S. Bloom (1976) เป็นแนวทางการในการสร้างแบบทดสอบ ครอบคลุมองค์ประกอบการคิดวิเคราะห์ที่กำหนดศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการคิดวิเคราะห์ความสำคัญ ด้านการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และด้านการคิดวิเคราะห์เชิงหลักการ โดยพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 1 ฉบับ 30 ข้อ และให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด ผลพบว่าแบบทดสอบมีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง .20 - .74 ค่าความยากง่ายรายข้ออยู่ระหว่าง .28 - .72 และค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR-20 มีค่าเท่ากับ .80

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความพึงพอใจและวิธีการสร้างแบบประเมินจากตำราการวิจัยเบื้องต้นของบุญชม ศรีสะอาด (2545) จากนั้นพัฒนาแบบประเมินความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scales) โดยกำหนดประเด็น 3 ด้าน คือ ความพึงพอใจด้านเนื้อหาของบทเรียน ความพึงพอใจด้านองค์ประกอบของบทเรียน และความพึงพอใจด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนการสอน จำนวน 15 รายการ นำแบบประเมินความพึงพอใจให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และนำความคิดเห็นมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .89 จากนั้นปรับปรุงแบบประเมินความพึงพอใจตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจเป็นฉบับสมบูรณ์

3. วิธีดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 22 คน ดังนี้

1) ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) นักศึกษากลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่พัฒนาขึ้น

2) ดำเนินการทดลองสอนกลุ่มตัวอย่างด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จนครบทุกแผน

3) เมื่อเสร็จสิ้นการสอนครบทุกแผนแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (Post test) และตอบแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน

3.2 รวบรวมข้อมูล นำคะแนนจากการทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน และคะแนนความพึงพอใจของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์มาเปรียบเทียบทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent sample t-test) โดยใช้การคำนวณในโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สรุปผลการวิจัย

จากผลการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
หลักสูตร

ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) จำนวน 22 คน

องค์ประกอบการคิดวิเคราะห์	คะแนนทดสอบ					t	p**
	n	ก่อนเรียน		หลังเรียน			
		$\bar{x}$	S.D	$\bar{x}$	S.D		
ด้านการคิดวิเคราะห์ความสำคัญ	22	4.55	1.05	8.32	.85		
ด้านการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์	22	4.37	.78	8.18	.59		
ด้านการคิดวิเคราะห์เชิงหลักการ	22	3.82	.79	7.91	.68	27.741**	.000
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	22	11.50	1.95				

จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา ปฐมวัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) ดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT)

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
1.	เนื้อหาสอดคล้องและครอบคลุมวัตถุประสงค์	4.55	0.50	มากที่สุด
2.	เนื้อหาถูกต้อง น่าเชื่อถือและอ้างอิงแหล่งที่มาชัดเจน	4.50	0.51	มาก
3.	เนื้อหาเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก	4.05	0.21	มาก
4.	เนื้อหาสอดคล้องตามคุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	3.82	0.39	มาก
5.	สื่อที่ใช้มีความเหมาะสม	4.18	0.39	มาก
6.	กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.41	0.50	มาก
7.	กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มทุกคน	4.68	0.47	มากที่สุด
8.	บรรยากาศการจัดกิจกรรมเอื้อต่อการเรียนรู้	4.32	0.47	มาก
9.	สมาชิกได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	4.64	0.49	มากที่สุด
10.	กิจกรรมส่งเสริมให้กล้าแสดงออก	3.95	0.65	มาก
11.	กิจกรรมส่งเสริมการมีวินัยในการเรียนมากขึ้น	3.77	0.52	มาก
12.	กิจกรรมเปิดโอกาสให้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมได้	4.60	0.50	มากที่สุด
13.	กิจกรรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อกลุ่มและตนเอง	4.73	0.16	มากที่สุด
14.	สามารถใช้กลุ่มเป็นแหล่งเรียนรู้ระหว่างเรียน	3.91	0.52	มาก
15.	กิจกรรมส่งเสริมความสามัคคีในกลุ่ม	4.73	0.45	มากที่สุด
เฉลี่ยรวมทุกด้าน		4.32	0.45	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความพึงพอใจรวมทุกรายการโดยเฉลี่ย 4.32 อยู่ในระดับมาก โดยรายการที่ได้คะแนนความพึงพอใจระดับมากที่สุด 2

อันดับแรก คือ กิจกรรมส่งเสริมความสามัคคีในกลุ่ม ($\bar{X} = 4.73$, S.D. =0.45) และ กิจกรรมส่งเสริมความรับผิดชอบต่อกลุ่มและตนเอง ($\bar{X} = 4.73$, S.D. =0.16)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยในประเด็น ดังนี้

1. ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกันที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานในการวิจัยที่ตั้งไว้นั้น อาจเนื่องมาจาก กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคนได้แสดงความคิดเห็นได้ร่วมกันคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหาโดยใช้เหตุผล นำไปสู่การตกลงร่วมกันในการเลือกวิธีการในการแก้ปัญหาหรือค้นหาคำตอบ คำอธิบายของกลุ่ม ทุกคนตระหนักในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม รู้ว่าในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมนั้นตนเองต้องทำอะไร อย่างไร งานจึงจะสำเร็จ มีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของกลุ่มร่วมกัน ทุกคนได้ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตาม รู้จักตัดสินใจและจัดการกับข้อขัดแย้งภายในกลุ่ม เพื่อให้การทำงานผ่านไปได้ด้วยดีและผลงานสำเร็จตามเป้าหมาย นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้ออกแบบคำถามหรือสถานการณ์ปัญหาที่ใช้เป็นสื่อในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่เน้นความท้าทาย แปลกใหม่ ทำให้นักศึกษาทำกิจกรรมด้วยความสนใจ ตื่นเต้น สนุกสนานตลอดกิจกรรม ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้มีความเป็นกันเอง ผ่อนคลาย มีอิสระทางความคิด ยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน ทำให้นักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องและเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรรัตน์ อักษรกาญจน์ (2562) ที่กล่าวไว้ว่า การพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการสอนโดยใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด และสร้างความสนใจให้ผู้เรียน กระตือรือร้นที่จะแสวงหาคำตอบอยู่เสมอ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้ทำกิจกรรมให้ฝึกคิดอย่างมีขั้นตอน สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนรู้สืบทอด มั่นใจ กระตือรือร้น ย่อมทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ดีขึ้น

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกันมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Slavin (1980) ที่กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ ผลงานของทุกคนเป็นผลงานของกลุ่ม ที่เกิดจากความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่ม สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะได้รับมอบหมายให้ศึกษาค้นคว้าและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จนสามารถเข้าใจเนื้อหาทุกเรื่อง ทำให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัดของตนเอง นอกจากนี้กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกันยังทำให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมช่วยให้กลุ่มประสบความสำเร็จ ทำให้นักศึกษาทุกคนมีความรู้สึกภาคภูมิใจ มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน มีความสุขกับการเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการเรียน

แบบฝังรู้ที่ว่า การเรียนที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติหรือคิดอย่างต้นตัว จะทำให้เกิดการเรียนรู้หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) สามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1.1 การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน ผู้สอนควรชี้แจงและแนะนำให้นักศึกษาเข้าใจวิธีการทำกิจกรรมทุกขั้นตอนอย่างชัดเจน

1.2 การออกแบบกิจกรรมและใบงาน ควรเน้นความท้าทาย น่าสนใจ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สื่อความหมายชัดเจน ไม่กำกวมวุ่น หรือไม่ยากเกินไป

1.3 ผู้สอนควรสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนและบันทึกพฤติกรรมในแบบประเมินทุกครั้ง เพื่อนำผลการบันทึกนั้นมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (LT) ที่มีต่อตัวแปรอื่น เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความคงทนในการเรียนรู้ เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนรู้รูปแบบหรือเทคนิคอื่นๆ

2.3 ควรนำรูปแบบการวิจัยแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเรียนรู้ร่วมกัน (LT) ไปเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กนกรัตน์ บุญไชโย. (2559). โมเดลสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบ Flipped Classroom ตามหลักการการใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

ธิดารัตน์ ทวีทรัพย์. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานร่วมกับเทคนิคความผูกพันของผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 56 ง. หน้า 12.
- ประสาธน์ เนืองเฉลิม. (2558). แนวการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต*, 9(1), 136-154.
- มนตรี วงษ์สะพาน. (2556). การยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 13(2), 125-139.
- ไวยวัฒน์ บุญสวัสดิ์. (2556). หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพการคิดเชิงวิเคราะห์. สืบค้น 20 ธันวาคม 2563 จาก http://www.entraining.net/in-house_Analytical_Thinking.php.
- วรวุฒิพิสิษ ยศศิริ และคณะ (2562). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค LT. สืบค้น 20 ธันวาคม 2563. จาก <http://wb.yru.ac.th/handle/yr/1184>
- วีรวิทย์ เลิศรัตน์ธำรงกุล. (2563). การพัฒนาบทเรียนบนเว็บไซต์ที่ใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือ วิชากฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 10(2), 22-40.
- ศารทูล อาริวิทย์กุล (2554). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัย, ศรีนครินทรวิโรฒ).
- สาวิตรี เถาว์โท. (2561). ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิ๊กซอว์และเทคนิค LT ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานกลุ่มในรายวิชา การออกแบบและการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนครพนม. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 10(1), 73-85.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี.
- สุทิพย์ เป็งทอง (2554). *การพัฒนาตัวแบบการเรียนการสอนแบบพินส์-เว็บแควลท์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองและพัฒนาทักษะทางการคิด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีนิพนธ์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ).
- สุริรัตน์ อักษรกาญจน์. (2562). การศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. *วารสารราชพฤกษ์*, 17(2), 24-32.

- ไสว พักขาว. (2558). *ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills)*. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2561, จาก <http://web.chandra.ac.th/blog/wp-content/uploads/2015/10/ทักษะแห่งศตวรรษที่-21-พัช.pdf> constructivist-theory. 15 มกราคม 2561.
- Bloom et al. (1976). *Taxonomy of Education Objectives. Handbook I Cognitive Domain*. New York: David Mckay.
- Ennis, R. H. (1990). The extent to which critical thinking is subjectspecific Further clarification. *Educational Researcher*, 19, 13-26.
- Hannah, J.S. and Michaelis, J.U. (1977). *A Comprehensive Framework for Instructional Objectives; A Guide to Systematic Planning and Evaluation*. MA : Addison-Wesley.
- Jhonson, D.W.; & Jhonson, F.P. (1994). *Joining Together Group Theory and Group Skills*. Bostin:Allyn and Bacon.
- Joyce, B. R. and Weil, M. (2009). *Model of Teaching*. (8th ed). New York : Allyn & Bacon.
- Marzano, Robert J. (2001). *Designing A New Taxonomy of Educational Objectives*. Thousand Oaks, California: Press,Inc.
- Slavin, R.E. (1980). Synthesis of research on cooperative learning. *Educational leadership*, 38(8), 655-660.
- Sternberg. Robert J. (1997). *Thinking Styles*. Cambridge: Cambridge University Press.

การศึกษาความต้องการความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัด

สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

Need Analysis of Schools to Develop as an Innovative Organization under

Phasi Charoen District Office, Bangkok

ธันรดี หิรัญกิตติกร¹ และจุลดิศ คัญทัพ²

Thunradee Hirunkittikor¹ and Juladis Khanthap²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต

อีเมล: Thunradee.h18@gmail.com

วันที่รับบทความ(Received) วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

22 มกราคม 2565

7 มิถุนายน 2565

17 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 395 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและเมอร์แกน Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). ได้ขนาดตัวอย่าง 191 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Google Form) มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย(Means) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation)ของระดับความต้องการ ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสำคัญของบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการสื่อสาร ด้านโครงสร้างและองค์กรที่เหมาะสม ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการพัฒนาบุคลากร 2) แนวทางการเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 6 ด้าน 6 แนวทางการพัฒนา

คำสำคัญ: การศึกษาความต้องการ, องค์กรนวัตกรรม

ABSTRACT

This research aimed to 1) study needs of schools under Phasi Charoen District Office, Bangkok, to develop as an innovative organization and 2) develop guidelines for being an innovative organization. The population included 395 teachers and administrators in schools under Phasi Charoen District Office, Bangkok, and a sample size of 191 was determined using Krejcie and Morgan statistical table (1970). The instrument included a Google Form, 5-scale questionnaire with a reliability of 0.95 and a Structured Interview. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation. The results revealed that 1) the overall need for being an innovative organization in six aspects was at a high level. When considering each aspect, it was found that significance of personnel was at the highest mean, followed by shared vision, communication, structure and appropriateness, environment, and personnel development was at the lowest level. 2) Guidelines for being an innovative organization consisted of 6 aspects and 6 developmental approaches.

Keywords: Needs Analysis, Innovative Organization

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในโลกศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการดำรงชีวิต องค์กรต่าง ๆ ได้เผชิญกับความท้าทายในการจัดการกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในโลก ปัจจุบันทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงทำให้เกิดแนวคิดการบริหารจัดการองค์กรหลากหลายรูปแบบ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและสมเหตุสมผลเพื่อช่วยให้องค์กรสามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลง และช่วยเสริมสร้างความสามารถขององค์กร ในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งความรู้ องค์กรวิจัย องค์กรมุ่งเน้นกลยุทธ์ องค์กรมุ่งเน้นค่านิยม องค์กรการศึกษา องค์กรที่มีประสิทธิผลและองค์กรแห่งนวัตกรรม ในปัจจุบันได้มีการกล่าวถึงองค์กรแห่งนวัตกรรมกันอย่างแพร่หลายเนื่องจากสภาพแวดล้อมในปัจจุบันมีลักษณะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วขึ้นมีความสลับซับซ้อนขึ้น และคาดการณ์ล่วงหน้าได้ยาก ประเทศไทยประกาศการดำเนินยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำประเทศก้าวสู่โมเดลที่มีชื่อว่า “ประเทศไทย 4.0” (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564) จุดเน้นหลักของนโยบายจึงต้องการขับเคลื่อนคนไทยด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์เพื่อแข่งขันได้ในเวทีโลก และสิ่งสำคัญที่จะไปสู่การสร้างนวัตกรรม คือ ความรู้ หรือสมอง และสติปัญญาของคนที่ต้องมีความคิดผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ (สุวิทย์ เหมอินทรีย์, 2559) ดังนั้น การที่จะอยู่รอดภายใต้สภาพแวดล้อมเช่นนี้องค์กรไม่สามารถปรับปรุงตนเองโดย

อาศัยเพียงจาก ประสบการณ์เดิมที่เคยทำมาหรือปรับปรุงเพื่อรักษาสถานภาพเดิมของตนเอง ดังนั้นการจัดการศึกษาในยุคนี้จึงต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2549) ซึ่งต้องอาศัยผู้บริหารมีอาชีพมาเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ รวมถึงสถานศึกษาที่ต้องพัฒนาศักยภาพของตนไปสู่องค์กรนวัตกรรมเช่นกัน การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษาคือรากฐานของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ทำให้เกิดองค์ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญจึงได้ออกกฎหมาย พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ขึ้น ในพระราชบัญญัตินี้ได้ให้ความหมายของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ไว้ว่าเป็นพื้นที่ปฏิรูปการบริหารและการจัดการการศึกษาขึ้นเพื่อสนับสนุนการสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการกระจายอำนาจและอิสระภาพแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษานำร่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพ ลดความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 (ราชกิจจานุเบกษา, 2562)

นวัตกรรมเป็นกลไกและเป็นปัจจัยสำคัญของความได้เปรียบในการแข่งขันสำหรับหลายองค์กร การบรรลุนวัตกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับความพยายามในการประสานงานของผู้มีบทบาทที่แตกต่างกันและการบูรณาการของกิจกรรมในหน้าที่ของผู้เชี่ยวชาญและบริบทของการประยุกต์ใช้ ดังนั้นการสร้างองค์กรจึงมีความสำคัญต่อกระบวนการสร้างนวัตกรรม ความสามารถขององค์กรในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เป็นเงื่อนไขเบื้องต้นสำหรับการใช้ทรัพยากรที่สร้างสรรค์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้ประสบความสำเร็จ ในทำนองเดียวกัน การเริ่มต้นเทคโนโลยีใหม่มักนำเสนอโอกาสและความท้าทายที่ซับซ้อนสำหรับองค์กรซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแนวทางการบริหารจัดการและการเกิดขึ้นของรูปแบบองค์กรใหม่ ๆ นวัตกรรมขององค์กรและเทคโนโลยีเกี่ยวพันกัน องค์กรต้องพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงและปรับตัวอยู่เสมอ นวัตกรรมเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารจัดการองค์กรเพื่อแก้ปัญหาเดิมหรือปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้น เป็นสิ่งที่องค์กรในยุคนี้จำเป็นต้องคิดค้นและปฏิบัติซึ่งองค์กรนวัตกรรมเป็นองค์กรรูปแบบใหม่ที่มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงวิธีคิดเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่แตกต่างและเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่น่าสนใจเป็นอย่างมากของคนในสังคม เนื่องจากมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายนอก องค์กรที่ทั้งซับซ้อนและมีพลวัต นวัตกรรมคือการเปลี่ยนแปลงที่มีการจัดระเบียบอย่างมีจุดมุ่งหมายและความเสี่ยงซึ่งนำมาใช้ในองค์กรที่ทำงาน การสนับสนุนนวัตกรรมของบุคลากรภายในองค์กรจะสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันที่นอกเหนือจากการเติบโตได้ในระยะยาว(Aniruth, 2019)

องค์กรนวัตกรรมเป็นทางเลือกใหม่สำหรับการพัฒนาองค์กรโดยเฉพาะในวงการการศึกษาที่พยายามใช้นวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการเพื่อให้องค์กรการศึกษาสามารถพัฒนาทั้งระบบได้ ความสำเร็จขององค์กรการศึกษาและการอยู่รอดในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วขึ้นขึ้นอยู่กับความคิดสร้างสรรค์การค้นพบสิ่งใหม่ ๆ และนวัตกรรม สถานศึกษาควรพัฒนาระบบการบริหารปลูกฝังให้บุคลากรมีพฤติกรรมหรือการกระทำที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมาย อธิบายนวัตกรรมว่าเป็นกระบวนการที่มีการจัดการระบบหรือแนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ หรือแทรกเข้าไปในการดำเนินงานของระบบเพื่อทดแทนสิ่งเก่าหรือสิ่งที่ไม่มี

ประสิทธิภาพ ซึ่งองค์การการศึกษาต้องเรียนรู้ที่จะใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมที่เกิดจากการพัฒนาทางเทคโนโลยีมากกว่าการสอนแบบปกติ ต้องพัฒนาคนให้มีศักยภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพิ่มขีดความสามารถในการใช้ ICT โดยการบูรณาการการสอน การวิจัยและการจัดการการศึกษา รวมทั้งพัฒนาการจัดการความรู้และการจัดการนวัตกรรม โดยกำหนดกรอบการจัดการนวัตกรรมเชิงกลยุทธ์ตามลักษณะของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทวัฒนธรรมโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นและควรรำนานวัตกรรมมาใช้ให้ครอบคลุมทุกมิติ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องนำนวัตกรรมและกลยุทธ์มาใช้ในการจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียน ดังนั้น นวัตกรรมจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนากระบวนการศึกษาและองค์กรนวัตกรรมทางการศึกษาถือเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามกระบวนการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เป็นองค์กรคุณภาพโดยกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับยุคสมัยโดยอาศัยระบบเทคโนโลยีเป็นฐานในการพัฒนา ควรกระจายนวัตกรรมไปสู่ทุกส่วนของบริหารการจัดการศึกษา ตั้งแต่ระบบการจัดการหลักสูตร, การจัดการเรียนการสอน, การพัฒนาครูตลอดจนการพัฒนา รูปแบบการบริหาร และการจัดการศึกษา

กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มีระเบียบในด้านการปกครอง ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร โดยมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้ง และเป็นผู้กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครและเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาให้เด็กในพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ทั้งองค์ความรู้ มีคุณธรรมและมีทักษะชีวิต โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครจึงตระหนักถึงความสำคัญในด้านการจัดการศึกษา และพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพในทุกด้าน ทั้งองค์ความรู้ คุณธรรม และทักษะชีวิตให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 มีหน้าที่ ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาชั้น สนองนโยบายต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับกรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ

ในปี ๒๕๖๒ สำนักงานเขตภาษีเจริญได้จัดทำโครงการส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อการเรียนรู้ เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสร้าง องค์ความรู้ขึ้นได้เองจากการเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่เข้ากับความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ได้รับ และได้ จากการลงมือปฏิบัติในกิจกรรมต่าง ๆ โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะ ทางการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕) โดยมีผลงานของนักเรียนที่เกิดจากการนำนวัตกรรม หรือสื่อ หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อการเรียนรู้จำนวน ๑๓ ผลงาน

จากความสำคัญของการบริหารจัดการองค์กรให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน นวัตกรรมเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารจัดการองค์กรเพื่อแก้ปัญหาเดิมหรือปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้น เป็นสิ่งที่องค์กรในยุคนี้จำเป็นต้องคิดค้นและปฏิบัติซึ่งองค์กรนวัตกรรมเป็นองค์กรรูปแบบใหม่ที่มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงวิธีคิดเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่แตกต่างและเป็นประโยชน์และปัญหาดังที่กล่าว ทำให้ผู้วิจัยใน

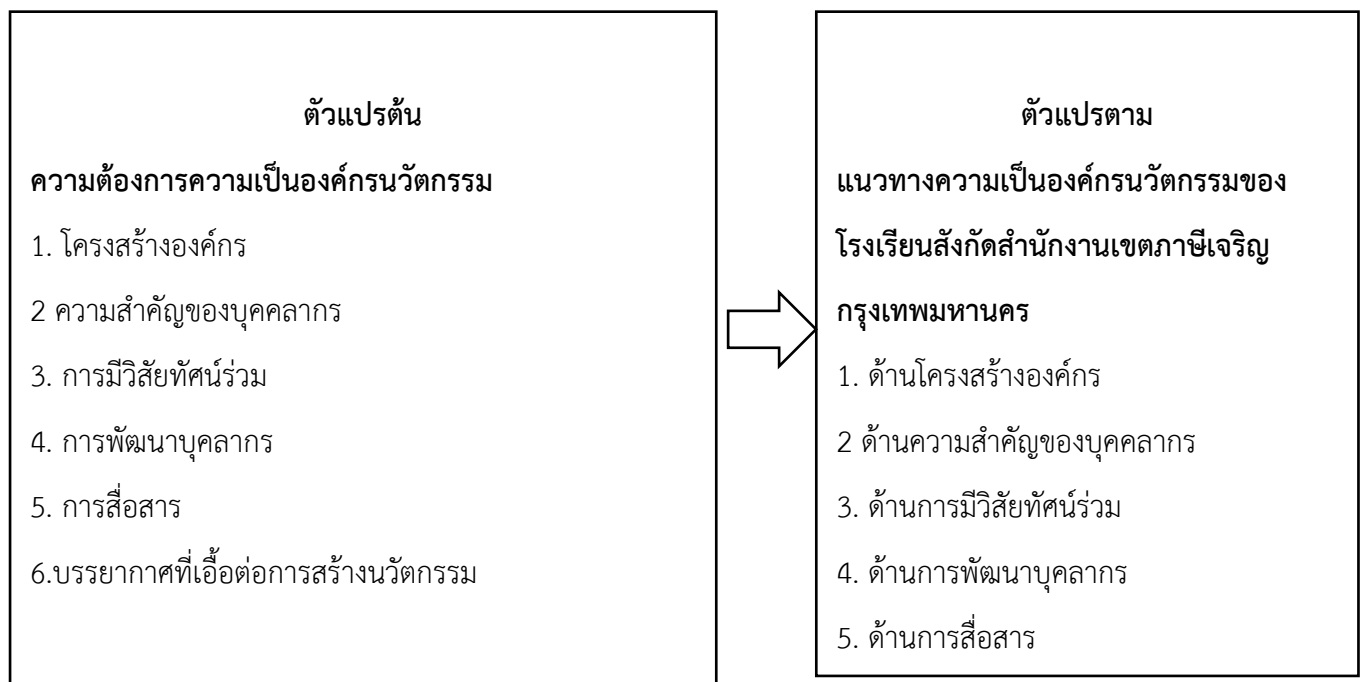
ฐานะครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการสร้างและพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนางานองค์กรด้านนวัตกรรมในสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนาแนวทางความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ความต้องการความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การ

วิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาความต้องการความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ตามทัศนะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาแนวทางความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2563 จาก 13 โรงเรียน จำนวน 395 (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2563)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถามคือผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2563 จำนวน 191 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970).

กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์คือผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ซึ่งใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือทั้งสอง ประเภทดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ตามทัศนะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามแบบตอบสนองคู่ (Duel-response format) 6 ด้าน ดังนี้ 1) โครงสร้างองค์กร 2) ความสำคัญของบุคลากร 3) การมีส่วนร่วม 4) การพัฒนาบุคลากร 5) การสื่อสาร และ 6) บรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม ลักษณะของแบบสอบถามใช้เกณฑ์การให้คะแนน

ตามแนวทางของ Likert (Likert Five's Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Protocol) จากผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

วิธีรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิตส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์จำนวน 191 ชุด โดยใช้โปรแกรม Google Form เป็นเครื่องมือในการสร้างแบบสอบถามออนไลน์ จากนั้นนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง ทำการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์และนำไปบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูป นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร จากผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 5 คน เป็นเวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง โดยผ่านทางออนไลน์ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอนนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 สภาพทั่วไป โดยการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

1.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ย

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน 5 ท่านโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลความต้องการความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตภาษี

เจริญ กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยรวม 6 ด้าน

รายการประเมิน	ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านโครงสร้างองค์กร	4.19	.78	มาก
2. ด้านความสำคัญบุคลากร	4.27	.66	มาก
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.22	.72	มาก
4. ด้านการพัฒนาบุคลากร	4.17	.80	มาก
5. ด้านการสื่อสาร	4.2	.71	มาก
6. ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม	4.18	.72	มาก

เมื่อพิจารณาด้านความต้องการความเป็นองค์กรนวัตกรรมและแนวทางการพัฒนาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ พบว่า ลำดับที่ 1 ด้านความสำคัญของบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ลำดับที่ 2 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ลำดับที่ 3 ด้านการสื่อสาร ลำดับที่ 4 ด้านโครงสร้างและองค์กรที่เหมาะสม ลำดับที่ 5 ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม และลำดับที่ 6 ด้านการพัฒนาบุคลากร

2. สรุปแนวทางการพัฒนาจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ความต้องการความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยใช้ 1) แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลระดับความคิดเห็นของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเอง จำนวน 191 ฉบับ และ 2) แบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร กับกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์และจดบันทึกระหว่างการสัมภาษณ์ และนำมารายงานผลเป็นความเรียงโดยผลการศึกษามีรายละเอียด ดังนี้

1) ผู้บริหารองค์กรควรใช้หลักในการกระจายอำนาจ ส่งเสริมให้บุคลากรมีอำนาจหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและจัดโครงสร้างองค์กรที่ยืดหยุ่นคล่องตัว ทำให้ประสานงานได้อย่างรวดเร็วและคล่องแคล่ว

กำหนดให้มีแผนวิจัยและพัฒนา แนะนำเทคโนโลยีในองค์กรเพื่อส่งเสริมบุคลากรในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ด้วยความคิดสร้างสรรค์และทำงานเป็นทีมและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเสมอ

2) ในองค์กรควรมีบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์ และมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ให้ความร่วมมือตั้งใจทำงาน มีวินัย มีแรงจูงใจในตนเอง

3) ผู้บริหารองค์กรจะต้องพัฒนาวิสัยทัศน์ด้านนวัตกรรมที่นำไปปฏิบัติได้จริงนำนวัตกรรมมาพัฒนาดำเนินการและขับเคลื่อนองค์กรผ่านระบบการจัดการ และสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้มีความสามารถในการสร้างหรือนำนวัตกรรมมาใช้ให้เกิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร

4) ควรมีผู้บริหารองค์กรที่เป็นผู้นำมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาบุคลากรโดยกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อที่จะให้บุคลากรเห็นความสำคัญของนวัตกรรม ส่งเสริมให้บุคลากรมีการฝึกฝนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องโดยการจัดอบรมให้ความรู้ ฝึกทักษะด้านนวัตกรรม และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาปรับใช้ให้เกิดนวัตกรรมใหม่

5) ผู้บริหารควรมีรูปแบบช่องทางการสื่อสาร ที่ช่วยส่งเสริมนวัตกรรม และมีทิศทางการพัฒนาในการใช้รูปแบบการสื่อสารในองค์กรด้วยการสื่อสารที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ เช่น จัดอบรม สื่อสาร และรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การสร้างและการนำนวัตกรรมไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ ในองค์กร คอยสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง

6) ผู้บริหารจะต้องสร้างบรรยากาศขององค์กรในรูปแบบอิสระทางความคิด ส่งเสริมให้บุคลากรสามารถกล้าคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรม มีวัฒนธรรมองค์กรที่ไม่เป็นแบบการบังคับบัญชา ส่งเสริมแรงจูงใจโดยการให้รางวัลตอบแทนแก่บุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

ความต้องการความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความสำคัญบุคลากร รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการสื่อสารด้านโครงสร้างองค์กร ด้านการพัฒนาบุคลากรและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมโดยมีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านโครงสร้างองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารได้กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของครูไว้อย่างชัดเจน รองลงมา คือ มีการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาด้านนวัตกรรม มีโครงสร้างองค์กรที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษา มีการประสานงานกันภายในองค์กรอย่างรวดเร็วและเหมาะสมและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการมอบอำนาจในการตัดสินใจให้กับบุคลากรอย่างเต็มที่ตามหน้าที่ความรับผิดชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวน ภารังกุล (2556) เรื่อง การศึกษาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดราชบุรี พบว่าความเป็นองค์กรนวัตกรรมของ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดราชบุรีโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านความสำคัญบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนสิ่งใหม่ๆเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รองลงมา ผู้บริหารและครูเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารและครูเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการพัฒนาสร้างสรรค์นวัตกรรมให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ผู้บริหารให้ความสำคัญและความเชื่อมั่นกับครูบุคลากรทุกคน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมในด้านการทำงานร่วมกันอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัย อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี (2561, หน้า208-219). เรื่อง การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าสภาพปัจจุบันขององค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมายและกลยุทธ์ของโรงเรียน รองลงมา กำหนดวิสัยทัศน์ในแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาด้านองค์กรนวัตกรรม มีการกำหนดวิสัยทัศน์กลยุทธ์และทิศทางในการสร้างนวัตกรรมของโรงเรียนอย่างชัดเจน ผู้บริหารสื่อสารวิสัยทัศน์และเป้าหมายของนวัตกรรมสำหรับครูให้ตระหนักและเข้าใจอย่างชัดเจน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์ในนวัตกรรมเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องงานวิจัยของ ปานชนก ด้วงอุดม (2562) การศึกษาสภาพการเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่าสภาพการเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เปิดโอกาสให้บุคลากรได้เลือกกิจกรรมในด้านนวัตกรรมตามความสนใจของตนเอง รองลงมา มีการอบรมและพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับบุคลากร ผู้บริหารให้ความสำคัญและคอยสนับสนุนบุคลากรในการฝึกอบรมและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตั้งกฎเกณฑ์และระบบการให้รางวัลให้กับบุคลากร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการจัดบุคลากรไปศึกษาดูงานภายนอกสถานที่เพื่อจะยกระดับประสบการณ์ด้านนวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริภักตร์ ศิริโท (2560) วิจัยเรื่อง ความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญระดับมากกับปัจจัยสนับสนุนความเป็นองค์กรนวัตกรรมด้านความคิดสร้างสรรค์ และความรู้ และมีความคิดเห็นต่อระดับความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษาไทยในภาพรวมในระดับค่อนข้างมาก

1.5 ด้านการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รองลงมา องค์การสร้างช่อง

ทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่อให้ครูเข้าถึงนวัตกรรม ผู้บริหารใช้ภาษาในการสื่อสารที่กะทัดรัด ชัดเจน เข้าใจง่าย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีระบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพและสถานศึกษามีระบบการสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลชาติ อุปรี (2559) วิจัยเรื่อง รูปแบบนวัตกรรมการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการดำเนินงานนวัตกรรมการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่นด้วยการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน รองลงมา ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้ปรึกษาก่อนตัดสินใจในการทำงานเสี่ยงต่อการผิดพลาดเพื่อเกิดความรู้สึกปลอดภัยในปฏิบัติงาน ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการใช้นวัตกรรมใหม่ในการดำเนินงาน มีการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในองค์กรให้เหมาะสมเอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ให้กับบุคลากรที่พัฒนาสร้างสรรค์งานนวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของไอริน โรจน์รักษ์ (2558) วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์การนวัตกรรมกับสมรรถนะในการสร้างสรรค์นวัตกรรม : กรณีศึกษาสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความเป็นองค์การนวัตกรรมและสมรรถนะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบตามปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการในสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงานปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงาน และหน่วยงานที่สังกัดที่มีความแตกต่างกัน ทำให้การรับรู้ถึงปัจจัยองค์ประกอบความเป็นองค์การนวัตกรรมและสมรรถนะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 3) ระดับความเป็นองค์การนวัตกรรมของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมีความสัมพันธ์กับระดับสมรรถนะในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนค่อนข้างสูงและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านโครงสร้างองค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผน และกำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน มีการทำงานอย่างเป็นระบบเกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน
2. ด้านความสำคัญบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษามีแนวความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนานวัตกรรม รวมทั้งมีความเชี่ยวชาญในการพัฒนานวัตกรรมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน และมีความสนใจในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เช่น การอบรม การประชุม และการสัมมนา นวัตกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

3. ด้านการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนในการสร้างความเข้าใจวิสัยทัศน์และเป้าหมายด้านนวัตกรรม มีการจัดกิจกรรม โครงการ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน และมีการจัดทำแผนการดำเนินงาน กลยุทธ์ และแนวทางในการจัดทำนวัตกรรมอย่างเป็นระบบ

4. ด้านการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำแนวทางพัฒนาบุคลากรโดยดำเนินการด้านสัมมนา เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการจัดทำและแก้ไขปัญหาวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นโดยการส่งเสริมการจัดการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะและกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรม อีกทั้งบุคลากรในองค์กรร่วมกันจัดทำเกณฑ์และมอบรางวัลให้แก่บุคลากรในองค์กร เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

5. ด้านการสื่อสาร ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนแนวความคิดด้านนวัตกรรมภายในองค์กร และสนับสนุนในการแลกเปลี่ยนแนวความคิดกับภายนอกองค์กรเพื่อยกระดับศักยภาพในการพัฒนาตนเองด้านนวัตกรรม อีกทั้งบุคลากรในองค์กรมีการเข้าถึงนวัตกรรมที่หลากหลายได้ เช่น การจัดนิทรรศการ การรวบรวมข้อมูลไว้ในฐานข้อมูลของสถานศึกษา

6. ด้านบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อมีการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ประชุม หรือ ร่วมทำกิจกรรมต่างๆ เป็นการสร้างบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่น ส่งเสริมการเกิดนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ มีการสนับสนุนอุปกรณ์และงบประมาณอย่างเต็มที่ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่และเกิดนวัตกรรมใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน และมีการจัดการแสดงผลงานและสร้างบรรยากาศในองค์กรให้มีความสอดคล้องและเอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตอื่น ๆ ของกรุงเทพมหานคร
2. ควรทำการศึกษาถึงปัจจัยด้านอื่นที่มีความสำคัญต่อสภาพการเป็นองค์กรนวัตกรรม
3. ควรนำแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับความเป็นองค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนไปใช้ในสังกัดสำนักงานเขตอื่นๆ ของกรุงเทพมหานคร เพื่อจะองค์ความรู้ของการเป็นองค์กรนวัตกรรม

เอกสารอ้างอิง

กุลชาติ อุปรี. (2559). รูปแบบนวัตกรรมการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก.

ชวน ภารังกุล. (2556). การศึกษาความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดราชบุรี(รายงานการวิจัย).ชลบุรี :

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

- ปานชนก ดั่งอุดม. (2562). การศึกษาสภาพการเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา)
- พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562. (2562, 30 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 56 ก. หน้า 102.
- สิริภักตร์ ศิริโท. (2560). ความเป็นองค์กรนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย. วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร, 14 (1), 159 - 177.
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2563). สถิติการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๖๓ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. (รายงาน). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ พจน์กล่องกระดาศ
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2549). สุตยอนวัตกรรมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2559). ประเทศไทย 4.0. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2564 จาก, http://planning2.mju.ac.th/goverment/20111119104835_planning/Doc_25590823143652_358135.pdf
- อนุพงษ์ ชุมแวงวาปี. (2561). การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 12 (3), 207 - 219.
- ไอริน โรจน์รักษ์ . (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นองค์กรนวัตกรรมกับสมรรถนะในการสร้างสรรค์นวัตกรรม: กรณีศึกษา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Aniruth Boonkua. (2019). Innovative Organization of School under the Office of the Basic Education(OBEC): A Second Order Confirmatory Factor Analysis. *International Journal of Industrial Education and Technology*,1(1), 67-76 from <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/IJIE/article/view/228606/164152>
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

**การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสำพะเนียง
อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา**
**Public Participation in Solid Waste Management in Sam Panieng Sub-District,
Non Daeng District, Nakhon Ratchasima Province**

นฤนาท ยืนยง¹ และ พิชชานาถ เงินดีเจริญ²

Narunart Yuenyong¹ and Pitchanat Ngerndeecharoen²

อาจารย์ประจำคณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี¹ อาจารย์ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา²

อีเมล : ytumetb@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

27 มกราคม 2565

23 เมษายน 2565

17 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานโดยศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยและแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสำพะเนียง อ.โนนแดง จ.นครราชสีมา โดยใช้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเชิงประมาณ โดยใช้ตารางสุ่มของเครจซี่และมอร์แกน จำนวน 350 คน กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลักเชิงคุณภาพ โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.36$, S.D.= 0.86) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.72$, S.D.= 0.89) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.09$, S.D.= 0.84) และ ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและการประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.51$, S.D.= 0.83) ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า รับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยรวมอยู่ในระดับมาก การศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการขยะให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ควรสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะของประชาชนในชุมชน และการจัดหาสถานที่กำจัดขยะที่มีความเหมาะสมห่างไกลจากชุมชน และถูกหลักสุขาภิบาล

คำสำคัญ : การจัดการขยะ, ชุมชน, การมีส่วนร่วม, การรับรู้, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ABSTRACT

This research used a mixed method, it uses quantitative and qualitative approaches. The purposes of this research were studied of public participation in solid waste management and study the suggestions of solid waste management of people in Sam Panieng sub-district, Non Daeng district, Nakhon Ratchasima province by using a study from an approximate random sample of 350 people from Krejcie & Morgan. It was used as a sample of qualitative by using a specific method of selecting 15 people, the data collection tools were questionnaires and semi-structured interviews. This research is the quantitative research by using descriptive statistics, including percentage, average ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.). The results revealed that people participated in decision at a low level ($\bar{X} = 2.36$, S.D.= 0.86) in terms of participation in operations at a high level ($\bar{X} = 2.72$, S.D.= 0.89) participation in receiving benefits at the highest level ($\bar{X} = 3.09$, S.D.= 0.84) and the participation in the audit and evaluation at a high level ($\bar{X} = 2.51$, S.D.= 0.83). People's opinions about the problem of solid waste in the community were at a moderate level. Perception of news about solid waste management, it was found that television news was the most. Participation in solid waste management overall, at a high level. Policy recommendations should encourage more people to participate. Recommendation of useful the public on waste separation and use of waste. A study on waste management guidelines to Sam Panieng Sub-District Administrative Organization, Non Daeng District, Nakhon Ratchasima Province, showed that it should be awareness on waste management of people in the community and procurement of waste disposal sites that are suitable, far from the community and in accordance with sanitation principles.

Keywords: Waste Management, Community, Participation, Perception,
Local Administration Organization

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาในการจัดการมูลฝอยซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนหากไม่ได้รับการแก้ไขจะส่งผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ ในปี 2564 มีจำนวน 24.98 ล้านตัน ลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 1 โดยขยะมูลฝอยมีการคัดแยก ณ ต้นทาง และนำกลับไปใช้ประโยชน์ จำนวน 8.61 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 3 กำจัดอย่างถูกต้อง 9.68 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 6 และกำจัดไม่ถูกต้องประมาณ 6.69 ล้านตัน ลดลงจากปี 2563 ร้อยละ 15 สาเหตุส่วน

หนึ่งที่ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดลงเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้มีการควบคุมการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศมาประเทศไทย ส่วนขยะมูลฝอยติดเชื้อ ปี 2564 มีปริมาณ 90,009.23 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 87 โดยเกิดจากโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลสังกัดกรมวิชาการภายใต้กระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงอื่น โรงพยาบาลเอกชน คลินิกเอกชน สถานพยาบาลสัตว์ ห้องปฏิบัติการเชื้ออันตรายรวมไปถึงมูลฝอยติดเชื้อจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จากโรงพยาบาลสนาม สถานกักกันที่ราชการกำหนด ศูนย์แยกกักในชุมชน (CI) การแยกกักตัวที่บ้าน (HI) และสถานที่อื่นๆ โดยได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง 81,774.67 ตัน (ร้อยละ 90.85) สำหรับของเสียอันตรายจากชุมชน ปี 2564 เกิดขึ้นประมาณ 669,518 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ร้อยละ 1.6 ส่วนใหญ่เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ 435,187 ตัน (ร้อยละ 65) และของเสียอันตรายประเภทอื่นๆ เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ภาชนะบรรจุสารเคมี กระป๋องสเปรย์ ประมาณ 234,331 ตัน (ร้อยละ 35) (กรมอนามัย, 2564) ปัญหาของขยะมูลฝอยส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยตรง ทั้งในชุมชนเมืองและชนบท ผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์เกิดขึ้นได้หลายระบบ ทั้งระบบประสาทระบบทางเดินหายใจ ระบบหัวใจ และหลอดเลือด ระบบผิวหนัง เช่น ระคายเคืองต่อตา กลิ่นฉุนแสบจมูก กัดประสาท คลื่นไส้ อาเจียน ปวดศีรษะ เวียนศีรษะหัวตื้อ ภูมิแพ้ ไอรระคายเคืองของทางเดินหายใจ หลอดลมหืดตัวหรืออักเสบเฉียบพลันและเรื้อรังกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดหัวใจเต้นไม่สม่ำเสมอหัวใจวาย สติปัญญาลดลงสมองฝ่อ เกิดมะเร็ง ชักเสียชีวิตทำให้น้ำหนักของทารกในครรภ์ลดลง (ศูนย์วิจัยและจัดการคุณภาพอากาศมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2554) ทำให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีความตระหนักในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอย และการปลูกฝังจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมแก่ชุมชน โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในแต่ละชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการขยะ เพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และเกิดจิตสำนึกที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งประชาชนในชุมชนมีอิทธิพลในการกระตุ้นจิตสำนึกต่อความรับผิดชอบร่วมกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเรื่องขยะมูลฝอยชุมชน โดยเริ่มจากการให้ประชาชนในชุมชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ เพื่อรองรับปัญหาขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นทุกวัน แต่การจัดการขยะมูลฝอยที่ครบวงจรมีต้นทุนสูงมาก ดังนั้นประชาชนในชุมชนจึงควรมีความตระหนักในการลดปริมาณขยะมูลฝอยมากกว่าการพึ่งพาการกำจัดขยะมูลฝอยชุมชนจากภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว ทำอย่างไรที่จะจรรจนรงค์ให้ประชาชนในชุมชนเห็นการเปลี่ยนแปลงในเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต มาร่วมกันคิดหาวิธีการและแนวทางในการแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการขยะเพื่อเลือกแนวทางที่เป็นรูปธรรมที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนในชุมชนเห็นคุณค่าและเกิดจิตสำนึกในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และร่วมด้วยช่วยกันในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ให้เหลือน้อยที่สุด การปลูกฝังจิตสำนึกให้กับประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยการคัดแยกขยะตามประเภท การนำขยะสะอาดมาสร้างสิ่งประดิษฐ์ การนำขยะเปียกมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ลด

ปริมาณการใช้บรรจุภัณฑ์ การเลือกใช้วัสดุที่ย่อยสลายง่าย และการทิ้งขยะให้ถูกที่ เป็นต้น ชุมชนจึงต้องมีการสร้างข้อตกลงหรือสัญญาประชาคมของชุมชนทุกท้องถิ่นทุกหมู่บ้านในการปฏิบัติการบริหารจัดการ ขยะมูลฝอยและการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอย ให้เป็นแนวทางเดียวกัน

ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของขยะมูลฝอยของชุมชนจึงมีความสนใจทำการวิจัยในพื้นที่ตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 38 ตารางกิโลเมตร หรือ 23,750 ไร่ ซึ่งมีพื้นที่ทิศเหนือ ติดกับพื้นที่ของเทศบาลตำบลวังหิน อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ทิศใต้ ติดกับพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนแดง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันออก ติดกับพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลนางรำ อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันตก ติดกับพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนยาวใหญ่ อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา มีหมู่บ้านทั้งหมด 12 หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง มีสภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดเอียงลงทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ มีพื้นที่ดอนประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งหมด ประกอบด้วยพื้นที่ของบ้านคู บ้านหนองหญ้าขาว บ้านฝาง บ้านตะคร้อ ซึ่งเป็นรอยต่อกับตำบลวังหินและตำบลนางรำ เนื่องจากปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง ประสบกับปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยจากประชากรมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น มีจำนวนครัวเรือน จำนวน 1,238 หลังคาเรือน จำนวนประชากร 4,889 คน พื้นที่ดังกล่าวมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นทุกปีและมีการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่ยังไม่เป็นระบบ ประชาชนยังใช้การจัดการขยะมูลฝอยโดยวิธีการเผาและฝังกลบ และทิ้งในบ่อขยะขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ปัญหาที่ตามมาคือ ปัญหากลิ่นเหม็นของกองขยะ ปัญหาแมลงวันและสัตว์นำโรคชนิดต่างๆ ปัญหาควันจากการเผาขยะมูลฝอย ปัญหาน้ำเสีย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อ สุขภาพของประชาชนโดยตรง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทางทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการรวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของภาครัฐได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการขยะให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วมนั้นมีนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

Berkley (1975) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมนั้นคือการที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ตามทุกคนเข้ามา มีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานเท่าที่จะสามารถกระทำได้

Cohen & Uphoff (1981) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

สัญญา เคนาภูมิ (2551) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วม ตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึง ประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่ม บุคคล เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วม คิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงหมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนด เป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือ โครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

Cohen & Uphoff (1981) ได้อธิบายขั้นตอนของการมีส่วนร่วมดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจ นั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้อง ดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และ การตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็น องค์ประกอบของการ ดำเนินงานโครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารการงานและการ ประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับ ผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้อง พิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็น ประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็น โทษต่อบุคคลและสังคมด้วย ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการ ประเมิน ผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความ คาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถ แปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

อภิญา กังสนารักษ์ (2544) ได้นำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน คือ

การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ

1. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการ ดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยาการที่จะใช้ในโครงการ

2. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน

3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการ ดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผล รวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุวธดา ชูรักษ์ และคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ของเทศบาลตำบลเขาหัวช้าง อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการจัดการ ขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลเขาหัวช้างจะแบ่งเป็น 2 ฝ่ายคือครัวเรือน/หมู่บ้าน และ เทศบาลฝ่ายครัวเรือน จะจัดให้มีถังรองรับขยะหรือถุงดำทุกครัวเรือน เพื่อแยกขยะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้และขยะที่ต้องการทิ้ง ฝ่ายเทศบาลจัดให้มีสถานที่ที่เหมาะสม และถังรองรับ ขยะที่เป็นประโยชน์ประจำทุกหมู่บ้าน และสนับสนุน รมรณรงค์ส่งเสริม ให้ความรู้แก่ชุมชนในการบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืน

สุพรรณษา พาหาสิงห์ และสัมพันธ์ พลภักดิ์ (2561) ได้ศึกษาการบริหารจัดการการเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ขององค์กรปกครองส่วนตำบลหนองแห่น อำเภอพนมมหาสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษา พบว่า ในมุมมองของประชาชน แนวทางแก้ไขควรจัดหาภาชนะรองรับให้เพียงพอโดยปัจจัยภายในที่ก่อให้เกิดความสำเร็จได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการวางแผนการจัดการที่ดีเจ้าหน้าที่ จัดเก็บขยะมีความตั้งใจรับผิดชอบมีจิตสำนึกที่ดีส่วนปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน คือ ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ให้ความร่วมมือในการทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นที่และมีการคัดแยก

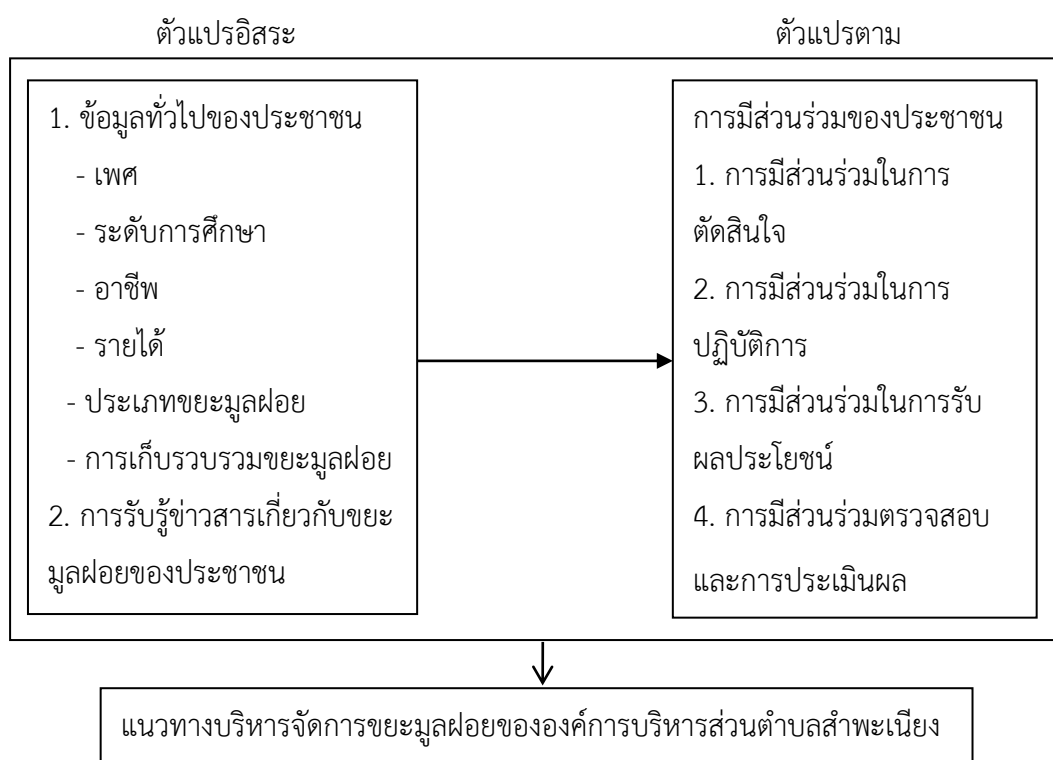
กมลดา กอบวิทยา (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลเมือง นราธิวาส อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส สรุปผลการวิจัยว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาในเรื่องการทิ้งขยะของประชาชนที่ไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ทางเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองนราธิวาสได้เข้าไปให้ ความรู้และรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะมากขึ้น เช่น รณรงค์กำจัดขยะเปียกด้วยถังขยะไร้กลิ่น คือ ให้ชุมชนติดถังถังขยะฝังในดินเอาไว้สำหรับทิ้งพวกเศษอาหารต่าง ๆ โครงการรณรงค์การจัดการขยะในชุมชนโดยนักเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองนราธิวาส

Zhiyong et al. (2019). ได้ศึกษาลักษณะและรูปแบบการจัดการขยะในประเทศในพื้นที่ชนบทของประเทศกำลังพัฒนา:กรณีศึกษาประเทศจีน (Characteristics and management modes of

domestic waste in rural areas of developing countries: a case study of China) พบว่าขยะส่วนใหญ่ เป็นขยะอินทรีย์นำมาใช้ในการเกษตร มีการบูรณาการในการจัดการขยะ การแยกการจัดการขยะจะทำให้มีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการจัดการขยะ ทฤษฎีการมีส่วนร่วม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา: ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา
2. ขอบเขตด้านพื้นที่: การวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และมีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนในตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา: ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2563 รวมเวลาประมาณ 1 ปี

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยสรุปในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหา จากเอกสารทางวิชาการ ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

1.2 ดำเนินการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อสอบถามระดับการรับรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการขยะ

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหา จากเอกสารทางวิชาการ ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการทำวิจัยเชิงคุณภาพ

2.2 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้บริหารท้องถิ่น/ผู้นำชุมชน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลสาพะเนียง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านกลุ่มนักวิชาการหรือข้าราชการที่พักอาศัยหรือปฏิบัติงานอยู่ในชุมชน จำนวน 15 คน โดยสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว (Face-to-Face) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Selection Interview)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 12 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 4,889 คน จำแนกเป็นประชากรเพศชาย จำนวน 2,383 คน เพศหญิง จำนวน 2,506 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลสาพะเนียง, 2560)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลสาพะเนียง ซึ่งได้มาจากการคำนวณโดยใช้ตารางสุ่ม เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวน 350 คน

2) กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลหลักเชิงคุณภาพ โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น/ผู้นำชุมชน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลสาพะเนียง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัคร

สาธารณสุขประจำหมู่บ้านกลุ่มนักวิชาการหรือข้าราชการที่พักอาศัยหรือปฏิบัติงานอยู่ในชุมชน จำนวน 15 คน เกณฑ์คัดเข้า ได้แก่ ประชาชนที่สามารถพูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้และสมัครใจเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ เกณฑ์การคัดออก ได้แก่ ประชาชนที่ไม่สามารถพูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้และอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ทำการศึกษาน้อยกว่า 1 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1. แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ภูมิลำเนาประเภทใดในครัวเรือนมีมากที่สุด ลักษณะการเก็บและรวบรวมของ ปัญหาขยะมูลฝอยแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารเป็นการวัดการได้รับข้อมูลข่าวสารของประชาชน เกี่ยวกับวิธีการรับรู้ข่าวสาร ความถี่ของการรับรู้ข่าวสาร พฤติกรรมหลังจากได้รับข่าวสารและความสนใจ ข่าวสารของประชาชนแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยเป็นแบบสอบถามที่แสดง ระดับการมีส่วนร่วมมี 4 ระดับ เกณฑ์การให้คะแนนตามมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ (Rating scale) โดยมีรายละเอียด คำถามทั้งสิ้น 20 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์ จะมีการออกแบบสัมภาษณ์และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบจดพร้อมกับการใช้ การบันทึกเทปร่วมในการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของเนื้อหาและนำมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ตรงตามวัตถุประสงค์

การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิไปเก็บข้อมูลประชาชน ที่อาศัยในพื้นที่ตำบลโนนแดง อำเภอโนนแดง จังหวัด นครราชสีมา จำนวน 30 คน แล้วนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.88

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. ประชุมชี้แจงทีมวิจัยในการเก็บรวบรวม ข้อมูลและจัดทำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์
3. ดำเนินการประสานงานกับหัวหน้างานและผู้ให้ข้อมูลเพื่อชี้แจงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์และแนวทางในการเก็บข้อมูลวิจัย
4. ทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล อย่างละเฉลี่ยประมาณรายละเอียด 30 นาที
5. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลลงรหัสข้อมูลแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปประกอบด้วยการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการ ขยะมูลฝอยวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ข้อมูลผลการศึกษานำเสนอเป็น 3 ด้าน ดังนี้คือ 1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประชาชน 2. การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของประชาชน และ 3. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยจากผลการศึกษา ทั้ง 3 ด้าน พบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประชาชน พบว่า พบว่าส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 43.42 และ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.57 ส่วนใหญ่มีอายุ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.00 รองลงมา มีอายุ 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.29 และ อายุ 61 ปีขึ้นไปน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.86 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 22.57 รองลงมา มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 22.57 ไม่ได้เรียนและสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.43 การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 34.86 รองลงมา มีประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 25.71 ส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.14 รองลงมา มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.57 และ น้อยที่สุดมีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.71 ผู้ตอบแบบสอบถามได้จำแนกประเภทมูลฝอย ในครัวเรือนที่มีปริมาณเกิดขึ้นมากที่สุดในแต่วัน ได้แก่ เศษพืชผัก ผลไม้ เศษอาหาร

คิดเป็นร้อยละ 36.86 รองลงมาคือ ถุงพลาสติกที่ไม่สะอาด ถุงพลาสติกที่ใช้ใส่ของ รวมถุงพลาสติกทุกชนิด คิดเป็นร้อยละ 18.86 ลักษณะการเก็บรวบรวมมูลฝอยที่เป็นประจำมากที่สุดแยกประเภทมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ (มูลฝอยเปียกและมูลฝอยแห้ง) คิดเป็นร้อยละ 34.29 รองลงมา ได้แก่ เก็บรวมกันไม่ได้แยกประเภท คิดเป็นร้อยละ 27.14

2. การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของประชาชน ผลการวิจัย พบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจำแนกตาม แหล่งให้ข่าวสาร ได้แก่ โทรทัศน์คิดเป็นร้อยละ 45.70 รองลงมา คือ เอกสารเผยแพร่ / ประชาสัมพันธ์ของ อบต. คิดเป็นร้อยละ 16.29 ผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 13.14 วิทูและเพื่อนบ้าน/คนในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 10.86 หอกระจายข่าว คิดเป็นร้อยละ 10.00 หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารสื่อออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 8.00 การเข้าร่วมโครงการ / กิจกรรมของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 6.29 สื่อออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 3.43 เจ้าหน้าที่รัฐ คิดเป็นร้อยละ 3.43 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 2.29 ตามลำดับ ความถี่ของการได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องมูลฝอย ได้แก่ สัปดาห์ละครั้งคิดเป็นร้อยละ 51.43 ระยะเวลา 2 สัปดาห์ต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 18.86 ระยะเวลา 1 เดือนต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 16.57 ระยะเวลาทุกวันคิดเป็นร้อยละ 6.29 ระยะเวลา 3 เดือนต่อครั้งและมากกว่า 3 เดือนต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.43

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ผลการวิจัย พบว่า

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.36	0.86	น้อย	4
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	2.72	0.89	มาก	2
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.09	0.84	มากที่สุด	1
4. ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและการประเมินผล	2.51	0.83	มาก	3
ภาพรวม	2.67	0.87	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับมาก อันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมการประชุมประชาคมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการจัดการขยะมูลฝอย	2.52	0.97	มาก	2
2. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อจัดการขยะมูลฝอย	2.56	0.96	มาก	1
3. ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจร	2.15	0.87	น้อย	4
4. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน	2.21	0.85	น้อย	3
รวม	2.36	0.86	น้อย	

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเขตพื้นที่ตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมวิเคราะห์ ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อจัดทำโครงการ/ กิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ มีส่วนร่วมการประชุมประชาคมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมทำกิจกรรมของชุมชนในการรณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน	2.52	0.87	มาก	3
2. ท่านมีส่วนร่วมนำขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทำเป็นปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักจุลินทรีย์ชีวภาพ	2.26	0.89	น้อย	5
3. ท่านมีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะ ก่อนนำไปทิ้งลงถังหรือก่อนนำไปกำจัด	3.15	0.90	มาก	2
4. ท่านมีส่วนร่วมใช้ถุงผ้าหรือตะกร้ามาซื้อสินค้าเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟม	2.21	0.84	น้อย	4
5. ท่านมีส่วนร่วมเสนอแนวทางการหรือการจัดการข้อร้องเรียนให้แก่หน่วยงานที่จัดเก็บขยะมูลฝอย	3.46	0.88	มากที่สุด	1
รวม	2.72	0.77	มาก	

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ในเขตพื้นที่ตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมเสนอแนะทางการหรือการจัดการข้อร้องเรียนให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดเก็บขยะมูลฝอย อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะ ก่อนนำไปทิ้งลงถังขยะหรือก่อนนำไปกำจัด อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอย โดยการนำกลับมาใช้ซ้ำ การลดการใช้	2.86	0.87	มาก	4
2. ท่านมีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนมาทิ้งลงถังขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.56	0.89	มากที่สุด	1
3. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยแล้วขายเพิ่มรายได้	2.61	0.84	น้อย	3
4. ท่านมีส่วนร่วมในการไม่ทิ้งขยะมูลฝอยลงในพื้นที่สาธารณะ	3.33	0.88	มากที่สุด	2
รวม	3.09	0.84	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในเขตพื้นที่ตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนมาทิ้งลงถังขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ การมีส่วนร่วมไม่ทิ้งขยะมูลฝอยลงในพื้นที่สาธารณะ อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย
ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและการประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและการประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมในการตอบแบบประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล	2.17	0.85	น้อย	4
2. ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดหาสถานที่จัดเก็บและทำการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล	2.20	0.78	น้อย	3
3. ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล	2.90	0.91	มาก	1
4. ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งข้อมูลเมื่อพบถึงขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล ขำรุต หรือไม่เพียงพอ	2.78	0.87	มาก	2
รวม	2.51	0.83	มาก	

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบและการประเมินผล ในเขตพื้นที่ตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมาก รองลงมาตามลำดับ คือ ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งข้อมูลเมื่อพบถึงขยะขององค์การบริหารส่วนตำบล ขำรุต หรือไม่เพียงพอ ต่อการใช้งาน อยู่ในระดับมาก

แนวทางในการบริหารจัดการขยะให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ด้านนโยบายและการจัดการ

ประชาชนในตำบลลำพะเนียงมีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและมีความรักในท้องถิ่นตนเอง องค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ ได้เสนอแนวทางไว้ดังนี้ ควรจะเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและบริหารจัดการให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดหาสถานที่กำจัดขยะที่มีความเหมาะสมห่างไกลจากชุมชนและให้ถูกสุขลักษณะและหลักสุขาภิบาล ซึ่งปัจจุบันบ่อขยะของชุมชนที่ยังไม่ถูกสุขลักษณะ ส่งกลิ่นเหม็น มีสัตว์กัดแทะ ซึ่งส่งผลประชาชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียง มีขยะกระจายในบริเวณใกล้เคียงบ่อขยะ ทำให้ทัศนียภาพไม่สวยงาม นโยบายที่ประชาชนเสนอได้แก่ การจัดหาสถานที่เก็บขยะที่ห่างไกลชุมชน มีการฝังกลบอย่างสม่ำเสมอ ควรสร้างกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล การจัดหารถเก็บขยะ และถังขยะส่วนกลางที่เพียงพอ เป็นต้น

ด้านการนำไปใช้ประโยชน์

ประชาชนเสนอให้มีการนำขยะไปใช้ให้เกิดประโยชน์และเป็นการกำจัดขยะได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดและสามารถนำกลับไปใช้ใหม่ หรือนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ควรสนับสนุนให้เกษตรกรการทำเกษตรอินทรีย์ และควรมีการให้ความรู้และส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก และน้ำหมักจุลินทรีย์ใช้ในการเกษตรและครัวเรือน

สรุปผลการวิจัย

โดยภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ตำบลลำพะเนียง อำเภอนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 อยู่ในระดับมาก อันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.36 อยู่ในระดับน้อย จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ประชาชนมีความพร้อมและต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง เพราะปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ทั้งการจัดการขยะ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ซึ่งหากประชาชนได้มีส่วนร่วมบริหารจัดการขยะมูลฝอยจะสามารถแก้ปัญหาขยะมูลฝอยได้อย่างยั่งยืน ซึ่งที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีการแก้ปัญหาเฉพาะปลายน้ำ โดยการจัดหาถังขยะ รถเก็บขยะ และการจ้างพนักงานเก็บขยะ ซึ่งใช้งบประมาณจำนวนมาก ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาไม่ครบวงจรและไม่ยั่งยืน หากมีการจัดการต้นน้ำ กลางน้ำ คือ การให้ความรู้ ทัศนคติ และสร้างพฤติกรรมให้แก่ประชาชนและสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยจะทำให้ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่ได้รับการแก้ไขจากทุกภาคส่วนทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นและสร้างความยั่งยืนได้ โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบทำหน้าที่รณรงค์และสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะลงถัง โดยการประชาสัมพันธ์สร้างความรับรู้กับประชาชนจนเกิดทัศนคติที่ดีแล้วแปรเป็นความร่วมมือในการลดและคัดแยกมูลฝอย โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านกลไกของสื่อต่างๆ เช่น เพจเฟสบุ๊ค แอปพลิเคชันไลน์ เสียงตามสาย การประชุมของชุมชน เป็นต้น

การศึกษาเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการขยะให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลลำพะเนียง อำเภอนนแดง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประชาชนที่ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกได้ข้อมูลในการบริหารจัดการขยะของชุมชน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลได้ผลการศึกษา ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ โดยการสร้างความรู้และตระหนักการรักษาความสะอาด การจัดกิจกรรมส่งเสริมรักษาสิ่งแวดล้อมและความสะอาด การจัดหาสถานที่รวบรวมขยะที่มีความเหมาะสม และรูปแบบวิธีการจัดการขยะที่ถูกต้องหลักสุขภาพีบาล รวมทั้งควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนที่ประสบความสำเร็จ การจัดการขยะครบวงจร วิธีการจัดการขยะที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน ส่งเสริมการนำขยะไปใช้ประโยชน์และนำมาใช้ในการบริหารจัดการขยะของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

อภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสำพะเนียง อำเภอนนแดง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ในภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมากแต่ควรมีการให้ความรู้และสร้างการมีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของ รุ่งกานต์ พลายแก้ว และ ประภัศร อักษรพันธ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องผลของการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบล บ้านนา อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของ ชุมชนเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จัดทำเป็นโครงการบริหารพฤติกรรมจัดการขยะจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมในเขตเทศบาลตำบลบ้านนา เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยด้วยการจัดการที่เหมาะสมตามสภาพพื้นที่ มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ 1) การประเมินสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอย 2) การวางแผนการจัดการขยะมูลฝอย 3) การปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย และ 4) การติดตามผลการจัดการขยะมูลฝอย จัดทำโดยคณะกรรมการจัดการขยะมูลฝอยซึ่งมาจากเทศบาล ผู้นำชุมชน และตัวแทนครัวเรือน ปริมาณขยะมูล ฝอยหลังจากการดำเนินการมีแนวโน้มลดลง กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูล ฝอยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 67.93 และมีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนโดยรวมอยู่ใน ระดับสูงร้อยละ 75.47 จุดที่ต้องพัฒนา คือ การตรงต่อเวลาในการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาล การประชาสัมพันธ์/รณรงค์การจัดการขยะมูลฝอยไม่สม่ำเสมอ และควรจะมีแนวทางในการจัดการขยะอินทรีย์ที่เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สันชัย พรหมสิทธิ์ (2562) ในกระบวนการบริหารจัดการขยะสิ่งที่เป็นจำเป็นในการบริหารจัดการขยะคือการควบคุมและติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งแบ่งหน้าที่การรับผิดชอบ เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆทุกส่วนงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการขยะ ผู้ใหญ่บ้านผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประชาชน ดำเนินการในการเก็บข้อมูลแล้วก็ติดตามประเมิน ผลการดำเนินงานทุกกิจกรรม มอบให้กองสาธารณสุข รับผิดชอบดำเนินการพร้อมทั้งติดตามผลการดำเนินงาน หากครัวเรือนใดมีปัญหาอาสามัครชั้นมูลฐาน หมู่บ้าน กลุ่มผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ไปแนะนำครัวเรือนที่ยังไม่ให้ความร่วมมือจนครัวเรือนเข้าร่วมและมีการดำเนินการคัดแยกขยะต้นทางทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนลา กอบวิทยา (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา เทศบาลเมือง นราธิวาส อำเภอมือเมือง จังหวัดนราธิวาส สรุปผลการวิจัยว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการ ขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองนราธิวาส คือ เรื่องขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ตั้งแต่การไม่คัดแยก ขยะก่อนทิ้ง ทั้งขยะไม่ลงถัง รวมถึงการไม่เข้าใจสิทธิ และหน้าที่ของตนเองในการรักษาความสะอาด ของชุมชนตนเอง

แนวทางในการบริหารจัดการขยะให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลสำพะเนียง อำเภอนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะ โดยการให้ความรู้และสร้างตระหนักการรักษาความสะอาด การให้ประชาชนได้เสนอแนวทางการลดปริมาณขยะ การจัดหาสถานที่รวบรวมขยะและรูปแบบวิธีการจัดการขยะที่ถูกหลักสุขาภิบาล รวมทั้งควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนที่ประสบความสำเร็จ การจัดการขยะครบวงจร วิธีการจัดการขยะที่

เหมาะสมกับบริบทชุมชน ส่งเสริมการนำขยะไปใช้ประโยชน์และนำมาใช้ในการบริหารจัดการขยะของชุมชน อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณา พาหาสิงห์ และ สัมพันธ์ พลภักดิ์ (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองแห่นได้ รมรงศ์ให้ ประชาชนมีจิตสำนึกที่ดีในการทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทางและสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนลา กอบวิทยา (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษาเทศบาลเมือง นราธิวาส อำเภอเมือง จังหวัด นราธิวาส สรุปผลการวิจัยว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาในเรื่องการทิ้ง ขยะของประชาชนที่ไม่มีการคัดแยก ขยะก่อนทิ้ง ทางเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองนราธิวาสได้เข้าไปให้ ความรู้และรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะมากขึ้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤศศักดิ์ กัลยาณมิตร และวชิรวัชร งามละม่อม (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาโดย รณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ ลดการผลิตมูลฝอยในแต่ละวัน ประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกประเภทมูลฝอย ลดปริมาณการผลิตมูลฝอย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะ ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ในสถานที่ที่มีบริบทใกล้เคียงกันเพื่อนำข้อมูลไปใช้พัฒนาการบริหารจัดการให้ เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นควรให้มีการบริหารจัดการขยะโดยคณะกรรมการซึ่งแต่งตั้งจาก ตัวแทนภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางร่วมกันในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยให้ เกิดความยั่งยืนต่อไป

2. ควรมีการสร้างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่ประชาชนและควรจัด กิจกรรมการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอยใน ครั้วเรือน ผ่านหอกระจายข่าว เว็บไซต์องค์การบริหารส่วนตำบล สอดแทรกความรู้ในการประชุมผู้นำชุมชน หรือประชาคมหมู่บ้าน การจัดโครงการบ้านเรือนสะอาดปราศจากโรคภัย การส่งเสริมการนำขยะไปใช้ ประโยชน์ ให้ความรู้การทำปุ๋ยหมัก รณรงค์การปลูกพืชอินทรีย์เพื่อส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมัก และน้ำหมัก จุลินทรีย์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาพบว่า การการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยมีความสำคัญต่อ การบริหารจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงควรทำการศึกษาวิจัยในประเด็นต่างๆ ต่อเนื่อง ดังนี้

1. ศึกษารูปแบบวิธีการการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เหมาะสม เพื่อการลดปริมาณขยะของแต่ละ ครั้วเรือนในชุมชน
2. ศึกษารูปแบบและนวัตกรรมในการจัดการปัญหาขยะที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

3. ศึกษาารูปแบบแนวทางการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาด การจัดการขยะแบบครบวงจร

เอกสารอ้างอิง

- กนลา กอบวิทยา. (2562). การบริหารจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองนราธิวาส อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส. *วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์*, 2(3), 84-112.
- กรมอนามัย. (2564). *การวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อจัดทำข้อเสนอการจัดการมูลฝอยเสนาต่อ ศบค.* นนทบุรี: สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยทางสถิติและประเมินผล*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- ภิกค์ศักดิ์ กัลยาณมิตร และวชิรวัชร งามละม่อม. (2561). แนวทางการพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 5(1), 172-193.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- ยุวัลดา ชูรักษ์, จิรัชยา เจียวกิก, สันติชัย แยมใหม่, ยุทธการ ดิสกุล และ ฉัตรจงกล ตุลนิษกะ. (2560). รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาลตำบลเขาหัวช้าง อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง. ใน *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8*. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- รุ่งกานต์ พลายแก้ว และ ประภัสสร อักษรพันธ์. (2562). ผลของการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 5(2), 233-248.
- ศูนย์วิจัยและจัดการคุณภาพอากาศ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2554). *รายงานการทบทวนวรรณกรรม การเผาขยะชุมชนในที่โล่งแจ้งและการจัดการ*. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2564, จาก <http://www3.med.cmu.ac.th/etc/smog/modules/>.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2551). *ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์).
- สันชัย พรหมสิทธิ์. (2562). การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 9(1), 67-81.
- สุพรรณษา พาหาสิงค์ และสัมพันธ์ พลภักดิ์. (2561). การบริหารจัดการด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแห่น อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย*, 4(1), 132-142.

- องค์การบริหารส่วนตำบลสำพะเนียง. (2560). ข้อมูลประชากร. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2560, จาก <http://www.sampanieng.go.th/องค์การบริหารส่วนตำบลสำพะเนียง>.
- อภิญา กังสนารักษ์. (2544). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cohen, J.M. , & Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies*. New York: Cornell University Press.
- G.E. Berkley. (1975). *The Craft of Public Administration*. Boston: Allyn and Bacon.
- Zhiyong, H., et al. (2019). Characteristics and management modes of domestic waste in rural areas of developing countries: a case study of China. *Environ Sci Pollut Res Int*, 26(9), 8485-8501.

การพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐาน ด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม

Mobile Application Development for Learning Basic Japanese Vocabulary with Augmented Reality

ภาณุวัฒน์ เรืองกุลทรัพย์¹, ศรีณยู บุตรโคตร² และ อธิชัย อินลุเพท³

Phanuwat Ruangulsap¹, Saranyoo Butkote² and Ittichai Inlupet³

^{1,2}คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

³คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

อีเมล : phanuwat.ru@spu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

5 พฤษภาคม 2565

วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised)

15 มิถุนายน 2565

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

17 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม 2) ประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม 3) ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ 1) การประเมินประสิทธิภาพของระบบ คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีมีมติมีเดียและทางด้านภาษาศาสตร์ จำนวน 5 คน และ 2) การประเมินความพึงพอใจ คือ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษสื่อสารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม แบบประเมินประสิทธิภาพ และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า (1) สื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม สามารถนำไปใช้งานกับนักเรียนที่มีความสนใจได้จริง (2) ประสิทธิภาพของสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.49$) (3) การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ผลประเมินภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.31$)

คำสำคัญ : การพัฒนาสื่อการเรียนรู้, ความจริงเสริม, แอปพลิเคชัน

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) develop mobile application media for learning basic Japanese vocabulary with augmented reality technology; 2) evaluate the effectiveness of mobile application media for learning Japanese vocabulary. Learn basic Japanese vocabulary with augmented reality technology. 3) evaluate the satisfaction of the mobile application material for learning basic Japanese vocabulary with augmented reality technology. The samples used in this research were divided into 2 groups, a media efficiency assessment of 5 people, and a satisfaction assessment of 40 people. The instrument are used in the research, it consists of a mobile application material for learning basic Japanese vocabulary with augmented reality technology and performance assessment form and satisfaction assessment form. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation. The results showed that (1) a mobile application media for learning basic Japanese vocabulary with augmented reality technology could be applied to students who are really interested. (2) The efficiency of mobile applications for learning basic Japanese vocabulary with augmented reality technology. The overall assessment result was at a high level ($\bar{X} = 4.49$) (3) User satisfaction assessment. The overall assessment was at a high level ($\bar{X} = 4.31$).

Keywords: Learning Media Development, Augmented Reality, Applications

บทนำ

เทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์นั้นมีบทบาทสำคัญในการใช้ชีวิตและดำรงชีวิตในประจำวันของมนุษย์มากขึ้นในยุคปัจจุบัน ทำให้เรารู้ว่าเทคโนโลยีนั้นได้มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาไม่เคยหยุด ทำให้การเรียนรู้ในรูปแบบเดิมนั้นกลายเป็นสิ่งที่ดูแล้วล้าหลังไม่ค่อยมีจะได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร จึงนำมาสู่แนวคิดที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้น่าสนใจและดูทันสมัยมากขึ้น ในปัจจุบันคนเรานั้นมีการใช้เทคโนโลยีที่แทบทุกคนจะต้องมีมันถูกเรียกว่า สมาร์ทโฟน หรือ โทรศัพท์มือถือ อุปกรณ์ดังกล่าวคือสิ่งสำคัญที่ทำให้มนุษย์ได้รับความสะดวกสบายสามารถศึกษาค้นคว้าหาสิ่งที่ต้องการได้อย่างสะดวกและอย่างรวดเร็วและสามารถติดต่อสื่อสารกันทางระยะไกลได้รวมถึงการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันที่สามารถจ่ายผ่านสมาร์ทโฟนได้เลยโดยไม่ต้องพกเงินสด เราจึงได้เลือกเทคโนโลยีความจริงเสริม (Augmented Reality technology : AR) เป็นการนำวัตถุเสมือนจริง 3 มิติที่ออกแบบโดยคอมพิวเตอร์มาแสดงผล ในสภาพแวดล้อมจริง 3 มิติในเวลาจริง (Azuma, 1997) เป็นกระบวนการประมวลผลภาพของคอมพิวเตอร์ที่ซ้อนทับและสอดคล้องกันโดยจะสร้างภาพในมุมมองของผู้ใช้งานในสภาพแวดล้อมทาง

กายภาพขณะนั้น เป็นการผนวกรวมระหว่างข้อมูลกราฟและสภาพแวดล้อมจริง เป็นการสร้างโลกเสมือนจริงผ่านอุปกรณ์แสดงผล (Hahn, 2012) นอกจากนี้ ยังปรากฏผลงานวิจัย ได้แก่ ดุสิต ขวเหลียง และอภิชาติ อนุกุลเวช (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาสื่อการเรียนรู้สามมิติแบบมีปฏิสัมพันธ์เสมือนจริงโดยใช้ AR เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักศึกษาอาชีวศึกษา ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาช่างไฟฟ้าและสาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีผลความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย มีความชัดเจนในการนำเสนอ และอธิบายเนื้อหา และภาพที่ใช้ในการนำเสนอมีความเหมาะสมในการใช้เป็นสื่อการเรียนรู้

ภาษาญี่ปุ่นเป็นอีกหนึ่งภาษาที่นักเรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับตัวภาษาทั้งในด้าน เสียง คำศัพท์และโครงสร้างของภาษา ถึงแม้การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยจะเริ่มต้นมานานเป็นระยะเวลามากกว่าสิบปีก็ตาม แต่การเรียนการสอนก็ไม่ประสบผลสำเร็จ จากสภาพปัญหาในการเรียนวิชาภาษาญี่ปุ่น พบว่า เรื่องคำศัพท์ เสียง โครงสร้างของประโยคในภาษาญี่ปุ่นจะเป็นปัญหาในการพัฒนาความรู้และความเข้าใจในภาษาญี่ปุ่น ซึ่งนักเรียนไทย ส่วนมากมักมีคลังความรู้เกี่ยวกับ คำศัพท์ค่อนข้างน้อยและไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ เป็นจุดอ่อนต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาญี่ปุ่นในด้านอื่น ๆ เป็นอย่างยิ่ง โดยข้อมูลจากกรมวิชาการ (2554) บันทึกไว้ว่า ผู้เรียนที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคำศัพท์จะไม่สามารถเข้าใจความหมายของคำศัพท์และไม่สามารถประยุกต์ใช้คำศัพท์ในการติดต่อสื่อสารได้ในสังคม ซึ่งมีสาเหตุจากการขาดความเข้าใจในการเรียนรู้ ผู้สอนโดยส่วนใหญ่มักจะเน้นให้ผู้เรียนท่องจำคำศัพท์ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจการเรียน การเรียนการสอนส่วนใหญ่มักจะเน้นผู้สอนและการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้สอนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ดังกล่าวจึงไม่สัมฤทธิ์ผล และผู้เรียนไม่สามารถนำไปใช้ในการสื่อสารที่ถูกต้อง ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของภาษาและความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์เป็นสิ่งที่บ่งชี้ให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการเรียนภาษา คำศัพท์เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนภาษาในด้านทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนได้ดีด้วย ผู้สอนควรจะทำให้การเรียนการสอนสนุกสนานและเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อชีวิตอย่างสนุกสนาน เพลิดเพลิน ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี และสามารถนำไปสู่การใช้จริงในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

ผู้วิจัยจึงพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม สำหรับนักเรียนที่ต้องการศึกษาภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐาน โดยอ้างอิงเนื้อหาภายในหนังสือ แต่จะถูกย่อสัดส่วนให้ย่อในรูปแบบเทคโนโลยี การทำงานนั้นจะใช้เทคนิคความเสมือนจริงผ่านสื่อแอปพลิเคชัน บนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น ในเรื่องของความหมาย การออกเสียง ขั้นตอนการเขียนตัวอักษร และภาพประกอบ ทำให้การเรียนการสอน น่าสนใจช่วยให้นักเรียนเข้าใจคำศัพท์และมีความสนใจมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาสื่อการเรียนรู้

การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ถือว่าเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นกระบวนการที่จะต้องพัฒนาโปรแกรมหรือสร้างชิ้นงานการเรียนรู้ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ด้านการเรียนการสอนที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ไม่ได้เกิดจากความสามารถขององค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว สื่อการเรียนรู้ที่มีความสวยงาม มีเทคนิคพิเศษแพรวพราว ดึงดูดใจ แต่ไม่ได้ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ความเป็นสื่อการสอนก็จะลดคุณค่าลง หลักการสำคัญซึ่งเป็นที่ยอมรับในการสร้างและพัฒนาสื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การออกแบบการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหลักการสากลที่ได้รับการยอมรับในการพัฒนาสื่อการสอนแทบทุกประเภท

2. เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม Augmented Reality

ความหมายของเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Augmented Reality (AR) มีนักวิชาการกล่าวถึงความหมายไว้ ดังนี้ เทคโนโลยี AR ย่อมาจากคำว่า Augmented Reality สำหรับประเทศไทยพจนานุกรม ราชบัณฑิตยสถาน ได้บัญญัติศัพท์คำว่า Augmented Reality เป็นภาษาไทยว่า “ความเป็นจริงเสริม” นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการได้เรียกชื่อไว้แตกต่างกัน ดังนี้

เกรียงไกร พลเสนธิ (2559) กล่าวว่า เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม (Augmented Reality) หรือ AR เป็นประเภทหนึ่งของเทคโนโลยีความจริงเสมือนที่ผสมผสานโลกของความจริง (Real world) เข้ากับโลกเสมือน (Virtual world) โดยใช้วิธีซ้อนภาพสามมิติที่อยู่ในโลกเสมือนไปอยู่บนภาพที่เห็นจริง ๆ ในโลกของความเป็นจริง เพื่อสร้างสิ่งที่เสมือนจริงให้กับผู้ใช้แบบเฟรมต่อเฟรมด้วยเทคนิคทางด้านคอมพิวเตอร์กราฟิก โดยใช้วิธีซ้อนภาพสามมิติที่อยู่ในโลกเสมือนไปอยู่บนภาพที่เห็นจริง ๆ ในโลกของความเป็นจริง

ใจทิพย์ ณ สงขลา (2561) อธิบายเพิ่มเติมว่า ความเป็นจริงเสริม (AR: Augmented Reality) เป็นเทคโนโลยีที่นำสื่อที่เคยเป็นส่วนประกอบบนโลกเสมือน (Virtual world) เช่น ภาพกราฟิก วิดีโอ รูปทรงสามมิติ แอนิเมชัน ให้ผนวกซ้อนทับกับภาพในโลกจริงที่ปรากฏบนมอนิเตอร์ แสดงผล เป็นการผสมผสาน ระหว่าง ความเป็นจริงและโลกเสมือนที่สร้างขึ้นมา

กล่าวโดยสรุป เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม หมายถึง เทคโนโลยีการนำเสนอภาพ 2 มิติ การจำลอง ภาพวัตถุ 3 มิติ การสร้างภาพเคลื่อนไหว และการออกแบบสถานการณ์ให้เสมือนกับว่ามีวัตถุหรือมีเหตุการณ์ เกิดขึ้นจริงบนสภาวะแวดล้อมขณะนั้น และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งานกับอุปกรณ์แสดงผลด้วยคอมพิวเตอร์ รวมถึง สมาร์ทโฟนและแท็บเล็ต

AR เป็นความต่อเนื่องของการขยายสภาพความจริงไปสู่สภาพเสมือนหรือเป็นความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงและสภาพแวดล้อมที่เสมือน อย่างไรก็ตามความหมายของ AR ยังไม่มีการนิยามที่แจ่มชัด แม้ว่าเป็นที่สนใจกันอย่างกว้างขวางก็ตาม (Milgram & Kishino, 1994)

โดยสรุปแล้ว เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม หรือออกเคเมนเตดเรียลลิตี (Augmented Reality: AR) หมายถึง การผสมผสานระหว่างโลกเสมือนจริง (Virtual world) เข้ากับโลกของความจริง (Real world) โดยผ่านอุปกรณ์เชื่อมต่อประเภทต่าง ๆ อาทิ กล้องดิจิทัลของแท็บเล็ต สมาร์ทโฟนหรืออุปกรณ์อื่น ๆ เพื่อให้ผู้ดูเห็นภาพเสมือนอยู่ในสถานการณ์นั้นจริง ๆ

3. ความหมายของแอปพลิเคชัน

แอปพลิเคชันหรือเรียกว่า Mobile Application ประกอบขึ้นด้วยคำสองคำ คือ Mobile กับ Application ซึ่งมีความหมายดังนี้

Mobile คืออุปกรณ์สื่อสารที่ใช้ในการพกพาซึ่งนอกจากจะใช้งานได้ตามพื้นฐานของ โทรศัพท์แล้วยังทำงานได้เหมือนกับเครื่องคอมพิวเตอร์เนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่พกพาได้จึงมีคุณสมบัติเด่นคือขนาดเล็กน้ำหนักเบา ใช้พลังงานค่อนข้างน้อยปัจจุบันมักใช้ทำหน้าที่ได้หลายอย่าง ติดต่อ แลกเปลี่ยนข่าวสารกับคอมพิวเตอร์ได้และที่สำคัญคือสามารถเพิ่มหน้าที่การทำงานได้ สำหรับ Application จะหมายถึงซอฟต์แวร์ที่ใช้เพื่อช่วยการทำงานของ ผู้ใช้ (User) โดย Application จะต้องมีส่วนที่เรียกว่าส่วนติดต่อกับผู้ใช้ (User Interface หรือ UI) เพื่อเป็นตัวกลางการทำงานต่างๆ

ดังนั้น Mobile Application หมายถึง แอปพลิเคชันที่ช่วยการทำงานของผู้ใช้นับอุปกรณ์สื่อสารแบบพกพา เช่น โทรศัพท์มือถือ ซึ่งแอปพลิเคชันเหล่านั้นจะทำงานบนระบบปฏิบัติการ (OS) ที่แตกต่างกันไปตัวอย่างของระบบปฏิบัติการบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ ได้แก่ Symbian OS ที่ใช้กันอยู่ในมือ ถือหลายค่ายได้แก่ โนเกีย Windows mobile ของค่าย Microsoft BlackBerry OS ของค่าย RIM (Research In Motion) Web OS ของค่าย Palm iPhone OS ของค่าย Apple และ Android OS ของค่าย Google ซึ่งเป็นค่ายล่าสุดในขณะนี้ เป็นต้น (สุชาติ พลาชัยภิรมย์ศิริ, 2554) เทคโนโลยีสารสนเทศ Application เป็นการนำเทคโนโลยีระบบ หรือผลิตภัณฑ์

คำศัพท์ Application เป็นคำย่อของ application program หรือโปรแกรมประยุกต์ ซึ่งโปรแกรมประยุกต์เป็นโปรแกรมที่ได้รับการออกแบบให้ทำงานด้วยหน้าที่ที่เจาะจงโดยตรงสำหรับผู้ ใช้ หรือในบางกรณีสำหรับโปรแกรมประยุกต์อื่น ๆ ตัวอย่าง ของโปรแกรมประยุกต์ เช่น โปรแกรมประมวลผลคำ (word processing เช่น MS Word) ฐานข้อมูล web browser เป็นต้น โปรแกรมประยุกต์ใช้บริการจากระบบปฏิบัติการและโปรแกรมประยุกต์อื่น ๆ ส่วนการขอและวิธีการตามแบบแผนของการติดต่อกับ โปรแกรมอื่นด้วยการใช้โปรแกรม ประยุกต์อื่น เรียกว่า application program interface (API)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือที่ได้จากการพัฒนา คือ สื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม ซึ่งดำเนินการพัฒนาตาม วงจรชีวิตการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle: SDLC) (กิตติ ภัคดิวัฒน์กุล และพนิดา พานิชกุล, 2551) ซึ่งมีกระบวนการแบ่งออกเป็นระยะ (Phase) ได้แก่ (1) การวางแผน (2) การวิเคราะห์ (3) การออกแบบ (4) การพัฒนาและติดตั้ง และ (5) การบำรุงรักษา **ระยะที่ 1 การวางแผน (Planning)** ในระยะนี้จะดำเนินการวางแผนการดำเนินการพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม โดยดำเนินการวางแผนการดำเนินงานตาม ระยะ (Phase) ของวงจรชีวิตการพัฒนาระบบ ระบบ (System Development Life Cycle: SDLC) เพื่อกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการ กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการ และผลจากการดำเนินการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระยะ (Phase) ในการดำเนินการพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์
ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม

ระยะ (Phase)	การดำเนินการ	เครื่องมือที่ใช้	ผลจากการดำเนินการ
Phase 1 การวางแผน (Planning)	วางแผนการดำเนินการตามระยะ (Phase)	-	ตารางแผนการดำเนินการตามระยะ (Phase)
Phase 2 การวิเคราะห์ (Analysis Phase)	-วิเคราะห์กำหนดเป้าหมายของสื่อแอปพลิเคชันที่จะดำเนินการพัฒนา	-	เป้าหมายของสื่อแอปพลิเคชันจะดำเนินการพัฒนา
Phase 3 การออกแบบ (Design Phase)	-ออกแบบขั้นตอนการทำงาน -ออกแบบตัวอักษร -ออกแบบคำศัพท์ -ออกแบบ แบบฝึกหัด -ออกแบบเสียงบรรยาย	- Story Board - Photoshop - Adobe premiere pro -Construct 2	- ขั้นตอนการทำงานของสื่อแอปพลิเคชัน แสดงใน Story Board -ตัวอักษร, คำศัพท์, แบบฝึกหัด, เสียงบรรยาย
Phase 4 การพัฒนาและติดตั้ง (Implementation Phase)	-สร้าง Layout, Sprite ลงโปรแกรม สร้างสื่อแอปพลิเคชัน -พัฒนาสื่อแอปพลิเคชันตามขั้นตอนที่ออกแบบ -ติดตั้ง android studio -ติดตั้ง 2 APK Builder - ประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอปพลิเคชัน	- Construct 2 - android studio - NW.js - 2 APK Builder	- สื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม
Phase 5 การบำรุงรักษา (Maintenance Phase)	- ประเมินความพึงพอใจของสื่อแอปพลิเคชัน พลีเคชั่น - ประเมินความพึงพอใจของสื่อแอปพลิเคชัน พลีเคชั่น - โปรแกรมคำนวณทางสถิติ	- ประสิทธิภาพ - แบบประเมินความพึงพอใจ - โปรแกรมคำนวณทางสถิติ	- ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลการประเมิน - ข้อเสนอแนะสำหรับปรับปรุงสื่อแอปพลิเคชัน

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ (Analysis Phase) จากการรวบรวมความต้องการ (Requirements Gathering) นำมากำหนดเป้าหมายของสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม ที่จะดำเนินการพัฒนาได้ดังนี้

1. ส่วนการทำงานของคำศัพท์ มีการอ่านออกเสียงคำศัพท์และรูปภาพประกอบ สามารถเปิดปิดเสียงอ่าน และมีเสียงดนตรีประกอบ โดยสามารถเลือกหมวดคำศัพท์อื่นได้

2. ส่วนของแบบฝึกหัด สามารถเก็บคะแนนแต่ละข้อ เมื่อทำแบบฝึกหัดครบทุกข้อ สามารถสรุปคะแนนแบบฝึกหัดได้

ระยะที่ 3 การออกแบบ (Design Phase) ดำเนินการออกแบบขั้นตอนการดำเนินงาน โดยใช้เครื่องมือ Story Board ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพที่ 1 การออกแบบ Design Phase

ระยะที่ 4 การพัฒนาและติดตั้ง (Implementation Phase) การพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยให้ทำงานบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ มีรูปแบบการนำเสนอผ่านสมาร์ทโฟน และมีเสียงบรรยายคำศัพท์แต่ละคำ และดนตรีประกอบสามารถเปิดปิดเสียงได้ สำหรับคำศัพท์มีจำนวน 5 หมวด ประกอบด้วย หมวดคำศัพท์เกี่ยวกับสัตว์ หมวดคำศัพท์เกี่ยวกับสี หมวดคำศัพท์เกี่ยวกับร่างกาย หมวดคำศัพท์เกี่ยวกับตัวเลข และหมวดคำศัพท์เกี่ยวกับผลไม้

ระยะที่ 5 การบำรุงรักษา (Maintenance Phase) ในระยะนี้จะดำเนินการประเมินประสิทธิภาพสื่อแอปพลิเคชันโดยผู้เชี่ยวชาญ และดำเนินการประเมินความพึงพอใจสื่อแอปพลิเคชันจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบสอบถามนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

4.51 – 5.00	หมายถึง	ดีมาก
3.51 – 4.50	หมายถึง	มาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	น้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

โดยเครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบประเมินประสิทธิภาพฯ และ แบบประเมินความพึงพอใจ โดยนำแบบประเมินทั้ง 2 ชุด ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of congruency) จำนวน 5 คน ซึ่งข้อคำถามในแบบประเมินทั้ง 2 ชุด ทุกข้อมีค่าความสอดคล้องมากกว่า 0.50 สามารถนำแบบประเมินไปใช้งานได้

ในการประเมินประสิทธิภาพของระบบ ได้นำสื่อแอปพลิเคชันฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีมัลติมีเดีย และทางด้านภาษาศาสตร์ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพของสื่อ ด้านเนื้อหา ด้านภาพและเสียง ด้านความชัดเจนของโมเดล และการนำไปใช้

ในการประเมินความพึงพอใจ ได้นำสื่อแอปพลิเคชันฯ ไปทดลองใช้งานเพื่อประเมินความพึงพอใจ กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษานิติศาสตร์ สาขาภาษาอังกฤษสื่อสารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 40 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ในการประเมินประสิทธิภาพและประเมินความพึงพอใจของสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม ดำเนินการพัฒนาตามระยะ (Phase) ของวงจรชีวิตการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle: SDLC) ผลที่ได้จากการพัฒนา มีดังนี้

1. สื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม ที่พัฒนาขึ้นโดยให้ทำงานบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ มีรูปแบบการนำเสนอผ่านสมาร์ทโฟน และมีเสียงบรรยายคำศัพท์แต่ละคำและดนตรีประกอบสามารถเปิดปิดเสียงได้ สำหรับคำศัพท์มีจำนวน 5 หมวด ประกอบด้วย หมวดคำศัพท์เกี่ยวกับสัตว์ หมวดคำศัพท์เกี่ยวกับสี หมวดคำศัพท์เกี่ยวกับร่างกาย หมวดคำศัพท์เกี่ยวกับตัวเลข และหมวดคำศัพท์เกี่ยวกับผลไม้ สามารถทำแบบฝึกหัด เก็บคะแนนแต่ละข้อ และสามารถสรุปคะแนนแบบฝึกหัดได้ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 ตัวอย่างหน้าจอชื่อแอปพลิเคชัน

ภาพที่ 3 ระบบการออกเสียงคำศัพท์

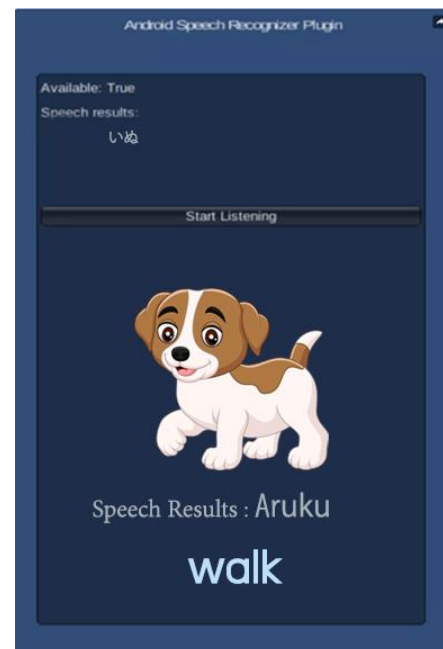
ภาพที่ 4 ตัวอย่างหน้าจอสำหรับสแกนมาร์คเกอร์

ภาพที่ 6 ระบบการเขียนลำดับเส้นตัวอักษร

ภาพที่ 7 แบบทดสอบ

ภาพที่ 8 การฝึกพูด

2. ผลการประเมินประสิทธิภาพประสิทธิภาพของสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม โดยผู้เชี่ยวชาญ ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอปพลิเคชันฯ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1. แอปพลิเคชันง่ายต่อการใช้งาน	4.45	.530	มาก
2. มีความรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลและการประมวลผล	4.42	.480	มาก
3. ความชัดเจนถูกต้องของตัวอักษรในหนังสือ	4.15	.738	มาก
4. ความเหมาะสมด้านภาพ ภาษา และเสียง	4.66	.518	ดีมาก
5. ภาพรวมในการใช้งานแอปพลิเคชันฯ	4.81	.447	ดีมาก
รวม	4.49	.542	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม ประสิทธิภาพของแอปพลิเคชัน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D.= .542) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับดีมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ภาพรวมในการใช้งานแอปพลิเคชันฯ ($\bar{X} = 4.81$, S.D.= .447) ความเหมาะสมด้านภาพ ภาษา และเสียง ($\bar{X} = 4.66$, S.D. =.518) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ แอปพลิเคชันง่ายต่อการใช้งาน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = .530) มีความรวดเร็วในการเข้าถึงข้อมูลและการประมวลผล ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .480) และความชัดเจนถูกต้องของตัวอักษรในหนังสือ ($\bar{X} = 4.15$, S.D.= .738)

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม จากกลุ่มตัวอย่าง ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ผลประเมินความพึงพอใจของสื่อแอปพลิเคชันฯ จากกลุ่มตัวอย่าง 40 คน

รายการประเมินความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย
1.เนื้อหาแอปพลิเคชัน			
1.1 ความถูกต้องของเนื้อหา	4.60	.497	ดีมาก
1.2 ความสมบูรณ์ของเนื้อหา	4.71	.458	ดีมาก
1.3 ความสอดคล้องของเนื้อหา	4.14	.355	มาก
1.4 ปริมาณความเหมาะสมของเนื้อหา	3.94	.683	มาก
1.5 ความเหมาะสมเนื้อหาต่อบรรทัดผู้ใช้	3.94	.539	มาก
เนื้อหาแอปพลิเคชันโดยรวม	4.26	.506	มาก
2.การนำเสนอเนื้อหา			
2.1 ความเหมาะสมของการนำเสนอ	4.51	.562	ดีมาก
2.2 เสียงบรรยายที่ใช้ประกอบเนื้อหา	4.82	.452	ดีมาก
2.3 ความน่าสนใจในการนำเสนอ	4.60	.497	ดีมาก
2.4 สีของตัวอักษรโดยภาพรวม	4.45	.177	มาก
2.5 ขนาดของตัวอักษรที่ใช้ในการนำเสนอ	4.77	.490	ดีมาก
การนำเสนอเนื้อหาโดยรวม	4.63	.435	ดีมาก
3.การจัดการแอปพลิเคชัน			
3.1 ความง่ายต่อการใช้งานของระบบ	4.18	.510	มาก
3.2 มีความเสถียร สามารถเข้าใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง	4.25	.621	มาก
3.3 มีความรวดเร็วในการแสดงผล ภาพ ตัวอักษร และข้อมูล	4.18	.453	มาก
3.4 เทคนิคการนำเสนอข้อมูล	3.78	.612	มาก
3.5 ลำดับการแสดงผลข้อมูล	3.88	.532	มาก
การจัดการแอปพลิเคชันโดยรวม	4.05	.545	มาก
รวม	4.31	.495	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D.= .495) โดยพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการนำเสนอเนื้อหา อยู่ในระดับ ดีมาก ($\bar{X} = 4.63$, S.D.= .435) ด้านเนื้อหาแอปพลิเคชัน อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D.= .506) และด้านการจัดการแอปพลิเคชันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D.= .545)

อภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาตามวงจรชีวิตการพัฒนาแบบ (System Development Life Cycle: SDLC) ตามระยะ (Phase) ทั้ง 5 ระยะ ได้แก่ การวางแผน การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนาและติดตั้ง การบำรุงรักษา ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้ 1) หน้าแรกของสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม 2) หน้าจอสำหรับสแกนมาร์คเกอร์ 3) เมนูสำหรับออกเสียงคำศัพท์ 4) เมนูสำหรับการเขียนลำดับเส้นตัวอักษร 5) หน้าแบบทดสอบ 6) หน้าสำหรับฝึกพูด ซึ่งจะเห็นได้ว่าการพัฒนาได้ดำเนินการตามหลักที่เป็นระบบ เป็นขั้นตอน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเป็นสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริมที่มีคุณภาพ มีเนื้อหาเข้าใจง่ายและทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น สอดคล้องกับพรสวรรค์ ชัยมีแรง (2564) ที่ได้นำกระบวนการของวงจรชีวิตการพัฒนาแบบ (SDLC) มาใช้ในงานวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบสารสนเทศเพื่อการจัดการมาตรฐานผลการเรียนรู้ของหลักสูตรอุดมศึกษา ซึ่งระบบที่ได้จากการพัฒนาสามารถทำงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

2. ผลประเมินประสิทธิภาพของสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม พบว่า ประสิทธิภาพของสื่อฯ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, $S.D.=0.542$) ดังนั้นสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม จึงเป็นสื่อแอปพลิเคชันที่มีคุณภาพ และเหมาะสำหรับการนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการสอนกับนักเรียนหรือผู้สนใจที่มีโทรศัพท์มือถือบนระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ สอดคล้องกับ ภาณุวัฒน์ วรพิทยเบญจา, จำรัส กลิ่นหนู และณรงค์ศักดิ์ ศรีสม (2558) ที่ได้นำกระบวนการ SDLC มาใช้ในการพัฒนาแอปพลิเคชันการจัดการเรียนการสอน ในห้องเรียนเสมือนจริงบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ ช่วยให้นักเรียนเข้าใจและสามารถจดจำเนื้อหาวิชาที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับ รุ่งนภาพร ภูษาดา และสวียา สุรมณ (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้บนแท็บเล็ต เรื่ององค์ประกอบของระบบสารสนเทศ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งคุณภาพของแอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้นโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม พบว่า มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, $S.D.=0.495$) เนื่องจากสื่อแอปพลิเคชันเป็นการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริมมีภาพสวยงาม เสียงชัดเจน สีสันสวยงาม น่าอ่าน คำศัพท์เข้าใจง่าย สามารถจดจำคำศัพท์ได้เร็ว ผู้เรียนมีความสุข มีความสนุกสนานในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกัณฑ์ วรอาจ (2557) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีความจริงเสมือนเรื่องประเทศสิงคโปร์ผ่านไอแพด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจเนื่องจากผู้วิจัยใช้รูปภาพและการ์ตูนเพื่อช่วยในการดึงดูดสายตา ให้ผู้เรียนจดจำได้ดีขึ้น

และยังสอดคล้องกับ พรทิพย์ ปรียวาทิต และ วิชัย นภาพงส์ (2559) ที่ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ผลของการใช้ บทเรียน Augmented Reality Code เรื่องคำศัพท์ภาษาจีนพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล ๒ วัดตานีนรสโมสร ที่พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนที่เรียนด้วยบทเรียน AR Code ในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาจีนพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากการใช้สื่อการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยี ความจริงเสริม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความต้องการความสนใจของนักเรียนและ สามารถสร้าง องค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนมีความสนใจความพึงพอใจในการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ความเข้าใจที่ ดีและนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ใช้ควรมีระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ เวอร์ชัน 4.0 ขึ้นไป การใช้ระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ที่ต่ำกว่านี้อาจมีปัญหาในการติดตั้งแอปพลิเคชันได้ ควรชี้แจงวัตถุประสงค์ของการใช้แอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้
2. การวิจัยในอนาคตควรศึกษาในเรื่องของการพัฒนาแอปพลิเคชันควรเลือกเรียนได้หลากหลายภาษา และสามารถใช้งานได้ทุกอุปกรณ์และเข้าถึงได้ง่ายสะดวก

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัย ฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิชาการจากมหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขต ขอนแก่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษ ระดับ ประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: กรมศาสนา.
- กัณฐรี วรอาจ. (2557). *การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีความจริงเสมือนเรื่องประเทศสิงคโปร์ผ่านไอแพด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและ สื่อสารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).
- กิตติ ภักดีวัฒนกุล และพนิดา พานิชกุล. (2551). *การวิเคราะห์และการออกแบบระบบ*. กรุงเทพฯ: เคทีพี.
- เกรียงไกร พลเสนธิ. (2559). *การพัฒนารูปแบบคลาวด์เลิร์นนิ่งแบบสะสมด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมเพื่อ พัฒนาทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา คณะครุศาสตร์ อดุสากรรม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ).
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2561). *การออกแบบการเรียนรู้แบบดิจิทัล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ดุสิต ขาวเหลือง และอภิชาติ อนุกุลเวช. (2562). การพัฒนาลือการเรียนรู้สามมิติแบบมีปฏิสัมพันธ์เสมือนจริงโดยใช้เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม Augmented Reality (AR) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักศึกษาอาชีวศึกษาที่มีระดับความคิดอย่างมีวิจารณญาณต่างกัน. (รายงานผลการวิจัย). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์.
- พรทิพย์ ปรีวาทิต และวิชัย นภาพงศ์. (2559). ผลของการใช้บทเรียน Augmented reality code เรื่องคำศัพท์ภาษาจีนพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3โรงเรียน เทศบาล 2 วัดตานีนรสโมสร. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 27(1), 9-17.
- พรสวรรค์ ชัยมีแรง. (2564). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการมาตรฐานผลการเรียนรู้ของหลักสูตรอุดมศึกษา. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 11(2), 68-82.
- ภาณุวัฒน์ วรพิทย์เบญจา, จำรัส กลิ่นหนู และณรงค์ศักดิ์ ศรีสม (2558). การพัฒนาแอปพลิเคชันการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเสมือนจริงบนอุปกรณ์เคลื่อนที่. วารสารวิชาการคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 8(2), 58-67.
- รุ่งนภาพร ภูชาดา และ สุวียา สุรมณ. (2558). การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้บนแท็บเล็ตเรื่ององค์ประกอบของระบบสารสนเทศสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารโครงการวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ, 1(2), 255-267.
- สุชาดา พลาชัยภิมย์ศิลป์. (2554) แนวโน้มการใช้โมบายแอปพลิเคชัน. วารสารนักบริหาร, 2554 (4), 110-115.
- Azuma, R. T. (1997). A survey of augmented reality. *Presence: Teleoperators and virtual environments*, 6(4), 355-385.
- Hahn, J. (2012). Mobile augmented reality applications for library services. *New library world*, 113(9/10), 429-438.
- Milgram and A.F.Kishino. (1994). Taxonomy of Mixed Reality Virtual Displays. *IEICE Transactions on Information and Systems*, E77-D (12), 1321-1329.

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT
เรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
The Development of Online Learning Management Using Tasks
with TGT Technique on Pali-Sanskrit Loan Words
in Thai Language for Grade 6 Students

พระนิวัฒน์ มหาโชติวัตตโน¹ พระมหาไพจิตร อดตมธมโม² พิกุล ทองภู³ อัษฎาวุธ ไชยอุดม⁴
และพรภวิชัย นันทชัชวาลย์กุล⁵

Phra Niwat Mahachotiwatthano¹, Phramaha Paijit Uttamadhammo², Phikul Thongphu³,
Ud-sadawut Chaiudom⁴ and Pornpawit Nanthachatchavankul⁵

¹อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

²อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต/สาขาวิชาปรัชญา ศาสนาและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

³ครูชำนาญพิเศษโรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม ⁴ครูผู้ช่วยโรงเรียนสตรีราชินูทิศ ⁵ครูโรงเรียนสตรีอ่างทอง

อีเมล: niwat_32@hotmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

22 มกราคม 2565

9 มิถุนายน 2565

30 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT เรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่องคำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียน 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT เรื่องคำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย จำนวน 5 แผน 2) แบบทดสอบออนไลน์เรื่องคำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย แบบปรนัยจำนวน 30 ข้อ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT เรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 ข้อ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT เรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.67/81.42 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT เรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์, แบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT, คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to develop online learning management by using tasks with TGT Technique on Pali-Sanskrit loan words in Thai language for Grade 6 students according to the criteria of 80/80; 2) to compare of learning skills of Grade 6 students on Pali-Sanskrit loan words in Thai language before and after learning activities; and 3) to study satisfaction of Grade 6 students towards online learning management using tasks with TGT Technique. The study was conducted with Research and Development. The sample consisted of 40 Grade 6/1 students of Srikranuanwittayakom School, Kranuan District, Khon Kaen Province, affiliated with Secondary Educational Service Area Office 25. Research instruments were composed of: 1) 5 Lesson plans with TGT Technique on Pali-Sanskrit loan words in Thai language; 2) A 30-item test on Pali-Sanskrit loan words in Thai language, in multiple-choice; and 3) A 20-item questionnaire on satisfaction of Grade 6 students towards learning activities with TGT Technique.

The findings indicated that 1) the development of online learning management using tasks with TGT Technique on Pali-Sanskrit loan words in Thai language gained effectiveness as 85.67/81.42, which meets the criteria defined. 2) Learning achievement on Pali-Sanskrit loan words in Thai language for Grade 6 after the lessons was higher with statistical significance at a level of .05. 3) The satisfaction of Grade 12 students towards the development of online learning management using tasks with TGT Technique on Pali-Sanskrit loan words in Thai language was at the highest level.

Keywords: Online Learning Management, Tasks with TGT Technique, Pali-Sanskrit Loan Words in Thai Language

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

ภาษาไทยในสมัยอยุธยาจะไม่เหมือน ภาษาไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ แต่ก็ใช้ว่าจะแตกต่างกันไปเสียทั้งหมด ความเปลี่ยนแปลงทางภาษาจะค่อย ๆ เกิดขึ้นและดำเนินไป ไม่มีใครบอกล่วงหน้าได้ว่าอะไรจะเปลี่ยนแปลงไป จะเปลี่ยนแปลงอย่างไรหรือจะเปลี่ยนเมื่อใด ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับภาษานอกจากจะเกิดจากปัจจัยภายในตัวภาษาแล้วยังอาจเกิดจากปัจจัยภายนอกภาษา คือ อิทธิพลของภาษาอื่นอีกด้วย ภาษาอาจเปลี่ยนแปลงได้ทั้งในด้านการออกเสียง ระบบเสียง ความหมายของคำ และหน้าที่ของคำในบริบทต่าง ๆ (กาญจนา นาคสกุล, 2554) หากจะลองเปิดพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานดูแล้วจะเห็นว่าคำที่นำมาจากภาษาบาลีสันสกฤตอยู่ในเล่ม จะเห็นว่าคำบาลีสันสกฤตได้เข้ามามีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับภาษาไทยตลอดมาและคนไทยก็นำมาใช้เป็นภาษาพูดเขียนกันทุกวันนี้เป็นปกติ การศึกษาหลักการสังเกตคำบาลีและสันสกฤตจะทำให้เราทราบความหมายเดิมของคำนั้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวรรณคดีหรือในแง่ของการวิเคราะห์กระบวนการเปลี่ยนแปลงของคำ (จันทน์ ทองประเสริฐ, 2520)

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561) ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือ TGT เป็นการจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่น่าจะนำมาใช้เพื่อการพัฒนาในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เนื่องจากการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้จะสนองความต้องการความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างความสนใจให้ผู้เรียน อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้โดยง่ายและถูกต้อง ตรงตามจุดมุ่งหมาย ประหยัดเวลาได้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม เป็นวิธีการพัฒนารูปแบบมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยกำหนดให้ผู้เรียนที่มีความสามารถ แตกต่างกันทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และใช้การแข่งขัน หรือการต่อสู้ทางวิชาการ โดยผู้เรียนที่มี ความสามารถทางวิชาการเท่าเทียมกัน เข้าแข่งขันกันตามกลุ่มต่าง ๆ เพื่อนำคะแนนของแต่ละคนที่ได้ จากการแข่งขันในแต่ละกลุ่มมาเป็นคะแนนของกลุ่ม แต่ในเวลาเรียนจะต้องร่วมมือกัน

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องของลลิตา อุ่นทอง (2550) เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำบาลีสันสกฤตที่ได้รับการสอน โดยใช้เกมกับการสอนแบบปกติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางกะปิสุขุมวพันธ์อุปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนโดยใช้เกมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำบาลีสันสกฤต สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นผู้วิจัยจึงเชื่อมั่นได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบ

กลุ่มร่วมมือ TGT จะสามารถแก้ปัญหาของนักเรียนในการใช้คำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยยังนำสื่อการเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสื่อการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่จำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น เสริมทักษะทบทวนความเข้าใจให้กับนักเรียน และทำให้การจัดเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสื่อการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้นำมาบูรณาการการเรียนการสอน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ TGT ในการพัฒนาทักษะของนักเรียน คือ ชุดแบบฝึกทักษะ

จากการศึกษาและรวบรวมข้อมูลทำให้ผู้วิจัยได้สรุปความสำคัญได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลหรือการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT เรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤต ในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ TGT เป็นวิธีการสอนที่มีขั้นตอนเป็นระบบชัดเจน เป็นการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง สนองความต้องการความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างความสนใจให้ผู้เรียน อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้โดยง่าย สนุกสนานและถูกต้อง ตรงตามจุดมุ่งหมาย ประหยัดเวลาได้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ทั้งนี้สื่อการเรียนรู้ที่จะช่วยให้นักเรียนได้มีการพัฒนาทักษะมากที่สุด คือ ชุดแบบฝึกทักษะ เป็นสื่อการเรียนรู้ที่นักเรียนต้องลงมือปฏิบัติ ฝึกฝนอยู่บ่อย ๆ สม่่าเสมอ ช่วยให้นักเรียนได้ทบทวนความรู้ความเข้าใจได้มากขึ้น อีกทั้งเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาทักษะของนักเรียนได้จริง

จากปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนกระตุ้นให้นักเรียนสนใจบทเรียน เข้าใจหลักการใช้คำยืมภาษาบาลีสันสกฤตอย่างถูกต้องซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือเทคนิคการสอนมาประยุกต์ใช้ การจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบกลุ่มร่วมมือ TGT เป็นการจัดการเรียนรู้วิธีหนึ่งที่น่าจะนำมาใช้เพื่อการพัฒนาในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย เนื่องจากการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้จะสนองความต้องการความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างความสนใจให้ผู้เรียน อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้โดยง่ายและถูกต้อง ตรงตามจุดมุ่งหมาย ประหยัดเวลาได้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม เป็นวิธีการพัฒนารูปแบบมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยกำหนดให้ผู้เรียนที่มีความสามารถ แตกต่างกันทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และใช้การแข่งขัน หรือการต่อสู้ทางวิชาการ โดยผู้เรียนที่มี ความสามารถทางวิชาการเท่าเทียมกัน เข้าแข่งขันกันตามกลุ่มต่าง ๆ เพื่อนำคะแนนของแต่ละคนที่ได้ จากการแข่งขันในแต่ละกลุ่มมาเป็นคะแนนของกลุ่ม แต่ในเวลาเรียนจะต้องร่วมมือกัน

ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT เรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูภาษาไทยในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

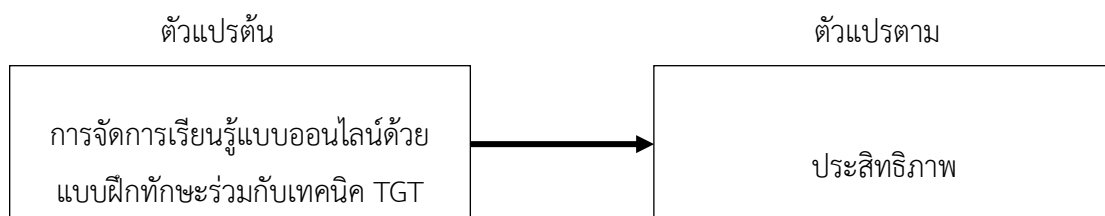
1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT เรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่องคำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT เรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย

สมมติฐานการวิจัย

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT เรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT เรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม ปีการศึกษา 2564 ทั้งหมด 12 ห้อง นักเรียนจำนวน 480 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้อง นักเรียนจำนวน 40 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT เรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 แผน แผนละ 1 - 2 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งหมด 7 ชั่วโมง โดยการนำเนื้อหา คำศัพท์และหลักการสังเกตคำบาลีสันสกฤตมาบรรจุไว้ในเล่มแบบฝึกทักษะ เนื้อหามีความเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน
2. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแบบปรนัยชนิดตัวเลือก 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ รวมคะแนน 30 คะแนน
3. แบบประเมินความพึงพอใจแบ่งออกเป็น 3 ด้าน 1) ด้านบรรยากาศ จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 7 ข้อ และ 3) ประโยชน์ที่ได้รับ จำนวน 8 ข้อ แบบประเมินความพึงพอใจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

วิธีรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ปฐมนิเทศนักเรียน เพื่อให้นักเรียนทราบถึงจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งนี้ รวมไปถึงการกำหนดข้อปฏิบัติร่วมกันระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยผ่านโปรแกรมออนไลน์ คือ โปรแกรม Zoom Meeting (ซูมมิทติ้ง)

ขั้นตอนที่ 2 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย แบบทดสอบปรนัย จำนวน 30 ข้อ เพื่อที่จะได้ทราบพัฒนาการของนักเรียน โดยการใช้โปรแกรมออนไลน์ คือ Google form (กูเกิ้ล ฟอรม) ในการทำแบบทดสอบ และส่งลิงค์ผ่าน Messenger Group (แมสเซนเจอร์กรุ๊ป) ที่ได้สร้างขึ้นโดยมีนักเรียนจำนวน 40 คน อยู่ในกลุ่มแชต

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ TGT (Team – Games – Tournament) เรื่องคำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย จำนวน 5 แผน 7 ชั่วโมง ผ่านโปรแกรม Zoom Meeting (ซูมมิทติ้ง)

ขั้นตอนที่ 4 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังการเรียนรู้เรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย แบบทดสอบปรนัย จำนวน 30 ข้อ โดยการใช้โปรแกรมออนไลน์ คือ Google form (กูเกิ้ล ฟอรม) ในการทำแบบทดสอบ และส่งลิงค์ผ่าน Messenger Group (แมสเซนเจอร์กรุ๊ป) ที่ได้สร้างขึ้นโดยมีนักเรียนจำนวน 40 คน อยู่ในกลุ่มแชต พร้อมนำข้อมูลมาประเมินค่าทางสถิติเปรียบเทียบ ก่อนและหลังการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 นักเรียนทำแบบประเมินพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบฝึกทักษะร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ TGT โดยการใช้โปรแกรมออนไลน์ คือ Google form (กูเกิ้ล ฟอรม) ในการแบบประเมินพึงพอใจ และส่งลิงค์ผ่าน Messenger Group (แมสเซนเจอร์กรุ๊ป) พร้อมนำมาคำนวณค่าทางสถิติ

ขั้นตอนที่ 6 รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล รายงานผลการวิจัยในชั้นเรียน และเผยแพร่ข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาและหาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับ เทคนิค TGT เรื่อง คำยืมภาษาบาลี – สันสกฤตในภาษาไทย ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 คะแนนที่ได้จากการทดสอบ ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.48 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 51.58 ของคะแนนเต็ม คะแนน ที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะระหว่างเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 51.40 จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.67 ของคะแนนเต็ม และคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.43 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.42 ของคะแนนเต็ม แสดงว่ามีค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_1) เท่ากับ 85.67 และ ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 81.42 ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการจัดการการเรียนรู้ เรื่องคำยืมภาษาบาลี – สันสกฤตในภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การประเมิน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
ระหว่างเรียน (E_1)	60	51.40	1.79	85.67
หลังเรียน (E_2)	30	24.43	1.48	81.42
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E_1/E_2) เท่ากับ 85.67/81.42				

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำยืมภาษาบาลี – สันสกฤตในภาษาไทย ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.48 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 51.58 ของคะแนนเต็ม คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.43 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.42 ของคะแนน เต็ม เมื่อนำค่าเฉลี่ยคะแนนการทดสอบทักษะการใช้คำยืมภาษาบาลี – สันสกฤตในภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำยืมภาษาบาลี – สันสกฤตในภาษาไทย ระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน

คะแนน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	df	t	Prob.
ทดสอบก่อนเรียน	15.48	1.43	39	48.15*	.00
ทดสอบหลังเรียน	24.43	1.48			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึก ทักษะร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ TGT จากการนำแบบวัดความพึงพอใจไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการนำคะแนนที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พร้อมทั้งนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบ

ระดับความพึงพอใจกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ พบว่า โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, $S.D = 2.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งสามารถเรียงลำดับระดับความพึงพอใจจากมาก ไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.58$, $S.D = 1.42$) ด้านบรรยากาศ ($\bar{X} = 4.57$, $S.D = 1.05$) และประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.56$, $S.D = 1.62$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT เรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT เรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 คะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.48 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 51.58 ของคะแนนเต็ม คะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกทักษะระหว่างเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 51.40 จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 85.67 ของคะแนนเต็ม และคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.43 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.42 ของคะแนนเต็ม แสดงว่ามีค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_1) เท่ากับ 85.67 และ ค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 81.42 ซึ่งมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ทั้งนี้เพราะ แผนการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ TGT เรื่องคำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 แผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านกระบวนการสร้างเครื่องมืออย่างเป็นระบบ โดยผ่านการศึกษาปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างจะต้องได้รับ การพัฒนา ซึ่งเป็นปัญหาที่พบจากการประเมินตามสภาพจริง แล้วจึงวิเคราะห์ปัญหาเพื่อนำไปสู่ การวางแผนแก้ไขปัญหาด้วยการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่สามารถแก้ไขปัญหามาและ เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน จากนั้นจึงวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสม รวมถึงศึกษาการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ TGT ที่ได้มีผู้ศึกษาวิจัยไว้ แล้วจึงนำมาปรับใช้กับสภาพปัญหาและเนื้อหาที่ได้วิเคราะห์ไว้ข้างต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีการออกแบบการจัดกิจกรรมภายในแผนการจัดการเรียนรู้ การนำชุดแบบฝึกทักษะเรื่องการยืมคำภาษาบาลี - สันสกฤตมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่วางไว้อย่างเป็นระบบ จากนั้นผู้วิจัยจึงนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง เหมาะสม แล้วจึงนำไปทดลองใช้ตามขั้นตอน เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความเหมาะสมของเนื้อหา ความเหมาะสมของ สื่อ กิจกรรม รวมทั้งการวัดและประเมินผล การทดสอบย่อย โดยใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ TGT ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะ ซึ่งการจัดกิจกรรมแบบ TGT เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือและมีลักษณะของกิจกรรมที่ให้นักเรียนร่วมมือกัน มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในการให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดและจินตนาการของตนเอง และสมาชิกในกลุ่มสามารถระดมความคิดเพื่อร่วมกัน

ทำผลงาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ TGT นี้จะสนองความต้องการความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างความสนใจให้ผู้เรียน อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้โดยง่ายและถูกต้อง ตรงตามจุดมุ่งหมาย ประหยัดเวลา ได้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม เป็นวิธีการพัฒนารูปแบบมาจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยกำหนดให้ผู้เรียนที่มีความสามารถ แตกต่างกันทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และใช้การแข่งขัน หรือการต่อสู้ทางวิชาการ โดยผู้เรียนที่มีความสามารถทางวิชาการเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพที่เหมาะสมในการอยู่ร่วมกันในสังคม รวมถึงสื่อการเรียนรู้และการวัดประเมินผลด้วยแบบวัดทักษะที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนปรับปรุงให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง ทั้งนี้ได้จัดการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกฝนทักษะการใช้คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย ควบคู่กับการฝึกทักษะการทำกิจกรรมกลุ่มที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งยังได้ร่วมกันฝึกฝนพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการใช้คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย และเกิดทักษะที่ดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับทองเทียม ศรีสร้างคอม (2554) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือรูปแบบการแข่งขันเป็นทีม TGT เรื่องมาตราตัวสะกดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แผนการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือรูปแบบการแข่งขันเป็นทีม TGT เรื่องมาตราตัวสะกดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 84.54/81.44 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ในขณะที่นิตินัย พิระวัธน์กุล (2555) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TGT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องมาตราตัวสะกดชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาค้นคว้า ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TGT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกดชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.08/81.21 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และพรสวรรค์ ศิริกาญจนารณ์ เสาวภา สุขประเสริฐ และ วิไลวรรณ โปนา (2564) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คือ การอ่านอย่างผิวเผิน นักเรียนต้องการพัฒนาสื่อสร้างเสริมการอ่าน คือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 8.17 ส่วนค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 16.38 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.48 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 51.58 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.43 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.42 คะแนนการทดสอบทักษะการใช้คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะ จากการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ มีการจัดกิจกรรมภายในแผนการจัดการเรียนรู้ การนำชุดแบบฝึกทักษะเรื่องการใช้คำภาษาบาลี - สันสกฤตมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ประกอบกับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความสนใจต่อบทเรียนมากขึ้นและได้

ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่วางไว้อย่างเป็นระบบ จึงทำให้ผลการพัฒนาทักษะการใช้คำภาษาบาลีสันสกฤตของนักเรียนสูงขึ้น และอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพึงพอใจและสาเหตุที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เพราะผู้วิจัยได้จัดการปฐมนิเทศเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน เพื่อชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการใช้คำยืมภาษาบาลีสันสกฤตในภาษาไทย พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดและจุดมุ่งหมายของแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TGT ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการกลุ่มทำให้เกิดการเรียนรู้ความเข้าใจ จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการและขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพอย่างเป็นระบบ โดยได้รับคำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ความเหมาะสมของ สื่อ กิจกรรม รวมทั้งการวัดและประเมินผล และแบบทดสอบเรื่องคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตในภาษาไทยที่ผู้วิจัยออกแบบไว้ ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินดัชนีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับหนังสือเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ TGT ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะ ซึ่งการจัดกิจกรรมแบบกลุ่มร่วมมือ TGT เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือและมีลักษณะของกิจกรรมที่ให้นักเรียนร่วมมือกัน มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในการให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดและจินตนาการของตนเอง และสมาชิกในกลุ่มสามารถระดมความคิดเพื่อร่วมกันทำผลงาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ TGT นี้จะสนองความต้องการความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างความสนใจให้ผู้เรียน อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจได้โดยง่ายและถูกต้อง ตรงตามจุดมุ่งหมาย ประหยัดเวลาได้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม ในกระบวนการกลุ่มมีการวางแผนเรียนรู้ร่วมกันช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนให้บรรลุเป้าหมายเป็นผลให้การเรียนรู้สูงขึ้น ทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนทักษะการใช้คำยืมภาษาบาลีสันสกฤตในภาษาไทย เพื่อตระหนักและเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ตรงความหมายและหลักการใช้ของภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตในภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังที่กล่าวมาข้างต้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยสารสิน เล็กเจริญ (2554) ได้ศึกษา การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TGT กับการสอนแบบปกติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TGT สูงกว่าการสอน แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมถึงผลการวิจัยของอัมราภรณ์ จันทรวิเศษ (2556) เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านจับใจความ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบแบบฝึกทักษะ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย เรื่องการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพนมศักดิ์ มนูญปรัชญาภรณ์ (2557) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาแบบฝึกการแต่งโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการแต่งโคลงสี่สุภาพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 หลังเรียนโดยใช้แบบฝึกการแต่งโคลงสี่สุภาพสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสุพัตรา ไพบุลย์วัฒนกิจ (2561) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน โดยใช้เทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยใช้เทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมถึงผลการวิจัยของมานพ ศรีเทียมศุภรดา สุขประเสริฐ และอมรา ศรีแก้ว (2563) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย โดยใช้กิจกรรมค่ายวิชาการของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนบ้านชัยภูมิ จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมค่ายวิชาการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมค่ายวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$)

3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ TGT พบว่า โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D = 2.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งสามารถเรียงลำดับระดับความพึงพอใจจากมาก ไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.58$, S.D = 1.42) ด้านบรรยากาศ ($\bar{X} = 4.57$, S.D = 1.05) และประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.56$, S.D = 1.62) ตามลำดับ หากพิจารณาเป็นรายข้อ 3 ลำดับแรกพบว่า ความพึงพอใจค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ข้อที่ 12 ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน ($\bar{X} = 4.80$, S.D = 0.41) ข้อที่ 17 ทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดที่สูงขึ้น ($\bar{X} = 4.78$, S.D = 0.42) และข้อที่ 1 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ($\bar{X} = 4.75$, S.D = 0.44) ทั้งนี้ เพราะ เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้เรื่องคำยืมภาษาบาลี – สันสกฤตในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยจัดการเรียนรู้แบบ TGT ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างกันในการฝึกฝนทักษะ อีกทั้งการใช้เกมการแข่งขันที่สนุกสนานสนุกสนานผ่านระบบออนไลน์ แปลกใหม่ สร้างความสนใจให้ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และเป็นเกมการแข่งขันที่สามารถดึงศักยภาพของผู้เรียนที่เกิดจากการฝึกฝนทักษะร่วมกันภายในกลุ่มร่วมมือ ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจว่าตนเองเป็นส่วนสำคัญในความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแต่ละคนได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ของตนเองอย่างเต็มที่ นำศักยภาพของตนเองมาสร้างความสำเร็จของกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออก และได้ร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานอย่างสร้างสรรค์ รู้หน้าที่ของตน ฝึกความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียน แต่ละคนกล้าแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม และมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม จึงทำให้นักเรียน มีความกระตือรือร้นในการเรียน มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันมากขึ้น ทำให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกัน เข้าใจกันมากขึ้น และชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจึงเกิดเจตคติที่ดีต่อการฝึกฝนทักษะและเกิดแรงจูงใจ ที่จะพัฒนาทักษะให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุไรภรณ์ จันทรจิตตะการ (2562) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการอ่านรู้เรื่องและสื่อสารได้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นต่อ

รูปแบบการเรียนการสอนในระดับมากที่สุด ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านรู้เรื่องและสื่อสารได้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และของนิพนธ์บุญทอง (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและสระลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้โปรแกรม e-book ประกอบแบบฝึกทักษะ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก รวมถึงผลการวิจัยของสุริยา เจริญยิ่ง (2553) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TGT เรื่อง การสะกดคำภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลปรากฏว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TGT เรื่อง การสะกดคำภาษาไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ผลการวิจัยของรดา วัฒนะนิรันดร์ (2558) ได้วิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบ TGT โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อพัฒนาการอ่าน เขียน คำอักษรนำสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาไทยด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบ TGT โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) การนำกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยจัดการเรียนรู้แบบ TGT ร่วมกับแบบฝึกทักษะไปใช้ ผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนในการใช้ให้เข้าใจ รวมถึงวางแผน กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการฝึกทักษะให้แน่นอน และให้นักเรียนได้ฝึกทักษะอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จึงจะทำให้ นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักการสังเกตและการใช้คำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตในภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง

2) การจัดการเรียนการสอนจัดการเรียนรู้เรื่องคำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย โดยจัดการเรียนรู้แบบ TGT ร่วมกับแบบฝึกทักษะ เป็นการจัดการกิจกรรมกลุ่มที่ให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น สร้างสรรค์ และกล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น และมีความสนุกสนานไม่น่าเบื่อ ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเอง ใช้ความคิดและความสามารถของตนเองร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี โดยมีครูคอยติดตาม และกระตุ้นการทำงานของนักเรียนพร้อมทั้งอำนวยความสะดวก

3) การนำกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ TGT ร่วมกับแบบฝึกทักษะไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนครูควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนก่อน และควรให้นักเรียนได้ทราบผลคะแนนจากการทำแบบฝึกทักษะและการแข่งขันในแต่ละครั้งเป็นระยะ เพื่อให้นักเรียนได้ทราบพัฒนาการของตนเองและผลจากการมีส่วนร่วมในกลุ่มของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องคำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยจัดการเรียนรู้แบบ TGT ร่วมกับแบบฝึกทักษะกับการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น BBL

CIPPA MODEL CIRC 4MAT STAD รวมถึงนำไปใช้ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้หรือเทคนิคการจัดการเรียนรู้อื่นที่เหมาะสม

2) ควรมีการสร้างแบบฝึกทักษะและสื่อที่ใช้ประกอบเกมการแข่งขันไปใช้จัดการเรียนรู้ในเรื่องอื่น ๆ และทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ

3) ควรมีการศึกษาตัวแปรต่าง ๆ หลังที่มีผลต่อการเรียนรู้เรื่องคำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย โดยจัดการเรียนรู้แบบ TGT ร่วมกับแบบฝึกทักษะ เช่น ความเครียดจากการร่วมกิจกรรม

4) ควรมีการนำโปรแกรมออนไลน์แบบอื่น ๆ นอกจากโปรแกรม Zoom Meeting (ซูมมีทติ้ง), Google form (กูเกิ้ล ฟอรม), Messenger Group (แมสเซนเจอร์กรุ๊ป), มาประกอบกับการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัยทันต่อสถานการณ์ให้โลกปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น, Line (ไลน์), Facebook (เฟซบุ๊ก), Microsoft Teams, Google Meet, on Demand, แอปพลิเคชันออนไลน์อื่น เป็นต้น

5) ควรมานำกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องคำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย โดยจัดการเรียนรู้แบบ TGT ร่วมกับแบบฝึกทักษะไปทดลองใช้กับนักเรียนหลาย ๆ โรงเรียน เพื่อขยายผลการวิจัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา นาคสกุล. (2554). ระบบเสียงอักษรไทย การอ่านคำและการเขียนสะกดคำ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). (หน้า 14 - 44). สถาบันภาษาไทย

จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2520). การนำคำบาลีและสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทย. ราชบัณฑิตยสถาน, 3(2), 37.

จุไรภรณ์ จันทรจิตตะการ. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อสร้างเสริมการอ่านรู้เรื่องและสื่อสารได้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 6(6), 2712 - 2727. <https://bit.ly/3rz2ZCk>

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). 80 นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตพอเรชั่น.

ทองเทียม ศรีสร้างคอม. (2554). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือรูปแบบการแข่งขันเป็นทีม TGT เรื่องมาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษา ปีที่3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นิตินัย พิระวัณกุล. (2555). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค TGT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตราตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นิพา บุญกอง. (2555). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนคำที่ประสมด้วยสระเปลี่ยนรูปและสระลดรูป ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้โปรแกรม e-book ประกอบแบบฝึกทักษะ. การศึกษา

- คันคว้าวิษระ, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พนมศักดิ์ มนูญปรัชญารณ. (2557). การพัฒนาแบบฝึกการแต่งโคลงสี่สุภาพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนภาษาไทย, ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอนบัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรสวรรค์ ศิริกิจจานารณ เสาวภา สุขประเสริฐ และวิไลวรรณ ไปนา. (2564). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 18(2), 21 - 30. <https://bit.ly/3KujiZN>
- มานพ ศรีเทียม ศุภรดา สุขประเสริฐ และอมรา ศรีแก้ว. (2563). การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย โดยใช้กิจกรรมค่ายวิชาการของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนบ้านชัยภูมิ จังหวัดกำแพงเพชร. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 5(10), 95 - 104. <https://bit.ly/3GICVem>
- รดา วัฒนะนิรันดร์. (2558). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการเรียนรู้แบบ TGT โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อพัฒนาการอ่าน เขียนคำอักษรนำสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ลลิตา อุ่นทอง. (2550). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำบาลีสันสกฤตที่ได้รับการสอน โดยใช้เกมกับการสอนแบบปกติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางกะปิสุขุมวิทอนุบาล กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สารสิน เล็กเจริญ. (2554) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TGT กับการสอนแบบปกติ . มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุนิสา เจริญยิ่ง. (2553). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TGT เรื่องการสะกดคำภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. การศึกษาค้นคว้าอิสระ, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุพัตรา ไพบุลย์วัฒนกิจ. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การสร้างคำในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยใช้เทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก.

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนภาษาไทย, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อัมราภรณ์ จันทร์วิเศษ. (2556). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องการอ่านจับใจความชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA ประกอบแบบฝึกทักษะ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*

ความรับผิดในทางละเมิดโดยการกระทำของลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ Tort Liability for Offenses Committed by a Minor Stepchild

นันทนา ศิริชาติ¹ และอภิเชษฐ เสมอใจ²

Nantana Sirichat and Apichet Samerjai

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

²อาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

อีเมล: happinessny5356@gmail.com

วันที่รับบทความ(Received) วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

10 กุมภาพันธ์ 2565

24 กุมภาพันธ์ 2565

5 มีนาคม 2565

บทคัดย่อ

เมื่อมีการกระทำความผิดฐานละเมิดโดยผู้เยาว์ตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ปกครองซึ่งเป็นบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้เยาว์ต้องร่วมรับผิดในผลแห่งละเมิดนั้นตามมาตรา 429 ด้วย กรณีที่บิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสมรสใหม่ อำนาจปกครองบุตรจะยังอยู่กับบิดามารดาที่บุตรนั้นติดตามด้วยตามหลักเกณฑ์มาตรา 1568 โดยที่พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงไม่มีอำนาจร่วมปกครองลูกเลี้ยงที่เป็นผู้เยาว์นี้ ด้วยเหตุนี้พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงจึงไม่ต้องร่วมรับผิดในผลแห่งละเมิดตามมาตรา 429 แม้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 4 จะกำหนดให้พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงถือเป็นผู้ปกครองด้วยก็ตาม

นอกจากนี้ ด้วยกฎหมายมิได้กำหนดหน้าที่ตามกฎหมายให้พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงมีหน้าที่ดูแลอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ ดังนี้ พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงจึงไม่ต้องร่วมรับผิดในทางละเมิดของลูกเลี้ยงนั้นตามมาตรา 430 ดังนั้น หากบิดาหรือมารดาพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลบุตรผู้เยาว์เท่าที่จะทำได้แล้ว และพ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงนั้นก็ได้เป็นผู้ดูแลตามมาตรา 430 ผู้เสียหายที่ได้รับการกระทบกระเทือนสิทธิจากการกระทำละเมิดโดยลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ก็จะไม่ได้รับการชดเชยค่าเสียหาย

ด้วยเหตุประการดังกล่าว จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 430 ให้ชัดเจน โดยบัญญัติเพิ่มเติมให้พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงมีหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ของอีกฝ่ายและเป็นผู้ร่วมรับผิดชอบร่วมกับลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์นั้นด้วย

คำสำคัญ: ความรับผิด, ละเมิด, ลูกเลี้ยง, ผู้เยาว์

ABSTRACT

When an offense of infringement is committed by a minor under Section 420 of the Civil and Commercial Code, The parents of this minor shall be jointly liable for the consequences of the committed under Section 429. In the case that either father or mother are remarried, the custody power of the child shall remain with the parents to whom the child is accompanied by the rules of Section 1568, provided that the stepfather and stepmother have no joint custody of this minor stepchild. For this reason, the stepfather and stepmother are not jointly liable for the consequences of violations under section 429 even though the Child Protection Act 2003 section 4 stipulates that the stepfather and stepmother are considered guardians as well.

In addition, the law does not stipulate legal duties for the stepfather and stepmother to take care, support, educate and develop a stepchild who is a minor. As follows, the stepfather and the stepmother are not jointly liable for the offense under Section 430. Therefore, if the parent can prove that he or she has exercised reasonable care in taking care of the child as far as possible done and the stepfather and stepmother are not a custodian under Section 430. An injured person whose rights have been affected by the infringement by a stepchild who is a minor shall not be compensated.

For that reason, Section 430 of the Civil and Commercial Code should be amended to make it clear that the stepfather or stepmother is legally obligated to take care of a stepchild who is a minor of the other party and is jointly liable for tort liability for offenses committed by a minor stepchild.

Keywords: Liability, Tort, Stepchild, Minor

บทนำ

ปัจจุบันคู่สมรสหลายครอบครัวมีการหย่าร้างจากกัน ภายหลังกู่สมรสหย่าขาดตามกฎหมายแล้ว แต่ละฝ่ายอาจมีการสมรสใหม่ และหากมีบุตรผู้เยาว์ติดมาด้วย บุตรผู้เยาว์นั้นก็ยังคงเป็นผู้ได้ปกครองของบิดาหรือมารดาเหมือนเดิม ไม่อยู่ในความปกครองของพ่อหรือแม่ใหม่ ซึ่งมีฐานะเป็นพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงตามที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1568 ที่บัญญัติว่า “เมื่อบุคคลใดมีบุตรติดมาได้สมรสกับบุคคลอื่น อำนาจปกครองที่มีต่อบุตรอยู่กับผู้ที่บุตรนั้นติดมา” หมายความว่า ผู้้อยู่ในความปกครองตามบทบัญญัติดังกล่าวยังคงอยู่ในความปกครองของบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อมีการกระทำความผิดฐานละเมิดโดยผู้เยาว์ตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ปกครองซึ่งเป็นบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้เยาว์ต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดนั้น

ตามมาตรา 429 ด้วย กรณีที่บิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสมรสใหม่ อำนาจปกครองบุตรจะยังอยู่กับบิดามารดาที่บุตรนั้นติดตามด้วยตามหลักเกณฑ์มาตรา 1568 โดยคู่สมรสใหม่ของบิดาหรือมารดาที่มีสถานะเป็นพ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงไม่มีอำนาจร่วมปกครองลูกเลี้ยงที่เป็นผู้เยาว์นี้ ด้วยเหตุนี้พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงจึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดตามมาตรา 429

นอกจากนี้ ด้วยกฎหมายครอบครัวมิได้กำหนดหน้าที่ให้พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงมีหน้าที่ดูแลอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ ประกอบกับกฎหมายลักษณะละเมิดก็มิได้กำหนดให้พ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงต้องร่วมรับผิดชอบทางละเมิด กรณีลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ได้ทำละเมิดต่อผู้อื่น ด้วยเหตุนี้ หากบิดาหรือมารดาพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลบุตรผู้เยาว์เท่าที่จะทำได้แล้วประกอบกับพ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงก็ไม่มีฐานะเป็นผู้ดูแลตามความหมายในมาตรา 430 ของกฎหมายลักษณะละเมิด ดังนั้น หากลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ทำละเมิดแล้วทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย ผู้เสียหายจากการทำละเมิดนั้น อาจจะไม่ได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพราะไม่สามารถใช้สิทธิเรียกร้องตามมาตรา 429 หรือมาตรา 430 ได้ ทั้งนี้ บทความเรื่องนี้จึงขอศึกษาถึงประเด็นความรับผิดชอบในทางละเมิดโดยการกระทำของลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์

1. ความหมายของคำว่า “ละเมิด”

ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดเป็นมูลแห่งหนึ่งประเภทหนึ่ง (Source of Obligation) บัญญัติไว้ในบรรพ 2 หน้า ลักษณะ 5 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมีมาตรา 420 เป็นบททั่วไปของความรับผิดชอบเพื่อละเมิด ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” บทบาทของกฎหมายละเมิดนี้ถูกกำหนดให้เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นในรูปของเงินค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ที่ต้องสูญเสียหรือเดือดร้อนจากการถูกระทบกระเทือนต่อสิทธิของปัจเจกบุคคล (กิตติบดี ไยพล, 2564)

ดังนั้นคำว่า “ละเมิด” ตามมาตรา 420 จึงหมายถึง การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อต่อบุคคลภายนอกโดยผิดกฎหมาย เป็นเหตุให้เขาผู้ถูกระทำเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี กฎหมายถือว่าผู้นั้นทำละเมิดจะต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิด

การกระทำที่จะทำให้ผู้กระทำได้รับผิดชอบในทางละเมิดนั้น มีหลักเกณฑ์สำคัญที่จะก่อให้เกิดความรับผิดชอบทางละเมิด คือ มีการกระทำโดยผิดกฎหมาย เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ มีความเสียหายแก่บุคคลอื่น และความเสียหายนั้นเป็นผลเกิดจาก การกระทำของผู้ทำละเมิด (จิตติ ดิงศรัทย์, 2557) แต่ในบางกรณีกฎหมายกำหนดให้บุคคล บางประเภทต้องรับผิดชอบแม้ไม่ได้จงใจหรือประมาทเลินเล่อ แนวคิดดังกล่าวจึงได้เกิดความสอดคล้องกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ทฤษฎีรับภัย มีต้นกำเนิดมาจากกฎหมายฝรั่งเศส โดยนักนิติศาสตร์ชื่อ Saleilles อธิบายไว้ว่า หลักเกณฑ์ความรับผิดชอบทางละเมิดมีองค์ประกอบอยู่สองอย่างเท่านั้น คือ ความเสียหาย และความสัมพันธ์แห่งเหตุและผลระหว่างการกระทำของผู้กระทำละเมิด กับความเสียหาย กล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการจะหาผู้กระทำละเมิดได้นั้น ก็คือการหาผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย เพราะผู้ก่อคือผู้กระทำละเมิดที่จะต้องรับภัยแห่งการกระทำนั้นไปด้วย (จิต เศรษฐบุตร, 2556) โดยถือว่าเมื่อมนุษย์ได้กระทำการใดๆ แล้วย่อมเป็นการเสี่ยงภัย กล่าวคือ อาจมีผลดีหรือผลร้ายก็ได้ ผู้กระทำก็ต้องรับผลแห่งการเสี่ยงภัยนั้น โดยทฤษฎีรับภัยนี้ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลอาจต้องรับผิดชอบทางละเมิดแม้ไม่ได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทฤษฎีนี้มีส่วนดีในเรื่องการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย โดยมีเหตุผลทางทฤษฎีมาสนับสนุน 2 ประการ (สายสุตา นิงสานนท์, 2525) คือ

1) เหตุผลทางกฎหมาย ผลแห่งความรับผิดชอบทางละเมิดคือการบังคับให้ใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย มิใช่เป็นการลงโทษเช่นเดียวกับความรับผิดชอบทางอาญาดังนั้น กฎเกณฑ์เรื่องละเมิดไม่ควรคำนึงถึงความผิดเช่นเดียวกับกฎหมายอาญาเพียงแต่เป็นผู้ก่อความเสียหายก็ควรถือเป็นการละเมิดแล้ว

2) เหตุผลทางพฤติการณ์ ความเสียหายที่เกิดขึ้นแม้จะหาผู้รับผิดชอบได้ ก็ไม่ควรจะให้ผู้เสียหายเป็นผู้รับเคราะห์ โดยที่ความเสียหายมิได้เกิดจากการกระทำของเขาเพียงแต่พิเคราะห์ว่าภัยนั้นเป็นผลเพราะเหตุใด และเหตุนั้นใครเป็นผู้ก่อ ผู้นั้นต้องเป็นผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น

ทฤษฎีบทสันนิษฐานความรับผิด (Theory of Presumption Fault) มีที่มาจากทฤษฎีรับภัย กล่าวคือ เป็นแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดทางแพ่งที่ทำให้เกิดข้อสันนิษฐานความผิด (Presumption Fault) เพื่อลดภาระของผู้เสียหายในการพิสูจน์ความผิดของผู้ก่อความเสียหาย เนื่องจากความนึกคิดภายในใจของผู้ก่อความเสียหายเป็นเรื่องที่ยากจะหยั่งทราบหรือพิสูจน์ให้เห็นได้ว่ามี ความมุ่งหมายต่อผลแห่งความเสียหายนั้น หรือขาดความระมัดระวัง ที่มาของข้อสันนิษฐานความรับผิดที่สำคัญเกิดจากบุคคลบางคนมีหน้าที่ระมัดระวังดูแลบุคคลอื่นหรือของบางสิ่ง หากบุคคลหรือสิ่งของที่ตนควบคุมดูแลก่อความเสียหายขึ้น ย่อมสันนิษฐานได้ว่าบุคคลที่ระมัดระวังดูแลมีความผิดและต้องรับผิด (คชา ชิตโชติ, 2554)

3. องค์ประกอบของการกระทำละเมิด

องค์ประกอบของการกระทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มี ดังนี้

1) กระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย หมายถึง การกระทำความผิดต่อบุคคลโดยผิดกฎหมายด้วยอาการฝ่าฝืนต่อความหมายที่ห้ามไว้หรือละเว้นไม่กระทำในสิ่งที่กฎหมายบัญญัติให้กระทำ หรือตนมีหน้าที่ตามกฎหมายจะต้องกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ เช่น ฆ่าเขาตาย ทำร้ายร่างกายเขา ขับรถโดยประมาทชนคนตาย และทรัพย์สินของเขาเสียหาย ฯลฯ

2) กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ คำว่า “กระทำโดยจงใจ” หมายถึง การกระทำโดยรู้สำนึกและในขณะเดียวกันก็รู้ว่าจะทำให้เขาเสียหาย เช่น เจตนาฆ่าหรือเจตนาทำร้าย ฯลฯ อย่างไรก็ดี

การกระทำโดยจงใจในเรื่องละเมิดถือหลักเบากว่าทางอาญาที่ต้องกระทำโดยรู้สึกสำนึกในการที่ทำ และในขณะเดียวกันผู้กระทำต้องประสงค์ต่อผลหรือยอมเสี่ยงเห็นผลด้วย ส่วนจงใจในเรื่องละเมิดบางกรณีไม่ผิดในทางอาญา แต่เป็นละเมิดต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ส่วนคำว่า “ประมาทเลินเล่อ” ในทางแพ่งหมายความว่า การกระทำที่ขาดความระมัดระวังจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายนั้น และหมายความว่า การไม่ป้องกันผลที่เกิดขึ้นโดยประมาทเลินเล่อ แม้นตนเองไม่ได้กระทำให้เกิดผลนั้นขึ้น

3) ทำให้บุคคลอื่นเสียหาย โดยปกติผู้กระทำต้องรับผิดชอบการกระทำของตน แต่อย่างไรก็ดีในเรื่องละเมิด ถ้าได้มีการกระทำละเมิดร่วมกัน หรือแม้มิได้ร่วมแต่เป็นผู้ยักยอกส่งเสริมหรือช่วยเหลือในการกระทำละเมิด ดังนั้นบุคคลเหล่านี้จะต้องร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายนั้นตามมาตรา 432

4. บุคคลที่ต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำละเมิด

ในความรับผิดชอบทางละเมิด บางกรณีแม้จะไม่ได้ร่วมกระทำละเมิดหรือยักยอกส่งเสริมหรือช่วยเหลือในการกระทำละเมิด แต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามมาตรา 432 บัญญัติให้ต้องร่วมผิดกับผู้ละเมิดได้ ดังกรณีต่อไปนี้

1) นายจ้างจะต้องรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งการละเมิดซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่นายจ้างนั้นตามมาตรา 432

2) ตัวการต้องรับผิดชอบกับตัวแทนในผลละเมิดซึ่งตัวแทนได้กระทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานะตัวแทนตามมาตรา 429

3) บิดามารดาของผู้เยาว์หรือผู้อนุบาลของผู้วิกลจริตจะต้องร่วมรับผิดชอบในผลละเมิดที่ผู้เยาว์หรือผู้วิกลจริตกระทำเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลแล้วตามมาตรา 429

ทั้งนี้ คำว่า “บิดามารดา” ตามประมวลกฎหมายแพ่งตาม มาตรา 1568 กำหนดให้จะต้องเป็นบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น และเมื่อบุคคลใดมีบุตรติดมาได้สมรสกับบุคคลอื่น อำนาจปกครองที่มีต่อบุตรอยู่กับผู้ที่บุตรนั้นติดมา ดังนั้น พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงจึงไม่มีอำนาจตามกฎหมายเพื่อปกครองลูกเลี้ยง

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 4 ได้บัญญัติคำนิยามของคำว่า “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส และคำนิยามของคำว่า “ผู้ปกครอง” หมายความว่า บิดามารดา ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรมและผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยง ผู้ปกครองสวัสดิภาพ นายจ้าง ตลอดจนบุคคลอื่น ซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2564)

4) ครูอาจารย์ นายจ้างหรือบุคคลอื่นซึ่งรับดูแลบุคคลผู้ไร้ความสามารถอยู่เป็นนิตยหรือชั่วคราวจะต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้ไร้ความสามารถในการละเมิดซึ่งเขาได้กระทำลงในช่วงที่อยู่ในความดูแล

ของตน ถ้าหากพิสูจน์ได้ว่าครูบาอาจารย์นายจ้างหรือบุคคลอื่นมิได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร ตามมาตรา 430

5) เจ้าของสัตว์หรือบุคคลผู้รับเลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ฝ่ายที่ต้องเสียหายอันเกิดจากสัตว์ เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรแก่การเลี้ยงการรักษาตามชนิดและนิสัยของสัตว์หรือตามพฤติการณ์อย่างอื่นหรือพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นย่อมจะเกิดมีขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวังถึงเพียงนั้นตามมาตรา 433

อนึ่ง การกระทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายนี้ มีหลักในการวินิจฉัยความรับผิดว่า ให้พิจารณาว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดกฎหมายหรือไม่ และความเสียหายเกิดจากการกระทำผิดนั้นหรือไม่ ถ้าบุคคลนั้นทำผิดกฎหมายและเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายบุคคลนั้นต้องรับผิด

5. ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด

ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 438 บัญญัติว่า “ค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากการละเมิดซึ่งได้รับความเสียหายจะพึงได้รับนั้น ถ้าตกลงกันไม่ได้ก็ต้องดำเนินการฟ้องร้องต่อศาล ศาลจะเป็นองค์กรกำหนดค่าสินไหมทดแทนโดยจะวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการละเมิด” (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2564)

หลักทั่วไปโดยปกติการเรียกค่าสินไหมทดแทน ได้แก่ การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไป เพราะการละเมิดตามมาตรา 439 หรือใช้ราคาทรัพย์สินในกรณีไม่อาจคืนทรัพย์สินได้เพราะได้เสื่อมค่าบุบสลายตามมาตรา 440 และ 441 รวมทั้งค่าเสียหายอันพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใดๆ อันได้เกิดขึ้นนั้นด้วยตามมาตรา 438 วรรคสอง แต่บางกรณีกฎหมายกำหนดค่าสินไหมทดแทนไว้โดยเฉพาะ ได้แก่ ค่าสินไหมทดแทนในกรณีความเสียหายแก่ชีวิตตามมาตรา 443 และมาตรา 445 ซึ่งผู้ทำละเมิดต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน (กิตติบดี ไยพุล, 2564) ได้แก่ (1) ค่าปลงศพ และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น เช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่ารถบรรทุกศพ ค่าโลงศพ ค่าธรรมเนียมที่ต้องจ่ายให้วัด ค่าดอกไม้ ค่าใช้จ่ายในการบำเพ็ญกุศล (2) ค่าขาดไร้อุปการะต้องเป็นกรณีค่าขาดอุปการะตามกฎหมาย เช่น บิดามารดามีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตรผู้เยาว์ บุตรมีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา (3) ค่าขาดแรงงานถ้าผู้ตายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำงานให้เป็นคุณแก่บุคคลภายนอกแก่ครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอก ผู้ทำละเมิดจะต้องชดเชยค่าขาดแรงงานให้แก่บุคคลภายนอก และ (4) ถ้ายังไม่ตายทันทีเรียกค่ารักษาพยาบาล และค่าประโยชน์ทำมาหากินได้เพราะไม่สามารถประกอบกิจการงานได้

นอกจากนี้ยังรวมถึงค่าสินไหมทดแทนในกรณีทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยตามมาตรา 444 ถึงมาตรา 446 ซึ่งผู้ทำละเมิดต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย (กิตติบดี ไยพุล, 2564) ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอันจำเป็น ค่าขาดประโยชน์ทำมาหากินในระหว่างเจ็บป่วย ค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบกิจการงาน ทั้งเวลาปัจจุบันและอนาคต เช่น ผู้เสียหายถูกทำร้ายร่างกายจนพิการไม่สามารถประกอบกิจการงานได้ ค่าเสียหายที่ขาดแรงงานในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของคนภายนอกนั้น และค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน

6. วิเคราะห์ปัญหาความรับผิดในทางละเมิดโดยการกระทำของลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์

เมื่อมีความรับผิดอันเนื่องมาจากการกระทำละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” กล่าวคือ เมื่อบุคคลใดกระทำละเมิดต่อบุคคลอื่น บุคคลนั้นต้องชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการนั้น คำว่า “บุคคล” ตามมาตรานี้ หมายถึง บุคคลที่มีชีวิตอยู่ในขณะกระทำการละเมิดไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้มีความสามารถหรือไม่ หากเป็นบุคคลไร้ความสามารถ เช่น ผู้เยาว์ก็ต้องรับผิดในการนั้นด้วย ทั้งนี้ ผู้ปกครองซึ่งเป็นบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้เยาว์จะต้องร่วมรับผิดในผลแห่งละเมิดนั้นตามมาตรา 429 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “บุคคลใดแม้ไร้ความสามารถ เพราะเหตุเป็นผู้เยาว์หรือวิกลจริตก็ยังคงรับผิดในผลที่ตนทำละเมิดบิดามารดา หรือผู้อนุบาลของบุคคล เช่นว่านี้ ย่อมต้องรับผิดร่วมกับเขาด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลซึ่งทำอยู่นั้น”

ตามมาตรา 429 ในข้างต้น กำหนดไว้โดยเฉพาะผู้ปกครองซึ่งเป็นบิดามารดาของผู้เยาว์ที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ที่จะต้องร่วมรับผิดในผลแห่งละเมิด อย่างไรก็ตามหากเป็นกรณีชีวิตใหม่ของบิดาหรือมารดาซึ่งมีฐานะเป็นพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงของผู้เยาว์นั้น ยังไม่ถือว่าเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการปกครองบุตรผู้เยาว์ของอีกฝ่าย ดังนี้ ความรับผิดของพ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงกรณีผู้เยาว์ได้ทำละเมิดต่อผู้อื่น จึงไม่ตกอยู่ในบังคับตามมาตรา 429 นี้แต่อย่างใด แม้ว่าโดยพฤตินัยแล้วพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงมักเป็นผู้เข้ามาทำหน้าที่ดูแลปกครองผู้เยาว์ที่เป็นเด็กในฐานะพ่อหรือแม่ของผู้เยาว์ที่เป็นเด็กนั้น แทนบิดาหรือมารดาที่แท้จริง ดังที่ปรากฏความสัมพันธ์ทางครอบครัว ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 4 ที่ได้ให้คำนิยามของคำว่า “ผู้ปกครอง หมายความว่า บิดามารดา ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงพ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง ผู้ปกครองสวัสดิภาพ นายจ้าง ตลอดจนบุคคลอื่น ซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย” ซึ่งตามคำนิยามนี้ เป็นการแสดง ให้เห็นถึงความหมายของการปกครองว่าเป็นไปตามความผูกพันเชิงอำนาจระหว่างกันในฐานะผู้ปกครองกับผู้เยาว์ที่เป็นเด็ก ซึ่งอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูหรืออาศัยอยู่ด้วย

เมื่อมาตรา 429 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิได้กำหนดไว้โดยชัดเจนว่าให้พ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงเป็นผู้ร่วมรับผิดทางละเมิดกรณีลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ผู้เยาว์ที่เป็นเด็กได้ทำละเมิดต่อผู้อื่น จึงจำเป็นต้องพิจารณาต่อไปตามมาตรา 430 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ครูบาอาจารย์ นายจ้าง หรือบุคคลอื่นซึ่งรับดูแลบุคคลผู้ไร้ความสามารถอยู่เป็นนิตย์ก็ดี ชั่วคราวก็ดี จำต้องรับผิดร่วมกับผู้ไร้ความสามารถในการละเมิด ซึ่งเขาได้กระทำลงในระหว่างที่อยู่ในความดูแลของตนถ้าหากพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้นๆ มิได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร” แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว ก็พบว่ามิได้กำหนดบทบาทพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ปกครองหรือ

ดูแลลูกเลี้ยงไว้โดยชัดเจน เว้นแต่จะได้จดทะเบียนรับลูกเลี้ยงนั้นเป็นบุตรบุญธรรม ตามกฎหมายครอบครัว ดังนี้ เมื่อสถานะระหว่างพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยงกับลูกเลี้ยงยังไม่มีกำหนดความสัมพันธ์ไว้อย่างชัดเจนโดยกฎหมาย หากพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงนั้นไม่ช่วยเหลือดูแลหรือปกครองผู้เยาว์ซึ่งเป็นบุตรของอีกฝ่าย ย่อมไม่ถือว่ามีความผิดตามกฎหมายครอบครัว รวมทั้งไม่เข้าเงื่อนไขการเป็นผู้รับดูแลบุคคลผู้ไร้ความสามารถไม่ว่าจะเป็นนิยต์หรือชั่วคราวตามกฎหมายลักษณะละเมิด มาตรา 430 อีกกรณีหนึ่งด้วย และย่อมส่งผลให้พ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบละเมิดกรณีลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่เป็นเด็ก ได้ทำละเมิดต่อผู้อื่น

จากความไม่ชัดเจนของกฎหมายดังที่กล่าวในข้างต้น ทำให้เกิดปัญหาการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยงกรณีลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่เป็นเด็กได้ทำละเมิดต่อผู้อื่น เนื่องจากหากพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงปฏิเสธว่าตนไม่มีหน้าที่ปกครอง ดูแลอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่เป็นเด็ก ก็จะไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา 430 ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่เป็นเด็กจะอยู่ภายใต้การดูแลของพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงนั้นก็ตาม ดังนั้น หากบิดาหรือมารดาที่แท้จริงพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลบุตรผู้เยาว์เท่าที่จะทำได้แล้ว และพ่อเลี้ยง หรือแม่เลี้ยงนั้นก็ปฏิเสธว่าตนมิได้เป็นผู้ดูแล ตามมาตรา 430 ความเสียหายอันเกิดจากการทำละเมิดของลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่เป็นเด็ก ย่อมตกแก่ผู้ที่ถูกทำละเมิดแล้วได้รับความเสียหายนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และย่อมส่งผลกระทบต่อหลักนิติธรรมในกฎหมายอีกด้วยเช่นกัน

บทสรุป

เมื่อมีการกระทำความผิดฐานละเมิดโดยผู้เยาว์ที่เป็นเด็ก ตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ปกครองซึ่งเป็นบิดามารดาที่ขอบด้วยกฎหมายของผู้เยาว์ต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดนั้นตามมาตรา 429 ด้วย กรณีที่บิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสมรสใหม่ อำนาจปกครองบุตรจะยังอยู่กับบิดามารดาที่บุตรนั้นติดมาด้วยตามหลักเกณฑ์ มาตรา 1568 โดยที่พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงไม่มีอำนาจร่วมปกครองลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ ด้วยเหตุนี้พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงจึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดตามมาตรา 429 แม้ว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 4 จะกำหนดให้พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยง ถือเป็นผู้ปกครองลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่เป็นเด็กด้วยก็ตาม

นอกจากนี้ เนื่องจากกฎหมายมิได้กำหนดบทบาทให้พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงมีอำนาจหน้าที่ในการปกครอง ดูแล อุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ หากลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่เป็นเด็กได้ทำละเมิดต่อผู้อื่นแล้วบิดาหรือมารดาตามกฎหมาย พิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลบุตรผู้เยาว์เท่าที่จะทำได้แล้ว รวมทั้งพ่อเลี้ยงหรือแม่เลี้ยงกล่าวอ้างว่าตนไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลลูกเลี้ยงของอีกฝ่ายแล้วปฏิเสธความผิดทางละเมิด ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 429 ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ถูกทำละเมิดเพราะเกิดปัญหาและอุปสรรคจนทำให้ไม่สามารถใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

จากปัญหาดังกล่าวจึงควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 430 ให้มีความชัดเจน และสอดคล้องกับคำนิยามของ “เด็ก” และ “ผู้ปกครอง” ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยบัญญัติเพิ่มเติมคำว่า “ผู้ปกครอง” เพื่อให้พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงมีฐานะเป็นผู้ปกครองเด็กตามกฎหมาย เพื่อให้มีหน้าที่ในการดูแลลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่เป็นเด็ก และเป็นผู้ร่วมรับผิดชอบในผลอันเกิดจากการละเมิดของลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่เป็นเด็ก โดยการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวจะทำให้ทั้งพ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงมีหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่เป็นเด็ก ของอีกฝ่ายด้วย อันจะเป็นการบังคับโดยกฎหมายให้พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงไม่ทอดทิ้งหรือปฏิเสธการดูแลลูกเลี้ยง ซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่เป็นเด็ก เพื่อหลีกเลี่ยงต่อการร่วมรับผิดชอบในการกระทำของลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่เป็นเด็ก

ข้อเสนอแนะ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มิได้กำหนดหน้าที่ของพ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงต่อลูกเลี้ยง ทำให้พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงไม่จำเป็นต้องร่วมดูแลลูกเลี้ยงซึ่งเป็นบุตรที่ติดยาของอีกฝ่ายหนึ่ง ดังนั้น จึงไม่อาจบังคับพ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงให้ร่วมรับผิดชอบในทางละเมิดของลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่เป็นเด็กได้ ตามมาตรา 430 ดังนั้น ผู้เสียหายจากการทำละเมิดของผู้เยาว์ที่เป็นเด็ก ย่อมได้รับผลกระทบจนทำให้ไม่อาจใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาความเสียหายนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายลักษณะละเมิด

จากปัญหาดังกล่าวจึงควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 430 ให้มีความชัดเจน โดยบัญญัติเพิ่มเติม เนื้อหากฎหมายเพื่อให้พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงมีหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลลูกเลี้ยง และต้องร่วมรับผิดชอบทางละเมิดกรณีลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่เป็นเด็ก ได้ทำละเมิดต่อผู้อื่น ดังนี้

มาตรา 430 บัญญัติว่า “ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ นายจ้าง หรือบุคคลอื่นซึ่งรับดูแลบุคคลผู้ไร้ความสามารถอยู่เป็นนิตย์ก็ดี ชั่วคราวก็ดี จำต้องรับผิดชอบร่วมกับผู้ไร้ความสามารถในการละเมิด ซึ่งเขาได้กระทำลงในระหว่างที่อยู่ในความดูแลของตน ถ้าหากพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้นๆ มิได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร”

การแก้ไขกฎหมายโดยบัญญัติเพิ่มเติมให้พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงร่วมรับผิดชอบกับลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่เป็นเด็ก ก็เพื่อให้ทั้งสองมีหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลลูกเลี้ยงซึ่งเป็นผู้เยาว์ที่เป็นเด็กของอีกฝ่ายด้วย

เอกสารอ้างอิง

กิตติบดี ไยพุล. (2564). *ปณิกะกฎหมายความรับผิดเพื่อละเมิด*. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2564 จาก <https://law.kku.ac.th/wp/wp-content/uploads/2018/08/Tort-8-ปณิกะกฎหมายความรับผิดเพื่อละเมิดกิตติบดี.pdf>.

- จิตติ ดิงศัททีย. (2557). *ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องมาตราว่าด้วย จัดการงานนอกสั่ง ลามมิควร ได้ ละเมิด บรรพ 2 มาตรา 395-452*. กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.
- จิต เศรษฐบุตร. (2556). *หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด*. โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะ นิติศาสตร์, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. อัดสำเนา.
- คชา ชิตโชติ. (2554). *ของตกหล่นจากโรงเรือน*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สายสุดา นิงสานนท์. (2525). *ความรับผิดชอบเด็ดขาดในกฎหมายลักษณะละเมิด*. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2564). *ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์*. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2564 จาก <http://www.krisdika.go.th>.
- _____. (2564). *พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก*. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2564 จาก <http://www.krisdika.go.th>.

คำแนะนำในการเตรียมบทความเพื่อลงตีพิมพ์ใน วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นโยบายการพิจารณาถ้อยแถลงบทความ (Editorial Policy)

วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ออกปีละ 4 ฉบับ เริ่ม ฉบับที่ 1 ปีที่ 12 พ.ศ. 2565 เป็นต้นไป(ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม – มีนาคม ฉบับที่ 2 ประจำเดือน เมษายน - มิถุนายน ฉบับที่ 3 ประจำเดือน กรกฎาคม - กันยายน และฉบับที่ 4 ประจำเดือน ตุลาคม - ธันวาคม) รับพิจารณาบทความครอบคลุมในด้านบริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว เศรษฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ นิเทศศาสตร์ และนิติศาสตร์

บทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์จะต้องผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อประเมินคุณภาพของบทความว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสมที่จะลงตีพิมพ์หรือไม่ บทความแต่ละเรื่องจะได้รับการประเมินคุณภาพทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ท่าน โดยกระบวนการพิจารณาถ้อยแถลงนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิจะไม่สามารถทราบข้อมูลของผู้ส่งบทความ (Double-Blind Process) และบทความที่จะลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ การละเมิดลิขสิทธิ์เป็นความรับผิดชอบของผู้ส่งบทความโดยตรง

ข้อตกลงของวารสาร

ผู้เขียนจะต้องชำระเงินค่าดำเนินการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์วารสาร บทความภาษาไทย และบทความภาษาอังกฤษ จำนวน 4,000 บาท

ประเภทของผลงานวิชาการที่รับลงตีพิมพ์ในวารสาร

ผู้ส่งบทความควรตรวจสอบความถูกต้องของการพิมพ์ต้นฉบับ เช่น ตัวสะกด วรรคตอน และความเหมาะสม ความสละสลวยในการใช้ภาษา รวมทั้งควรกำหนดประเภทของบทความให้ชัดเจนว่าเป็นบทความวิชาการหรือบทความวิจัย องค์ประกอบของบทความทั้ง 2 ประเภท ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. บทความวิจัย (Research article) ประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย (ถ้ามี) แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีการดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล และสรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิง มีเนื้อหาคความยาว 8-15 หน้ากระดาษ A4 รวมบทคัดย่อ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และเอกสารอ้างอิง ประกอบด้วย

1) ชื่อเรื่อง (Title) ไม่ควรใช้ชื่อเรื่องที่ยาวเกินไป ควรมีความกระชับ ชัดเจน และครอบคลุมเนื้อหาสำคัญ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

2) ชื่อผู้เขียน (Author (s)) ระบุชื่อ และนามสกุลของผู้เขียนทุกคน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) (ไม่ต้องใส่ชื่อตำแหน่งหน้าชื่อ) พร้อมระบุหน่วยงานที่สังกัด รวมทั้งอีเมลและหมายเลขโทรศัพท์ของผู้เขียนที่สามารถติดต่อได้

3)บทคัดย่อ (Abstract) บทคัดย่อต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดย บทคัดย่อควรจะระบุจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์โดยย่อของงานวิจัย ขอบเขตของงานวิจัยและผลวิจัยหลักและมีจำนวนคำไม่เกิน 300-350 คำ และไม่ควรมีการอ้างอิงถึงเอกสารการอ้างอิง

4) คำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีความยาวไม่เกิน 3-5 คำ

5) เนื้อหา (Contents) ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

5.1 บทนำ เป็นส่วนที่นำเสนอความสำคัญของปัญหาที่ทำวิจัย เขียนให้กระชับและเข้าใจง่าย

5.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย เขียนเป็นความเรียงต่อเนื่องในย่อหน้าเดียว โดยแยกประเด็นการศึกษาให้ชัดเจนด้วยภาษาที่สั้นและกระชับ

5.3 สมมติฐานของการวิจัย (ถ้ามี)

5.4 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เนื้อหาสำคัญ กระชับเข้าใจง่าย

5.5 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการวิจัย ประชากรและตัวอย่าง (ระบุสูตรคำนวณขนาดตัวอย่าง) วิธีการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้และวิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

5.6 ผลการวิจัย นำเสนอผลเป็นลำดับจากข้อมูลทั่วไปจนถึงข้อมูลเฉพาะเรื่อง โดยมุ่งเน้นการตอบคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัยเป็นหลัก อธิบายให้กระชับอาจควบคู่กับการใช้ตาราง กราฟ หรือภาพประกอบ

5.7 อภิปรายผล และสรุปผลการวิจัย อภิปรายเพื่อให้คล้อยตามถึงความสัมพันธ์ หรือหลักการที่มาจากผล สนับสนุนหรือคัดค้านทฤษฎีที่มีผู้เคยนำเสนอ เปรียบเทียบผลการวิจัยและตีความหมายของผู้อื่น เน้นถึงปัญหาหรือข้อโต้แย้งในสาระสำคัญของเรื่อง ให้เขียนแยกย่อหน้าตามประเด็นที่อภิปราย

5.8 ข้อเสนอแนะ เป็นการเสนอผลที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในภาพรวมหรือเฉพาะกลุ่ม หรือเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในอนาคต

5.9 เอกสารอ้างอิง

2. บทความวิชาการ (Article) เป็นการนำเสนอเรื่องทางวิชาการที่อยู่ในความสนใจของบุคคลทั่วไป ในปัจจุบัน หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนออย่างสมบูรณ์ และมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงมีการใช้ทฤษฎีวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ตามหลักวิชาการ โดยมีการสรุปประเด็นอาจเป็นการนำความรู้ กรอบแนวคิดและทฤษฎีจากแหล่งต่าง ๆ มาสังเคราะห์ โดยที่ผู้เขียนสามารถให้ทัศนะทางวิชาการผ่านมุมมองของตนเองได้อย่างเด่นชัด และเกิดประโยชน์แก่ผู้อ่าน มีเนื้อหาความยาวไม่เกิน 8-15 หน้ากระดาษ A4 ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทนำ เนื้อความ บทสรุป และเอกสารอ้างอิง

รายละเอียดการเตรียมบทความเพื่อส่งตีพิมพ์

1. การพิมพ์ จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word กระดาษขนาด A4 พิมพ์แบบแนวตั้ง (Portrait) คอลัมน์เดียว ใส่หมายเลขหน้าทุกหน้าที่ด้านขวาล่างของกระดาษ
2. คำโครงหน้ากระดาษ กำหนดขอบกระดาษทั้ง 4 ด้าน เท่ากับ 2.54 เซนติเมตร หัวกระดาษและท้ายกระดาษขนาด 1.25 เซนติเมตร
3. ตัวอักษร (Font) ให้ใช้ตัวอักษร Th Sarabun New ประกอบด้วย
 - ชื่อเรื่อง (Title)
 - ขนาด 18 point แบบหนาและกึ่งกลางหน้ากระดาษ ภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ ตัวแรกของทุกคำ ยกเว้นคำบุพบทใช้ตัวอักษรพิมพ์เล็ก
 - ชื่อผู้เขียน (ทุกคน)
 - ชื่อผู้เขียน ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ขนาด 14 point, กำหนดตรงกลาง, ตัวธรรมดา
 - ชื่อหน่วยงานของผู้เขียน ภาษาไทย ขนาด 14 point, กำหนดตรงกลาง, ตัวธรรมดา
 - อีเมล ขนาด 14 point, กำหนดตรงกลาง, ตัวธรรมดา
 - บทคัดย่อ
 - ชื่อ บทคัดย่อ และ ABSTRACT ขนาด 16 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา
 - ข้อความบทคัดย่อภาษาไทย ขนาด 16 point, กำหนดชิดขอบซ้ายและขวา (Thai Distributed), ตัวธรรมดา ไม่พิมพ์แยกคำ การเว้นวรรคให้เว้นระยะ 1 ตัวอักษร
 - ข้อความบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ขนาด 16 point, กำหนดชิดขอบซ้ายและขวา (Thai Distributed), ตัวธรรมดา ไม่พิมพ์แยกคำ การเว้นวรรคให้เว้นระยะ 1 ตัวอักษร
 - ข้อความบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300-350 คำ
 - ย่อหน้าแรกให้เว้นระยะ 1.5 เซนติเมตร
 - คำสำคัญ
 - ให้พิมพ์ “คำสำคัญ” ต่อจากส่วนของบทคัดย่อ ขนาด 16 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา ส่วนข้อความของคำสำคัญ ขนาด 16 point, ตัวธรรมดา ระหว่างคำให้คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค “,”
 - Keywords
 - ให้พิมพ์ “Keywords” ต่อจากส่วนของบทคัดย่อ และ ABSTRACT ขนาด 16 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา ส่วนข้อความของคำสำคัญ ขนาด 16 point, ตัวธรรมดา อักษรตัวแรกเป็นตัวพิมพ์ใหญ่ ระหว่างคำให้คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค “,”
 - รายละเอียดบทความ
 - หัวข้อใหญ่ (ไม่มีลำดับเลข) ขนาด 16 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา
 - หัวข้อรอง ขนาด 16 point, กำหนดชิดซ้าย, ตัวหนา
 - เนื้อเรื่อง ขนาด 16 point, กำหนดชิดขอบซ้ายและขวา (Thai Distributed), ตัวธรรมดา ไม่พิมพ์แยกคำ การเว้นวรรคให้เว้นระยะ 1 ตัวอักษร

- ย่อหน้าแรกให้เว้นระยะ 1.5 เซนติเมตร หากมีย่อหน้าที่ย่อลงไปอีกให้เว้นระยะเพิ่มออกไปอีก 0.5 เซนติเมตรไปเรื่อยๆ และเพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการพิมพ์ให้ดำเนินการจัดระบบการพิมพ์

4. การเขียนตาราง ให้วางตารางใกล้ตำแหน่งที่อ้างถึงในเนื้อหา โดยลำดับเลขของตาราง (ตัวหนา) และชื่อตาราง (ตัวธรรมดา) ไว้เหนือตารางและชิดซ้าย เช่น ตารางที่ 1 และระบุแหล่งที่มา: ไว้ใต้ตาราง

5. ภาพประกอบ ให้วางภาพประกอบใกล้ตำแหน่งที่อ้างถึงในเนื้อหา โดยลำดับเลขของภาพ (ตัวหนา) และพิมพ์ชื่อภาพ (ตัวธรรมดา) เช่น ภาพที่ 1 ... ไว้ใต้ภาพและชิดซ้าย และระบุแหล่งที่มา ที่มา: ...

รูปแบบเอกสารอ้างอิง (References)

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพวารสารสู่มาตรฐานสากล โดยมีเป้าหมายให้วารสารคงอยู่ในฐานข้อมูล TCI เพื่อให้วารสารได้มีโอกาสเข้าถึงผู้อ่าน และยกระดับความเป็นสากลของวารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นกองบรรณาธิการวารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงกำหนดรูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง ดังนี้ การเรียงลำดับเอกสารอ้างอิง กรณี เอกสารอ้างอิงที่แปลเป็นภาษาไทยให้ยึดตัวอักษรในการเรียงลำดับ และตามด้วยเอกสารอ้างอิงเป็นภาษาอังกฤษ

1. ข้อกำหนดในการเขียนเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

1.1 รูปแบบการอ้างอิงประยุกต์จากรูปแบบ APA Style, 6th ed.

1.2 จำนวนบทความที่นำมาอ้างอิงต้องไม่เกิน 20 บทความ แต่ละบทความไม่ควรมีอายุเกิน 7 ปี (แต่หากเป็นบทความที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีซึ่งมีอายุมากกว่า 10 ปี อนุโลมให้นำมาใช้อ้างอิงได้)

1.3 อ้างอิงบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างน้อย 1 เรื่อง

2. วิธีการอ้างอิงในเนื้อหา (Cite in Text) ให้ใช้นาม-ปี โดยกำหนดดังนี้

2.1 กรณีผู้แต่ง 1-3 คน ให้กำหนด (ชื่อคนที่1, ชื่อคนที่2, & ชื่อคนที่ 3, ปีที่พิมพ์)

เช่น (Robbins & Coulter, 2009) หรือ Lambert, Stock, and Ellram (1998)

2.2 กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คน ให้กำหนดดังนี้ (ชื่อคนที่ 1 et al., ปีพิมพ์) เช่น

(Hill et al., 2005) หรือ Jones et al. (2004)

รูปแบบการอ้างอิงส่วนท้าย

1. หนังสือ

รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ/(ครั้งที่พิมพ์)/สถานที่พิมพ์:/ /////////สำนักพิมพ์.
ผู้แต่ง 1 คน	จินตนา บุญบงการ. (2554). <i>จริยธรรมทางธุรกิจ</i> (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ผู้แต่ง 2 คน	นราศรี ไวนิชกุล และ ชุติศักดิ์ อุดมศรี. (2537). <i>ระเบียบวิธีวิจัยธุรกิจ</i> (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ผู้แต่ง 3-7 คน	สุภมาส อังสุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณ และ รัชนิกุล ภิญโญภาณุวัฒน์. (2557). <i>สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL</i> (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
ผู้แต่ง 8 คนขึ้นไป	ศิริรัตน์ พิกุล, ศุภกิจ ทองเอก, พร้อมพันธุ์ กันยา, สถิตชัย ธารทอง, วัลลภ สกฤทัย, อมรศักดิ์ ศิริจันทร์, ...ขจรศักดิ์ ถนอมศักดิ์. (2552). <i>ระบบสารสนเทศทางการจัดการ</i> . ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
ผู้แต่งเป็นสถาบัน	สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2553). <i>แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ.2550-2554</i> . กรุงเทพมหานคร: วิ.เจ. พรินติ้ง.
หนังสือแปล	กรอฟ, ทอด และ โจนส์, โทมัส. (2554). <i>การจัดการความรู้เบื้องต้น</i> . แปลจาก <i>Introduction to Knowledge Management: KM in Business</i> . แปลโดย อุไรวรรณ แยังแสงสังข์. กรุงเทพฯ: โอกรูปเพรส.

2. บทความในหนังสือ

รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ใน/ชื่อผู้แต่ง(บรรณาธิการ),ชื่อหนังสือ /////////(ครั้งที่พิมพ์),เลขหน้าที่ปรากฏบทความจากหน้าใดถึงหน้าใด.สถานที่พิมพ์ /////////:สำนักพิมพ์.
	สุวรรณ จินตนาการ. (2554). ภาวะผู้นำยุค 4.0. ใน สุภสินธุ์ จันทร์ทร (บรรณาธิการ), <i>หลักการจัดการ</i> . (น.104-105). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

3. วารสาร

รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่ (ฉบับที่), /////////เลขหน้าที่ปรากฏ.
	วิมล อารยะรัตน์. (2546). ธุรกิจแฟรนไชส์. <i>วารสารเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่</i> , 7(2), 43-51.

4. นิตยสาร

รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปี, เดือนที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อ นิตยสาร./ ปีที่ (ฉบับที่), /////////เลขหน้าที่ปรากฏ.
	มาลีรัตน์ ทิพย์อารักษ์วงศ์. (มีนาคม 2542). กลยุทธ์การทำธุรกิจแฟรนไชส์ให้ประสบความสำเร็จ. <i>ผู้ส่งออก</i> , 12(276), 24-31.

5. หนังสือพิมพ์

รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปี, เดือนที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อหนังสือพิมพ์./ ปีที่ ///////// (ฉบับที่), เลขหน้าที่ปรากฏ.
	ทิพย์เกสร วงศ์วาน. (2552, 15 ตุลาคม). กลยุทธ์การส่งออกจีน. <i>เดลินิวส์</i> , น.14.

6. วิทยานิพนธ์

รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อวิทยานิพนธ์./ (วิทยานิพนธ์ปริญญา /////////มหาบัณฑิตหรือวิทยานิพนธ์ปริญญาโท/ปริญญาเอก, ชื่อมหาวิทยาลัย).
	นวลจันทร์ วันเพ็ญ. (2559). <i>กลยุทธ์การตลาดในธุรกิจเฟอร์นิเจอร์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</i> . (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ).

7. สื่อโสตทัศน์และสื่ออื่น ๆ

รูปแบบ	ชื่อผู้จัดทำ (หน้าที่)./ (ปีที่ผลิต)./ ชื่อเรื่อง./ [ลักษณะของสื่อ]. / สถานที่ผลิต: /////////หน่วยงานที่เผยแพร่.
	เกษมสันต์ ณ อยุธยา. (2558). <i>AEC กับ เกษมสันต์</i> . [วีดิทัศน์]. กรุงเทพฯ: ทีเอ็นเอ็น.

8. บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารที่เผยแพร่ทั้งฉบับพิมพ์และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]/ชื่อวารสาร, ////////ปี (ฉบับที่)/เลขหน้าที่ปรากฏ.(ใช้คำว่า [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์] สำหรับ เอกสารภาษาไทย และคำว่า [Electronic version] สำหรับเอกสาร ภาษาต่างประเทศ)
	Christou, E. (2010). Relationship Marketing Practices for Retention of Corporate Customers in Hospitality Contract Catering [Electronic version]. <i>Tourism and Hospitality Management</i> . 16(1), 1-10.

9. บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งไม่มีการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม

รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปี (ฉบับที่)/เลขหน้า-เลขหน้า. ////////doi:xxxx.
	Garland, R. (1991). The Mid-Point on Rating Scale: Is it Desirable?. <i>Marketing Bulletin</i> . 3(2), 66-70. doi:10.1331/JAPHA.1991.14048.

10. บทความที่สืบค้นได้จากวารสารอิเล็กทรอนิกส์

รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปี (ฉบับที่)/เลขหน้า-เลขหน้า. ////////URLของวารสาร.
	Herman, M.L. (2014, January). The History and Evolution of Franchising. <i>Journal of Management</i> . 12(1), 78. Retrieved from http://journals.management.com/mainpage/astthmar/ Documents/HistoryofFranchising.pdf .

11. สารสนเทศประเภทสารานุกรม พจนานุกรม หนังสือคู่มือ

รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีพิมพ์)/ชื่อบทความ./ใน/ชื่อผู้แต่ง (บรรณาธิการ), ////////ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์), เลขหน้าที่ปรากฏบทความจากหน้าใด ////////ถึงหน้าใด./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	Hanegraaff, W. (2005). New Age movement. In L. Jones (Ed.), <i>Encyclopedia of religion</i> . Retrieved from http://find.galegroup.com/gvr/

12. เอกสารสืบเนื่องจากงานประชุมวิชาการ

รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม, // // // // // วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์
	Dakaheng, R., Kongnakon, W. & Laodee, P. (2012). The Usage of Protozoa for Water Quality Monitoring in Lumpaya Sub district, Muang District, Yala Province. <i>The 12nd KU-KPS Conference</i> , December 6-7, 2012. Bangkok : Kasetsart University.

หมายเหตุ

1. ผู้แต่งชาวไทยให้ใส่ชื่อและนามสกุลโดยไม่ต้องใส่คำนำหน้าชื่อ ยกเว้นราชทินนาม ฐานันดรศักดิ์ ให้นำไปใส่ท้ายชื่อโดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างชื่อกับราชทินนามและฐานันดรศักดิ์ ส่วนสมณศักดิ์ให้คงรูปตามเดิม
2. กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้ใส่ชื่อทั้งสองคนตามลำดับที่ปรากฏ เชื่อมด้วยคำว่า “และ” สำหรับเอกสารภาษาไทย และใช้เครื่องหมาย “&” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ ระหว่างคนที่ 1 และคนที่ 2 โดยเว้น 1 ระยะก่อนและหลัง
3. ผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้นโดย เว้น 1 ระยะ และอักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี) ทั้งนี้การกลับชื่อสกุลให้ใช้ตามความนิยมของคนในชาตินั้น โดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างชื่อสกุลและอักษรย่อชื่อต้น อักษรย่อชื่อกลาง หากกรณีที่ผู้แต่งมีคำต่อท้าย เช่น Jr. หรือคำอื่น ๆ ให้ใส่คำดังกล่าวต่อท้ายอักษรย่อชื่อต้นหรืออักษรย่อชื่อต้น (ถ้ามี) โดยคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค
4. ผู้แต่งที่เป็นสถาบัน ให้ลงรายการโดยเรียงลำดับจากหน่วยงานใหญ่ไปหาหน่วยงานย่อย และเว้นวรรคจากชื่อหน่วยใหญ่ไปหาชื่อหน่วยงานย่อย

Download รายละเอียดการเตรียมบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ ได้ที่นี่

https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/preparing_articles

การส่งบทความต้นฉบับ

1. กำหนดส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาลงตีพิมพ์ ดังนี้
 - บทความที่พิมพ์ด้วย Microsoft Word จำนวน 1 ชุด
 - หลักฐานการชำระเงินค่าพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์วารสาร
 - บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 4,000 บาท
2. ส่งบทความผ่านทางเว็บไซต์วารสาร : <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/index> เท่านั้น

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ NORTHEASTERN UNIVERSITY

● E-mail: neuarj@neu.ac.th ●

<https://so04.tci-thaijo.org/index.php/neuarj/index>

199/19 ถ.มิตรภาพ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ (043)222959-61

โทรสาร (043)226823